Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 2. квітня 1931. Ч. 24. (424)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

До уряду вступлять консерватисти

Польська преса приносить богато вісток про зміни, які мають наступити в польськім правительстві. Ті зміни мають піти в напрямі скріплення в правительстві представників господарського життя. Правдоподібно до правительства вступлять представники консерватистів з групи князя Радивила. Рішиться та справа в часі розмови марш. Пілсудського з президентом держави.

Зміни у світовій торговлі

Хоч положення всеї Европи дуже тяжке, то її торговля виказує таки збільшену участь у світовій торговлі за рр. 1929—30. Европа (без СССР) збільшила свою участь з 48.4% на 50.8%. В тім самім часі участь Америки впала з 18.6 на 17.5, участь Азії також упала з 16.2 на 14.5, участь латинської Америки вдержалася при своїх 8.3%. Вартість усеї світової торговлі зросла з 61.8 міліярдів в р. 1926 на 68 міліярдів дол. в р. 1929, а вартість европейської торговлі зросла в тім часі з 30.6 міліярдів на 35.5. Словом, світова торговля зачинає помалу знов европеїзуватися.

—o—

Мурин зробив своє — Мурин може йти

Ліквідація Комуністичної Партії Зах. України.

По довшій дискусії над українським питанням III. Інтернаціонал в Москві рішив зліквідувати Комуністичну Партію Захід. України, котра від тепер буде інтеґральною частиною польської комуністичної партії. Це сталося на бажання делеґатів комуністичної польської партії. Досі III. Інтернаціонал стояв на становищі, що Західна Україна повинна бути прилучена до совітської Росії. Тепер Інтернаціонал дійшов до переконання, що збільшення українських етнографічних теренів в границях СССР може бути небезпечне для комуністів, бо скріпивби самостійницький рух на Великій Україні. (АТЕ).

Орґанізація міністерства промислу й торговлі

В „Поль. Моніторі“ з 24. м. м. появилася ухвала Ради міністрів, яка затверджує новий статут Мін-ства Промислу й Торговлі. Се міністерство складається з 5 департаментів: Орґанізаційний, Гірничо - гутничий, Промисловий, Торговельний, Морський — та слідуючих бюр, що не входять у склад департаментів: Б. персональне, Бюро інспекцій держ. підприємств і Самостійний Військовий Виділ. Міністрови підлягають окрім того: Головний уряд мір, уряд патентів, Держ. Геольоґічний Інститут, Держ. Експортовий Інститут, Інст. для досліду господ. конюнктур і цін.

Замах на Ґданський Коридор

Під таким заголовком приносить польська преса вістку, що орґан „Парі Міді“ в надзвичайнім виданню затривожив Францію покищо таємною акцією Німеччини в справі відзискання Ґданського Коридора. Зміст пляну має бути такий: Польща малаб віддати Німеччині Ґданський Коридор з цілою долиною ріки Нотець. Зате Німеччина 1) ґарантувалаб Польщі свобідний доступ до моря, 2) не держалаб війська в тім коридорі, 3) звернулаб Польщі всі видатки на будову Ґдині й зелізниці до Ґдині, 4) вплинулаб на Литву і Латвію, щоб перша дала до ужитку Польщі пристань Клайпеду (Мемель), а друга відступила Польщі вільну стрефу в пристані Лібава. — Польська преса називає той плян „зухвальством неможливим до приняття“ й обурюється на нього.

Жид віцекоролем Австралії

Потверджуються вісти, які недавно принесла була преса про нового віцекороля Австралії, Айзикса. Він уроженець Австралії, по званню адвокат, літ 76. Батько його був убогим кравцем на Україні. Се вже другий анґл. віцекороль жидівського походження (перший був льорд Редінґ, віцекороль Індії).

Чекіст їздив до ґробу Магомета

Мусулманський орґан „Міллі Юл“ доносить про новий трік большевиків: Начальник чрезвичайки Менжиньский наказав больш. послови в Геджасі Тюракулову, щоб поїхав до Мекки як паломник до ґробу пророка Магомета. Тюраколов, оден з орґанізаторів мусулманської секції безбожників, виповнив той наказ, відповідно до мусул. ритуалу роздягнувся до нага коло Мекки і в приписанім простиралі, 12 днів небритий, ходив 5 разів на день молитися перед Каабою, а в день празника Курбан-Байраму босаком 7 разів обійшов камінь Кааби і був на ґорі Міна, де в чорного духа 7 разів кидав камінням і заколов у жертву сім верблюдів. По тих церемоніях удався на „молитву“ до ґробу пророка в Медині. Справу ту піднесли на засіданню політбюра в Москві. Деякі члени його протестували проти такого прориву в атеістичнім світоґляді большевиків, та Сталін рішив, що кождий комуніст для добра партії має право грати ролю мусулманина, жида чи християнина. (АТЕ).

Кошти удержання в Берліні, Римі й Парижі

ПАП доносить: Ціни перечислені на золоті виглядають так: Ґазета коштує в Берліні 50 с., в Римі поверх 1 зл., в Парижі 10 сот. Готовий одяг в Б. 120 зл., в Р. 165, в П. 220, одяг на міру в Б. 380 зл., в Р. 300, в П. 450; умебльована кімната в Б. 80—110 зл., в Р. 100—180, в П. 180—300 зл. Ґаз в усіх 3 містах коло 40 сотиків за 1 куб. метр. Кільоват електр. енерґії в Б. 92 сот., в Р. 2 зл. 50 сот., в П. 66 сот. Масло в Берліні й Римі однаково (9 зл. за 1 кґ.), в Парижі 11 зл. Платня учителя народної школи в Берліні 800 зл., в Римі 520, в Парижі 700.

СТАРІСТЬ МУСИТЬ ПРИЙТИ

— а з нею Ваша неспосібність до праці, тож складайте на чорну годину свої ощадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

857 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 24-?

ЮВИЛЕЙНИЙ ЗЇЗД РІДНОЇ ШКОЛИ

Враження і думки очевидця.

Велика, ясна саля Ремісничої Палати при Стрілецькій Площі у Львові. Не дуже, але досить акустична. На зїзд гарно надається. В ній поверх півтора сотки делеґатів (точно 167). З ґістьми і представниками преси поверх 200 людий. Учасники зїзду роблять з вигляду інтеліґентне враження. Публика майже вся мужеська, середнього і старшого віку. Жінок усего кілька. Молоді таксамо мало. Священиків також кілька, бо зїзд визначено на день, коли по церквах в цілім краю відправляли т. зв. поклони. І селян є кілька. Селянки ні одної. Ґалерії слабо обсаджені, але обсаджені. Богато худих, помарнілих облич. Мимо того, а може якраз тому перше враження з того зїзду симпатичне. Мимохіть приходить думка: „Отже по такій тяжкій всенародній катастрофі, яку ми пережили, таки знаходиться в нас ще тілько людий, що займаються такою ідейною справою як приватне шкільництво“.

На салі — скука. Дискутанти говорять якось тихо й без оживлення. Така атмосфера панує тільки на зборах людей, у котрих нема або ясної будучности або ясної ідеї. Чи й тут таке малоб бути?

В ту беззвучну, глуху атмосферу внесла оживлення щойно промова п. Павликовської, дочки старого радикального діяча д-ра Із. Макуха. Мимохіть уважніше зачинаю слухати, чи не зазвенить у її промові якась з батьківського дому винесена протицерковна нута. Ні. Говорить до річи, з серцем. Так і видко, що залежить їй на справі. Кладе натиск на потребу більшої скількости захоронок, слушно арґументуючи, що коли діти від наймолодших літ привикнуть до польського „пшедшколя“, то фреквенція в „Р. Школі“ буде падати. Підчеркує, що хоч у деяких діточих наших садках панує на місцях брак ініціятиви, то на загал наші захоронки поставлені й заосмотрені досить добре. Тільки їх рішучо за мало. Під управою „Р. Школи“ є їх усего 18. Звертає увагу, що наших церковних захоронок є коло 60 і піддає думку, чи не далосяб наладнати якогось звязку між обома ґрупами захоронок. — Таксамо з оживленням говорить п. Ціхановська з Перемишля, але трохи за тихо й тому не можна добре схопити ходу її думок.

Далі промовляє б. старшина УСС, ґімн. учитель п. Бурко. Розумно говорить. Про тяжку нужду учительства „Р. Школи“, про брак української лектури для тих шкіл, про брак праґматики.

Відповідає йому п. рад. Кокорудз, що заосмотрення учительства се проблема не до розвязання, бо — нема ґроший. Що до праґматики, то її не можуть уложити педаґоґи, тільки правники. Управа „Р. Ш.“ дала матеріяли одному суд. радникови. Той не

тільки прагматики не уложив, але й матеріяли загубив. Обіцяв другий зробити і також не зробив. Та навіть як прагматика вже буде, то не треба по ній богато сподіватися.

Потому слідує така сцена чи радше окрема „дія": Під високим вікном з 9. шибами встає якийсь молодий парібчак з гарним гладким обличчам і просить о голос. Йому дають голос. Він виймає письмо і зачинає відчитувати. Зміст: Криза захопила село і місто, але село більше ніж місто. Гроший нема. Тому трудно спомагати й „Р. Школу". А наша інтеліґенція замість іти на село, робить якісь угоди, народозси непотрібні (В сім місци зриваються френетичні оплески значної части присутних. Дивлюсь на двох комісарів. Сидять спокійно. Один оглядає публику, другий записує. А парібчак читає з картки далі „за всьой селянський нарід"): Нам селянам не подобається виступ епископа Хомишина проти „Р. Школи" (Знов значна часть зїзду б€ в долоні). Осмілений тим парібчак перестає вже й титулувати епископа і говорить „просто" тай зачинає пускати навіть дурні „дотепи" на нашу Єрархію. Каже: Не хочуть, щоб ґімназія Р. Школи була імени Франка? А може хочуть аби називалася імени Ількова? І знов є грімкі брава. І знов президія ні словечком не реаґує, хоч у президії сидить о. мітрат! Вражіння прикре, тяжке. На те все уважно дивиться й одвічальний редактор „Ниви" і „Мети" при столі представників преси. Мимохіть приходить думка, чи зареаґує в органах, які своїм повним іменем фірмує перед світом.

Бачучи, як описаний молодчина відчитував з паперу свої напади, я заінтересувався тим, хто він такий, бо хотів знати, чи він сам здібний написати собі таку ельокубрацію, чи може дався ужити комусь як знаряддя. Питаю урядників „Р. Школи", питаю кореспондентів при столі, — ніхто не знає. Оден з кореспондентів встає і йде до стола офіціяльних секретарів зїзду Р. Школи, котрі мають обовязок записувати хто говорить і що говорить. Питає їх. Також не знають. Гарна організація зїзду. Щойно инший приватними допитами поза салею вспів про те довідатися. Той герой дня називається Микола Вахулович і походить з села Чернилави, повіт Яворів.

Розмови про його виступ перенеслися й до публичних льокалів, куди по зїзді зайшли його учасники, щоб покріпитися й відпочати. Переважала думка, що йому ту „промову" підсунули наші інтеліґенти. Оден старший, солідний працьовник Р. Школи називав навіть імя і назвиско того, що се мав зробити. Не знаю, де правда. Та коли ся промова підсунена інтеліґентами, то бувби в тім бодай один хоч і слабий потішаючий промінь: се бувби знак, що так воюючі людці вже не мають відваги самі явно виступати проти Владик, як се було ще тому пару літ (хто не памятає пр. виступів п. Гамчикевича у пресі й брошурою!) і вживають до того селянина. Се значилоб, що опінія про такі напади все таки проломилася. Та з другої сторони якеж воно таки сумне! В згаданім нападі ні одного аргументу, ні одного словечка дійсної критики. Тільки — мовляв — „не сподобався виступ Владики", а чому не сподобався ні чичирк. А поведення президії! А поведення значної части зїзду! Вона перемінювала зїзд у привид давного Запоріжжа, котре плескало і кричало з радости, коли його провідникови сипали сміття і болото на голову. Читайте які хочете історії, яких хочете народів, а ніде не зустрінете такого звичаю, щоб вождови сипали грязюку на голову серед загальної радости. І тому, що наші запорожці мали такі звичаї, вони не створили суверенної влади на великій території та не вспіли збудувати ні одної кріпости, ні одного кусника муру. А як скінчилося їх істнування, остали по них тільки — спомини. Жалко, та правдиво.

Священики, присутні в часі того видовища, сиділи посоловілі. Оден з них приступив до мене і каже:

— Виступлю в обороні нападеного Владики.

— Владики? відповідаю. Той напад не мав ніяких аргументів і Ви тому не маєте на що відповідати. Та як хочете в тій справі говорити, то лучше заінтерпелюйте президію зборів, чому вона не прикликала до порядку того бесідника.

Що той священик зробив, не знаю. Бо я вислухавши ще одного бесідника, дир. Цісика (котрий домагався перебудови Р. Шк. на основі централізації її) вийшов зі зїзду. Була год. 1.30. На дворі зачиналася метелиця. Весна, що вже заповідалася, перемінилася в зиму. Подібно, як у нашім національнім життю.

Такі я мав вражіння з ювилейного зїзду Р. Школи. А свої думки про ту Школу подам на другий раз.

——o——

о. М. РІПЕЦЬКИЙ.

МНОГОВАЖНА СПРАВА

Зарібкової й поселенчої еміґрації.*)

Еміґрант Антін К., який був в Лісках ковалем та разом з ріднею, зложеною з 5 осіб, виїхав до Бразилії, пише в листі до мене з міста Понта Гросса: ...„Роблю у великім варстаті в одного Німця. Тут всьо тягне електрика; треба бути дуже осторожним, бо всьо машини і пасі. Роблю тільки пильником, на токарні точу і на гиблярці гиблю залізо. Заробляю денно 7 мільрайсів, то значить коло 7 золотих. Тут таке, як отець духовний оповідали мені перед виїздом. Клімат для мене цілком нездоровий, бо завсіди маю катар, голова болить і з катару цілого мене так розбере, що мушу лягти в ліжко. Вода тут нездорова, а що найгірше, то ті хробаки, що їдять чоловіка живцем. Я вдома заробив те саме, що тут, ніхто на мене не трубів, а тут рано пів до шестої мушу встати і зготовити снідання, бо пів до семої вже мушу бути в роботі. Тепер фабрики стоять в цілій Бразилії, великі тисячі народу без роботи. В тих фабриках, в яких робило 10 тисяч робітників, працює тепер одна тисячка. Був я оден тиждень в Ріо де Жанейро, був також в Сантосі і в Куритибі та всі фабрики обходив і на нічо не здалось, бо скрізь люде без роботи. Богу дякувати, що й таку роботу здибав і прошу Бога, щоб і тут робота не стала. Як день так ніч тільки думаю про свою рідню, а в тій далекій, заморській гористій, ще в такій смутній і нездоровій стороні не останусь, хіба Господь Бог мені не позволить вернути, але надії не трачу на Бога, молю і прошу як встаю і лягаю о здорвля й о поворот, бо тут не для мене..."

З кольонії Ранхарія (провінція Сан Павльо) пише до свого брата еміґрант Михайло К., який тому 22 роки виеміґрував до Бразилії: ...„Таке життя як тепер переживаємо не дай Бог! В Бразилії нема доброго уряду, фабрики і копальні, які є, тепер поставали, а в хліборобстві нема ціни ніякої, а купити все дорого. Маєтку тут не можна зробити, тут ані жид не утримається. Тут горячий клімат, дуже відріжняється від нашого і недобрий для нас. Край не хліббдайний, жито і пшениця не вдається, бо тут за горячо. Я обробляю рілю так: рубаю ліс, який схне два місяці і палю. Потім садимо каву, риж, кукурудзу чи бавовну. Тут землі даром ніхто не дасть. Морґ поля в Галичині вартніший, як тут у Бразилії 10 моргів. Краще на своїй землі в голоді, як на чужині в достатках. Чи ще стоїть фіґура над нашими родичами? Поправ гроби батьків наших, бо і нам час зближається, і наші діти будуть о нас памятати!"...

*

Ніодин нарід не дивиться байдуже на те, кілько його дітей покидає Рідний Край, куди забирається і хто ними опікується в часі подорожі та на місци, де прибудуть. Питання еміґрації мусить стати предметом нашої пильної уваги, щоб наша еміґрація по можности виходила в якнайбільшу користь нашого народу. Наше концесіоване Товариство опіки над українськими еміґрантами, якого ціль вирвати наших еміґрантів з рук чужих аґентів та розтягнути над ними контролю, мусить мати звязки з цілим нашим свідомим громадянством навіть в найдальших закутинах краю. Щоб еміґрація була для нас хосенна, мусить наше еміґраційне товариство освідомити широкі круги нашої суспільности про сю многоважну справу зарібкової й поселенчої еміґрації.

Великим обовязком нашого духовенства є інтересуватися своїми парохіянами, які перед нуждою мусять утікати з рідної землі та перебувають на зарібковій еміґрації, бути з ними в постійному к о н т а к т і та дбати про те, щоб вони на чужині не пропадали для нашої греко-католицької Церкви й української нації.

*) Гл. „Н. Зоря", ч. 23.

Маленький фейлетон

Естетика міст

Реферат Культури і Краси Союза Праці (польських) Жінок постановив перевести покищо у Львові пропаґанду в цілі заосмотрення в квіти вікон і бальконів камяниць. Щоб та акція причинилася рівночасно до зменшення безробіття, взиває Т-во широкий загал, замовляти у нього скринки на квіти по таких цінах:

скринка довга	0.60 м.	3.75 зл.
„ „	1.20 м.	5.30 зл.
„ „	1.80 м.	7.00 зл.

Роботу будуть виконувати безробітні столярі на Перзенківці. — Добре булоб, якби українські столярі, між котрими також мусять бути безробітні, оповістили свої предложення, бо й українські доми не зможуть ухилитися від прикраси квітами своїх помешкань.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Гутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижші. 1—20

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 28—50

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотоґрафії
Фото-Студіо „ДОРИС"
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ У ПЛЯТИНОТИПІЇ
875 І АКВАРЕЛЯХ. 13—24

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Релігія й політика*)

Як нарід мусить втратити незалежність і може навіть перестати існувати, коли, нападений другим народом, не спроможеться на оборону, таксамо, думаючи по людськи — сталобся з католицькою вірою, з христ. моралю даного народу, коли протирелігійні партії, ті найвищі скарби, руйнують і нищать, а католики не орґанізують оборони, тільки без боротьби сходять з поля бою і допускають до релігійно-морального банкроцтва у себе і в своїм народі. Чекати в такім разі, що Бог зішле чудо і не допустить до знищення, а самим сидіти безчинно заложивши руки, значилоб — допускатися гріха спокушування Бога. В першій мірі ми самі повинні робити се, що в наших силах і просити Бога про се, чого ми не в силі самі довершити, тоді можемо бути певні, що Бог зробить се, чого ми не могли зробити.

Тому ніяке умучення, ніяке знеохочення, ніякі невдачі й розчарування не можуть позволити католикам усунутися від політичного життя. Кличем католиків повинно бути: не зменшення але збільшення участи в політичнім життю, не для амбіції чи наживи, не для осягнення мандату і посольських дієт, але з чистих мотивів, з почуття релігійного обовязку совісти, бо се конечне для загального добра, держави і Церкви, бо тут йде про охорону найсвятіших дібр народу!

*

Коли знаємо взаємовідношення між політикою і релігією, то тимсамим знаємо також відношення між Церквою і політикою: бо Церква се ніщо, інше, як зорґанізована християнська релігія.

Церква се релігійна спільнота, заложена Христом, якої завдання голосити Його науку і заповіди, розділювати встановлені ним средства ласки, кермувати і вести Його визнавців у всіх тих справах, котрі входять в область християнської віри й обичаїв. Як далеко сягає область віри й моралі, так далеко сягає власть і компетенція Церкви. Натомість де кінчиться ділянка віри і християнської моралі, там також устає власть і компетенція Церкви.

Колиж отже політика займається справами чисто релігійними або мішаними, тоді вона займається такими справами, котрі або належать виключно до релігії або також входять до сеї ділянки, т. зн. займається справами, в котрих Церква єдино і виключно або також компетентна. Тому Церква у всіх тих справах має право забирати поважний і рішаючий голос, скільки разів займається ними політика.

Коли однак політика займається справами чисто світськими, дочасними, земськими, політичними, то Церква не має тут нічого до говорення, як довго сі справи залишаються чисто світські, політичні. Колиж одначе зайде якась обставина, що ті справи заторкають область релігії, тоді вони стають справами мішаними. І тоді Церква може мати на них вплив так довго, як довго вони зачіпають сферу католицької віри й обичайности.

Хто спокійно передумає сі твердження, мусить признати їх за самозрозумілі.

Бо чиж це не ясне і не самозрозуміле, що справи релігійні належать виключно до Церкви? До когож Христос сказав ті слова: „Ти скала, і на тій скалі збудую мою Церкву" (Мат. 16, 18)? Кому то Христос поручив післанництво: „Як Отець післав мене, так і я вас посилаю" (Йоан 20, 21). „Йдіть у світ, научайте всі народи і хрестіть їх... і вчіть зберігати все, що я вам приказав" (Мат. 28, 20). Чи це було звернене до Тиберія, до Нерона, Наполеона, або до якого посла до парляменту, — чи до св. Петра й инших апостолів та їх правдивих наслідників, Папи й Епископів? До них отже належить управа Церквою й порядкування церковними справами, а не до держави й політиків. Очевидно, завданням держави є берегти прав і свободи Церкви, бо католики є також і горожанами держави і мають свої релігійні права. Одначе завданням держави не є відбирати права і свободу своїм горожанам і гнобити їх, але навпаки, берегти їх і помагати їм у свобіднім розвитку. Натомість справи чисто релігійні се річ Церкви і лиш Церкви. Кожда держава, кождий політик, котрий мішається до справ чисто релігійних, нарушує незалежність Церкви, вдирається в чужі справи і входить в область, в якій він некомпетентний.

І знов питаю: Чи це не ясне і не самозрозуміле, що Церкви треба слухати також в мішаних, або церковно-політичних справах? Як правдою є, що держава у всіх тих справах заінтересована, які самі по собі мішані, так з другої сторони правда й се, що в такій самій мірі обходять вони також і Церкву. Вистарчить згадати хочби супружжа, школу, виховання дітий, питання кладовищ і т. д. Коли державі вільно домагатися, щоб могла в тих справах забирати голос і берегти своїх прав, то й Церква з таким самим і навіть більшим правом може жадати, щоб числилися з її голосом й узгляднювали її жадання. Чейже завдання Церкви богато висше!.

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 10—23.

Тиждень оказійної продажі у фірми „ОЛЬКА" Ринок 35.
Великий вибір, товари першорядні.
922 1—10
Комплєт жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. Лиш 7·50 зл.
Комплєт муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпток тревалих, 3 хустинок практич. Лиш 7·50 зл.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА - полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 Львів, Ринок ч. 32. 8—12

„Кружок для українських студій"

ПАТ донсить: Недавно завязався в Парижі „Кружок для Українських студій". Він має за ціль згуртувати людий, що цікавляться українськими справами та зібрати матеріяли до самостійницького руху і до теперішнього положення України. Започатковано вже цикль відчитів. Головою кружка став Ферран, б. французький дипльомат. Відчит про Україну виголосив ґен. Табуа, б. високий французький комісар за Директорії. На відчиті було кількасот осіб.

——o——

Поганські гроби на Ватикані

При копанню фундаментів для нової будови на терені Ватикану при Порта Анджеліка відкрили старе поганське кладовище з 45 гробами, в кождім около 10 похоронених. Се гробові, часто поверхові, комори з цегли, одна над другою, в 2 є гарні мозаікові долівки. Найстарші з часів Флявіїв. На приказ св. Вітця археольоґ Генрик Джозі взявся до старанного досліду тих гробів, що принесе науці нові здобутки.

Забудуть про тебе люде швидче як ти собі гадаєш (Тома Кемпійський).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Католицька Акція. Світський Апостолят. Основний постулят успішности католицької акції — це світський апостолят. Для успішного ведення його епископська конференція в Фульді витичила слідуючі напрямні: „Для успішної розбудови католицької акції, дуже доцільно уряджувати вечірні курси в поодиноких громадах, після упляновапої програми, щоб виобразувати провідних і заступаючих помічників і помічниць душпастиря у світськім апостоляті". Так отже найбільшу вагу кладеться на працю в нутрі власної парохії, на доцільну активність душпастирських помічників. Побіч провідної діяльности парохіяльних помічниць належить розріжняти ще чотири окремі типи. 1) Завдання душпастирської помочи піднімає одна з істнуючих орґанізацій (Кружок материй, Т-во св. Вінкентія, св. Єлисавети і т. п.). 2) Роботи підіймаються мужі довіря в ріжних орґанізаціях. В той спосіб обіймається по можности всі орґанізації та ставиться під вплив душпастирської помочи. 3) Парохіяльний Виділ зеднує окрему ґрупу помічників і помічниць. Вони відвідують приєднаних і осторонь стоячих та піднимаються тяжких, особливіших завдань, підчас коли більше технічну й вербункову роботу сповняють мужі довіря. 4) Тип, який найкраще й найуспішніше розвинувся, працює опираючись на розділі парохії на райони. Кождий помічник дістає окремий рейон. В нім відвідує раз або два рази на місяць всі родини. Користаючи з якогонебудь зовнішнього претексту, старається уділяти всяку потрібну поміч. Епископські напрямні з 1929 і 1930 рр. ставлять на перший плян слідуючі два завдання. Перш усього плянову роботу й доцільне вишколення. Щоб поглибити знання і плянову розбудову, в звязи з рухом започаткованим у 1910 через Дортмундський „Харитативний День", основано в Ессені „Союз душпастирських помічників" (з осідком у Фрайбурґу в Баварії). Дальше підчеркнено, що модерному світському апостолятови бракуватиме сущної части, коли не буде мати провідних сил та церковної парохіяльної помічниці в парохіяльнім орґанізмі. „Союз католицьких парохіяльних помічниць", який має около 100 членок, видає окремий орган посвячений фаховій праці жінок у душпастирській помочі. Так отже в рамах католицької Акції повстає цілковито новітний фах жінок душпастирських помічниць, перед якими сучасність ставить великі завдання.

В память понтифікату папи Пія XI. на подвірю Ватиканського Бельведеру стане репродукція статуї мудрости з Амброзіянської Бібліотеки, котрої префектом був теперішний папа.

Дієцезальний Евхаристійний Конґрес у Вильні. Виленський архиепископ оголосив Евхаристійний Конґрес, який має відбутися у Вильні в днях від 8 до 10 мая с. р. Тому, що деякі місцевости виленської епархії віддалені від столиці 400 км., архиепископ зарядив, щоб подібні конґреси відбулися окремо в усіх занадто віддалених деканатах.

Навернення англіканського духовника. Бувший англіканський духовник Джон Генсов, член протестантського згромадження бенедиктинів, який віддавався пустинничому життю, навернувся недавно на католицизм. Тепер хоче він стати католицьким священиком і в тій ціли розпочав богосл. студії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ІТАЛІЙСЬКІ ФАШИСТИ не впустили катол. Епископа з Любляни Д-ра Егліча до Горіції. Він їхав туди на торжество 25-ліття епископства Преосв. Седея і мав італійську візу.

НА МІЖНАРОДНУ АГРАРНУ КОНФЕРЕНЦІЮ приїхала і большевицька делеґація. В ній є тов. Кріцман як голова, Кісін, проф. Тулаков і ин. як члени. Преса не подає ні одного українського назвиска.

В СПРАВІ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ марш. сойму Світальський вислав згідно з ухвалою конституційної соймової комісії листи до 27 визначних польських вчених і чотирьох правничих товариств з просьбою, щоб висказали свої погляди на сю тему. Листи вислано також до вчених, що не є санаторами.

МАРШ. ПІЛСУДСКИЙ вернув 29. березня б. р. з Мадейри до Варшави. В звязку з тим сподіються оживлення політичного сезону і далекойдучих змін в політичній й економічній програмі.

БРІЯН і ГЕНДЕРСОН по спільній конференції вислали ноти до урядів австрійського і німецького, з жаданням припинити переговори в справі митної унії між Австрією та Німеччиною до осени і віддати сю справу під розгляд Союза Народів.

НОВООТВОРЕНА СЕЛЯНСЬКА ПОЛЬСЬКА ПАРТІЯ, що повстала зі сполуки партій „Пяста“, „Визволене“ і „Стронніцтва Хлопського“, видає новий тижневик „Зельони Штандар“.

ГІТЛЄРОВЕЦЬ фон Внук вибраний предсідателем сойму в Ґданську.

ПРОТИНІМЕЦЬКА МИТНА УНІЯ? З Парижа доносять, що там обговорюють проєкт великої митної унії на сході і полудні Европи. Вона обіймалаб на початок Польщу, Чехословаччину, Румунію і Грецію. При кінці квітня мають скликати конференцію тих держав. Запрошення мають дістати також міністри Мадярщини й Болґарії. Ціль унії: унешкідливити німецьку економічно-політичну експанзію.

В ЛІМІ вибух бунт 5 полку піхоти. Бунт не вдався. Є 200 убитих.

ҐАНДІ ХОЧЕ ВМЕРТИ З ГОЛОДУ. „Таймс“ доносить: Ґанді заявив на многотисячнім зібранню в Карачі, що усуне́ться зовсім від політичного життя і добровільно вмре з голоду, коли не припинеться боротьба між магометанами й Індійцями.

——o——

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.92 зол.

ЗБІЖЖЯ: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження парітас 200 км.): Пшениця дв. 25.50—26.00, пшениця сел. 23.50—24.00, жито дв. 18.00—18.25, жито сел. 16.50—16.75, ячмінь дв. 21.00—21.50, ячмінь на мливо 19.00—19.50, овес гал. 21.00—21.50, кукурудза ром. 22.00—23.00, гречка 35.00—36.00, житні отруби 15.25—15.50, пшеничні отруби 14.75—15.00, греч. каша 60.00—62.00, льняні макухи 29.00—30.00, конюшина черв. 230.00—250.00, синий мак 100.00—110.00.

Ціни всіх родів збіжжя звижкують. Подажа сильно зменшилася.

НОВИНКИ

Безробітні, котрі до 30 квітня б. р. вичерпають підмоги з фонду для безробітних, будуть могли побирати й підмоги ще 17 тижнів від сеї дати. Се заряджене міністра праці й суспільної опіки відноситься також до деяких місцевостий у дрогобицькім і сяніцькім повіті.

Ціна яєць у Варшаві впала з 14 сот. на 13 за штуку.

Два вломи до церкви. В Підгородю, пов. Рогатин невідомі злочинці вкрали зі скарбонки 6 штук золотих 10-коронових австрійських монет. В Топорівці, пов. Рогатин незнані справники вломилися до церкви і вкрали золоту чашу враз з Найсв. Тайнами, вартости 200 долярів. Крім того розбили скарбонки і забрали 20 долярів і 268 зл. Чашу опісля найшли сховану на церковних хорах.

Згорів костел в Каменици під Лімановою, побудований в XVII ст. з дерева. Згоріло в нім три фелони з XVI і один з XV ст. та 54 інших фелонів великої мистецької вартости. Шкода виносить 150.000 зол.

В двох польських ґімназіях у Ченстохові відкрили комуністичні „ячейки“. При ревізії знайшли богато доказів на те. З учеників увязнено.

Вина в Польщі продукувало в 1927 році 101 заведень, тепер є їх 243 з 8.000 робітниками. Вартість продукції зросла з 8 міл. зл. на 17. Переважає продукція овочевих вин.

Тайну горальню викрито в Княжім, пов. Золочів, в домі Василя Романюка

Жиди у Злуч. Державах. За останніх 50 літ жидівська людність в Злуч. Державах зросла з чверть міліона до 4 і пів міліона. В самім Ню-Йорку є 1,250.000 Жидів т. зн. 8 разів більше ніж в цілій Палестині.

Америка заборонила привозити сірники з Польщі, Австрії, Голяндії, Естонії, Фінляндії, Швеції, Норвеґії й Латвії.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 36—50

Від Адміністрації

З числом 24. „Нової Зорі“ висилаємо нашим П. Т. Передплатникам почтові складанки з просьбою вирівнати залеглости як також вислати передплату за II. квартал б. р. (1—1)

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСЯ,** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 3—100

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 43—50

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 9-20

НАСІННЯ
ОГОРОДНИЧІ ПРИЛАДИ
Жадайте безплатного цінника!
Др. З. БАХ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 2 Тел. 67-32. 916 3—5

Не викидай своїх ґрошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 19-50

Одинока українська реставрація і покій до сн'дань під фірмою
„ГОВЕРЛЯ“
У ЛЬВОВІ,
вул. Руська, ч. 16,
Телєфон ч. 75-92,
поручає снідання, обіди і вечері по знижених цінах, пиво пільзненське, живецьке, також вина, медий лікери. 917 3—5

МАРІЯН КАВКА і АЛЬБЕРТ ШКОВРОН
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 3. Телєфон ч. 26-72.
Торговля товарів кольоніяльних, овочів полудневих, делікатесів вин, французьких коняків, лікерів, горілок і т. д.
також Реставрація і кімнати до снідань
знамениті обіди „тепи“, як також дуже смачні дання „ala carte“. Першорядні напої. Добірний буфет **Цінн приступні.**
Льокаль отворений до год. 3-тої в ночі.
ВЕЧЕРОМ САЛЬОНОВА МУЗИКА Замовлення з провінції полагоджується в'дворотно. 914 3—4

Дешеві і добрі МЕБЛІ
924 поручає фірма 1 4
БРАТИ СІВЕК
Львів, ул. Коперника 3. Тел. 42-44.

Центральна складниця фотоґрафічних апаратів
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.
Осібний відділ Радіовий
Одно і дволямпові відбирачі сітий. — Комплєтні детектори від зол. 32.
БАРВІК і БОЖЕМСЬКИЙ
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 1—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 5. квітня 1931. Ч. 25. (425)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Великий землетрус в Америці

2.500 людий погибло. — Три тисячі ранених. — Оповіщено стан облоги.

З Манаґви доносять: В часі коли в місті відбувався ярмарок і ринок був заповнений людьми наступив сильний землетрус. Він тревав кілька секунд. Будинки зі страшним тріскотом звалилися на землю й погребали сотки людей. Всі готелі, вязниця, камяниці представництв американського й анґлійського та майже всі урядові й самоуправні будівлі в руїнах. Рівночасно бухнули з руїн великі стовпи вогню. Щоб пожежа не захопила й того, що остало, військо зачало динамітом висаджувати сусідні будівлі. Щоб запобічи грабункам оповіщено стан облоги. Досі знайдено 2.500 трупів. Є тисячі ранених. Водотяги й канали зовсім знищені. — Пожежі не вдалося зльокалізувати. В місті не остав ні один будинок.

—o—

100.000 українських селян на засланю

З Харбіна доносять, що большевицько-китайську границю перейшло коло 50 українських селян, котрих вивезли большевики на Сибір за опір колективізації. Втікачі оповідають, що загальне число вивезених з України селян за опір проти колективізації переходить 100.000 осіб. Большевицькі власти зорганізували з цих селян робітничі баталіони, котрі під дозором ДПУ працюють у Східній Сибірі при лісових роботах. Стан тих жертв большевицької диктатури розпучливий. Богато з тих нещасних жертв вмерло з виснаження і голоду.

—o—

Знищили 10 міліонів господарств

Больш. „Правда“ з 25 березня с. р. повідомляє, що досі в СССР „сколективізували“ (що рівнозначне зі знищенням) близько десять міліонів селянських господарств, докладно: — 9.850.000. В додатку до того звіту сказано, що сим „успіхом“ ще не довершено наказу ком. партії, щоби сколективізувати скрізь половину сел. господарств. До областий, у яких не виконано досі наказу, належать: Область Московська. Сх. і Зах. Сибірська, Середна Волга, Татарська й Башкирська. Селян, котрі зїли або продали свою худобу, до колхозів не приймають.

—o—

„Великий Львів“

31 березня відбувся торжественний акт прилучення підльвівських громад до Львова в салі львівського магістрату. До Львова прилучено громади: Клепарів, Голоско Мале, Замарстинів, Знесіння, Кульпарків, Сиґнівку, Левандівку, частину Кривчиць і Козельник. Через те простір міста, який досі виносив 31.4 км. квадр., виносить тепер 66.9 км. квадр., а число населення понад 300.000. Все рухоме й нерухоме майно і рівночасно всякі правні зобовязання згаданих громад перейшли на річ Львова. Акт прилучення громад виконаний на пергаміні в стилі давних документів, відчитав дир. Чоловский. Потому присутні підписували його по черзі. В торжестві взяли участь представники ріжних властий.

—o—

Зїзд директорів й інспекторів

Зїзд ґімназійних директорів львів. кураторії відбудеться в половині мая б. р. Обговорюватимуть справи лябораторійних метод, усправнення шкільної адміністрації й питання ріжнородности типів учеників і професорів. Безпосередно по тім відбудеться зїзд шкільних інспекторів в справі реформи програми навчання в звязку зі збільшенням числа дітий о 80 тисяч в самій тільки львів. кураторії.

—o—

Небувалий декрет Ґінденбурґа

Президент. Ґінденбурґ видав декрет, яким завішує обовязуючу силу конституційних приписів щодо горожанських вольностий (пр. особиста свобода, свобода преси, зборів, товариств, свобода слова, листова тайна і т. п.). Сим способом уряд хоче запобігти дальшим руїнницьким виступам радикальних орґанізацій. Одна з причин появи сего декрету це недавні виступи „безбожників“ на німецькім терені.

—o—

Німці скріплють Червону Армію

За криком, викликаним фактом, що Німці дали совітам великий кредит, не звернула публична опінія уваги на ще важніший факт: що Німці продали совітам 500 льокомотив і 10.000 ваґонів. „Наєс Вінер Журналь“ додає до того, що Німці за те сильне скріплення справности Червоної Армії навіть гроший від совітів не одержали, супроти чого мається враження, що вся та трансакція чисто військово-політична. Згаданий орґан містить статтю, котра остро осуджує скріплювання Червоної Армії й пише: Нехай-же міністр Райхсвери Ґренер не дивується, коли щораз більше говорять про таємні зброєння Німців у Росії...

Що дієть у Франції

Франції загрожує безробіття подібно, як иншим краям. Супроти того поліція видавати-ме дозвіл на вїзд чужим робітникам тільки в надзвичайних випадках, а працю на ріллі одержувати будуть тільки Французи.

Нема такої хиби, щоб не мала на себе своєї власної кари (Тома Кемпійський).

АБІТУРІЄНТИ І АБІТУРІЄНТКИ!

Замовляйте табля в фотографічнім заведенню

„Venus“

Львів, вул. Академічна ч. 24.

Телєфон 38-08.

Ціни найнизші, виконання артистичне.

883 7—25

ГРОШІ Є КРУГЛІ

— котяться, але не розкотяться, коли їх зложите на вкладкову книжку в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

857 25-?

„ХИТКІ І НЕПЕВНІ ДОРОҐИ“

Жмуток світла на закиди, які зробив епископ Хомишин нашим культурно-освітним установам.

Під таким заголовком і підзаголовком приніс і другий Аякс, „Новий Час“ у 33 ч. полємічну редакційну статтю. Рівночасно з „Ділом“. Се цікава спроба кинути жмуток нарочного затемнення на порушені Епископом справи. А жмуток світла кидає та стаття тільки на звязки і взаємини „Н. Часу“. Бо річ мається так: Хоч „Діло“ яке убоге змістом (сам голова УНДО ствердив публично, що „Діло“ дуже терпить на брак умового й грошевого капіталу), то „Н. Час“ постійно живе тим, що приносить „Діло“. Дає в числі тільки трохи більше паперу ніж „Діло“, трохи крикливіших заголовків і підзаголовків, робить ще мілкіший грунт у тім, що без проценту „позичає“ в „Ділі“ — і на тім кінець. А сим разом „Н. Час“ приніс полємічну статтю проти станиславівського Владики — ліпшу, ніж „Діло“! Гладшу формою, з краще обточеними колючками і — без інвектив! Аж любо та мило читати.

Що за диво? подумає читач. Таж „Н. Час“ орґан популярний і якраз у ньому лучше випадалоб пустити „крепку“ статтю, бодай таку, як в „Ділі“, з інвективами, острими підозріваннями, або й з прекраснозвучними „кличами“, що „всьому винен Папа римський“ і Преосв. Ґригорій. А тут тобі спокійна полємікa! Що за біда? Видно не злі психольоґи руководять теперішною кампанією. Бо в часах переворотів, коли верхні верстви народів падуть інтелектуально й морально до такого позему, то затрачують почуття потреби реаґування на неправду, се почуття в масах майже з правила заостроється. Се власне й є головною причиною поглиблювання революційних настроїв в таких часах. Разом з ростучим у масах бажанням правди-справедливости в таких часах росте й бажання такту, котре в ідеалістично настроєних масах (а тільки такі маси й роблять революцію, хоч використовують її з правила ріжні страшні типи) росте в міру величини безтактностий і кривд, яких зазнали ті маси.

З тим всім — видно — рахувалися керманичі нової кампанії, коли в популярнім орґані, призначенім для мас, помістили гладко обточену полємічну статтю, далеко гладшу ніж в „Ділі“, котрого читачі вже очевидно привикли до найгрубших крутійств.

Тон противника все повинен обовязувати в виміні гадок, навіть тоді, коли знається, що се той саміський противник пише рівночасно раз таким а раз інакшим тоном. І тому ми лекше відповімо тут на статтю в 33 ч. „Н. Часу“ ніж відповіли на статтю в 66 ч. „Діла“.

І. Зачнемо відповідати „з кінця“, від кооперації. „Н. Час“ признає, що прибиття кооперативної оповістки на хресті (в часі місії, котру давав сам Преосв. Ґригорій), було, як евфемістично каже, „нетактовне“. Та сего, каже, замало, щоб закинути кооперації, що вона йде „хиткими й непевними

дорогами", бо се міг зробити хтось, що не подумав, що робить. А катол. етика каже бути вибачливим до несвідомих людських блудів.

Справно аргументоване. На людий необізнаних зі справами може така аргументація робити вражіння. Та якже мається річ в цілім своїм обсязі? Справа з прибиванням кооперативної оповістки на місійнім хресті се тільки о д и н з безчисленних фактів, які від літ оповіщує катол. преса. Раз-у-раз жалуються священики з краю, що повітові союзи оповіщують кооперативні збори в неділі і свята, коли священики не можуть в них брати участи і то оповіщують їх на час, коли в церквах правиться Служба Божа. Отже з одної сторони від священиків і вірних Катол. Церкви вимагається во імя патріотизму, щоб вони помагали кооперації, а з другої сторони унеможливляється їм участь і співрішення в тій кооперації. І се діється мимо численних публичних спротивів!

Свого часу жалувалися наші священики на сторінках „Н. Зорі", що на окладинках видань наших кооперативних центральних установ анонсується видання радикальної партії. А недавно, бо в 22 ч. „Н. Зорі" з 26 березня с. р. пише оден священик з пов. Ліско, як у книжочках Кооперативної Бібліотеки (чч. 2 і 8) докоряється селянам, що вони вірять в добро „десь там на другім світі" або що бажалиб мати дзвін для своєї церкви. Подумайте, Панове Полемісти, чи не підготовляє таке писання в Кооперативній Бібліотеці (котрої як і нашої кооперації взагалі не булоб без Церкви і праці духовенства) — просто атеізму й моральної руїни в народі? Вже досить працюють в тім напрямі радикали, соціял-демократи, ліберали, сельроби і явні большевики. Колиж іще подібні річи читати-ме той нарід і в кооперативних виданнях тої кооперації, яку помагало збудувати і помагає далі держати наше духовенство, — то який же кінець того м у с и т ь бути?

Отже не можна оцінювати негативного вислову думки катол. Епископа про кооперацію на підставі одного факту, який Владика навів тільки тому, що сам своїми очима той факт бачив. Чейже вільно Епископови припускати, що люди читають те, що публично оповіщується в часописах. А в катол. часописах від літ оповіщується богато таких і подібних фактів. І якже можна підсувати Епископови, що Він з „одного" факту робить загальні висновки, коли тих фактів б е з л і ч? Ой, дійсно „хиткі і непевні дороги" такої кооперації, яка не хоче опиратися на Церкві й духовенстві, а підкопує ту Церкву й повагу того духовенства в народі. І ще можна додати, що „хиткі і непевні дороги" такої преси, котра закидає безпідставність словам катол. Владики, опертим в дійсности на безлічи фактів, — тай ще до того називає себе катол. пресою, відповідно до обставин.

II. Ще цікавіще представляється в „Н. Часі" справу з „Просвітою". Той орган знов признає, що Преосв. Григорій написав правду про те, що де в якім селі появилися сектанти, там читальні „Просвіти" дають їм приміщення і стають їх захистами та що в богатьох читальнях „Просвіти" зачинає загніжджуватися дух радикальний і навіть сельробівський. Признає се. Тільки додає таке: „І цікава річ, що те сектанство поширене найбільш у діецезії Преосв. Григорія". Для більшого ефекту повторяє те саме твердження два фази в тім самім уступі.

Ціла та стаття „Н. Часу" надається спеціяльно добре до студій над психікою українського лібералізму. Одна з головних його ціх се дійсно „ліберальне" відношення до льогіки, до фактів, до статистики. Для українських лібералів не істнують ні факти, ні час, ні льогіка, тільки власна фантазія як „підстава" всяких тверджень. Де, коли і хто переводив у нас статистику сектанства по нашим дієцезіям?*) Коли Редактори „Н. Часу" булиб бодай трохи обзнайомлені з відносинами в нашім краю (а як публіцисти повинні такі річи знати) — то зналиб, що сектанство обхопило й обхоплює села коло більших міст, що впрочім зовсім природне. І так довкола Львова сильно розпаношилося сектанство нпр. в Запитові, Підлісках, Яричові, дальше коло Золочева, Зборова, Тернополя, Рази Руської, а також коло Станиславова і Коломиї. З того однак не можна робити закидів ані Єрархії ані духовенству. Подібно глупо булоб обвинувачувати лікарів за те, що в даних околицях шириться пошесть еспанки. На якій підставі твердить „Н. Час", що сектанство якраз у станиславівській епархії „найбільш поширене"? Се таке саме твердження як те, що „всьому винен Папа римський" або як було в часі польсько-української війни, що „Англія вишле танки через Карпати (власне через Карпати!) на поміч ЗУНР".

Та припустім, що „Н. Час" вистудіював статистику сектанства і пише так, як є. То якже можна такого твердження вживати до полеміки проти Владики даної епархії, не розглянувши стану, в якім Він застав епархію. Як відомо, Станиславівщина се терен радикалізму, від його початків. Преосвящений Григорій працює там 26-й рік як Епископ, а „Громадський Голос" за кілька місяців обходитиме 40-ліття своєї протицерковної праці. Перед Преосв. Григорієм був станиславівським Владикою ВПреосв. Андрій, теперішний Митрополит львівський, а перед Ним Преосв. Куіловський. Чи полумінь радикалізму, котрий є основою всякого сектанства, була тоді менше звернена проти Церкви ніж тепер? Таж давніше радикали мали навіть у програмі клич: „Раціоналізм у справах віри!" А тепер уже кажуть, що „релігія се приватна річ". Сектанство се поява повоенна, яка показалася скрізь — і в цілій Европі ледви чи знайдеться яка епархія, де не булоб сектантів. В данім випадку, коли що звертає увагу, то хіба те, що в Станиславівщині, де найдовше грунт підготовляв радикалізм, сектанство розмірно слабо проявилося. І нащо взагалі підносити ту справу як „відповідь" на правдиве ствердження, що є такі читальні „Просвіти", котрі часто беруться до того, до чого братися не повинні й дають захист сектарам. Чейже Епископ має право й обовязок звертати увагу на такі річи і взивати до усунення їх?

III. Та найбільш „дотепно" поставив „Н. Час" справу з православним календарем „Р. Школи". Він питає, кілько гр. католиків перейшло на православіе під впливом календаря „РШ.", в якім зазначені і православні свята. Відповідаємо: Не знати. Варшавське православіе, котрому сприяє польський уряд, виступає агресивно проти нашої гр. катол. Церкви. Доказ: Події на Лемківщині. Річ ясна, що видавництво, у якім „Р. Ш." містить православний календар поруч гр. катол., мусить викликати в масах вражіння, що „се все одно". І на щож так робить Інституція, яка стоїть в и к л ю ч н о жертвами гр. католицької суспільности, в якій жертви збирані гр. кат. духовенством становлять дуже велику частину. „Аргумент", що в християнських календарях міститься й жидівські свята, може бути хіба дотепом, а не аргументом, бо з християнства на жидівство не перейшла ще в Галичині ніяка парохія, а на варшавське православіе перейшла вже під впливом агітації не одна. І пощо скріпляти ту агітацію?

Причім тут твердження „Н. Часу" що Папа римський доручив усім католикам молитися, щоб Бог влекшив долю православних? Таж з того не виходить, щоб собі і своїй Церкві утруднювати долю. Побожні люди моляться за навернення грішників; се однак не дає їм права ширити згіршення і співділати в грісі... З тою самою хвилею, коли православіе всадовиться у якусь полосу краю, перестане відтам одержувати якунебудь поміч також „Р. Школа". Бо там входить атмосфера боротьби й ненависти, а не гуртування й допомоги. Чи богато помочи має „Р. Ш." з тих околиць, де всадовилося православіе? І замість се розуміти, робиться ще на шкоду собі і Церкві своїй. Чи є в тім розум?

Аргумент, що коли „Р. Ш." перестане видавати православний місяцеслов, то православні Українці матимуть свій календар „більше як певно по російськи", свідчивби сумно про тих Українців — якби був правдивий. Але він неправдивий тому, бо поперше на пару мілионів православних Українців чейже знайшовсяб хтось, що видавби календар по українськи. По друге ніхто не забороняє й „Р. Ш.", коли вона має на Волині і т. д. свій обсяг ділання, видати для тамошних Українців окремий календар. Отже на що пхати в чисто католицькі доми, села і міста православний календар?

Твердження „Н. Часу", що „Р. Школа не може ставати пропаґаторкою католицизму" свідчить тільки про те, що „Н. Час" не розуміє на чім одиноко може полягати скріплення самої Р. Школи. Власне на переняттю її строго католицьким духом, а тоді вона самим своїм істнуванням булаби пропаґаторкою католицизму і притім булаби нездобутою кріпостю, а не билиною, якою вітер колише. То пропаґаторкою католицизму „Р. Ш." після твердження „Н. Часу" не може бути, а пропаґаторкою православія може бути? Бо чейже хто при агресивности православія розсилає в наші села в такім горячім часі десятки тисяч православного календаря і робить се у п е р т о всупереч пересторогам Епископа, то — дає прекрасну підставу агітаторам варшавського православія до баламучення нашого народу: Мовляв, видите, хоч як уніятський Владика противиться поширюванню у вас правосл. календаря, то таки з самих уніятів зложена Управа „Р. Ш." присилає вам і православний календар. (І далі йде на тій підставі агітація залежно від здібности агітатора і й о г о доброї волі).

Порівнувати катол. Епископа з комуністами, котрі також роблять закиди „Р. Ш.", трохи ніяково в органі, котрий називає себе час до часу католицьким і котрого один постійний співробітник належить навіть до Катол. Союза...

Таким поведенням дійсно доведете до комунізму, бо хаос се його предтеча. А ви, панове, робите хаос і кусаєте ту руку, що хоче завести порядок і трівкий лад. Хоче нашим інституціям дати дійсно тверді й певні основи, а ви іронізуєте з того. Та ви іронізуєте з себе самих, про що переконаєтеся може й незабаром.

——o——

*) Одиноку відому нам спробу в тій справі зробив в окремім виданню Поляк: X. M. St.: „Cerkiew unicka we wschodniej Małopolsce w czasie inwazji rosyjskiej 1914—1917". Lwów, 1920. — Сторін 80. 8⁰. Там на сторінці 8 знаходимо таке: Після звітів, що походять з церковних кругів, в архиепархії львівській обр. гр. перейшло на православіе 22 священиків, в еп. перемиській 8. Він вичисляє всіх по назвиску. В першім випуску покликується на „Ниву" з 1916 р. ст. 14, в другім на „Вістник еп. пер." з 1917 ст. 137. З еп. станиславівської подає тільки трьох відступників і то додає, що певних вістей про те нема, а цю вістку взяв з приватного жерела, а саме з брошури: Е. Пелчинського: „Православіе в Галичині в світлі руської преси у Львові підчас інвазії 1914—15 р.". Л. 1918 ст. 25 і д. (До чого слід замітити, що станисл. епархія була під рос. інвазією найдовше).

ЗАКАРПАТТЯ

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч. 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 2—20

Читачі „Н. Зорі" певно цікаві знати, що діється у нас на Пр. Руси. Ось хочемо поділитися з Вами жмутком уваг і вражінь про тутешне життя.

Відоме приречення чеського уряду надати нашій сторсні автономний устрій, поволеньки реалізується. А в парі з тим йде національне освідомлення тутешнього громадянства. Не знаємо, що склонило державних керманичів на пражськім Капітолю до сповнення пекучих постулятів нашої нації. Чи европейська куртуазія веліла вивязатися зі зобовязань, затягнених перед Лігою Народів, чи може які близші вигляди? Мабуть це останне. З розмов з послами і провінціональними політиками виходить, що для уряду це найдогідніша розвязка деяких дуже ускладнених політичних проблем на Закарпаттю. Цілий світ знає негодування і скарги Мадярів та покривдження й обкроєння їх краю трактатом у Тріяноні. Нині нема ні одного свідомого Мадяра, який годився-ся на дотеперішний стан мадярських границь. Семигород, Банат, Бурґенлянд і північна границя, це — як говорять — рани на живім тілі Гунґарії. А мадярські падькання доходять до уший заграничних політиків. В той спосіб ревізіонізм завис над середущою Европою мечем Дамокля. І чеська опінія, цего вповні свідома. Тож в інтересі чеської рації стану є знайти опертя на своїй полудневій границі не тільки в мілітарно-поліцейській силі, але передовсім у психіці місцевого населення, яке у хвилі загрози взялосяб само до оборони свого краю. Це знову веде в прямій лінії до узнання і порозуміння з національними силами Руси, в чому до недавна добачувано ще небезпеку. — Дальшу причину звороту чеських кол до нашої нації дасться пояснити предбачуванням політичної констеляції у майбутньому. В кітлі, що кипить у Радянськім Союзі, мусить у перспективі часу видестилюватись самостійна Україна. А в такому разі хіба може українська територія на Закарпатті представляти якусь вартість для Чехії? Такі моменти мають без сумніву вплив на це, що наші національні права прибирають щораз реальніші форми. Проїжі через нашу країну легко завважують не лиш на приватних інституціях, але й на державних будівлях українські написи, адміністрація і шкільна адміністратура приймає і полагоджує письма в укр. мові і т. п.

Розвиваються тут картини, яких не подибаєте деінде на нашій землі, а які глибоко западають в память народу. Вже кілька разів були ми свідками такого національного свята: По сьому боці Бескиду, під зеленим лісом, на роскішній долині розложилися десятки шатер пластунського табору. Серед них построєний і умаєний народними емблемами престіл, при якім відбувається Архієрейська Служба Божа. Після Євангелія духовник пласту має проповідь. Сильні і пламенні слова рвуть — поривають юнацькі душі, витискають сльози у приявної громади. Щось з рвучого болю Єремії, щось з Мойсеєвої нації, щось з душі вибраного народу уноситься над усіми... Думки всіх линуть понад Чорногору і губляться в соняшних широких степах — де не звенять струни бандури, а лунає брязкіт кайдан. Не змалювати, не описати того духа і настрою, з яким вертають учасники такого свята домів...

У нас використовується всяку нагоду, аби народови ставити перед очі його національний ідеал. От як у нас відбувся минулорічний святомиколаївський вечір. В просторій світлиці, по береги виповненій добірною публикою, влаштовано формальний концерт з деклямаціями, народними співами і національною костюмівкою. Відтак долучено до концерту релігійну пєсу з роздачею дарунків. Але осередком цего вечера був добре обдуманий, популярний доклад проф. Н. про національну працю в народі. І старі і малі були суто обділені духовими дарунками. Треба признати, що нерідко на наших ювилейних святах являються і представники уряду в характері гостий.

Церква, школа, „Союз руських народно-просвітних товариств", пласт, пожарно-руханкові „Січи" несуть тяжкий труд народної праці. Історія наших визвольних змагань не помине мовчанкою заслуг нинішного молодого покоління. Вона бо в лоні своєї рідні та кругів, у яких обертається, є розсадником національної ідеї. Ученики й учениці, що в останних двох літах опустили шкільну лавку, це перший наскрізь національний, життєздатний паросток. Недавно був я учасником „бобулькової забави"[1]) родинного свята в домі одного священика. Зібрався спорий гурток гостий. Очевидно при струях золотистого соку з винної лози, завязалася горяча диспута на тему: Що у нас діється? Дзвеніли й перехрещувалися думки старих, консервативних голов, які протягом десятків літ засвоїли собі погляд, що офіційною мовою колись у небі мусить бути очевидно гіш—гуш—мадярщина, переткана русофільським санскритом. Але героїнею дня, яка віднесла рішучу побіду, була наша молоденька жива гімназистка. Мов з рукавця засипувала вона старих політиків історично-географічно-етнографічними доказами так, що ті остаточно капітулювали і безрадно розкладаючи руками, розпучливо кликали: Як так далі піде, то згинеме, згинеме, згинеме!..

Тутешне мадярофільство і русофільство змобілізувало всі сили проти розбудженого національного духа. Це в борбі за націю насуває конечність зєдинення всіх національних сил так грекокатолицтва як і громадянських кол. Всіх очі звернені на найвищих церковних достойників в ожиданні, що звідтам упаде важке слово й рішаючий чин...

Першу ролю у церковно-народній роботі грає народовецьке священство на чолі з ОО. Василіянами і Редемптористами. Їх місійні, реколекційні, відпустові проповіди, брацтва, пісні, церковна література[2]) незвичайно причинюються до піднесення культурно-релігійного життя. Наша закарпатська Церква, що була довгі літа експонентом чужих сил, вже затрачувала свій вплив між вірними в користь сильно тут поширеного кальвінізму і православія. Сектярство і пропаґанда православія важким каменем залягли на шляху зєдинення Церкви й нації. Вправді кальвінізм, точений ґанґреною безвірства, не робить замітніших поступів, зате православія, мимо внутрішної розслабленості, не вигасає, але змагається. Мабуть уже недалека реалізація заложення на Закарпаттю православної дієцезії. Підбадьоруючо впливає на наше православія рухлива рос. еміґрація, яка все леліє мрію про єдину неділиму Росію. Наші визнавці православія чимраз більше насичуються політичним русофільством. То сумний і небезпечний обяв!

На закінчення ділимося ще одною вісткою. Недавно виринула на нашім терені якась людина в „дивілю", присадкувата й метка, з рижою бородою, з запущеним довгим волоссям. Розмовляє кепсько російщиною, з чужинецьким, горляним виговором. Находиться в сталій стичности з рос. еміґрацією. Пішла чутка, що се „місіонер". І дійсно, одної днини прибрався в широкополу рос. рясу, представлявся як священик „східного обряду" о. Василь Буржуа єзуїтського Чину[3]). Ми радо витаємо всіх добрих людий, що несуть свої труди в жертву нашій справі. Але супроти о. Буржуа маємо певні застереження, бо він не має зеленого поняття про наші національні справи. Це єднає йому симпатію в москвофільських кругах, а нам не вдасться переконати сего ентузіяста і симпатика всерусизму, що він на мильнім пути. О. Буржуа розпоряжає значними фондами і мабуть носиться з думкою закладати на Закарпаттю галузь єзуїтського Чина в чисто російськім характері. Се булаб непожадана новість на нашім терені. Хитрі, дуже хитрі пропаґатори православія можуть легко використати наївність чужинця на нашу національну а може й релігійну некористь. Така то вже наша доля, що бють в нас труднощі і з цего боку, звідки найменше їх сподіватися.

Стефан Марисюник.

---

[1]) Бобольки — сезонове печиво гейби пампушки.

[2]) ОО. Василіяне заложили в Ужгороді власну друкарню, а у своїх виданнях вмішують до літературної мови й мотиви місцевого діялєкту.

[3]) О. В. Буржуа Т. І., француський Єзуіт, перейшов на східний синодальний обряд і кілька літ перебував в Польщі, в єзуїтськім домі в Альбертинові в характері пропаґатора Унії.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА – полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 **Львів, Ринок ч. 32.** 9—12

Яка властиво Польща?

Відповідь Александра Бохенського.

В 9536 ч. „Ґазети Пор." помістив знаний польський діяч п. А. Бохенський відповідь на статтю „Слова Поль." К. З., котрий виступає проти окремих національних курій предкладаних п. Бохенським, виходячи з заложення, що Польща се держава під національним оглядом однородна. П. Бохенський пише: „Шкода, що „Річник статистичний" є іншої думки й подає навіть досить великий процент інших національностий, що живуть в польській державі. Направду можна бути в клопоті, кому тут признати рацію. Страх перед національним катастром походить з цеї „поцтивої" ілюзії, що українські маси вдасться засимілювати. Шановний автор згаданої статті, заслужений діяч в области синдикалістичних теорій, на жаль не заналізував досі дотеперішної нашої політичної лінії в Схід. Галичині. Колиб це був зробив, то наші переконання булиби згідні в тім, що власне ся лінія була стремлінням до національної асиміляції й у великій мірі причинилася до теперішного траґічного стану ненависти, саботажів і пацифікації. Сьогодня ціле наше громадянство, починаючи від ґр. Дунін-Борковського і кінчаючи на Ґломбінськім, переконане, що час приступити до ревізії перестарілих метод. Ті, що довго перед осінню 1930 р. закликали обі сторони до опамятання, тепер силою фактів обіймають правління душ і наперекір польським й українським ґрупкам, задивленим на східні взірці, зможуть, — як це сказав пос. Голуфко — виставити позитивну програму співжиття".

Шкільництво в прелімінари буджету Міністерства В. й О. на р. 1931|2

Всі видатки Міністерства Віроісповідань і Публичної Освіти в 1931/2 р. преліміновано на 447,605.603 зол. З того на само шкільництво: 405,991.622 зол. — отже ок. 90% цілого буджету М. В. й О. Видатки на шкільництво по головним відділам представляються так: 1) шкільна адміністрація 15,502.934 зол., 2) загальноосвітне шкільництво 312,572.459 зол., 3) вище шкільництво 44,623.906 зол., 4) фахове шкільництво 22,546.523 зол., 5) загальні видатки і позашкільна освіта 16,426.800 зол.

Пригляньмося поодиноким відділам:

Видатки на шкільну адміністрацію такі: 1) Центральна Управа (міністерство) 3,719.834 зол. (в тім упосаження 2,375.252 зол., будівлі 850.000 зол.), 2) шкільні власти II-гої інстанції (кураторії) 5,751.851 зол. (в тім упосаження 4,518.714 зол.), 3) шкільний нагляд (інспекторати) 6,031.249 зол. (в тім упосаження 3,981.207 зол., службові подорожі й переселення 875.000 зол. і т. д.).

Осіб занятих у шкільній адміністрації є: 1) в Міністерстві В. й О. 290 урядників і 49 нижчих функціонарів, 2) в 10 шк. кураторіях 820 урядників і 82 нижчих функціонарів, 3) в 262 інспекторатах 665 урядників (інспекторів, заст. інспекторів, секретарів, канцелістів) і 7 нижчих функціонарів. Разом уся шкільна адміністрація має 1913 осіб.

Загальноосвітнє шкільництво обіймає: 1) школи загальні, спеціяльні і захоронки, 2) учит. семинарі, курси для учителів і т. п., 3) середні школи.

Видатки (звичайні і надзвичайні) на загальноосвітнє шкільництво такі: 1) Школи загальні 256,769.191 зол. (в тім упосаження 251,835.989 зол.), 2) учительські семинарі, курси для учителів і т. п. 17,455.568 зол. (в тім упосаження 14,110.268 зол.), 3) середні школи 37,347.700 зол. (в тім упосаження 36,200.000 зол., будова гімназій 250.000 зол. й ін.).

Всіх державних загальних шкіл є в цілій Польщі 24.372. З того припадає на Львівський Шкільний Округ 4.720, Волинський 1.389, Поліський 1,021 ітд. Найбільше шкіл 1-клясових, бо 11,093, 2-клясових 6.151, 3-клясових 2.668, 4-кл. 1.161, 5-клясових 578, 6-клясових 344, 7-клясових 2.339, виділових 38. Зокрема у Львівськім шк. окрузі: 1-кл. 1.890, 2-кл. 1.164, 3-кл. 721, 4-кл. 309, 5-кл. 156, 6-кл. 90, 7-кл. 390; у Волинськім шк. ок.: 1-кл. 875, 2-кл. 289, 3-кл. 99, 4-кл. 21, 5-кл. 10, 6-кл. 13, 7-кл. 82; в Поліськім шк. окрузі: 1-кл. 555, 2-кл. 276, 3-кл. 95, 4-кл. 30, 5-кл. 21, 6-кл. 11, 7-кл. 33.

Всіх етатів заг. шкіл на 1931/2 р. преліміновано 67.981. В тім на: Львівський шк. о. 13.018, Волинський 2.850, Поліський 2.100. Крім етатів в поодиноких шкільних округах Польщі подибуємо у виказі ще 300 етатів в школах заграничних.

Учительських державних семинарів є в Польщі 109. В тім у Львівськім шк. окр. 18, Волинськім 1, Поліськім 1. Крім того 138 учительських курсів й ін. Всіх учителів занятих в учит. семинарах є 1659. З того у Львів. шк. окр. 294, Вол. шк. кр. 19, Пол. шк. окр. 20.

Середних державних загальноосвітних шкіл є в Польщі 259. З того у Львівськім шк. окр. 59, Волинськім 7, Поліськім 6. Всіх учителів й урядників сер. шкіл є 4.976. В тім: директорів 262, учителів 4.490, шкільних лікарів 74, дентистів 37, секретарів 113. Зокрема у Льв. шк. окр. 59 дир. + 1.073 учит. + 14 лік. + 12 секр.; у Вол. ш. о. 8 дир. + 137 учит. + 3 лік. + 4 секр.; у Пол. ш. о. 6 дир. + 111 учит. + 6 лік. + 2 дент. + 5 секр. Нижчих функціонарів в сер. школах є 779. Л. — 172, В. — 24, П. — 17.

На вище шкільництво преліміновано 44,623.906 зол. В тім: упосаження 26,381.770 зол., будівлі 5,681.000 зол., наукові дотації 3,600.000 зол., поміщення 3,000.540 зол., підмоги і стипендії 1,847.000 зол., удержання клінік 1,460.629 зол. й ін. Сей відділ обіймає видатки на такі державні вищі школи: 5 університетів (Львів, Краків, Варшава, Познань, Вильно), 2 політехніки (Львів, Варшава), 1 Гірничу Академію (Краків), 1 Гол. школу сільського господарства (Варшава), 1 Академію ветеринар. медицини (Львів), 1 Академію мистецтв (Краків), 1 Дентистичний Інститут (Варшава).

Видатки на поодинокі вищі школи на 1931/2 р. преліміновано такі: Університет у Кракові 5,318.187 зол. + 2,000.000 зол. надзв. = 7,318.187 зол.; університет у Львові 3,651.792 зол. + 525.000 зол. надзв. = 4,176.792 зол.; університет у Варшаві 7,026.827 зол. + 35.000 зол. надзв. = 7,061.827 зол.; університет у Вильні 3,486.994 зол.; університет у Познані 4,184.162 зол. + 950.000 зол. надзв. = 5,134.162 зол.; політехніка у Львові 3,371.155 зол. + 340.000 зол. надзв. = 3,711.155 зол.; політехніка в Варшаві 3, 795.122 зол. + 20.000 зол. надзв. = 3,815.122 зол.; Академія ветерин. медицини у Львові 719.301 зол. + 10.000 зол. надзв. = 719.311 зол.

Особові етати вищих шкіл у Польщі на 1931/2 р. такі: Звич. професорів 566, надзв. професорів 256, адюнктів 201, старших асистентів 845, молодших асистентів 509, урядників 390. Разом 2773 осіб. З того: 1) Університет у Львові: 85 професорів звич. + 21 проф. надзв. + 16 адюнктів + 99 старш. асистентів + 66 молод. асистентів + 43 урядників: разом 330 осіб; 2) Політехніка у Львові: 56 проф. звич. + 21 проф. надзв. + 36 адюнк. + 94 старш. асист. + 60 мол. асист. + 32 урядників: разом 299 осіб; 3) Академія ветерин. медицини: 8 проф. звич. + 8 проф. надзв. + 1 адюнк. + 18 стар. асист. + 12 мол. асист. + 7 урядників: разом 54 осіб. У всіх 3-х вищих школах у Львові є занятих 149 професорів звич. + 50 проф. надзв. + 402 помічних наукових сил + 82 урядників.

Зокрема при розгляді буджетових позицій вищого шкільництва в Польщі на 1931/2 р. слід відмітити одну позицію: 120.000 зол. призначених на організацію студій в українській мові й на субвенції для Українського Наукового Інституту у Варшаві. Про се далі.

На шкільництво фахове призначено в прелімінари 22,546.523 зол. В тім: упосаження 17,884.873 зол., будівлі 1,345.000 зол., поміщення 1,200.000 зол., підмоги і стипендії 600.000 зол. ітд. Всіх фахових шкіл на державнім етаті (в цілости або в части) є 302; з того у Львівськім шк. окр. 20, у Волинськім 4, в Поліськім 1. Всіх учителів і урядників у тих школах є 1.567, з того: у Львів. шк. окр. 230, у В. шк. о. 51, в П. шк. о. 23, в школах заграничних 16; всіх нижчих функціонарів у тих школах є 355 (Л. — 40, В. — 6, П. — 2). На жаль, виказу шкіл по фахам у прелімінари на 1931/2 р. нема.

На видатки загальні і на позашкільну освіту вставлено в прелімінар квоту 16,426.800 зол. В тім на: фізичне виховання молодіжи 8,000.000 зол., підмоги на шкільні оплати 3,200.000 зол., спеціяльні наукові заклади 3,081.800 зол., позашкільна освіта 1,250.000 зол. й ін.

Так виглядає шкільництво в прелімінари буджету Міністерства В. й О. на 1931/2 р.

Наші уваги про той буджет подамо на другий раз.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові. 887 7—12

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Релігія й політика *)

Таксамо ясна й очевидна компетенція Церкви, коли розходиться про справи припадково мішані. Колиб Церква мала в тих справах замкнені уста, то не моглаб прецінь сповняти своєї місії, бути провідником вірних у справах віри й моралі. Чиж може вона спокійно і мовчки дивитися, коли задною фірточкою „невтральної ділянки“ і під плащиком спорту, моди, культури тіла і т. п. перепачковують моральну рознузданість і своволю? Чи на тім полі мавби панувати стан екс-лекс? Ні! Мовчати в таких обставинах моглаб Церква лиш тоді, коли забулаб про свій обовязок.

А тепер питаю втрете: Чи це не ясне, чи не самозрозуміле, що Церква не має забирати голосу в справах світських і чисто політичних? Завдання Церкви продовжати післанництво Христа. Коли є такі справи, для котрих Христос не прийшов на світ, то й Церква не створена на те, щоб їх полагоджувати. А власне Христос зовсім певно не на те прийшов, щоб навчити людий управи ріллі, годівлі худоби, шевського, столярського, й гарбарського ремесла. Христос з певністю не на те жив на світі, щоб нам показати, як засновується держави, як організується міністерства, як складається ґенеральні штаби, як ведеться війни, як будуються машини і радіостації, як кладеться дороги і зелізниці. Словом Христос не на те був післаний, щоб нам сказати „як небо обертається, але як до неба дістатися“. Тому отже Церква не на те заложена і не на те істнує, щоб розвязувати ті чисто земські або чисто політичні завдання, але на це, щоб вести віруючих до неба. Дбати про душі і їх спасення — отсе завдання Церкви.

*

Коли релігія має не в однім до діла з політикою, то тимсамим мусить забирати голос у справі приступлення католика до політичної партії або організації. Чи вільно католикові приступити до якоїсь політичної партії або організації, чи не вільно, залежить безумовно від того, яке становище займає дана партія чи організація супроти релігії. Одначе на основі чого оцінюється це становище? В першій мірі очевидно на основі програми партії, на основі статутів організації. Бо це, на основі чого партія стає партією, що організації надає питомий характер, це на чім опирається її істнування — узмістовлюється в цілі, яку ставить собі партія чи організація. Це знова уняте в програмі партії, в статутах організації, якби там вона не називалася. Тому становище до релігії треба оцінювати передовсім на основі статутів. Говорю „передовсім“ ане „виключно“. Бо крім того треба взяти ще під увагу також це, яке на ділі становище до релігії займають провідники, члени партії та партійна преса і то не тільки тут і там, але зправила. Коли управа партії й партійна преса держаться програми, тоді фактичне становище партії супроти релігії буде згідне з напрямними програми. Але легко може лучитися, що програма партії чи організації нічо не говорить про своє

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—24.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 12-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48

відношення до релігії, або висловлюється недокладно при помочи фраз або двозначно; тоді знаком, по котрім пізнаємо духа, який панує в даній партії чи орґанізаці, буде фактичне поведення провідників, членів партії й партійних орґанів в справах релігії. Тому, коли зайде потреба оцінити відношення до релігії певної партії чи орґанізації, тоді треба взяти під увагу не лиш партійну програму, але також фактичне поведення партійних чинників.

Стисло беручи, партія чи орґанізація може заняти супроти церкви й релігії трояке становище: 1) або обстоює Церкву та її права і признає авторитет Церкви у всіх тих справах, в котрих треба Церкву слухати, — тоді мається до діла з партією виразно релігії прихильною, з католицькою орґанізацією. 2) Або вона зовсім не інтересується релігійно-моральними питаннями, і не виступає ані в обороні Церкви та її справ ані проти них — і тоді маємо до діла з т. зв. невтральною, чисто політичною, чисто господарською партією чи орґанізацією. 3) Або вона поборює Церкву і релігію — і тоді маємо партію виразно релігії ворожу.

Хто дбає про власну рідню, дітей і свою старість, той забезпечує своє життя в Товаристві
9-28 **„КАРПАТІЯ“** 874
Львів, Руська 18.

Маленький фейлєтон

Розсліди сну

Директор лондонського Інститута для розслідів духових і біольоґічних явищ д-р Джонзен, поробив цікаві досліди над істотою сну, що зміняють зівсім дотеперішні поняття про сон. При помочі спеціяльного апарату, збудованого по його вказівкам, може він одержати лінію кожного сну. Лінія ця фиґляста й поодинокі вигнуття її означують більшу або меншу глибокість сну. Д-р Джонзен робив досвіди на 350 людях, що були в клініці, як недужі на нерви. В них розслідив він біля 60 тисяч періодів сну. Лінії сну, прикметні кожній людині, ріжняться між собою подібно, як лінії пальців. Наслідком того можнаб на підставі цих ліній пізнавати людей, як це роблять при помочі відтисків пальців. Нормальна людина, каже др. Джонзен, змінює своє положення протягом одної ночі коло 35 разів. Перший і найкоротший період сну слідує зараз по засненню й тріває коло 11 хвиль, в кожному разі не довше як 14 хвиль. Другий період глибший, третій ще глибший і в часі його є максімум глибокости сну. Досвіди виказали, що не довге спання має значіння для людини, тільки його глибокість. Загальна думка, начеб сон коло півночі був найглибший і тому найздоровіший, на думку цього дослідника хибна. Д-р Джонзен вказує теж на шкідні наслідки для сну спричинені надмірним перемученням спортами.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 29—50

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Як боротьба проти нашої Церкви відбилася на всім нашім націон. життю в Америці, про се пишуть нам ізза моря. Власне тепер скінчено печатати звіт з конґресу американського „Обєднання“. Назва „Обєднання“ гарна і хтож з Українців цілим серцем не бажавби зєднання в політичних почуваннях, зєднання в суспільнім життю, зєднання в просвіті, а передовсім зєднання в єдности віри. Та на жаль мусимо ствердити, що послідний конґрес „Обєднання“ до цего нічим не причинився, а навпаки, яскраво і болюче виказав неміч і страшне розбиття нашого народу за морем. Підстави життя народів се єдність віри. Державні мужі, що хотіли забезпечити будучність своєї суспільности, давно се предвиділи і старалися о задержання одної віри. Американське „Обєднання“ се орґанізація галицьких Українців. Всі вони охрещені в Католицькій Церкві, в нашім обряді. Єдність віри, єдність обряду се та сила, що витворить характери, дасть силу нашій еміґрації. Злочинна всяка робота, котра розбиває єдність у вірі. Вона не дасть життя нашій еміґрації. Погляньмо на послідний конґрес „Обєднання“. Не богато одиниць там зібралося, та зате яка розбіжність у віруванню, в поглядах, в характерах! Могли ви там побачити доктора і недоктора, доктора свяченого і без свячень. Священика з богословськими школами і без тих шкіл, священика католицького і відступника від католицької віри. І не видко було найменшого старання конґресу, щоб ті нерівности усунути. Чи застановлялися бодай деякі учасники конґресу над тим, що такий склад людий відчужує нарід від обєднання. Таке обєднання буде чуже для народу віруючого по своїй душі, історії й переданню, народу католицького. Чи думали ті учасники конґресу, що жаліли над малим впливом „Обєднання“ на суспільність, над причиною сего явища? Причина одна. Наш нарід віруючий, а „Обєднання“ відчужилося від віри і стало для нашого народу чужим, зимним, накиненим через зовнішні чинники. Нарід його не розуміє і воно не народне. Бо там засідають люди, що не жиють після віри. А ті, що відпали від віри, не додержали відности своїй церкві. Хто раз сповнить злочин і в тім злочині треває, не заслугує на віру людий. Він недостойний, щоб його вивисшати, його голосу слухати, після його ради поступати. Хто зломив вірність своїй церкві, не заслугує на віру. Серед трудностий і покус він не вдержиться, а зломить вірність свойому народови і своїй державі. Не видко було місійного духа у наших католицьких священиків, місіонарів, учасників конґресу. Вони не хотіли в тім напрямі працювати. А шкода, велика шкода. Бо початком обєднання є обєднання в вірі. Тим більше для тих людий, котрі в годині слабости з ріжних причин виколїїлися з дороги життя, відпали від свого пня. Припускаємо, що католицьким священикам ніяково було сидіти з сими „товаришами“. Виносимо з їх бесід несміліть, котру викликувало у них почуття несповненого священичого обовязку. Могли причинитися бодай почасти до обєднання тих людий. що нині розєднані, та сего не вчинили. Цим робом принесли шкоду українській суспільности, а свойому учительському і пастирському званню ще одно несповнення обовязку. Погляньмо на ту справу ще з иншої точки. Кождий стан, кожда суспільність, кожде товариство має свою орґанізацію. Має почуття свого станового достоїнства. Якеж було почуття сеї станової гідности у тих на щастя нечисленних одиниць католицьких отців, що делеґатами себе звали. Разом з ними сиділи люди, котрі недавно ріжними дорогами дійшли до того, що вбрали на себе священичий ковнірець. Позасідали по католицьких парохіях, де українські-католицькі священики дійствують, щоб основне обєднання українських сил всіми способами розбивати й українському, католицькому, патріотичному духовенству життя затроювати. З такими людьми при однім столі засіли духовні братя покривджених, католицьких, терплячих священників української народности. Кождий стан старається шанувати і високо держати свою станову честь. У нас, як на сім примірі бачимо, противно поступають. Отці делеґати! Чогож дивуєтеся тим з ваших вірних, що своє імя заперечують, своєї мови вирікаються? Ваш примір ділає.

ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА ч. 17. II. п.
Телеф. 65—73.
Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням. Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.
Для Впр. священства і їх родин значна знижка. 929 1—6

Премії за безбожність

В звязку з протирелігійною кампанією підчас Великодних Свят союз безбожників випустив відозву до робітників і селян. В ній закликає їх, щоб не переривали праці підчас Великодня і щоб ніхто з них не йшов до церкви. У відозві назначені спеціяльні надгороди, споживчі і блаватні товари та рільничі прилади для тих місцевостий, в котрих буде найбільше безбожників. (АТЕ).

На свята!
МЯСО
ВУДЖЕНИНУ
КУПУЙТЕ
лише в одинокій українській фірмі
Теодора Пявки
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА 16, Тел. 59—64.
927 1—1

Нові книжки

У ВИДАВН. „РУСАЛКА“ вийшли на днях: **Дм. Гунькевич: МАНІВЦЯМИ,** трагікомедія з канад. життя на 3 дії, ціна зл. 1.60. — **ЗАПОРОЖЦІ**, картина Рєпіна, безпл. додаток до Театр. Бібліотеки, в прод. зл. 3. — **ХРИСТОС ВОСКРЕС!** 10 картин почт. з образів Пстрака, Кульчицької і Манастирського, безпл. додаток до Театр. Бібл., в прод. 7 зл. сотня. — **НАРОДНІ ВИШИВКИ,** 12 листів, зл. 4 і 3. — З замовленнями звертатися до В-ва Гр. Гануляка, Львів, Куркова ч. 10.

Коли всі иншi знаряди змислів отверті, язик замкнув Бог подвійним муром, зубами й устами, щоби вповіти нам обережність у мові (Св. Бернард).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

АНА РЪИНА

Нова праця шведського ученого.

В Національній Бібліотеці в Парижі зберігається грамота, яку в 1063 р. виставив король Франції Филип І. аббатству св. Кріспіна Вел. в Суасоні. Грамоту ту підписав король моногрaмом. Та крім короля грамоту підписала також його мати, королева Франції Анна, жінка французького короля Генрика, дочка київського вел. князя Ярослава Мудрого. Підпис свій Анна поклала руськими буквами: Ана ръина (Анна королева).

Про королеву Франції Анну Ярославну є кілька праць. Одна з них се французька монографія графа де Ке де Сент-Емур, що в 1909 р. вийшла у Львові також в українськім перекладі Ів. Франка п. з. Анна Русинка, королева Франції і графиня Валюа. Та ми маємо про українську княжну на французькім престолі також новійшу оригінальну українську працю. Се цікава розвідка відомого українського історика з Парижа Іл. Борщака, надрукована в зш. VI. за 1925 р. львівської „Старої України“ п. з. Анна Ярославна — королева Франції, де репродуковано 2 старі портрети Анни, її підпис та герб.

Зокрема, що торкається підпису Анни Ярославни, то слід зазначити, що се оден із найстарших зразків українського письма. Тому не диво, що підпис той звернув на себе увагу учених і нині він має також свою окрему літературу. Учених цікавить кілька питань, що насуває підпис. Передовсім: у якій мові він зроблений — латинській чи французькій? Далі: чи всі букви підпису кириличні, чи се мішанина кирилиці й латинки (в оригіналі н писане на спосіб латинського N)? Вкінці: чому одно н в імени Анна та яке значіння букви ъ? І ріжні учені відповідають на ті питання ріжно.

Найновішу пробу відповісти на наведені вище питання маємо в праці шведського славіста Р. Екбльома п. з. Ана ръина. Eine Namensunterschrift der Enkelin des schwedischen Königs Olov Skötkonung. **Та праця саме появилася в Упсалі в науковім органі тамошнього університету**: „Uppsala Universitets Arsskrift 1930. Filosofi, sprakvetenskap och historiska Vetenskaper. 2: Sprakvetenskapliga sällskapets i Upsala Förhandlingar Jan. 1928 — Dec. 1930“. **Праця має 15 сторін в. 8°.**

До яких вислідів доходить шведський автор?

1) Він уважає, що підпис Ана ръина се скорше латинське An(n)a regina ніж старофранцузьке Ane reine.

2) Він каже, що цілий підпис кириличний, бо буква н в нім така, як в сучаснім йому Остромировім Євангелію.

3) Він твердить, що одно н в слові Анна написано тому, бо у Франції в XI. ст. латинське Anna читали як Ana.

4) Він твердить вкінці, що буква ъ в слові ръина має значіння букви е, а вжита замість е тому, щоб сильнійше віддати попередній співзвук р, який у французькій вимові виступає дуже виразно.

Герб Анни Ярославни

Пояснення пок. П. Холодного.

Найстарший зразок гербу Анни Ярославни поданий в публікації: Claude Paradin: Alliances genealogiques des rois de France. Lyon, 1561, а репродукував його Іл. Борщак в зш. VI. за 1925 р. „Старої України“. Герб той має вигляд 2-х зложених до себе трикутників. З них лівий білий і містить лілії — королівський герб Франції. Правий — чорний і містить (як пояснює Paradin) герб країни, в якій народилася Анна, себто Руси.

Як виглядає герб Руси на гербі Анни Ярославни?

На рисунку се двері з отвореними на розтіж двома половинами, з виставучим високо до гори зубчастим верхом та з двома ступенями сходів.

Щож означає се?

І. Борщак, котрий репродукував герб Анни Ярославни в згаданій вище своїй статті про неї, ставить питання: „Чи не маємо тут натяку на київські Золоті Ворота?“ Та пок. П. Холодний, приглянувшись тому гербови, висловив був погляд, що се не київські Золоті Ворота, а зіпсований французьким рисівником тризуб Володимира Вел. та Ярослава Мудрого, діда і батька Анни Ярославни. І справді. Яка рація містити в гербі Анни Ярославни як герб Руси київські Золоті Ворота, яких за герб ніхто не вживав? Зате дуже правдоподібний погляд пок. П. Холодного. Бо деякі форми українського тризуба дійсно подібні до дверей в гербі Анни Ярославни. І французький рисівник, не знаючи знаку Володимира Вел. і Ярослава Мудрого, міг легко перелицювати його на двері з отвореними на розтіж двома половинами. Пок. П. Холодний збирався написати про се спеціяльну статтю. Та, занятий іншою працею, наміру свого не виконав. — **К.**

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

ДОБРИЙ ПАСТИР, Рік І. ч. 2. Станиславів—Перемишль. Ст. 81—160. Зміст: о. Т. Галущинський ЧСВВ: Добрий Пастир. — о. О. Орський: Суспільне апостольство душпастиря. (З приводу 40-ліття енц. „Рерум Новарум“). — о. К. Полішко ЧСВВ: Унійні змагання й перешкоди. — о. Д-р В. Василик: Основа й істота релігії. — Слідують богаті змістом огляди й бібліографія. Весь зміст сего журналу визначається дуже живим і через те навіть для ляіка цікавим способом писання. Буквально кожда, стаття актуальна й бе з неї життя. Ціна журналу 10 зл. річно. Адреса: Добрий Пастир, Станиславів, ул. Липова ч. 11.

БОРЦІ ЗА ЦЕРКВУ. Життєписні оповідання. Частина друга. Оповів Антін Лотоцький. Львів, Р. Б. 1930. Накладом Укр. Католицької Орґанізації. Зміст: Св. Ігнатій Богоносець, Св. Полікарп епископ Смирни, Св. Юстин Філософ, Св. Кипріян. Ціна 2 зол. — Матеріяли до цих життєписних оповідань брав автор головно з таких жерел: До „Св. Павла“ (І Частина „Борців за Церкву“) ,основним жерелом були „Діяння Апостольські“ та Послання св. Апостола Павла, в малій части й Конрада Кірха Т. І. **Helden des Christentums Heiligenbilder I. Aus dem christlichen Altertum. Druck u. Verlag der Bonifacius—Druckerei. Paderborn 1925.** Головним жерелом була ця книжка при оповіданнях про св. Ігнатія Богоносця, св. Полікарпа, св. Юстина Фільософа й св. Кипріяна (II. Частина „Борців за Церкву“).

Nikolaus Czubatyj. LITERATUR DER UKRAINISCHEN RECHTSGESCHICHTE in den Jahren 1919—1929. Abdruck von „Przewodnik Historyczno-Prawny“, 1930. Lemberg, 1931. — Ст. 63, вел. 8. — Се дуже потрібна й пожиточна праця, що інвентаризує здобутки науки в области нашого правознавства.

ЗБІРНИК УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ для мішаного хору. Аранжував Дмитро Котко. Репертуар хору Греко-Католицької Малої Семинарії. 1-ий десяток. Львів 1931. Греко-Католицька Мала Семинарія. 14 стор. 4°.

Знаходи час, щоб роздумувати над собою (Тома Кемпійський).

Селяне про письменників

II.

Зате коли попадуться направду мистецькі твори, при тім написані на близькі селянам теми, в простім, приступнім викладі, авдиторія буває побуджена, захоплена, і кождий спішить виявити свої враження. „Тепер вже видно, що почали накльовуватися дійсні совітські письменники. Слова автора не йдуть а вкручуються в серце“... „Лежить доктор Кримов хорий, а моє серце — ну, рветься, рветься, розривається, тріжитися“, говорить одна жінка. „Ходжу в день до роботи, та його положення не сходить мені з очий“... З тої книжки може чоловік вчитися бачити природну красу. Ми її щораз бачимо та зовсім не розуміємо. Між худобою на оборі наші баби пораючись тільки про цю книжку говорять і спорять“. Ту повість селяни приняли з захопленням. Завважили вони літературну манеру автора писати „переливами“. „Повість „В розлом“ так наче велика дорога, з котрої богато розходиться на боки. Та трохи згодом виведе тебе на правдиву головну дорогу“. Оцінили також короткість і звязкість мови: „З одного його слова сам розумієш богато інших слів... відчуваєш без всяких злишних розяснень“. Вкінці вичули також елеґійний тон оповідання: „В мові автора вичувається майже всюди якийсь тихий смуток“. Зміст повісти розбирали дуже докладно й витягнули з нього усуспільнюючі заключення.

Таке саме сильне враження викликало оповідання Сейфуліни „Ломителі закона“. „Ту книжку можна порівнати з дійсними старими письменниками, а не з „соболями“ (натяк на А. Соболя) та „білками“. „Промовиста письменниця! І мова в неї геройська, обривиста, без зупинки. Та письменниця полонить душу. Ся авторка говорить нам про найтяжше людське питання — про дітий. У кождого з нас буде тепер більше спочуття до безприютних. Ся книжка оповіла нам усе дитяче горе. Безприютники, про котрих була мова, тепер таксамо наші діти“. „Жаль дітий. Так і взялаб їх за своїх“. При тім Топоров оповідає цікавий факт. По „Ломителях закона“ він почав читати „Ковчег Ноя“ тоїж Сейфуліни. Ізза делікатности чувства до письменици, котра перед хвилею так їх зворушила, селяне не переривали читання, і не висловлювали свого невдоволення але по черзі, один за другим почали виходити з салі.

До цего рода повістий, що розбурхували ум і почування слухачів, належить також „Ташкент — хлібне місто“ Невірова. „До глибини душі переняло мене це читання... Страхіття голоду так зображені, що мене аж холодом обвіяло... По всім моїм тілі пройшли дріжки, в кождім місці чую і радість і журбу. А вже про опис нема що й говорити. Не пише, а наче бичем тебе періщить“. „На млі ока ця книга лучить жаль зі сміхом. Одначе цей сміх гірш горя. Болючий сміх. Всі баби тільки про цего Мишку говорять... А в мене підчас читання мимоволі слези до очей тиснулися. Той письменник вчить життя. Гірке життя богатьох дітий. Тільки, длячого це дитяче горе? Над цим требаби призадуматися“. Вплив того оповідання на слухачів був такий сильний, що коли треба було збирати жертви на безприютних і дитячі захисти, Топоров прочитував картини дитячих страждань, а успіх збірок був запевнений.

Стара російська і чужа література тішаться беззастережним і загальним одобренням. „Богато гарного читав я у старих письменників. Все маю в па-

Тиждень оказійної продажі у фірми „ОЛЬКА“ Ринок 35.
Великий вибір, товари першорядні.
922 2–10
Комплет жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. Лиш 7·50 зл.
Комплет муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. Лиш 7·50 зл.

мяти. Богато й нині пише, але не всіх можна читати... От пр. „Бородино“ або казки Крилова, або ще що таке — знаєш вже в чому діло“. „Або Ліс так шумить! Цілого тебе полонить оповідання. Веде-веде-веде, закручує тобою. Читав я Люкрецію Борджія (В. Гюго). Вбили там Люкрецію — і я весь перемінився в слух. Сидів і нікого не бачив і не чув“. „Горкій писав свої оповідання в дореволюційну епоху. І чомуж вони такі благородні, пронизуючі душу кождого читача на завсіди“.

Видячи, яке зацікавлення і яке тонке розуміння виявляють селяне при читанні старших письменників, Топоров заризикував прочитанням поезій Фета „Шопотъ, робкое дыханье“, хоч сам признається, що сподівався провалу. Та показалося щось протилежне: поема „заворожила“ селян, вони проявляли своє зворушення у висказах: „Жива картинка“. „А природа то так якось ніжно описана. І ніжність і природа. Нині вже так не пишуть стихів.“

Можнаби ще дальше наводити виїмки, але й тих вистарчить, щоб доказати, який вразливий і податливий матеріял представляють ті сірі селяне, припадком вихоплені з маси сибірської глуші, як свіжо і як живо, а часом як страшно реаґують вони на читання красного письменства! Скільки оригінальности в їх вражіннях й осудах! Культурний рівень слухачів за десять літ праці значно піднісся і по думці Топорова і по свідоцтву самих селян. „Моя баба, каже один слухач до Топорова, почала над усім застановлятися. А передтим була наче глухий пень. Та вчера, дивлюся, починає росправляти про книжки, про сільско-господарську кооперацію. Я з роду ще від неї таких слів не чув! Тепер бачу, моя баба зачинає розуму набиратися, і сама вона признає, що це почалося в неї від критики“. „Я зі своїм мужом довго по читанню говорила про Івеса („Штиль“ Білль — Білоцерковського). Вона задає дуже дразливі питання“.

Досвід Топорова може показатися виїмковим, навіть фантастичним. Але склад авдиторії не виїмковий: як всюди в селі, так і в слухачів Топорова, є люди бувалі, що служили на фронті світової й горожанської війни, але величезна більшість — рядові селяне, котрі зі своєї околиці нікуди не виїзджали. Виїмкова тут особистість керовника, ідейного й ідеального чоловіка, глибоко і самовідречено відданого свойому ділу.

Такі самі проби голосного читання літературних творів і роблення помічень можнаб завести й по наших читальнях в Галичині. Це також далоб богато матеріялу і вказівок щодо напряму й методи освітної праці на селі. Та головна річ, щоб той, хто провадить таку працю, точно з датами записував свої помічення й вискази слухачів. Теоретизування без підставового матеряду до студій нічого не варті! Не одного можнаб навчитися з культурної праці, переведеної серед „глухої Сибірі...“

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ У ПЛЯТИНОТИПІЇ
875 **І АКВАРЕЛЯХ.** 14—24

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СЕСІЯ СОЮЗА НАРОДІВ, 63 з ряду, буде отворена в Женеві 8 мая б. р.

„ДЗЄНЬ ПОЛЬСКІ“, орґан консерватистів (ґрупи кн. Ян. Радивила) приніс три інтересні відзиви чч. 83 і 87 про польсько-українську справу. Найслабший відзив редакції. Та і в нім є одна розумна думка: що найважнішу бо рішаючу ролю має в справі поль.-укр. взаємин польська суспільність Львова і його провінції (т. зн. Сх. Галичини). — Відзив п. Конст. Ґордзяковского коротший, але повний розсудних думок. Він твердить, що коли укр. справи не залагодять самі Поляки, то вона буде залагоджена проти них. До її залагоджування треба такого спокою, який проявили Анґлійці, котрі стоячи ще в огні борби скликали конференцію „Округлого Стола“. Справа буде залагоджена, коли Українці й Білорусини будуть допущені до співправління, „коли поруч польських міністрів засядуть міністри українські й білоруські“, що тепер видається майже утопією. — До відзиву п. К. Ґ. додає презес Т. Голувко свій. В нім називає пацифікацію відемним явищем і за надужиття в часі неї приписує „певну вину місцевій польській суспільности, котра ігноруючи українську суспільність, не була досі схильна до вироблення позитивної програми співжиття...“ (Такий голос з самопочуттям вини доволі рідко можна зустріти, тому він варт уваги і признання ізза його справедливости). Далі зазначує п. Т. Ґ., що в Сх. Галичині мабуть нема ні одної родини польської, яка не малаби кревних між Українцями і навпаки. Його висновок, що лучша зла згода ніж добра сварка. (Дай Боже, щоб такі голоси між Поляками не устали також по маєвій сесії Союза Народів і довели бодай до припинення переслідувань).

В „СЛОВІ ПОЛЬСЬКІМ“, котре належить тепер до проурядових орґанів, появилася в ч. 90 з 1 с. м. стаття підписана буквами К. З. (Каз. Закшевский?). В ній автор полемізує зі становищем п. Бохеньского (яке ми передавали в 20 ч. „Н. З.“) і заявляє, що порозуміння з галицькими Українцями виключене та що „лекс Новак“ з 1922 р. не буде зреалізована, „бо то право зовсім Полякам не відповідає“ — тому, що воно унеможливилоб державну асиміляцію укр. населення. К. З. стоїть на становищі, що Польща се держава „народова“, не „народовосьцьова“.

„РОБОТНІК“, орґан ППС., зауважив, що п. Голуфко домаганням від Українців, щоб наперед взяли свої скарги з Союза Народів, пригадує формулу Столипіна: Наперед успокоєння, а потому реформи...

В ПОЛІТИЧНИХ КОЛАХ кружляє поголоска, що по святах марш. Пілсудський знова стане премієром і що взагалі наступлять великі зміни в політ. життю Польщі.

Д-Р ҐРИҐОРІЙ РАДЧЕНКО назначений конзулем СССР у Львові.

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ приняв буджет на 1931 р. 277 голосами проти 64. М. і. на віддовження хліборобів ухвалено міліард і 140 міліонів марок.

ВІЦЕКАНЦЛЄР АВСТРІЇ Шобер вияснював шефам дипльоматичних місій, що австро-німецька митна умова не є нарушенням договорів сенїжерменського і версайського. Вона лиш основа будучого „модусу вівенді“ в економічній области, по думці паневропейських стремлінь.

НОВИНКИ

Слідуюче число „Н. Зорі“ буде вже святочне й вийде в збільшенім обемі найдальше 10 с. м. з датою 12. квітня.

Нову Управу „Рідної Школи“ вибрав Заг. Зїзд у такому складі: Голова радн. **Ілля Кокорудз,** членами Головної Ради стали: о. мітрат Олексій Базюк, д-р Мирон Коновалець, Володимир Целевич, Михайло Струтинський, д-р Володимир Кисілевський, о. Михайло Комарницький, о. Юстин Гірняк, проф. Никифор Даниш, д-р Кость Левицький, Августин Домбровський, Омелян Цісик, Константина Малицька, Дмитро Бурко, д-р Никифор Гірняк, Дмитро Грицай, Володимир Кузьмович, Дмитро Великанович і п. Олексин. Заступниками Головної Ради вибрані: Іван Ющишин, о. Василь Навроцький, Михайло Кузьмин, Гнат Павлюх, Ілярій Гриневецький і д-р Олена Дашкевичева. Контрольна Комісія: Маркіян Кисілевський, Василь Кубаєвич, Микола Мороз, Іван Стернюк, Іван Филипович. Заступники: Ґерус Методій, д-р Цимбалістий Павло. Розємний суд: о. Олександер Бучацький, д-р Кость Паньківський, д-р Володимир Ривюк, Іван Рудницький, радн. Роман Сосновський.

У Львові увязнили Романа Винницького студ. унів. і Миколу Мельничина ґімн. абсольв. під закидом приналежности до УВО. Рівночасно увязнили також журналіста Юл. Бачинського, котрий недавно приїхав з Берліна.

Траґічна смерть. Жінка знаного львівського адвоката д-ра Глушкевича хотіла запалити під кухнею. Наложила на попіл тріски й облила їх бензиною, не припускаючи, що там ще з попереднього дня тліє вугля. Наступила експльозія бензини також у фляшці, яку держала в руках. Огонь обняв волосся й сукню. В дві години потому п. Глушкевичева померла в шпиталі. Муж був тоді в Бережанах на розправі.

Ґімназійні ученики в Белхатові, пов. Пйортків, замордували в ночі свого учителя Тому Ходзька каміннями і якимсь тупим знаряддям за те, що дав їм лихі ноти.

379.000 безробітних в Польщі. Державний уряд посередництва праці подає, що 28 березня було 379.021 безробітних. В порівнанню з попереднім станом скількість безробітних зменшила о 1639 осіб. Підмоги для безробітних брало 215.556 осіб.

40 совітських селян втікло через кордон до Польщі в рейоні Доманевичі на Виленщині. Селяне заняті при вирубуванню лісів розброїли совітських стражників і відтак втікли.

Сніжні заметілі в Анґлії. З ріжних сторін Великої Британії й Ірляндії наспіли вістки про нагальні снігові заметілі. Особливо сильні сніговії лютують в Ірляндії. В богатьох місцях комунікація перервана. Грубість сніжної поволоки доходить до кількох стіп.

Землетрус в Сербії. В полудневій Сербії в рейоні Скопліє, Дойран і Струміца, був сильний землетрус. Телефонічна комунікація перервала. Згинуло богато осіб, шкоди великі.

Збожеволів правосл. архиепископ Теофан, котрий на царський двір спровадив Распутіна. Він від довшого часу каявся, що в той спосіб викликав мимохіть нещастя Росії. В останнім часі владика Теофан більшу часть дня молився в Невській катедрі (в Софії). Вкінці збожеволів і тепер знаходиться в закладі для божевільних. („Сл. П.“, 64. ч.).

80 сіл в Югославії наслідком снігових розтонів найшлося під водою. Виступили з берегів ріки Сава і Ліка.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 37—5

Від Адміністрації

З попереднім числом „Нової Зорі“ вислали ми чеки нашого часопису. Просимо отже наших П. Т. Передплатників вирівняти ласкаво залеглости як також вислати передплату за II. квартал б. р. Хто точно присилає передплату, той причиняється до розвитку своєї преси — і навпаки.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 4—100

СПЕЦІЯЛІСТ ХОРІБ СЕРЦЯ І СУСТАВІВ

(Ревматизм артретизм)

Д-р ФИЛИП ГАЛЬПЕРН

895 переніс ординацію 5—6

НА ВУЛ. СИКСТУСЬКУ Ч. 42.

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ГАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 44—50

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!

МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові гарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше

ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ

896 Львів, вул. Браєрівська 4. 10-20

НАСІННЯ

ОГОРОДНИЧІ ПРИЛАДИ

Жадайте безплатного цінника!

Др. З. БАХ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 2 Тел. 67-32. 916 4—5

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту! КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати, поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ. Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 20-50

Поручаю на догідні рати:

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

РОВЕРИ

ГРАМОФОНИ і ПЛИТИ

Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.

ЛЕОНАРД ВАНКЕ, механік

ЛЬВІВ, Краківська 16.

885 7-10

НА РАТИ: **ліжко** залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 1—25

АРХІТЕКТ

Яків Рудницький

ПЕРЕМИШЛЬ, УЛ. ЙОСИФА ч. 16.

уповажнений будівничий, б. професор державної будівельної школи, судово заприсяжений знавець для справ будівельних і оцінки будівель, спеціяліст в архітектурі церковній, поручений Високопреосвященими Ординаріятами Перемиським і Станиславівським,

виготовляє пляни і кошториси на церкви, парохіяльні й народні доми та принимає всі архітектурно-будівельні роботи.

921 1—1

Книгарня „Просвіти“

що містилася у Львові, Ринок 10. на поверсі, перенесена вже на партер у тім самім домі, вхід від вул. Руської ч. 1. Книгарня приймає також і полагоджує замовлення на всі українські книжки, часописи і журнали, приймає жертви і членські вкладки до Т-ва „Просвіта“ та передплату на журнал „Життя і Знання“. 918 2—3

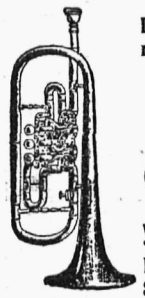
ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON“,

с-ка з огр. пор. у Львові,

вул. Зиблікевича 1. і вул. Зелена 2. Тел. 28-75. На складі: Лямпи, жарівки, мотори, рефлєктори на сцени і дансінги, які також на бажання випозичаємо. 915 2—10



Першорядні інструменти музичні під гарантією, на дохідних услівях набувати можна

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 15—25

Дешеві і добрі МЕБЛІ

924 поручає фірма 2 4

БРАТИ СІВЕК

Львів, ул. Коперника 3. Тел. 42-44.

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики

ГОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують гузи (жиляки). Можна дістати в аптеках. 920 2—10

СВІЙ ДО СВОГО! СВІЙ ДО СВОГО!

ПЕРЕПЛЕТНЯ

Петра Подоляка

ПОБІЛЬШЕНА і ПЕРЕНЕСЕНА з вул. Третього Мая на вул.

ЖОВКІВСЬКУ 28.

Виконує всілякі переплетні вироби, як оправи Євангелій, Служебників, книжок до бібліотек, канцелярійні книги, та приймає всякі наклади до брошурування.

Поручається ласкавій дальшій увазі.

926 1—?

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20

з пуху від зл. 130

МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32

з волосіння від зл. 75

ПОДУШКИ від зл. 18

ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18

ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 4—15

Одинока українська реставрація і покій до снідань під фірмою

„ГОВЕРЛЯ“ У ЛЬВОВІ,

вул. Руська, ч. 16, Телєфон ч. 75-92,

поручає снідання, обіди і вечері по знижених цінах, пиво пільзненське, живецьке, також вина, меди й лікери. 917 4—5

Одинока найліпша й своєрдна паста до взуття

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 Телєфон ч. 60-04. 18 -?

Центральна складниця фотографічних апаратів

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий

Одно і дволямпові відбирачі сітий. — Комплєтні детектори від зол. 32.

БАРВІК і БОЖЕМСЬКИЙ

925 Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60. 2—20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 1

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 12. квітня 1931. Ч. 26. (426)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П Щ.: Краків 405.867.

Христос Воскрес!

ВАСИЛЬ ЛІМНИЧЕНКО

ГЕЙ РОЗДЗВОНЕНІ ДЗВОНИ!...

Гей, роздзвонені дзвони й дзвінки,
Великодні сирени,
Чи ваш гомін такий гомінкий
Як колись, як за мене?...

Чи ви дзвоните так, як тоді,
Коли я був при таті,
Коли мої літа молоді
Цвили в ліпленій хаті?

Чи ви граєте так, як тогід,
Коли я, ніби зайчик,
Сіпав грубий, ціпкий воловід,
Щоб торкнути ваш крайчик?

Щоб сердечком ударити в звід
Ваших круглих отворів
І пронести воскресний привіт
В даль широких просторів.

З тих просторів спливали тоді
На мій вік, на всі кроки
Якісь струмені світлих надій,
Якісь ясні потоки.

Ці потоки, мов води які,
Душу ген заливали
Наче церкву напіви дяків,
Що з народом співали.

Наче церкву „Христос воскресе“,
Мов той вихор могутне...
Чи ваш гомін в мій дім наднесе
Це гасло незабутне?

Це гасло, цей промінний тропар,
Ці святі антифони...
Гей, несіть цей привіт, оцей дар
В моє селище, дзвони!

Гей, несіть цей воскресний напів,
Ці воскресні завіти —
З тих сторін, де я молодість вів,
Де нас кликали: Діти!...

З тих сторін, де я радісно жив
Ніби мак при долині...
Де хтось писану крашанку збив
Якійсь бідній дитині...

Великий Тиждень в Римі

Торжества Вел. Тижня в Римі викликали в сім році як звичайно велике оживлення і збільшення фреквенції в римських церквах. Можна було зауважити також великий наплив поломників і туристів. Торжества розпочалися Вел. Службою Божою в цвітну неділю в Базиліці св. Петра, котру відправив кард. Пачеллі. Потім відбулася процесія. Ві второк відбулися богослуження для жовнірів і папської ґвардії. Св. Отець згідно з традицією відправив Службу Божу для всіх достойників і членів папського двору, та уділив св. Причастія і благословення. У Вел. Четвер відбулася церемонія миття ніг.

Відгомін Пастирського Листа за границею

У великоднім числі хорватського католицького дневника „Hrvatska Straża“ є велика стаття з приводу Пастирського Листа Преосв. Григорія Хомишина про політичне положення Українців під Польщею. В статті поданий обширний зміст листа і становище преси до нього.

—o—

Святочні закупна

Хоч за виставовими шибами склепів повно було всяких святочих спеціялів, що манили око і змисл смаку прохожих, то небогато було в сім році таких, котрі могли набути їх і прикрасити ними святочні столи на втіху родини. Всі ті ласощі переважно так і лишилися незакуплені на великий жаль купців. Причина? Всім добре відома: економічна криза, яка випорожнила вже давно кишені горожан. Купували тільки дешевші артикули й... алькогольні напої. Гірше стояла справа з конфекційними товарами. Тут майже цілковитий застій може тому, що зима продовжила свою гостину. Ще гірше було з продажею інших товарів.

—o—

Обнижування цін

ПАТ подає, що уряд переводив акцію обнижування цін, виходячи з заложення, що треба зменшити розпяття між цінами промислових продуктів і цінами землеплодів. Та рівночасно додає, що уряд бачив конечність обниження цін промислових продуктів ще й тому, бо закордоном ціни тих продуктів були багато низші від рівня польських цін і тимсамим являлася небезпека, що 1) польські товари не будуть мати доступу на закордонні ринки і 2) що збільшиться ввіз чужих товарів на внутрішний ринок. На кінець подає ПАТ знижку цін за час від 1. I. до 1. III. 1931. Крак. ковбаса 1. I. — 6.00, 1. III. — 5.00, знижка 10%, полотно Мадеполам ч. 400, впало в ціні на 7% (з 1.48 зол. на (з 38.72 на 35.10), суперфосфат на 14% (38.72 на 35.10), суперфосфат на 14% (з 13.67 на 11.83). Нафта впала на 3% (з 0.63 на 0.61 за 1 л.). Деякі товари впали на 5, 9, 14, 17 і 20%.

——o——

СЛЮБНІ ФОТОҐРАФІЇ
АРТИСТИЧНО ВИКОНАНІ НАЙКОРИСНІШЕ ЗАМОВИШ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ
883 8—25
„Venus“
Львів, вул. Академічна ч. 24.
Телєфон 38-08.

ПРЕМІЮ ЗА ОЩАДНІСТЬ
у висоті від зол. 25—300 крім відсотків можна дістати
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20,
коли будете складати в ньому місячно вкладки на премійну вкладкову книжечку. — Найнижча місячна вкладка зол. 5.
857 26-?

ПОТІХА В ТЯЖКІМ ЧАСІ

Думки під Великдень.

Відколи світ переорала велика війна тай половину Европи й половину Азії бє без уговку страшна туча большевизму — зникла радість з життя. Настрій в цілім світі змінився до непізнання. Се видно і в політиці і в господарці і в літературі.

Причини такого стану назрівали вже перед війною. Вже тоді зачав переважати світогляд, котрий твердив, що людське життя, не має н і я к о г о сенсу, що ним кермує припадок і боротьба за безцільне істнування. Так дивилися на життя матеріялісти. Одначе також ідеалістичний світогляд пантеістичного напрямку не вмів назвати иншої цілі як спочинок для людського неспокійного духа, спочинок в н і р в а н і, в пустці в порожнечі, в нічім. Так виглядав світогляд великої більшости інтеліґенції всіх народів. Він просякав також у маси через ліберальну пресу й популярні видавництва. Не дивота, що коли війна розчарувала побіджених і побідників, посипалися скрізь самоубийства, котрі досі не устають а ростуть чисельно.

В такім часі навіть віруючі в Бога люди мають психічні трудности в зрозумінні Божої справедливости й питають себе: „І на що Бог посилає людям такі терпіння?“

На се питання пробує дати відповідь сеніор католицьких письменників, визначний австро-німецький історик, д-р Ріхард Кралік. Він під Христове Воскресення оповістив кілька статтей, в котрих каже: Коли подивитися на всю історію людства, особливож на ту її часть, котру кристально ясно представляє нам св. Письмо, то не можна сумніватися, що поняття в и п р о б у в а н н я вартости людий і народів становить достойний людства сенс життя. Та постійна проба вартости викликає з пасивного терпіння героїзм, з біди культурну працю. Вона замість невільничих кайдан накладає людям почесні правила змагання. В межах тих правил одержують люди від Найвисшого Судді достойні їх завдання. Так було від початку, так є до нині. Та вже Люципер не видержав даної йому проби. Не видержали й прародичі наші. Не видержав і вибраний нарід. Та були й такі, що видержали, хочби частинно. І так св. апостол Павло пише на склоні свого довгого й дуже робучого життя: „Мене вже приносять в жертву і настав час мого відходу. Б о р о т ь б о ю д о б р о ю я б о р о в с я, шлях скінчив, в і р у з б е р і г. На останок готовиться мені вінець справедливости, котрий оддасть мені Господь в той день, праведний Суддя. І не тільки мені, но й усім, що полюбили явлення Його“. (2 Тим. 4, 6—8).

Також у невдачах люди можуть бути випробовані. Тоді особливо! Кождий людський успіх се заразом невдача. І

чим більше люди бажають довершити, тим трагічніший буває вислід їх змагань. Навіть висліди змагань, які виглядають на зовсім удачні, криють в собі невдачі. Історія вчить, що вислід перських воєн був для Греків не тільки успіхом але й невдачею — ізза недостаточности грецької політики. Подібно скінчилися соціяльні реформи Ґракхів. Не інакший був кінець величавої політики Юлія Цезара, над чим так плаче ґеніяльний історик Момзен. А які невдачі товаришили великим романтичним цілям „Святої Римської Держави німецької нації" — від Каролінґів аж до її розвязання за цісаря Франца!... Все те спроби, які Бог давав людям і народам, а які вони видержували тільки в незначній части. Часто й не могли видержати ізза людської недосконалости.

Геройським народам, покликаним до великих діл, було майже все одно — виграти битву чи програти. Бо їм залежало на тім, аби проявити геройство. Такі люди й народи здібні до великих духових зусиль. А сила духа зберігає й тіло так, як слабість духа може бути причиною хороби і навіть смерти тіла. Дух людини безсмертний, отже він ділає й по смерти тіла. Се ділання ясне й для невіруючого, коли він читає книжку помершого автора. Тоді дух помершого живе і в його дусі, й то живе та ділає сильніше ніж за свого життя, бо супроти помершого живий не відчуває зависти, яку міг відчувати за його життя.

Для нас, християн католиків, душевна спільнота з помершими не підлягає сумніву (коли пр. для протестантів душі померших остають в стані „безчиннім" аж до судного дня). Тому католик навіть на позір осамотнений ніколи не зазнає самотности: він у молитві може душевно лучитися навіть з душами найбільших святих і з самим Богом, розуміється, у відповідній внутрішній покорі. Для католика той звязок більше реальний і трівкий ніж фізична реальність, з природи річи змінчива і проминаюча.

Велика й таємнича сила духа померших. Та майже такий сам може бути і вплив живучої людини на сучасних їй людий. Се видно на великих творцях ідей і провідниках. Коли їм нераз і не вдається з успіхом перевести свій вплив, то причина того або в фальшивости їх теорії або в незручности. Сократ сказав раз свому ученикови, котрий жалувався, що його приятель не хотів виконати його просьби: „Якби ти просив його був переконуючо, то ти бувби силою своїх аргументів осягнув це й мусів осягнути". Та при оцінці впливу визначних людий не треба дурити себе позорами. Нпр. успіх діяльности Бісмарка полягав не на позитивнім а на неґативнім. І тому його централістичне діло вже духово розбите. Річ ясна, що для приняття позитивних ідей мусить бути дана суспільність позитивно підготована. Суспільність, кормлена неґацією, таксамо не прийме позитивної ідеї як хорий жолудок здорової поживи.

Могутність духа повинна особливо виразно проявлятися в часі Великодних Свят. Бо се найбільше свято нашого Спасителя має нам пригадувати, що смерть означає власне безсмертність і то світлу безсмертність для тих, що видержали спробу в життю, все одно з яким зовнішним успіхом. На застанову над своїм життям, над його очищенням і на радість призначений для католика передсвяточний і святочний час Великодня.

Хто посідає любов, той має силу душі. Хто не хоче блистіти як перший але маючи покору сповняє діло любови для ближніх, той стає достойним вічного життя. Хто воює зброєю любови, той осягає найвисшу й найтяжшу побіду над самим собою („Книга дороги й чесноти" Ляотсе).

Політика двох побіджених народів

З ПРИВОДУ ПАСТИРСЬКОГО ЛИСТА ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА.

I.

Ніщо краще не показує зрілости якогось народу, як ведена ним політика. Вона наче зеркало відбиває його політичне обличча. По політиці народу, як по обличчу поодинокої людини, можна відразу пізнати, чи нарід той іще політичне немовля, політичний підросток, чи він політично дозрілий муж.

Якеж мірило означує степень політичної зрілости народу? Мірилом тим було, є й завсіди буде передовсім одно: користь згл. шкода з веденої тим народом політики. А далі: порівнання політики того народу з політикою народів інших, що були в подібних умовах.

Низше зупинимося на політиці двох побіджених народів: Німців й Українців, яку вони вели й ведуть від хвилі, коли програли війну зі зброєю в руках. Очевидні вже нині наслідки політик обох згаданих народів як не можна краще говорять про вартість тих політик. Вони також, — як не можна краще, характеризують ті два народи. Їх: політичне вироблення, політичний розум, політичну зрілість взагалі.

Чим були Німці, коли зачинали війну в 1914 р.?

Вони були передовсім народом державним. Вони мали державу, котра була одною з наймогутніших держав не тільки Европи, але всего світа. Вони мали значні кольонії, велику і сильну армію, могутний промисл і торговлю. Вони під богатьома оглядами суперничали з чим раз більшим успіхом з найбільшими державами світа: з Анґлією та зі Зединеними Державами Північної Америки. Вони грали в европейській і також у всесвітній політиці одну з перших роль. Велика могутність німецького народу показалася вповні власне підчас останньої всесвітньої війни. Той нарід повних чотири роки видержував побідно величезний напір майже цілого світа. Словом: сила німецького народу була недавно ще така великанська, що дивувала і довго дивуватиме всі народи світа.

Та — **nec Hercules contra plures!** Під неймовірним напором майже цілого світа Німеччина не видержала. Прийшла хвиля, коли німецький велит побачив безвиглядність дальшого веденя війни і попросив у своїх противників — мира.

Німецька просьба о мир, хоч 10-міліонова німецька армія займала ще великі простори земель в о р о г а і мала достаточно амуніції, се був перший історичний акт політики вже побіджено німецького народу. Вже сей перший акт дуже характеристичний. Бож могли Німці, подібно як Галичане в 1919 р., продовжувати війну, — **usque ad finem.** Та можна бути майже певним, що тоді державу Німців булаб зустріла доля держави Галичан. І коли Німці не заризикували самим істнуванням своєї держави (як зробили Галичане!) і самі попросили о мир, то се свідчить тільки дуже додатно про політику побідженого німецького народу.

Німецьку просьбу о мир побідні держави приняли і предложили Німцям умови перемиря, які Німці дня 11. листопада 1918 р. підписали. Дня 7. мая 1919 р. побідні держави вручили у Верзалі німецьким представникам нарис мирового договору, який дня 23. червня 1919 р. приняло німецьке Національне Зібрання а дня 28. червня 1919 уповажнені німецького уряду підписали у Верзалі.

Щож постановляв Верзайський мировий договір у відношенню до Німеччини?

Найважніші постанови Верзайського мирового договору такі:

I. Німеччина відступає з дотеперішньої своєї території: 1) Франції — Альзацію і Льотаринґію; 2) Бельґії — **Moresnet, Eupen i Malmedy**; 3) Данії — північний Шлезвик; 4) Чехословаччині — Гульчинський Край; 5) Польщі — Познанщину, Зах. Прусію, значну частину Сх. Прусії і частину Гор. Шлезька; 6) Ґданськ стає вільним містом під суверенністю Польщі; 7) Мемель (Клайпеда) переходить на спільну власність усіх побідників; 8) басен Саари, якого копальні вугля буде експьоатувати Франція, переходить на 15 літ під управу Союза Народів, після чого відбудеться в справі його державної приналежности плебісцит; 9) Німеччина тратить усі свої кольонії.

Щоби зрозуміти величину вичислених вище територіяльних втрат Німеччини, треба замітити ось що: Перед Верзайським мировим договором простір німецької держави в Европі виносив 540.857 квадр. кільом. з 64.925.000 мешканцями (1910), а простір її кольоній в Африці й Азії 2.913.500 кв. кіл. з 15.650.000 мешк. — разом 3.454.357 кв. кіл. з 80.575.000 мешканцями. Після Верзайського мирового договору весь простір німецької держави виносить 471.800 кв. кіл. з 60.162.000 мешк. Тут слід іще згадати, що Верзайський трактат відірвав від Німеччини між ін. 1.580.000 родовитих Німців.

II. Німеччина зобовязується заплатити побідним державам воєнне відшкодування, яке пізніше (5. V. 1921 в Льондоні) означено на 132.000.000.000 (132 міліярди!) золотих марок. Крім того має Німеччина давати ще вугля, дерево, худобу й хемікалії. Все сконфісковане підчас війни німецьке майно в ворожих Німеччині державах не звертається, зате все майно, яке підчас війни сконфіскувала як відплату Німеччина, має бути звернене. Німеччина зобовязується до 1925 р. не накладати на товари й вироби побідних держав більшого мита ніж на такіж товари й вироби інших держав. Німецькі ріки: Лаба, Одра, Рен, Дунай стають інтернаціональними в тім розуміню, що майно і громадяне побідних держав мають на тих ріках права рівні з Німцями.

III. Дотеперішня німецька армія, сухопутна і морська, зноситься. Зноситься також загальний обовязок військової служби у Німеччині. Німеччина має видати побідним державам всю зброю своєї сухопутної армії (ручну, артилерію, танки, воєнні літаки, панцирні авта, поїзди і т. п.), а також воєнну і торговельну фльоту та знищити всі свої твердині. Замість дотеперішніх 790.000 сталого війська на мирній стопі, Німеччина має право держати для внутрішньої безпеки 100.000 добровольців з точно означеним узброєнням. Замість дотеперішньої сильної воєнної фльоти дозволено Німеччині держати для побережної безпеки кілька воєнних кораблів невеликого обєму.

IV. Для забезпечення виконання Німеччиною договірних зобовязань побідні держави будуть держати в окупації 15 літ (числячи від 22. I. 1922 р.) німецькі землі на захід від Рену. Всі кошти удержання осадних армій покриє Німеччина.

Отсе тільки найважніші постанови Верзайського мирового договору з 1919 р. відносно Німеччини. Як бачимо, вони прямо страшні. Супроти них бліднуть постанови Верзайського мирового договору з 1871 р., на основі

якого побіджена тоді Франція відступила побідниці Німеччині Альзатію й Льотарингію та заплатила 5 міліярд. фр. воєнних коштів. І хоч серця Німців стискалися з невимовного болю й досади за таке безмежне упокорення свого гордого народу, то холодний розум казав Німцям важкі умови Верзайського мирового договору приняти, щоб оминути ще важчих. І Німці пішли за радою холодного розуму та названі тяжкі умови приняли і підписали.

Приняття і підписання Німцями Верзайського мирового договору в 1919 р. се другий історичний акт політики побідженого німецького народу. Акт — іще більш характеристичний, ніж перший (просьба о мир). Бо просячи о мир Німці не знали ще умов того мира. Та одержавши такі жахливі умови, Німці могли поступити так, як у тім самім 1919 році поступили Галичане з безмірно лекшими умовами мира, предложеними їм тими самими побідними державами Антанти. Німці, подібно як Галичане, могли тих умов не приняти. Та не може бути ніякого сумніву, що тоді вони вийшли булиб на дальшім веденню війни так, як вийшли Галичане. Але Німці, хоч і відчували своє упокорення без порівнання сильніше, ніж Галичане, пішли не за гордим чуттям, але за холодним розумом. І се знова свідчить позитивно про політичну зрілість німецького народу.

Та не тільки припинення безвиглядної війни і приняття Верзайського мирового договору свідчить про політичний розум німецького народу. В не меншій мірі свідчить про се також німецька політика після 1919 р. Не будемо тут подавати подрібного огляду тої політики. Звернемо тільки увагу на оден факт, який ту політику характеризує.

Принявши наведені вище дуже важкі умови Верзайського мирового договору, Німеччина почала виконувати їх. Вона віддала великі простори своєї державної території на заході, сході і півночи Франції, Бельгії, Данії, Польщі й Чехословаччині. Вона знищила всю свою великанську збройну силу на суші, на морю і в повітрі. Вона зачала платити воєнне відшкодування. Вичерпана 4-літною війною матеріяльно Німеччина вгинається під наложеним на неї тягарем. Розбуджена війною над міру національна амбіція німецького народу дуже болюче переживає велику трагедію упокорення. Чи таке становище не може вивести з рівноваги і пхнути до розпучливих кроків?

А одначе німецький народ не пішов за нервами! Він не вийшов з рівноваги і не зробив жадного нерозважного кроку. Він зберіг рівновагу свого духа і спасенну розвагу.

Та в німецькій політиці по 1919 р. є щось далеко замітніше і характеристичніше. Є щось, що звертає на себе увагу всего політичного світа?

Як відомо, велика війна в 1914 р. вибухла головно завдяки глибокому французько-німецькому антагонізмови. Антагонізм той не менший, коли не більший, як антагонізм польсько-український в Галичині. На се вплинув головно спір за два краї на пограниччу Франції й Німеччини: Альзатію й Льотарингію, які Німеччина по війні 1870-71 рр. відірвала була від Франції, та які по війні 1914-18 рр. Франція відібрала назад від Німеччини. Здавалося, що французько-німецька ворожнеча ізза Альзації й Льотарингії, після Верзайського мира з 1919 р. не матиме вже дна. Що на тій точці між Францією й Німеччиною не можливе ніяке порозуміння. Що Німеччина „з принципіяльних причин" ніколи не погодиться з доконаним фактом.

Так здавалося. А як є в дійсности?

В дійсности є — Л ь о к а р н о.

Як відомо, в жовтні 1925 р. Німеччина підписала в південно-швайцарськім місті Льокарні акт, яким признала і загарантувала теперішні границі між Францією й Німеччиною. Головним творцем з німецького боку Льокарнської угоди Німеччини з Францією був визначний німецький політик міністр загр. спр. Штреземан. Він і підписав її разом з німецьким канцлером Лютром. Незабаром потім ратифікував ту угоду німецький парлямент у Берліні.

У відповідь на Льокарно Франція зробила Німеччині ряд важних уступок. Найважніша з них се згода на передвчасне звільнення німецьких земель на захід від Рену зпід дотеперішньої окупації побідних держав, передовсім Франції. Крім того Франція згодилася на поважне зменшення німецького воєнного відшкодування. А завершенням усього було запрошення Німеччини до Союза Народів на правах р і в н и х з побідними державами.

Угода в Льокарні се черговий дуже характеристичний акт політики німецького народу після програної війни. Вона знова свідчить наглядно про політичну зрілість німецького народу. Бо завдяки тій політиці німецький нарід здобув уступки, які його дуже скріпили. А се в політиці найважніше.

II.

В подібнім положенню, як Німці, знайшлися після 1918 р. також галицькі Українці. Та коли Німці завдяки своїй політиці не тільки що вратувалися від повної катастрофи, але скоро стали підноситися і скріплятися, — то галицькі Українці завдяки своїй політиці не тільки потерпіли повну катастрофу, але ту катастрофу чим раз більше поглиблювали і далі поглиблюють.

Якаж була й є політика галицьких Українців після 1918 р.?

Скажемо коротко: Основно противна до рівночасної політики Німців.

Як ми відмітили вже в попереднім розділі, Німці, хоч мали величезну армію, котра стояла ще глибоко в краю ворога та мала достаточно амуніції, коли побачили безвиглядність дальшого ведення війни, не доводили війни до самого краю, але заздалегідь припинили її та самі попросили о мир. Тим хоч не вратували вони своєї армії перед скасуванням, то вратували свою державу перед повною окупацією і знищенням.

А як поступили галицькі Українці?

Ось історичні факти:

Галицькі Українці, проголосивши в 1918 р. Галицьку Державу, не вдержали своєї столиці Львова. Бо галицькі С. С., що були на Наддніпрянщині, відмовилися йти до Львова й пішли на гетьманський Київ. А У. С. С.-и прийшли до Львова за пізно.

Початок 1919 року. Галицька Армія, виперта зі Львова, облягає свою столицю. Та облога не в силі трівко перервати звязку Львова з Перемишлем, що іще скорше як Львів попав у руки Поляків, а з тим — звязку Поляків з західною Галичиною та з Польщею взагалі. Причин отсеї слабости Галицької Армії було богато. Вона була „in statu nascendi". Не дописала Начальна Команда. Та найважнішою причиною слабости Галицької Армії був брак зброї і передовсім амуніції. Вправді зброю й амуніцію м о ж н а б у л о д і с т а т и зза кордону за бориславську нафту, але — Борислав становив тоді майже незалежну соціялістичну републику під диктатурою Вітика і його ґвардії, яка не йшла на зустріч потребам Галицької

М. ЗОЩЕНКО

ЖОРЕС*)

Приходить новий спосіб життя а богато батьків загалом не журиться цим! Усе ще дають своїм дітям такі імена як Миколка, Петрусь, Андрусь і так дальше. А по двацяти роках, коли направду ввійдуть у життя інакші імена, тоді такі як прим. Петрусь будуть прямо вбивчі. Є знов батьки, що бажалиб давати нові імена, та, знаєте, вибір трохи за малий. Один, два і вже ти схибив та можеш на щось спотикнутися. Як і мої знайомі.

В моїх знайомих недавно родився син. Батько й ненька, люде поступові, зробили родинну нараду. „Ага — кажуть. Цим разом хочемо бути на висоті положення! Дамо йому якесь відповідне імя. Не буде це тільки якийсь там Петрусь". І стали роздумувати, як назвати сина. Два дни думали, в календар заглядали й на третій день від цього трохи не похорувалися. Ніяк не приходило їм на тямку якесь відповідне імя. Аж одного дня відвідав їх сусід.

— А отворіть якийсь політичний словар і найдіть якесь славне імя. І цим іменем назвіть ваше невинне дитятко!

Батько й ненька отворили словар. Показалося, що це був кешонковий політичний словар. Найшли симпатичне, гарне імя: Жорес. Читають: „Провідник соціялістичного поступу у Франції. Зрадливо вбитий". — „Гарно! Дамо дитині імя Жорес у честь героя Жореса. Ура!..."

І назвали свою дитину цим іменем. Записали його в городській управі та стали кликати його пестливо Жорчик.

Раз зайшов до них у гості жінчин брат, комсомолець Павлусь К—ов. Каже Павлусь:

— Як чую, дали ви дитині якесь чудне імя... — І сміється.

— Ну й що? — питають його.

— Як що? — каже Павлусь. — Жорес був дійсно соціяліст та був і ворог комунізму. Працював же він у II. інтернаціоналі! Був, значиться, меншевик. Виходить, вибрали ви „гарне" імя. Шибеники ви великі, любі батьки!

Батько й ненька найшлися ні в цих ні в тих. Отворили словар — соціяліст! Глядять на Павлуся, а Павлусь сміється. Батько й ненька стали сердитися. Зітхали і голубили свою дитинку.

Мати каже:

— Значить, помилилися ми. Добре, що син ще малий. Булоб йому опісля лихо з таким меньшевицьким іменем!

Батько каже:

— Можемо зараз завтра звернутися в ЗАГС (радянський відділ для впису громадянських актів), щоби змінили йому імя. Назвемо його „Маґнезієм".

На другий день ненька з дитятем пішла в ЗАГС:

— Сяк чи так, каже, зробіть мені ласку, бо це прямо скандал!

Там їй відповіли:

— Дуже нам жаль, та по закону заборонено до 18 року міняти імена і призвища. Хай ваш син скінчить 17 літ, у понеділок між 2 і 3 годиною поладнаємо це.

Не дозволили їм, значить. Засмутилися батько й ненька дуже, та всеж не тратять надії. Не мають чого. Можуть надіятися, що якась вища інстанція рішить цю немилу заплутанину.

——o——

*) Большевики, викорінюючи всяку релігію, хочуть викорінити й уживання християнських імен. Отже ріжні залежні люди, щоби приподобатися владі, називають дітей найдивнішими словами і ті слова вписують як їх імена в метрикальні книги, нпр. „Революція", „Октябр" (місяць в котрім побідив большевизм), „Октябрина", „Комячейка", „Комуна" і т. п. В сім оповіданню є легка сатира на такі дивоглядні імена. — Ред.

Армії. Який великий був у Галицькій Армії брак амуніції, свідчить історичний приказ її начального вождя ґен. Грекова з пол. 1919 р., в якім говориться, що Галицька Армія має тільки по 5 набоїв на кріс!... Та не зважаючи на все те, наш тогочасний військовий і політичний провід не тільки не пішов слідами Німців і сам не припинив дальшого ведення безвиглядної в таких умовах війни, але в лютім 1919 р. відкинув таке предложення, зроблене представниками держав Антанти.

Тоді відбулося між представниками держав Антанти, Польщі і Галицької Армії та Галицького Уряду в днях 25. до 28. лютого 1919 р. кілька конференцій у Львові і в Ходорові. У висліді їх представники Антанти 28. лютого 1919 р. предложили Галицькій Армії й Галицькому Урядови з одного боку та Польській Армії й Польському Урядови з другого перемиря. З того приводу представники Антанти через свого речника французького ґенерала Бертельмі зложили представникам Галицької Армії й Галицького Уряду іменем держав Антанти таку торжественну заяву:*)

„Ми — представники держав Антанти, а саме: Англії, Америки, Франції й Італії — розглянули совісно й основно справу, яку отсе рішаємо. Від обох сторін жадаємо жертв, та жертв тільки тимчасових, до часу рішення мирової конференції. Ваше воєнне положення нині добре та завтра воно може змінитися на вашу некористь. Між Чехами і Поляками заключено вже перемиря, через Чехію Поляки могтимуть довозити амуніцію для себе; на днях буде заключене перемиря між Німцями і Поляками; большевики не заняли ще ніякої частини польської території і ніщо не приневолює Поляків посилати зараз свої війська проти большевиків. Все те знають Поляки і в тій свідомости їх надія і сила. Коли ви не приймете нашого предложення, возьмете на себе відповідальність за той крок перед цілою Антантою. Будете мати тут війну з Поляками, яким прийде з підмогою знаменито зоружена і хоробра армія Галера, зложена зі 6 дивізій, про якої хоробрість ми особисто могли переконатися у Франції. З другої сторони йдуть на вас большевики, що взяли Київ і значну часть вашої території та стоять в брамах ваших. Колиж ви приймете наше предложення, ми постараємося о признання вашої суверенности. Факт, що з вами говоримо і ставимо вам своє предложення, вже є до певної міри признанням: не предкладається нічого тому, що не істнує! Далі ви при нашій допомозі побореte большевиків, відберете у них забрану вам тепер свою землю і не станете перед мировою конференцією з порожними руками. А наше рішення буде важне і для висліду переговорів Директорії з послами Антанти в Одесі, бо наші повновласти куди більші, як одеських послів. Ми подбаємо, щоб ваших представників допущено на мировий конґрес. Пішлемо до вас свою місію, яка постійно у вас перебувалаби і здавалаби нашим державам справу про ваші домагання і потреби. Поручимо, щоб були навязані дипльоматичні зносини між державами Антанти із вашою державою. Тямте пословицю: Помагайте собі, а небо вам поможе. Те небо — се держави коаліції. Ваше рішення буде початком нового життя і вашого народного щастя. **Не будете мати більше тої нагоди, що нині.** Се святочна і велика нагода. **У ваших руках доля вашого народу“.**

Після сеї заяви представники Антанти покликали до себе представників Польської Армії й Польського Уряду і їх також повідомили про своє рішення в справі польсько-українського перемиря та мотивували його. Вкінці представники Антанти предложили обом сторонам карту, на якій була визначена демаркаційна лінія. Вона йшла на схід від Камінки Стримилової, Львова, Дрогобича і Турки. До карти був долучений вироблений представниками Антанти договір про перемиря, про виміну полонених та інтернованих, про тимчасове уладження правних відносин в обох областях, розділених демаркаційною лінією. Окремою постановою забезпечено Українцям доставу з бориславських нафтових теренів за заплатою такої скількости ропи і виробів з неї, яка принеслаб Українцям ті доходи, які вони мали з нафтових теренів в місяці січні 1919 р. Представники Антанти заявили, що для відповіди оставляють Українцям речинець до 5. марта 1919 р. година 8 рано.

Одержавши таке предложення, представники Галицької Армії й Галицького Уряду в ночи з 28. лютого на 1. марта виїхали зі Львова до Ходорова, рішивши поручити Начальній Команді Галицької Армії, щоб вона негайно виповіла завішення оружжа, що Начальна Команда дня 1. марта й зробила. Дня 2. марта зібралася Рада Державних Секретарів Галицької Держави і після вислухання звіту делеґації рішила без дискусії (!) предложення Антанти відкинути.

Після того події пішли вже дуже скоро.

В 2. місяці по зірванню переговорів Поляки при помочи армії Галера почали на цілім фронті наступ, який після розпучливого опору галицького війська закінчився випертям його за Збруч. З уступленням Галицької Армії з Галичини перестала істнувати Галицька Держава. В 10 місяців пізніше перестала істнувати й сама Галицька Армія.

Такий „успіх“ осягнула непримирима політика галицьких Українців в 1919 р.

Коли нині Преосв. Григорій пригадав нашим „непримиримим“ той „успіх“, то вони ось як відповідають на се:

„...Колиб ми були мали і свого Бісмарка і Мольткого, то при тих ріжних недостачах, а особливо при недостачі амуніції годі булоб нам видержати напір з трьох сторін, а особливо від заходу перед добре зорганізованою армією Галера“. — (Діло, 1931 ч. 75).

„Чи знайшласяби була яка небудь сила на земським гльобі, що зумілаби в даних політичних обставинах, серед тих сусідів, стоячи одинцем як одна обложена з усіх боків твердиня, у боротьбі на два великі фронти, чи моглаби вона вдержатись на території нашої країни проти впятеро більшої, знаменито зоруженої, опертої на чужу поміч — сили?“. — (Новий Час, 1931 ч. 35).

Відповідаємо: Коли ми не мали амуніції, коли на нас зі всіх сторін напирали вороги, зокрема коли загрозила нам армія Галера, то чомуж наші політики не тільки не припинили безвиглядної війни (як се зробили в 1918 р. Німці), але відкинули перемиря, яке предкладала нам Антанта?! Хто розумний, бачучи очевидну перевагу противника, а свою власну неміч, вдається з тим противником у бій, який мусить покінчитися зовсім певним погромом слабшого? За таку легкодушність підчас війни, коменданта ставлять перед воєнний суд і — розстрілюють... А тут — по тілько літах — ще навіть не розуміють великої дурниці, яку зробили і безодні нещастя, в яку пхнули власний нарід і край!

Вже в розгарі польської офензиви й випирання Галицької Армії до Збруча, Антанта зробила друге предложення галицьким Українцям і Полякам в справі Сх. Галичини. Се т. зв. Статут Східної Галичини, який Найвища Рада Антанти затвердила 28 червня 1919 р. А постановою з дня 21 листопада 1919. Найвища Рада Антанти затвердила текст міжнародної умови в справі того Статуту Східної Галичини.

В другім своїм предложенню Антанта давала нам уже менше, ніж у першім. Бо коли в першім предложенню Антанта визнавала повну незалежність Галицької Держави, хоч і без Львова, який і так не був у наших руках, то в другім предложенню суверенність Галицької Землі зредукована вже до половини. Та і та автономна Галичина під суверенністю Польщі як дуже ріжниться в нашу користь від пізнішої автономії 3-х східньо-галицьких воєвідств, якої до того не введено в життя... Якби ми так сегодня мали згаданий статут, який з такою легкодушністю тоді відкинули наші політики.*)

Яка була причина такої зміни на гірше для нас в становищи Антанти? Причина очевидна. Перше предложення Антанта робила нам тоді, коли істнувала ще Галицька Держава і Галицька Армія; друге предложення наступило вже після погрому Галицької Армії й упадку Галицької Держави.

Та і той Статут Східної Галичини не увійшов у життя: бо Галицький Уряд, що був уже тоді на еміґрації, запротестував (!) проти Статута. Запротестувала проти нього також Польща. Та коли Польща опиралася на фактичнім посіданню Галицької Землі і тому не бажала, щоб тому посіданню були поставлені певні границі, то чому протестував проти міжнародного забезпечення автономії Галичини Галицький Уряд?...

Відкинення Галицьким Урядом обох предложень Антанти в справі Східньої Галичини се історичні факти, котрі, як не можна краще характеризують нашу політику в 1919 р. і — нашу політичну незрілість. Якіж ми ще зелені під політичним оглядом в порівнанню з Німцями! Так завдяки нашій „непримиримій“ політиці Галичина опинилася під Польщею як звичайна польська провінція.

Та на тім ще не кінець! Опинившись під Польщею, наша політика робить все можливе, щоб наше положення в Польщі погіршити. І завдяки тій нашій політиці наше положення в Польщі дійсно з року на рік погіршувалося, аж дійшло до того, що є нині: втрати всіх майже наших національних прав, які ми мали за Австрії — політичних, культурних, економічних і т. д.

Як наша політика довела до нинішнього завершення нашої національної катастрофи, се описав докладно пок. проф. др. Ст. Томашівський в одній із своїх знаменитих політичних публікацій п. з. Десять літ української політики в Польщі, за котру його з болотом змішали, замість подякувати...

Вкінці звернемо ще увагу на те, що самовбийча політика, яку ми вели весь час від 1918 р. і яка довела до теперішнього нашого становища в Польщі, триває й далі. Наглядним доказом того — становище нашої націоналістичної преси супроти Пастирського Листа Преосв. Григорія Хомишина про політичне положення українського народу в Польщі, листа наскрізь правдивого. Проти нього не навели й не наведуть ні одного льоґічного аргументу, тільки пустий демаґоґічний крик. Видно, ще за мало тих страшних лекцій, які наша суспільність одержала через крайно нерозумне поведення її політиків. Отже ясно, що ті лекції будуть продовжатися...

---

*) Див. Республика (урядовий щоденник Галицького Уряду в Станиславові), з дня 4. III. 1919 ч. 26 (Урядовий Відділ).

*) Постанови того Статута були напечатані в 346 ч. „Н. Зорі“. Поручаємо його переглянути. (Досі не подав того Статута ні один инший український орган до відома нашій суспільности).

Ближнього, котрий грішить, ми повинні упімнути, коли можемо се зробити без шкоди для себе і коли можна сподіватися, що упімнення буде мати успіх (Шпіраго).

*

Єсть одно Єство, що все обнимає, наскрізь досконале, котре випередило істнування неба і землі. Можна його уважати Сотворителем усего світа. Не знаю Його імени, але найрадше називаю Його „Тао“ (Тао-те-кінґ або „Книга дороги й чесности“ Ляотсе, 6 ст. перед Христом).

*

Поки ти дужий — богато можеш вчинити добра. Колиж ти хорий — не знаю, що зможеш (Тома Кемпійський).

*

Ми не повинні мати серця на язиці, але язик в серці (Св. Гумберт).

ОСИП НАЗАРУК

В СЕРЦІ СКАЛИСТИХ ГІР (ROCKY MOUNTAINS)

З моїх подорожних записок.

Зміст: Що є за 1027 миль на захід від Вінніпегу? — Племінно-обрядовий стовп Індіян і його символіка. — Праворуч Гори Старого Чоловіка, ліворуч Гори Пірамід. — Була тут чи не була культура? — Ра-Менеіс і Гетьман Богдан. — Два озера, одно трикутне. — Аналіза краси Скалистих Гір. — Як виглядає гарна Юдита Кейвел у білій слюбній сукні? — „Шур!“ — Чорний яр з жовтим водопадом. — Трома мостами через Атабаску. — Чому ми Українці ненавидимо всякий авторитет? — Дещо про англійську пресу. — Коли вродилася могутність людини? — Котрий „найсолодший“ шлях Америки? — Спроба розвязки таємниці подорожий. — Людина і святоіванський червачок. — Про менше і більше гарні нулі. — Наставав вечір у Скалистих Горах і зверталася думка до Бога Маніту... (Гл. „Н. Зоря“, чч. 401—3, 405).

Як поїзд перелетить тисячу і двацять сім миль від Вінніпегу на захід сонця, — стає на малій стації Джеспер **(Jasper)**. Щойно тут зачинаються правдиві Скалисті Гори. Тут стає кождий подорожний, що має хоч трохи часу. Стає, щоби побачити оден з найбільших парків світа. Він займає коло 4.400 кв. миль простору. В нім є богато рік, озер і коло сто висших верхів. Се цілий край.

Я побув у тім парку тільки 14 годин, від поїзду до поїзду: від 5.30 рано до 7.30 вечером. А що бачив у нім, опишу тут.

В першій хвилі сей парк не зробив на мене вражіння, крім височезного індіянського тотему (племінно-обрядового стовпа) з одного дерева, що стоїть біля малої стаційки й дуже її перевисшує. І відки вони взяли аж таке височезне дерево? Стовп цілий різьблений від гори до долу. І цілий закрашений шістьома основними красками. Тло його сильно біле. На самім верху не зле різьблена голова чорного крука, з острим і довгим клювом, грізного виразу. Крук це символ індіянського Бога Маніту („Великого Духа“). Приходять на думку галки, стара державна емблема Галицької Землі. Вона дуже правдоподібно також сакрального походження і то старшого від усіх инших емблем европейських держав, усяких львів та орлів: вони походять з часів хрестоносних походів та ще найстарші можуть (слабо) вивести свій рід від римського орла. Ми взагалі культурою старші ніж припускаємо... Ми Галичане й Волиняки („Валияна!“)... Київ очевидно наша молодша емпорія... Дуже глибокий символізм криється в подобі крука: сеж постать тої птиці, котра останна задержує місце бою на всіх боєвищах світа і котра дивиться, як душі погибших за Рідну Землю відлітають до Великого Духа, з котрого й походять... Ні емблема льва, ні емблема орла не мають в собі такого глибокого символізму... Дальше на індіянськім стовпі всякі менше і більше незугарні фігури: птасячі, людські, жабячі та звіринні. Кожда мальована на переміну — ріжними красками. Мимо незугарности різьб (краски не разять) видно в тім стиль, допасований до сеї землі, до її своєрідної ріжноманітности, до „водних очей“ на гірських мочарах, словом — до всего. Думаю, що ні Канадійці, ні Американці взагалі доти не створять на сій землі свого, оригінального стилю (крім хіба чисто бизнесового, опертого на засаді як найбільшої практичности; такий стиль уже мають) — поки не пічнуть прясти його цікаву нитку там, де її перестали прясти п е р в і с н і мешканці сеї землі, Індіяни.

Я примістив свої два малі клуночки в деревлянім готелику „Атабаска“ й поїхав автом до „Озера Пірамід“. Кермував автом молоденький Англієць, ще з пухом на обличчу, уроджений в Англії, як мені оповідав. Дорога свіжа, щойно вкопана, місцями посипана то піском, то дрібними, товченими мушлями. Кругом ясно, тихо і пусто. В авті я сам. Сидячи поруч шофера говорю з ним як умію. А він час до часу пояснює мені, відповідаючи на мої запити. Праворуч — „Гори Старого Чоловіка“, ліворуч — „Гори Пірамід“. Уміли називати ті, що їх хрестили! Від краски нагих „Гір Старого Чоловіка“ годі відірвати очей: така вона дивно подібна до краски обличча дійсно старої людини, яку Німці називають „фагль“. Ні по українськи, ні по польськи, ні по московськи не можу назвати сього кольору. Він такий дискретний як сумерк, як попіл з дерева, що вже давно згоріло й перетліло. Дивно притягає очі сей незвичайний кольор старих як світ і нагих велитнів.

Такого кольору я не бачив ні в наших Горґанах, ні в Альпах, ні в горах Семигородських, ні в Чеських, ні в Скандинавських. Він дуже спокійний, приємний і мягкий, — як великий досвід старої людини. Мягкість і — камінь! Сі противні собі поняття тут так згармонізовані, що мається виразно таке саме вражіння, як від свідомо виконаного архитвору штуки. Хвилями здається, що ті нагі, сірі великани з острими кантами таки дійсно усипані з попелу, зі звичайного попелу! Ось-ось вітрець їх розвіє, — якби тільки зірвався. Але його нема — нема для сих дивних гір. І так стоять вони вже хто знає кілько тисячеліть. Вони тим дивніщі, що зараз таки в сусідстві — сторчать величезні „Гори Пірамід“, інакшого кольору й будови. Сі гори передовсім — червонаві на боках, якби ще спливала по них кров робітників, котрі погинули при будові величезних камяних гробів фараонів, що такі подібні до сих гір. Тільки сі далеко-далеко могутніщі. Розуміється. Бо будувала їх наймогутніша Ра-Менеїс — царица природа.

Як хочете мати смак з вражіння Пірамідових Гір, то перечитайте наперед поему нашої великої поетки Лесі Українки „Ра-Менеїс“. Остане вам у тямці — велика пустиня й могутня дочка фараонів, що будує на ній величезну гробницю-піраміду. Тисячі робітників гинуть при тяжкій будові камяній. Кров їх заливає каміння піраміди. Тоді перечитайте сей опис „Пірамідових Гір“.

„...Ра Менеїс була горда царица, дочка фараонів: гарна й страшна мов ірея, змия золотая, що обвивала подвійну корону Єгипту... Ра-Менеїс на пурпурове ложе злягла і не встала...“

Так. Сей спомин крови виглядає як зблякована пурпура на величезних камяних гробницях. А в щілинних фалдах старої пурпури видніють смуги снігу, мов біленькі горностаї царського одягу. Є місця, з котрих сі „Гори Пірамід“ страшенно подібні до штучних пірамід. І стоять ті мовчаливі, трикутні велитні, якби тулилися до себе, якби дійсно були гробами сімох володарів з одного роду.

Коли я вдивлявся в них, знов повернула думка, чи не було тут колись перед століттями або тисячеліттями високої культури, чи не зачинав тут якийсь могутний володар оброблять ті верхи, ті дивні системи гір. Бо й на „Горах Старого Чоловіка“ видно місця, якби штучно приготовані на великанські пропамятні таблиці... Але се очевидно моя уява скаче. Чейже знайшлиби вже якісь сліди культури, якби вона тут була колись... Уява скаче століттями.

Он іде степами Запорожжа найбільший з великих гетьманів України — Богдан. А за ним полки Січові йдуть ген далеко аж у Карпати, де маячіє Манявський Скит. Червоними пожежами горить Україна від краю до краю. І кров її дітей пливе кругом. Якби не Він, не булоб тих огнів і тої крови. Чомуж Його досі згадуємо як найбільшого з великих наших діячів? Чому в народній пісні досі звенить спомин Його похоронів, яких не мав ніхто ні перед ним ні по нім? Йшли за його тілом козацькі полки — сумні як чорні хмари. І вили за Ним з болю — як вітри... Так козаки Хмельницького ховали, батька свого оплакали — по словам народної пісні. Чому? Бо се був Диктатор, якого мусіли слухати. Правдивий господар України. Твердий вождь народа свого. Всі народи відчувають потребу диктатури. Особливо в переломові часи.

І тому крівавий Ленін так довго держав кришталь влади на землях, де княжили Рюриковичі. Маса відчуває потребу диктатури. В котрім народі звихнено се відчуття потреби послуху для Одного, той нарід мусить зломатися в переломовий час. А потребу послуху не легко виховати в масах. І тому мають піраміди всі диктатори — від культурних фараонів аж до страшного Леніна, Джінґісхана большевизму. Діло тут у диктатурі, не в програмі.

А кождий нарід варт історії, яку мав і варт того, що в дану хвилю має. І всяка влада від Бога: одна в надгороду, а друга на кару. Пошана влади се нехибне мірило могутности народів. Ті, що сиплять сміття і грязюку на голови своїм вождам, оставлять по собі лиш те сміття і ту грязюку.

Тихо.

Ні пташки не співають, ні пчоли не бренять. Тільки велика, прозрачна ясність аж дрожить у повітрю. І стоять у тій ясности задумані „Гори Старого Чоловіка“ з обличчам як попіл з дерева, що вже давно згорів і перетлів. Так... Вони мають обличча! Таксамо як мають великий маєстат сі найбільші „піраміди“ світа — в одягу зі старої пурпури, лямованім білими горностаями.

Чую, що не описав я ще сих дивних гір. І не знаю, що бракує до опису. Але покищо їдьмо далі — попри зелене озерце „Патріція“. Над ним видніє біла таблиця з таким надписом. „Авто мчить далі серед великої тиші. А ось і мета моєї прогульки: „Озеро Пірамід“...

Також трикутне! Ще раз уперто вертає думка, що тут хтось дуже великий і могутний працював над сим. Озеро має рух: хлюпає ясними филями до берегів. Авто стає. Вискакую. Тут і там ґрупка дерев над берегами озера. Беріг низький. Видно пісочок у чистій воді. А вода так хлюпає, якби щось говорила незрозумілою мовою. Миюся в ній. Пю її. Смачна.

— „Чи є тут риба?“ — питаю шофера.

— „Є — й велика“, каже, а в „Патриції“ нема ніякої“.

А вода озера хлюпає, якби щось говорила, якби плескала і дзвонила по гладкім каміню, по твердім корінню. Вітру нема. А озеро плеще, делікатно дзвонить по плитках. Чую, як опановує мою душу якась нова для мене краса, якої я досі не бачив.

В чім її суть?

Вона помалу розкривається переді мною. Так помалу як листочки молодої рожі, але так виразно, як острі канти пірамід і так ясно, як прозрачний воздух в сих просторах. Наперед збагнув я одну таємницю — вражіння отвертости сего краєвиду серед високих гір. Се вражіння викликає пустинність землі і прозрачність повітря. Тут ро-

стинність дуже скупа, хоч є ґрупки дерев. Природа землі „випрана" тут з усього: з блисків і запахів, з тепла і з кольорів, з рух'в і звуків.

Тихо і пусто.

Властиво все є, але в дуже незначній скількости, в ніжній делікатности. Пурпура на горах якби зблякована. Зелень у стіп тих велитнів виглядає якби мала блідачку. Все таке прозрачне. Вже знаю: Се — „неодягнена краса", як гарна сухітниця-дівчина в сорочечці з муслину. Щойно по довшім часі можна збагнути всю ніжну делікатність краси сих велитнів у їх тихих кольорах, майже „випраних". Якби сі гори творив якийсь володар по свідомому пляну, то мусівби мати надзвичайно витончений смак. Се бувби аристократ з дуже старого роду, в якім смак краси бувби культивований — тисячеліттями!

Чисте, синє небо і прозрачний воздух ще більше підчеркують притишені краски сього краєвиду.

Тут маю перед очима одну зі стадій переходу пустині в пущу, який не міг доконатися, хоч мав до сего деякі дані, як добрий воздух і вічний спокій. Але рістня не мала відповідного ґрунту. І тому спинилася в боротьбі над силу. Спинилася у підніжжа сих гір. І навіть там не має живости. Стоїть знесилена і немов прозрачна. Тому тут є краса але — нема життя.

Нараз запротестувало воно: над головою почув я якийсь голос. Дивлюся: на однім з дерев ґрається вивірка. Я підійшов блисше. Вона скочила на друге дерево і підбігла вгору. Що вона тут їсть?

Оглянув я ще вигнену як у лебедя шийку озера, малий, подовгастий островець на нім, весь покритий тонкими смереками — і відїхав, забравши в свою память цілком нову красу, якої досі ще не бачив.

Так оглянув я найблищу н а д з е м н у красу Джеспер-Парку.

По полудні о 2 год. поїхав я автом оглядати найблищу підземну красу Джеспер-парку. В авті сиділо поруч мене двоє старушків, чоловік і жінка. Обоє дряхлі від старости, він уже з кольором „Гір Старого Чоловіка" на обличчі. Вони певно не знали, як дуже шанував я їх за те, що їм ще хотілося — в такім віці! — їхати оглядати дивну красу природи Скалистих Гір.

Тепло. Сонічко зачинає таки добре гріти. Здається, що се тепло — чужий пришелець у країні „випраній" з усего, що ярке, крім одного блиску неба. На тлі ясного, блискучого неба виразно виступає ціла засипана снігом Гора Юдити Кейвел з нахиленими під острим кутом пасмами скельних плит, одна з найвищих гір Канади. Одягнена прекрасно у білу сукню снігу, з ґустовними пасмами скромно-сірих плит. Нема на ній пурпури, нема на ній смарагдів — смерек ні сосен. Стоїть одинока, похилена троха, споглядає вічно в небесний лязур. Оподалік „Гори Старого Чоловіка". Юдита Кейвел відвернена від них — у білій слюбній сукні, з ґустовними пасмами скромно-сірих плит... По що їй дивитись у попіл обличча Старої Людини? Вона бажалаб — червоного блеску одного з фараонів, що лежать в ґробницях великих пірамід...*) (Далі буде).

П р и м і т к а: „Правда" зачала містити ілюстрації Скалистих Гір, привезені автором з Америки.

*) Юдита Кейвел (так вимовляють Англійці здається французьке назвиско Cavell) розстріляна Німцями в часі великої війни сестра милосердя, котру вони засудили на смерть як шпіонку антанти. В її память і честь назвали Канадійці одну зі своїх найкращих гір. З портретів, які в Канаді були дуже поширені в часі, коли я там подорожував, видно, що Юдита Кейвел була надзвичайної краси і привітности. І таку гору присвячено її памяти.

Східний обряд у польському соймі

(Стаття надіслана).

Зм і с т: Що діється за сокальським кордоном? — Як се освітлюють з польської сторони? — Ґенеза скріплення унійного руху. — Православіе чи унія: важка проблема польської рації стану. — Як і чому покищо вирішено ту проблему. — Головні сили й особистости в новоунійній праці. — Що на те все кажуть православні, що Поляки, а що життя.

Історія парляментаризму дає доволі прикладів, що нераз ставлено на політичному форумі, чисто церковні, внутрішні справи, які по своїй суті не мають ніякого звязку з політикою, але серед збігу обставин прибирають політичний характер і то великої ваги. Так в часі німецького „культуркампфу" посли центра виголошували в парляменті мови про католицькі місії, школи, супружжа, монастирські конституції з таким обробленням і релігійним підйомом, що можна було їх з успіхом повторити і в церкві як святочну проповідь. Їм прислухувалися міністри, ґенерали, політики з такою загостреною увагою, як прислухується простолюдин Божому слову у сільській церковці.

Подібне заінтересування напозір чисто релігійною справою мало місце недавно в польській соймовій комісії заграничних справ. Політики дискутували над — східним обрядом... Не від речі буде й нам приглянутися цему питанню, бо воно стоїть у тісній звязи з нашим національно-релігійним життям. Справу східного обряду референував ендецький посол Ст. Строньский. Головні точки його промови були такі:

Протягом останних літ на просторі Виленщини ген через Полісся аж на Волинь повстають парохії східно-славянського обряду; недавно в Римі висвячено і назначено візитатором тих земель еп. о. Николая Чарнецького. „Це — говорив Строньский — перенесення греко-католицького обряду на ті землі, на котрих того обряду так якби не було. В цей спосіб довершено певного рода обминення стислих приписів арт. 9. і 18 нашого конкордату". Пос. Стр. не зясував наглядно і всесторонно справи, тому ледви чи всі слухачі зрозуміли, о що ходить. Супровідні голоси преси досить баламутні. Ще найбільш річево, — розуміється в думці польської державницької політики, — підійшла до справи „Myśl Niepodległa" з 28. II. с. р. Вона пише: „Ватикан, пропаґуючи східно-словянський обряд у Виленщині, руководився без сумніву охотою промінювання на Росію, якої навернення належить до його улюблених ідей. Під її чаром (ідеї навернення) всі инші питання сходять на другий плян, хочби посідали велику вагу для католицьких народів і відданих Римові. Пропаґанда східного обряду може поважно заострити в Польщі національну справу, не даючи Церкві нічого, або майже нічого... Одначе галицькі Українці не забудуть скористати з нагоди, яка їм дається, щоб під позором рел. акції приготовити серед освідомлених Білорусинів терен для своєї шовіністичної і протипольської експанзії. Заки Росія виречеться православя, ми (Поляки) — „в імя дорогих для всіх католиків інтересів Церкви" — можемо стати свідками, як ся Церква стане несвідомо знарядом борби проти нас".

В такому очеркненню унійної справи, бо це о неї ходить, видвигнено три думки: а) Рим поширює Унію у східно-словянськім обряді (читай: у синодально-російськім), щоби впливати на цілу Росію в цілі її навернення; б) справа ся заострить національну борбу в Польщі і в) зродить небезпеку шовіністичної експанзії гал. Українців на півн. східних землях. Таке становище займає загал польських державників у відношенню до унійної проблеми. І стало ведеться в польській пресі полеміка на сю тему.

Ґенеза скріпленого нині унійного руху загально відома. Внаслідок воєнних подій кілька міліонів православних визнавців лишилося поза кордонами Радянського Союзу в Польщі й на еміґрації. Католицькі круги, що віддавна докладали всіх зусиль в напрямі усунення роздору Церков, добачують, що нинішна пора догідна до навязання зносин з православним світом. Бо російська довоєнна бюрократія, яка стало противилася всім унійним спробам, уступила з арени історії. Самозрозуміле, що з цею проблемою зустрінувся й польський уряд. Унія се життєва справа також для польської „рації стану". Всім відомо, що Польща заінтересована в асиміляції кресів. І тут віч на віч стає вона перед альтернативою: П р а в о с л а в і я чи У н і я? Що дасться лекше вложити в рами польської державности, чи православія, цей символ політичного візантійства, яке в своїм історичнім поході тягом, без спротиву, навіть охотно віддавало церковну традицію і свободу на услуги кождочасного правительства: візант. цісарів, магометанських султанів, російських самодержців або инших словянських царів — чи Унія, над якої життям і свободою чуває найвища моральна повага світа — Рим, який уживає всіх середників, щоб більше або менше успішно гамувати самоволю державних суверенів у релігійних справах? Історичний досвід Польщі минулих століть як також сучасні нам події в лоні польського православя рішили це питання таки в к о р и с т ь п р а в о с л а в я. Це вже певна річ, це аксіом, що православя без надто великих жертв зі сторони держави йшло і йде по лінії польсько-державного ультральоялізму. Рівнож усталена вже опінія, що Унія не заспокоїла в минулому політичних апетитів Польщі, навпаки — як виразився недавно один польський публіцист — без Унії не булоб нині західної України.

Тепер Польща рахується з конечністю конверзій з православія на Унію, і волить взяти унійну проблему за сокальським кордоном у свої руки та надати їй продержавний польський напрямок, рівночасно відмежовуючи її від непожаданих впливів нашої Галичини. В тій цілі польська політика старалася всякими способами, щоб унійну місію взяли в руки Поляки за виключенням галицького греко-католицтва, бо воно „насякле національним шовінізмом".

Таким чином започатковано н е о у н і ю, названу католицтвом „східного обряду" або ще делікатніше унію „візантійсько-словянського обряду", яка у нас називається популярно „польською, урядовою Унією". Провід в унійній акції віддано в фахові езуїтські руки під наглядом епископів Шельонжка, Пшездзецкого та архиепископа Ялбжиковского.*) Так пішла в рух унійна акція.

Аж ось знечевя піднесено в польській і навіть у православній пресі алярм і вивязалася полеміка, яка й до нині тревае. Заговорено про „бородатих езуїтів у російських хламидах" і про „східних

*) Редакція, котра сю статтю містить як дискусійну, думає, що тут є деякі неточности, бо оо. Єзуіти працюють лише в епархії виленській, а унійну акцію ведуть також з неменшим успіхом Епископ Лозинський в Пінську й Епископ Фульман в Люблині. — Ред.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
991 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 1-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

єзуїток“. Польська преса вдарила на тревогу, що неоунія це фатальне непорозуміння, бо руками польського духовенства, яке удає російських батюшок, поширюється і закріплюється в Польщі русофільство й тим способом польській державній справі грозить небезпека, бо нового руху не можна ніяк узгіднити з надіями польської держави. — Знов офіціоз православної митрополії у Варшаві („Воскресное Чтеніе“) згідно з думкою рос. еміґрантської преси виразився, що в основі нової унії лежать не релігійні, а суто політичні мотиви, і що до сего має служити як найточніше збереження російських обрядових форм.

Єзуїти не отягалися з відповідю. О. Урбан Т. І. став доказувати, що на унійну справу треба дивитися зі становища кат. Церкви, яка має на оці лише спасення душ, а що до ритуалістики, то „унійна акція на кресах бере обряд такий, який його тут знаходить в нинішній добі,... тому, що населення призвичаїлося вже до многих обрядових подробиць спільних з Москвою“.*)

Противна сторона не уступає, а твердить, що Унія „візантійсько-східного“ обряду це русифікація краю в стилі Муравйова. „Якщо нас завело, — пише один з полемістів, — так дуже діло Зиґмунта III. (Берестейська Унія), розпочате в напів політичних рахубах.... то чогож можемо надіятися від нової Унії?“...

А що на це каже життя? Се вже не тайна, що підсумки нової унійної акції не стоять в ніякій пропорції до вложених в неї трудів. Безпосередним працьовникам, в першій мірі оо. Єзуїтам, не можна відмовити добрих намірів і великої жертвенности, але їх успіхи малі. З многих причин такого стану справи наведемо важніщі. В першій мірі треба вказати на психіку православної душі, віками вихованої в ненависти до католицтва і на незвичайно скріплену аґітацію рос. еміґрації. „Російскій Общественний Комитет“, який єдинює всіх Москалів поза границями большевії, плекає і поширює ідеольоґію неділимої, православної Росії, веде політичний, релігійний і харитативний провід і між православними в Польщі. Той комітет уважає всяку форму Унії, хочби вона мала й чисто національний рос. характер, за розбивання ідеї панрусизму. Його екзекутива стоїть також на сторожі польського православя і в його руках спочиває протиунійна акція. Як далеко сягає його вплив, може свідчити отсей факт: Сестри Місіонарки Сх. Обряду у Вильні приняли до своєї захоронки вимушденілу, хоровиту дитину одної рос. прачки. Не було небезпеки „відібрання православя“ дитині. Як це дійшло до відома згаданого Комітету, його члени так налягали, так докоряли нещасній жінці, що мусіла відобрати дитину від монахинь, жаліючись перед ними з плачем, що дитина загине, бо вона не всилі її прогодувати...

Не треба й згадувати, що польська адміністрація в нічому не причинюється до будження прихильних настроїв серед православних, навпаки деякі її кроки або не все обективне розсуджування релігійних спорів лишень погіршують справу.

Бракує місіонарів для систематичної унійної праці, бо поза невеличким гуртком священиків Східного Обряду і нечисленним штабом ідеовців-священиків — є конвертити з православя, яких з природи річи окружає недовіря з обох сторін.

Крім цего характер індівідуальної роботи поодиноких місіонарів як також дотепер відбуті унійні зїзди свідчать, що не усталено ще погляду, як і з чим зближатися до православя та як насаджувати у ньому католицького духа. Унійна акція ще не вийшла зі стадії обсервації, розшукування і дослідів. Одно вже не підлягає сумніву: що пропаґатори Унії аж до пересади достроюються до загально знаної психіки православних, яка все видвигає форму при рівночаснім занедбуванню змісту. Такий пр. французький Єзуїт Буржоа своєю восточною поверховністю перейшов найбільш екзотичний тип рос. батюшки.

В уніятських церквах „візантійсько-східного обряду відправляється літурґія раз в тиждень на „воскресеніе“, в решті днів, як оповідають, двері щільно замкнені, а за ними характеристичний обрядовий куріоз! — Місіонарі і монахині для добра своєї душі вислухують тихої Сл. Божої і додаткових (!) богослужень. Богослуження відправляються по синодальним типикам.

Припустім, що одної гарної днини весь орієнт сказав: „Узнаємо Папу головою Церкви й приймаємо всі правди, що їх кат. Церква до вірування подає!“ Чи тимсамим Схід вже ставби католицьким? Чи тим уже довершилобся оздоровлення життя й духа православія? Чи тимсамим Східна Церква вже зможе додержати кроку Західній у рівнобіжнім поході до високої небесної мети? Ні! Ніде не може мати більшого примінення засади: **Omne agens agit per contactum**, як в унійній справі. Вяла галузка мусить бути нащіплена, мусить зростися з винною лозою, щоб з неї пити здорові соки. Обрядова еволюція, яка так буйно цвила в перших віках церковного зединення і відбувалася в православю навіть по роздорі, хоч не все йшла шляхом ортодоксії, — мусить в контакті з Заходом прийти знов до сили, і мусить дати нову форму новим обявам відродженого церковного життя. Тут входимо в царину того великого процесу, який започаткували були наші предки, перші конвертити з православя, — процесу, який вдунув у наш народ духа жизні та який до нині є каменем преткновення для многих ворогів Унії. Але не торкаймо глибше цеї справи! Волимо покищо бути жичливими й безсторонними обсерваторами неоунії, того великого експеріменту нинішної епохи, що відбувається на північно-західних землях. Життя само мусить собі промостити путь поміж апріорними, штучно сконструованими теоріями. **К. П.**

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові.
887 8—12

Двозначні відповіди вільно давати тільки тоді, коли до того приневолює нас згляд на честь Божу, добро ближнього або власне безпеченство (Шпіраго, II, „Наука обичаїв“).

**) Виленське „Słowo“ ч. 105, 1930.

Преса і публика

Під таким заголовком писали ми в „Новій Зорі“ вже дві статті, а саме в чч. 107 і 317. Під тим заголовком думаємо обробити помалу цілий ряд питань, звязаних з тим відношенням, а ніколи в нашій пресі систематично не оброблених, що й є одною з головних причин нерозуміння нашим загалом пресових справ і в дальшім наслідку невисокого стану нашої преси.

Дотеперішні дві статті були присвячені чисто технічним справам у відношенню публики до преси. В них зверталося увагу дописувачів на потребу виразного й короткого писання (допис — дві чвертки паперу, стаття — пять чверток!). І вияснювалося, чому редакції не все можуть містити надіслане, а коли й містять, то не все скоро і чому в тих справах не можуть вдаватися в ніяку переписку.

Тут порушимо одну справу, яка вяжеться вже не тільки з редакційною технікою, але також входить в область журналістичного такту й навіть етики. Отже це справа вже більше зложена, ніж порушені дотепер.

Часто одержує редакція з дописами листи такого змісту: „Прошу ласкаво помістити в „Н. З.“ залучений тут допис і передати той допис до поміщення також „Правді“, „Бескидови“. Часом буває ще й додаток: „а при нагоді (або: коли можливо і т. п.) ще й до „Нового Часу“ (або до „Неділі“, чи „Діла“). Дякую згори за чемність“ і тд.

Такі або подібні листи мусять одержувати також инші редакції. Щож криється в таких листах? А властиво не „криється“, тільки показується.

Отже передовсім незнання редакційних відносин і праці в редакціях, з чого, розуміється, не можна робити закиду навіть інтеліґентній публиці, поки їй тих відносин і тої праці бодай згрубша не поясниться.

Навіть коли лист висше наведеного змісту звернений до двох чи трьох редакцій органів одного напрямку (як у данім випадку „Н. Зорі“, „Правди“ і „Бескида“), то й тоді виконати таке припорученя тяжко або й неможливо. З отсих причин: Коли допис лішов до друку в одній редакції, нпр. в „Н. Зорі“, то редактор того рукопису вже звичайно не бачить. Редакція се також під технічним оглядом доволі складний механізм, в котрім кождий мусить робити свою роботу і то на час. Бо коли тільки оден співробітник не робить своєї роботи як слід, то може викликати замішання і в редакції і в адміністрації і в експедиції. Тим більше замішання може викликати сам редактор, коли його обтяжити роботами, які до нього не належать, бо він має доволі тих робіт, які випливають з його обовязків. Щоб їх тільки згрубша назвати, ті роботи такі: 1) Читати пресу, щоб орієнтуватися у всім, що діється а) в краю, б) в сусідних краях, в) в цілім світі. 2) Читати журнали і книжки а) свого напрямку, б) ворожих напрямків, в) невтральних, г) загального змісту, бо без того перестане поступати в своїм образуванні і з тою хвилею на ніякого редактора не надається. 3) Читати бодай що важнішу почту, яка приходить до редакції та полагоджувати її або сказати другому співробітникови, як полагодити, бо без того зовсім стратить контакт з публикою. 4) Читати дуже докладно всі скрипти, які мають бути дані до друку

і справляти їх після одного правопису, бо без того наступивби хаос в ґазеті. (У великих редакціях чужих народів є кілька або й кільканацять самостійних ділів і самостійних редакторів в одній ґазеті, котрі розкладають між себе працю, представлену під 3 і 4, або мають до неї окремих секретарів. У наших відносинах се річ неможлива й оден чоловік мусить опанувати всю ту роботу). Читання чужих рукописів і їх справлювання се найчорніша робота редактора — з ріжних причин. Передовсім тому, що ті рукописи майже все мало читкі а місцями зовсім нечитки і треба більше додумуватися та справляти нераз букву за буквою, бо інакше друкарня або не прийме до друку, або як прийме, то наробить — і мусить наробити — тілько блудів при складанні, що при коректі аж чорно робиться в очах. По друге тому, що непривичні до короткого писання люде з публики часто пишуть тавтольогію (повторяють одну думку по пару разів стороні), або виписують суперлятивні похвали на своїх приятелів і знакомих і т. п. А що такі суперлятиви осмішують і тих, котрих вони мають на ціли хвалити, і ґазету, котра їх помістилаб, отже такі річи треба доконче „стягати“. А се нераз знов викликає читання нових листів „ображених“ у своїй амбіції авторів, котрі „домагаються вияснення“, чому се або те пропущено. Ще більше дразливі бувають автори фахові. Між ними лучаються і такі, що перечаться не тільки за вичеркнення уступу, речення або слова, але навіть за ненарочне опущення одного протинка, і то навіть опущення не редактором, тільки складачем, згл. коректором. На такім тлі доходить і до трівких непорозумінь. Взагалі, коли читач, оглядаючи число ґазети й не бачучи в ній підписаної праці редактора, думає, що те число не дало редакторови ніякої праці, бо в нім самі чужі праці, — то правда виглядає якраз навпаки: такі числа коштують редактора власне найбільше нервів. До того всего значна часть перечитаних скриптів взагалі не йде до друку, бо не надається, — але час на їх читання треба було стратити. Значить: робота була, а висліду її не було ніякого.

З тих всіх причин і ще багатьох інших редактор, давши до друкарні чужий скрипт, уже більше його не бачить, бо не має на те часу, а коректу переводять уже инші співробітники. Деякі редактори застерігають собі ще до перегляду коректу з того, що самі написали. Після напечатання переховується в актах тільки важніші рукописи або такі дописи, що до котрих можна підозрівати, що з них може вивязатися судова розправа. Бувають і такі дописувачі, котрі потому, коли справа, про яку вони писали, опиниться в суді, кажуть, що вони інакше написали, ніж редакція напечатала. Тому треба нераз зберігати рукописи і нікому їх не видавати з рук, бо може бути біда. Вже з тої причини одній редакції дуже невигідно а часом і неможливо видавати з рук скрипт другій редакції, навіть того самого напрямку. При поспіху в редакційній роботі та нервозности, яку той конечний поспіх викликує, лучається, що скрипт десь заподіється. Вести протоколи про те, хто кому й коли скрипт передав, річ неможлива, бо таких скриптів буває багато. Зрештою навіть якби такі протоколи провадив, то й тоді при передаванні скрипту з редакції в редакцію він може заподітися вже після його напечатання тим більше, що й орґани того самого напрямку печатаються нераз в ріжних друкарнях (напр. „Н. Зоря“ печатається в зовсім иншій друкарні, між „Правда“). І потому шукай вітра в полі.

Тай це ще не все. Раз печатаний скрипт виходить з друкарні продіравлений (його складачі завішують на ґачок і се власне їх знак, що та робота виконана), нераз порізаний і посмарований, бо друкарська праця не належить до балевих. І якже такий ужитий скрипт давати до другої друкарні? А переписувати — деж на те є час?

Все те відноситься тільки до технічних трудностей, котрих дописувачі з публики не можуть знати, бо їм того ніхто не вияснював.

Одначе є тут ще й инші річи. Орґани того самого напрямку йдуть звичайно між ті самі круги читачів. Отже на що той сам допис два або три рази печатати? Таж зовсім вистарчить, коли його оден раз напечатати. Допис цікавить лиш одну околицю, а не цілий край, хіба що той допис приніс опис якоїсь надзвичайної події, напр. цікавого, особлившого відкриття. Але й тоді вистарчить помістити його в однім орґані. А инші, коли їм дана подія видається дуже важна, самі зроблять собі зміст з того допису. Вимагати від них, щоб вони „в цілости“ передруковували дописи й описи, просто не випадає.

Тим більше не випадає писати напр. до редакції католицького орґану, щоб вона доставляла дописи напечатані в своїм орґані — орґанови напр. ліберального напрямку. Не випадає тому, що ніякий орґан інакшого напрямку не прийме того і ніхто з тим до нього не піде. Серед вироблених суспільностей читач, навіть читаючий постійно кілька орґанів, робить між ними ріжницю приблизно таку, як чоловік, що живе зі своєю родиною, хоч буває і в инших домах. Та зі своєю родиною він живе духово більш інтимно ніж з чужими і чужим людям не повірить того, що своїй родині. Се доконче треба зрозуміти, бо без того (навіть якби редакції з великими клопотами виконували висше згадані бажання деяких дописувачів) булиб орґани завалені тотожними дописами й вістками, в тій самій формі — і сталиб нудні до неможливости. Перегляньте яку небудь чужу пресу. Чи знайдете там в двох орґанах ті самі дописи?...

Таксамо треба знати, що до нічого не доводять заклики в роді: „Всі українські редакції прошу передруковати се, що тут оповіщую“. Чому? Бо кожда українська редакція і без того завалена ріжними „зазивами“ людей, ґруп і орґанізацій, які до неї безпосередно відносяться. І то завалена так, як ніяка чужа преса. І деж вона може ще „передруковувати“ такі річи з инших орґанів? Отже оповіщувати такі зазиви до инших редакцій це все одно, що оповістити „зазив“ до редакторів напр. такий: „Приїдьте до мене висапати мені мій огород“.

На такі „зазиви“ в ніякій нашій редакції ще ніколи не було посухи. Зате рідкістю є прислана з краю добра (то значить 1) коротка і 2) змістовна) стаття напр. про економічні або політичні відносини в данім повіті чи парохії — стаття з цифрами, датами, фактами. Напр. такого змісту: Душ є тілько й тілько, родин тілько, майно мають таке то (цифри, бодай пересічні), на заробітки ходять тамто, ціни робітника й умови праці такіто, мораль і умовий рух такі й такі. Зі свічкою шукайте таких статтей у всій нашій пресі. Не багато їх знайдете, відколи та преса істнує. А так преціньустійнюється економічний, моральний і просвітний інвентар нації, без котрого не можна пляново працювати як слід. Инші народи напр. Чехи мають цілі книги такого змісту, а у нас і статтей такий не видно. Зате про концерт чи про „краснорічивого нашого Демостена“ домагаються, щоб передруковувати у всіх ґазетах, які лиш є, — той сам допис!...

Не во гнів і не в образу нікому пишемо се, тільки для загального добра в ціли піднесення уровеня й вартости в с е ї української преси, котра того піднесення дуже потребує.

Як зразки добрих — то значить 1) коротких і 2) змістовних (а змістовних значить: повних фактів і цифр) — статтей на економічні і просвітні теми можуть послужити в „Н. Зорі“ печатані статті о. В. Пришляка, о. М. Білецького, о. Раковського і и., а як зразки дуже добрих дописей — кореспонденції о. О.О. з Познаня, що також були поміщені в „Н. Зорі“. **А. Ч.**

Хочете спокійно жити і звільнити себе відвід журби про непевне майбутнє — то обезпечіть себе негайно в Товаристві

874 **„КАРПАТІЯ“** 11-23

Львів, Руська 18.

Бодай на Великдень!

Бодай в часі Великодних Свят пригадайте собі, що кождий пересічний Німець купує одну німецьку книжку на тиждень. І бодай з цікавости пригадайте Собі, чи в останних 5 літах купили Ви хоч одну книжку на рік. Коли ні, тоді признайте Собі в душі, що належите до тих людий, які рішають про низький стан нашої культури: бо тоді навіть якби наш нарід був 52 разів численніший від німецького, то його культурна й тим самим політична сила не входилаби в рахубу. Отже причиніться до направи того стану й замовте пару книжок в Адміністрації катол. видавництв (Львів, ул. Кльоновича, 8). Ті книжки причиняться до спинення розвалу, який іде відусіль. Чи зробите се?

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ

„ҐРОТҐЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,

тел. 30—61.

ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.

Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.

873. 14-9

Маленькпй фейлєтоп

Жовток яйця

Один з найліпших і найекономічніших середників поживи це куряче яйце. В яйці жовток більше поживний ніж білок. Коли ціле яйце має пересічно відживну вартість рівну 70 кальоріям, то з того на жовток припадає 60 кал. Жовток має в собі крім трьох ґрамів білка 5 ґр. товщу. Крім того в склад жовтка входить ще зелізо, котрого в жовтку процентово більше ніж в мясі. Тому яйце дуже добрий відживчий середник для дітий, недокровних й анемічних, бо зелізо конче потрібне для кождого орґанізму. Відживча вартість яйця ще й тому така велика, що жолудок легко його приймає і вповні використовує при травленню. Одначе сеї відживчої вартости яйця не треба перецінювати. Воно може служити лиш як доповнююча пожива а не як головна.

Згода се річ добра, се маленькість, яка сама себе скріпляє. Коли з неї не випливає мир, коли великі й малі не погоджуються, правдива наука щезне (з VIII. розділу „И-кінґ“ або „Книги перемін і предсказань“, найстаршої з канонічних книг китайських).

Нові суспільні форми в сучасній Росії

Зміст: Зародок нової „суспільности". — Типи нових інтеліґентів: церковник, містик, сектант. — Брацтва, общини й ордени. — Церковне середовище. — Світські „монастирі". — Індивідуалізм. — Аполітичність і статичність творчої думки церковників.

В паризькім „Возрожденію" появилися дві дуже цікаві статті М. Артемьева, котрі передамо в „Н. Зорі", бо вони малюють нове релігійне обличча совітської Росії. — Ред.

Великий розгром російської інтеліґенції. В огні революції згоріли до тла її соціялістичні ідеали, леліяні нею десятиліттями за попередних поколінь. В морі крови погибли останні кадри її орґанізацій: партії, союзи, товариства, *ліґи й обеднання. Знищені ґазети, журнали й видавництва.* Вождів зрадили й забули. Розгубили кличі і прапори. Такі підсумки великанської кризи російської громадянської думки.

Одначе зима припізнившися, обіцяє бурхливу, радісну весну. Та трохи за сувора була ся зима-революція — треба сподіватися більшого тепла сонішної ласки, більшого врожаю нових, творчих досягнень на почві російської культури.

Нове російське громадянство народжується в малих, тайних кружках, невідомих і невловимих не тільки для сторожкого ока влади але і для окружаючого безвидого середовища. Зароджується воно відразу в трьох рівнобіжних формах, не рахуючи совітської суспільности, яка має зовсім інший корінь і своє самостійне буття. Можливо, що сі три форми зростаючої в нетрях сучасної несовітської молодіжи зіллються незабаром в одну, так як в зародку яйця, де один найсильніший поглощує живчиків-конкурентів. Наразі процес сеї боротьби ще не закінчився. Боряться ще з собою сі три напрями за своє будуче життя. Носителі сих повстаючих форм суспільности дістали вже у широкої публики свої назви: церковників, містиків і сектантів.

Не можна сказати, що ті назви влучні. Церковники в далеко більшій мірі містики ніж ті, що їх звуть містиками. А містики, оскільки не відчувають потреби таїнственности ні молитви, по суті містиками не є. Ся назва приросла до них тому, що вони цікавилися містичними науками і з причини езотеричного жерела їх обявлення. Через те більш правильно булоб називати їх не містиками а ґностиками. Одначе в сій статті, щоб не вводити замішання в поняття, залишаємо приняту там термінольоґію. В тих трьох руслах тече сучасна творча думка і відповідно до сего творяться три форми нової суспільности.

Походження нових суспільних форм дуже ріжнородне. Найбільш широка струя — церковників, народжується цілком з російської почви. Виростаюча з неї молода суспільність кормиться корінням, що виростають глибоко з російської землі і з неї черпає соки. Хрестною матірю її являється сама православна церква а духовним батьком — дух Достоєвського, воплочений в російській суспільно-релігійній думці другої половини XIX ст. Коли форми сеї суспільности переможуть всі інші, то з неї виросте нова інтеліґенція, зовсім не подібна до старої, соціялістичної і своєю психольоґією безумовно богато блища до народу. Вона буде своїм духом подібна мабуть до інтеліґенції Аксакових і Самариних, з традиціями славянофільства.

Друга струя не така широка як перша, одначе більш активна, жива в своїм творчім прояві, має деяку схожість з духом новіковських кружків тому, що її походження також звязане з езотеризмом. Одначе вона черпає поживу з жерел християнської ґнози (пізнання). На перший погляд вона видається зовсім новим і чужим для російської релігійної свідомости. Та коли блище приглянутися, то виявиться, що вона також коріниться в російській почві і то навіть у глибших шарах російської культури ніж церковно-православна струя.

Вона посвоячена з тою дуалістичною християнською свідомістю, котра в своїм часі, в XI—XII ст., сильною струєю влилася в православну церкву через т. зв. богумильську або болгарську єресь і забарвила народну свідомість яркою краскою анархічно-релігійної думки. Цей вплив ярко зазначився і положив свій відпечаток на синтезі російських билін, особливо на билінах про Іллю Муромця, про вандрівних прошаків, про скоморохів і в оповіданню про російського лицаря Ігоря Хороброго. Крім того в т. зв. духовних віршах з XI і XII ст., у величезній *східно-словянській апокрифічній літературі* тих часів, в оповіданню про Світлий Город Кітеж, у знаменитій „Голубиній Книзі", в чудовій містерії „Дивя Красота" і вкінці у прошакабогомольця XVIII ст. Сковороди і також у численних анархічно-релігійних сектах XIX ст., які ще й досі скриваються в уральських лісах. Обличча сеї інтеліґенції з а ґ а д о ч н е, коли їй призначено появитися і заняти місце соціялістичної інтеліґенції і зударитися з її наслідником — комунізмом. Одно несумнівне — ц е р о з к в і т а н а р х і з м у в тій чи іншій формі.

Вкінці третя струя поширена найбільше в міщанськім середовищі, розвинулася досить сильно в декотрих реґіонах центральної й чорноземної Росії, передовсім здовж зелізних доріг і декуди на Поволжі. Ця струя являється своєрідним і здається дуже спізненим лютеранством на російськім ґрунті. Вона *проникнута пуританським моралізмом* і раціоналізмом, покищо скритим. Проводять його в життя передовсім баптисти, адвентисти семого дня й інші „евангеличні" секти. Ся течія мало має виглядів на побіду і на успіх над останними двома струями нової суспільности: бо вона чужа для російського небуржуазного, неспокійного духа. Одначе вона в даній історичній обстановці все-таки успішно боронить своїх позицій в боротьбі за молодіж.

Якіж форми сего нового громадянства, видвигнені згаданими струями? Перше, що кидається в очі і чим головно ріжняться нові форми громадянства від старих — це форма орґанізаційна. Колись з окремих ґуртків повставали партії, союзи, товариства і т. п. орґанізації, котрі остаточно всі стреміли стати правними особами. Тепер у всіх згаданих струях з їх кружків повстають брацтва, общини (спільноти), ордени, військові формації й інші того рода орґанізації. Вони мають форму присяжень, т. зн. живих, орґанічних обеднань, котрі по більшій части не мають писаних статутів і списку членів, а своїх прихильників збирають довкруги сего чи іншого символа віри і тримаються силою авторитету або принятих на себе обітів. В тій основній рисі нової суспільности скриваються всі інші її зовнішні признаки, які засадничо відріжняють її від старих форм, не лиш духом, настроєм і характером світогляду, але також цілями, завданнями і засобами боротьби.

Церковно-православна суспільність ґрупується довкруги церкви, коло місцевого храму, внутрі парохії. Одначе вона не є рівнозначна з клиром, ні з паствою, ні навіть з цею старого походження інтеліґенцією, котра входить в склад даної парохії або з ним звязана. Нова суспільність наче *виростає* з нової пастви, котра приходить на зміну старій і постепенно її заступає. Вона нове, молоде ядро внутрі пастви, покищо ядро ще незначне, котре дуже сильно відріжняється від загальної маси вірних. Для них церква перестала бути побутом або лиш побутом. Для них вона не є одною з областий життя в крузі загального життя, на рівні з заняттям, з інтересами, з домашним огнищем і творчим життям: вона для них центр, що пронизує й освічує всі прочі і найживотніші життєві інтереси та собі їх підчиняє.

Тимчасом стара паства тримається церкви в значній мірі і н е р ц і є ю старого побуту. Бож дійсно церква — одиноке місце, де зберігся ненарушений відломок старого побуту, такий милий серцю многих-многих Росіян, котрі не приймають нового побуту. І ніде так, як у церкві, не можна побачити старі, всім знакомі особи і навіть не особи а пестрі типи, переняті минулим. Тут і бабуня „салопница", тут і мальовнича постать купця-склепаря, типи смирних міщан, тут й емеритований ґенерал і б. урядник, тут ріжнородні недобитки т. зв. „бувших людий" і т. д. — всі ті, що в загальній масі теперішної совітської товпи тануть і залишаються в тіни, тут наче на сцені пересуваються у всій своїй історичній наявности. Люди, що доживають свого віку майже тільки в думках про минуле, находять очевидно велику розраду й потіху в церкві, котра крім релігійного прибіжища стала також азилем для рідного середовища і стихії. І *колиб* церковна паства складалася лише з таких людий, то ледви чи церква могла наганяти большевикам стільки страху, до котрого вони самі признаються й чому всі так дивуються. Большевики бояться Церкви передовсім тому, що вони бачуть, як її паства постепенно о б н о в л я є т ь с я (і то людьми з їх рядів!). Вони бачать, як в її нутрі твориться сильне молоде ядро, непохитне у вірі, котре прагне такої „радости, щоб потерпіти за віру", як з цего середовища виходить молода, многонадійна підмога для священства, як це середовище неподатливе на жадну провокацію, як росте її духовний авторитет й особистий вплив, не лиш в церкві, але й за церковною огорожею.

Нове, молоде ядро серед вірних — молоде не тільки духом, але й віком своїх членів. Воно богато молодше від прочої частини вірних. Крім того воно відріжняється ще розмірно великим процентом мущин. Звичайна маса вірних складається тепер у 70—80 проц. з жінок і то жінок старших і старушок. Ядро церковників не менше чим на половину складається з мущин, серед котрих впадає в очі передовсім участь молодіжи і юнацтва. (Далі буде).

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА – полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 Львів, Ринок ч. 32. 9—12

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 30—50

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.
На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма
Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижчі. 3—20

о. ВАСИЛЬ ПРИПЛЯК

І ми маємо дещо радісного

Наш Маслосоюз в 1930 р. мав 139 міліонів зл. обороту. — Він став першою молочарською орґанізацією в цілій Польщі.

Останні, 19-ті з ряду, Загальні Збори Маслосоюза (Краєвого Молочарського Союза) в Стрию, не лише звітували працю цеї поважної краєвої централі. Вони апробували новий шлях розбудови молочарської кооперації в краю вже на підставі досвіду, як рівнож всебічно обговорили природні, господарські, в ширшому значінні фізичні і моральні умовини дальшої розбудови цеї важної галузи української кооперації.

Ті Збори були завершенням 27-літньої праці від існування Маслосоюза, а 7-літньої повоєнної відбудови. А підсумок цеї чвертьвікової картини кидається кождому в очи своїми історичними, педаґоґічними і технічними досягненнями нашого молочарського діла. І тут наглядно паде нам в очі початкове, роздроблене, примітивне ремесло, що звільна та невно перетворюється у молочарський промисл, що своїми сміливими та доцільними потягненнями в области розбудови молочного промислу переріс всі молочарські союзи в Польщі. А що того рода праця ведеться доцільно, вказують хочби заходи польського уряду, що береться за діло реформи краєвого молочарства — в дусі нашого Маслосоюза. Районізація зґл. комасація нашої молочарської орґанізації з пятилітним пляном механічної перерібки молочного продукту і піднесенням його якости й вартости за границею, отсе ці рейки, по яких в майбутности покотиться ціла українська молочарська орґанізація.

Перехід цілої молочарської розбудови в часах економічної скрути і браку матеріяльних ресурсів може на перший погляд видається скоком понад сили. Та всякий мусить признати слушність повисшим плянам, коли упритомнить собі, що саме не що иншого, а безвиглядність дотеперішної нашої економіки, диктує нам цю болючу (на ско) операцію та конечну в перспективі найблизшої майбутности. Закроєні пляни розбудови мають нам дати успіхи в орґанізаційному, механічному і зоотехнічному напрямі, а все разом беручи в найблизших літах збільшить не лиш кількість, але і якість нашого масла на заграничному ринку, випродукованого по найновішим зразкам молочної техніки.

Апарат робітничий оформлюється при цім у вишколений фахово орґан, що попри технічне вишколення ще й моральними своїми цінностями доложить усіх старань, щоб цю інституцію зробити взірцевою. А треба признати, що дискусія і думки підношені делеґатами кооператив на Загальних Зборах, доказують, що мабуть ніодні Збори наших краєвих централь не переводяться в такій спокійній, річевій і будуючій атмосфері як Збори Маслосоюза; і так рік річно.

Від 1924 року по 1930 зросла продукція масла як 1 : 54 кґ. — себто життя села диференціяцією своїх господарських потреб само промощує шлях новій формі сільського господарства. Та це ще не великий крок у порівнанні з нашою фізичною спроможністю і заграничним станом молочарської техніки. В укр. молочарській кооперації є 58.266 корів, що дає неповних 10 прц. усієї укр. армії корів Галичини та неповних 4 прц. усіх корів на укр. областях Польщі. Тоді як Данія має нині зорґанізованих 85 прц. усіх своїх корів! В заключенню перед нами щойно відкриваються широкі можливости орґанізації молочного продукту. Нинішний видій тільки у двоє більший від пересічного і тут ми не осягнули ще й половини цего, що дасться осягнути при раціональному плеканню рогатої худоби. Ціла Волинь до нині на площині первісного удою і тому там так тяжко зорґанізувати сітку молочарських кооператив із цілорічною продукцією. — Поступ галицької области в тому напрямі спирається на довголітному досвідови і ще більше на внутрішному переконанню, що молочарська орґанізація розкриває новий шлях економічних користий для села, яке силою обставин залишає звільна господарку зерновy і переходить до господарки годівельної.

І це збільшує наші надії, закріпляє віру у правильність розвитку нашої молочарської орґанізації. А що найважніше, саме ця орґанізація вибивається на чоло української кооперації взагалі.

Про стан Маслосоюза в 1930 р. нехай свідчать виїмки з богатої статистики за той рік.

Білянсовий оборот виносить золотих 139,240.683.84. Чистий зиск виносив 79.654.85 зол., з якого Загальні Збори 10 прц. причислили на дивіденду, а прочу квоту до неподільного запасного фонду. Кромі цего кооперативи дістали звороту 9.254.57 зол. як 5 прц. провізію від закуплених машин і 46,572.22 зол. надплати за доставлений продукт. Природні, господарські й політичні умовини в 1930 р. вплинули на це, що досягнення централі не були більші. Головно ці послідні вже починають гнітити і сю галузь нашої кооперації.

Господарська кріза і знижка цін вдаряє головно по країнах з гіршою і слабше зорґанізованою продукцією. Всеж таки з задоволенням треба замітити, що провід Маслосоюза видимо старався свою інституцію якнайменше наразити на ринкові відхилення. І ми бачимо, що коли арґентинське масло впало 23.33 прц., новозеляндське 23.50, і навіть данське 17.50, то спадок цін нашого масла виносив 20.6 прц. Це дасться пояснити головно скріпленням якости нашого продукту. Маслосоюз обеднював у 1930 р. 244 членів, т. є 12.44 прц. більше ніж 1929 р., а в тім 81 районових молочарень (отже приріст виносить 162.8 прц.). Стан кооператив мішаного типу зменшився о 27.8 прц., головно ізза розмежування і районізації молочарень. Тих 244 членів М.С. доставило в 1930 р. 2.169.178 кґ., приріст на 34.28 прц., з чого заграницю вивезено 812,873.80 кґ. головно до Анґлії, Німеччини, Австрії, Швайцарії й навіть дорівочно до Палестини. При Маслосоюзі від 1928 р. працює „Інститут для провірки експортованого масла"; в зоотехнічній ділянці є співпраця з краєвими господарськими централями; фахова освіта поширюється курсами. До нині від війни вишколилося 234 осіб. Сама централя дає працю 134 особам. Орґанізаційний апарат складається із 9 аґрономів, 10 техніків і 3 люстраторів. Орґан „Кооперативне Молочарство", орґан Маслосоюза має до 7.000 передплатників. В повищих даних далеко не вичерпується ані звіт Централі (він має 32 стор. 8°, богато ілюстрований порівнуючими таблицями), ані звіт ухваленого пляну праці. Одначе не від річи буде підчеркнути, що ця імпонуюча нині молочарська надбудова збудована головно руками і трудами нашого духовенства, передовсім передвоєнного; і память їх праці ще жива і за себе говорить. Се були вправді люди без технічного вишколу, але з великими моральними цінностями. І тому їх труд знайшов послідовників і виконавців. І в нинішну годину співпраця духовенства тільки закріпилаб цілу молочарську орґанізацію, та що більше й самому духовенству як станови утревалилаб незаперечний моральний вплив, так потрібний на низах, як рівнож відкрилаб горизонти економічних користий при зміні способу загосподарювання ерекції.

6-годинні наради відбулися при співучасти 67 делеґатів (в тім 5 священиків) і 27 гостей. На загал 244 членів Маслосоюза моглоби бути більше число. Збори приняли предложений плян розбудови, чим підчеркнули повну гармонію між низом та горою. Се дає підставу думати, що плян пятилітної розбудови Маслосоюза притягне до праці молочарські низи, без рівночасного поневолення їх як це робиться у Радянщині.

—o—

о. Д-р Й. ЗАСТИРЕЦЬ

Про наш правопис і письмо

Свого часу читали ми доцільну статтю в „Новій Зорі", нарікаючу, що наші установи так на Україні як і в Галичині, не розвязали справи правопису. До рішення не дійшло. Стаття слушно завважала, що тут повинні забрати слово і нефахові люди, бо ходить о практичність правописання. Ся справа видко тяжка, коли через цілі століття не вспіли її в нас полагодити. Отже хочу сказати і свої думки. Застерігаюся, що тут буду писати не як професор, але як земляк, котрий радби, щоби наш правопис був як найлекший до вивчення, щоб писати ним було легко і скоро так, щоб зближити його до якої стенографії і щоб облекшити в вивчуванню для дітий, для Поляків і тих земляків, що вчилися або будуть мусіли вчитися задля браку наших шкіл тільки латинської азбуки а своєї зовсім не знають і не в силі тому прочитати навіть нашого молитовника. Ходить однак і о се, щоби не зірвати з тисячолітньою культурою, бо годі всі наші книги і бібліотеки передруковувати на якийсь новий чи пр. латинський альфабет. Моглоби бути тоді і завелике стрясення, яким кождий знаючий наші відносини повинен трівожитися. Я думаю ось що: Змодифікуймо наперед нашу азбуку і правопис так, щоб вони не були двійні, окремі для печатання, окремі для писання. Маємо богато людей, що вивчилися читати і писати друковане, а писати не вміють, хотяй друковані букви вони легко пишуть. Погляньмо на автографи з XI. віку пр. Анни Ярославни. Вони якби друковані і таке письмо, чи воно з XI. чи іншого століття і малограмотний прочитає і легко напише. Зате писаного пр. з часів Хмельницького наш чоловік навіть з середною освітою без спеціяльної вправи не прочитає. Зате кождий прочитає друковану чи писану грецьку книгу і грецький напис з кождого віку навіть з часів перед Христом. Бо вони однакові для книжки і письма та практичні. Там буква альфа, йота, іпсилѣон чи тав однакові для письма і друку. Пишучий пише їх одним махом пера, надзвичайно скоро, не лучить так як ми штрихами з попередною буквою, і додаємо ще ріжні „палочки", точки по

„л“ або ль“ і закрутаси. Де практичний Грек або Фенїкієць, чи Жид дававби одну а навіть дві точки пр. над „і“?! Хто вчив або вчить писати пр. Поляків нашу малу букву „б“ і велику Б, в і В, ж, ф, „мягкі знаки“, той не подивує, що вони не люблять нашого письма. Воно за трудне. Колиж прийде писати і числити „палиці“ як Поляки студенти на них кажуть, пр. в слові „Ільщишин“ або закрутаси в букві ж і ф, то стає учителеви Українцеви перед очі ціла непрактичність такого нашого письма. Щож на це робити? запитаєте мене „тепер не професора“? Зробім контролю: Котрі букви писали ми тому кількасот літ з грецька і котрі тепер дуже не відріжнять нам теперішнього письма, берім і пишім їх з греки та не лучім з попередними буквами а дістанемо на причуд легкий спосіб писання. Він буде заразом уподібнений до друку а через те дуже облекшений і скорочений. Возьмім пр. букви α, ι, κ, ν, ρ, σ, υ, і напишім тепер пр. слово „γρα“. Хто його не прочитає і хто не скаже, що се письмо наше і прелегке до скорого писання і заразом однакове до печатання. Чи не можемо пр. замість (скажім поправді жидівської букви „ш“ (шін) приняти дуже легеньку до писання букву „ς“ а замість нашої букви с завести грецьке кінцеве σ з котрого зробили собі Поляки своє „с“? Навіть чеське „с“ з дашком зверха не віддає букви „ш“ дуже непрактичне і до писання і до друку. Букви: є, я, ч, щ, ті я задержавби, бо вони практичніші від латинського альфабету, заступаючи по дві букви „є, я“, а „щ“ то аж чотири польські. Тільки не лучити їх з попередними або слідуючими буквами, але писати окремо як в грецькій азбуці. Приймати як се Серби зробили букву „й“, не буде для нас практичним

Що до правопису, то його належалоби так змінити, щоби був якнайбільше практичний. Всі инші мотиви повинні тут відпасти. Для приміру: Нащо писати „і“ з точкою і з двома точками, коли і можна писати як Греки без точок. Пощо заводити в нас: писання, навчання, дужання? Тому, що на Україні завів се оден, двох письменників? Чи ми маємо так богато фабрик атраменту і вільного часу, щоб писати непотрібно аж по дві букви і то в часі, коли пр. Анґлієць навіть в мові скорочує цілі слова і не має часу говорити пр.: „Я їду автобусом“ а говорить коротко: „бус'ом!“

Пощо мучити молодь та знеохочувати чужинців ріжними граматичнокомбінованими правилами писання, яких є цілі легіони, коли девізою чоловіка XX. ст. повинно бути: „Говори і пиши так, щоб тебе кождий легко зрозумів“. Тепер навіть деякі інтерпункції належалоби змінити в користь практичности. Головна річ в тім, щоб наша азбука і правопис були тепер як найлекші для вивчення нашої молоді, цілого нашого народа та щоб і чужинці легко їх навчилися, притім щоби не зірвати зі старою нашою традицією. Як це все зробити, згадав я вище тай покаже дискусія. Мене пр. дивує чому наші знатоки в тій справі хотяйби на знаній конференції на Вел. Україні не приняли на означення букв „ждж“ знака, який завів вже о. М. Шашкевич в „Русалці Дністровій“. Все те можливе, бо коли святі „ъ“ і „ы“ вилетіли з духом часу і через се наша культура нічого не стратила, то й нові, доконечні реформи в напрямі практичности не принесуть нам шкоди але стануть виявом розумного патріотизму і любови свойого народу і звязи з минувшиною.

Примітка: Ся стаття була передана Редакції „Н. Зорі“ вже давніше, та думаємо, що вона тепер стала актуальна.

——o——

Шкільництво в прелімінари буджету Міністерства В. й О. на р. 1931/2

Наші замітки.*)

Перше, що впадає в очи при розгляді польського шкільного буджету на 1931/2 р., се його з м е н ш е н н я в порівнанню з 1930/1 р. Зменшено майже всі позиції. Найбільше загальноосвітне шкільництво, бо аж о 19.657.108 зол. І тому просто смішно читати в примітці до залучника 13. прелімінаря буджету Міністерства В. й О., що, крім істнуючих 67.981 учительських етатів, у 1931 р. прибуде ще 3.080, в тім 1630 етатів прелімінованих на 1930 р. і не урухомлених в мин. році + 1450 етатів нових. Бо коли в 1930 р. не введено в життя прелімінованих тоді 1630 нових етатів, хоч шкільний буджет був значно вищий, ніж сьогорічний, то яким чудом в 1931 р. при майже 20.000.000 зол. меншім буджеті урухомлять аж 3.080 нових етатів?

Та хоч видатки на всі майже роди шкіл в 1931/2 р. поважно зменшено, то одної позиції в шкільнім буджеті не зменшено. але поважно збільшено. Се видатки на шкільну адміністрацію. Коли ті видатки в 1930/1 р. преліміновано на 14.334.734 зол., то в 1931/2 р. преліміновано їх вже на 15.502.934 зол. Отже о 1.168.200 зол. більше.

Друге, що впадає в очи при розгляді прелімінара буджету загального шкільництва на 1931/2 р., се те, що число загальних шкіл у львівськім шк. округі найбільше зі всіх шк. округів Польщі (Львів. 4.720, Варш. 3.795, Краків. 3.731 і т. д.). Та тут, поминувши число населення, слід звернути увагу, що майже 2/3 шкіл у Львів. шк. округі се школи 1- і 2-клясові (1-кл. = 1.890, 2-кл. = 1.164, разом: 3.054 на всіх 4.790) тоді, як 7-клясових шкіл найбільше в шк. округах краківськім і варшавськім (Кр. 524, Варш. 451, Льв. 390 і т. д.).

Третє, що впадає в очи, се повний брак виказів шкіл по викладовій мові. Однаково: шкіл загальних і шкіл середних. Брак виказів шкіл по викладовій мові вражає тим більше, що те саме Міністерство в прелімінари віроісповідань подало виказ духовенства католицького віроісповідання по всім трьом кат. обрядам: рим. кат., гр.-кат. і вірм. Очевидно: треба було закрити число шкіл національних меншостей.

З окрема, що торкається українського державного шкільництва в Польщі, то його стан жалюгідний. Бо на всіх 24.372 державних загальних шкіл в цілій державі, а 7.120 в 3-х шкільних округах на українській території (львівськім, волинськім і поліськім), поза якими лишаються ще значні наші землі: Лемківщина, Холмщина і Підляшша, — українських згл. утраквістичних (польсько-українських) державних загальних шкіл є нині тільки ок. 600 тай то переважно 1- і 2-клясових! А ще в 1918 р., за Австрії, в самій Галичині українських державних загальних шкіл було 3.700. Ще гірше з українським державним шкільництвом середним. Бо на всіх 259 державних середних шкіл у Польщі українських державних середних шкіл є нині тільки 5 (2 ґімназії у Львові та по 1 ґімназії в Перемишлі, Коломиї, і Станиславові). Ще в 1930 р. було їх 6. Та в осени мин. року українську державну ґімназію в Тернополі Міністерство В. й О. розвязало. Та вже найгірше стоїть справа з українським державним шкільництвом вищим. Бо на всіх 12 державних вищих шкіл у Польщі української нема ні одної! І не тільки нема повної української державної вищої школи на українських землях під Польщею. Нема навіть н і о д н о ї к а т е д р и з українською викладовою мовою на кількох істнуючих нині державних вищих школах на українських землях під Польщею. Бо всі українські катедри, що їх Українці здобули на протязі 70 літ за Австрії на університеті у Львові, нині не істнують.

Тут слід зупинитися на одній-одинокій українській позиції в прелімінари шкільного буджету на 1931/2 р. — на 120.000 зол., вставлених у рубриці „вищі школи“ на „організацію студій і наук в українській мові“. Позиція та вставлена в прелімінар буджету „вищого шкільництва“ не вперше в 1931/2 р. Вона була вже в 1930/1 р. в квоті 90.000 зол.. а замкнення рахунків за 1928/29 р. подає її 47.630 зол. Що означає та позиція? На організацію яких студій в українській мові видало Міністерство В. й О. згадані вище квоти? Таж ніяких студій в українській мові, що відповідалиб вищій школі, Міністерство В. й О. досі не зорганізувало і навіть не пробувало їх організувати ні в 1928/29 ні в 1930/1 р., ні тепер. Одиноке вияснення тої загадки хіба таке: у Варшаві проф. Ів. Огієнко і проф. Роман Смаль-Стоцький від кількох літ видають „Студії до української граматики“, які Міністерство В. й О. дійсно субвенціонує. Але чому субвенцію на наукове видавництво Міністерство В. й О. вставляє постійно в рубрику „Вище шкільництво“, а не, як подібні субвенції для польських видавництв, в рубрику субвенцій на наукові видання? Хіба на те, щоб українське громадянство думало, що в тій позиції криються якісь заміри Міністерства В. й О. організувати суррогат українського університету...

*) Гл. „Н. Зоря“ ч. 25.

——o——

Паломництво до Риму

Президія Укр. Католицького Союзу повідомляє, що всі учасники травневого паломництва до Риму, котрі зголосилися до 31. березня с. р., дістануть пільгові пашпорти. Кождий паломник має зголоситися до свого староства по пашпорт і до 1. травня ц. р. відіслати до Укр. Катол. Союзу для одержання чеської й австрійської візи. З пашпортом треба прислати 400 зол. на закупно білєтів, заплату помешкання і харчів. Ціна білєтів Львів—Рим через Відень і назад зі знижкою 50% на італійських зелізницях і 25% на польських й австрійських виноситиме 230 зол. Удержання у Відні, Венеції й Римі 160 зол. Крім того треба ще мати кількадесять золотих на непредвиджені видатки.

Підстава доброго правління — чесnота. Вона полягає (у тих, що правлять) передовсім на достарчуванню народови річий потрібних до його удержання: води, вогню, металів, дерева, землі і зерна. Окрім того треба старатися, щоб нарід зробити чесним, відтак учити його пожиточних річей, вкінці забезпечити нарід від усего, що може пошкодити його здоровлю і життю („Шу-кінг“ або „Книга історій“, котра вчить штуки правління).

Тиждень оказійної продажі у фірми „ОЛЬКА“ Ринок 35.
Великий вибір, товари першорядні.
922 3 10
Комплєт жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. Лиш 7·50 зл.
Комплєт муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. Лиш 7·50 зл

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПЕРЕЛЕТНІ ПТИЦІ

Весна! На небі ключі перелетних птиць, оден з найкрасших образів живої природи.

Сего року зима кілька разів вертала так несподівано, що перелетні птиці вигибали сотками тисяч (гл. про се 23. ч. „Н. З.“). Тому сего року збільшився в науковім світі інтерес до тих птиць.

Весняний перелет птиць відбувається скоро, звичайно без задержки. Осінний — більшість перелетних птиць відбуває помалу, задержуючись по дорозі навіть на довший час. Деякі роди птиць зберігають постійний порядок в лету. І так журавлі летять клином, котрого оден бік довший, другий коротший. Качки летять рівним рядом, витягненим впоперек напряму їх дороги. Пурки таксамо рівним рядом, але витягненим рівнобіжно до напряму їх шляху. Гуси летять скісним рядом і т. д.

Весняні шляхи перелетних птиць не все годяться з осінними. Переважний напрям їх осінного лету йде наперед зі сходу на захід, а щойно потому звертається на полудне і то з великими збоченнями, залежно від місцевих умов. Більшість птиць держиться постійних шляхів, щоб заощадити собі перелету над більшими просторами моря і над горами. Отже вони вибирають шлях здовж морських берегів і гірських ланцюхів, понад великими ріками і т. п. Птиці з північного Сибіру летять здовж північних берегів Росії, відтак через Фінляндію й понад береги Балтійського Моря до Англії.

Тим самим шляхом летять і птиці з північної Европи. На їх шляху лежить остров Гельґолянд, на котрім вони спочивають великими масами. В Англії шлях азійських й европейських птиць лучиться з воздушним шляхом американських птиць, котрі летять з Ґренляндії через Ісляндію. Частина їх зимує в Англії. Велика більшість летить далі, здовж берегів Франції й Еспанії, понад Ґібральтар, до Африки. Або перетинаючи Францію летить понад ріками Реном і Роданом до східного берега Еспанії, понад котрим також прямує до Ґібральтару. А деякі роди птиць летять понад Корсику, Сардинію й Італію до Африки.

Перелетні птиці зі східної й частинно середної Европи летять здовж берега Чорного Моря до Босфору, відти через Грецію й остров Крету до Африки. На Босфорі громадиться ще більша маса перелетних птиць, ніж на Гельґолянді.

Перелетні птиці західної Азії летять понад околицю між Волгою й Аральським озером. Птиці з Китаю й Кореї збираються коло озера Ханка й летять понад ріками Сунґача й Уссурі до Амуру й далі.

Більшість наших птиць зимує в полудневій Европі або в північній Африці. Деякі летять аж за рівник. Більшість їх вертає прямо на північ.

Африка й Австралія не мають своїх перелетних птиць. Зате північна Америка має їх більше ніж Европа. Коли напр. в Англії є тільки 63 роди перелетних птиць а 140 неперелетних, то в стейті Масачусетс в півн. Америці є 106 родів перелетних птиць і тільки 30 неперелетних. Ізза великого видовження всеї Америки з півночи на полудне, мандрівки американських перелетних птиць значно більші ніж у старім світі. Американські птиці мають два головні мандрівні шляхи. Оден веде понад Антилі, другий понад середну Америку. Богато тамошних птиць долітає на зиму тільки до Каліфорнії, індик зимує в Вірджінії, зазуля на Антильських Островах. Та инші долітають до Перу, до Бразилії, до Арґентини і навіть аж на Антарктиду. Напр. малий пташок „Дендроіка Стріята“ летить на зиму з соснових борів Аляски напоперек Америки до Фльориди й далі понад Антилі до Бразилії. А ластівка з Нової Скотії летить окружним шляхом, тільки понад землею або здовж берегів, через Мехіко і середну Америку також до Бразилії. Вона летить помалу, по кілька годин нараз і тільки в день. А Дендроіка летить тільки нічю, робить нараз по кілька сот км., відпочиває в день.

Птичка звана „Харадріюс домінікус“, що живе в літі на берегах північного Ледового Океану, від Аляски аж до Гудсонського заливу, збирається масами на Лябрадорі та з Нової Скотії летить просто через Океан аж до Ґуяни. Вона без відпочинку робить нараз 4.000 км. Тільки сильна буря може ту птичку приневолити задержатися на островах Бермудас або на Малих Антилях. З Ґуяни летить вона далі на полудне, аж до Арґентини, то значить робить 13.000 км. Вертає на весну простішим шляхом: через Болівію, Перу, Еквадор, Колюмбію, понад Мехіканський залив і летить здовж ріки Міссісіпі на північ.

Ще більшу подорож відбуває там оден рід водної птиці, „Стерна Макрура“, котрий знаходиться також у Старім Світі, одначе тут не відбуває аж таких великих перелетів, бо мусить кінчити свою мандрівку в полудневій Африці. Американська Стерна Макрура живе в літі недалеко від півн. бігуна, бо тільки о 7,5°. А на зиму летить аж на Антарктиду, значить робить 18.000 км. дороги.

Американські птиці перевисшають старокраєвих птиць також громадністю в перелетах. Напр. мандрівні голуби летіли там ще в 19 ст. (тепер їх сильно винищено) такими масами, що закривали сонце. Нераз тільки одна їх колюмна закривала сонце через 3 години. Природник Одґюбон нарахував раз на березі ріки Огайо 63 колюмни тих птиць. Після його приблизних обчислень у тих 63 колюмнах мусіло бути коло міліярда птиць! Ті стада летіли цілий день, по 60 км. на годину. Вечером спускалися на землю. Під їх масою ломалися гилля дерев. А коли сідали на поля, то нищили їх як шарранча. Отже Американці вигублювали їх там масово, що сегодня та птиця стала — рідкістю.

Та инші роди птиць задержалися там ще в такій скількости, що в часі перелетів великі болота Амазонки буквально покриті бродячими птицями.

Полудньова Америка, звужена на полудні, не може під тим оглядом рівнатися з північною. Тому коли її птиці летять на північ, то їх присутности навіть замітити не можна на широких просторах Арґентини, Параґваю, Уруґваю і Бразилії.

В Европі найбільше перелетних птиць можна бачити на острові Гельґолянді та над Босфором. В тих двох місцях можна обсервувати перелет птиць цілий рік (в инших тільки весною й осеню). Німецький орнітольог Гетке обсервував на Гельґолянді перелети через всіх 12 місяців. Весняний перелет на північ зачинають вже в початках січня незграбні птиці з короткими криламі, мешканці скель далекої півночи, що зимують на берегах Північного Моря, між Німеччиною, Данією, Швецією й Норвегією. В другій половині січня появляються вже перші громади шпаків і жайворонків. В лютім громади їх більшають. Разом з ними появляються вже дрозди, чайки й инші вчасні вістуни весни. В марті і квітні панує вже великий рух. До кульмінаційної точки доходить він в маю. Тоді над Гельґоляндом днем і нічю летять непереглядні маси найріжніших птиць, що при сході й заході сонця сідають на тім острові на паругодиний відпочинок і зовсім покривають поля, луги, огороди, прибережні скелі й горби. В перших тижнях червня кінчиться мандрівка на північ, але майже зараз зачинається відворотний рух — на полудне. З кінцем червня перелітають над островом сотки тисяч молодих шпаків. Через липень все більшає филя молодих птиць, що летять на полудне. А в серпні зачинають показуватися стада старших птахів. У вересні й жовтні осінний перелет розвивається найбуйніше і значно перевисшає весняний численністю і красою. Правдиво імпонуюче враження викликає він в темні тихі ночі без звізд. Тоді крилаті товпи летять низько над землею і громадяться особливо коло морського маяка, одинокого жерела світла серед темряви. В такі ночи воздух переповнений найріжнішими голосами і накликуваннями себе так, що навіть найвправніше вухо не в силі розібратися серед того хаосу. А коли підійти до морської ліхтарні, то враження хаосу ще збільшається: такі незлічимі маси птаства впадають що хвилі в її ясність і зникають, уступаючи місця новим...

Осінні громади складаються дійсно з незлічимої скількости птиць. Напр. стадо, що летіло над Гельґоляндом 27. X. 1883, розтягалося на 28 миль, аж до Ганноверу. Ще більше було стадо тільки одної породи птиць, яке обсервовано в р. 1882. Фронт його тягнувся здовж цілого побережжа Англії та Скотії аж до Фарерських Островів. Отже мав майже 100 (сто) миль! Кілько міліонів птиць міститься в такім стаді?

В листопаді стада меншають і вигляд їх зміняється. Не видно вже делікатних птиць, бо ті давно вже відлетіли на полудне. Переважають представники витреваліших родів: снігурі, чижики і т. п. Нарешті в грудні відвиджують Гельґолянд виключно мешканці далекої півночи, котрих тільки острі морози приневолюють опускати негостинну батьківщину. Тоді над островом уносяться стада диких гусий, качок і лебедів. Та вони скоро вертають на північ, ще заки зима мине. Остров Гельґолянд неурожайний і мало залюднений, тому дуже надається на відпочинок для перелетних птиць. Денеде вибивають їх люди масово. (За Б. Дияковським подав **А. Б**).

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

Іммануель Кант: ПРОЛЄҐОМЕНА ДО КОЖНОЇ МАЙБУТНОЇ МЕТАФІЗИКИ, ЯКА МОҐТИМЕ ВИСТУПАТИ ЯК НАУКА. З історичним вступом та словником під ред. проф. д-ра Івана Мірчука. Львів, 1930. Видання „Неділі“. Ст. XX+131.

Як відомо, Кант стоїть на становищі, що переконання про істнування Бога, свободу волі й безсмертність душі морально конечне та нельоґічне, а моралю людий кермує „категоричний імператив“, не християнське сумління. Він заперечує надприродний характер християнської релиґії. А що Кант все ще найбільше впливовий фільософ нових часів, отже його твори се головне жерело того морального розвалу, який захопив сучасне людство. Критику його фільософії з катол. становища опові-

стить незабаром наше видавництво в окремій брошурі. Перший український переклад „Пролеґоменів" аж роїться від усяких промахів проти духа нашої мови, що викажемо в нашім відділі „Література — Наука — Мистецтво".

Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНИ - РУСИ. Тому девятого друга половина. (Хмельниччини роки 1654—1657). ДВОУ. Державне Вид. „Пролетар". 1931 (Київ). Ст. 609—1630. — Історія проф. М. Г. се величезний твір, безперечно найбільший, який за тисячу літ істнування нашої нації появився в нашій мові. Навіть богато могутніших від нашого народів не має твору, в котрий вложено таку масу праці. Тому заслуга Вп. Автора тої праці дуже велика. Та сим не можемо згодитися з усіми Його виводами. Покищо подаємо тут тільки дещо про той великий твір. Проф. Грушевський заперечує в нім твердження Липинського, немовби у Хмельниччині був одоцілий політичний плян і каже, що „скільки небудь уважний і обективний перегляд подій Хмельниччини промовляє проти неї"... „В суперечних борсаннях українського уряду трудно вхопити яку небудь тактичну лінію. В сих скоках з одної орієнтації в другу я власне бачу доказ того, що Богдан досить легко підпадав впливам близьких людий". Хмельницький „вмер своєчасно для свого авторітету"... „Руїна починалась уже за Хмельницького"... „В нім занадто богато від Азії, від великих азійських завойовників-кочовиків, фундаторів держав-орд, з тою важною відміною, що для нього матеріялом, гарматним мясом служили не чужі, підбиті племена, а свій власний нарід... Він зробив пусткою половину України".. В цілім сім томі Вп. професор остро й відважно підчеркує шкоди, які Україні зробив Богдан через її злуку з Московщиною.

АВҐУСТИНІЯНА. Як католики культ. народів святкують річниці великих заслужених для Церкви людей тої міри що оден з найбільших докторів Церкви св. Августин, нехай доказом буде отся книжка, яку видало вид.: Societa editrice „Vita et pensiero" (Життя і думка) в Медіоляні (Milano). Piazza Santo Ambrogio 9. Заголовок книжки: XV. Centenario di S. Agostino — CCCCXXX — MCMXXX. Numero Commemorativo — число пропамятне. В сій книжці є такі статті: Від Редакції: В світлі св. Августина. о. Августин Джемеллі ЧСФР. Ректор маґніфікус Університету Католицького свят. Серця (в Медіоляні): Читаючи св. Августина. о. Іван Семерія, барнабіта: Римскість (la romanità) св. Августина. Монс. Франческо Ольджаті, проф. унів. кат. свят. Серця: Вплив св. Августина на віки християнські. Пилип Меда: Властелин історії і о державі Божій. о. Йоан Буснеллі Т. І. редактор Чівільта Каттоліка; св. Августин, Данте і середні віки. Павло Ротта, проф. унів. св. Серця: Драма думки у св. Августина. о. Каміль Бутоні, августиніянин: Доктор ласки. о. Д-р Уґо Ляттанці, проф. сем. дух. в Фермо; Св. Августин і теольоґічні спори його часів. Монс. Едвард Фароцці асистент церковний в Союзі женським кат. Італії для діецезії Неаполю: Любов сіяюча в науці і в життю св. Августина. Ґраф. Джузеппе делля Торре, директор часоп. Osservatore Romano: Князь в поняттю св. Августина. о. Уґо Маріяні Августиніянин: Держава в поняттю августинськім. о. Антоніо Коянці, салезіянин: Августинова Аскеза. Филип Меда: Джіованні Паніні і його Св. Августин. Як бачимо теми ріжноманітні і всі черпані з творів св. Августина великого в реторицї і в фільозофії і теольоґії і праві і в еґзеґетиці о св. Тройці, о благодати; він має спеціяльну назву „Доктор граціе" (Др. благодати). Не менше він ґеніяльний і в аскезі, в життю покутничім, у своїм звороті до Бога. Його

Церковні матеріяли брокати на фелони, френзлі, бальони, кисти як також всілякі матеріяли для потреб церковних і літурґічних поручає фірма

АДОЛЬФ АВЕРБАХ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 20. — Телефон 7—54. Рік заложення 1890.

913 Замовлення на провінцію полагоджується відворотно. 1-1

Визнання або сповідь (Конфессіонес) будуть по віки найкращим твором християнської літератури. Се правдива перла, цьвіт світового письменства. У нас майже не звернули уваги на сего великого, плодовитого і справді ґеніяльного учителя Церкви. Лише в „Н. Зорі" і ще в однім орґані була згадка про нього. На тілько наших орґанів! Церква православна, а з нею і наша, хоч в день 28. серпня згадує його, то на першім місци помістила службу менше заслуженому Мойсеєви Муринови. В його память уложено стихирі і канон на утрені, учителя Церкви не почтили з нас навіть стихирою, не то каноном. Церква латинська величає св. Августина словами: O Doctor optime, Ecclesiae sanctae lumen... ecce sacerdos magnus, що св. Августинови в повнім тих слів значінню належиться.

М. К.

Інж. М. Боровський: МЕДОДАЙНІ РОСЛИНИ. Ілюстрований підручник плекання паші для бджіл. Львів, 1931. Бібліотека „Сільського Господаря", ч. 77. — Книжка написана цікаво й богато ілюстрована. Шкода, що є в ній деякі недогляди („без" замість „боз" і т. п.).

——o——

Майно польської держави

Інж. Стан. Крушевский дістав поручення зінвентаризувати майно польської держави. Як вислід його праці вийшла друком книжка п. з. „Майно польської держави". Воно складається з рухомостий і нерухомостий, які находяться в цивільній та військовій адміністрації. В склад майна входять: земські посілости, ліси, мінеральні богацтва, комунікаційні середники, підприємства у власнім заряді і піднаймі, кредитові операції, участь у приватних банках, підприемствах, готівка, льокати і належитости державного скарбу. Ціле майно або поодинокі його части обтяжене довгами. Державне майно зінвентаризував і оцінив інж. Крушевский на основі принятих ним оціночних метод в золотих, після стану з 1. січня 1927 р.

Обчислена сим способом вартість державного майна брутто, т. зн. без обдовжень, виносить кругло 16 міліярдів, 401 мілионів 57 тисяч золотих. Внутрішне задовження по день 1. січня 1927 р. виносило 557 міл. 790 тисяч, зовнішне 3 міліярди 206 міл. 373 тисяч, отже державні довги разом виносять 3 міліярди 784 міл. 373 тисяч зол. так, що фактична вартість майна нетто виносила 1. І. 1927 року 12 міліярдів 617 мілионів. 205 тисячів золотих. В сій цікавій і дуже поучаючій книжці є також семибарвна мапа, в котрій майно і його вартість розділені після воєвідств.

——o——

Провокація чи консеквенція?

У статті п. з. „Провокація" повідомляє „Н. Час" у 36. ч., що його редактор п. Боднарович одержав вирок смерти від якоїсь націоналістичної орґанізації за — дискусію на тему ЛНВістника. Ми все осуджували й осуджуємо такі підпольні способи воювання. Та трудно не підчеркнути, що ніхто так як „Н. Час" не причинився до зросту настроїв, з яких виходять такі листи з вироками смерти. Отже — се мабуть не провокація а радше консеквенція...

Увільніться від тої „високої" науки; вирічіться своєї людської мудрости, а нарід стане сто разів щасливіший („Книга дороги й чесноти" Ляотсе).

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика *)

Коли зробимо таке ясне розріжнення, тоді вже не тяжко очеркнути, чим треба руководитися після вимог реліґії у виборі якоїсь політичної партії чи орґанізації.**)

1. Перша засада така, що Церква має не тільки право але й обовязок прослідити, чи програма, статути якоїсь партії й орґанізації не противляться науці католицької віри і моралі, божому та церковному праву! Церква не моглаби сповняти порученого її Христом завдання, колиб не мала права і спромоги провірювати партійні програми й орґанізаційні статути що до їх реліґійно-моральної сторони й видавати в тій справі осуди, обовязуючі всіх католиків. Бо завдання Церкви лежить саме в тому, щоб берегти скарб віри (депозітум фідеї) від всякого схиблення та вести вірних дорогою спасення. Церква не може чейже спокійно і безчинно приглядатися, як протиреліґійні партії й товариства підкопують віру й мораль католиків. Коли Церква має право провірювати книжки й часописи, чи їх зміст не противиться науці віри й моралі і залежно від вислідів провірки може заборонити вірним читати такі письма, таксамо має вона право провірювати партійні програми і статути та в разі потреби заборонити вірним приступати до таких орґанізацій.

2. З хвилею, коли Церква висказалася, що якась наука, якась система, якийсь світогляд, або якась орґанізація противиться науці віри, моралі, божому або церковному праву, тоді католики в своїй совісти обовязані до послуху. Вони обовязані відкинути такі науки і погляди та послідовно уникати всіх таких партій чи орґанізацій, котрі побудовані на таких, опрокинених Церквою науках і стараються їх поширити.

Під тим оглядом Церква опрокинула вже пр. системи лібералізму, соціялізму і комунізму, осудила орґанізації масонів, карбонаріїв, нігілістів й анархістів. Як не може католик бути членом вільномулярської льожі ні нігілістичної чи анархістичної орґанізації, коли не хоче допуститися тяжкого гріху і стягнути на себе церковних кар, таксамо не може визнавати засад лібералізму, соціялізму й комунізму, коли не хоче прогрішитися проти католицької віри. Колиж не вільно йому поділяти засади сих опрокинених Церквою системів, то ясно, що він не може бути також членом партії або орґанізації, котра голосить і заступає власне такі погляди й домагання сих осуджених системів і старається їх здійснити.

3. Колиб навіть Церква урядово не висказалася щодо якоїсь партії чи орґанізації, то мимо того не вільно належати до таких орґанізацій з хвилею, коли виявиться їх протиреліґійний характер. Бо це чейже самозрозуміле, що ніякий католик не може належати до такої партії й орґанізації, котра поборює католицьку науку віри й моралі, та бо-

*) Гл. „Н. Зоря" чч 10—25.

**) Хоч як докладно проф. Коплєр обробив свій твір, то не предвидів одної можливости, а саме такої партії, чи орґанізації, яка обстоює дві воюючі з собою Церкви й стоячи формально на становищі реліґійнім, у своїй пресі ширить ворожу релігії моністичну пропаганду. Таку незвичайну появу можемо обсервувати в нашім публичнім життю. — Ред.

же й церковне право. Коли католик зобовязаний визнавати та боронити свою віру, коли має обовязок жити після приписів своєї віри, тоді рівночасно не може він ту саму віру й науку моралі поборювати і підкопувати. А власне так поступає той католик, котрий приступає до партії ворожої релігії. Бо вступаючи в члени такої партії і зміцнюючи її фінансово та віддаючи такій партії свій голос, він помагає їй у боротьбі з вірою і моралю й навіть сам бере участь в тій боротьбі і стає співвинний всіх тих спустошень, які така партія наносить в области релігії.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Італія. Під проводом кардинала Шустера відбувся дієцезальний зїзд католицької акції в Міляні. Звіт подає, що з кінцем 1929 істнувало 25 парохіяльних рад катол. акції. З кінцем 1930 було їх уже 227, хоч ще не всі парохії прилучилися до катол. акції. Праця обіймає слідуючі ділянки: школу, мораль, суспільну діяльність, кіно і театри, католицьку пресу, образование провідників і т. п. В своїй промові кардинал сказав, що самі цифри ніщо не поможуть, коли остануть лиш пустими цифрами. Треба сягнути в глиб і з надприродним понятям справи приступати до праці. Св. Отець бажає, щоб кождий віруючий католик уважав католицьку акцію за обовязок.

Польща. Під проводом кардинала примаса Гльонда відбувся в Познані інструкційний тиждень про секти в Польщі. В звіті й дискусіях стверджено, що секта маріявітів розпалася. Протестантизм (3% населення) тішиться попертям правительства, тому має великий вплив по міністерствах. Небезпеку для Польщі представляє „Косцьол народови“, тому поборювання його треба вважати головним завданням душпастирства. Про теперішне положення православної церкви в Польщі говорив о. Урбан Т. І., поручаючи східнославянський обряд як найкращий орудник навернення. Адвентисти, суботники й дослідники біблії не мають поважнішого значіння, а велике ще перед десяти роками число методистів змаліло сильно. Дальше обговорювано небезпеки еміграції та завдання катол. акції в боротьбі зі сектанством. Цікавий був реферат про погубні впливи юдаїзму на душу польського народу. Дальші відчити обговорювали вільнодумський і масонський рух, та діяльність польських теозофів і окультистів, як також методи большевицької пропаганди в Польщі. Кардинал Примас д-р Гльонд перестерігав, щоб не уповати на правительство в боротьбі зі сектанством!

Бельгія. Спільне пастирське послання бельг. епископату, видане в часі сегорічного великодного посту, обговорює найновішу папську енцикліку про супружжа. Послання в першій части пояснюючи науку Церкви про супружжа, твердить, що обовязкове заключення цивільного супружжа збільшує недостачі бельгійського супружого законодавства. Добре, що бодай у випадку небезпеки смерти знесено ту утяжливу формальність. В другій части послання говориться про нерозривність супружжа та про розводи. „На жаль число розводів з року на рік більшає. Закон не лише їх допускає, часто без ніяких труднощів, але що гірше, публична опінія приноровлюється до неправильних обставин і не робить ріжниці між церковним і диким супружжам. Це важна ціха жалюгідного занепаду обичаїв.“ Епископат апелює до всіх, щоб вирікалися злишнього люксусу та дорогих і плохих розривок. Добро нації й інтерес родин вимагає, щоб залишити звичку останніх літ: убігатися о як найбільші доходи, щоб як найбільше видавати.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НАЙБІЛЬШЕ УВАГИ звертають тепер у пресі голоси про спроби зміни польсько-українських взаємин. Після всякої правдоподібности ті спроби скінчаться так, як пише „Газета Львовска“ в ч. 80: „знов настане мовчанка і покриє собою поле боротьби“.

„ГАЗЕТА ВАРШАВСКА“ пише, що делегати клюбу ББ ведуть у Вильні переговори в справі „угоди“ також з представниками Білорусинів.

НОВІ УВЯЗНЕННЯ НА ВЕЛ. УКРАЇНІ. Одночасно з численними увязненнями військових Українців в Харкові ДПУ почала на широку скалю нищити націоналістичний рух серед селян. В с. Григорівка, ізюмського округу ДПУ увязнило 175 селян, які мали належати до тайної територистичної орґанізації. Кількананацять селян розстріляли, прочих вивезли на Соловки разом з родинами. Через те частина домів у Григорівці опустіла. — „Комуніст“ доносить, що переведена ревізія особового складу совітських урядів на Україні виказала, що на 338.000 урядників було 40.000 т. зн. 12% запідозрених в „контрреволюційности“. Всіх їх усунено зі служби. (Вістки про увязнення д-ра Михайла Лозинського не потвердилися).

45.000 БІЛОРУСЬКИХ СЕЛЯН вислали большевики на Сибір за опір проти колєктивізації. Їх поселено в північно-східній частині Сибірі і потворено з них робітничі баталіони, заняті при експльоатації лісів. Доля білоруських селян розпучлива. Хоч там страшна студінь, не дали їм теплої одежі. Поживи брак. (ПАТ).

„ЛЯВОРО ФАШІСТА“ бє на тривогу, що катол. партія „Пополярів“ вертає до життя і що зачинається розбудова катол. фахових орґанізацій. Преса фашистів закидає Ватиканови, що в тім має бути його рука.

ПОЛЬСЬКО - ЮГОСЛОВЯНСЬКИЙ КОНҐРЕС пічнеться 26. ц. м. в Познані, присвячений економічним справам і справі культурного зближення.

РОМУНСЬКИЙ УРЯД з премієром Міноресқу на чолі подався до димісії. Місію утворення коаліційного кабінету поручив король дотеперішному послови в Лондоні Тітулєску.

РОЗЛОМ В ТАБОРІ ҐІТЛЄРА. Управа партії Ґітлєра виключила з партії капіт. Стеннеса. За ним заявилася одначе більшість ґітлєрівських боївок і він основував з них окремі „Самостійні боєві відділи націон. соціялістів“.

ПРОЄКТ СТАТУТУ МІЖНАРОД. РІЛЬНИЧОГО БАНКУ опрацьовує в Женеві спеціяльний комітет. Закладовий капітал цего банку виноситиме 5 міл. долярів, резерви також 5 міл. Банк випустить грошеві облїґації на суму 50 міл. дол. Ціль його: нести поміч рільництву центральної і сх. Европи.

ОДИНОКИМ ДЕЛЄҐАТОМ на конференцію „Округлого Стола“ вибрала екзекутива національного конґресу Ґандія. Він добере собі лиш кілька дорадників з індійських провідників.

ЕСТОНІЯ відправляє 500 державних урядників.

ДИРЕКТОРА БОЛЬШ. АМТОРҐУ Р. Селькіна видалили америк. власти з краю за ком. пропаґанду.

НА ПРИМУСОВІ РОБОТИ засудив московський суд брата пок. больш. дипльомата, Бориса Крассіна, дир. фільгармонії.

До Впов. фірми

М. Фрайліх ЗАКЛАД СПЕЦІЯЛЬНИХ БАНДАЖІВ
ЛЬВІВ, УЛ. ГОРОДЕЦЬКА 35.

З задоволенням і приємністю доношу, що опаски В П. дуже добрі та усувають пропуклину без операції протягом дуже короткого часу. — З поважанням, Д-р Карло Бахман, лікар військовий в Бережанах. 933 1—1

НОВИНКИ

Веселих Свят желаємо всім нашим Вп. Читачам, прихильникам і противникам.

Слідуюче число „Н. Зорі“ вийде по святах з датою 19. с. м.

Святкуймо без алькоголю! Замість алькогольних напитків нехай з приводу Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Рідної Школи“ звільняюча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередим зложенням датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи“, у Львові, Ринок 10.

Під скарбницю ПКО у Варшаві спробували невідомі справці зробити підкоп. Та скарбниця отчена водою а між її стінами є отруйні ґази.

До церкви в Кругелі Великім, пов. Перемишль, підкопалися невідомі злочинці і вкрали зі скарбони 4 зол. 80 сот., два обруси льняні і два конопляні, й інші річи вартости 110 зол.

В Пятковій, коло Добромиля вдерлося 5 незнаних осібняків до мешкання Гр. Ґураліка і зрабували одежу вартости 300 зол.

В Москві вскочив до фінського посольства скажений пес і покусав 5 осіб персоналу.

Новий український часопис почав виходити у Відні в німецькій мові під назвою „Фелькер-Бріке“ (Міст Народів). Зі змісту першого числа видко, що це часопис націоналістичний, протипольський.

В японськім парляменті побили посли опозиції стенографів за те, що фальшували стенограми промов.

Економічна конференція 8-ох середньо-европейських держав т. зн. Австрії, Болгарії, Німеччини, Югославії, Чехословаччини, Польщі, Ромунії і Мадярщини відбулася у Відні. На ній застановлялися над опануванням хліборобської, промислової й торговельної кризи.

В Луцьку на Волині посвячено новозбудований будинок державної ґімназії з польською мовою викладовою.

В Лодзі збанкротував „Банк Ґандльови“. Пасива виносять 30 міл. зол.

Скількість Жидів у Варшаві паде. В 1907 р. було 343.265 Жидів, т. зн. 41% загалу мешканців, в 1920 р. — 34.6%, 1925 — 32.5%, 1928 — 30.4%. В останніх двох літах процент Жидів дальше впав. Варшава це найбільша жидівська громада в Европі.

Злучилися найбільші німецькі фірми, що виробляють годинники („Фосіше Цайтунґ“).

В Будапешті збанкротували великі фабрики шкіри, зеліза й мосяжу.

В Медіоляні збанкротував трест фабрик, що продукував хемікалії й мав 126 міл. лір закладового капіталу.

На терені зелізничих дирекцій Львів, Станиславів і Тернопіль зменшено число секцій для ощадности.

На головнім двірци у Львові приловлено на крадежи державного добра цілий ряд зелізничих робітників.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 38—50

Чи Ви вже відновили передплату?

Проти нікого Христос не виступав так остро як проти фарисеїв. Чому? Бо вони були облудні (Шпіраго).

*

Хто віддає зло за добро, не вийде зло з дому його (Прип., 17, 13).

Біржа

ГРОШІ: Доляр амер. 8.91½.

ЗБІЖЖА. Ціни в золотих: Пшениця двір. 28.25—28.75, пшениця сел. 26.25—26.75, жито двір. 20.75—21.00, жито сел. 20.25—20.50, ячмінь на мливо 20.50—21.00, овес 24.00—25.00, овес сел. 22.50—23.00, кукурудза 22.00—23.00. Тенденція сильно звижкова.

——o——

Подяка

Подобалося Всевишньому покликати до Себе 27. марта с. р. Найдорощого, Незабутнього Мужа, Батька, Діда, о. Емануіла Лисинецького, довголітного пароха в Космачи, у 85. році Його трудящого життя, а у 60. році священьства. В тім нашім великім горю правдивою розрадою була для нас щира співучасть священьства, парохіян, почитателів і знакомих Покійного, яку вони оказали своєю присутністю на похороні, мимо студеної непривітної пори. За сей доказ привязання і вшанования памяти Найдорощого Покійника складаємо отсим щиру подяку: Всч. Духовенству, а именно Впр. і Всч. ОО. Ласійчукови, Генсьорському, Жибчинови, Бахталовському і Костюкови за відслуження Соборної Заупокійної Служби Божої, а з окрема ОО. Ласійчукови за провід у сумнім обряді похороннім, Бахталовському і Левицькому за щирі і пращальні проповіди в церкві і над могилою. Дальше дякуємо хорови місцевих учительських сил, який причинився співом до звеличання похорону, всім українським місцевим товариствам, Урядови громадському в п. комісаром Марксом на чолі, Зборови учительському так шкіл „Рідної Школи", як і державної школи, трембітарям і всім парохіянам, які в дуже великім числі явилися віддати послідню прислугу свому довголітньому душпастирови, всім знакомим і учасникам похорону. З окрема почуваємося до обовязку зложити нашу подяку місцевому сотрудникови, Всч. о. Угорчакови, за докази великої жичливости і помочи, як рівнож за зворушуючу промову в часі винесення Тлінних Останків з дому, Вп. п. д-рови Питликови за лікарську поміч і відвідини, Вп. Паням Марксовій, Слюсарівній, Кожухівській, Баранецькій, Вп. Панству Михайлюкам і Арсеничам за їх щирий труд і поміч. — Космач, 2. квітня 1931. — В імени опечаленої родини Климентина Лисинецька. 936 1-1

——o——

Жертви

Впр. о. Евген Кушлик з Пянович, п. Самбір 4.10 зл. на кат. пресу. — Впр. о. П. Мриглод, Мшанка, п. Лютовиска 6.17 зл. на кат. друкарню. — Впов. Теодор Понюк зі Шутроминець 2 зл. на укр. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 5—100

Книгарня „Просвіти"

що містилася у Львові, Ринок 10. на поверсі, перенесена вже на партер у тім самім домі, вхід від вул. Руської ч. 1. Книгарня приймає також і полагоджує замовлення на всі українські книжки, часописи і журнали, приймає жертви і членські вкладки до Т-ва „Просвіта" та передплату на журнал „Життя і Знання". 918 3—3

СПЕЦІЯЛІСТ ХОРІБ СЕРЦЯ І СУСТАВІВ

(Ревматизм артретизм)

Д-р ФИЛИП ГАЛЬПЕРН

895 переніс ординацію 6—6

НА ВУЛ. СИКСТУСЬКУ Ч. 42.

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 932 1—5

НЕ ТРЕБА СОРОМИТИСЯ — АЛЕ ТРЕБА РЯТУВАТИ!

Якщо комусь зробилася в пахвині ґуля — витріск або на підживіттю і може вже впало в діл, то так мущина як і жінка або й дитина врятується без операції і буде щаслива в житю й на довгі літа, коли собі спровадить руптуровий бандаж від бандажиста:

М. Л. ПОЛЯЧКА В САМБОРІ ч. 3.

При замовленню треба подати міру через бедра ниткою або центиметром, описати з котрої сторони, як велике, чи то часами болісне, вік, заняття і т. д. Ціна за бандаж 12 зл., бандажі пропуклинові, руптурові, спеціяльної конструкції в ціні від 20 зол. до 50 зол.

Вп. П. М. Л. Полячек, бандажист у Самборі. Все мило згадую Вас, Поважаний Пане, від коли Ви вислали мені анатомічний бандаж, і при помочі його я став цілком здоровий з руптури так, що під сю пору вже цілком не потребую бандажу. А тепер замовляю бандаж для мойого парохіянина, котрий має пропуклину по правій стороні, яка усунулася в діл, а йому 52 роки. — Обвід тіла через бедра 86 цм. Прошу вислати на мою адресу. Моє виздоровіння без операції завдячую лише Вашому бандажеві, тому прошу оголосити це у всіх часописах та подати моє назвище, це мене не соромить, що хворів я дуже тяжко на пропуклину і завдяки Вашому анатомічному бандажеві став зовсім здоровим.

З поважанням
о. Войтіх Войтановський.
парох в Броздівцях, к. Львова.
Броздівці, 23. VI. 1929. б) 928 1—1

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON",

с-ка з огр. пор. у Львові,

вул. Зиблікевича 1 і вул. Зелена 2. Тел. 28-75.

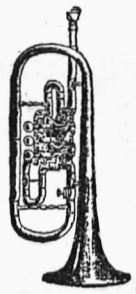
На складі: Лямпи, жарівки, мотори, рефлєктори на сцени і дансінґи, які також на бажання випозичаємо. 915 3—10

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!

МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові гарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше

ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ

895 Львів, вул. Браєрівська 4. 11-20



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ":

Францішек Нєвчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 15—25

Поручаю на догідні рати:

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

РОВЕРИ

ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ

Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.

ЛЄОНАРД ВАНКЕ, механік

ЛЬВІВ, Краківська 16.

885 8-10

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати, поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ. Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 21-50

Жінки! Дуже богато жінок терпить на обірвання внутренностей, котре наступає звичайно по пологах, з тяжкої праці, двигання і богато инших причин. Отже жінка безумовно поздоровіє, стане охоча до життя і праці, коли спровадить собі **спеціяльний бандаж** проти обірвання внутренностей.

При замовленню належить подати міру в центиметрах (або ниткою), 1) в поясі, 2) наоколо через живіт, 3) наоколо підживіття, дальше зріст (низький, високий або середний) і скількість перебутих породів. Треба описати чи є нестравність жолудка, тиснення й болі в середині (в нутрі), болі в ямці під грудьми, стан нервовий, біль голови і навіть очей, біль в кижах, плечах і під лопатками, біль у підживіттю або пахвині, біль ноги одної чи обох і т. д. Всьо докладно описати і з повним довірям спровадити собі бандаж або спеціяльний черевний пояс на ґумах, сконструований і доповнений відповідною „пельотою" відповідно до болю. Ціна від 25 до 40 зл., о конструкції надзвичайній ціна значно висша. В хоробах при внутрішнім обниженню або обірванню: жолудка, кишок, матиці і нирок жадні ліки не помагають, лише хвилево успокоюють терпіння. Тому одиноким ліком крім опрації є ужиття бандажу, набутого у спеціяліста-бандажиста:

М. Л. ПОЛЯЧЕК В САМБОРІ ч. 3.

Рівнож і для мужчин доставляється спеціяльні пояси проти обниження жолудка, нирки і кишок. Бандажі пропуклинові заосмотрюють найбільші і застарілі руптури пупця, живота, бедра й пахвини, що навіть упала вже в діл. Ґумові панчохи проти жиляків і пухнення ніг. Мочники ґумові для ослаблених на піхур мужчин і жінок до ужиття в часі ходу, праці, подорожі і спання. Простотримачі і коректори проти згорблення і скривлення хребетного стовпа. Протези — штучні ноги і руки для ампутованих. а) 928 1—1

СВІЙ ДО СВОГО! СВІЙ ДО СВОГО!

ПЕРЕПЛЕТНЯ

Петра Подоляка

ПОБІЛЬШЕНА і ПЕРЕНЕСЕНА з вул. Третього Мая на вул.

ЖОВКІВСЬКУ 28.

Виконує всілякі переплетн. вироби, як оправи Євангелій, Служебників, книжок до бібліотек, канцелярійні книги, та приймає всякі наклади :-: :-: до брошурования. :-: :-:

Поручається ласкавій дальшій увазі.

926 2—?



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 13-?

Всеч. Священики і Духовні Семинарі, які хотять в десятьох місячних ратах закупити до студій або до окрашення своїх бібліотек **DAS PAPSTTUM** von seiner Einsetzung bis zur Wiederherstellung Seiner Souveränität, von Dr. Gert Buchheit. — Das Werk enthält 576 Textillustrationen, 36 zum Teil fünffärbige Tafeln und 43 ganzseitige Abbildungen nach Originalen alter und neuer Meister. — Dauerhafter Halblederband R. M. 52·50.

Format 23 mal 31 cm. Gewicht 4.000 g.

При викупі посліплати перша рата. — Адреса: Федір Семаківський, Kraków, ul. Królowej Jadwigi 39. 935 1—2

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики

ҐОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати в аптеках.

920 3—10

ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА ч. 17. II. п.

Телєф. 65—73.

Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням. Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.

Для Впр. священства і їх родин значна знижка. 929 2 6

Одинока українська таніцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Виробляє всякі меблі таніцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 45—50 812

НАСІННЯ

ОГОРОДНИЧІ ПРИЛАДИ

Жадайте безплатного цінника!

Др. З. БАХ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 2 Тел. 67-32. 916 5—5

Расові кури, жовті, великі, добре несуться.

Яйця вилягові по 0.50 зл. висилає за п'ясляплатою

М. ЖУК УПР ШКОЛИ В БИКОВІ П. МЕДИКА. 930 1—1

Дешеві і добрі МЕБЛІ

924 поручає фірма 3 4

БРАТИ СІВЕК

Львів, ул. Коперника 3. Тел. 42-44.

Одинока українська реставрація і покій до сн'дань під фірмою

„ГОВЕРЛЯ“

У ЛЬВОВІ,

вул. Руська, ч. 16, Телєфон ч. 75-92,

поручає снідання, обіди і вечері по знижених цінах, пиво пільзненське, живецьке, також вина, медий лікери. 917 5—5

МАРІЯН КАВКА і АЛЬБЕРТ ШКОВРОН

ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 3. Телєфон ч. 26-72.

Торговля товарів кольоніяльних, овочів полудневих, делікатесів вин, французьких коняків, лікерів, горілок і т. д.

також Реставрація і кімнати до снідань

знамениті обіди „тепи“, як також дуже смачні дання „ala carte“. Першорядні напої. Добірний буфет **Ціни приступні.**

Льокаль отворений до год. 3-тої в ночі.

ВЕЧЕРОМ САЛЬОНОВА МУЗИКА Замовлення з провінції полагоджується в'дноротно. 914 4—4

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20
з пуху від зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32
з волосіння від зл. 75
ПОДУШКИ від зл. 18
ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 5—15

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 18 -?

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.

868 12—25



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий. Комплєтні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 3—20

Земельний Банк Гіпотечний

Акційна Спілка

Львів, ул. Словацького ч. 14.

Телєфон 3-82, Ч. 52-92 і 75-32. Телєґрафічна адреса: Землєбанк — Львів.

Конто в П. К. О. ч. 149 000. — Жировий рахунок в Банку Польським.

Акційний капітал Зл. 5,000.000. Власна камениця.

ВИКОНУЄ всякі банкові чинности.

ПОЛАГОДЖУЄ перекази заграницю до всіх місцевостей світа.

ПЕРЕВОДИТЬ інкасо у всіх місцевостях краю і заграницею.

ПРИЙМАЄ і ВИПЛАЧУЄ вклади в золотих і долярах.

КУПУЄ і ПРОДАЄ цінні папери, девізи, валюти по курсі дня, на найкориснійших умозах.

У ВСІХ КРАЯХ ЕВРОПИ Й АМЕРИКИ ВЛАСНІ КОРЕСПОНДЕНТИ.

934 1—1

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 19. квітня 1931. Ч. 27. (427)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Копків 405.867.

Упадок монархії в Еспанії

При виборах побідили республиканці. — Король зрікся престола.

В Еспанії побідили при виборах республиканці й соціялісти в 47 головних містах провінцій, монархісти тільки в 3 (Авіля, Бурґос і Кадікс). Також у менших містах і на селах республиканці мають великі успіхи. Полк. Мація заявив, що супроти того королеви остає зречися престола або проголосити диктатуру, яка мусілаб залити кровю весь край. Таким чином Еспанія зачинає йти слідами Португалії. — Правительство обсадило зразу найважніші точки Мадриту двома полками гузарів і 2.000 цивільної ґвардії. Перед королівською палатою виставлено скріплену сторожу. Та незабаром Аґенція Гаваса оповістила, що король Альфонс XIII. зрікся престола. На публичних будівлях в Мадриті вивішено червоні прапори. Їх появу товпа привитала оплесками й окликами радости. (Причини, які повалили монархію в Еспанії, подаємо в окремій статті в сім числі „Н. Зорі").

—o—

Катальонія окремою республикою.

З Барцельони доносять: Управа міста й делеґати з провінції зложили владу в руки полк. Мації та його приклонників. Мація проголосив окрему катальонську республику в федерації з Еспанією.

Нова европейська держава.

Катальонія се невеличка країна (32.196 кв. км. з 2,300.000 населення) в північно-східнім куті Еспанії (вся Еспанія мала досі 497.880 кв. км. і 22 міл. людий без кольоній). Головне місто Катальонії Барцельона мало що менше від Мадриту (753.000 душ супроти 800.000). Барцельона найбільше промислове місто піренейського півострова, се тамошній Манчестер і Ліверпуль разом взяті (Барцельона має добру пристань). Віддавна була Катальонія головним жерелом неспокоїв в Еспанії. В Катальонії знаходиться Монтсеррат („Розпилована Гора") зі славним монастирем Бенедиктинів, властивим місцем уродження Чина Єзуітів. Там Ігнатій Льойоля відбув свою ґенеральну сповідь по тяжкій хоробі, там замінив свій богатий одяг на одяг жебрака й розпочав свою велику діяльність. В Катальонцях є богато ґерманської (ґотської) крови. Барцельона основана ще Картаґінцями. Населення Катальонії расово дуже мішане.

Також Араґонія самостійна республика.

З Сараґосси доносять: Тут проголошено араґонську республику. — Араґонія це сусідка Катальонії, в північній Еспанії, під Піренеями, по обох берегах ріки Ебра, від річки Араґон до Сеґре. Має 47.391 кв. км. й оден міліон душ населення. Це в значній части країна пустинна ізза недостачі дощів. Араґонці нарід глибоко реліґійний, поважний і замкнений в собі. Любить мальовничі одяги. В 12—15 ст. Араґонія була цвитучою державою. Вона посідала Катальонію, Валєнцію, Балєари, Сицилію, Сардинію й Неаполь. З получення Араґонії й Кастилії повстала еспанська держава в р. 1469. Столиця Араґонії Сараґосса має тепер 141.400 душ, університет і дві академії: наук і штук. (Таким чином Еспанія з упадком монархії зачинає розлітатися. Чи нові держави вдержаться, покаже вже недалека будучність. Бо теперішна революція в Еспанії пригадує „революцію Керенського" в Росії, по котрій після всякої правдоподібности прийдуть остріші, соціяльні революції)

—o—

Як розїздилася королівська родина.

Королівська родина розїздилася з Мадриту ріжними шляхами. Король виїхав трома автами до пристані Картаґіна. Там сів на кружляк „Князь Альфонс" й виїхав до Анґлії. Короля прощала почесна компанія маринарки, котра спрезентувала зброю. Товпа мовчала. Король, сідаючи на корабель, крикнув: „Нехай живе Еспанія!" Йому відповіли голоси з товпи: „Нехай живе республика". Престолонаслідник Дон Жуан виїхав до Ґібральтару. Королева з рештою дітий (одного хорого сина несли на ношах) виїхала королівським поїздом до Франції. Вся преса пише, що королева поводилася достойно. Вся королівська родина має зїхатися і замешкати в Анґлії.

Король Альфонс не зрікся престола.

В хвилі коли король Альфонс опускав Еспанію оповіщено його маніфест. Зміст його такий: Останні вибори переконали мене, що я стратив любов краю. Вірю, що той настрій не буде остаточний. Я не хотів ужити сили. Та не зрікаюся жадного зі своїх прав, бо ті права істо-ричні і я мусівби здати справу зі збереження тих прав. Признаючи, що Еспанія одинока пані своєї долі, буду ждати на остаточний вираз збірної волі. (З того видно, що перші донесення про зречення престола були безпідставні).

—o—

Що діється в Еспанії по перевороті.

Владу обняв провідник республиканців Замора. Оповіщено провізоричний статут республики, котрий признає приватну власність і свободу совісти та віроісповідань. В Барцельоні товпа грабує крамниці. Скрізь повівають республиканські прапори (червоно-жовто-фіолетні). Амбасадори Еспанії в Парижі, Лондоні й Берліні подалися до димісії. На їх місце іменовано нових, (в Парижі князя Сантіяґо де Альбу). Еспанська преса пише, що монархія, котра тревала 15 століть, упала протягом 15 годин і не спротивилася тому ні Церква ні армія. Замора взиває населення через радіо, щоб мало розум і поводилося спокійно.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20,
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. — Найнижча вкладка зол. 5.00 місячно. 857 27—x

ЕСПАНІЯ НА РОЗДОРІЖЖУ

Еспанія переживає болючий досвід труднощів, які приносить останнє заведення диктатури. Диктатура Прімо де Рівери, який замісць програми мав тільки примхи, лишила державу безрадну перед нерозвязаними політичними проблемами — до того в часі економічної кризи, загостреної ще промахами диктаторського режиму.

Парлямент зперед 1923 р. був анґлійським імпортом, не приноровленим до традицій Еспанії, що від середновіччя мала свої Кортези*), до речі цілком інакше зорґанізовані. Той парлямент не був представником народу, тільки клік звязаних з інтересами того чи іншого голови фракції. Він не піднімався понад партикулярні інтереси й мало журився постійними потребами нації. Не працював над доповненням чи поправою законодавства та не спромігся на розвязку ні одної зі справ, які стояли перед ним від ряду літ, як прим. справа реґіоналізму. Безладна і дрібничкова контроля парляменту тільки гальмувала працю виконавчої влади. Часто змінювані уряди були безсильні супроти короля, котрий мав право розвязування уряду і був практично — останнім в Европі — абсолютним володарем.

Конституція, яку нарушували через 7 літ і яку диктатура завзялася скасувати, не могла вже очевидно віджити. Даремне ґенерал Беренґуер щиро заходився двигнути її з руїни. Упадок диктатури лишив Еспанію без правильних інституцій.

Оця пів-анархія ще обострилася економічною кризою, що дається взнаки і за Піренеями. Хоч Еспанія по своїй природі рільничий край, та стали думати, що її поступ лежить в індустріялізації на зразок великих держав Европи й Америки. На цей шлях очайдушно пхнула її диктатура. Пожертвовано рільництвом і Еспанія стала „Краєм дорожнечі й голоду". Уряд Прімо де Рівери заанґажувався в етатичну політику монополів, для яких не мав ні достаточного числа фахових сил ні навіть стільки чесних директорів. Його фінансова політика захитала всею господаркою держави, а замішання, що було її вислідом, не могло причинитися до заспокоєння умів.

Отже Еспанія, що знайшлася в дуже важкій ситуації, не знає тепер, який узяти напрям. З недавних подій мається враження, що там наступив стан роздроблення думки і волі в обличчу труднощів, що їх розвязку відкладається з дня на день. Бо диктатура знищила не тільки держ. інституції. Вона цілковито розхитала навіть політичні ґрупи. Давні монархістичні партії в

*) Законодатне тіло в Еспанії й Португалії.

СЛЮБНІ ФОТОҐРАФІЇ
АРТИСТИЧНО ВИКОНАНІ НАЙКОРИСНІШЕ ЗАМОВИШ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ
883 9—25
„Venus"
Львів, вул. Академічна ч. 24.
Телєфон 38-08.

повнім безголовою. Даремне шукати за програмами консерватистів, консервативних лібералів ба навіть лібералів. Навіть визначні роди, що, здавалося, призначені в перші ряди еспанської політики, нині поділені на завзятих прихильників і противників монархії. Очевидно деякі ще вірні (з інтересу чи сентименту) диктатурі, але вони непопулярні. Є категорії й кліки, яких ніщо вже не зеднає та яких роля оборонна.

Республиканці, скріплені синдикалістами, мають безперечно найбільше шансів і довіря. Більше як шість літ працювала в їх користь диктатура. Але їх менше ніж це виглядає по їх рухливости. Латинський індівідуалізм бере в них верх і вони сильно зріжничковані. Навіть їх одушевлення нерідко переходить в нерозумну непримиримість. Всеж таки робота сеї меншости, що здебільша належить до інтеллектуальної еліти, відзначається здобувчим динамізмом.

Ся атракційна сила безсумніву чимало вплинула на рішення таких людей, як Санчез Гуерра та инших, що вийшли з консерватистів або й католиків, котрі виразно заявилися за установчими зборами кортезів і готові навіть на республику. Мають вони сильне недовіря до короля й явну недостачу віри в призначення династії та самої монархії.

Одначе недостача єдности та плывкість ріжних політичних ґруп надають подіям ціху чогось непередбаченого, драматичного...

Можливо, що передові республиканці не стануть в опозиції до традицій Еспанії як політичних так і реліґійних. Але їх виключна перемога спричинилаб доволі сильний переворот. Тому й Церква дуже виразно заявлялася там за досвоєчасним монархічним ладом. З другої сторони провідники монархістів, що доси не рішалися, ґуртуються на консервативній платформі і лучаться в міністерство оборони королівства, в журбі за публичний лад та матеріяльні інтереси. Твориться фактично співпраця, яка може бути вагітна в наслідки на майбутність.

Але оборона інтересів се щойно неґативна політика, і вона під сю пору невистарчає. Між міністрами, які щойно порозумілися, вже виринають розходження щодо становища, яке треба заняти супроти найбільше пекучих питань.

Король особисто відомий зі своєї впертости. Ставши з привички жонґлером політичної ґри, він мабуть найзручніший політик у своїм королівстві. Він доказав, що вміє рішатися. Але люди, з котрими приходиться йому правити не мають до нього довіря, так потрібного для співпраці. А впрочім, хто обійме владу після нього? Нарід чекає важке рішення при виборах на збори Кортезів. Але маса в великій більшості неграмотна і її будуть обробляти. Непотішаючий факт: Католицька Еспанія занадто живе традиційною реліґією, реліґією зовнішньою. У великих містах вона швидко відхристіянізовується. Армія, що нераз виступала у спорах як суддя, сьогодні здається поділена й непевна. Тож треба боятися, що Еспанія вступила в період політичної й одночасно моральної непевности, період, який ще довго протягнеться.

Таку статтю помістив парижський катол. дневник „Ля Кроа“ ще перед виборами в Еспанії. Тепер показується, що він мав добрі інформації про тамошні відносини.

Душа, прикрашена чесностою, подібна до джерела, яке ніколи не висихає. Вона чиста, нескаламучена, погожа й солодка, служить цілости, богата, не може пошкодити, ні зіпсувати щонебудь. (Епіктет).

Кватирка дегтю в меді

ПРО „НЕДІЛЮ“ Й ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ.

Сегодня нема такої культурної країни, де не істнувалиб неполітичні тижневики. Се звичайно дуже почитні і пожиточні орґани. Почитні вони тому, бо їх читає богато людий ріжного пола і віку, які політикою не займаються. А пожиточні вони тому, бо причиняються до того, щоб люди не відвикли читати, бо інформують про нові винаходи, про подорожі, про нові закони, нові книжки і т. д., приносять цікаві повісти й новелі, словом — інформують про культурне життя. Такі тижневики, коли вони старанно редаґовані, здобувають собі постійний круг читачів, які їх держаться десятки літ, цілими родинами. Вони так і називаються з німецька „фаміленблят'ами“, з двох причин: 1) бо їх читають цілі фамілії, родини, 2) бо читання і передплачування їх переходить з батька на сина, з матери на дочку і стає привичкою, яка товаришить людям від дитинства до гробу. Словом — се дуже пожиточні орґани.

Тому й у нас тішилися люди з ріжних політичних таборів, коли появився тижневик „Неділя“. Всі думали: Нарешті й у нас буде те, що у людий. І можна буде відвести духа при лектурі, яка не напружує ума, не пропаґує, не аґітує, а даватиме цікаве заняття думці. Люди тішилися тим тижневиком як медом. Навіть люди, що розумілися на редаґуванні та читали чужі поважні тижневики, примикали очі на недостачі „Неділі“. Мовляв, по перше: своя, по друге: ще початкуючий тижневик, виробиться. І ніхто не реаґував, коли в „Неділі“ появилися неможливі бляґи, на зразок „власних дописів з Бомбаю“ (власне з Бомбаю!), в котрих ніколи не істнуючий український офіцир маринарки зустрічає на морі корабель, в якім їдовите гаддя закусало на смерть всіх людий до одного і т. п. річи. Хто вміє думати, той догадається, що це бляґа, а хто не вміє думати, тому й так не поможе доказувати, що його беруть „на бас“. Так думалося. І не було ніякої критики.

Та чим далі „Неділя“ окрім бомбайських дописів від „власних офіцирів маринарки“ зачинає містити статті від „власних політиків“. Статті не менше „бомбайські“. І так недавно договорився політик „Неділі“ до того, що коли націю парять буками, тоді її престіж стоїть високо, а коли зачинаються переговори, щоби припинити биття, тоді престіж нації — паде. А в ч. 13 „Неділі“ появилася передовиця (!) п. з. „Точка над і“, яку вже таки треба бодай здебільша розібрати, бо се таке баламуцтво, якого в нас уже давно не було. Навіть в „Ділі“.

І так „політик“ з „Неділі“ вчить у ній нашу націю такої „основної істини“ (так і пише!), що „етика, справедливість і сантімент були чужі й незрозумілі політикам, вождам і дипльоматам усіх часів і народів“...!

Ясно, що „політик“ з „Неділі“ (якеж невідповідне імя для орґану, що ширить такі думки!) не здає собі справи з наслідків такої своєї думки. Та думка передовсім неправдива: бо хоч в політиці діялися і діються погані річи, то не тільки високу етику і велике почуття справедливости мали якраз найбільші політики, вожди й дипльомати всіх часів і народів, але навіть сантімент. Чи „політик“ з „Неділі“ дійсно нічого не чув про великого грецького політика Арістіда, котрому навіть вороги не могли нічого закинути й котрий умирав в крайнім убожестві, хоч нераз мав у руках великі державні фонди? Чи „політик“ з „Неділі“ нічого не чув про благородного римського ціcаря Марка Аврелія, наскрізь чесного, котрий тяжко працював від рана до ночі й не реаґував навіть на найтяжші обиди, які завдавали йому і його родині? Чи не чув навіть про нашого князя Святослава, блискучого лицаря без плями, котрий на нікого не нападав підступно і знечевя а всіх противників наперед повідомляв: „Іду на вас!...“ Чи „політик“ з „Неділі“ дійсно нічого не чув про Джінґісхана, котрий, хоч був дикий і кровожадний з природи, мав у собі таке глибоке почуття справедливости й сантіменту, що все своє довге життя остро забороняв робити кривду особливо старим жінкам, бо все памятав, як одна старенька жінка підставила йому хустку під тяжке ярмо, в якім його замолоду гнали в неволю. Такі типи політиків, вождів і дипльоматів документно відомі історії вже з поганських часів. І се власне були ті, що довершували великих діл і високо підносили могутність своїх народів, яку потому розкладали й нищили такі політики, вожди й дипльомати, „яким етика, справедливість і сантімент були чужі й незрозумілі“.

Так було вже за поганських часів.

А за християнства — кількож то монархів, вождів і політиків було взірцем чесноти! Кілько між ними святих людий! Буквально нема такого християнського народу, який не мавби між своїми провідниками таких людий. І якже можна вмовляти в свою суспільність явну неправду, що „етика, справедливість і сантімент були чужі й незрозумілі політикам, вождам і дипльоматам усіх часів і народів...“?! Таж такою „наукою“ затроюється душу молоді, котра під впливом таких думок мусить набирати погляду, що кождий провідник у кождого народу се злодій і обманець, і що інакше не може бути й у нас, коли „всюди“ так було і є. Та в щож тоді обернеться публичне життя? Колиж „державні мужі“ після думки „Неділі“ скрізь такі, то яким же правом можемо обурюватися на несправедливе поведення з нами і відки наша публична думка має взяти моральну силу, конечну до боротьби з несправедливістю?

Не дивота, що чоловік, котрий має такі погляди на етику в публичнім життю, психічно мусів осудити Пастирський Лист Преосв. Григорія, присвячений публичним справам, а діяметрально противний поглядам редактора „Неділі“. А як він се зробив, треба в ориґіналі навести, бо се родзинок рідкої своєрідної „краси“ в нашій публіцистиці. „Неділя“ пише:

„Відтепер, від цеї трагічної демобілізації кругів, яких світогляд оформило слово еп. Хомишина, нема вже повороту до непопулярної в загалу „угодової“ конспірації. Тепер вже мусять вийти на денне світло й ті, що досі пускали тільки пробні бальоники, й ті яким етика (а відкиж взялася етика, коли її політики після „Неділі“ ніколи не мали? — Ред. „Н. З.“) дозволяла працювати в УНДО, Католицькому Союзі і в радянофілів рівночасно, тепер, хоч як ще не в пору і як це не в інтересі (? — Ред. „Н. З.“) нації мусить скристалізуватися світогляд двох виключаючих себе таборів, що досі мали свої тільки потайні експозитури і звязки з усіми уґрупованнями від націоналістичної аж до комуністичної екслюзивности включно... Побідить, бо мусить, те, що в нації сильне, здорове й далеке від духової демобілізації, але для прочищення атмосфери, для прояснення обріїв такий річевий розподіл не тільки роль, але й відповідальности конечний“.

З того погляду Редакція „Неділі“ признає Пастирському Листови Владики позитивну вартість, хоч — осуджує його...

Читаєш уважно ту політичну „науку“ в „Неділі“ і ніяк не зрозумієш, як

ПОРУЧАЄМО
УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
ФІРМА
Ґотліб і Гефаль
Перемишль, Ринок 28 (в подв.) **Львів,** Гродзіцких 8
Повідомляє, що давала, дає та буде давати всякі вироби **тапіцерські** з найліпших матеріялів за 5 зол. тижнево на спілати Всч. Духовенству і кожному чесному громадянинові. 1—2

можна осуджувати те, що представляє позитивну вартість, що конечне і що до тої міри освітлює темряву, що не буде вже можна рівночасно працювати в трьох таборах: в УНДО, в Катол. Союзі і в радянофілів!... Коли „Неділя“ сама се признає, то послідовно повинна признати, що Пастирський Лист вже з тих причин одно з найхосенніших діл, яких в нас довершено. І якже можна осуджувати таке хосенне діло?

Такої мотилиці навіть у нас ще не було! І пощо лити кватирку затроєного дегтю на те все? Чи не лучше писати дописи з Бомбаю від власного офіцира маринарки?

Крайна пора перестати висказувати „політичні думки“ тим, котрі на політиці зовсім не розуміються, котрі в однім реченню по кілька разів самі собі перечать і ще до того виявляють просто **moral insanity** в публичнім життю. Дійсна політика се високо етична річ і ніщо так не демобілізує духа народу як брак етики, котрий потягає за собою і брак можливости зрозуміння публичних справ. Коли „Неділя“ не перестане займатися справами, якими не повинна займатися і на яких її передовик очевидно не розуміється, прийдеться вести і з нею послідовну боротьбу: бо хто хочби тільки мовчить, коли бачить, як у народі ширять невідповідну пропаґанду, той стає співвинним за наслідки такої роботи.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові.
887 9—12

Змінчиве життя, подібне до бистрого ручаю. Воно повне руху, несе з собою богато ріни. Трудно його пройти, горде й шумне та скоро проминає. (Епіктет).

ОСИП НАЗАРУК

В СЕРЦІ СКАЛИСТИХ ГІР (ROCKY MOUNTAINS)

З моїх подорожних записок.

II.

Авто скоро мчить. По трох мостах на Атабасці, яка тут творить два острови, вїзджаємо в долину коло Джеспер Лодж. Ряд готелів у лісі, побудованих коштом „Сіпіяру“, найбільшої зелізничої спілки на світі.

Як мрія зникає гора Юдити Кейвел, у білій сукні снігу, з пасмами сірих плит. Як перша, далека, студентська любов... Остає під нами тільки шлях порошний, шутрований камінням з озер і з рік долини, посипаний мушлями, що вється під гору. А ростинність скромна. Нема тут темних блисків карпатських лісів. І нічо не пахне, нічо не цвите. Тихо їдуть парком канадські панни. І коні їх спокійні. І навіть сокири стукочуть незвінко: ліворуч будують ще нові літниська біля Джеспер Лодж. Порошна дорога гадиною вється по горі зеленій зеленю русалки, що вимокла в воді. Якимсь незвичайним „зеленим фіолетом“ блищить попри беріг маленьке озерце. І сонце ясно світить на делікатне листя молодих осик, що виглядають, як недокровні дівчата: земля тут за скупа.

Їдемо довго і все під гору.

Якийсь яр глибокий. Якийсь місток зі свіжо зрубаних дерев. А ось хатина в зруб. Кругом найзвичайніша, нічим не цікава околиця. А шофер підїхав під горб, на якім стоїть хатина, задержав авто і каже по англійськи: — „Шур!“ (Вже).

Що „вже“? думаю і розчарований помалу вилажу з авта. Старушка навіть рушитися з нього не хоче. А її чоловік викарабкався і йде. Обидва йдемо за шофером по якійсь скалі. А там біжить потік — брудно жовтої краски з білою піною. Невеликий і не дуже крикливий. В Карпатах є сто кращих. Не розумію, чому його назвали „Рівер“ і ще до того „Маліґне“.

Та я таки зараз зрозумів.
Бо нараз дався чути гук.
Гук по скалі.

Кріпшає. Стає скорий — напрасними, хоч зразу дрібними акордами. І немов зпід землі доходить.

Я приспішив хід, мов під такт походної музики. І бачу перед собою таке: В дуже вузький, прямовисний пролом у великій скалі, який лише трохи ширшає, спадає — жовтий водопад! А гремить зовсім таксамо, якби віз канони мурованим гостинцем. Пригадалася чорна ніч у Володимирі Волинськім, коли Німці надвезли тяжку артилерію і важко гриміли зелізні колеса по камянім ґрунті шляху...

Підходжу до малого зелізного поручча. І бачу — дійсно ніч серед найяснішого дня: там далеко вдолі цілком темно й чорна вода бушує серед чорних стін вузького пролому, дуже вузького. І такого глибокого, що шум ледви доходить на верх. Треба добре нахилитися, аби побачити ту чорну пропасть і чорну воду в ній. Чорну як смола — без ніякої пересади. Довго тягнеться той вузький, чорний пролом. В однім його місци великий, округлий камінь, що звідкись прикотився, щільно застряг в обох берегах щілини і так її прикрив, що вода під ним біжить у глибокім тунелю.

„Маліґне Рівер“ вибігає нарешті з таємничого, чорного яру й біжить уже веселий, топазово жовтий. І блестить піною і шумить по гладкім камінню.

Кругом так ясно!

Ростинність убога. Воздух прозрачний, свіжий. Якийсь товстий поліcмен іде з женщиною не першої краси. Над Маліґне Рівером приходить мені злобна думка, що він „властиво“ певно має охоту трунути ґу язю в чорну пропуклину, хоч представляє тут „рамя влади“. Бо влада владою, а людських почувань також не можна надто провокувати — таким виглядом. Сідаю в авто радий, що втікаю від тої „красуні“. Але вибрав собі пару!.. Якби не вона, я бувби ще посидів на великій скалі, залитій сонцем і гарматним гуком Малінь-ріверу.

Вертаємо.

Авто скоро мчить. „Гори Старого Чоловіка“ як мягкий, попелястий оксаміт стоять на обрію. Так кручу головою, аби дивитися на них, що аж шия болить. А старушка випитавши мужа, як виглядає „кеньйон“, питає ще й мене: Чи той яр дійсно має 200 стіп глибини? І чи справді на долі чорно?

— „Справді так“, відповідаю. А очей годі відірвати від дискретної краси „Гір Старого Чоловіка“. Кольор Ізабелі нічим супроти них.

(Далі буде).

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 31—50

Маленький фейлєтон

Чи ви дійсно маєте ревматизм?

Дуже часто жалуються люде на ревматизм, хоч болі їх ніг полягають на т. зв. „плятфус'і“ (плоских ногах). Люди часто помиляються тому, бо викликує болі не тільки „плятфус“ але вже нахил до того. Такі болі пізнати по тім, що вони вечерами найбільше докучають, а ранками, коли встається з ліжка — найменше. Причина таких болів у тім, що люди просто забогато вимагають від своїх хорих ніг, забогато стоять або забогато ходять, що особливо долягає тоді, коли людина стає тяжша. Найтяжше ходити по зовсім рівній долівці, по асфальті й по гладких камяних хідниках у місті. Часто скаржаться на більший біль в ногах люди, що вернуть з села, хоч на селі більше ходили. Значні болі в ногах відчувають господині й кухарки в модерних домах, де вони довго стоять у кухні на камяній або асфальтовій долівці. Отже далеко лучше, коли долівка в кухні деревляна. А ще лучше булоб, якби будівничі придумали в кухнях якусь легко филясту і мягку долівку. Зле ділає на ноги, коли хто богато копає землю рискалем, ходить на щудлах або бігає по швилях, бо се нерівномірно обтяжує й натискає. Та бувають також ріжні инші причини неревматичного болю ніг: 1) ослаблення одної ноги ізза якоїсь хороби, через що друга нога мимохіть переймає більший тягар натиску, 2) звихнення і зломання, 3) наслідки довшого лежання (по тифі та шкарлятині), 4) загальне ослаблення і т. п. Розуміється, часто й ревматизм причиняється до ослаблення ніг і їх неревматичних болів. Такі (неревматичні) болі лічиться в той спосіб, що наперед мусить лікар ствердити їх причину, потому порадити відповідний вклад в обув і правильні масажі ніг та відповідну ґімнастику для скріплення мязів.

(З німецького).

——o——

100.000 дітий на Волині без шкіл

З Луцька доносять: Тут відбувся зїзд освітних діячів. З рефератів слідує, що на Волині не ходить до шкіл 100.000 дітий, бо нема шкільних будинків ні держава не дає ґроший на оплату учителів. (Зате в ріжних містах є надмірна скількість ґімназій, які продукують нікому непотрібних „ученик“, котрі скінчивши ті школи, ніде не знайдуть заняття).

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА — полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 **Львів, Ринок ч. 32.** 11—12

Крадіж у Преосв. Івана Бучка

„Діло“ доносить: В понеділок, 13. квітня ц. р. сталася у забудованнях св. Юра небувала й несамовита подія. Передполудднем, у часі Богослуження, яке відправляв Преосв. епископ-помічник о. д-р Іван Бучко, дісталися до його приватного помешкання невідомі злочинці, що, добувшися до одної шафи, забрали звідтам багато актів і матеріялів, які могли представляти вартість не для звичайних злодіїв, а виключно для якихсь політично-громадських і церковно-обрядових „фахівців“. На це вказувалаб особливо та обставина, що злочинці зовсім не рушили дорогоцінностей, як хрести, висаджувані шляхотними каміннями або перстені, а вдоволилися виключно урядовими паперами і записками й мабуть для „фасону“ тільки взяли 150 золотих польських. З актів забрали: 1) переписку з греко-католицькими епископами, при чім залишили такуж переписку з римо-катол. епископами; 2) урядові звіти священиків про т. зв. пацифікацію; 3) деякі акти, що відносилися до Земельного Банку Гіпотечного; 4) переписку з папським нунціем у Варшаві; 5) звіти і записки з ділових конференцій; 6) нариси промов і проповідей; 7) акти, що відносилася до міжобрядових справ; 8) записки розмов з деякими політичними діячами; 9) лист Преосв. Хомишина в справі його останнього Пастирського Листа; 10) записки й акти звязані з появою збірного пастирського листа греко-катол. владик у часі пацифікації; і 11) пріватіссіма (наскрізь приватні особисті записки і вражіння та справи совісти). З наведеного бачимо, що злодій, чи злодії, які доконали такого подвигу, не були звичайними собі „професіоналами“, але добре освідомленими і зорієнтованими „в справах греко-кат. церкви“ і в справах укр. життя „спецами“. Нехайже цей їх подвиг приспішить їм якнайскоріше їх „карієру“. Ми віримо, що прийде час, коли й ця „загадка“ виявиться і належно освітлить час і атмосферу, в якій живемо.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
875 Тел. 30-92. 15—24
СПЕЦІЯЛІСТ У ПЛЯТИНОТОПІЇ І АКВАРЕЛЯХ

Революція в Португалії

За 40 літ 20 революцій.

В Португалії (сим разом в її кольоніях) знов вибухла революція, котра домагається знесення диктатури ґен. Кармони в Лісбоні. Революція поширилася з острова Мадейри на великі португальські кольонії в Африці. Се вже 21 більша революція за останних 40 літ. Почалася та серія революцій в р. 1891 проти короля Карльоса I. В р. 1908 убито короля і престолонаслідника. В р. 1910 проголошено републику — і від тоді не вгавають там розрухи. Разом з меншими бунтами було там за той час коло 50 розрухів. Се ще один приклад як навіть старий державний нарід раз ступивши на революційний шлях, довго не може збудувати трівкої влади.

Революція перекинулася на властиву Португалію. — Воєнна фльота збунтувалася.

З кольоній перекинулася революція на властиву Португалію. Воєнна фльота, котру правительство висилало проти революціонерів, також збунтувалася. Лісбона виглядає як воєнний табор. Революцією кермує б. президент Махадо, котрий живе в Парижі.

Кілько є сект в Польщі

„Ґлос Народу“ пише, що в Польщі є тепер 19 сект. Найбільші: Годурівці, Марявіти (або Козловіти), Дослідники св. Письма, Адвентисти, Спіритисти, Баптисти, Анабаптисти і Методисти. Всі секти мають коло 80.000 членів. Між інтеліґенцією членів сект дуже мало. Самих Годурівців є 50.000. Та секта найлучше зорґанізована. Вона має свого „епископа“ в Замосцю (передтим сидів у Кракові), 50 „священиків“, семинар у Кракові і коло 50 „парохій“, головно в округах Люблинськім і Сандомирськім. Маріявіти змаліли, їх тепер не більше як 5.000. Підірвав їх головно скандальний процес Ковальського. — „Дослідників“ св. Письма є найбільше в Сх. Галичині між простим народом, але нема такого міста чи місточка в цілій Польщі, де їх не булоб. Всіх їх буде також коло 5.000. — Спіритистів є коло 3.000, головно на Тішинськім Шлеську між жінками робітників і зелізничників. — Адвентистів також коло 3.000. Вони видають богато брошур і пресових орґанів. — В Домбровськім басейні є серед робітників методисти, баптисти й анабаптисти. — Старокатоликів з кс. Пташком на чолі є коло 300, вони є тільки в Кракові, переважно між зелізничниками.

——o——

ЮВИЛЕЙ 50-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА

О. МІТР. Т. ВОЙНАРОВСЬКОГО.

Дня 14. квітня с. р. святкував Впр. о. мітрат Тит Войнаровський ювилей 50-ліття своєї душпастирської праці. Сей ювилей мав не лиш церковний характер. Цю нагоду використали також світські економічні й культурні орґанізації, щоби зробити підсумки громадянської праці Ювилята, бо він також богато й успішно потрудився над культурним й особливо економічним розвитком свого народу. В святі взяли участь крім духовенства також представники наших економічних і просвітних установ. Ювилей почався соборною Службою Божою в катедрі св. Юра, котру відправив сам Ювилят. По ній стискав присутним голови. Дальша часть ювилею відбулася в салі засідань Митроп. Капітули. Промовляли о. дир. Дзерович, сен. інж. Ю. Павликовський, а в приватнім помешканню Ювилята, пос. М. Галущинський, Преосв. еп. Бучко й Преосв. Будка. В промовах бесідники підчеркали заслуги Ювилята на церковно-громадянській ниві, головно се, що вмів погодити обовязки душпастиря з обовязками діяльного громадянина і своєю працею і приміром здійснював ідею чинного християньства. Павликовський підчеркнув, що без християнської етики й моралі нема правдивої цивілізації і спроби творення нових цивілізацій без тих чинників засуджені на певну загибіль. На свято наспіли також численні привіти, м. і. від Апост. Нунція з Варшави монс. Мармаджія, від Високопреосв. о. Митрополита Шептицького, від Преосв. еп. Лятишевського від богатьох укр. світських установ і приватних осіб. Всім присутним подякував Ювилят за участь у святі і зазначив при тім, що його праця лиш дрібна частина сего, що має ще бути зроблене, бо Він має перед очима велику ідею повного економічного піднесення свого народу.

——o——

Цікава ліцитація

В городськім суді в Познані відбулася ліцитація двох великих посілостей ґрафа Шолдрского (5 тисяч моргів), вартости 1,600.000 зл., обдовжених на 1,881.000 зл. Виклична ціна 264.394 зл. (морґ 440 зл.). Купив ґр. Лонцкий за 300.000 зл. Він мав на тих добрах 1,200.000 зл. вірительностий.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В справі 40-літньої річниці появи папської енцикліки „Rerum novarum“ оповістили Перемиські Епархіяльні Відомости слідуюче письмо: Радісну річницю приходиться нам обходити в тім році. В маю ц. р. минає 40 літ від видання славної енцикліки Льва XIII. о робітничій квестії. Дня 15. мая 1891 р. промовив сильним, могучим голосом св. Отець Лев XIII. і то в обороні найнизшого, робітничого, т. зв. пролетарського стану. Обнимаючи своїм бистрим оком цілий світ, бачив Лев XIII., що положення робітничої кляси не все і не всюди відповідає вимогам святої справедливости; видів, що нераз діється велика кривда зі сторони несовісних та захланних працедавців. Проте постановив енергічно виступити в обороні покривдженого робітничого стану і то так, щоб Його голос потряс цілим світом і зворушив нечутку вже людську совість. Нікому не схлібляв. Всім пригадав, що єдина дорога, яка вирвалаб людськість з пропасти матеріяльної та моральної нужди та запровадилаб до кращої будучности і всім запевнилаб мир і спокій, це справедливість та любов. Вправді так навчав вже і наш Божественний Спаситель Ісус Христос, але віки приголомшили Божий голос. Божі заповіди пішли в забуття, в поневірку і навіть в погорду. Кривда віднесла тріюмф а крик болю й ненависти наповнив весь світ. І ось по довгих століттях вірний ученик Христовий папа Лев XIII. упімнувся за правду Христову, скартав зло та рівночасно й подав позитивні, конкретні середники для вратування загроженої людськости. Це учинив в безсмертній енцикліці п. н. „Rerum novarum“. По 40. роках не вичерпався зміст тої енцикліки, вона не стратила до нині своєї первісної свіжости. Енцикліка „Rerum novarum“ зберегла й сьогодні свою первісну вартість. Час, який уплинув від оголошення енцикліки, не ослабив ні її сили ні її актуальности. Можна навіть сміло сказати, що події, які по ній наступили, виразно потвердили слушні домагання Льва XIII. подані в тій енцикліці. Коли як коли, а передовсім сьогодні вона актуальна. Сьогоднішний світ можна вирвати з пропасти тілько переведенням в чин суспільних засад, поданих в енц. „Rerum novarum“. Бо нинішний світ вже опинився над великою пропастю, нинішному світови грозить неминуча й необчислима в своїх наслідках катастрофа. І тому днесь даються чути грімкі голоси, між ними також найвисших церковних достойників, які на взір старозавітних пророків взивають світ до опамятання та розвязки суспільного питання. А це сьогодні таке пекуче питання можна влучно розвязати опираючись тільки на основах, які поклав Лев XIII. у своїй славнозвісній енцикліці. Тому цілком слушно приготовляється вже цілий католицький світ до гідного відсвяткування тої ґеніяльної енцикліки. В маю ц. р. вирушать з усіх усюдів катол. світа численні робітничі паломництва до Риму, щоб віддати честь і поклін тлінним останкам того намісника Христового, котрий так сміло станув в обороні прав і людської гідности найнизшого, робітничого стану. Той 40-літний ювилей не повинен перейти без сліду і серед нашого народу. Обовязком душпастирів буде ознайомитися з ідеями виложеними в тій енцикліці тай ті ідеї поширити між найширші верстви народу в цілі переведення їх в діло. Щоб лучше зрозуміти значіння робітничої енцикліки, того дорогого й правдивого скарбу Церкви, треба бодай по части пізнати се тло, на якому та енцикліка зродилася. В новіших часах (XIX стол.) станули проти себе до завзятої бороть-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
91 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 2-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

би два ворожі суспільні напрями: економічний лібералізм та соціялізм. Економічний лібералізм домагався у всіх ділянках людського життя взагалі і в господарстві зокрема цілковитої, ніким і нічим неограниченої свободи. Ізза тої ні Божим ні природним законом неограниченої свободи допровадив лібералізм до нагромадження цілого капіталу в руки не многих осібняків. Весь капітал, гроші й важніші продукти опинилися в руках немногих одиниць. Економ. лібералізм довів до поділу людства на дві, собі цілком нерівні, кляси: числом немногих богачів-капіталістів та безчисленних бідняків робучих мас. Лібералізм зродив капіталізм. Історія капіталізму це історія лібералізму. А знов капіталізм допровадив до страшної матеріяльної та ще страшнішої моральної нужди; до перемоги капіталу над працею, зиску над людиною. Він запровадив панування біржевиків над працюючим народом, панування над цілим світом жидівства, бо в жидівських руках опинився якраз весь капітал. Для працюючих мас створив капіталізм цілковиту нужду, непевність, безробіття. Він створив дійсно пролетарський характер робучих сил. Тому й не дивота, що капіталізм викликав собі ворогів. Як крайна реакція до капіталізму виступає новий суспільний напрям у формі соціялізму. Він найзавзятіший ворог капіталізму. В ціли усунення нужди й біди пролетаріяту, в ціли усунення визиску праці капіталом, висунув соціялізм свої постуляти та начеркнув плян нового суспільного устрою. Та позитивної, дійсної направи незавидної долі робітничого стану соціялізм, як це виразно ствердила історична дійсність, не приніс. Соціялізм втрутив пролетаріят в іще глибшу пропасть нужди. Він тільки проголосив нові, комуністичні та революційні кличі, суперечні з природним і Божим законом. Намагався підважити основи цілого суспільного ладу. Передовсім змагає соціялізм до того, щоб людям відобрати їх приватну власність, в існуванню якої добачують прихильники соціялізму корінь всього зла. До церкви й релігії відноситься соціялізм цілком ворожо та висуває на позір обоятний клич, що релігія це річ цілком приватна. Поборює він і христ. родину та христ. подружжа а на місце нерозривної звязи христ. подружжа висуває клич вільної любови. Тому що соціялізм у своїх домаганнях виступив ворожо проти Церкви, Церква уважала за свій святий обовязок проти соціялізму зареаґувати. Як реакція проти соціялізму виступає християнський суспільний рух. Він бажає з одної сторони спараліжувати трізний і небезпечний вплив соціялізму, з другої сторони подати позитивну, конкретну програму здорового, опертого на християнських принципах, суспільного устрою. Виступають великі, дійсно Божого провидіння мужі, які по правді стають в обороні працюючого люду. До них, хочби деяких тільки згадати, належить Епископ з Майнцу, Вільгельм Еман. Кеттелер (1811—1877). Словом, пером і ще більше ділом стає в обороні робітничих мас. Отверто, ясно й рішучо вказує світови нові дороги, які моглиб поліпшити неслушну й незавидну долю робітників. Він якраз своєю працею на суспільному полі натхнув згадану робітничу енцикліку „Rerum novarum“.

(Далі буде).

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКА СПРАВА (пацифікація й т. д.) мала прийти на порядок нарад „Комітету Трьох“ в Союзі Народів дня 16. с. м. В склад того комітету входять: амбасадор Італії в Лондоні Бордонаро і норвежський посол в Лондоні Фоґт. Провід має анґл. міністр Гендерсон. Участь у нарадах бере також шеф секції для справ меншостей в Союзі Народів Астарате. Польщу заступати-ме польський амбасадор в Лондоні Скірмунт. До хвилі замкнення числа нема вістий про вислід тої справи.

ВИБОРЧІ ПРОТЕСТИ зачне розглядати Найв. Суд в маю. На початок піде протест проти виборів в перемиськім окрузі. Розправи треватимуть до липня. По вакаціях будуть продовжувані у вересні.

МІЖНАРОДНЯ ОРҐАНІЗАЦІЯ МЕТАЛЕВОГО ПРОМИСЛУ відбула в Брукселі зїзд, у котрім взяли участь представники 12 держав, м. і. Англії, Німеччини, Франції, Швеції, Чехословаччини і т. д. Зїзд узнав австро-німецьку цлову умову кроком добрим для наладнання господарських відносин Европи.

ВЕЛ. КНЯЗЬ ОЛЕКСАНДЕР (Романов) заявив на банкеті в Ню-Йорку, що 5-літка большевикам удасться і що він всупереч усій своїй родині навіть бажає того, щоби 5-літка вдалася, бо інакше большевики розпочалиб війну, яка до кількох днів обхопилаб цілу кулю земну.

НОВИЙ БУРМИСТР ШІКАҐА. Бурмистром світового міста Шікаґа вибраний Антін Чермак, Чех, уроджений в Кладні. На вістку про се місто Кладно урядило ілюмінацію й торжественний похід. Новий бурмистр Шікаґа одержав тисячі депеш зі своєї старої батьківщини.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ В МОСКВІ Патек зложив протестаційну ноту польського уряду проти виступів офіційних делеґатів на зїзді в Харкові в справі Схід. Галичини.

МІЖНАРОДНА ЗБІЖЕВА КОНФЕРЕНЦІЯ СКІНЧИЛАСЯ. На пленарнім засіданню розглядали проект кінцевого договору. Він має такі важніші точки: 18. травня б. р. збереться в Лондоні комітет европейських й американських країв, експортуючих збіжжя, щоб обговорити справу збуту його запасів, діяльність статистичного бюра в збіжевих справах має бути уліпшена, Союз Народів має зорґанізувати довгоречинцевий кредит, міжнародний рільничий інститут зобовязується продовжувати студії над рільним кредитом, справу преференційних мит полагоджують самі держави дипльоматичною дорогою.

КАТОЛ. „ГЕРМАНІЯ“ з признанням підносить, що пруський міністр внутр. справ, с. д. Северінґ, рішучо виступив проти больш. пропаґанди атеізму в Німеччині.

УРЯД ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ зажадав від большевицького торговельного представника Зіявкіна, щоб негайно виніссся з території Злуч. Держав Півн. Америки. Колиб не послухав, його арештують.

ВИСША ПАЛАТА ЯПОНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ відкинула малою більшістю голосів принятий нисшою палатою законопроект, яким признавано жінкам право голосування в громадських виборах.

НОВИНКИ

Безплатне щіплення віспи переведуть міські лікарі у Львові від 1. мая до 30. червня. Свідоцтва щеплення, видавані приватними лікарями, можна вимінята на свідоцтва урядові.

Туристичну виставу отворено у Львові, в міськім Музеї Артистичного Промислу.

Офіціяльне літо на зелізницях зачинається з днем 15. травня. Того-ж дня зачне обовязувати новий розклад їзди.

Мода сеї весни майже зовсім не змінилася й жінки можуть носити одяги з попереднього року без нараження на закид немодности. (Тільки в додатках є деякі зміни. І так уживають більше коронок усякого рода). Се важне тому, бо в сих дорогих часах заощаджує родинам нових видатків.

Небувалу виставу урядило в Лондоні англійське міністерство війни: більшу її частину заповнила „Інтелидженс Сервис“ (розвідча служба, шпіонажа). Таємні атраменти, малесенькі цигорнички з бурштину, на котрих виписані важні вісти, сорочки з письмом у нутрі і т. д.

Нужда державних урядників. Тов. держ. урядників оповістило такий вислід анкети: Відповіди прислало 1185 урядників. З них тільки 48 (4%) не мають довгів. Переважають довги товарові. Майже всі довги на лихварських відсотках. Нужда державних урядників велика.

Вандалізм. В Національнім Музею Антверпії якийсь глядач потяв сокирою славний образ Рембранда „Наука анатомії“. Полотно дуже подіравлене і покраяне, одначе можна ще буде його бодай частинно привернути до первісного стану. Хто цей осібняк і чому він допустився цего варварства, досі не стверджено, бо він вперто відмовляє всяких зізнань.

Авдиції ватиканської радіостації. В часі „академічного тижня“ Папської Академії Наук, від 12. до 19. квітня с. р. ватиканська радіостація надавала т. зв. „науковий дневник“. Були це комунікати членів Академії, виголошувані по латині і в головніших світових мовах. Авдиції такі будуть надавані правильно. В склад редакції „наукового дневника“ входять: президент Академії о. Джанфранческі, секретар проф. Десантіс та 4 членів Академії: Паляццо, проф. математики; о. Штайн, директор ватиканської астрономічної обсерваторії; Льомбарді, проф. фізики й хемії і Невіяні, проф. біольоґії.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 31—58

——o——

Біржа

ГРОШІ. Доляр амер. 8.93.

ЗБІЖЖА. Ціни в золотих за 100 кґ. льок ваґон Львів: Пшениця двір. 29.00—29.50; пшениця краєва 27.50—28.00; жито двір. 22.75—23.00; жито селян. 22.25—22.50; ячмінь на мливо 25.25—25.75; овес 27.00—27.50; мука пшенична 65% 48.00—49.00; люксусова 54.00—55.00; мука житня урядовий тип 38.00—39.00; ячмінна каша 40.00—42.00. — Рух на біржі слабий, тенденція на загал знижкова.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Початки української нації

І. Спір і його основа. — Два погляди і завдання науки. — **ІІ. Будівництво Сх. Слявян.** — Народне мистецтво свідоцтвом культурної розбіжности. — Архітектура виявом духа нації. — Перші мурованні церкви й деревляне будівництво в Московщині і на Україні та духова пропасть між ними. — Два церковні типи на двох етнографічних просторах. — Московський тип. — **ІІІ. Український стиль в обіймах лихоліття.** — Український тип. — Його плян; елевація; завершення; символічна гадка; матеріял; техніка; метрика; простір розповсюднення. — Його вік і докази на те. — Доісторична підготовка. — Святині племінних князів. — Початки християнства на Україні. — **ІV. Висновки.**

Наш визначний учений, проф. д-р Йосиф Пеленський (котрого працю про старий Галич видала перед війною краківська Академія Наук) прислав нам до поміщення отсю інтересну статтю:

І. Спір і його основа.

Цікавий спір виникнув серед українських учених на тлі питання про початки української нації, спір доси непокінчений, зреферований в „Новій Зорі“ 22. ІІІ. 1931 ч. 31. Звідси також дізнався я, в якому напрямі цей спір ведеться.

Основою цього спору сталося твердження проф. д-ра М. Кордуби, немовби східна Славянщина, обєднана деякий короткий час у велику київську монархію, творила зразу під назвою „Русь“ духову, культурну і національну єдність аж до половини 14 століття. Від тоді єдина „Русь“, роздерта Литвою, серед окремих історично-культурних обставин починає двоїтися, що при дальшому розвою нарізними шляхами доводить до повстання двох окремих народів: москалів і українців.

Тезу проф. Кордуби збиває й опрокидує богато українських знатоків, особливо ґрупа українських професорів в Чеській Празі з проф. д-ром Ст. Смаль-Стоцьким на чолі. Їх аргументи історичного, лінґвістичного і культурного характеру зводяться до погляду, що назва „Русь“ в княжу давнину відносилася тільки до земель українських. То є виключно до тих земель, де Руська держава київських і галицьких династій справді перестояла довгі століття, де виробилися і закріпилися в тому часі одностайні форми, де виробилась одностайна українська мова, культура і нація, яка вже була готова до приходу Литви. Натомість московська культура і нація вироблювалася дещо пізніше і сформувалася осторонь від української.

Ось два коротко зясовані погляди на початки української нації і то погляди розбіжні. Котрий з тих двох поглядів вірний, правдиву відповідь може дати тільки наука на підставі подрібних і сумлінних дослідів. Наука та мусить бути чиста, без ніякої побічної думки, без домішки та без закраски в роді тих, які нераз заколочували до тієї справи (і доси заколочують) ріжні „учені“ та публіцисти.

ІІ. Будівництво Східних Славян.

Забираючи голос в тій справі, хочу причинитися до розяснення спірного питання. Хочу підійти до порушеної теми з боку, на який доси не звертав майже ніхто належної уваги, а який на мою думку повинен мати тут велике значіння. Я хочу вказати тільки на оденоднісенький відтинок культурного життя, на одну і ту саму галузь народної творчости у москалів та в українців, а порівнавши їх з собою, показати на прикладі тої творчости, що бодай в тій царині не було ніякої культурної єдности. Не було її і не могло бути там, де здається культурні ріжниці виростали вже мабуть з самих зародків первобутної окремішности племінної й навіть расової.

На гадці маю народне мистецтво, перш за все будівельний стиль, зовсім одмінний і ріжний у москалів та в українців.

В давних середновічних часах, коли духове і культурне життя в цілій християнській Европі ґуртувалося довкола церкви, будівлі церковні стають вимогою всеї людности і відбитком творчого духа раси. Франконська раса витягає стару романську святиню щораз більше в гору, майже в безконечність і замінює її на стрункий неботичний ґотик. У нас на Україні перші мурованні церкви поставили чужі майстри, ті, що їх Володимир Великий спровадив „отъ грекъ“ коло 988 року. Той стиль був чистий, візантійський, але не наш. Тому він борзо у нас „українізується“, а переданий на Московщину, він борзо там „московщиться“ і не треває там ані оден день довше від політичних впливів Київа. Церкви суздальські з 13. століття ріжняться вже від цегляних київських не лише своїм тесовим камінням, що зрештою (подібно як і в Галичині) випливало тільки з придатного під рукою матеріялу, але що важніше, своїми дивовижними різьбами виказують блищий звязок через Волгу і Каспійське море з Вірменією і краями орієнтальними, ніж з Галичем або Київом.

Лишім однак архітектуру мурованну, бо вона однаково була чужа і занесена на Україні й на Московщині. Непомірно важніший для нас стиль деревляний, той стиль, що виріс з власного народного кореня. І тут саме аж поражає своєю глибиною пропасть, яка ділить оба краї і народи. Тут маємо два світи, яскраво від себе відмежовані в укладі пляну, в елевації зрубу стін, в покрівлях, в оздобах орнаментики, взагалі у всему викінченні аж до найменчих подробиць, що до форми і техніки включно.

Приймаючи на увагу тільки найдавніші памятки будівництва народного, стверджуємо два зовсім окремі типи, пануючі одночасно виключно тільки на своїх етнографічних просторах: окремо тип церкви московської на всій Московщині й окремо тип церкви української, пануючої всевладно і неподільно на землях старої Руси, які днесь підходять під назву Соборної України.

Тип деревляної церкви московської представляється як будівля однокомора, квадратова, накрита високим дахом в роді високої острозакінченої піраміди. Ту піраміду згодом завершує маківка, виключно кругла, подібна до ріпи або цибулі. Вгорі хрест без зайвої окраси. Прибік вівтарний від сходу і входове „крильцо“ від заходу появляються тільки згодом в ролі мініятурних притворів при здоровенному кадовбі. Брак їм так вельми характеристичного для української церкви „фартуха“ то є „опасання“. Долішні части стін хоронить звичайно далеке відкошення дахової насади. Колиб ходило тут о яке посвоячення стилістичне, то хіба з краями скандинавськими, де стрімкі спадисті форми даху подиктували здавна атмосферичні умовини, особливо обильні опади снігу.

ІІІ. Український стиль.

Діяметрально інший тип деревляної церкви української однобанної або трибанної. Він представляє структурний орґанізм вищого розвою, з чого можна заключати, що він від московського і значно старший. Тут є підстава говорити вже про своєрідний український архітектурний стиль. Як у всякому правдивому стилі, так і тут не має місця ніяка фантазія, припадковість, але краса гармонійної цілости виходить унормована майже математичним законом відносно статики пропорції та симетрії ліній аж до всіх подробиць. Церкви наші та дзвіниці простенькі, але прекрасні в тій своїй простоті, очаровують навіть світових знатоків. Їх стиль не перейшов в камінь і не видав сподіваних архитворів тому тільки, що занадто рано стратив свою державну свободу і піддержку, що занадто швидко прибили його злидні. Від надмірного болю і горя від кривавих нападів він борзо посоловів і закостенів, припинений у дальшому розвою.

Основу української церкви становить хрест особливої подоби, де кінці перехрестя значно ширші і коротші від обох кінців держала. Таку подобу хреста в пляні дають три квадратові, зрослі з собою скрині церковного зрубу, уставлені рядом здовж „орієнтальної оси“ від заходу на схід. В середині більший і пропорціонально вищий квадрат нави, по боках менчі і низчі: вівтар і бабинець. Зруб вінчає в горі коронаційний ґзимс з дашка і здобної листви. Три скрині зрубу, внизу зрослі, виступають самостійно понад коронаційним дашком як окремі підстави трох бань. Ті підстави бувають або квадратові і баня має тоді вигляд шатра, або — і що найбільше — переходить у восьмигранні скрині, а баня над ними піддержана сподом при своїй насаді ще одним дашком, виглядає як старокняжий шолом. Її профіль видувається злегка „на пругах“ ніби присадкуватий дзвін. На верху бані „маківка“ все восьмиплаткова, дуже чепурна, завершена кулею з позолочуваної бляхи і хрестом. Хрести ті завжди залізні, і майстерно вироблені, бувають *трираменні або рівнораменні*. Ті останні як перекутні в квадраті, симетричні, надавалися особливо до того, щоби пристроїти їх гарним орнаментом. Весь будинок долом підперезаний широким „фартухом“ т. зв. „опасанням“ для захисту підвалин перед дощами і снігами, а також для надвишки вірних в разі переповнення в церкві. Символічно кромі хреста в пляні українська церква підкреслює виразно ідею щоглистого корабля на морі при розпущених парусах.

За матеріял найдавнішим українським святиням служили дуб, липа, тис, модерев, явір, смерека, ялиця і т. п. Дерево не було різане, тільки колене та почасти сокирою обтесане й оброблене на бруси, дилі, планиці і підлоги (підвалини). Трачі з пилами зявляються щойно пізніше. Вязання двояке: „на угла“ в низу і „цимбринове“ в горі. Згодом приймаються „німецькі замки“. На підвалини особливо під дзвіницями уживано грубезних дубів, менше товстих на стовпи і платви, а тонких на перехресні банти. На покрівлі уживано ґонтів і драниць або навіть звичайної простої стріхи з „кізлинням, де дах був простий сідловий. Двері, поки дістали залізні завіси, ходили „на круках“ і замикалися „на засув“. Тому ночами стерегла церкву чергова варта (головно від огню).

Українська церква рідко коли обходиться без метрики, яку має виписану все на входових одвірках. Там подано назву храму, місцевість, рік, місяць і день її викінчення згл. посвяченя, назву пароха, ктиторів і благодітелів, а деколи і назву майстра. Щось урочистого і зворушливого має в собі та мова предків до найдальших потомків. На жаль той висококультурний звичай поміщування подібних написів на памятках громад-

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижші. 4—20

ських зусиль загибає якраз в теперішних часах „культури“!...

Описаний тип української церкви стрічаємо скрізь, де тільки живе український нарід: на Київщині, в Галичині, Холмщині, Волині, Поліссю, на Закарпаттю, Буковині і Бесарабії, на Кубані та в Землі війська донського, занесений там Українцями в 17. і 18. столітті, коли заселювали цей край. Мало хто у нас знає, що козацтво на Донщині повстало з українського населення, тільки наставлена старшина московська надала всьому московський характер. В головних зарисах то землі Київської і Галицької держави, землі давної Руси, нині етноґрафічний простір України. А що тип той скрізь на диво одностайний, мимо того, що ті землі вже здавних давен порозділювані чужими кордонами і впливами, звідти доказ, що час наростання того стилю, а потому його розповсюднення треба відсунути в далеку давнину.

Що стиль української деревляної церкви мусів бути готовий вже в добу княжу, за тим промовляють давні малюнки, ритовини, інвентарі, описи, хочби дещо й пізніші, де він дійсно вже готовий. Стародавні киворії (кіборії) 13 віку з давніших церков перенесені до пізніших, а вони мають форму однобанної церкви. На те саме натякають і стародавні колядки, як нпр. про того господаря (князя), котрий каже: „Церков збудую з трома верхами, з одним віконцем!“... Сам я перед війною прослідив, зрисував або сфотоґрафував чимало найдавніших памяток українського стилю, найбільше в Галичині. Вони були з 17, дуже рідко з 16. віку, але приходили і „білі круки“ десь з часів кн. Свидригайла або і давніші. Дубові угли одної такої церковці, сильно надшарпані веремям, врешті „скамянілі“, при направі фартуха — як оповідав мені місцевий парох — „сокири не приймали!“ І вид її дійсно робив враження чогось надзвичайного. Священник упевнював, що на основі не істнуючої вже записки на богослужебній книзі церква та мала походити з р. 1400. З тих церков нема сьогодня мабуть ні одної! Всі погоріли в останній війні. Але треба зазначити, що кожна з них повна ріжних-преріжних памяток української минувшини, була сама в собі неначе музеєм високої історично-культурної вартости.

Всі прослїджені сліди українського стилю ведуть нас в добу української держави й упевняють в тому, що він був готовий вже в 13 і 14 століттю. Тай не було то надто рано. Не треба забувати, що деревляне будівництво вже тоді мало за собою вікову традицію. Вже в часах дохристіянських була у нас державна орґанізація племінних князів. Будувалися замки, укріплювалися городи сильними заборолами, ставилися святині, „ґонтинами“ звані. На тих самих горбках над річками і ставами, де стоять наші церкви і приходства, стояли колись серед роскішних гаїв липових і дубових, хороми Перуна, Дажбога, Сварога, святої, прозябаючої весни Живї (кажемо до нині „Живний четвер“), святих Русалій, св. Купала і св. Коляди. Український нарід хвалив і раньше Бога — хвалив як умів — і будував славу Божу. Русь охрестилася 988 року. Та це було тільки офіціяльне її охрещення, в першій мірі пануючого двора. Натомісць світло науки Христової протискалося сюди вже раньше і то на цілі століття нашими водними артеріями від Чорного моря: і зпоза Карпат (вплив св. Кирила і Методія). У невідому давнину повстали по наших лісах і горах, по видовбаних печерах в околиці Дністра і Дніпра, перші пустельні і обителі як нпр. Урич, Бубнище, Бакота, Лядава, Піп Іван і багато інших урочищ християнського культу на нашій землі, самих найперших!... Не буде ніякою пересадою, коли скажемо, що мало то місце щонайменше на двіста років перед офіціяльним охрещенням Руси.

Христова віра, яка у великій мірі причинилася до усунення племінних ріжниць і сформованя одностайної української нації, викликала потребу перших церков. Двох річей можемо бути зовсім певні:

1) що ті перші церкви будували наші доморослі майстри і

2) що будували їх на основі власної здавна виробленої практики.

Тому тип української деревляної церкви в суті річи є нашою стародавньою ґонтиною о незначній християнській надбудові, а дзвініця нашою старовинною вежею й оборонною баштою, одно і друге з доби наших доісторичних племінних князів.....

IV. Висновки.

Вертаючи до порушеної теми, підкреслюємо ще раз:

1) Брак культурної єдности, а натомісць величезну наявну ріжницю поміж українською та московською частиною старої Руси. Ту ріжницю пізнати найкраще хочби тільки на тому одному, але дуже важливому полі народної творчости, яким було будівництво божих храмів, то є будівельний стиль. З того видно, що ті ріжниці мусіли бути вже в первопочинах того духового і матеріяльного дорібку племінно-расового який нарешті зложився на повстання національного обличча Москалів та Українців. В Українців — тип славянський, у Москалів — тип славянофінський.

2) Українська нація й український стиль, що є духовим виявом нації, були готові і розповсюднені до приходу Литви на українські землі в половині 14. століття.

Ярослав, у квітні 1931.

Д-р Й. Пеленський.

Ви нині здорові, що буде завтра з Вами, не знати, тому вже нині подбайте про забезпечення Вашого майбутнього і майбутнього Вашої родини в Товаристві

874 **„КАРПАТІЯ“** 12-28

Львів, Руська 18.

Завтра може бути запізно.

Випрями вкінці шию в почутті освободження й говори споглядаючи горі до Бога: „Бери мене на дальше до чого хочеш! Твоя воля, це моя воля; я Твій. Що Тобі подобається я приймаю. Веди мене куди хочеш. Дай мені ролю, яка Тобі до вподоби! Чи маю бути урядником, чи приватною людиною, громадянином, чи засланцем; кожну Твою волю хочу заступати перед людьми (Епіктет, грецький фільософ стоік, (I. і II. ст. по Хр.).

НОВІ ВИДАННЯ

БЕСКИД, католицький тижневик, котрий виходив у Львові, перенесений до Перемишля (пл. Чацького, 5), де виходить у новій формі та значно побільшений. У Слові від Редакції в 1. ч. перемиського видання сказано, що „Бескид“ був досі призначений головно для наших підгірських сіл, а тепер має служити потребам цілої епархії, має стати провідником і дорадником широких мас вірних у найважніших питаннях життя, в справах віри, обичаїв і Церкви. „Бескид“ буде плекати у своїх читачів катол. світогляд, вказувати небезпеки, які загрожують св. Церкві в цілім світі, а зокрема в нашім народі й у своїй епархії, буде вчити, як поборювати лихо та загрівати до чинного апостольства в обороні й ширенні катол. засад в життю одиниці, родини і суспільности. „Бескид“ буде плекати шляхотні почування любови до рідного народу на релігійних основах та буде присвячувати чимало місця справам праці й капіталу. В круг партійно-політичної діяльности входити не буде. — Відновленому й поширеному орґанови щиро желаємо поводження, тим більше, що часи йдуть щораз більше грізні й кождий катол. орґан се дорога кріпость, яка здержує остаточну руїну.

ДЗВОНИ, літературно-науковий місячник. Ч. 1. Квітень, 1931. Ст. 64. Видає Видавн. Кооп. „Мета“. Відвіч. ред. Петро Ісаїв. — Сей місячник виходить здається на місце „Поступу“, котрий не появляється вже від довшого часу. Дзвони досить подібні до „Поступу“ в останних його часах. Рецензії в сім числі доволі цікаві й інтересно підібрані. Не розуміємо тільки на що було неслушно критикувати пок. проф. С. Томашівського в некролоґу. „Йому ввесь час бракувало історичного синтезу й міцних підстав загального (!) й історичного (!) світогляду“... Цікаво, що то за велитень сильних, загальних й історичних підстав мав відвагу написати подібні слова про пок. Томашівського, котрий якраз визначався надзвичайно сильними підставами загального й історичного світогляду. А що до „синтези“, то се був у нас власне той історик по званню, який проявив у своїх працях найбільше синтези, хоч правдою є, що більшу силу проявив в аналізі. Ми зовсім не стоїмо на становищі „де мортуіс нігіль нісі бене“, алеж критику тай ще до того зовсім безосновну не переводять культурні люди в некрольоґах! „Концепція (Т-го) сильно (!) страждала (!) непослідовністю й суперечністю (!) між її католицькими і праґматично-релятивістичними складників“. Де? Сподіємося, що дотичний „некрольоґічний критик“, укритий за латинською буквою „З“, виявить на будуче своє обличча, щоб загал побачив, на скільки він взагалі здібний до оцінки католицьких і „праґматично-релятивістичних“ складників. Здається, той критик не знає, що є льви, яких копати не легко навіть тоді, коли вони мертві.

ПРИ ТРЬОХ ЦАРЯХ. Так називаються дуже інтересні спомини, які видала б. гофмайстериня Єлисавета Алексіївна Наришкіна-Куракіна. Вона описує часи Александра II, Александра III і Николая II. Книжка та писана так що навіть чужинцеви по її перечитанню стає лекше зрозуміти Росію. В ній цікаві та кож згадки про визначних російських і французьких письменників, з котрими авторка особисто зустрічалася. Праця та має 280 сторін і 63 рідких ілюстрацій.

Тиждень оказійної продажі у фірми
„ОЛЬКА“ Ринок 35.
Великий вибір, товари першорядні.
922 4-10

Комплет жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. } Лиш 7·50 зл.
Комплет муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. } Лиш 7·50 зл

Жертви

Впр. о. М. Сулятицький, о. І. Колода і Впов. д-р Б. Неділський з Заболотова складають 7.50 зол. на католицьку пресу замість висилання святочних желань.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОСАДА ДЯКА до обняття від зараз. Зголошення: гр.-кат. Уряд парохіяльний в Петрові, п. Незвиска. 937 1—1

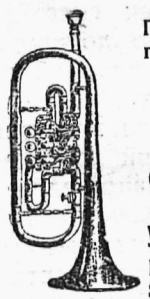
На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі *власним коштом*. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 6—100

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 46—50

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ
виконує скоро, дешево і на догідних услівях
Firma „ELEKTRON“,
с-ка з огр. пор. у Львові,
вул. Зиблікевича 1 і вул. Зелена 2. Тел. 28-75.
На складі: Лямпи, жарівки, мотори, **рефлєктори на сцени і дансінґи, які також на бажання випозичаємо.** 915 4— 0

Не викидай своїх гроший, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 22-50

Поручаю на догідні рати:
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
РОВЕРИ
ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ
як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.
ЛЄОНАРД ВАНКЕ, механік
ЛЬВІВ, Краківська 16.
885 9-10



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 16—25

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні уряджения поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 12-20

Рукописів Редакція не звертає

ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА ч. 17. II. п.
Телєф. 65—73.
Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням. Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.
Для Впр. священства і їх родин значна знижка. 929 3 6

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 932 2—5

Дешеві і добрі МЕБЛІ
924 поручає фірма 4 4
БРАТИ СІВЕК
Львів, ул. Коперника 3. Тел. 42-44.

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ	вовняні від	зл. 20
	з пуху від	зл. 130
МАТЕРАЦИ	з морської трави від	зл. 32
	з волосіння від	зл. 75
ПОДУШКИ	від	зл. 18
ПІРЯ	на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18	
ВСИПИ	на подушки зл. 3 — 5 — 7	

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Перероблює і покриває ковдри й матераци в однім дні знана
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
В. Іжицького
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.
Пенсіонатам ціни фабричні.
Цінники даром. 905 6—15

ГЕМОРОЇДИ.
Гемороїдальні чопики
ҐОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)
усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати в аптеках. 920 4—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 13—25

свій до свого! свій до свого!
ПЕРЕПЛЕТНЯ
Петра Подоляка
ПОБІЛЬШЕНА і ПЕРЕНЕСЕНА з вул. Третього Мая на вул.
ЖОВКІВСЬКУ 28.
Виконує всілякі переплетн. вироби, як оправи Євангелій, Служебників, книжок до бібліотек, канцелярійні книги, та приймає всякі наклади :-: :-: до брошурования. :-: :-:
Поручається ласкавій дальшій увазі.
926 2—?

Всеч. Священики і Духовні Семинарі, які хотять в десятьох місячних ратах закупити до студій або до окрашення своїх бібліотек **DAS PAPSTTUM**
von seiner Einsetzung bis zur Wiederherstellung Seiner Souveränität, von Dr. Gert Buchheit. — Das Werk enthält 576 Textillustrationen, 36 zum Teil fünffärbige Tafeln und 43 ganzseitige Abbildungen nach Originalen alter und neuer Meister. — Dauerhafter Halblederband R. M. 52·50.
Format 23 mal 31 cm. Gewicht 4.000 g.
При викупі посліплати перша рата. — Адреса: Федір Семаківський, Kraków, ul. Królowej Jadwigi 39. 935 2—2

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 19-?



Центральна складниця
ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.
Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.
Барвік і Божемський
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 4—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 23. квітня 1931. Ч. 28. (428)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Наша справа в Женеві

Відрочення укр. скарг?

Кореспондент одної польської ґазети пише з Лондону, що Комітет трьох Ради Союза Народів, зложений з Гендерсона та послів італійського і норвежського в Лондоні, радив над петиціями в справі пацифікації Схід. Галичини. Був також присутний директор меншостевої секції Союза Нар. Комітет по розгляненню документів надісланих Українцями й польським урядом мав застановитися над питанням, чи Рада Союза Народів компетентна займатися цею справою. По обговоренню матеріялу рішено звернутися до польського уряду по нові інформації.

—o—

Нові арештування Галичан в СССР.

Польська преса доносить, що на Рад. Україні наступили нові арештування Галичан. М. і. увязнено Ил. Цьокана, б. коменданта Тернополя за нашої влади, інж. Індишевського, братів Адама й Мих. Мельника та і. Закидають їм, що хочуть виконати думку, яку сам Ленін уважав дозволеною: проголосити незалежну українську республику.

—o—

Масові ліцитації

На терені східних воєвідств, як подає „Монітор Польські", оголосив „Виленський Земський Банк" ліцитацію коло 1750 земельних і понад 400 міських недвижимостий. У самім Вильні виставлено на ліцитацію 107 нерухомостий, в Білімстоку 92 і т. д. Величина зем. посілостий ріжна, є і по 20 гект., є і по 1000 і кілька тисяч гектарів. В костопільськім повіті на Волині одна посілість виносить 31.000 гект., її обдовження 1,300.000 зол. „Газ. Варшавська" додає: „Так доконується автоматично земельна реформа. Скільки польського майна перейде в чужі руки?..."

—o—

Ватикан і переворот в Еспанії

Переворот в Еспанії не був для Ватикану несподіванкою. В Мадриті перебуває нунцій Тедешіні, досконалий знавець тамошних відносин. Переворот передбачувано. Тому м. і. завчасу перевезено до Риму єзуїтські архіви. Яке становище займе Ватикан, — ще не знати. „Джіорнале д'Італія" твердить, що Нунцій дальше остане в Мадриті. Ватикан не привязує ваги до такої чи іншої форми правління. Стоючи на сторожі справ віри, без сумніву старатиметься навязати взаємини з республиканським урядом так, як це було після португальського перевороту. Характеристичне, що „Осерваторе Романо" подає лиш суху хроніку подій, без коментарів.

Як у Франції витали еспанського короля

Паризька людність ентузіястично приняла прибуваючого до Парижа короля Альфонса XIII. Часописи пишуть, що на двірці і вулицях мимо пізної ночі, ждали на короля сотки тисяч людий, щоб виявити йому співчуття. Хоч сих демонстрацій не треба перецінювати, то в кождім разі це характеристичне для настрою широких французьких мас супроти подій в Еспанії. Комуністична і соціялістична преса закидає ліберально-буржуазній пресі, що вона видно монархістичних переконань, коли з такою симпатією і співчуттям пише про Альфонса XIII і про події в Еспанії. З другої сторони монархістична „Аксіон Франсез" зїдливо зауважує, що французький нарід дуже любить королів, але — тільки чужих.

—o—

Окружний зїзд Т. Ш. Л.

В домі ТШЛ (Тов. Школи Людовей) при вул. Чарнецького у Львові відбувся Окружний Зїзд ТСЛ. при співучасти представників властий. Терен його обіймає Львів і 13 повітів Сх. Галичини. Домів має той округ 45, буджет його виносить 530.055 зл. Захоронок має округ 7, бурс 5, читалень 136, випозичалень книжок у містах 39, по селах 112, движимих бібліотек 90 і 55.000 книжок, читалень виключно з часописами 38. Прогульок для пізнавання краю уряджено 44, обходів 148, представлень і фестинів 294. Особливу вагу кладено на живе слово, нпр. в однім дні вислав округ 31 прелеґентів до 7 повітів.

Табеля ранґ в совітах

Моск. кореспонд. „Соц. Вестніка" доносить: Радянська табеля ранґ вироблена вже до подробиць. Тепер по найлекшім натяку большевик уже знає, як кого величати. 1) „Лучший ученик Леніна". При появі такого на трибуні всі встають і кілька мінут бють в долоні з криком „гурра!" Се Сталін. 2) „Славний соратник Леніна" (Молотов). 3) „Стойкий большевик „ленінець" (Ворошилов). 4) Нопоколибимий большевик" (Орджонікідзе). 5) „Лучший большевик". 6) „Вірний большевик". 7) „Почесний член чекістської родини". 8) Просто: „Член" і т. д. аж до звичайного товариша. Перенесення на висший щебель збільшує платню, дає право видавати брошури державним коштом, називати міста і села іменем такого товариша та головно — право правити.

1-ший день травня має бути кривавий

„Газ. Пор." доносить, що варшавська поліція увязнила визначних комуністів і знайшла при них шифровані накази з Москви, щоб 1. травня с. р. за всяку ціну викликали криваві забурення в Польщі. Того дня ком. демонстрації будуть особливо остро заборонені.

—o—

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ
себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить
857 їх на добрі відсотки 28—?
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ПО ЗЇЗДІ „РІДНОЇ ШКОЛИ"

Враження і думки очевидця.

В 24 ч. „Н. Зорі" описав я свої враження з Ювилейного Зїзду „Рідної Школи". А тут подам деякі свої думки про Р. Школу. Ось вони:

1) Вага Рідної Школи така велика, що розводитися над нею нема потреби. Вона всім відома. Вся річ тільки в тім, якої Рідної Школи? Бо рідна мова в школі ще не говорить про корисність школи. Таку „рідну школу" мають і большевики. Ходить о дух тої школи, а не лиш о форму.

2) На зїзді ствердженo велику мізерію „Р. Школи". Вона ледви дихає, учительство її в нужді. Як се пояснити? Чи тих рідних шкіл і того учительства так богато? Зовсім ні. Отже чомуж такий стан? Бо суспільність диференціюється і той процес поступає навіть дуже скоро. До якої міри скоро, нехай послужить доказом отсей автентичний факт: По зїзді приступив оден з його учасників, котрий приїхав з краю до свого товариша, котрий живе постійно у Львові, тай сказав до нього: „Знаєш, я не знав на тім зїзді, де я попав. Чую, говорять про католицизм, про католицькі засади виховання і т. п. Хто таке передтим чув?"... То був уважний обсерватор. Хоч на зїзді говорилося про католицькі засади виховання доволі мало (бо зїзд визначено на день, у якім священики мали відправи). то таки зазначилася католицька думка. До того треба підчеркнути, що на зїзді не було між делеґатами представників зовсім лівого відтинка нашої суспільности, тільки були 1) ліберали старої дати, 2) безбарвні (котрі скрізь схильні до лібералізму, бо такий загальний настрій) і 3) католики. Кожда з тих ґруп має свої погляди на школу і виховання. І ріжниці між ними не будуть меншати, тільки будуть рости. Се вже відбивається і щораз більше мусить відбиватися на Р. Школі.

3) А якже є в инших народів? Чиж не мають Поляки, Чехи, Німці своєї „Р. Школи", яку удержують приватними складками, збірним зусиллям? Так, мають. Одначе суспільности тих народів вже значно більше поступили в діференціяції. В кождій з них католицький рух сформувався значно скорше, подібно як усякі ліві рухи. Там повстало приватне шкільництво ріжного рода — і власне тому воно розвивалося й розвивається. Нпр. у Поляків побідив костел зовсім виразно, хоч і він тепер підриваний. Ті, що не годилися з його впливом, звернули свою енергію і свої засоби на творення т. зв. робітничого університету й т. п. У Чехів і Німців той розвиток ще виразніший. І тому там кипить життя на области приватного шкільництва. Воно стало виразом живих струй у суспільности. А там, де в одній орґанізації тиснуться люди ріжних поглядів, впливи їх мусять невтралізуватися — і жадна струя не має зі

своїх жертв і зусиль ні задоволення ні пожитку. А на тім очевидно терпить сама Р. Школа, терпить її дітвора, терпить її учительство, терпить вся суспільність.

4) Подивімся до якої могутности довели головно при помочи своєї школи католики в Злучених Державах Північної Америки. Тому 150 літ було їх там лише 20.000 і мали всего на всего 6 церков. Сегодня є там католиків 20.000.000 (двацяць міліонів) і мають 18.000 церков! Значить — там католики ростуть чисельно п я т ь р а з і в с к о р ш е ніж усе населення. І то ростуть так без найменшої допомоги держави. „Дас Нае Райх“ подаючи ту поучаючу статистику (в 27. ч. 13. річника), додає: „Коли американські католики є тим, чим вони є, то завдячують се своїм школам“. Вони удержують там 60.000 народних учителів у 8.000 приватних нар. школах, далі 14.000 професорів у 2.400 середних школах, далі 7.000 професорів університетського типу в 160 високих школах (де вчиться 100.000 катол. студентів), далі 2.300 професорів нашого семинаріяльного типу, котрі приготовляють 31.000 учителів у 270 школах семинаріяльного типу. Катол. Епископи в Півн. Америці оснували вже тому 10 літ спеціяльну „Кетолик Велфер Конференс“, котра тільки на свій пресовий відділ видає 80.000 дол. що року. Той відділ удержує своїх кореспондентів у всіх столицях Европи і має 46 надавчих радіостацій. Вся та великанська машина удержувана приватними складками при церквах і в церквах — і ще ніхто не чув, щоб десятки тисяч кат. учителів й инших служачих жалувалися на нужду. Зрахуймо разом тамошних катол. учителів у приватних катол. школах. Є їх під сю пору 83.300. Приймім округло 80.000. Тепер порівнаймо. Коли 20 міл. тамошних католиків удержує 80.000 учителів (кромі численного духовенства і церковної прислуги!), то на два і пів міл. католиків припадає удержання 10.000 учителів. Приймім, що нас у Галичині є тільки 2,500.000 (хоч нас очевидно значно більше) і приймім на основі податкових даних, що в нас можливість жертвенности 20 разів менша, то все таки моглиб ми удержати 1.000 катол. приватних учителів (бо тягар удержання духовенства поносять тут старі релігійні фондації, котрих маєтки забрала свого часу держава, яка тому й доплачує на удержання духовенства). І се дійсно можна виконати згодом, зачинаючи від малого так, як се описує в своїм Пастирськім Листі Преосв. Константин Богачевський (гл. 18—20 чч. „Н. Зорі“). То значить, зачинаючи від шкіл, до ведення котрих уживається зразу монахинь, як н а й д е ш е в ш и х сил і потому будуючи щораз вишу сіть шкіл, до яких треба вже й світських, найвисше кваліфікованих сил. Чомуж Преосв. Константин не виконав того пляну? Бо застав духовенство від давна вмотане в спільну роботу з ліберадами, духовенство, яке думає, що в той спосіб „іде з народом“ і „працює для народа“. Так дійшло там до повного забагнення відносин — і так дійде й у нас до того самого, коли не звернемо на новий шлях.

5) Не треба забувати, що положення нашої суспільности дуже тяжке. Тому й шкільництво її мусить бути приноровлене до того положення. До жадних урядів наших дітий не приймають. І при взаїмній ненависти, яка тут панує, нема виглядів на скору зміну того стану. Тому наші приватні школи не повинні продукувати таких інтеліґентів, які не знайдуть собі місця зі своєю освітою, але інтеліґентів з практичним знанням, яким можна перебитися в нашім тяжкім життю. Про ту основну справу, котра являється просто рацією істнування Рідної Школи, не було на її ювилейнім зїзді ніякої мови ні розмови. І не дивота: бо де неустійнені навіть моральні засади виховання, там трудно говорити про дальші справи. Ми дуже цінимо клясичне виховання. Молоді люди з таким вихованням конечно потрібні як кандидати до духовного стану. Та не можемо не запитати наших вихователів з Р. Школи: Що ви серед наших відносин зробите з н а д м і р н и м числом молодих людий, які вийдуть з наших приватних ґімназій зі знанням Тускулянських Диспутацій Ціцерона, творів Саллюстія, Лівія, Цезара, Гомера, Ксенофонта і т. д. Тожто буде тяжка „Катабазіс“ тої нашої нещасної молоді, яка колись гірко буде жалуватися на те, що не дали їй підготовки до практичного знання. Вона буде далеко тяжша від „Катабазіс“ тих 10.000 Греків, що втікали з глибини чужого ворожого краю в нужді і постійнім страху за своє життя. Розумно сказав на зїзді оден з учителів: „Польський уряд зовсім непотрібно ліквідує наші приватні школи, бо прецінь ми самі будемо їх ліквідувати, коли так дальше піде“... Не промовчуйте панове таких розумних голосів! Не накидайтеся на розумну критику, бо буде зле. Думайте про ті важні справи, говоріть і пишіть! А передовсім уґрунтуйте Р. Школу на твердій основі католицької віри і Церкви, а все инше дасться вам. Тільки засліплені думають, що таке уґрунтування „вже є“. Якби воно було, то Р. Школа не стоялаб у нужді на краю пропасти — в 50-ліття свого істнування.

А. Ч.

—o—

Станиславів — Книгинин місто

До П. Т. Громадянства в Краю і закордоном!

Друге місце по городі Льва в галицькій волості займає місто Станиславів враз зі своїми великими передмістями. До найбільшого наскрізь українського, положеного по обох сторонах галицького і стрийського шляху передмістя, яким є Книгинин-місто, починає постепенно напливати чужий елемент. Щоб задержати національний характер свойого осідку, громадяни цього передмістя приступили до будови власної домівки при збігу двох головних улиць Галицької і Шевченка, яка сталаб осередком освітно-культурного та економічного життя. Будова добігає кінця. Самооподаткування громадян Книгиніна-міста зовсім не покриває коштів будови цеї домівки. Тому Виділ читальні „Просвіти“ звертається цею дорогою до Всіх П. Т. Громадян, Виділів Філій і Читалень „Просвіти“, Фінансових наших Установ, Кооператив та всіх Товариств як в Краю так і закордоном о ласкаве надіслання відповідного датку на будову читальні „Просвіти“ в Книгинині-місті. „З а у к р а ї н с ь к и й х а р а к т е р н а ш и х м і с т т а м і с т о ч о к“ — цей клич кожний свідомий Українець в теперішних часах добре пізнав і тому Виділ читальні має повну надію, що при ласкавій допомозі П. Т. Жертводавців скоро стане викінчений будинок, який буде заборолом національної свідомости. Датки проситься надсилати чеками на адресу: Укр. Коопер. Банк у Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 23, на чекове конто 150.568 з заміткою: Будова читальні. За Виділ читальні „Просвіти“: Голова Юрко Ясінський вр., секретар Михайло Прідун вр.

Проф. Д-р Л КОПЛЕР

Реліґія й політика*)

Під сим оглядом справджується, не знати вже котрий раз всім добре відоме слово Христа, що двом панам рівночасно не можна служити. Не можна бути в приватнім життю католиком, а в публичнім життю йти в однім ряді з ворогами католиків. Не можна вдома бути з а Христом, а поза домом п р о т и Христа. Не можна в чотирьох стінах свого дому жити як християнин, а поза ними виступати як поганин. Не можна рівночасно згинати коліна перед Богом і перед Ваалом. Хто так поступає, сей хоче чи не хоче, стає Юдою, зрадником Того, котрий сказав: „Хто не зі Мною, сей проти Мене (Мат. 12, 30) і: „Хто виречеся Мене перед людьми, сего виречуся і Я перед Моїм Вітцем, котрий на небесіх“ (Мат. 10, 33).

4. Правда, може лучитися, що хтось під впливом террору найдеться в примусовім положенню і мусить пристати до протиреліґійної орґанізації. Бож ми діждалися вже сего, що католицькі робітники й робітниці дуже часто не мали іншого виходу як: або записатися до червоного професійного союзу, або бути позбавленим праці й засобів до життя. В таких випадках, в котрих стероризований, наразивби себе і свою родину на тяжкі матеріяльні страти або навіть на нужду, коли не вписавсяб до червоної орґанізації, християнська наука моральности дозваляє пристати до такої партії але під такими услівями:

а) Перша умовина, щоби приступлення було л и ш з о в н і ш н е, ніколи також внутрішне, т. зн. щоб стероризований не приймав серцем, ні не признавав протиреліґійної програми чи протицерковних статутів і не погоджувався на них. Щодо принимання протиреліґійних поглядів і жадань не може бути і нема жадного такого террору, бо внутрішних переконань не можна вимусити.

б) Друга умовина така, щоб чисто зовнішна приналежність до протиреліґійної партії чи орґанізації тривала л и ш т а к д о в г о, я к д о в г о з а х о д и т ь п р и м у с о в е п о л о ж е н н я. З хвилею коли террор устане або можна від нього увільнитися, мусить також скінчитися й чисто зовнішне членство, бо відпала одинока причина, котра з морального боку оправдувала приналежність до такої партії.

в) Вкінці умовина вимагає, щоб той, хто приступив під терором до протиреліґійної партії чи орґанізації, з причин переходових і чисто зовнішних, не потерпів шкоди на вірі і моральности. Він мусить уникати всего, що моглоб захитати в нього віру й підкопати його моральність. Не вільно йому отже тримати протиреліґійних часописів і противних християнській моралі писем партії або орґанізації. Колиб йому такі брошури або ґазети насильно накинено, то не вільно йому їх читати, ні давати родині чи другим. Не вільно йому ходити на зібрання протиреліґійного характеру. А колиб його до сего змушувано, то він повинен забезпечитися від небезпеки, загрожуючої його вірі, дбаючи про відповідне дальше укріплювання себе у вірі.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч 10—26.

Покладайся на Бога та чини добре, каже Пророк, і в спокою житимеш на землі споживаючи добра її (Тома Кемпійський).

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки. Коци на ліжка і коні поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч. 7. (напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 5—20

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

ВПреосв. Митрополит Андрій Шептицький оповістив в 6. ч. „Мети“, орґану Катол. Союза, відзив до духовенства Галицької Провінції на обрядові теми з приводу назначення Апостоль. Візитатором Преосв. Чарнецького. З огляду на те, що той відзив в цілости принесла „Мета“ й „Діло“, нема потреби ще раз його перепечатувати. На ті самі теми майже рівночасно вийшов у Станиславові Пастирський Лист звернений до духовенства Станиславівської Епархії, котрий освітлює ті самі проблеми тільки з иншої точки погляду.

З приводу 40-літної річниці Енцикліки „Рерум Новарум“. (Кінець). Сам папа Лев XIII назвав його своїм „великим попередником“. Кеттелер — це „епископ робітників“. Як Кеттелер енцикліку Льва XIII натхнув, так знов співпрацівником її став кардинал Мермійо (**Mermillod, 1824—1892**). Він станув на чолі комісії, званої в історії христ.-суспільного руху „Фрибурська унія“. Та комісія своєю семилітньою працею (1884—1891) випрацювала позитивну програму суспільної праці, яку Лев XIII взяв за основу своєї енцикліки „**Rerum novarum**“. В усіх краях католицького світа, Франції, Англії, де працював з великим успіхом Менінґ (**Manning**, 1808—1892) і заслужив собі в історії на почесну назву „Кардинала робітників“, Австрії, Італії та Америці, закипіла жива й сильна суспільна праця. Та серед католицького табору суспільних працівників не було ще певности, чи їх праця на суспільному полі згідна з духом і наукою церкви. Серед суспільної праці католиків бракувало чогось найважнішого, себто одобрення їх праці найвисшим авторітетом з Риму. Тому бракови зарадив великий Христовий намісник Лев XIII, який в історії суспільного руху носить почесну назву „Папа робітників“. Видав він 15 мая 1891 р. безсмертну енцикл. „**Rerum novarum**“, яка стала великою картою (**Magna charta**) робітників. Не місце тут докладно обговорювати засади виложені в тій енцикліці. Перейдемо бодай коротко її найголовніші провідні ідеї. Цілу енцикліку можна поділити на дві части: Одну негативну, другу позитивну. В першій негативній части піддає папа Лев XIII. острій але слушній критиці фальшиву розвязку суспільного згл. робітничого руху, яку намагався подати соціялізм. Лев XIII. осуджує соціялізм, бо він опирається на цілком блудних принципах: на змаганню усунути приватну власність, а заступити її спільною, колективною, комуністичною. Колективний устрій, в якім всі матеріяльні добра перейшлиб на власність „суспільности“ чи „народу“, опрокидує Лев XIII ясними, до розуму промовляючими, сильними доказами. Такий колективний, комуністичний устрій шкодить інтересам самих робітників. Він відбирає робітникови охоту й енергію до праці, відбирає його овочі праці, позбавляє його одинокого середника поліпшення своєї долі. Спільна власність противиться і природному праву, бо чоловік вже зі своєю природою приносить на цей світ право посідання приватної власности. Спільна власність загрожує також родині. Родина це інституція старша від держави та з огляду на свою особлившу ціль має незаперечене право посідання приватної власности. Тому й держава, хоч має певного рода право вмішуватися в родинне життя, не може й не має права приватної власности родини заступити своєю суспільною „опікою“. Заведення спільної власности грозить і суспільному ладові. Переведення в чин колективного, комуністичного устрою мусить викликати грізні наслідки: переворот цілого суспільного устрою, віддання горожан в неволю бюрократії і соціялістичної держави, боротьбу кляс, зменшення богацтв, загальну нужду. Днесь, коли вже маємо перед собою досвід зроблений з соціялістичним устроєм в большевицькій Росії й на Україні, мусимо признати, що папа Лев XIII своїм дійсно ґеніяльним умом неначе пророчим оком оглядав будучність. То що днесь переживає большевицька Росія і Україна, себто загальна матеріяльна нужда не тільки серед робітників але й серед селян, цілком розбита родина, до дна зіпсута молодь, то всьо — це найкращий доказ, до чого веде наука соціялістів. Папа Лев XIII не вдоволився однак тим, що остро й безпощадно осудив науку соціялістів. Він — у другій частині своєї робіт. енцикліки подав і позитивну конкретну дорогу, якою можна і належалоб вирвати робітничі маси з їх недолі. По думці Льва XIII до освободження робітничих мас з нужди покликані три чинники: церква, держава, станові робітничі орґанізації. Лев XIII. рішучо й отверто боронить права й обовязку церкви в суспільному питанню. Без церкви суспільного питання не дасться розвязати. Ролю церкви в розвязці суспільного питання спроваджує Лев XIII до трох актів: церква вчить, виховує, практично ділає. Найперше церква поучує о правдивій вартости матеріяльних дібр. Матеріяльні добра не ціль сама в собі, тільки середник до внутрішнього удосконалення. Проте змагання до щастя не на них належить опирати. Праці привертає Церква благородність, взнесліть, надану праці самим Ісусом Христом. З упливом часу праця утратила свою вартість і то під впливом матеріялістичного погляду на світ. Лев XIII. привертає праці її питому гідність. Праця це не товар виставлений на продаж але це життева функція, яка дає право кождому працюючому чоловікови до справедливої частини при поділі матеріяльних дібр. Церква і виховує. А цю ролю сповняє церква через підношення обовязків справедливости у відношенню між робітниками а працедавцями. Взаїмні обовязки мають і робітники і працедавці. Робітники обовязані „не ушкоджувати в нічім річи, не нарушати особи властителів, в обороні своїх прав здержуватися від насильства і ніколи не послуговатися бунтом; не лучитися з зіпсованими людьми, які підступно предкладають надмірні надії й величезні обітниці, що звичайно потягає за собою зруйнування маєтків“. Богатші, пани, працедавці мають рівнож обовязки: „Не уважати робітників як своїх невільників; признавати в них слушно гідність особи“. „Правдиво огидна і нелюдська є річ, надуживати людий немов річи для зиску і не цінити їх більше як тільки фізичні єства“. Працедавці мають строгий обовязок дбати про релиґійні і духові потреби робітників. Церква виховує людий і в християнських обичаях подаванням розважань о вічности, яка викликує особливший вплив в ділянці уживання богацтв і усталює властивий погляд на убожество. Церква не тільки вчить, виховує, але і ділає практично. Тільки одинока церква сягає в глибину людських душ і має середники „наклонити чоловіка, щоб був послушним обовязкови, повздержував пристрасти духа, любив Бога і ближнього та поконував перешкоди в чеснотах“. Церква своїми інституціями обновлює цілу суспільність. Але церква не звертає уваги тільки на образування духа, вона також ріжними добродійними інституціями піддержує і матеріяльний добробут суспільних кляс. Крім Церкви покликана до направи кривд робітників і держава. До обовязків держави зачисляє Лев XIII. журбу держави о загальний матеріяльний добробут цілої суспільности, а передовсім опіку держави над убогими. Бо й убогі-робітники се складова часть державного орґанізму. Особлившими обовязками держави, по думці Льва XIII., є охорона приватної власности, праці, охорона жінок і дітий, вимір справедливої платні. Третий чинник покликаний до направи долі робітників, це станові робітничі орґанізації, які освітно-релиґійною та економічною працею можуть поправити незавидну долю робітників. Словами, натхненими горячою любовю до соціялістичних робітників, звертається Лев XIII. до католицьких орґанізацій, старатися до своїх рядів затягнути всіх робітників, що належать до ворожих релиґії орґанізацій, кінчить Лев XIII. свою безсмертну енцикліку „**Rerum novarum**“. Це найважніші, головні засади, які тому 40 літ подав „папа робітників“ Лев XIII. Причина сьогоднішної катастрофи, над якою стануло людство, може бути тільки одна, себто: що засад Христових, які Лев XIII. виложив у тій енцикліці, до сьогодні не переведено в життя. Коли хочемо бодай в части і по нашим силам причинитися до освободження людства з пропасти так матеріяльної як і моральної нужди, мусимо піти за вказівками, напімненнями й осторогами Льва XIII. Мусимо доложити всіх середників до того, щоб ідеї виложені в безсмертній енцикл. „**Rerum novarum**“ переводити в чин. В цей спосіб найкраще і найгідніше відсвяткуємо 40 літню появу енцикліки і окажемо вдячність великому „папі робітників“ Львови XIII.

Тиждень оказійної продажі у фірми „ОЛЬКА“ Ринок 35.
Великий вибір, товари першорядні.
922 5 10
Комплет жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. **Лиш 7·50 зл.**
Комплет муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. **Лиш 7·50 зл.**

Маленький фейлетон

Запалення і затроєння нирок

Завдання нирок полягає на тім, щоби з уриною віддаляти з крови непотрібні організмови складники. Коли нирки хорі, тоді пропускають і инші складники, не лиш непотрібні, передовсім білок, або й зовсім перестають функціонувати. Тоді здержані непотрібні складники викликають затроєння. Виділювання білка, коли воно невелике, може тревати літами без шкоди. Хороби нирок повстають під впливом хемічних ділань алькоголю і т. п. або затроєнь бактеріями при заразливих хоробах, особливо при шкарлятині. Хорі на нирки мусять споживати несолені й неперчені страви, бо се дражнить. Лікар д-р Ріхард Брінґ досліджував докладно ниркові хороби. При затроєннях наступають зразу болі голови і звертання, потому корчі, подібні до епілептичних конвульсій, по яких слідує утрата притомности, що треває часом годинами або й кінчиться смертю. Такий стан називають „уремія“. Вона наступає також при довго треваючих запаленнях нирок. Та при строгій дієті може довго жити і хронічно хорий на нирки. Життя таких хорих залежне від 1) страви без соли й усяких острих приправ, 2) від чистоти всеї шкіри, яку треба удержувати при помочи теплих купелів, 3) від одягу, який мусить бути дібраний відповідно, 4) від шанування серця. (З німецького).

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗАСІДАННЯ ОРҐАНІЗАЦИЙНОГО КОМІТЕТУ УКНП (Укр. Катол. Нар. Партії) відбулося у Львові дня 18 і 19 с. м. На нім передискутовано й ухвалено проєкт орґанізаційного статута партії, який рішено видати окремою брошурою. Відчитано й передискутовано також частину рефератів, призначених на зїзд. Кромі того рішено перед всекраєвим партійним зїздом скликати провінціональні зїзди.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ польського сойму скликана виключно для ратифікації зелізничої позички, затягненої у француз. фінансістів. Опісля буде скликана друга надзвичайна сесія для полагодження важних податкових законів і т. зв. малого самоврядного закону. Речинець її скликання залежатиме від закінчення сесії Союза Народів, котра визначена на 18 травня б. р.

Б. ПОСЛА ЛІЩИНСЬКОГО засуджено на підставі вердикту лави присяжн. на 6 міс. тюрми, яку він відбув 8-місячним слідчим арештом. Та його не випущено, бо має ще оден процес на Волині.

ПОЛК. КОСТЕК-БЕРНАЦКИЙ, добре знаний б. берестейським вязням, їде до Карльсбаду на звичайну курацію („Ілл. Кур. Цодз.“).

ВІДПОВІДЬ ПРОФ. ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ДУБАНОВІЧА на анкету в справі реформи конституції сконфіскувала прокуратура після її появи в одній опозиційній ґазеті. Однак та сензаційна конфіската має бути знесена на основі порозуміння мін. Складковского з марш. Світальским.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 15-20

РОСІЙСЬКИЙ ВЕЛ. КНЯЗЬ КИРИЛО їздив до Сирії, де переговорював в імени російської еміґрації з представниками Курдів і Вірмен у справі спільної протибольшевицької діяльности на пограниччу Кавказу. Так пише большевицька преса.

РЕСПУБЛИКАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЕСПАНІЇ Замора заявив, що уряд буде перестерігати свободи віри й совісти і що не буде вести протикатолицької політики. Архиепископ Тараґени, епископ Барцельони, ОО. Кармеліти і богато релїґійних заведень заявилося за новим урядом (ПАТ).

ПОЛІТИЧНИЙ ПЕРЕВОРОТ в Еспанії хоче використати Москва. В тій цілі відбулося засідання екзекутиви III. Інтернаціоналу при співучасти еспанських комуністів. Екзекутива ухвалила докладні інструкції для еспанських комуністів у справі приготування ґенерального страйку й комуністичної революції.

АЛЬФОНС XIII НЕ ТРАТИТЬ НАДІЇ. Перед відїздом з Марсилії король Альфонс заявив, що підчас виборів до парляменту може богато ще змінитися. При тім додав, що більше треба було відваги на се, щоб так поступити як він поступив, ніж вести шаржу проти своїх горожан. Республиканський еспанський уряд дозволив оголосити королівський маніфест. Коментарів жадних не буде.

НОВИНКИ

Голодівка політичних вязнів у Львові, в слідчій вязниці на Бриґідках, треває від 17. с. м. 60 увязнених домагається прискорення слідств.

Управа Націон. Музею звертає увагу, що Виставка П. Холодного буде отворена лише до кінця місяця квітня що дня від 9—17. год. Хто ще не мав нагоди побачити майже в комплеті твори нашого небуденного мистця, хай це зробить як найскорше, бо вже ніколи не буде другий раз такої нагоди. Посмертна виставка це остання збірна виставка даного мистця. Вступ знижений до 1.— зл., шкільні прогульки по умові.

На вул. Городецькій у Львові зударився військовий мотоцикль з трамваєвим возом. Тому, що мотоцикль їхав з шаленою скорістю наслідок зудару був такий, що капітан Роботицкий викинений з мотоциклю головою до хідника погиб на місці, а двох підофіцирів тяжко ранених.

Секретар анґлійського посольства у Варшаві Альберт Еміль Дік поповнив самогубство їдучи автом. Перевезений до шпиталя, вмер. Причина: нервовий розстрій.

У Львові появився новий польський журнал „Тиждень“, присвячений сучасній культурі. „Кур. Львов.“ поставився до нього критично, за безкритичний культ сучасности.

Львівський воєвід. уряд розвязав цех львів. пекарів за те, що його управа самовільно підвисшила ціну печива, хоч ся справа належить до маґістрату Львова.

Скасування нестягнених адміністраційних кар проєктує ввести законодатною дорогою міністер внутрішних справ.

Людність Польщі. Після даних статистичного уряду в дні 1. січня 1931 р. людність Польщі виносила 31,148.000 голов. З того на полудневі воєвідства припадає 8,344 тис.

Ученик застрілив плютонового через необережність в Станиславові підчас вправ військового „пшиспособеня“.

Весняний сезон у Черчі. Як довідуємося, весняний сезон у Черчі починається цього року 15. травня. Ціни знижені. Проспекти та інформації висилає на бажання канцелярія дирекції. Львів, Ринок 10. I. (Центробанк), або Управа Живця: Черче, почта Рогатин. 940 1—3

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джалла, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 40—58

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛО і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ҐАЛИЦЬКА ч. 20. 847 32—50

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.93 зол. ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація надання, віддаль 200 км). Двірська пшениця 27.50—28.00, пшениця сел. 25.75—26.25, жито дв. 22.50—22.75, жито сел. 22.00—22.25, ячмінь дв. 25.00—25.50, ячмінь на мливо 23.00—23.50, овес ґал. 24.50—25.00, кукурудза ром. 25.00—26.00, ґречка 41.00—42.00, житний і пшеничний ґрис 20.25—20.50, ґреч. каша 50% полов. 78.00—80.00. Подорожіли: ґречка, кукурудза, пільний горох, вика, ґрис, каша і мука. Тенденція на загал звижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном **меблїв** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблї** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСЯ**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблї всілякого рода, як також меблї тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблї власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 7—100

ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА ч. 17. II. п.
Телеф. 65—73.
Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням. Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.
Для Впр. священства і їх родин значна знижка. 929 4 6

Не викидай своїх ґрошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблї тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблї. 871. 23-50

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ҐОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблї тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблїв скіряних. 812 47—50

ЗА ҐОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росґарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 Львів, вул. Браєрівська 4. 13-20


Центральна складниця
ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.
Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.
Барвік і Божемський
925 Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60. 5—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 26. квітня 1931. Ч. 29. (429)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Їдуть з Москви ущасливляти Еспанців

Через Варшаву переїхав Виконуючий Комітет Еспанської Секції Комун. Інтернаціоналу, 6 Еспанців, 4 Португальці, 7 совітських горожан, 1 негр. Всі мали польські й німецькі транзитні віза. З ними говорив кореспондент „Шікаго Трибюн". Отримав таку заяву: „Ми всі переконані, що в Еспанії скоро зачнеться ком. революція, бо теперішне правительство не в силі задоволити пролетаріяту. При червоній Еспанії на заході й червоній Росії на сході комунізм скоро воцариться в цілій Европі." — Тим самим поїздом їхали з Москви американські туристи. Вони оповідають, що в Москві випроважала аґентів Комінтерна величезна товпа з окликами: „А скоро там кінчіть з еспанськими Керенськими й Мілюковими!"...

—o—

З таємниць перевороту в Еспанії

Було подібно як в Росії.

Паризька преса доносить: Виявилося, що в подіях 14 квітня рішаючу ролю відограв ґенерал горож. ґвардії Сангурро, той сам, що в 1923 р. робив переворот з ґен. Пріма де Ріверою. Він рано 14. IV. с. р. прибув до мін. війни, ґен. Беренґуера й заявив йому, що уважає божевіллям, боротися з загальним настроєм і не видасть наказів ґвардії, щоб виступила проти непорядків. Про се довідалися республиканці. Коли ґен. Раманонес коло год. 2. в пол. приїхав до їх лідера Алкала Замори, щоб залагодити справу компромісово, Замора не хотів переговорювати. Для певности республиканці післали ще чоловіка до одного приятеля Сангурра. Той відповів, що Сангурро дійсно так говорив і що по уступленні короля він поставить себе до диспозиції нового правительства. Тимчасом ґен. Беренґуер повідомив короля про становище Сангурра і додав, що настрій армії кепський. Се рішило про уступлення короля. Коли про се довідався ґен. Сангурро, повідомив Замору, що ґарантує за безпеченство осіб, які увійшлиб у тимчасове правительство. Тоді провідники республиканців рішилися виступити явно як правительство та іменували Сангурра комендантом всеї армії. Він особисто відвіз королеву Вікторію до границі. Тепер ліва преса вже нападає на ґен. Сангурра і каже, що команди армії не можна повіряти головному помічникови Прімо де Рівери. (Все те аж до подробиць пригадує історію уступлення царя Николая II.).

Підвишка податку

Від 1. квітня виплата мешкального додатку для учителів вселюдних шкіл передана самоуправі. Через те буджет міст і громад піднесеться на яких 7 міл. зл. річно. Супроти того мін-во скарбу уповажнило міста обіжником побільшити податок від недвижимостий на 1 до 7 і пів проц. Міста до 25.000 мешканців піднесуть той податок о 5%, більші міста о 7 і пів процент.

Лихий стан озимини

Сьогорічний стан озимини був коло 5. квітня ґірший ніж минулого року в тім часі. В порівнанню зі станом з половини марта стан озимини погіршився. Весняні засіви значно спізнені.

—o—

Корабель Ватиканської Держави

Для Ватиканської Держави закуплено один невеликий пасажирський корабель. Буде він плавати під прапором „Чітта дель Ватікано". На випадок війни його перемінять на плаваючий шпиталь з лікарською обслугою й запасом живности. Придержуючися цілковитої невтральности, буде цей корабель нести поміч жертвам війни.

—o—

Взірцева соціялістична господарка

До Берліна приїхала з мужом американська журналістка Ґрейд, яку видалили з СССР за „непошанування совітської влади". Пані Ґрейд помістила недавно в одній американській ґазеті опис годівлі курят в СССР. Большевики запросили з Америки спеціяліста. Дали йому фарму і 5 тисяч яєць. Яйця уміщено в інкубаторі (прилад, який штучно вигріває курята), але чим близше було до часу вилягу курят, тим більше непокоївся Американець, бо обіцяна пожива для курят не надходила. Вкінці курята вилягліся, але корм для курят не прийшов. Всі 5 тисяч курят згинули. В іншій знова фармі забули в інкубатурі вдержати відповідну температуру. Наслідок був такий, що замість курят одержано — яйця на твердо. За цей опис журналістку усунено з СССР.

Знайшли царську корону в фосі

Телеґр. Унія доносить: Коло села Хока-Ґерно на Кавказі знайшли в придорожній фосі корону останного царя Ґеорґії Іраклея. Та корона, вартости 200 тис. зол. рублів, була в музеї та пропала відтам в таємничий спосіб. Корони ґеорґійської королевої, котра також пропала з музею в 1917 р., не знайдено.

——o——

НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ
себе самого є той, хто тримає свої ощадности дома, а не зложить
857 їх на добрі відсотки 29—?
В КООПЕРАТИНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

СЛЮБНІ ФОТОҐРАФІЇ
АРТИСТИЧНО ВИКОНАНІ НАЙКОРИСНІШЕ ЗАМОВИШ В ФОТОҐРАФІЧНІМ
883 АТЕЛІЄ 9—25
„Venus"
Львів, вул. Академічна ч. 24.
Телєфон 38-08.

УКРАЇНЦІ В СССР.

ЇХ ЧИСЛО, СКЛАД, РОЗСЕЛЕННЯ.

Перша збірна статистика, яка появилася на ту тему.

Головна маса, бо більше ніж ³/₄, українського народу живе в СССР. На жаль, докладне число його там досі не було відоме. Бо всі цифри, які наводили ріжні жерела, опиралися на першім всеросійськім загальнім переписі населення з 18. I. 1897 р. та на припускаємім річнім прирості. Але приріст населення не кождого року був однаковий. А далі: в рр. 1914—20 українське населення перейшло через ряд війн, які не тільки припинили дотеперішний річний приріст, але сильно вищербили давніші річники. Вкінці у висліді згаданих вище війн значна частина українського населення б. Росії опинилася поза СССР. Вправді 17. XII. 1926 р. відбувся в СССР. новий всесоюзний перепис населення та загального зводу цифр дотично Українців в СССР. досі не оголошено. Бо Центральна Статистична Управа СССР. у Москві опрацьовання статистичних даних про поодинокі народи цілого СССР. трактує як „ухил" до національного сепаратизму. А статистичні установи поодиноких національних республик, між ін. й УСРР., обмежуються опрацьованням матеріялів кожда по своїй Республиці та залишають без уваги населення своєї народности в інших частинах СССР. Отже найновіщі дані про українське населення СССР. розкинені по ріжних малодоступних урядових радянських виданнях перепису 1926 р., з яких треба їх щойно вибрати та звести до купи. Зробив се п. Т. Олесевич в цінній праці, що саме появилася в виданню Українського Наукового Інституту у Варшаві.[1])

Праця п. Олесевича складається з трьох частин. Частина перша зясовує загальну кількість української людности в межах СССР. та її резселення по окремих великих адміністративних комплексах. Частина друга подає національний склад територій, які мають компактне українське населення; підсумки наведено по великих адміністративних одиницях, як Республики, Краї, Губернії, Округи. Частина трета подає подрібний національний розподіл населення по малих адміністративних одиницях, аж до району-волости включно та стремить до виявлення точного розселення народностей на певнім ґеоґрафічнім природнім терені.

Зміст тої інтересної праці такий:

В цілім СССР. було Українців по перепису 1926 р. всього **31.194.778** осіб. З того: мужчин 15.160.065, жінок 16.034.713. Отже жінок о 874.648 біль-

[1]) Тимiш Олесевич: Статистичні таблиці українського населення С. С. Р. Р. за переписом 17. грудня 1926 року. (Праці Українського Наукового Інституту у Варшаві. Т. II. Серія статистична. Кн. 2.). Варшава, 1930. Ст. 128. 4º. Ціна 20 зол.

ше, як мужчин. Зокрема: 1) в Европейській частині ССРР, було Українців 29.057.063 осіб. З того: мужчин 14.076.378, жінок 14.980.685. Отже жінок о 904.307 більше, як мужчин; 2) в Азійській частині ССРР. 2.137.817. З того: мужчин 1.083.745, жінок 1.054.072. Отже мужчин більше, як жінок.

В Европейській частині ССРР. Українці живуть в Українській Соц. Радянській Республиці, в Білоруській Соц. Рад. Республиці і в Російській Соц. Федеративній Рад. Республиці.

В УСРР. всіх Українців у 1926 році було 23,218.860 осіб. З того: мужчин 11,257.032, жінок 11,961.828. Отже жінок о 704.796 більше як мужчин. У БСРР. Українців було 34.681 осіб. З того: мужчин 18.692, жінок 15.989. У РСФРР. Українців було 5,803.522 осіб. З того: мужчин 2,800.654, жінок 3,002.868. Отже жінок о 202.214 більше, як мужчин. Отже на 31,194.778 всіх Українців у ССРР. в УСРР. було тільки 23,218.860. Отже 7,975.918 Українців, себто около 1/4, живе поза межами УСРР!

Пригляньмося близше поодиноким землям ССРР, в яких живуть Українці.

Отже передовсім: УСРР.

Територія УСРР. займає 451.584 км. кв. Всіх осель в УСРР. є 55.172; з того: міст 402, сіл 54.770.

Всього населення в УСРР. є 29,018.187 осіб: мущин 14,094.592, жінок 14,923.595. З того живе в містах 5,373.553, на селах 23,644.634. Отже на 1 кв. км. припадає всього населення 64.3.

Населення УСРР. складається з ріжних народностей: Українців, Росіян, Білорусинів, Поляків, Чехо-Словаків, Сербів, Болгарів, Німців, Ромунів, Жидів, Греків, Тюрко-Татар, Циганів, Вірмен й ін.

Величезну більшість населення УСРР становлять Українці. Вони числять 23,218.860 або 80% всього населення УСРР. З того живе: по містах 2,536.499 і становить 47.2% всього міського населення; по селах — 20,682.361, отже 87.4% всього сільського населення.

З інших народностей живе в УСРР.: 1) Росіян 2,677.166 себто 9.2% всього населення. З того: по містах 1,343.689 = 25% всього м. населення; по с. 1,333.477 = 5.7% всього сільського населення; 2) Жидів 1,576.769 (по містах 1,220.865, по селах 355.904); 3) Поляків 476.435 (по м. 98.747, по с. 377.688); 4) Німців 393.924 (по м. 34.253, по с. 359.671); 5) Ромунів-Молдаван 259.324 (по м. 12.066, по с. 247.258); 6) Греків й Альбанців 107.689 (по м. 10.797, по с. 96.892); 7) Сербів і Болгар 93.064 (по м. 4.097, по с. 88.967); 8) Білорусинів 75.842 (по м. 37.242, по с. 38.600); 9) Тюрко-Татар 23.883 (по м. 17.915, по с. 5.968); 10) Чехо-Словаків 16.091 (по м. 3.816, по с. 12.275); 11) Литовців і Лотишів 15.926 (по м. 11.938, по с. 3,988); 12) Циганів 13.578 (по м. 2.540, по с. 11.038); 13) Вірмен 10.631 (по м. 9.579, по с. 1.052) й ін.

Всіх чужинців живе в УСРР. 23.207; з того: по містах 14.313, по селах 8.894. Видно, що чужинців дуже мало. Хто міг, той утік. Хто знає, яка маса чужинців була перед війною в одній тільки Одессі, що кипіла життям і богацтвом, — тому ясно, що означає висше наведене число чужинців на всій В. Україні...

УСРР. ділиться на 6 великих країв. Кождий край ділиться знова на Округи, яких є 41. Краї ті такі:

I. Полісся: 54.369 кв. км. з 2,957.881 всього населення. З того Українців 2,392.790 або 80.9% всього населення. Крім того: Росіян 190.332, Жидів 146.694, Поляків 129.050, Німців 82.056 й ін.

II. Правобережжя: 102.766 кв. км. з 8,997.757 всього населення. З того Українців 7,741.945 або 86.1% всього населення. Крім того: Жидів 683.040, Поляків 282.504, Росіян 230.189 й ін.

III. Лівобережжя: 94.961 кв. км. з 7,066.909 всього населення. З того Українців 6,204.836 або 87.8% всього населення. Крім того: Росіян 605.768, Жидів 197.803 й ін.

IV. Степ: 121.351 кв. км. з 5,568.233 всього населення. З того Українців 3,674.086 або 60.6% всього населення. Крім того: Росіян 798.073, Жидів 395.722, Ромунів - Молдаван 244.831, Німців 205.587, Сербів і Болгар 90.693, Греків й Альбанців 71.552, Поляків 34.514, Білорусинів 23.259 й ін.

V. Запоріжжя: 46.962 кв. км. з 2,391.155 всього населення. З того Українців 1,983.403 або 82.9% всього населення. Крім того: Росіян 213.653, Жидів 112.745, Німців 45.061 й ін.

VI. Донбас Гірничо-Промисловий: 31.175 кв. км. з 2.036.252 всього населення. З того Українців 1,221.800 або 60% всього населення. Крім того: Росіян 639.151, Жидів 40.765, Німців 37.483, Греків й Альбанців 34.315 й ін.

Зокрема слід звернути увагу на т. зв. Молдавську Автономну Соціялістичну Радянську Республику, яку большевики створили в границях УСРР. в Степовім Краю зі столицею в Балті. Вона займає простір 8.288 кв. км. і має 572.339 всього населення. З того: Українців 277.515, Ромунів - Молдаван 172.556, Росіян 48.868, Жидів 48.565 й ін. Як бачимо, в Молдавській Республиці більшість населення становлять Українці.

Поза УСРР. живуть Українці в таких землях, що входять у склад РСФРР:

В Европі: 1) В Краю Північно-Кавказькім (сюди входить м. ін. також ціла Кубанщина!) Українців 3,106.852 (мужчин 1,489.237, жінок 1,617.615); 2) В Краю Центрально-Чорноземнім (губернії: Курська, Вороніжська, Тамбовська й Орловська) — 1,651. 853 (м. 790.769, ж. 861.084); 3) В Краю Нижньо-Волзькім — 440.225 (м. 212.973, ж. 227.252); 4) В Краю Середньо-Волзькім — 206.192 (м. 101.323, ж. 104.869); 5) В Краю Західнім (губернії: Брянська і Смоленська) — 134.241 (м. 65.612, ж. 68.629); 6) В Кримській Авт. Соц. Рад. Республиці — 77.405 (м. 40.939, ж. 36.466); 7) В Башкирській Авт. Соц. Рад. Республиці — 76.710 (м. 37.784, ж. 38.926); 8) В Краю Уральськім — 47.651 (м. 24.063, ж. 23.588); 9) В Краю Центрально-Промисловім (місто Москва, губернії: Московська, Калузька, Владимирська, Ярославська, Тверська, Тульська, Рязанська і т. д.) — 41.345 (м. 23.947, ж. 17.398); 10) В Краю Ленінградсько - Карельськім — 15.636 (м. 10.999, ж. 4.637) і т. д.

В Азії: 1) В Казакській Соц. Авт. Рад. Республиці (губернії: Уральська, Акмолинська, Семипалатинська, Джетисуйська, Сир-Даріїнська й ін.) — 860.822 (м. 426. 332, ж. 434.490); 2) В Краю Сибірськім — 827.536 (м. 417.494, ж. 410.042); 3) В Краю Далеко-Східнім (Зелений Клин) — 315.203 (м. 161.871, ж. 153.332); 4) В Киргізькій Авт. Соц. Рад. Республиці — 64.128 (м. 32.252, ж. 31.876); В Закавказькій Фед. Соц. Рад. Республиці — 35.423 (м. 23.644, ж. 11.779) й ін.

Так представляється число, склад і розселення українського населення в ССРР, а зокрема в УСРР. по урядовим даним найновішої переписи населення ССРР. з 17. XII. 1926 р., які п. Т. Олесевич вперше вибрав і зіставив з урядових статистичних видань Центральної Статистичної Управи в Москві. За ту важку та дуже потрібну працю п. Т. Олесевичови належиться щира подяка. Також Українському Науковому Інститутови у Варшаві, що видав ту працю.

Наведені вище статистичні числа насувають цілий ряд думок, з яких одна настирливо висувається на перший плян. Чому большевики, які для здобування симпатій для себе серед українського населення в Польщі, зокрема в Галичині, раз-у-раз говорять про українську соборність, не зреалізують тої соборности передовсім у себе в ССРР? Чому напр. Крим, Кубанщина, Зелений Клин, в яких українське населення становить по части релятивну, по части навіть абсолютну більшість всього населення тих країв, — чому ті краї не належать до Української Соціялістичної Радянської Республики, тільки до Російської, й підчинені не Харкову тільки Москві? Чому напр. 554.654 Українців губернії Курської і 1,078.552 Українців губернії Воронізької, губерній, що притикають безпосередньо до УСРР., не належать до УСРР., але до Російской С. Ф. Р. Р.? Можеб на се питання дали ласкаво відповідь закордонні большевики згл. їх наймити і сторонники в нашім краю?...

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.
На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма
Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 6—20

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 33—50

І на просьбу розстрілюють

З Берліна доносять: Правнича комісія пруського сойму розглядала таку справу: В 1923 р. в нім. ком. партії підозрівали комуніста Ляйтнера в зраді. Йому того не сказали, тільки донесли до Москви, а відти Ляйтнер одержав зазив, приїхати туди в важних справах. Чоловік нічого не підозріваючи поїхав. І щез.. Всі заходи німецького уряду, щоб розвідати про долю нім. горожанина, не давали літами ніякого висліду. Аж тепер наспіли вісти, що Ляйтнера просто розстріляли в Москві — „на просьбу нім. ком. партії“.

——o——

Військовий бунт на Україні

Польська преса принесла вістку, що в Харкові увязнено 24 штабових офіцирів, т. зн. всіх крім 4-ох офіцирів штабу воєнного харківського округа. Крім військових увязнено 16 професорів університету і 150 студентів. Увязнення переводили великі відділи ДПУ з шефом ДПУ Балицьким на чолі. Всіх увязнених вивезено до вязниць ДПУ в Москві на Лубянці. Арештування викликало велике враження.

Чому нарід мусить терпіти голод? Бо державні достойники люблять пишно жити, тому нарід, гноблений нечуваними податками, мусить умирати з голоду й тому мусить в нім повставати опір проти правительства (З „Книги дороги й чесноти“ Ляотсе).

Тиждень оказійної продажі у фірми
„ОЛЬКА“ Ринок 35.
Великий вибір, товари першорядні.
922 6—10
Комплет жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. } Лиш 7·50 зл.
Комплет муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. } Лиш 7·50 зл

Пастирський Лист про византійство

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Божою благодатю й Апостольського Римського Престола милостю
СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ ЕПИСКОП
Всечесному клиру Станиславівської Епархії.
Мир о Господі й Архипастирське благословення.

Всьо усвячення наше, всьо усовершенна і вся правдива вартість наша і всьо хосенне і благословенне ділання на зовні лежить в тім, щоби внутрі душі було життя з благодати, з віри і любви, щоби в серці нашім були праця і ділання св. Духа. І тому Христос Спаситель приказав нам шукати Божого царства і то в нашім нутрі: „Сѣ бо цр҃тво Бжіе внутрь васъ ѥстъ“ — (Лук. XVII. 21). О тім не хочу розводитися, бо се представив я вже в моїм Пастирськім Листі з дня 13. мая 1930. р.

Нині хочу звернути головну увагу на перепони і небезпеки, які грозять сему Божому царству в нутрі душі. Найперші і найбільші перепони й небезпеки сего Божого царства головно в нас самих, а именно наші похоти і пристрасти, які зродилися з гріха і провадять до гріха, а гріх знов убиває в душі Боже царство т. є. життя з надприродної благодати. І тому І. Христос взиваючи всіх до наслідування Себе і тим самим до осягнення усвячення душі, кладе першу і головну условину, а именно самозаперечення, с. є. борбу зі своїми похотями і пристрастями: **Ащє кто хощетъ по мнѣ йти, да ѿвержетсѧ себе, и возметъ крестъ свой и по мнѣ грядетъ**“ — (Мат. XVI. 24). — Сі похоти справляють в нас ту неустанну війну між духовим законом та зіпсутою природою людською, о котрій споминає св. Ап. Павло (Рим. VII. 14-23), через них головно кусить і легко побіджує також діявол і упавший світ.

Похоти наші, а через них також упавший світ і князь його т. є. діявол до того головно прямують, щоб перепинити впровадження Божого царства в нутрі душі, або щоб його завоювати і знищити, коли воно вже є в душі. Бо коли їм се удасться, тоді чоловік стає невільником гріха, стає податним оруддям до згубних плянів і цілей діявола й упавшого світа.

Похоти і злі інстинкти зіпсутої людської природи стають однак тим небезпечніші і згубніші, чим більше вони ділають убрані і прикрашені формою фальшивої наукової системи, а ще більше, коли одягнені в звідні позори духовної діяльности і релігійного ревнування. Щоб тим лекше людей зводити, навіть діявол прибирає вид ангела: „Сам бо сатана преобразуетсѧ во ѧ҆гла свѣта“ (II. Кор. XI. 14).

В нинішнім моїм письмі хочу звернути увагу головно, як ділають похоти упозоровані фальшивими доктринами та звідними релігійними теоріями. Застрашаючий примір маємо з фарисейської касти Старого Завіта. Фарисеї уходили за ревнителів закону Мойсеєвого, за знатоків і сторожів св. Письма, а одягнені в тоги учителів позискали в народі великий вплив і значіння. Однак ціле їх ревнування полягало на зовнішній формі, на видуманню ріжних і без числа формальностий обрядових аж до невиносимости, а при тім всім злегковажили вони внутрішне життя душі й дійшли до того, що поставили свою правду понад правду Божу. Під зовнішною формою релігійного ревнування тим більше стали невільниками низьких інстинктів і похотий, допускалися надужить і грішних вчинків так, що Господь І. Христос прирівняв їх до гробів, зверха вибілених, а внутрі повних мертвих костий і нечистоти (Мат. XXIII. 27-28). Зовні привязання до обрядових формальностий аж до забобону, а внутрі запустіння аж до утрати віри. — І тому, коли явився між ними Христос, воплочений Син Божий як Месія, як дорога, правда і життя (Йоан, XIV. 6.), вони йому спротивилися, вибрали радше розбійника Вараву чим Ісуса Христа, саму Святість, принялися радше панування римського цісаря, ніж Христа Царя, хоч як ненавиділи Римлян і в своїм осліпленню, в заїлій ненависти терором і перфідією доконали розпяття Христа на хресті і відкинули Месію. — І за те остав відкинений цілий ізраїльський нарід, який розсипаний скитається по цілім світі й остає дальше в своїм осліпленню. Ось до чого допроваджує похоть, коли, убивши Боже царство в душі, запанує над людським серцем.

Одначе Христова Історія не переводиться, бо після слів Ап. Павла Христос той сам нині, вчера і во віки віків (Євр. XII. 8.). Христової долі дізнають особи, які жиють духом і життям Христа Спасителя, особи, які виконують Його власть, тої долі дізнають Його установи, а головно Його Церква, як збірне Його містичне тіло, в котрім Христос дальше жие, ділає і провадить свою месіянську діяльність. Завзяту війну проти Спасителя дальше провадить князь сего світа і світ ним надихуваний а головну зброю і всякі середники до тої війни бере з зіпсутого людського серця.

В найновішім часі один католицький періодичний часопис[1]) представив коротко долю св. Йоана Золотоустого під наголовком: „Das Chrysostomusdrama“ на основі докладної й обширної студії над життям того святого, яку оголосив друком О. Венедиктинець Хризостом Бавр[2]). З сего справоздання довідуємося, що св. Йоан Золотоустий впав жертвою інтриґ, клевет, підступу, хитрости і насильства і то не якихсь розбишак чи ноторичних упавших людий, але осіб стоячих на високих становищах церковних і уходячих навіть за праведників, а именно: епископів і монахів. Сі якраз люди спричинили вигнання св. Йоана Золотоустого, котре радше було мучеництвом. На місце вигнання було призначене Кукузус в далеких сторонах. — Подорож ту відбув святий Йоан піхотою, окружений жовнірами. Хорий на жолудок, терпів він при тім біль голови і фебру, а кромі сего спека сонця, недостаток поживи і приміщення сильно доскулювали і то через сімдесять днів. — Відтак дістався св. Йоан до Арависсус'у, де зчасом його доля стала лекша і навіть була надія його відкликання з вигнання. Однак завзятість ворогів чувала, бо сей святий муж був для них небезпечний. Тому постаралися о цісарський наказ, який призначив на місце вигнання для св. Йоана Пітиус, місцевість від світа замкнену, на найдальшій границі північного сходу над Чорним Морем, у стіп Кавказьких Гір. І мусів св. Йоан знов відбувати далеку дорогу піхотою, до того дізнаючи нелюдяного поведення від жовнірського окруження, здається на приказ самого цісаря. Хоч нераз доскулююча спека сонця спричинювала сильний біль голови, або уливний дощ промочував аж до тіла, хоч св. Йоан просив о якийсь спочинок, однак всьо без успіху і мусів дальше безнастанно відбувати подорож. — День за днем, тиждень за тижнем з героїчною терпеливістю відбував св. Йоан свою правдиву хрестну дорогу. Вкінці вже не міг дальше, просив о спочинок, одначе комендант приказав дальше йти. І так тягнулася дорога аж до брами місточка Команас. В нім упав смертельно умучений св. Йоан на вулици. Пульс сильно бив, віддих устав. Занесено його до одного дому. Тут ще кілька смертельних судорогів, тут ще раз підніс очи до неба і висказав послідні слова: „Най Бог буде за всьо прославлений“.

Своє справоздання кінчить автор слідуючими рефлєксіями: „І се є „Хризостомусдрама“! Понад всяку міру трагічна. Трагічна не тільки тому, що вона своїми колесами розторощила так благородну особистість, як Золотоустий, не тільки тому, що таку благословенну епископську діяльність в розквіті зломила, але також тому, що вона братною незгодою, партійною ненавистю, своїм прилюдним згіршенням завдала ніколи не заблизнюючуся рану Східній Церкві, овшім, спричинила пізніший розрив Сходу від материої Церкви. Але найбільше трагічна тим, що її відіграли священики і що відкрила таку священичу пристрасть. А при тім були ті священики не зовсім „злі“ священики. Многі з них, як патріярх Теофил, Епископи: Антійох, Епіфаній, Кирин, відзначалися ревнуванням, ава Ісаак і Акакій довголітним виконуванням аскетичного життя; деякі з них стояли в розголосі святости, а однак так завзята борба проти собрата Епископа, котрий був святий! Хто пояснить ту загадку? Могли вони зазначити сильно своє ревнування, нестружено дбати про чистоту віри, взірцево управляти своїми дієцезіями, в зовнішних умертвленнях вправлятися цілими роками, одно всі вони переочили: очищення внутрішного чоловіка. При всім ревнуванню виростав бурян. В Теофіли жажда власти, в Акакію надмірна вразливість, в Северіяні жажда слави, в Епіфанію сліпа нахальність, в аввассі Ісааку своя воля і сварливість, у всіх мимо духовних риз жив дальше старий чоловік і він був тим, що спричинив неімовірну повінь безправности і насильства, осліплення і ненависти на церкву Константинополя“.

Тут якраз зачав викльовуватися, тут якраз показав своє обличча дух византійства, який зовнішне ревнування поставив як мету коштом внутрішного облагороднення й усвячення душі. Тут завязок і жерело, тут головна причина розриву між Сходом і Заходом. Пізніший Константинопільський Патріярх Йоан строго постив і звідси названий Постником, але се йому не перешкоджувало бути невільником гордости, яка його спонукала до надання собі титулу Екуменічного Патріярха на перекір Римови і посіяти перше зерно шизми, з котрого жниво зібрали: Фотій і Керулярій, які довершили формального зірвання з католицькою Церквою.

Сей дух византійства, щоб тим більше мати вплив, щоб тим більше приманювати і зводити й тим самим щоб тим більше відвернути увагу від внутрішного усовершення, перетворився в певний систем і прибрав кольорит доктринерських засад. Головно формальности обрядові поставив за мету цілої духової діяльности, замість життя з надприродної віри і благодати і тому під тою зовнішною обрядовою формальністю витворилося запустіння і гнилий розклад в цілім життю церковно-релігійнім. І тут повторилося те, що сказав Христос о фарисеях: византійство стало гробом зверха вибіленим, а внутрі повне мертвих костий і гнилі.

Вже перед тим, заки наступив цілковитий розрив з катол. Церквою, византійська Церква склонялася під цісарську власть, бо дозволяла світським володітелям мішатися в чисто церковні справи й о них рішати. А коли наступило цілковите зірвання, тоді Церква на Сході стала цілковитою рабинею світської власти, релігійне внутрішне життя зовсім заумерло, а обрядова формальність прибрала значіння немов догмату. Се сталося тим лекше, що Східна Церква, піддавшися в неволю світської

---

[1]) Linzer Quartalschrift, Heft 1, 1931. Стор. 1-20

[2]) Der heilige Chrysostomus und seine Zeit, Max Huebert Verlag, München 1929.

держави, приняла в себе також форму і спосіб правління світської держави, яка рядить, уживаючи тільки зовнішної фізичної сили, а не дбає о внутрішне успособлення підчинених собі горожан. І в той спосіб Східна Церква замість підчинитися правному наслідникови св. Петра як Намістникови Христовому і заховати свою силу й достоїнство, попала в понижаючу неволю світських володітелів. Словом, головою Церкви на Сході остав світський володітель, витворився цезаропапізм, який подібний до дивогляду, бо з людським тілом а з головою звіра.

І сей византійський систем знищив внутрішного духового чоловіка, впровадив духа світового, на зовні немов в твердині укріпився ґранітним муром штивної і мертвої обрядовости, унеможливляючи в той спосіб навернення і зєдинення з катол. материною Церквою.

Ізза сеї причини всякі спроби катол. Церкви, щоб опамятати і наверну ти Схід, оказалися досі безуспішними. Були справді случаї, де Схід шукав зєднання, але се діялося тільки з зовнішних понук, політичних, і тому навернення було тільки переходове, яке знов кінчилося шизмою.

Одним з тих случаїв і то найзначнішим був Синод Феррара-Фльорентійський. Грекам тоді грозила небезпека від Турків і вони тим способом оказали охоту злучитися з катол. Церквою. Однак їх поведення наглядно показало, що той їх намір не був щирий. Папа Евген IV. дав визначну суму на кошти удержання Греків в часі Синоду. Греки прийшли просити о поміч проти Турків, а тимчасом їх поведення було повне тордости і зарозумілости. Хоч воля тодішного грецького цісаря була добра, однак і він хотів зазначити свою суверенність, бо хотів вїхати на кони до каплиці на перше засідання синодальне і взяв дуже за зле службі, котра йому перешкодила. Вкінці казав себе занести до каплиці на троні. Доки не дано йому сатисфакції, не хотів брати участи на жаднім засіданню. Що більше, щоб його утихомирити, мусів Папа казати вибити нову браму в своїй палаті. Трон грецького цісаря мусів бути точно такий великий і так само украшений, як для римського цісаря. Ще більше оказалася гордість константинопільського патріярха, який радше хотів відїхати, чим зложити належне гомаґіюм Папі, котрий відтак щоб укоськати Греків, лишив їм до вподоби форму привитання. Шіснацять засідань забрала диспута за **„Filioque“**, а Епископ Дозитей з Монембазії кричав: Радше волимо вмерти, ніж златинщитися! І се діялося в часі, коли Греки прийшли просити о ласку, коли византійська держава рівнялася руїні, коли турецький меч ударяв майже в брами Константинополя. Вкінці заключено унію, але на як довго? Цісар, котрий підписав унію, остав при своїм повороті принятий проклонами від публики, а монахи були тими, що публику підюджували! Ненависть до „Генотиків“ (Зєдинених) була така велика, що їм у многих місцевостях заборонювано христіянського похорону. І се всьо мусіло спровадити Божу кару і вона прийшла. На турецький трон вступив Магомед II. і під ним закінчилася доля Константинополя. Цісар Константин XII. в найбільшій небезпеці звернув знов очи до Риму, котрий мимо тілько заводів вислав свого Леґата до Константинополя. Дня 12. грудня 1452 р. папський Легат відправив торжественне Богослуження на знак, що одна віра, одна молитва і одна св. жертва лучить Схід і Захід. Одначе Греки не видячи захованого свого обряду як прим. вливання теплої води до чаші, опустили церкву св. Софії й удалися о пораду до монаха Геннадія, який вправді уходив за святого, але заразом був найзавзятішим ворогом катол. Церкви. І сей монах закинув безбожність Римлянам і злорічив їм. Навіть монахині „чисті як ангели, а горді як дияволи“ зірвали всяку лучність з латинниками, публика проклинала „Генотиків“, моряки пили на погибель Папи і його „невільників“, а сам адмірал Нотарас заявив, що волить видіти в Константинополі турбан Магомеда ніж тіяру Папи або кардинальський капелюх. Зовсім подібно як колись кричали фарисеї, що воліли римського цісаря ніж Христа Царя. Через цілу зиму сей послідний речинець до опамятання, тревала шалена аґітація на проповідницях проти Генотиків, не вільно було навіть в хвилі смерти принимати св. Напуття з рук генотика. Церкву св. Софії оминано як дім ідолопоклонства... І вичерпалося Боже милосердя. Турки здобули Константинополь, в борбі поляг послідний грецький цісар. А коли дикий клич „Аллаг“ розлягся на вулицях міста, тоді тисячі людий сховалися до церкви св. Софії, однак ворожі сокири порубали двері і жахливі події зогидили святе місце. Кивот поломаний, хрест зірваний, яничарською шапкою накритий і з глумливим криком обношуваний: „Ось Бог Христіян“. Через вісім годин тревало мордування і рабунок. Так закінчилася грецька держава і Церква на Сході. Патріярх мусів жебрати від Турка удержання, церква св. Софії обернена в турецьку мошею, а один Грек, котрий пережив той страшний упадок Константинополя так написав: „Я видів жовнірів одягнених в священичі ризи, а инший провадив пси на увязи, котра була зроблена з пояса високого священика; той пив з чаші, а другий їв з дискоса; там бачив я монахині з високого роду, котрі передше проклинали Унію а тепер зневажувані приносили жертву богови Магомеда“.[1])

Византійська держава впала, а Церква стратила зовсім своє значіння. Остав тільки шумний титул Екуменічного Патріярха, остала форма без змісту, а фанарон, патріярша резиденція в Константинополі без ніякого впливу. Дух византійський здеправував цілий Схід, спровадивши розклад духового життя.

Однак він сам не загинув. Він переніс своє царствування деинде, а именно до Росії, де його панування дійшло до повного розквіту. Тут цезаропапізм зазначив свою власть. Російський цар присвоїв собі повну, необмежену власть над Церквою, став її головою. Патріярхат в Москві знесений, натомість установлена як найвисша церковна институція „Святіший Синод“, котрого предсідником був світський урядник, званий „оберпрокурор“. Церква в Росії не мала ніякої можности свобідних рухів. Вона була привязана як невільниця й уживана як поліційна експозитура і сповняла її функції. Мимо величавих і від золота капаючих святинь, духове життя було в занепаді. Держава гнобила совість горожан, а церква була безрадна, чи радше стояла на услугах держави. Замість релігійного культу, який проникавби нутро душі, було тільки привязання до зовнішного обряду, яке граничило з забобоном. Під зовнішною, можна сказати, забобонною релігійністю, змагався щораз більше духовий розклад. Фальшивий і блудний містицизм спричинив многі секти, які не маючи в державній церкві душевного заспокоєння, шукали його в ріжних своїх видумках, нераз разячих або абсурдних аж до дивогляду. Рівнож політичне життя горожанське, стало невиносиме. За кождого горожанина мала думати державна поліція і державний уряд а хто поважився б інакше думати, того чекала тюрма або заслання на Сибір. Найбільше тюрем і то найріжнородніших знаходилося в Росії. Під тим оглядом вона перевисшила всі держави на цілім світі. Поліція вглядала в кожду закутину дому, слідила кождий крок горожан, шпіонажа навіть в часі мирнім була в повній діяльности. Звідси зродилося знане перекупство і хабарництво, бо тільки в той спосіб можна було увільнитися від поліцейських чи урядничих шикан. Словом, атмосфера була душна і тяжка. З сеї причини повстали дві Росії, одна державна, а друга підпольна, підземна. Ту послідну виховували Достоєвскі, Толстої, Ґоркі і прочі. Тут, в підземеллю дозрівали всякі деструктивні течії, почавши від соціялізму, скінчивши на анархізмі і нігілізмі.

Щодо римо-католицької Церкви, то хоч держава признала їй право горожанства, одначе гнобила її і переслідувала. Але щодо Церкви східного обряду, зєднаної з Римом, то російська держава прямо ненавиділа її і тому страшно переслідувала, аж вкінці часть її вірних вислала на Сибір, часть кнутами забила й умучила, а решту під примусом причислила до російської церкви і в той спосіб в Росії унія була зліквідована.

Однак і над Росією вичерпалася міра милосердя і терпеливости Божої. Над жадною державою не оказався тяжший палець Божої справедливости як над Росією. Росія вправді була колїосом, але на глиняних ногах і тому так соромно розторощилася. Передтим Росія була острахом Европи, а по упадку ще більшим, бо не тільки для Европи, але й цілого світа. Росія була величезним гробом, зовні імпонуючим, але внутрі лячним вулканом. Вона по розвалі перетворилася в царство антихриста, стала краіною страшних і нечуваних досі злочинів, краіною нищення, загибелі і смерти. Замість царської Росії прийшла большевицька Росія. Замість замордованого білого царя гнобить народи червоний цар, замість давної царської поліції виконує свою жорстоку власть черезвичайка. Церкви або замкнені, або обернені на доми забави і розпусти. Духовенство розстріляне або мучиться на Соловецьких Островах в каторгах, а котре ще остало, те виняте зпід всякого права. Голод, нужда і всяке нещастя нищить людий. А що лячніше, неморальність, знищення родинного життя, убивання всякого релігійного почуття, явна і прилюдна безбожність, убивають в людських душах не тільки всяку релігію, але взагалі всяке почування людської гідности. Словом, большевизм тріюмфує, а своїми намірами і плянами хоче викликати загальну всесвітну революцію і тому грозить знищенням цілому світови.

А чим є большевизм? Він є найвисшим виквітом, до самого вершка посуненим, в остаточній послідовности зреалізованим византійством, перещіпленим до Росії. Що більше, можна сказати, що большевизм — послідне звено ланцюха, якого першим звеном була секта фарисейська. Під иншою формою той сам зміст, під иншою назвою та сама ціль. Фарисеї кричали: Проч з Ісусом Назареєм! А понеже Ісус дальше жие і ділає в катол. Церкві, тому Византійці кричали: Проч з католицькою церквою! А большевики дійшли до остаточної послідовности і кричать: Проч з усякою релігією! А все те діялося і діється під позором будьто зовнішних обрядових формальностий, будьто звідних кличів, будьто фалшивих доктрин релігійних або гуманітарних. Всюди той сам террор, лож, перфідія, інтрига, ненависть і злобна завзятість. Всього того лиха, чи то в Єрусалимі в часі розпаношення фарисейської секти, чи в Византії, чи в Росії

[1]) SS. Eucharistia, 1928. Heft 1/2, стор. 6-8.

так царській як і большевицькій, одна головна причина, а іменно знасилування внутрішнього життя в душі, брак очищення внутрішнього чоловіка в серці людськім, ґанґрина душевна.

Спеціяльно що до Росії, то се страшно мститься на тій нещасній державі. Якраз тому, що церква там не виконала свого впливу на внутрішне життя, большевизм знайшов таке податне поле і мимо свого застрашаючого панування досі ще там шаліє, бо народи державою російською здеправовані не можуть спромогтися на реаґування і на висвободження себе зпід того сатанського панування. Зносять і терплять всьо пасивно.

До якого степеня російське византійство в російській державі пережерло людські душі видно також з того, що Росіяни на еміґрації не рефлектуються що до свого становища зглядом катол. Церкви. З одного боку видять до чого дійшла російська церква, видять її неміч і безсильність, з другого боку мають нагоду пізнати католицьку правду, значіння, животність і могутний та благородний вплив катол. Церкви, а однак нема у них загального опамятання і загального навернення до катол. Церкви, з виїмком одиниць. — Бо треба знати, що російська Церква істнувала неґацією катол. Церкви. Російська церква зверталася і звертається радше до анґліканської церкви, або до протестантів в ціли порозуміння, але ніколи до катол. Церкви. Росія управляла панславізм, щоб під його фірмою всіх Славян потягнути до православія т. є до шизми. Кажуть, що після тестаменту Петра Великого Росія мала тоді спочити, коли козак напоїть коня в ріці Рені і коли здобуде Константинополь, щоби в той спосіб запанувати над цілим Сходом і потягнути його до шизми. Треба ввійти рівнож у душу Росіянина. У него російська держава і російська церква то синоніми; у него російська нація і російська церква то так як душа і тіло у чоловіка мають становити одну цілість. Він вирікаючись російської віри а приймаючи католицьку віру думає, що неґує себе, що він перестає бути росіянином, словом, що він перестає в цілости істнувати. А вже на точці обрядовости він тратить цілком всякий резон. На саму згадку, що ставши католиком мусівби з часом змінити дещо в обряді, він тратить зовсім рівновагу духа. Се для него немислиме. Один священик навернувшись до єдности з католицькою Церквою, допускається аж смішности, щоб тільки заховати зовнішну обрядовість. Св. Літуркію трохи читає а трохи співає, бо в російській церкві нема читаних літурґій. В Росії завсігди священик совершає св. Літуркію з діяконом, а понеже сей навернений священик не має діякона, тому помагає собі в той спосіб, що ті части св. Літуркії, в котрих бере участь діякон, співає грубим голосом наслідуючи діякона, а части до священика належні співає підненесеним голосом і тим способом одна і та сама особа сповняє функції діякона і священика.

І тому навернення теперішної Росії дуже тяжке. Апостольська Столиця зазначила велику жичливість для Росії чи то ратунковою акцією в своїм часі для голодуючих в Росії, чи то жертволюбивістю для еміґрантів, однак загального відгомону в справі навернення до єдности не чути. Треба ще много покути з боку Росії, щоб там перестав шаліти большевизм, а відтак щоб Росія могла навернутися.

Український нарід, котрого число доходить до сорок міліонів, мав те нещастя, що принявши віру зі Сходу, попав в залежність від византійських впливів і тимсамим досвідчає на собі долю Сходу. Мав він своїх князів, відтак гетьманів, був під Польщею, вкінці

23. червня 1931. **3. липня 1931.**

ВОЄВІДСЬКА ВИСТАВА ХЛІБОРОБСЬКА І РЕҐІОНАЛЬНА в Тернополі.

939 1—1

На Виставі будуть репрезентовані всі ділянки рослинної і звіринної продукції, меліорації, хліборобського промислу, лісництва і ловецтва — промислу, ремесла і торговлі, кооперації, народніх виробів, історії та етноґрафії Поділля, освіта й культура, гиґієна й суспільна опіка, фізичне виховання, краєзнавство і відділ красного мистецтва. В часі Вистави відбудеться

Традиційний Ярмарок Св. Анни.

РЕЧИНЕЦЬ ЗГОЛОШЕНЬ для всіх експонатів минає дня 1. травня 1931 р.

Залізничі знижки для експонатів і звиджуючих.

Услівя для виставців в проспектах. — Точні інформації подає Бюро Вистави: ТЕРНОПІЛЬ, Міцкевича 5. — Тел. 101.

головна його часть т. є до трицять міліонів на Великій Україні знайшлася в російській державі, а менша частина в австроугорській монархії. По світовій війні головна часть т. є Велика Україна остає дальше в Росії, а решта знаходиться в Польщі, Чехословакії, Югославії і Ромунії. Велика часть осіла також у Злучених Державах Америки, в Канаді, Бразилії й Арґентині.

Український нарід не те саме що російський. Вправді один пень, славянський, але Українці й Росіяни то галузи від себе відрубні, подібно як Поляки, Чехи, Хорвати, Болгари і прочі славянські народи і тому не можна сказати, що Українці і Росіяни той самий нарід, хоч одні і другі Славяни. Нарід український ніколи не зжився з царськими російськими традиціями, він ніколи не зжився з російським націоналізмом, він заєдно боровся за свою окремішну від російської національність. І тому, щоб зазначити тим більшу свою окремішність від російського народу і російської держави, він змінив навіть свою історичну назву „Русь", „Русини", на „Україну", „Українці". Нарід сей більше хилиться до Заходу чим до Сходу, його мова, його ціла культура і психіка, зовсім відмінні від російського народа. Всі, котрі подорожують по Росії, зауважують ту ріжницю, зауважують ту границю, де кінчиться російський і де зачинається український нарід. Навіть зовнішний вигляд міст, сел і поодиноких осель відразу вказує на ріжницю між народом російським і українським.

Коли цілий Схід попав в шизму, то потягнув за собою також і український нарід, котрий придержувався східного обряду. Константинопольські патріярхи деправували той нарід, здирали великі податки, накидували йому епископів, управляючи при тім звичайно симонію А навіть коли сей нарід приняв унію в XV. століттю, то інтриґи византійських патріярхів перепинили зреалізування унії. Доперва коли відновлено унію 1596 р. в Берестю, тоді католицьке життя зачало сильно змагатися. Передовсім Василіянський Чин оказався дуже діяльний і много причинився до скріплення катол. духа. А Замойський Синод в 1720 р., маючи за собою майже 150-літну злуку з катол. Церквою, уважав за можливе і навіть конечне запровадити на церковнім полі норми і рішення, які відповідали потребам і розвоєви католицького у нас життя, не зважаючи на обрядові царгородські звичаї, а радше на потреби душевні народу. Однак по послідній розборі Польщі в 1795 р. майже цілий український нарід опинився в Росії з виїмком малої части, яка знайшлася в Австроугорщині, а іменно в Галичині, Буковині і Закарпаттю. Унія на Поліссю, Волини, Холмщині і Білоруси була згноблена Росією, а затрималася тільки в тій части, котра знайшлася в Австро-Угорській державі.

В нинішнім письмі займуся головно нами оставшими в Галичині під австрійською владою, а тепер по розвалі Австрії в Польщі. Є нас коло чотири міліони поділені на три дієцезії. Остаємо майже чотириста літ в унії, заключеній з катол. Церквою. Апостольська Столиця назвала наш обряд ritus ruthenus Австрія греко-католицьким в протиставленню до римо-католицького. За весь час Церква у нас боролася з досить тяжкими відносинами і труднощами. Нас посуджувано тоді з боку Поляків о ґравітацію до Росії, о шизмофільство, або іриденту Великої України, а з другого боку русофільська і шизмофільська партія, щедро у нас матеріяльно піддержувана Росією, страшила нас латинізацією і польонізацією й управляла аґітацію в своїх часописях в хосен Росії і шизми, уживаючи між иншими як середника: чистоти обряду на зразок російської. Се удавалося тій партії тим більше, що у нас „греко-католик" і „Українець", зглядно „Русин" були синонімами, подібно як „римо-католик" був синонімом Поляка. Росія щораз більше закидувала свої сіти на Церкву у нас і на наш нарід і та російська аґітація не була без впливу, тим більше, що український нарід австрійське правительство досить лихо трактувало. Та мимо того ми остали вірні унії. Ми придержувалися і заховували рішення Замойського Синоду, у нас відтак відбувся Синод Львівський 1891 р., котрий приняв також всі рішення Синоду Замойського.

Но хотяй ми оставали в унії чотириста літ, однак у нас тут в Галичині католицька ідея не вкорінилася була як слід в душу нашого народу. Ми замість уживати назви „католицька" Церква, радше говорили „християнська" Церква. Назва „католик" була нераз уживана як шутка. Зате однак ми чванилися обрядом, привязували до него велику вагу, а то з остраху перед латинщенням і польщенням. Католицькі практики, які причиняються до збудження і розросту реліґійного і внутрішнього життя, були уважані як латинські і як польські.

Доперва коли за бл. п. Папи Льва XIII. став у нас зреформований Василіянський Чин, тоді пробудилося у нас реліґійне і духовне життя. Отці Василіяни своїми місіями для народу, реколекціями для священиків, своєю душ-

пастирською діяльністю, вкінці своїми релігійними видавництвами проломили леди нашої холодної обрядовщини і промостили дорогу до розквіту внутрішнього життя з надприродної благодати. Передовсім розвинувся у нас Евхаристійний культ зі всіми практиками, як: адорація, часті святі Причастія, прилюдне обходження торжества Божого Тіла. Рівнож істнує у нас „Товариство Священиче Адорації Найсв. Евхаристії". Відтак практики культу Пресв. Серця Ісуса Христа, Свято Серця Христового, Апостольство молитви в злуці з Серцем Христовим, а перша пятниця і перша неділя в місяци притягають много наших вірних на Богослуженя і до принимання св. Тайн. А що до почитання Пр. Діви Марії, то не потребую много розводитися. В нашім народі дуже високо почитана і горячо люблена Пр. Д. Марія, але практичний культ з великим впливом і хісном для поширення Божого царства в нутрі душі впроваджений через Василіянський Чин. Вистарчить спімнути: Марійські Конгрегації, торжественне обходження Непорочного Зачатя, майські Богослуженя. Відмовлювання коронки і розаря тепер загально практиковане через священиків і вірних. А прецінь памятаю ще часи, коли наші священики гіршилися, коли бачили в руках наших вірних коронку. Рівнож принятий шкаплір і ніхто між нами тим не гіршиться.

І в нас принявся католицизм не тільки з імени, але з внутрішного пересвідчення і з почуття любови і привязання до катол. Церкви, а католицька ідея у нас вкорінилася й осягнула горожанство. Однак через се ми ані не златинщилися, ані не сполячилися, а національне наше почуття не уменшилося, овшім, де католицьке життя пульсує, там є тим більше привязання до свого народу, там є правдива і щира любов свого народу, ублагороднена впливом надприродного життя з віри. Рівнож і обряд не поніс страти, бо ті всі практики у нас впроваджені убрані в форму східного обряду. Овшім, наш обряд через ті практики набрав життя, тепла і заінтересування у вірних. Нині ніхто у нас не каже, що сі практики то латинські, чи польські, але наші, католицькі. Що більше, у нас принявся навіть целібат і то в Станиславівській Дієцезії від 1920 р. а в Перемиській від 1925 р. І хотяй зчинилася була буря і крики, однак ані сонце не затьмилося, ані земля не запалася, ані нарід не загинув з тої причини.

Та послідними літами зачало у нас прозябати византійство. Напрям сей зачав пропагувати періодичний часопис „Нива", церковний орган, видаваний у Львові для нашого клира, головно в роках почавши від 1925 р. до кінця 1929 р. Дух византійства пропагований висше сказаним часописом зачав підважувати дві головні основи життя і сили католицизму. Бо се річ певна, що життя і сила катол. Церкви спирається головно на двох основах. Перша, то її сила внутрішного життя духового по приказу Христа Спасителя, щоб шукати Божого царства в нутрі душі, а друга, то її дисципліна й орґанізація через зрозуміння, респектуваня і підчинення її авторитетови від Христа установленому, усвяченому і приказаному.

Що до внутрішного духового життя в катол. Церкві, то воно аж надто видне по всіх його зовнішних проявах. Не тільки її численні і великі святі неустанно по всі віки, не тільки ріжнородність і практичність релігійного культу, але також діла і посвята на всяких ділянках людського і суспільного життя, аж надто вказують на ту внутрішну життєву силу духову, котрої проявом є зовнішне життя і діяльність. А осередок і головне жерело, з котрого катол. Церква черпає своє внутрішне, духове життя, се Найсв. Евхаристія, котрої культ найбільше практикований в катол. Церкві і тому Евхаристія є її життям, її силою, її світлом і теплом.

Що до дисципліни й орґанізації катол. Церкви, то видно се по авторитеті, який тут шанований і респектований. Значіння сего авторитету виходить з надприродної віри і совісти. Тут виконується правдивий християнський послух після приказу Господа Нашого Ісуса Христа, висказаного до Апостолів: „Хто вас слухає, мене слухає". В катол. Церкві перший і найвисший авторитет, то Намісник Христовий, Святіший Отець, відтак під його проводом і його власти підчинені Епископи, дальше священики під властю своїх Епископів, вкінці вірні під проводом своїх душпастирів. Тут сей послух не руководиться своїми особистими уподобаннями, користями або своїми застереженнями, але у всіх правних і слушних зарядженнях своїх настоятелів видить, відчуває і признає волю Христа і підчиняється так, як приказам Христа. І в тім є ціле достоїнство і заслуга християнського послуху, і заразом ціла сила краси і могутности катол. Церкви, котрої по всі віки не змогла і не зможе зломити ніяка сила земська, навіть ворожа сила пекольна.

Якраз проти тих двох проявів життя і сили катол. Церкви заняла несприятливе становище Редакція „Ниви". В тім журналі зачалися пропагувати гадки і засади, які мають на цілі щораз більше відчуження від духа і життя катол. Церкви, а натомість вщіпити в нас византійську мертвоту, яка убиває духа і підкопує церковну дисципліну й авторитет. Всьо, що ми взяли від катол. Церкви, се після „Ниви" латинщення. Словом, повіяв з неї дух певного рода латинофобії.

Передовсім редакція „Ниви" невдоволена з Евхаристійного культу, який перещепився до нас з катол. Церкви і який всіми своїми практиками оживляє у нас душі, побуджує і помагає до виконування чеснот, до усовершенення духового життя. І тому з манії обрядовости, а з жаху перед латинщенням редакція „Ниви" усунула особового І. Христа присутного в Найсв. Евхаристії „за сцену". (Нива, 1929 р. стор. 206).

Рівнож „Нива", як з одного боку зачала осуджувати релігійні практики взяті від катол. Церкви, як латинщення, так знов з другого боку радо зачала поміщувати всякі прояви, які можуть нас відчужити від катол. Церкви. Не менше „Нива" підкопала авторитет церковної власти. Вона трактує Епископів з легковаженням і навіть можна сказати з зухвалістю, коли вони не хотять піддатися її диктатам. Передовсім в часі, коли тревала борба проти целібату, „Нива" не мала ніякого стриму.

Бунт піднесений „Нивою" проти тутейших Епископів перенісся також до Америки, де насіння тут кинене, там сильно буяє не маючи ніякого стриму. І тому „Нива" своїми дописями много причинилася до того лиха, яке в Америці змоглося.

Для доповнення і заокруглення треба ще додати, що пресову діяльність „Ниви" спомагала також наша ліберальна преса дописями поміщуваними в ній гуртком деяких львівських священиків під загально відомою назвою „чорна рада" та деяких її одномишленників з провінції.

Виквітом цілого впливу „Ниви" і побіч неї й ліберальної преси та „чорної ради" явилася брошура під заголовком: „В обороні прав нашої гр.кат. Церкви", видана в липні 1929 р. від авторів під псевдонімом: „Оборонці прав гр.-кат. Церкви". Та брошура то святотатська священича робота, то мерзкий розбій, щоб під фірмою „оборони" Церкви, валити її і руйнувати.

Справді, як написав один поважний автор, найлячніші вороги Божих справ були завсігди люди з кругів духовних. Вони посідають найбільше зухвальство, якого не посідає ніякий ляїк. Вони не бичем ані мечем, але оружем далеко делікатнішим, бо подібно як Юда, поцілунком приязни завдають смерть Христу Спасителю й убивають Його справи (Eberhard, Kanzelvorträge, Том V. стор. 409). Так, справді, не явні атеїсти, не отверті вороги Божі, але „оборонці прав Церкви" найбільше спричинюють розвал і руїну Церкви. Брошура та не є ніщо инше, як тільки повторенне змісту артикулів, поміщуваних в „Ниві" з тою ріжницею, що написана в непогамований і зухвалий спосіб. В ній пробивається явний бунт проти катол. Церкви. Змістом своїм зміряє до сего, щоб відокремитися від катол. Церкви, бо тоді після них буде забезпечена повна „окремішність" нашої Церкви від катол. Церкви, тоді не буде ніякої небезпеки „латинщення", тоді буде забезпечена „підставова частина усіх наших окремішностий", або иншими словами, тоді буде українська автокефальна церква. Се фінал пісні, яку заінтонувала „Нива", а іменно, що треба довести нашу унію до „чистого типу". („Нива" 1926. ст. 153-156).

І до сего якраз зміряє византійство, яке зачало у нас підносити голову. Підкопати церковну дисципліну й авторитет, зогидити Епископів, спричинити непорозуміння, висушити релігійне життя в людських душах і усунути з них Боже царство, а натомість поставити формальність обрядову „чистого типу", яка кінцем кінців провадить до шизми.

Напрям пропагований „Нивою" не остав тільки в теорії. Він зачинає переводитися в практиці. Появляються якісь літурґійні видавництва, які не суть схожі з духом Замойського і Львівського Синоду, — зачинаються у нас на церковно-релігійнім полі непорозуміння, дисорієнтація і замішання. Виринає небезпека ослаблення і нищення духового життя. Під впливом сего у нас започаткованого византійства також деякі священики тут. церковної провінції зачинають впроваджувати в практику обряд „чистого типу", викликуючи згіршення, а самі наражуючись на сміх. Так прим. один такий священик правив св. Літурґію принагідно в моїй Епархії, ніби „читану", бо по приписам „обряду чистого типу" мається співати, і тому голосно кричав. Вірні присутні не могли сего зрозуміти і пояснили собі в той спосіб, що той священик певно глухий, коли так голосно читає св. Літурґію. Ось доказ византійської нерозторопности. В одній місцевости приступило до св. Причастія двох питомців одного з тутейших дух. семинарів, але стоячи. Їм звернено увагу, щоб уклякли, бо принимання св. Причастія стоячи гіршить наших вірних, бо вони не можуть зрозуміти, як можна стоячи приймати св. Причастія. Однак ті питомці не хотіли уклякнути, хотяй їх ноги не зіштивніли, ані не були хорі. Ось доказ византійського упору! Один священик перебуваючи в часі ферій в моїй Епархії, правив св. Літурґію після обряду „чистого типу". Обложився на престолі книгами, бо особно літурґікон, особно Євангеліє, а особно Апостол і зачав голосно читати, чи радше кричати, спричинюючи здивування. І тому я довідавшись о тім, заборонив йому в той спосіб „читати" св. Літурґію. Але той священик не тільки хотів заімпонувати обрядом „чистого типу", але також зазначив свого духа, бо сказав, що він не узнає Замойського Синоду, бо Отці того Синоду, себто Епископи, котрі постанови на тім Сино-

ді рішили, то були або ігноранти, або злобні люди. Ось византійське зухвальство! Запримічується, що Синод Замойський потверджений спеціяльною повагою Ап. Столиці.

І що то за обряд, за котрим у нас так побивається византійство? Се обряд чисто синодальний російський! І дивна річ і незрозуміла. Колись за царської Росії ми боронилися проти російської обрядовости з остраху перед русифікацією, а тепер приймаємо ту обрядовість під иншою формою, бо під назвою „чистого типу". Щоб національно відокремитися від Росії, ми навіть змінили назву „Русь" на „Україну" а „Русин" на „Українець", а тепер хочемо самі приняти російського духа в формі обрядовости, бож прецінь, як попередно сказано, російський націоналізм і російська держава ідентифікується з російською Церквою.

В тій части Польщі, котра колись була під російським забором, впроваджено тепер для новозєднаних з катол. Церквою обряд під назвою „східно-славянський", який приняли також Єзуїти в Альбертині, що займаються ширенням унії між тамошними шизматиками. Однак той обряд то також лише перехрещений обряд синодально-російський. Через ту назву положений кордон між нами тут в Галичині і тамтими вірними, бо мовляв, в Галичині є инший обряд, бо „греко-католицький", а там „східно-славянський". Рівнож Конкордатом з боку польської держави виеліменовано церковну ієрархію греко-католицького обряду, а всі вірні навернені до катол. Церкви мають підчинятися латинським Епископам. Однак та справа не йде, бо се неприродне, так як неприродне, коли курка вигріє качата, котрі відтак пливають по воді, а курка мусить ходити по березі. Рівнож навернення шизматиків не удається, бо, можна шуткою сказати, навернеться двацятьпять осіб, а відвернеться трицять. А в нас тепер наміряють приклонники „чистоти" обряду впровадити той сам обряд, т. є. синодальний російський. Чи не диво се?

Як я недавно довідався, новонавернені Росіяни затримали свій синодальний російський обряд, одначе перехрестили його на обряд „византійсько-славянський". Чому однак не назвали просто „російський"? А вже ніяк не можна зрозуміти, чому причіпили так осоружну назву: „византійський"? Назва та так живо пригадує того византійського духа, який приніс і тепер приносить такі великі шкоди для церковної єдности, а котрого черти: хитрість, підступ, упір, зухвальство і бунт проти катол. Церкви. Чому замість „византійський" не назвали його радше „грецький" від народу грецького, подібно як називається обряд вірменський, сирійський і пр. Назва „византійський" так живо нагадує ту Византію, котра була середовищем радше інтриг і махінацій „церковних" людей східних, ніж огнищем правдивого церковно-релігійного культу.

При сій нагоді насувається також трудне питання, а іменно, якби назвати спільним іменем східний обряд для новозєднаних з катол. Церквою всіх східних народів? Питання се тому тяжке до розвязання, бо на Сході не було того середовища спільного для релігійного культу і церковної дисципліни. І тому потворилися ріжні Церкви від себе віддільні з ріжними обрядами і то не тільки серед ріжних народів, але навіть подекуди в тім самім народі. Інакше річ малася на Заході. Тут Рим сцентралізував з часом релігійний культ всіх народів в одну обрядову форму і запровадив одну церковну дисципліну.

По довшій і зрілій розвазі я прийшов до переконання, що спільний корінь бувби найліпший „східно-католицький", а відтак відрубно для кождого народу осібні назви, котрі немов парости виросталиб зі спільного пня. Отже прим.: східно-католицький російський, східно-католицький руський, східно-католицький болгарський, східно-католицький вірменський, і пр. або коротко в щоденнім уживанню: російський, руський, болгарський і пр. розуміючи про тім „східно-католицький". Тим способом зазначений бувби спільний зміст і форма т. є. віра й обряд а заразом заховаласяб відрубність поодиноких народів чи Церков на Сході так, що всі булиби вдоволені. Спільна однак назва „византійський" рішучо не прийметься у всіх, бо не тільки прим.: Вірмени, Сирійці, Копти, чи инші народи східні, які нічого спільного не мали і не мають з Византією, сеї назви не приймуть, але навіть не всі прочі народи, котрі приняли східний обряд від Греків.

А тепер вертаючи до виростаючого у нас византійства, чую від його приклонників закид, що мовби я їх посуджував о прямування до шизми, а вони прецінь бажають тільки, щоб наша Східна Церква затримала свої питомі черти, щоби стала „цвитучим Сходом для католицизму", а не „зломаним Сходом задля католицизму", як твердить „Нива". Я зовсім не хочу посуджувати, що приклонники византійства прямують свідомо до шизми, але тверджу, що дух византійства, як показує досвід і історія, завсігди прямує до шизми і кінчить шизмою. Кромі сего я ставлю таке питання: А деж є той „чистий тип", сталий і абсолютний, після котрого малиб ми взоруватися і надати питомі черти нашій Церкві? Хіба нам вернути до первісного стану, з котрого ми вийшли, т. є. до шизми, до Фотія і Керулярія, котрі зірвали з катол. Церквою. Але й тоді сей обряд не буде обрядом „чистого типу", бо він був лишень постепенним розвоєм попередних століть. Обряд прецінь се тільки зовнішна форма духового життя і релігійного культу і тому підлягає еволюції після домагань і потреб в міру розвитку внутрішного духового життя, як се видимо в катол. Церкві.

Але навіть коли вернемо до перших віків христіянських, то тоді обряд був ще в пеленках, щоб розвиватись і рости. Хіба вкінці треба вернути аж до старозавітної жидівської синаґоґи з її фарисейською сектою, котра по майстерськи видумала всякі формальности обрядові. Всі ті формальности так ствердли і скаменіли, що в них і цілий жидівський нарід скаменів і розсипавшись по цілім світі не може навернутися, але бере головний провід у війні і наступах проти католицької Церкви і подібно як колись фарисеї так і нині Жиди кричуть: Распни, распни. Ось до якого монструального висліду можна дійти, коли возьметься на увагу обрядову зовнішність, а не віру і життя з віри.

Якби та річ не малася, то в кождім случаю ми приймаючи обряд „чистого типу" мусилиб цофатися взад. А однак ми вже підросли в духовім життю, ми вдягли обрядову одіж, яка нам вигідна, а тепер цофатися значилоб те саме, що казати дорослому чоловікови вбиратися в одіж, в якій він ходив будучи ще малим хлопцем. Чи не смішне се? Нехай новонавернені тримаються свого обряду, до якого привикли, а накидувати їм католицькі практики невказане, бо се моглоб їх зразити. Але й вони, якщо хотять поступити в релігійнім життю й утвердитися в католицизмі, а не стояти на мертвій точці обрядовій і бути завсігди в небезпеці повороту до шизми при даних змінах політичних, то й вони мусять з часом самі добровільно приняти прояви духового життя, які практикуються в катол. Церкві.

Католицькі практики, які у нас завелися, не суть нам накинені. Ми їх самі добровільно приняли як конечність розвою нашого духового організму. Через се ми не стали латинниками, ані не затратили черти східного обряду, бо ми ті католицькі практики убрали в форму східного обряду. Наші вірні полюбили ті католицькі практики, бажають їх, беруть в них живу участь, горнуться до церкви, тримаються свого обряду так, що ті практики не уходять у нас як латинські, а в наших обставинах, як польські, але як католицькі і то як наші рідні. Ми через се ніщо не потерпіли під оглядом національним, овшім, ми ще скріпилися. Словом, ми вже чуємо смак в католицизмі.

Ті всі католицькі набоженства не тільки не противляться східному обрядови, але навпаки, той обряд оживляють і вливають в него тепло і заінтересування, а заразом суть найсильнішим заборолом катол. віри. Якраз там, де вони практиковані, там вірні освідомлені в вірі і там до них не мають приступу ані протестантські ані шизматицькі агітації. Противно, де тілько на обрядову формальність звертається увагу і то обрядовість „чистоту типу", там легко приймається шизма або инші блудні науки. О тім свідчить досвід, о тім свідчать факти. Возьмім Лемківщину в Перемиській Епархії. Се була домена кількох священичих родин з собою споріднених і посвоячених і ніхто з „нових" не смів отримати там парохії. Там дбалося тільки про чистоту обряду і про всякі обрядові формальности, а що до віри, то нарід був темний і неосвідомлений. І тому там легко в найновішім часі принялися шизматицькі агітації. Возьмім наш нарід в Чехословакії і Югославії, котрий передтим був під владінням Угорської держави. Число його виносить поверх 600.000. Се нарід український, а називає себе руським. Сей нарід був опущений, там загал духовенства добре ситуований від мадярського правительства був більше мадярський чим самі Мадяри, а про життя релігійне мало хто дбав. Там процвитало русофільство і штивна та холодна обрядовість. Там Церква остала на які сотки літ поза Церквою у нас. І тому не диво, що там тепер так легко приймаються шизматицькі агітації. Як зачуваю, шизматицький Епископ хоче заложити навіть свою резиденцію в Мукачеві.

Загал вірних не розуміється на спекулятивних тонкостях догматичних. Вони беруть справу з практичного боку і коли вони видять той сам зверхний обряд у себе й у шизматиків, то думають, що то всьо одно. Але коли вони практикують у себе католицькі набоженства, а не видять їх у шизматиків, то мимоволі приходить їм рефлєксія, що то не є те саме.

Ті якраз католицькі практики спричинили, що наші вірні на Поліссю, Холмщині, Волині і Білоруси будучи під російським забором терпіли за катол. віру від Росії каторги, заслання на Сибір, нагайки і навіть многі понесли мученичу смерть. Тому я дуже здивувався і навіть згіршився, коли з польських духовних кругів дався чути голос, що наш обряд в Галичині то „безобразіє" а в тамошних вірних, тепер навернених обряд „східно-славянський", є правдиво чистий. Колись Поляки і передовсім польське духовенство посуджувало нас о шизмофільство. Дорікали, що ми не приймали католицьких набоженств і на нас з при-

---

Де правительство просте і скромне, там нарід сильний, богатий і щасливий. А де правительство блищить пересадною гордістю, люксусом і марнотравством, там нарід терпить у всім („Книга дороги й чесноти" Ляйтсе).

зирством дивилися, а коли ми зросли і скріпилися в католицизмі і практикуємо католицькі набоженства, то тепер нас висміюють і називають наш обряд „безобразієм“. Як се пояснити? Таж прецінь св. Йосафат, світлий мученик церковної єдности, запечатав своєю мученичою кровю ту ідею разом з її „безобразіями“, а ми знов старалися щиро його наслідувати, скріпитися в католицизмі і стати вірними католиками! Таж недавно тому польські Епископи занесли Св. Отцю як реліквію грудку з тої землі, на котрій жили ті вірні, котрі понесли мученичу смерть якраз за те „безобразіе“! І ті польські круги, котрі колись не могли знести російського духа, котрі ненавиділи російську обрядовщину, тепер ту саму обрядовщину впроваджують під формою „східно-славянського“ обряду і ним ще чванятся. Справді, виходить на комедію по стороні тих, котрі справи національні і політичні ставлять висше, як справи віри й релігії.

І нащо людям очи милити, чому видумувати штучні якісь назви обрядові? Чому річ не назвати властивим її іменем? Чому ясно й отверто не висвітлювати католицької справи? Чому триматися тактики Нікодима? Хіба на се, щоб помогчи всякого рода Семашкам в мутній воді ловити рибу[1]).

Дух византійства не вдоволяється тільки назвами й теоріями, але уживає всіх способів, щоби впровадити їх у практику, бо без того він не мігби істнувати, без того він мусівби розвіятися і щезнути. Се його тактика, — приманювати орієнтальними теоріями, фантазією, щоб відтак у практиці спричинити спустошення духового життя і знищити Боже царство в нутрі людських душ.

Видно се по всіх приклонниках византійства, які ним заманені, стараються його духа реалізувати і доходять нераз аж до апостазії від катол. Церкви. На се заноситься також у нас, де зачалося голосити, щоб усунути католицькі практики а натомість вернути до „у н і ї ч и с т о г о т и п у, о д н а ч е в н е з а л е ж н о с т и в і д З а п а д у“, то значить, також від катол. Церкви.

А чому один з священиків „византійсько-славянського“ обряду (Єзуїт, родом Француз а по духу Росіянин) удається на Чехословакію і хоче там запровадити свій обряд і отворити свою школу, хоч там нема Росіян до навертання, хоч там ОО. Василіяни з хісном працюють і поширюють католицьке життя? Чому також деякі русофільські священики з Закарпаття, обрядовці „чистого типу“, де можуть оскаржують ОО. Василіян і навіть самого Епископа за „українізацію“, як хіба тому, щоби припинити розвій життя в катол. дусі.

Византійський дух використовує всяку нагоду, щоби осягнути свою ціль. Навіть справу саму в собі невинну потрафить для себе вихіснувати. Возмім слово „православний“. Само в собі невинне, гарне і має своє значіння. Його уживав св. Атаназій у своїм символі, воно було у життю цілої Східної Церкви, як знамя правдивої віри. Коли однак Схід відорвався від Матерної Церкви, то слово стало в практиці небезпечне, бо відорваний Схід уживає того слова як відріжняючого знамени (signum distinctivum) від катол. Церкви. Передусім у нас назва „православний“, „православіе“ є синонімом шизматика, шизми. У нас ніхто не назве шизматика шизматиком, або шизму шизмою, але „православний“, православіе“ і часто аґітатори надуживають того слова для доказання, що між нашою Церквою і шизматицкою нема ніякої ріжниці. І тому Епископи тутейшої провінції були спонукані зарядити, щоб се слово в Літургії опустити, або заступити словом „правовірний“, як се війшло в звичай тут. Епархії.

Загал вірних, простий люд, далекий від фантазій та всяких видуманих теорій. Він бажає позитивного корму душі, він бажає спасення. Ось примір на се: Один священик тут. провінції, обрядовець „чистого типу“, усунув всьо з парохіяльної церкви, що нагадувало „латинство“, також усунув давний олтар, а поставив звичайний стіл, чи паку. Вірні зносили се з прикрістю. По нім прийшов другий священик, однак не „реформований“ після „чистого типу“. З початку не знав що робити. Вкінці відважився і в ночи давний олтар витягнув з шопи і поставив в церкві так як було перше, відтак правив Богослуження по нашому, правив суплікацію при виставленню Найсв. Тайн. А що на се вірні? Вони з радости розплакалися. Ось чого бажає людська душа!

Та не тільки тутейші вірні, але навіть ті в Польщі з бувшого російського забору, того самого бажають, бо в одній місцевости вірні просили священика „східно-славянського“ обряду, щоб більше до них не приїзджав, бо вони вже таких батюшків бачили і мали за часів Росії, а натомість радо приняли одного з ОО. Василіян, хоч він був без бороди і ряси з широкими рукавами та ціле Богослуження правив чисто в нашім обряді і то без того неустанного хрещення і неустанного кланяння. Тут також показується, як не зовсім обосноване твердження обрядовців „чистого типу“, котрі кажуть, що нам треба зближитися обрядом до східних шизматиків, щоб тим лекше приєднати їх до катол. Церкви. Безперечно, що часом можна, де конечність вимагає, примінитися до їх обряду і то часово, щоб їх тим лекше навернути, але чому між нами самими сей їх обряд впроваджувати? Як зачнемо у нас самих обрядом до шизматиків зближатися і звертати увагу головно на зовнішну обрядовість, то ми самі ослабимо себе в вірі і життю релігійнім і готові сами „навернутися“, але до шизми, як се трафляється подекуди з нашими вірними, котрі занадто зближилися обрядом до шизматиків і далися заманити несовісним аґітаціям. Не обрядом тільки довершується навернення до правдивої віри, але головно благодатю Божою, а та уділяється молитвою, трудом і жертвою. Навернення тільки задля обряду звичайно поверховне і дуже сумнівне.

* * *

Думаю, що я ясно представив, оскільки позволили рами сего мого письма, чим є византійство, його генезу, його пляни і ціль, як також його погубні наслідки. Треба дуже боліти, що в повоєнних часах, котрі спричинили як всюди так і в нас небезпеки для віри, релігії й моралі, що в тих часах замість ужити всіх можливих зусиль до внутрішного очищення й усовершення людських душ, словом до поширення Божого царства в людських серцях, — що замість того зачав у нас підносити голову византійський дух якраз противний і ворожий для внутрішного Божого царства.

З усіх усюдів сектанські аґітації протестантів, шизматиків і всяких инших деструктивних чинників йдуть сильним наступом на Боже царство в людських серцях, а в нас замість станути одним фронтом проти ворогів віри і релігії зачинається пропагувати византійство, яке не тілько не перепиняє ворожу роботу, але навпаки пособляє, бо зміряє до ослаблення духового життя і до розкладу на полі церковно-релігійнім.

Наш нарід розторощений і розшматований. Ще одна Церква становить у нас єдину остою, забороло і надію нашого двигнення й уздоровлення під кождим оглядом, — а тимчасом на довершення нашого гіркого і невідрадного положення зачинається вкрадати у нас дух византійства, щоби й в ту Церкву впровадити хаос, замішання і духовий розклад. І що нам ще остане? Хіба оснувати національний цминтар...

Тому далекі будьмо і стережімся византійства як найбільшого і найнебезпечнішого ворога. Византійство одно з найсильніших і найнебезпечніших оружій „світа“, того „світа“, за котрий Христос Спаситель не молився (Іоан XVII. 9). „Світ“ потрафить втиснутися навіть до святая святих. При даних нагодах він виступає повний достоїнства, ганить навіть гріх, коли він показується в невідповіднім одінню або занадто разить і в очи впадає. Він висуває гарні засади прилюдної обичайности і поручає спасенні поліцейські норми. Він є в можности отворити церкви, запалити свічки на олтарях і заінтонувати Найвисшому Господеви: Тебе Бога хвалим...[1])

Подібно й византійство потрафить надужити навіть святої справи, якою є обряд, щоб заслонити обличча Христа Спасителя, щоб через зовнішні обрядові формальности відвернути увагу від праці над внутрішним усовершенням, а натомість щоб допомогти злим склонностям і похотям розгорітися і тим способом спричинити духове опустошення.

Христа Спасителя діявол кусив в троякий спосіб. Найперше матеріялізмом і чисто земськими справами, відтак гордістю і розголосом людської популярности, вкінці повною апостазією від Бога. Таксамо поступає „світ“. Коли удасться йому звести першими двома способами, тоді кусить і зводить до явної апостазії від Бога. Секта фарисейська задля матеріялістичної своєї ідеї о Месії відкинула й убила Христа Спасителя. Византійство звело і здеправувало цілий Схід своєю гордістю і звідними фантазіями та зверхною обрядовою формальністю і відкинуло катол. Церкву, а відтак перещіплене до Росії створило большевизм, який виповів у себе війну Богу і старається цілий світ змобілізувати до наступу проти Бога.

За ніяку ціну не даймо заманювати себе духом византійства. Стіймо кріпко в вірі, як до сего упоминає св. Ап. Павло (I. Кор. XVI. 13) і жиймо життям з віри. А ту віру заховаємо і будемо жити життям з віри, коли будемо жити життям катол. Церкви. Зрозуміймо і сильно вірмо, що катол. Церква то помножений, продовжений, то цілий Христос, то сам Христос в своїм збірнім містичнім тілі, як каже один поважний католицький автор[2]). Не біймося латинщення, а страхаймося найменшого відхилення від катол. Церкви. Знаний апольоґет (Albert Maria Weiss) каже, що хто хоче наслідувати І. Христа і йому уподобитися, не вистарчить брати життя від Христа Спа-

---

Ніхто, що любить гроші, роскоші й славу, не любить людей — тільки, хто любить чесноту. (Епіктет).

---

[1]) Семашко був епископом-суфраґаном київського митрополита Йосафата Булгака і як орудля царської Росії причинився до зліквідування унії в тій части Польщі, котра була під забором Росії. Він між иншим впровадив звичай ношення бороди і ряс з широкими рукавами для священиків католиків східного обряду, щоби в той спосіб вірні освоїлися з зовнішним видом російських шизматицьких батюшків. Кромі сего замовчувано вислови: католик, католицький, в відношенню до греко-католицької Церкви. І так звільна наступило відчуження від катол. Церкви, а повного „навернення“ до шизми довершив російський кнут.

[1]) Гляди обширніше: Schöpfer und das Geschöpfs. — W. Faber. Стор 468–476.

[2]) N. Faber. Das Allerheiligste Altarssakrament. Стор. 252.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 3-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

сителя, подібно як дитя ссе корм з грудей матери, але треба вростися в Ісуса Христа і жити його соками, подібно як галузка жиє соками дерева, в котре вщіплена[1]). Подібно річ мається і з катол. Церквою: Не: „западні культурно-реліґійні здобутки задержати, одначе не з титулу залежности нашої Церкви від Западу" як нерозумно і хитро твердить „Нива" (1926 р. стор. 153-156), але маємо вростися в катол. Церкву і її соками жити.

І тому набоженства католицької Церкви у нас впроваджені маємо дальше практикувати, бо ті набоженства убрані в форму східного обряду вже ввійшли у нас в давний звичай. Усувати тепер ті набоженства значилоб те саме, що убивати у нас духове життя. Не звертаймо уваги на докори, чи насмішки, які нас можуть стрінути з причини тих набоженств. Люди доброї волі, які руководяться жаждою правди, ніколи з того приводу не згіршаться, хіба люди лукаві і дураки, а опінія таких не має ніякої вартости і на неї не треба оглядатися.

Твердження, що маємо зближитися обрядом до східних з катол. Церквою незединених, щоби в той спосіб скорше навернути Схід, не є зовсім стійне. Бо чи маємо навернути Схід, то се друге питання, але що нашим абсолютним обовязком є берегти нашу католицьку віру, що нашим обовязком є перше дбати за власне спасення, то річ без сумніву певна. А католицьку віру збережемо і в ній спасемо наші душі не самими орієнтальними фантазіями, не цофанням нашого обряду до „чистого типу", але реальним, конкретним і живим життям катол. Церкви. Нашим проте святим обовязком є перш за всьо, жити повним католицьким життям і так стати сильним народом католицьким. А коли се буде, Провидіння Боже з певністю ужиє нас і до навернення Сходу і тоді лишень зможемо сповнити нашу велику місію на Сході.

При сій нагоді звертаюся до Чина Св. Василія Великого і кладу йому на серці сю преважну справу нашої Церкви. Нехай Чин зважить, — що він впрочім сам розуміє, — що свій розріст і скріплення завдячує тій тісній злуці з Ап. Престолом і традиціям, які зродили такого мученика за єдність з катол. Церквою, як св. Йосафат. Чин, станувши на тих традиціях, доконав у нас великих перемін і двигнення життя на полі церковно-реліґійнім, передовсім своїми місіями, реколекціями і реліґійними видавництвами. Чин своєю діяльністю на тім полі перечеркнув пляни шизматицької Росії, яка в своїм часі закинула була свої сіти на нас в Галичині, бо Чин освідомив і двигнув у нас ідею катол. Церкви. Чим є твердиня в світській державі, тим є монаший Чин в Церкві. Тому я певний, що в нинішних часах небезпечних для нашої Церкви, Чин стояти-ме на вижині свого високого історичного покликання в пересвідченню, що від виконання сего завдання буде зависіти його розквіт, скріплення і могутність.

Рівнож звертаюся до Чина Найсв. Ізбавителя, званого Редемптористами, котрого Отці недавно до нас прийшли, принявши наш обряд. Сей Чин зачав у нас гарну працю і діяльність, а вірні наші відносяться до него з любовю і довірям. Нехай сей Чин зважить, що він покликаний на се, щоби ще більше відновити в нас, — що так скажу — духа західної крови. І коли сей Чин буде мати перед очима сю ціль і буде старатися її всіми силами реалізувати, тоді його діяльність буде благословенна і хосенна. Але колиб дався заманити, — чого не припускаю, — орієнтальними фантазіями і духом византійства, тоді він ставби на мертвій точці, він скостенівби. Не менше осміляюся звернути також до Чина Товариства Ісусового, званого Єзуїтами. Сей Чин також не був без впливу на долю Церкви у нас. На припоручення бл. п. Папи Льва XIII. він перепровадив у нас реформу Чина св. Василія Великого. Тоді Чин Єзуїтів відступив найкращих і найспосібніших своїх синів в ціли переведення тої реформи. — Реформа та спричинила благословенні успіхи не тільки для Чина ОО. Василіян, але й для нашої Церкви. Дерево Чина ОО. Василіян, котре вже було зівяло й усихало, знов віджило, зазеленіло, розцвилося і видало гарні овочі також для нашої Церкви. За се я складаю прилюдно подяку в імени нашої Церкви для Чина ОО. Єзуїтів. Роблю се тому, бо Чин сей не дізнав вдячности і признання від нас, якби належало. Овшім, дізнав много прикростий, підозрінь і посуджувань і то вже в самім початку реформи, коли то піднеслися були у нас крики і всякого рода протести.

Кромі сего маю ще одну важну просьбу. Оскільки орієнтуюся, Чин Єзуїтів взяв майже виключно цілу ініціятиву навернення незединених народів був. царської Росії в свої руки. І я желаю як найкращих успіхів. Бо хто не бажавби навернення тих нещасних народів? Одначе смію звернути увагу, щоби Чин, — задившися виключно в Росію, не переочив істнування також українського народу, або не трактував його під кутом російського націоналізму, та також не причинився хочби в добрій вірі, до впровадження у нас синодального російського обряду під назвою „византійсько-славянського," що моглоби спричинити небажані послідовности для справи Церкви, а для самого Чина прикрости. Нехай Чин Т. І. прийме до совісти сі слова висказані з совісти катол. Епископа.

Вкінци звертаюся до Всечесного Духовенства з візванням Христа Ісуса, щоб воно перше шукало Божого Царства і то передусім у нутрі своїх душ, а відтак і душ вірних. Нехай Духовенство ймеся тих середників, які найбільше конечні до підтримання, скріплення і поширення сего внутрішного Божого царства. А передовсім молитва і то не тільки відмовлювання Церквою приписаного Часослова, але також що рана молитва мисльна з розважанням; відтак щоденне відправлення зі скупленням і святим жахом св. Літурґії з належним приготуванням і побожним благодаренням; рівнож щодня коротке духовне читання, вечером іспит совісти, а по можности що тижня св. сповідь, вкінці що року відправлення духовних реколекцій.

В той спосіб Духовенство, перняте духом і силою внутрішного Божого царства, нехай старається всіми можливими способами поширювати католицьку Акцію, поручену Ап. Столицею, котра особенно в нинішних повоєнних часах така конечна і спасенна.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа, любов Бога і Отця і причастіе св. Духа най буде зі всіми вами. Амінь.

Дано в Фитькові, дня 23. березня 1931 в часі місії для вірних.

† ГРИГОРІЙ
Епископ.

[1]) Apologie des Christentums. Tom V. Стор. 640.

Наша заморська еміґрація

Статистика еміґрації по національностям (згл. віроісповіданням) істнує в Польщі доперва від 1926 р. Тут подаємо статистику за 1930 рік:

Воєвідство:	Виїхало всіх:	гр.-кат.	прав.
Полісся	4.171	9	2.460
Волинь	5.589	38	3.406
Львівське	6.302	2.710	38
Станиславів.	2.765	1.745	8
Тернопіль	6.774	4.157	32
Инші		212	1.141
Разом		8.871	7.085

Найбільше наших еміґрантів виїхало в 1930 р. до Канади (5.483 гр. кат. і 2.552 правосл.) і до Арґентини (2.418 і 3.348). Від 1926 р. виїхало за море поверх 94.000 Українців з Польщі.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 16-20

Комуністичний експеримент в Австралії

З Лондону доносять: Австралія переживає дуже тяжку екон. кризу. В Лондоні розважують справу, чи не назначити опіку над її фінансами. Австралійський преміер Ленґ, провідник робітничої партії, предкладає як останну спробу виходу з ситуації: на три роки націоналізувати всю приватну власність в Австралії, в першу міру промислову. На заміт, що прецінь такий експеримент в СССР не приніс пільги населенню, Ленґ відповідає, що „австралійська трилітка буде представляти совітську пятилітку наоборот". (Нові вісти доносять, що зїзд робітн. орґанізацій відкинув той проект $^2/_3$ голосів. Видно, мають розум).

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові.
887 10—12

Знайшли родові документи Колюмба

В державнім архіві в м. Сан Ремо (давній Генуенській Республиці) знайшли ряд документів, котрі стверджують, що відкривець Америки, Христофор Колюмб, походив з ліґурійської родини, з Валє ді Онеґлія. Дід його Іван, син Вартоломея, записав його батькови Домінікови і стриєви Бернардови 25 дукатів. Ті документи оповістив історик Людвик Семаріо Васалльо.

Слово свобода належить до чесноти, слово неволя до злоби. Та обі вони річи свобідної волі. Де не має участи свобідна воля, там нема ні цеї ні тої. Душа панує над тілом і над усім, що належить до тіла. Тож ніхто не є несвобідний, хто в своїй волі свобідний. (Епіктет).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

На тлі польсько-українського зближення

ВИКЛАД П. М. РУДНИЦЬКОГО ПРО УКРАЇНСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ.

Дня 20 с. м. у Львові в льокалі польського фахового Союза літератів при вул. Академічній відбувся виклад співробітника „Діла", п. Мих. Рудницького, про нову українську літературу. Присутних було поверх 60 осіб обох полів. Переважали Поляки. Між ними були й визначні особистости політичного світа як б. воєвода Борковський, Александер Бохенський, б. дир. поліції, тепер ред. „Газ. Пор." Райнлендер і и. На салі, котрої чомусь не вентилювали, панувала африканська горяч, отже всі присутні були червоні як галунки. Виклад з дискусією тревав поверх дві години.

Зібрання отворив цікавою промовою польський поет і письменник Остап Ортвін. Він сказав: Витаю незвичайно численне зібрання. Від часів пок. Франка і Фельдмана не було спроб взаїмного зближення між Українцями й Поляками на літературнім ґрунті. Від десяток літ ми Поляки просто не цікавилися українським письменством. Я сам вже 30 літ не говорив прилюдно на ту тему. Щиро займався українським письменством у нас ще пок. Оркан. На політичну область входити тут не думаємо й не будемо. З літератури взагалі не богато можна довідатися про духа якогонебудь народу просто тому, що життя ширше ніж література. Одначе пізнавання літератури все таки щось дає, отже воно пожиточне навіть для державних мужів, котрі зрештою і своє рідне письменство не тільки мало студіюють, але навіть мало читають. Сегодня ми (Поляки) маємо власний дім (себто свою державу), отже маємо обовязок пізнати, що в тім домі взагалі міститься. Наші симпатії йдуть в напрямі реґіоналістичнім, ми в острій опозиції супроти централізму в літературі. Маю враження, що ми могліб чогось навчитися з української літератури. Булоб нам дуже приємно, якби й українські літерати мали свою власну орґанізацію, з якою ми могліб удержувати звязок. (Тут бесідник подякував прелеґентови за труд виготовлення реферату й уділив йому голосу).

Референт п. Мих. Рудницький читав свій реферат зі скрипту, в польській мові. Читав так скоро, що місцями було неможливо не тільки записувати, що говорить, але й думкою за ним слідити. Зміст: Українську літературу знають Поляки менше ніж пр. еспанську. І то не тільки польський загал. Вистарчить перечитати працю історика літератури Бріґнера, щоб переконатися, що про українське письменство має він відомости зперед 20 літ. А якраз за той час наступив перелом. Нова укр. література спізнилася на 250 літ в порівнанні з польською: Рей — Котляревський. Кобзар Шевченка знайшов між Українцями такий відгомін і таке поширення, як хіба одна біблія між Анґлосасами. Репертуар українського театру одинокий в Европі. Тепер є кільканацять укр. театральних труп, які виступають з тим репертуаром від Закарпаття аж по Харків і далі. Були в укр. письменстві також спроби реаґування на літературні напрями Заходу: Куліш, Драгоманів, Франко („український Вольтер"), одначе вони були поверховні, й не сягнули глибше, бо українське письменство своєю тематикою опиралося виключно на життю села. Се найбільш характеристична риса укр. письменства. Всі великі ідеї приходили до Львова з Київа. До тамошних писателів на більшу міру належать: Нечуй-Левицький; Кримський, учений поліґльот, в письменстві декадент, неврастенік; Винниченко, подібний декадент, з закраскою „санінщини"; найбільша поетка України, Леся Українка, має стиль наскрізь романтичний; Кобилянська щось в роді Родзевічувної; Яцків, одинокий в своїм роді, пригадує Бодлера. З виїмком його і „Молодої Музи" укр. письменство від яких 40 літ позбавлене напрямків, бо маса читачів незріжничкована. Матеріяльні умови праці дуже тяжкі. Майстер делікатної психольоґії Коцюбинський весь час боровся за стиль і теми. Довкруги того обертається змагання всего укр. письменства, бо народний словар мови і понять не вистарчає для висказання душі міської людини. Лірика, де ще може бути найбільше свободи, осмілює до наслідування чужих. Далі прелеґент сипле назвисками письменників, котрі польській публиці очевидно нічого не говорили: Черемшина, Мартович („у нього проявився цинізм"), Щурат („він ерудит"), А. Крушельницький („звернувся до сусп. повісти"), Карманський („не може освободитися від песимізму"), С. Чарнецький, Самійленко, Б. Лепкий („пише педаґоґічно-історичні повісти"). Укр. письменники в Галичині проявляють у своїх творах менше інтелектуальних і и. вартостий ніж при особистій зустрічі з ними, а творці історичних повістий за велику претенсіональність. Взагалі таланти в Галичині карловатіють. Зате на Рад. Україні з великою силою розвинулася поезія. Там тепер заступлені всі напрями. Прелеґент стоїть на становищі, що й найбільші твори можуть повставати „нещиро", т. зн. так як креації актора на сцені, котрий з ними в життю не має нічого спільного. Далі критикує „Соняшну машину" Винниченка і згадує укр. еміґраційну літературу, також заморську. У Львові є 4 ґрупи укр. письменників: 1) націоналісти, 2) католики, 3) комуністи, 3) безбарвні. Письменників щораз більше, письменство під оглядом скількости значно зростає. Поему Франка „Мойсей" уважають найвищою, та вона слаба. Взагалі трудно сказати, для кого укр. письменники пишуть. Богато в тім парадоксального. На Рад. Україні є буйний розквіт талантів і напрямків. Там і чужинці працюють в укр. літературі, нпр. Росіянин Хвильовий, найбільший тамошний талант, Поляк Рильський, є й Жиди. Гороскопи того всего такі: Вплив наддніпрянських письменників на Галичину буде все більшати, галицькі письменники не будуть в силі конкуровати з тамошними і коли там зміняться відносини, то виеміґрують туди й ті, які тут є. Далі застановлявся прелеґент над тим, що становить вартість літер. твору, але надто загально, підчеркуючи, що в українських письменників / скрізь видно тенденційність (з виїмком Стефаника й Коцюбинського), тому трудно говорити про артистичну й літературну вартість загалу їх творів. Скінчив загальниками про літературну вартість творів.

Наступила довга і прикра мовчанка. Ніхто мимо зазивів не зголошувався до дискусії. Українці очевидно тому, щоб не робити „гавдіюм" Полякам, бо в дискусії требаб було виступити проти ріжних тверджень прелеґента. По довшій мовчанці зачав ратувати ситуацію старий професор Поляк, п. Морачевський: Знаю тільки дещо укр. літератури, отже несміло зачинаю говорити. Кожда початкуюча література без виїмку має такий характер, який представив прелеґент говорячи про укр. літературу. В тім нема нічого дивного. Знаю рос. літературу. В її початках було те саме, а й пізніше не інакше. Від Ґлеба Успенського до Чехова і тепер. А в Поляків також не інакше. Нпр. твори Жеромського наскрізь перенятї патріотичною тенденцією, таксамо твори сухого резонера Свентоховского й і. Правдивий ґеній і талант крушить се. Навіть великий Іван Франко, котрого я мав щастя знати, не робив враження творчого ума з дійсним талантом в тій области, тільки суспільного діяча. Зате Стефаник то найкращий тип правдивого артиста. Зрештою все те переходове, воно розвинеться.

По нім забрав голос п. Олексюк (псевд. Тудор), автор „Молочного божевілля", головний співробітник больш. „Вікон", літ к. 35. Говорить слабо, видно не має вправи: Прелеґент говорив кілька разів про парадокси в укр. літературі, але не давав ніяких вияснень тих парадоксів або тільки помотані. Тому, бо своєю методою він і не міг розвязати тих проблемів. На те треба марксівської методи. Його погляд на те, що й найбільший літер. твір можна створити „нещиро" уважаю зовсім хибним. Далі дискутант твердить, що під фашизмом не повстає література, а під большевиками повстає.

Ортвін: Гадаю, що прелеґент мав на думці артистичну щирість, бо брехнею прецінь ні в життю ні в письменстві ніхто далеко не заїде. На мою думку кождий літер. талант се вже знак дефекту. Хто його має, той тимсамим вицофується з дійсного життя, котре йому заступає сурогат — літер. творчість, котрої одначе суспільність потребує. В дійсности нерв артизму — духовий анархізм. Большевицькі „суспільні замовлення", якими там приневолюють письменників писати на дані теми, то очевидний террор. Бо террор є не тільки фізичний.

Ґалан (з „Вікон") запитує прелеґента, які письменники є під фашистами. Прелеґент відповідає м. і. Кроче. На те Морачевський: Кроче не фашист. Італійської найновішої літератури просто не знаємо, але італійська література взагалі стоїть на европейській висоті.

Розенберґ (ком., б. старшина УСС, жид. походження): Тяжко дискутувати з людьми, котрі думають, що штука для штуки (Ортвін перечить). Не моя річ боронити укр. літературу, але мушу сказати, що прелеґент навіть не зазначив властивостий тої літератури. На підставі його виводів можна подумати, що в укр. літературі були тільки чужі впливи й більше нічого не було й нема.

Ортвін підчеркує, що він не стоїть на становищі „штука для штуки", але трудно ставати й на становищі, що письменство має бути обчислене на найнизші інстинкти, як се роблять большевики. Нпр. читав я їх новелю, в котрій представлено як польський екзекутор стягає з умершого одяг, бо він був винен за обезпечення проти вогню. Поминаю те, що й у большевії екзекутори чейже не більше лагідні ніж у Польщі і також щось стягають з людий і питаю: Чи в тій новелі не пропаґується просто ідеї ворожої самому обезпеченню проти вогню? Чи комунізм витворить літературних ґеніїв, того не знаємо, бо не знаємо навіть, чи випродукує достаточну скількість порядних безрог. Се покаже щойно пятилітка. (На салі веселість).

Розенберґ: Зачалося від того, що не буде тут політики а є політика.

ПОРУЧАЄМО
УКРАЇНСЬКОМУ ГРОМАДЯНСТВУ
ФІРМА

Ґотліб і Гефаль

Перемишль, Ринок 28 (в подв.) **Львів,** Гродзіцких 8

Повідомляє, що давала, дає та буде давати всякі вироби **тапіцерські** в найліпших матеріялів за 5 зол. тижнево на сплати Всч. Духовенству і кожному чесному громадянинові. 2-2

(На салі веселість). П. Ортвін вибрав собі новелю початкуючого автора і на тій підставі оцінює всю комуністичну літературу. Особливо бояться панове тенденцій. Тимчасом тенденція се найздоровіша часть літератури. Сидячи в тюрмі читав я селянам безтенденційного Стефаника, але вони зовсім не були задоволені з нього. Та є й такі письменники, які подобаються і масам і інтеліґентам, нпр. Бальзак.

Ортвін: Я зовсім не оцінював тут усеї пролетарської літератури. Я навіть кажу, що большевики, котрі видають масу гроший на письменство, можуть преціньколись діждатися й того, що там появиться якийсь великий письменник і вся буржуазна Европа буде його читати. Чому ні? Таж вони все життя нічого иншого не роблять, тільки говорять і пишуть. А що до Бальзака, то я читаю одну його сторінку, а пропускаю три .

Морачевський: Як думаю таксамо як Ортвін, що нерв літератури то повна свобода, посунена аж до анархії. Одначе ґеній відчуває найлучше і суспільні справи. Означити літер. вартість дуже трудно. Артизм то мабуть досконале получення форми і змісту. Що селянам не подобається Стефаник а подобається пр. Рінальдо-Рінальдіні — се річ природна. Їм взагалі подобається щось таке, де убиваються, підкопуються і т. п. Та хоч літер. творчість то духова анархія, одначе письменники се глибоко усуспільнені люди.

Хтось встав. Всі зачали виходити поспішно, бо в салі було дуже горячо. Ще на вулиці дискутували, кажучи: А що сказавби Морачевський на те, що у Достоєвського форма дуже кепська? Чи він не великий письменник?

Весь виклад п. М. Рудницького робив прикре враження, якогось нарочного й до того неаргументованого заперечування вартости української літератури до тої міри, що аж Поляки й Жиди виступали в її обороні.

Наші замітки про всю ту імпрезу подамо другим разом. **А. Ч.**

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

Олександер Шульґин: ДЕРЖАВНІСТЬ ЧИ ГАЙДАМАЧЧИНА? Збірник статтей та документів. В-во „Меч". Париж, 1931. Ст. 48. 8°. В додатку: Справи Сх. Галичини на засіданнях комісії меншостей Унії Товариств для Ліги Націй і Відгомін дебат в Брюселі. — В сій брошурі п. Шульґин вияснює своє становище в справі пацифікації і твердить, що кампанія, яку проти нього вели м. і. „Діло" і „Розбудова Нації", безпідставна та що вона велася „большевицькими таємними агентами", хоч він вірить, що не всі члени згаданих редакцій знають про се.

Спитай у себе, чи бажаеш богацтва, чи блаженства. Бажаеш богацтва, так знай, що богацтво це не добро, ні воно не в твоїй силі! А коли бажаеш блаженства, так знай, що воно добро та в твоїй силі. Бо богацтво дочасна позичка долі, а блаженство залежить від вільної волі. (Епіктет).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ТЕРРОР ДПУ. СУПРОТИ ГАЛИЧАН НА УКРАЇНІ. З Харкова дальше надходять сензаційні вісти про переслідування Українців зі Схід. Галичини. ДПУ твердить, що викритий заговір охоплював крім Галичан богато вищих офіцирів, визначних учених, студентів, і вищих урядників. Про масовість заговору має свідчити, що в Київі увязнено вже 39 осіб, в тім 12 червоних офіцирів, в Харкові понад 100 осіб (в тім 17 офіцирів), в Катеринославі 52 особи (7 офіц.), в Одесі 16 офіцирів і 26 цивільних, в Житомірі 3 офіцирів, в Луганську 19 осіб і т. д. Більшости арештованих грозить кара смерти в прискоренім „ліквідаційнім" темпі.

В РОМУНІЇ повстав новий уряд. Премієром і мін. освіти став проф. унів. Йорґа, знаний історик.

ФРАНЦ. ЧАСОПИС „ЛЯ РЕПІБЛІК" закидає б. еспанському королеви шпіонажу підчас війни на користь Німеччини. В оборону взяли б. короля інші франц. часописи, навіть ліві.

ПОЛІТИЧНЕ СТАНОВИЩЕ нової еспанської республики кріпшає. Новий уряд Еспанії признали вже Норвеґія, Бельґія, Швайцарія, Колюмбія, Болівія, Панама, Чехословаччина і Польща. Конституанта збереться правдоподібно перед упливом трьох місяців. В катальонських університетах виклади ведуться в більшости в катальонській мові.

РОЗРУХИ вибухли в еспанськім Танґері й Марокку.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"
можна дістати отсі видання
Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч 1.	**Основи соціольогії**	3·— зол
Ч. 2.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 3	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат. Церква**	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса** . . .	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву — св. Павло**	2·— „
Ч 11	Др. О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . .	0·80 „

Маленький фейлетон

Значіння морськ. подорожей для здоровля

Німецький проф. мед. Кох пише: Значіння морських подорожей для здоровля буває всіляке, залежно від клімату моря і від вигід корабля, яким подорожується, але воно все дуже велике, особливо для нервозних. Причини: 1) Передовсім оточує хорого воздух, свобідний від пороху і бацилів, солений, черствий і здоровий. 2) Сонце, вітер і здорова вогкість оживляють весь орґанізм. 3) Апетит скріпляється і переміна матерії в орґанізмі відбувається скорше, що особливо добре робить людям, які терплять на затвердження, на катари і роздразнення. 4) До дуже важних причин, скріпляючих здоровля в часі морських подорожий, належить душевний спокій, який приносить повне відірвання від землі. Такого спокою не може дати ніщо крім подорожи морем. Тому така подорож звертає сили навіть людям, які з перевтоми затратили вже здібність принимання вражінь. Вказано подорожувати все як найбільшим кораблем.

НОВИНКИ

Згоріло ціле село Дуліби під Рівним. За годину пішло з димом 30 господарств. На горищі в сні згорів також Василь Савчук.

В Ключеві В. коло Коломиї невідомі справці напали гр. кат. священика Волод. Рогушинського і побивши його палками, зрабували ніклевий годинник і 130 зл.

Мін-во внутр. справ наказало воєвідствам, щоби поручили громадам відмовити також громадським урядникам виплати 15% додатку з днем 1. травня.

Безробітних в Польщі є 371.000, з того у Львові 9.010, у Станиславові 5.624, в Перемишлі 6.015, в Дрогобичі 7.461.

Сальоновий ваґон для марш. Пілсудського замовило в фабриці ваґонів мін-во військових справ коштом 550.000 зл. В тім ваґоні буде кабінет, спальня, лазничка, кімната для адютантів і кухня.

Пожежа. В стодолі П. Кжижановського вибухла в Янівськім Порічу, коло Городка пожежа, яка знищила 7 хат з господар. будинками. Шкоду оцінюють на 18.500 зол.

Совість відізвалася. „Момент" пише про таку цікаву подію. Юзеф Ердемский, б. Галєрчик, перед смертю признався перед священиком і нотарем, що у Варшаві вирвав одному Жидови бороду в 1918 р. Скоро про це забув, але в обличчу смерти обудилася совість. Він мав ріжні привиди й галюцинації. Тому просив, щоб відшукати цего Жида, просити о прощення і виплатити йому 10.000 зол. По довгих пошукуваннях віднайшли цего Жида. Він називається Йона Шейнман. Жид довідавшися про жаль і покаяння хорого, простив йому. Щойно тоді священик сказав йому, що пошкодований дістане 10.000 зол. відшкодування.

Комуністи в Катовицях плянували упровадити за границю з судової салї підчас розправи свого товариша Й. Вечорка, б. пос. на шлеський сойм. Про це повідомив один з учасників заговору.

Большевики увязнили члена Академії Наук, визначного фізика й ґеольоґа Лазарева, котрий ніколи не займався політикою, тільки раз заявив, що ученних не треба перетяжувати політичними обовязками, бо вони на те не мають часу. Рівночасно увязнили председателя німецької просвітної орґ. Шілле й 40 членів тої орґ., не подаючи причин увязнення.

13 міліонів книжок Леніна. Число примірників книжок Леніна, виданих від 1928 р., виносить 7 міл. В біжучім році москов. державне видавництво випустить дальших шість міліонів так, що з кінцем 1931 р. число книжок Леніна винесе разом 13 міліонів.

Українське Протиалькогольне Т-во „Відродження" пригадує, що його звичайні загальні збори відбудуться в неділю, дня 26. квітня 1931 р. в год. 2. попол. в домівці Т-ва у Львові, при вул. Ґродзіцьких, ч. 4., II. сходи, III. поверх (біля ринку) зі звичайним дневним порядком. Проситься о численну участь, бо протиалькогольна акція тепер дуже актуальна.

Весняний сезон у Черчі. Як довідуємося, весняний сезон у Черчі починається цього року 15. травня. Ціни знижені. Проспекти та інформації висилає на бажання канцелярія дирекції. Львів, Ринок 10. I. (Центробанк), або Управа Живця: Черче, почта Рогатин. 940 2—3

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 41—58

Як вибираеш собі потрави, котрі хочеш їсти, так добирай також слів, які маеш висказати (Св. Августин).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 8—100

ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА ч. 17. II. п.

Телєф. 65—73.

Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням. Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.

Для Впр. священства і Їх родин значна знижка. 929 5 6

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 48—50

ДОЛЯРІВКИ і ПРЕМІЇВКИ за 4 зол. місячно

продаємо з сейчасовим правом гри.

944 **Тягнення вже 1. травня.** 1-5

Львівське Товариство Кредитове

Львів, Ягайлонів 33. — Тел. 80-87.

Поручення з провінції полагоджуємо відворотно.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.

Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 24-50

НА „СВЯТО МАТЕРИ",

яке в тім році припадає в дни 10-го травня

поручаємо такі сценічні вистави для шкільних дитячих гуртків:

1. Для дітий **міських** надається сценічна картина в 2 діях зі співами і танками, яку написала

МАРІЯ КОЗОРІС-БАРИЛЯКОВА п. з.

„СВЯТО МАТЕРИ".

Ціна книжки: 60 сотиків (з перес. 70 сот.)

2. Для дітий **сільських** надається сценічна картина в 3 діях з „гагілками" та хороводом, яку написала

ІВАННА БЛАЖКЕВИЧЕВА п. з.

„В МАМИН ДЕНЬ".

Ціна сеї книжечки 80 сотиків (з перес. 90 сот).

Жадайте цих книжечок по всіх книгарнях у краю! Гуртові замовлення прамувати на адресу:

ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ"

Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

(Гроші можна посилати в листах — значками 942 почтовими). 1—1

Рукописів Редакція не звертає

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики

ҐОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати 92) **в аптеках.** 5—10

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!

МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше

ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ

896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 13-20



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ":

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 17—25

Поручаю на догідні рати:

МАШИНИ ДО ШИТТЯ

РОВЕРИ

ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ

Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.

ЛЄОНАРД ВАНКЕ, механік

ЛЬВІВ, Краківська 16.

885 10-10

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON",

с-ка з огр. пор. у Львові,

вул. Зиблікевича 1. і вул. Зелена 2. Тел. 28-75.

На складі: Лямпи, жарівки, мотори, **рефлєктори на сцени і дансінґи, які також на бажання випозичаємо.** 915 5—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 14—25

Загальна знижка цін!

Нашим кличем є устійнити таку ціну, яка відповідалаб теперішнім низьким цінам хліборобських продуктів. — З огляду на важку економічну кризу — знизили ми зовсім ціни на предмети щоденного ужиткування. Лиш через короткий час може кожний набути в нашій фірмі слідуючий комплєт першорядних товарів по **казочній ц ні 30 зол.:** 3 метри елєґантного вовняного корту на мужеське вбрання в наймодніших десенях; — 3 метри шовкової попеліни у всіх красках на елєґантну жіночу сукню; — 3 метри англійського зефіру на мужеську денну сорочку, або на 2 жіночі блюзки; 1 жіночу сорочку, білу, гафтовану; — 1 шовкову хустину на голову в квіти; — 1 великий купелевий ручник; — 3 пари скарпиток; — 1 пару жін. панчіх „Массо"; — 3 хустинки до носа білі з коліровим рубцем і 1 шовковорипсову краватку. Це все разом висилаємо на листове замовлення за почтовою післяплатою в квоті **тільки 30 зол** Цю належитість платиться при відборі товару. Кошти пересилки платить купуючий. Риск цілковито виключений, бо якщо купуючому товар не подобається, приймаємо його назад та гроші звертаємо — або висилаємо інший товар.

Замовлення слати:

f-ma „ŁÓDZKA TKANINA"

Łódź, ul. 1. Maja 9. — Skr. poczt. 417.

Покликуйтеся на наш часопис! 941 1-1

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20
з пуху від зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32
з волосіння від зл. 75
ПОДУШКИ від зл. 18
ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7
ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 7—15



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 14-?

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 20-?



Центральна складниця

ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий **Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.**

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 6—20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 30. квітня 1931. Ч. 30. (430)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

† Преосв. Петро Ґебей
Епископ Мукачівський.

Гр.-кат. Епископ, Преосв. Петро Ґебей, упокоївся в Ужгороді 26. квітня с. р. в 67-м р. життя. Покійний уродився в Кальнику, Мукачівської Епархії, 20. липня 1864 р. Довший час був крилошанином мукачівської Капітули, а в липні 1924 р. став мукачівським Епископом. Покійний визначався великою любовю й добротою, був ревним працівником. Мав великі клопоти зі схизмою, котру при помочи ОО. Василіян вдалося йому побороти.

Великі повені в Европі
Москва і Минськ залиті водою.

Передмістя Москви зовсім залиті водою, центр міста також загрожений. Евакуують цілі дільниці. Будинок анґл. посольства оточений човнами, щоби в потребі ратувати життя його мешканців. — Минськ, столиця сов. Білорусі, залитий водою. Місто без світла, бо електровню залила вода. Загрожена також одинока в місті пекарня, котра належить до держави. В разі її залиття в великім місті настане голод, бо й довіз не легкий.

Небувала катастрофа повені у Вильні.

Річка Вілейка піднялася поверх 8 метрів над звичайним рівнем. Такої повені ніхто у Вильні ще не бачив. Вода підмила філяри моста при устю Вілейки до Вілії. При вул. Зарічній завалила камяницю Томашевського. Катедральна церква залита зовсім. Кождої хвилі може впасти. Залиті й 4 гарбарні. Загрожений шпиталь св. Якова і міська електровня. Третий полк саперів цілу ніч працював над її забезпеченням й обставив її 2.000 мішків з піском. Військо день і ніч будувало насип від ул. Кальварійської, але вода далі підходить. Всі низше положені вулиці — під водою.

Страшний стан у воєвідстві Новоґродзкім.

Всі ріки на тім терені (Німан, Щара, Березина і т. д.) та їх допливи виступили з берегів, залили села й перервали всяку комунікацію. Вода в Німані сягає 6 м. понад звичайний рівень. Мости позникали. Є жертви в людях.

Червоний демпінґ в Галичині

Польська преса пише: Вже перед святами продавали у Львові совітську рибу по 1 до 2 зл. за кґ., коли місцева риба коштувала 4 до 5.50 зл. А тепер доставляють відтам цеглу по 20 зл. за 1000 штук на границі, а низше 40 зл. в Тернополі, коли місцева цегла коштує 65 зл. Заповідають також доставу цементу й инших будівельних матерялів по низьких цінах, хоч у самій большевії великий брак тих річий.

—o—

Чому повалено монархію в Еспанії

Високий австрійський аристократ, граф Артур Польцер-Годіц, б. канцлер ордеру „Золотого руна“, оповістив у „Наєс Вінер Журнал'і“ статтю зі своїм підписом (ч. 13.404). В ній подає цікаву історію того ордеру, основаного в році 1432, як також історію його архіву і каже таке: Король Альфонс XIII мав ворогів за кордоном, котрі приготовляють війну. До тої війни потребують вони й Еспанії. А що Альфонс XIII не дав свого народу вмотати у війну, яка недавно була, отже вони пустили в рух золото, при помочи котрого змінили устрій Еспанії. З республиканським правительством вони порозуміються. Тріюмфальний крик радости еспанського народу з приводу оповіщення республики переміниться в крик горя, коли його втягнуть у криваву війну.

40 міліонів тон фосфориту над Дністром

Проф. Ю. Токарський мав відчит у Варшаві про зложа фосфориту у Незвисках над Дністром. Фосфор як відомо має велике значіння в рільництві як складник штучних погноїв. Банк Краєвого Господарства перевів докладні досліди фосфоритів у Незвисках і ствердив, що вони надаються до експльоатації. Досліди виказали, що правдоподібні поклади фосфоритів на цілій наддністрянськім просторі виносять понад 40 міліонів тон.

Горять колхози

На пограничу Виленщини згоріло по радянській стороні село Карлинці, котре належало до колхозу (колєктивного господарства). Згоріло там 30 хат і 25 стоділ зі збіжжам і машинами. Село підпалили. Під Полоцьком згорів колхоз „Смірнов“. Згоріло в нім 2.000 пудів збіжжа призначеного на засів. Увязнено 12 селян.

—o—

Продукція золота

Підкомітет золота при фінансовім комітеті Союза Народів обчислив на підставі тимчасових даних вартість добутого золота в 1930 р. (у міл. фунтах штерлінґах): Вел. Британія — 61.9, інші краї — 23.6. Отже загальна продукція золота в мин. році представляє вартість 85.5 фунт. штерл.

Почта на північнім бігуні

З Ню-Йорку доносять: Правительство Злучених Держав Півн. Америки офіційно відкрило почтовий уряд на північнім бігуні. Правда, той уряд зачне функціонувати тільки тоді, коли судно „Наутілюс“ дібється до бігуна. Та окремі „бігунові почтові марки“ вже видані. Одна марка — один доляр. Для збирачів марок велика сензація.

—o—

НЕ МУСИТЕ ЇХАТИ ДО МІСТА,
щоби зложити свої ощадности в банку. Можете це зробити при помочі складанок Почтової Каси Ощадности, які вишле Вам на бажання безплатно
КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

СЕЛО НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

В осені 1915 р. в боях над Стрипою дістався я в російський полон. Тоді я навіть не прочував того, що в рідні сторони поверну по 15 роках!... Як полоненого мене приділили на роботу в селі В. на Київщині.*) Я працював у салдатки М., бо її муж був на війні, а вона не мала нікого, хто давби лад в господарці. Вона була богата, мала гарне господарство. Я сам господарський син і було мені добре на такій роботі. Літом 1916 р. її муж погиб на фронті під Галичем і в осені тогож року я оженився з нею. Вона була молода, гарна, отже відразу припала мені до вподоби, я також подобався їй і вона навіть не сумувала по втраті першого мужа. Таким чином я відразу став богатим господарем і їх громадянином. Хоч я за ці часи зовсім акліматизувався і жив у злагоді зі всіми, то всетаки не міг збутися старого австрийського тавра — люде в селі далі звали мене „Австрійцем“. Через це я мав богато прикростий, бо в часі горожанської війни мене чіпали большевики і всякі инші, вважаючи за політично „неблагонадьожного“. З часом це „австріяцтво“ затерлося в людській памяти і мої односельчани зачали мене називати по імени й „отчеству“. Як люди зжилися зі мною так я зжився з ними і з цілим селом, знав всі його радощі, всі його болі й надії...

Революція розбурхала село, викликала в ньому богато нових надій. Село сподівалось, що революція знесе всі податки, дасть селянам землю, знесе всі адміністраційні кари, шарварки, хабарі й дозволить на вільну продаж „монополки“, принесе кінець війни, знизить ціну на мануфактуру і всякий крам, піднесе в цінах господарські продукти. Революція мала усунути всіх поліцаїв та ґубернаторів, але цар мавби далі сидіти на престолі та правити „православним народом“. Таких „реформ“ сподівалися селяне і про це говорило ціле село. Гадаю, що такі надії були й по инших селах. Тому не один селянин вибалушив очі, коли в село прийшли вістки, що — царя усунули з престола і що має бути репулика! В слід за цею вісткою в село прийшли українські соціялісти-революціонери закладати свої „Селянські Спілки“ та набирати членів до своєї партійної орґанізації. Село стало доглупувати, що твориться щось дуже важне, коли „пани“ з міста сами йдуть на село і стільки всего обіцюють, хвалять селян та називають їх своїми „товаришами“. Про Центральну Раду зразу мало що знали. Думали просто, що це така земельна управа, котра має провести „реформи“, яких село сподівалося від революції. Селяне раділи, що в Ц. Раді

*) Зачинаємо отсим містити ряд дуже живих описів галицького селянина, котрий на днях вернув з „раю“. Імена сел і деяких людий пропускаємо, щоб кому не пошкодити. — Ред.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(проти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 7—20

сидять „свої люди“ і декотрі навіть ходили делеґатами у Київ, щоб переконатися чи там дійсно сидять свої люди і що вони думають робити. А як вернули делеґати і почали оповідати своїм односельчанам, що в Центральній Раді говориться і як клопочуться над справами села, що навіть сам „дед Ґрушевскій“ говорив і цілувався з селянськими делеґатами — то село беззастережено стало по стороні Цетральної Ради і тільки про неї в селі була мова. Та дні минали, в Раді далі говорили і говорили, Грушевський далі цілувався з селянськими делеґатами, а сподівані „реформи“ не наступали. І село зачало сумніватись чи взагалі йому щось прийде з тої революції, чи його не обманюють. В селі появилися нові аґітатори, котрі викладали селянам, що Ц. Рада обманює їх, що в ній засіли самі буржуї та ґенерали, що Грушевського і Винниченка Німці вислали на Україну, баламутити народ і підготовляти ґрунт для приходу німецьких військ, котрі мають здусити революцію, посадити царя і завести — кріпацтво. Так аґітували московські большевики, а в слід за ними підбігали й наші „ліві“ та переліцитовували себе в демаґоґії й напастях на Ц. Раду. Село переставало вірити в неї, бо бачило, що сподіваних реформ не дають і війна тягнеться далі. Зразу потайки, далі вже зовсім явно бралися до „соціялізації“. Заїздили на дворські поля, забирали зерно і пашу, в лісах стинали дерево і звозили домів. Притім богато всего марнувалося.

Під осінь зросла большевицька аґітація і село стало проганяти українських аґітаторів, бо їх насилала Ц. Рада“, котрій вони вже більше не вірять. З фронту втікали військові та лаяли Ц. Раду, що вона всіх „запродала Німцям“. Зимою прийшли большевицькі війська, а їх влада кинула клич: „Грабь награбленное!“ — Цей клич дуже припав до вподоби селянам і вони кинулися до звичайного рабунку. До кількох днів всі двори навкруги пограбовано зі всего. До грабежі кинулися старі й молоді, мущини й жінки. Я мав що слухати від своєї жінки, бо не хотів іти грабувати. Тоді вона запрягла коні та поїхала на рабунок разом з иншими аж до Кагарлика, де йшов погром в дворі князя Чернова. Звідти привезла мені ріжного барахла, яке я таки зараз викинув за ворота і на жінку насварив порядно. Вона поскаржилася сусідам і ті окричали мене прихильником „старого режима“, за що мені попало й від большевиків, бо арештували мене та вивезли до Киіва. Там цілих три тижні висидів я на етапному пункті при Фундуклеївській улиці. Там було богато полонених австрійців, що чекали на транспорт, щоб вернути до дому. Большевики з дня на день обіцювали висилку транспорту. Тимчасом заходились коло нас та аґітували за вступом до Червоної Армії. Та ніхто не спішився туди, бо ті, що хотіли йти до них, вже давно пішли з ними, а сих, що сиділи і ждали на „транспорт“, аґітація не могла вже відхилити від постанови вертати домів.

Навкруги шалів страшний большевицький террор. По улицях виловлювано людей запідозрілих в „контрреволюційности“, витягано їх з домів, та вистрілювано мов заяців.

Прийшли вістки, що Центральна Рада заключила договір з Німцями і німецька армія йде на поміч українській, щоби прогнати большевиків. Ці дійсно заметушились і як почули канонаду під Ірпенем, стратили голову та втекли за Дніпро. Ми вязні скористали з замішання і розбіглися хто куди. Я вибрався до жінки та сина, який уродився незабаром перед большевицьким переворотом.

Без великих пригод дійшов я до свого села, де вже не було большевиків, але й Німці ще не дійшли. Вся влада була в руках отамана Божка, що зі своїми козаками стояв на стації у В. та називав себе „ґенеральним уповажненим Ц. Ради“, який має очистити цілий повіт від ворожих елементів, завести лад і порядок. Якось другого дня після мого повороту приходить козак від отамана Божка, щоб я потрудився до його штабу. Той штаб складався з самого Божка і чотирох козаків. Це й була вся „сила“, яка мала „очистити“ повіт. Всі вони містилися в одному ваґоні, де й приняв мене Божко, висловлюючи свою радість, що я нарешті вирвався з рук большевиків. Він чув про мене богато доброго, довідався, що я з Галичини, де національна свідомість між Українцями стоїть високо, тому предкладає мені у себе становище — начальника штабу. Я думав, що він по пяному таке говорить, але він говорив зовсім поважно. Та я відмовив, бо як звичайний селянин, котрий ледви скінчив народну школу і в австрійській армії мав „ранґу“ капраля, тепер навіть не здавав собі справи з того, що я мавби робити на такій високій „посаді“.

Божко проявляв свою „діяльність“ тим, що пянствував та бешкетував разом зі своїми козаками, тероризував ціле село, казав собі приводити гарних дівчат і молодиць, щоб бавитися з ними і т. д. Таке його поведення в селі викликало велике обурення і нарікання на Божка і на владу, що прислала його в село ніби яку кару. Якось спіймав він молоду жінку та знасилував її, про що довідався муж і пішов до Божка, щоби з ним розмовитись. Говорили, що він накинувся на Божка і хотів його забити, але козаки оборонили та на приказ отамана таки зараз розстріляли його. Це в селі викликало ще більше обурення і хлопці хотіли розправитися з отам. Божком та його козаками. Та злочинці в час пронюхали справу і втікли з села. Вже богато пізніше в село прийшли вістки, що той самий Божко командує „Запоріжською Січию“ та погрожує Петлюрі й цілій Директорії.

В слід за Божком в село прийшов отаман Горемика-Крупчинський з відділом „Вільних Козаків“. Він також був представником влади і мав заводити „порядки“, а на жалі селян про „діяльність“ Божка відповів, що це був звичайний самозванець, якого треба спіймати і віддати під суд. Але і сам Горемика-Крупчинський не був кращий від Божка. У нього була ціла сотня „Вільних Козаків“ і село не могло протиставитися його „розпорядкам“. Та як німецькі війська мали надійти до села, він вже не дождався їх приходу і зі своїм відділом подався далі. Німці дігнали його та наказали скласти зброю. Це сталося вже в перші дні Гетьманського правління.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 34—50

Враження з побуту на Поділлю

Упадок впливу радикалів і сельробів.

Хто з міщухів мав нагоду підчас сьогорічних Великодних Свят побувати на подільському селі, той мусів запримітити, що сегорічне „святочне“ обличча села зовсім інше ніж попередних років. Відразу впадає в очі, що нема безжурної святочної веселости і радости яка була колись. Худі, помарнілі обличча жінок і дітий, похмурі, насуплені і мовчазливі у господарів вказують, що село перебуло й перебуває тяжкі часи. У розмовах тільки й чуєш: Збіжжа й худоба ніпочому а все, що в місті купити, дороге. Податки й ріжні данини великі. Екзекутор частим гостем на селі. Словом, економічна криза і нужда прозирає на кождому кроці.

Це таке перше враження. Гадавби хто на основі того, що життя на селі зовсім завмерло і своєю апатією, пригніченістю та зневірою може стати знаменитим тереном для всякого рода „сусідських“ експериментів, західних чи ще в більшій мірі східних сусідів. Одначе так не є. Коли близше й уважніше приглянутися теперішному життю села і прислухатися теперішним його настроям, то стане ясно, що тут нема зневіри, мається до діла з великою зміною в психіці села і то зміною корисною, тепер ще не впадаючою відразу в очі.

Передовсім замітне те, що радикальні кличі і крикливі елементи не находять вже такого послуху як давніше. Навіть у тих селах, котрі до недавна були доменою сельробівських і радикальних впливів, замітний великий зворот в настроях на право. Маси чимраз менше вірять у грушки на вербі.

Другий дуже відрадний прояв це самочинний гін до самоорґанізації. Село вже не чекає аж якийсь інтеліґент скличе загальні збори „Просвіти“, заложить кооперативу, кружок „Сільського Господаря“, чи молочарню і т. п. У всіх тих справах самі селяне беруться до роботи, з власної ініціятиви й самі дуже часто ведуть сі орґанізації і то переважно бездоганно. При тім часто можна почути скарги на інтеліґенцію, що вона або нічого не робить, або сіє роздор в селі, замість взятися до позитивної праці. В розмові селяне часто дають вислів легковаження й огірчення до „панів з міста“: вони мовляв приїзджають на село лиш на те, щоб „вітер робити“. Крикуна й демаґога тепер на селі вже скоро відріжняють від ідейного і фахового працівника. Над сим повинні наші інтеліґенти добре призадуматися і витягнути відповідні висновки, щоб поки час запобігти прірві між селом й інтеліґенцією, прірві, яка з часом може стати непроходима. Також від священика село вимагає громадянської праці. І лиш такий душпастир, котрий працює на освітньо-економічнім полі, осягає бажані успіхи й на церковно-релігійнім. Сі дві ділянки тепер не дадуться розділити.

В розмові зійшла також бесіда на... пацифікацію. Хоч вона сама по собі лишиться в памяти як страшна сторінка в історії польсько-українських взаємин, то села вона не залякала. Згадують про неї навіть з гумористичного боку, оповідаючи комічні епізоди. В кождому разі треба ствердити, що остаточний ефект цеї „імпрези“ якраз протилежний, ніж його сподівалися ініціятори і виконавці. Це зрештою признають вже й ті, що вважали її конечним засобом. Мабуть на будуче на такий експеримент не так легко зважаться...

Словом, загальне враження таке, що на селі відбуваються тепер далеко-

Тиждень оказійної продажі у фірми

„ОЛЬКА" Ринок 35.

Великий вибір, товари першорядні.

922 7 10

Комплєт жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. — Лиш 7·50 зл.

Комплєт муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. — Лиш 7·50 зл.

йдучі переміни. Мимо невимовно тяжких умовин село активізується і то по найбільшій части з власного почину. Воно вимагає тепер від проводу не крикливих фраз і безплідної „прінціпіяльної" опозиції та політиканства, але творчої, буденної органічної праці. Ходить тільки про це, щоб інтелігенція зрозуміла се своєчасно і спрямувала цей рух у відповідне русло.

——o——

Польський Епископат

ПРО РЕФОРМУ КОНСТИТУЦІЇ.

Польський Епископат прислав премієрови Славкови, маршалкам сойму і сенату та декотрим парляментарним клюбам (в тім числі й українському) меморіял у справі реформи конституції. Уваги і предложення меморіялу відносяться головно до справ і статтей конституції звязаних з релігійним життям Польщі. За підставу тих уваг послужив Епископатові проект конституції, випрацьований клюбом ББ. Уваги Епископату зібрані в 11-ти точках. 1) На вступі домагається Епископат вставлення в проекті слів „В імя Всемогучого Бога" і т. д., бо щойно це надає дальшим статтям проекту значіння, на котре католики можуть згодитися, коли мова, що безпосередним жерелом власти є нарід. 2) В конституції повинно бути сказано, перед ким складає президент присягу. 3) Домагається счеркнення уступу в проекті, де мова, що президент має право уморити справи нерішені ще судом, бо це наразилоби президента на підозріння в сторонничости і противиться почуттю справедливости. 4) Заявляється за таким способом голосування, щоби з виборчих ліст можна було счеркати невідповідних кандидатів і не було потреби виступати проти цілих ліст. Домагається знесення державних ліст і виступає проти пропорціональних виборів. 5) Висуває потребу створення сталого трибуналу, котрий рішавби, чи істнуючі або новоухвалені закони не суперечні з конституцією. 6) Домагається законодатної ініціятиви для сенату. 7) Декрети президента не можуть відноситися до зміни конституції. 8) Римо-католицька релігія займає начальне становище. Катол. Церква всіх обрядів рядиться власними правами. Відношення між Церквою і державою управильнює конкордат з Апос. Столицею. Держава запевнює католицькому подружжу цивільні наслідки. 9) Релігійні меншости управляються власними правами, затвердженими державою. Нові віроісповідання держава зареєструє, коли вони не противні публичному ладови й публичній моралі. 10) Епископат заявляється засадничо за віроісповідною школою, бо вона відповідає дійсним потребам католиків і згідна з засадою справедливости супроти всіх віроісповідань. 11) Навчання релігії повинно відбуватися не лиш в державних і самоврядних, але й у приватних школах.

——o——

ДЕМАҐОҐІЯ

З приводу появи Пастирського Листа Преосв. Григорія Хомишина про византійство пишуть нам: — Націоналістичне „Діло" знов зачинає ширити демаґоґію, яка може скінчитися руїною нашої Церкви і нації. „Діло" в ч. 91. з 28. квітня пише: „Автор Листа (себто Преосв. Григорій Хомишин) боронить завзято латинізацію гр.-кат. Церкви"! А далі пише, що „в листі м. і. вичислені ті латинські інновації в гр.кат. обряді, які вспіли до нього ввести латинізатори — від Евхаристійного культу аж до коронки і шкапліра"...

Отже — демаґоґія „Діла" полягає на жонґлюванню поняттями „латинізація", „латинізатори", „коронка", „шкапліри", хоч у Пастирськім Листі Преосв. Григорія не розходиться о ніщо инше, як о те, щоб наші люди не переходили масово на латинство, до чого власне вже тепер доводить і що далі то більше буде доводити заломлювання того, що органічно виросло в нашій Церкві. Вже в справі стояння і клякання при св. Причастію зачинаються бійки по Церквах, яких у нас від століть не було. А до якого розвалу може дійти далі, не дай Боже побачити. Дальше демаґоґія „Діла" в тім, що пп. Редактори — як се ноторично відомо — не вірять ні в латинізацію, ні в византійство, вони ні східняки, ні західняки, а теперішні невідрадні відносини в Церкві використовують у пресі, думаючи, що з цего зібють політично-партійний капітал. Не булоб бодай жалю, якби вони обстоювали одну з думок про обряд по щирости. А тож іще недавно пропаґовано в „Ділі" монізм і признавано за „нашу" большевицьку державність, яка нищить взагалі всяку релігію. Та можна тільки дивуватися наївности тих людий, які не бачать, що коли одинокий національний щоденник клеймить і висміває те, що органічно виросло в нашій Церкві, то тим самим калічить і Церкву і власну націю — з необчислимими наслідками. „Діло" робить такий ідіотизм, як поборювання Евхаристійного культу (котрий є головним нервом релігійного життя!) — під покришкою, що се також „латинізація"!... Панове, перестаньте управляти таку демаґоґію, яка вже політично зробила вас неспосібними до ніякої акції, а тепер з іще більшою силою може перейти передовсім по ваших головах і інституціях. Оставтеж обрядові справи компетентним чинникам.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ

новочасної фотографії

Фото-Студіо „ДОРИС"

Львів, Пасаж Міколяша.

875 **Тел. 30-92.** 16—24

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Інґресія Преосв. еп. Н. Чарнецького. В суботу 18 квітня відбулася торжественна інґресія Преосв. Еп. Н. Чарнецького, у Вильні в уніятській поавґустинській церкві. Богослуження відправляв о. Мацевич, парох тої церкви. Співав хор монахинь східно-словянського обряду. По скінченім Богослуженню Преосв. Николай виголосив відповідну проповідь і благословив присутних. На другий день в Томину неділю відправив Преосв. Николай торжественну Архиєрейську Службу Божу при асисті уніятського духовенства і при великім здвизі народа. Богослуження відправлено по східному обряду. На інґресії були також присутні ОО. Єзуїти східно-словянського обряду з Альбертина. Преосв. Чарнецький зачинає обїздку луцької епархії. („За Свободу").

Католики й новий уряд у Бразилії. Після довершеного політичного перевороту забрала голос вся католицька преса в цілій Бразилії. Вона накликує уряд і весь нарід до злуки з Христом. Коли Христос не верне до бразилійських шкіл — кажеться в тих покликах — коли Христос не матиме місця в бразилійській конституції, коли Він не війде до нашого політичного і національного життя, тоді всі наші труди змарнуються, цілий переворот остане без хісна і від нового уряду не буде можнічого доброго сподіватися. Уряд провізоричний, що так радо слухає народу і бачить в ньому велику силу, нехай знає, що більшість і то більшість переважаюча в Бразилії — це католики і з ними числитися треба. — Гарний це поклик. Повинні за ним піти й инші народи.

Вчасне св. Причастія дітий в Австрії. Згідно з промовою архіепископа Відня кардинала Піффля, яку виголосив до віденського стоваришення Евхаристійної Адорації мущин, конференція австрійського епископату рішила одноголосно ввести вчасне св. Причастія дітий, котрі від слідуючого року мають принимати перше св. Причастіє вже в 7. році життя.

Маленький фейлєтон

Реве та стогне Ґвадальквівір

Російський письменник А. Ренников написав гумореску про будучність Еспанії такого змісту:

30 квітня: Горить окружний суд в Мадриті.

1 травня: Большевики орґанізують Робітничі й солдатські кортези під проводом Чхеідзе де Іберія. Вуличні бої.

3 травня: Повне відокремлення Катальонії під ґаслом: „Катальонія для Катальонців, Еспанці вон!" Вуличні бої.

4 травня: Повна самостійність Андалюзії. Створення власного гимну: „Реве та стогне Ґвадальквівір". Вуличні бої.

10 травня: Катальонці хочуть годитися. Їх представники в Мадриті. Роблять граничну комісію по ріці Ебро. Одначе тогож дня большевики виступають збройно й захоплюють телеґр. уряд. 100 убитих, 200 ранених.

14 травня: Адвокат Олександер де Кириня назначений головно-командуючим розоруженими силами Еспанії.

15 травня: Створення жіночого ударного баталіону ім. Дульчінеї.

20 травня: Обіжник мін. хліборобства про конфіскату вел. посілостий. Початок рабунків на всім просторі від Севіллі до Ґренади в тихім сумерку ночий...

2 червня: Перший день засідання Установчих Зборів. Приходить відповідна депеша від партії есерів.

3 червня: Довші вуличні бої з комуністами в Мадриті, Севіллі, Ґренаді, Барцельоні й Валенції. Тимчасом побіда військ Тимчасового Правительства.

5 червня: Наказ ч. 1.

10 червня: Наказ ч. 2.

11 червня: Солдати кидаються на винні склади в Малазі й Хересі де ля Фронтера.

14 червня: Святкують двомісячний ювилей еспанської республики. Рабунки на всім її просторі в тихім сумерку ночий і вже при деннім освітленні...

19 вересня: Армія Замори йде проти Мадрита.

Тогож дня: Армія Олександра де Кирині виступає проти Замори.

Тогож дня: Владу передають совітам.

26 жовтня: Вся влада совітам — в цілій Еспанії...

(Варт зберегти сю „програму", щоб колись переконатися, наскільки помилилася та гумореска, не зважаючи на те, що в ній є й сатира на відношення України до Росії).

Завжди памятай про кінець та що втраченого часу не повернеш (Тома Кемпійський).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ПОВАЖНІМ АНГЛІЙСЬКІМ ЖУРНАЛІ „Слявонік Ревю“, котрий видає колегія льондонського університету під ред. Бернарда Перса і Р. Светона Ватсона, появилися (в березневім випуску) дві більші статті про польсько-українські справи. Одну написав наш відомий публіцист Д-р В. Панейко, а другу, розуміється з польського становища, проф. Школи Політ. Наук у Варшаві, Станислав Сроковский. Д-р Панейко аргументує потребу створення буферної держави з українських земель, прилучених до Польщі, то значить воскресення давної Галицько-Волинської Держави з фронтом на схід, як єдиного практично можливого Піємонту для будучої Соборної України. Замітне в тій статті те, що він радить створити ту державу найлучше під монархічним ладом. Замітне також те, що „Діло“ реферуючи згадані статті зазначує, що не погоджується з деякими тезами розвідки п. Панейка (свого постійного співробітника). Цікаво булоб довідатися, чи з тезою про галицько-волинську державу і чому?

УКР. СОЙМ. КЛЮБ вніс в Соймі інтерпеляцію, спрямовану до міністрів внутріш. справ і судівництва, в справі голодівки 46 укр. політич. вязнів у Львові. В інтерпеляції сказано, що голодівка це протест 1) проти побиття вязнів поліцією, 2) проти проволікання слідства, 3) проти адміністраційних кар слідчого судді Сенкевича, які він накладав на вязнів за те, що вони домагалися примінювання до них мовного закону.

СОЙМ ВІДКИНУВ голосами ББ внесок вшехполяків у справі заяви недовіря урядови. По замкненню дискусії в тій справі хотів ще промовляти комуніст. посол Рожек. Коли мимо відібрання йому голосу і зазиву, щоб опустив салю, він дальше намагався говорити, счинився крик і пос. Рожка соймова сторожа мимо його спротиву винесла з салі на руках.

УКР. СОЙМОВИЙ КЛЮБ вислав привітну телеґраму до президента каталюнської республики Масії в Барселюні, в якій висловлює радість з приводу здобуття самостійности Каталюнцями.

ЗАСІДАННЯ СОЙМУ, скликане для ратифікації закону про зелізничу позичку, мало бурхливий перебіг. Опозиційні посли Недзялковский (ППС), Рут (Хлоп. Клюб), Вінярський (НД) домагалися поширення денного порядку на інші справи. Марш. сойму, покликуючись на розпорядок президента, не згодився на це. Посли лівої опозиції вийшли зі салі зі співом „Червони штандар“. Проект закону про позичку приняв сойм у першім читанню і відіслав його до скарбово-комунікаційної комісії. І вона цей проект приняла.

——o——

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол., Чеська корона 0.26, Австр. шілінґ 1,25, швайц. франк 1.72, нім. марка 2.12.

ЗБІЖЖА: (Ціни в золотих за 100 кґ.) Двірська пшениця 28.—28.50, сел. пшениця 26.—26.50, жито дв. 24.—24.50, жито сел. 23.50—23.75, ячмінь дв. 25.—25.50, ячмінь на мливо 23.—23.50, овес гал. 25.—25.50, гречка 42.—43, греч. каша 78.—80, горох ½ Вікторія 30.—31, кукурудза ром. 25.—26, мак синій 100.—110, конюшина черв. 250.—260, сіно прасоване 9.—10, солома прасована 5.50—6.00. Ціни збіжжа впали через слабий попит. Подорожів лиш горох.

Рукописів Редакція не звертає

НОВИНКИ

Влом до церкви. До церкви в Новосині, пов. Долина, вломився злодій, розбив скарбонку і забрав 15 зол. В захристії порозкидав церковне білля, забрав фляшку вина і втік.

Над Станиславовом й околицею перейшла в минулім тижні нагальна буря з громами і градом, яка поробила значні шкоди.

Згоріло в Надвірній 19 склепів з товарами. Пожежа вибухла в склепі Ілії Рехштайна. Шкода виносить 250.000 зол.

Помер Ян Ґетц Окоцімский, б. сенатор і власник великих броварів, політик і суспільний діяч.

В Познані відкрито X. Познанські Торги. Рівночасно відбулася інавґураційа конґресу польсько-югословянської приязни.

Помер у Стокгольмі знаний шведський письменник Ерік Аксель Карфельд, досмертний секретар шведської Академії Наук.

Векслеві протести ростуть. По обчисленням Голов. Статистич. Уряду скількість векслевих протестів в місяці березні зросла. На терені цілої держави запротестовано 450.101 векслів на суму 121,140.000 зол. В лютім запротестовано лиш 413.833 векслів на суму 118,181.000 зол. Найбільше векслів запротестовано в центральних воєвідствах, найменше у східних і полудневих.

Зїзд організацій, що стоять на сторожі горожанських прав, відбувся в Лондоні. Він ухвалив дивну резолюцію проти впроваджування моди довгої жіночої сукні, бо „довга сукня має знов віддати жінку в давну неволю“.

Весняний сезон у Черчі. Як довідуємося, весняний сезон у Черчі починається цього року 15. травня. Ціни знижені. Проспекти та інформації висилає на бажання канцелярія дирекції. Львів, Ринок 10. I. (Центробанк), або Управа Живця: Черче, почта Рогатин. 940 3—3

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 42—50

——o——

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

На домагання П. Т. Передплатників висилаємо наш часопис **від 1. V. ц. р. не на карти пренумерати як до тепер, але з адресами.** В разі неодержання часопису зволять П. Т. Передплатники **його реклямувати самі через Почтовий Уряд,** котрий не маючи тепер виказу передплатників, не обовязаний, як доси, реклямувати з уряду. При зміні адреси, просимо подавати також стару адресу.

——o——

Посмертна згадка

О. Ізидор Глинський, парох Буцневи, декан микулинецького деканату, помер 20 квітня 1931 р. в 71 р. життя. Покійний уродився 1860 р., рукоположений 1883 р. Був одним з найбільш діяльних і ревних священиків старого покоління на церковній і народній ниві.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

На двоятні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 9—100

ПАРОХІЯ ЯВОРА ПОВ. ТУРКА Н/СТР. ДО ЗАМІНИ. Зголошення: Гр. кат. Уряд парох. **в Явор. к. Турки.** 915 1—2

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.
Поручають: Меблі всілякого рода по цінах конкуренційних і лишень готівкових на довгоречинцеві сплати.
947 1—20

ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА ч. 17. II. п.
Телєф. 65—73.
Приймає від 9—13 і 15—18, в неділі і свята за попереднім замовленням. Виконує всі праці, що входять в обсяг новочасної дентистики.
Для Впр. священства і їх родин значна знижка. 929 6 6

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. **Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,**
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 25-50

ДОЛЯРІВКИ і ПРЕМІЇВКИ за 4 зол. місячно
продаємо з сейчасовим правом гри.
944 **Тягнення вже 1. травня.** 2-5
Львівське Товариство Кредитове
Львів, Ягайлонів 33. — Тел. 80-87.
Поручення з провінції полагоджуємо відворотно.

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 49—50

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові гарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 15-20



Центральна складниця
ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.
Осібний в дділ Радіовий **Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.**
Барвік і Божемський
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 7 20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 3. травня 1931. Ч. 31. (431)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Значіння біблії

Це спільна основа культури християн і Жидів.

В унії нім.-австрійських Жидів у Відні виголосив інж. Лязарус виклад про фільосемітизм і антисемітизм. В тій справі катол. священик о. Фіяла оповістив у віденській пресі статю, в якій каже: Інж. Лязарус слушно говорив, що колиб Жиди жили строго після приписів біблії, то се булоб основою їх доброго співжиття з християнами. Адже біблія це спільна основа культури християн і жидів. Поруч універсальної катол. Церкви розсіяне по всім світі жидівство найбільше надається до того, щоби причинитися до побіди високих моральних засад св. Письма. На біблійнім ґрунті найлучше можуть зійтися не тільки християни й жиди, але взагалі всі люди, бо засади біблії се засади людськости, людства. Якби жиди разом з християнами остріше виступили проти атеізму, то щезлаби його пропаґанда.

—о—

Що загрожує цілій Европі

Німці дуже заанґажувалися з большевиками.

Адольф Віктор Кербер з Берліна оповістив у віденській пресі статтю, в якій каже: Щораз більше правдоподібности набирають припущення, що німецький заграничний уряд далеко глибше замотався в сіти Москви, ніж припускає німецький нарід, його парлямент і навіть все його правительство. Тому можна побоюватися, що одного дня ціла Европа несподівано опиниться перед катастрофою, супроти якої світова війна була тільки вступом, а саме перед — упадком Заходу. Запобічи тому моглоб тільки порозуміння між Німеччиною і Францією, бо Анґлія вже стратила рішаючий в Европі голос.

Welt vor dem Abgrund

Енцикльопедія большевицької Росії по німецьки.

Накладня Екарта в Берліні видала збірник солідних статтей про сов. Росію під ред. проф. І. А. Ільина п. з. „Світ перед пропастю". В ній на підставі документів і фактів представлений большевизм як один з найбільше передуманих рухів, які знає історія. Мимо того в книзі не можна вичути розпуки, бо основна її думка така: В історії нема вічних диктатур. Між авторами поодиноких статтей є: Ільин, Бунге, Тимашев, С. С. Ольденбург, Демидов, Крицький, Гефдінґ, Мелькіх, Кульман, Аксенов, Никольський і т. д. Книга дає повний образ всего життя сучасної Большевії.

Перше католицьке кіно в Галичині

Се кіно отворено в Кракові заходом управи Катол. Акції під фірмою „Сьвіт" в Католицькім Домі при вул. Страшевского. Нове кіно висвітлює фільми, котрі своїм рівнем і тенденцією відповідають вимогам католицької етики і при тім будуть дійсною розривкою.

Італія й Україна в 1919 р.

Польська преса принесла цікавий допис з Риму, в котрім дописувач широко розписується, — як каже — на підставі дипльоматичних актів про те, якто тодішний італійський премієр Орляндо задумав використати в 1919 р. український незалежницький рух для італійської експанзії на сході Европи. Мала бути утворена 47 тисячна армія з полонених галицьких Українців. Її мали перевезти до Одеси, звідтам вона мала піти походом на Київ і закріпити українську державність під італійським омофором. Одначе проти сего запротестувала Анґлія і „тигр" Клемансо, котрі мріяли тоді ще про „єдіну неделіму". Запротестував також тодішний польський премієр Падеревський. Тому Італія цего пляну зреклася тимбільше, що Українці самі вспіли підкопати довіря Орлянда до них своєю анархією.

—о—

Дальше ущасливляють Еспанію

Паризьке „Возрожденіе" доносить: На спеціяльнім засіданні в Москві поручено наркомфінови Гринькови і Молотову фінансувати комуніст. революцію в Еспанії. Беля Кун виголосив промову, в котрій перестерігав еспанських комуністів перед помилками, яких допустилися угорські комуністи: вони, не маючи звязку з Москвою, хотіли доконче поступати після інструкцій Москви. — „Морнінґ Пост" доносить, що з СССР вже пливе корабель зі зброєю й амуніцією для комуністів в Еспанії.

В середині Азії було море

Славний шведський подорожник Свен Гедін, котрий розслідив 5.000 кв. км. китайської території, вернув тепер до Европи. Він оповіщує, що колись в самій середині Азії було велике внутрішне море. Озеро Лопнор це його останок. Свен Гедін привіз 50.000 предметів культури камяної епохи знад берегів ріки Ецінґоль.

—о—

Ідіотичний указ

В Москві видано розпорядок спрямований до лікарів і професорів медицини, котрий наказує лікарям, при відвідуванню хорих переконувати їх, щоб вони виреклися останної духовної потіхи. За непослух тому розпорядкови лікарі будуть карані „за співучасть у піддержуванню релігійних пересудів".

——о——

Фотос фільмовий безплатно
одержиш при замовленню шести фотографій у фотографічнім ателіє
„Venus"
Львів, вул. Академічна ч. 24.
883 **Телєфон 38-08.** 10—25

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

А ЯК СЕ НАЗВАТИ?

Der Ekel hält vom Kampfplatz ab
Das Rittertum des Geistes...

В життю кождого народу є й такі тяжкі хвилі, які в двох висше наведених стрічках маркантно описує німецький поет. Се хвилі найтяжші, бо тоді з обридження опадають руки навіть тим, що привичні до боротьби. Та власне в такім положенню показується дійсна сила даної раси чи струї, коли серед неї знаходяться люди, які борються навіть з огидними проявами і коли та боротьба знаходить симпатичний відзвук і зрозуміння своєї вартости. По сім короткім вступі переходимо спокійно до самої річи:

Як доля духовенства, так і доля дяків не належить тепер до легких. Про се поміщували ми голоси дяків також у „Новій Зорі". Не дивота, що дяки оснували свою станову орґанізацію під опікою своєї церковної влади й розпочали видавати орґан, чи радше аж два орґани, з котрих один був неофіціяльний і мабуть заснув а остали „Дяківські Відомости", котрі тепер опинилися в руках, як загально відомо, одного молодого священика, уродженого в кілька літ потім, коли зачалося 20-те століття... Се редактор того орґану. Ніде той чоловік не практикував як співробітник тай відповідно до того й виглядає його редагування. Духове неробство і нехлюйство, получене з анархією — се одиноко слушна характеристика його „роботи". Ніхто не мігби сказати, на що кому т а к о г о орґану? На що того кепського і все спізненого переповідання „політики" з инших українських орґанів? Буквально все, що появляється в тім орґані, знають його нещасні передплатники далеко скорше з инших орґанів. А те, що повинно бути в орґані їх стану, подане так незугарно і так глупо, що сама редакція „Дяківських Відомостий" пише: „Хочби один лист прийшов до нашої редакції, який подававби якісь дійсні пляни розвязки болючого питання нашого буття і животіння! Та де там!"

На основі того признання редакції „Дяківських Відомостий" можна сказати, що дяки мають розум, коли не пишуть таких листів до т а к о ї редакції (хоч, як відомо, появляються їх голоси з дійсними плянами розвязки їх тяжкої проблеми в инших орґанах). Самаж редакція „Д. В." пише, що „незнані нам є (!) здобутки наших Товариств в діецезіях Перемиській і Станиславівській"... Так якби за дві години не можна було доїхати до Станиславова чи Перемишля й на місци поінформуватися особисто про те, замість звалювати вину на дяків.

Та очевидно се трохи тяжше зібрати інформації про якийсь стан і його орґанізації, ніж займатися зеленою критикою й ширити анархію. І се власне

робить редактор у „становім орґані" дяків. Ось докази:

В ч. 4 (6) „Дяківських Відомостий" за квітень с. р. поміщена стаття п. з. „Пастирський Лист", підписана криптонімом Д. О. Стаття така вже технічно нехлюйна, що місцями тяжко додуматися, що автор говорить, бо є речення без присудка, або з підметами, які з даним реченням не мають ніякого звязку, є помішані і пропущені стрічки і т. п.

Та се ще „дрібниці", хоч які вони характеристичні для оцінки редакції, котра містить такі річи, чи сама їх „ісковеркує". Далеко більше характеристичний зміст тої статті там, де його можна зрозуміти.

Чого можна було сподіватися по змісті статті, поміщеній у дяківському становім орґані з приводу Пастирського Листа Епископа про політичне положення українського народу в Польщі? Думаємо, що навіть розумний ворог нашої Церкви і нашого народу відповівби на це питання приблизно так: В становім орґані дяків повинні про той Лист появитися менше більше такі думки:

В дуже відповідну пору залунав з епископського престола голос, що накликує до справедливого відношення власть імущих супроти нашого народу, а з другої сторони до припинення вогню ненависти, яка нищить нас самих. Владика в своїм Листі стоїть виразно на засадничім становищі, що ми Українці за ніщо в світі не можемо позбутися ідеї нашої самостійної держави, бо „нарід, котрий зрікається ідеї й надії своєї суверенної держави сам себе заперечує, він не варт на світі істнувати". Та з другої сторони слушно поучає Владика, що будувати державу тільки в фантазії, без відповідного приготування і без відповідних сил — се смішна наївність. Мудра і реальна політика робить те, що наказує конечність і що можна тепер зробити. Владика виказує в своїм Листі, яка кривда діється нашому народови в области шкільництва, пише про недопускання дітий нашого народу до державних урядів і про доскулювання, яких зазнають навіть наші захоронки для дітий. Той голос нашого Владики дуже важний, бо він дійде скрізь, навіть туди, де ніколи не доходить голос української преси. А що Владика перестерігає перед довершуванням убийств і саботажів тай пише правду, що навіть якби нам удалося під сю пору усунути польську владу з нашої землі, то її місце занялаб іще далеко тяжша большевицька влада, бо ми не встоялиб, — на се чейже нема що сбурюватися, бо тільки сліпий не бачить нашого крайного знесилення. Оттак приблизно п о в и н е н був написати становий орґан, призначений для дяків.

А щож там написано? Ось що:

„Поминувши все инше, дивує нас таке віддавання рішення свойої (!) судьби виключно (?!) в руки чужих народів".

Яке віддавання, де, коли? — Ні слова! Далі цитуємо дослівно зі всіми блудами:

„В Пастирському Листі по- в сторону українських громадян кілько несмачних (!) невміс- й солодких порівнань. Чи не могло инз того обіхтися?"

Впевняємо читача, що ми тут не зробили ні одної помилки, тільки дослівно передали, що напечатано в „Дяк. В.". Про обговорюваний Пастирський Лист читали ми по можности всі голоси, які могли роздобути. І можемо впевнити читачів, що навіть большевицькі орґани не понаписували, що в тім Листі є „несмачні, невмісні й солодкі порівнання", — бо там нічого подібного нема. Чи бачив де хто, щоби в становім орґані організації, яка знаходиться під опікою церковної влади, появлявся такий напад на Епископа? Не можна припустити, щоб дотична церковна влада знала про той напад Тому власне звертаємо увагу на той яркий доказ духової анархії.

А на закінчення й дещо веселого з тої сумної статі в „Д. В". Є там і таке поучення для „Н. Зорі":

„Наприкінці (!) мала заввага в сторону „Н. Зорі", войовничого орґану (?) УКНП. В ч. з 29 березня в Політ. Вістях згадується, що найбільш безсторонне звідомлення зі всеї польської преси про Пастирський Лист передав „Век Нови". Дивно, що такий поважний орґан як „Нова Зоря" взагалі звертає увагу і покликується на оплески (?!) такої ґазети, якою є саме „Век Нови". А може? Може це новий „спшемеженец"?...

Так написано в „Дяківських Відомостях". Відповідаємо: Ми до хвилі появи тої знаменитої статті в „Дяк. Відомостях" точно таксамо не бачили в своїм життю нікого з редакції „Веку Нового" як і з редакції „Дяківських Відомостий". Та се не повинно стояти на перешкоді тому, щоби дати признання якійсь ґазеті за те, що на признання заслугує. А що ВП. Редактор „Д. В." не розуміється й не може розумітися на пресі й відношенні до неї (як доказує рік його уродження і брак підметів та присудків у реченнях в редаґованій ним ґазеті), — отже скажемо йому, що „Век Нови" не тільки більше безсторонно передав Пастирський Лист нашого Владики ніж вся польська преса, але навіть більше безсторонно ніж деякі українські орґани, що називають себе католицькими. Се факт — і трудно сказати, що є інакше, коли є власне так. До того „Век Нови" вже не той, що був колись. Він містить (поруч сензації, якою зрештою живе тепер майже вся преса) також поважні статті, які трудно знайти навіть у більших від нього орґанах. Се також факт — такий сам, як те, що статті, які о. редактор пускає в „Дяківських Відомостях", се доказ огидливої духової анархії. Так, ВП. Редакторе! Є в публіцистиці річи гірші від сензації: се нпр. те, що Ви робите, надуживаючи орґану, бідної дяківської організації... Не можна, як сказано припустити, щоб духовні власти, від яких залежать „Дяк. Відомости", знали про се. І власне тому звертаємо на ще увагу з публіцистичного обовязку свого.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові.
887 11—12

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 34—50

„СССР. вертає до капіталістичних метод"

Московський кореспондент „Н. Фрає Пресе" звертає увагу на острий зворот на право в теперішній большевицькій економічній політиці. Радикальні реформи, заведені на зелізницях по саботажнім процесі проти інжинірів, взяли большевики назад, бо виявилося, що вони дезорґанізують залізничий рух. Фахівці відзискали своє давне значіння. Те саме можна зауважити і в инших галуззях продукції. Віджив також приватний ринок. Совіти вертають помалу до капіталістичних метод господарки. (ПАТ).

МІНІСТЕРСТВО РІЛЬНИЦТВА

в прелімінарі буджету на р. 1931/2*).

До Міністерства Рільництва належать передовсім такі справи: підпирання рільної продукції, рільниче шкільництво, державні дослідчо-наукові інституції, що мають звязок з рільництвом і т. п. Крім того: охорона й експльоатація державних лісів, рибальство, завідування державними маєтками, державні заведення хову коней, ветеринарійні справи й ін. Зате такі справи, звязані також тісно з рільництвом, як парцеляція, комасація і т. п., виділені чомусь в окреме Міністерство Рільних Реформ. Тому прелімінар буджету самого тільки Міністерства Рільництва не дає повного образу того, що робить держава в области рільництва.

Прелімінар буджету Міністерства Рільництва складається з двох головних частин: з прелімінара самого М. Р. і з прелімінара його підприємств. Прелімінар самого М. Р. знова складається з двох частин: з прелімінара буджету звичайного і з прелімінара буджету надзвичайного.

Як-жеж представляється прелімінар буджету Міністерства Рільництва на р. 1931/2 в цифрах?

Загальна сума приходів самого М. Р. в 1931/32 прелімінована на 9,673.271 зол. (з того: приходи звичайні виносять 9,098.271 зол., надзвичайні 575.000 зол.). В 1930/31 р. вони виносили 9,125.874 зол.; замкнення рахунків за р. 1928/29 — 17,235.302 зол. Як бачимо, п р и х о д и в 1931/2 р. м а й ж е д в а р а з и м е н ш і, як у 1928/29 р.

Загальна сума видатків М. Р. в 1931/32 р. прелімінована на 51,000.000 зол. (звичайні 49,346.000 зол., надзвичайні 1,654.000 зол.); з того видатки основні: 13,840.550 зол. В 1930/31 р. — 59,815.160 зол.; замкнення рахунків за р. 1928/29 — 53,418.262 зол. Отже прелімінар видатків М. Р. в 1931/32 р. менший в порівнанню з р. 1930/31 на 8,815.160 зол.

Подрібно видатки М. Р. представляються так: 1) центральна управа 2,775.000 зол. (в тім особові: 2,053.000 зол.), 2) воєвідські виділи рільництва і ветеринарії 14,375.700 зол. (в тім особові: 4,944.550 зол.), 3) підпирання рільної продукції 16,004.000 зол., 4) шкільництво і позашкільна освіта 8,751.300 зол., 5) державні дослідчо-наукові інституції 3,643.000 зол., 6) державні заведення хову коней 5,451.000 зол.

Пригляньмося поодиноким позиціям видатків.

Центральна Управа. Всіх урядників в Ц. У. М. Р. в 1931/32 р. прелімінувано 210 (в 1930/31 р. — 242); нижчих функціонарів 31, отже о 32 менше, як в попереднім році. Се відбилося також на видатках Ц. У.: вони в біжучім році о 338.660 зол. менші, як у минулім. Зменшено також інші видатки Центр. Управи.

Воєвідські виділи рільництва й ветеринарії. Рільництво: 77 урядників і 6 нижчих функціонарів; видатки: 978.600 зол. Охорона лісів: 132 урядників; видатки: 1.244.300 зол. Рибальство: 9 урядників і 4 нижчі функціонарі; видатки 219.600 зол. (в тім управа рибацькими ревірами й охорона риб в Галичині 57.000 зол.). Ветеринарія: 350 урядників (о 10 більше, як у мин. році) і 5 нижчих функціонарів; видатки: 9,074.350 зол. (в 1930/31 р. 7,599.845 зол.), в тім на поборювання заразливих хоріб 5,800.000 зол. (в 1930/31 р. 4,327.880 зол.). Державні маєтки: 51 урядників; видатки: 2,358.850 зол. + 500.000 зол. надзв.; приходи: 4,960.381 зол. (в 1930/31 р. 5,850.788 зол., замкн. рах. за 1928/29 р. 9,092.073 зол.).

Підпирання рільної продукції. Всі видатки на її підпирання в р. 1931/32 прелімінувано на 15,715.000 зол. (звич.) +

*) Гл. ряд статтей про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщених в „Н. Зорі" чч. 15, 16, 17, 19, 21, 25 і 26 с. р.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижчі. 8—20

289.000 зол. (надзвич.), разом: 16,004.000 зол. В тім: 4,400.000 зол. підмоги на підпирання дрібного рільництва, 3,000.000 зол. підмоги на підпирання рільних меліорацій, 1,500.000 зол. підмоги на рільничі досвіди, 500.000 зол. підмоги й ін. видатки на поборювання шкідників і хоріб ростин, 400.000 зол. підмоги, позички й ін. на підпирання ростинної продукції дрібного рільництва, 4,000.000 зол. підмоги на піднесення годівлі і рибальства, 1,135.000 зол. підмоги й ін. на підпирання годівлі коней, 450.000 зол. підмоги й ін. на підпирання лісництва і т. д. В порівнанню з 1930/31 р. видатки на підпирання рільної продукції в 1931/32 р. менші о 7,441.400 зол.

Шкільництво й позашкільна освіта. Видатки в сій ділянці в 1931/32 р. преліміновано на 8,751.300 зол. (в 1930/31 р. 9,237.483 зол.). З того: нижчі рільничі школи: 5,299.000 зол. (26 державних шкіл з 132 учителями, 75 самоуправних з 251 учителями); нижчі лісні школи: 50.000 зол. (в 1930/31 р. 164.280 зол.); середні рільничі школи: 1,456.600 зол. (101 учителів й урядників + 50 нижчих функціонарів); позашкільна освіта: 1,500.000 зол.

Державні дослідчо-наукові інституції: 1) Науковий Інститут сільського господарства: 2,247.000 зол. (98 урядників + 41 нижчих функціонарів); 2) Метеорольоґічний Інститут: 1,396.000 зол. (83 урядників + 10 нижчих функціонарів). В тім: 310.600 зол. на метеольоґічні станції й обсерваторії.

Так представляється в найважніших позиціях прелімінар буджету Міністерства Рільництва на 1931/32 р. без підприємств того Міністерства (про котрі на другий раз).

Вже на перший погляд впадають в око дві річи в тім прелімінари: 1) Взагалі надто малий буджет Міністерства Рільництва в такій наскрізь рільничій державі як Польща (51,000.000 зол. видатків М. Р. на 2,886.192.301 зол. видатків усіх Міністерств!); 2) значне зменшення і тих взагалі невеликих видатків Міністерства Рільництва в біжучім році в порівнанню з роком минулим. Зменшення те переведене з одним виїмком у всіх позиціях. Та найбільше зредуковано позицію: підпирання рільної продукції — отже позицію найважнішу. Її зменшено в порівнанню з рр. 1930/31 і 1928/29 майже о 1/3.

Ми розуміємо конечність зменшення державного буджету в таких важких часах, як нинішні. Та якраз буджет Міністерства Рільництва в такій наскрізь рільничій державі, як Польща, не тільки не повинен підпадати зменшенню, але, навпаки, повинен постійно зростати. Бо підпирання рільництва в рільничій державі се головна умова піднесення добробуту населення цілої держави. Атже коли хліборобови буде лучше, то всім буде лекше жити. Тут не поможуть ніякі „упромисловлювання", бо продукти молодого промислу не видержать за кордоном конкуренції зі старими промислами, а в краю також не буде їх кому куповати, коли оставлене без оп. и селяство до решти зубожіє. А воно до того очевидно йде...

——o——

Ціна жита понад 30 зол.

Минулого тижня знов підскочила ціна збіжжа. В Познані нотовано ціну жита від 29.75—30.25 зол. Також пшениця йшла в гору. В Познані нотовано її від 34.25—34.75. У Варшаві пшениця дійшла була до 36 зол. Жито від 28.50—29. Сильна тенденція вдержується. На ринках европейських дальше йде звижка цін збіжжа. Її пояснюють тим, що зпоза Европи мало довозять збіжжа, тому що богато австралійської й канадійської пшениці проковтує китайський й індійський ринок. Злуч. Держави здержують вивіз, бо вигляди озимих засівів некорисні. Збіжжа з СССР приходить дуже мало. З Мадярщини й Байкалу повідомляють про лихий стан засівів. Набуте по дешевій ціні збіжжа тримають купці в магазинах. Ждуть ще ліпших цін. Одначе в останніх днях ціна збіжжа знов паде.

——o——

НОВІ СУСПІЛЬНІ ФОРМИ
В СУЧАСНІЙ РОСІЇ.
II.

Життя церковників по суті це нова своєрідна форма правдивого світського монастиря. Це не значить, що церковники всі пострижені в монахи, хоч тайне монашество серед них досить поширене і все більше розвивається. Одначе це означає, що церковники посвятили себе в цілости Церкві, ціле життя їх звязане з Церквою, з її інтересами й ділами. Весь свій вільний час посвячують вони або богослуженню (котре нині богато довше триває в російських церквах, ніж до революції, або ніж тут за границею і зближається декуди до монастирського чину) або „ділам віри". А ті діла віри дуже різнородні й обильні. Вони узмістовлюються в постійних заходах в области взаїмної помочи і жертвенности внутрі того невеликого гуртка, котрий нерозривним кругом ґрупується коло свого духовного отця, настоятеля Церкви.

Цей останній для церковників щось більше ніж священик, він часто бере на себе ролю колишнього „старця", руководить всіма, навіть маловажними поступками своїх найблищих духовних дітий. А от чому релігійне життя церковників таке інтензивне: вони причащаються св. Тайнами, не тільки у празники, але майже кождої неділі і строго зберігають піст. В значній мірі завдяки церковникам і також з причини великого горя розлитого довкруги, богослуження в теперішних церквах Росії визначається таким незвичайним піднесенням і високим жаром. Один з лучших московських пастирів, відомий з побожности, сказав, що ніколи йому так легко не молилося, як тепер і що він фізично відчуває співучасть своїх близьких духовних дітий в його молитві, котра його піднімає.

Позацерковне життя церковників повне запобігливої праці в крузі їх дружного звязку. Тут і грошева поміч потрібуючим, тут і щире співчуття в родинних нещастях, тут і підшукування роботи для безробітних, тут і „передачі" в тюрму і посилки для засланців на Соловецьких островах і т. д. без кінця, — ціле море безкорисности, ласки, до-

---

М. ЗОЩЕНКО

ЧУЖИНЦІ

Чужинця я все вмію відріжнити від наших совітських горожан. У них, у чужинців, в пиці наче щось інше вставлено. У них пика, такби мовити, більше гордо і непорушно держиться, чим у нас. Як візьме вам один вираз обличча, так і дивиться вам тимсамим виразом лиця на всі інші предмети.

Декотрі чужинці для повної видержки носять моноклі в очах. Мовляв, не упустимо того шкильця і не моргнемо, щоб там не знати що приключилося!

І це, треба признати, гарно.

Та їм, чужинцям, інакше й не можна. Їх життя досить неспокійне. Без такої видержливости вони моглиби страшенне скомпромітуватися.

Як приміром один чужинець задавився кістю. Курку, знаєте, шамкав і проковтнув злишне. А це було на прошенім обіді. Оповідав мені цю історію один мій знакомий, чоловічок із торгпредства.

Так, кажу я, було це на репрезентаційнім банкеті. Довкруги може й міліонери прийшли. Форд сидить на кріслі. І ще ріжні інші.

А тут, бачите, при тім всім чоловік кість проковтнув.

Очевидно з нашої, свобідної, пролетарської точки погляду в тім факті нічого такого образливого нема. Щож, проковтнув, то проковтнув. В нас під тим оглядом іде досить скоро. Є на це скоре поготівля. Маріїнська лічниця. Смоленське кладовище.

А там цього не можна. Там занадто вже добірне товариство. Довкруги розложилися міліонери. Форд на кріслі сидить. І зновже фраки. Дами. Самої тільки електричности горить може більше як двісті свічок.

А тут чоловік кість проковтнув. Зараз сякатися зачне. Харкати. За грудоньки хапатися. Ах, мій Боже! Мовєтон і чорт зна що.

Та вийти ізза стола і побігти ударним порядком до убиральні — також негарно, неприлично: „Ага, скажуть, побіг „на двір". А там того абсолютно робити не вільно.

І цей Француз, що кість проковтнув, в першій мінуті очевидно смертельно настрашився. Почав було пальцем в горлі колупати. Потім страшенно зблід. Почав крутитися на своїм кріслі. Та в туж мить взяв себе в руки. І через мінуту вже усміхався. Навіть почав дамам ріжні воздушні поцілуї посилати. Може й почав господаревого песика під столом гладити.

Господар звертається до нього по французьки:

— Вибачте, говорить, може ви направду щонебудь нестравне проковтнули. Ви, каже, в крайнім випадку скажіть.

Француз відповідає:

— Коман? Що ви кажете? В чім річ? В чому діло? Вибачте, каже, в мене все в порядку.

І дальше почав посилати воздушні усмішки. Потім кинувся на морожене. Зїв цілу порцію. Словом, досидів до кінця обіду і нічого не дав по собі пізнати.

Тільки коли встали з за стола, він легко похитнувся і взявся рукою за черево — певно закололо. А потім знов нічого.

Посидів зо три мінути в гостинній для приличности і пішов у передпокій.

Але і в передпокою не дуже спішився, з хозяйкою поговорив, за ручку потримав, за кальошами під столом шнуряв разом зі своєю кістю. І вийшов.

Ну а по сходах вже таки стрімголов побіг.

Кинувся у свій повіз.

— Вези, кричить, куряча пико, до шпиталю!

Чи здох цей Француз чи витримав — не можу вам того сказати, бо не знаю. Правдоподібно витримав. Нація то досить живуча.

——o——

Тиждень оказійної продажі у фірми

„ОЛЬКА“ Ринок 35.

Великий вибір, товари першорядні.

922 8 10

Комплєт жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. — Лиш 7·50 зл.

Комплєт муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. — Лиш 7·50 зл.

броти, щирости і любови. Одначе справедливість каже замітити, що та взаїмна відданість і взаїмна поміч се рівночасно жерело замкнутости від „постороннього світа“, що відвертає їх увагу від позарелігійного середовища, котре під релігійним оглядом вимагає часто багато більше уважливости і помочи, ніж самі віруючі люди. Під сим оглядом представники другого напряму — м і с т и к и — блищі і більше зрозумілі для постороннього, безвидого середовища. І в тім задаток їх успіху. Як часто можна почути від „постороннних“, людий, що стоять осторонь, справедливі жалоби на шорсткість, „еґоїзм“ і нетерпимість церковників!...

Брацтво церковників повстає орґанічно, стихійно не оформлюючись як орґанізація. Це — родина, община (спільнота), діти одного духовного батька, не звязані зі собою ні статутом, ні писаними програмовими цілями, ні навіть спільністю завдань, оскільки ті завдання лежать поза їх церковю. Така спільнота не має своєї каси, хоч взаїмна поміч нераз доходить до таких розмірів, що трудно сказати, де зачинається спільний прихід і де кінчиться особисте право розпоряджати своїми грішми. Коли є потреба якихсь збірок і спільних видатків, брацтво не знає ніякого формального звіту з видатків, як не знає його й згідлива родина. На що здалися якісь звіти, коли у всім рішає воля духовного отця і найліпший досвід?

Та форма сеї церковно-православної суспільности, що у великій мірі нагадує спільноту раннього християнства. З тих задруг виходить нова інтеліґенція — церковники. В тім середовищі народжується нова суспільно-релігійна свідомість, проникнута часто а п о к а л і п т и ч н и м и н а с т р о я м и. Тут проявляється і творча думка, повстає поезія, пишуться релігійно-фільософічні твори, ведеться робота для самоосвіти, вироблюється світогляд.

Чи велика сітка сих задруг? Їх майже стільки, скільки церков з приходствами, в кождому разі по містах. На село цей рух ще не проник, й умовини релігійного життя сільської пастви досить сильно ріжняться від положення вірних в місті, де процес постепенного наближення до катакомбних форм релігійного життя йде богато скорше. Особовий склад задруг звичайно дуже малочисельний. В богатьох місцях це маленька горсточка подвижників, 2—3 людий, які героїчно поділяють всі переслідування зі своїм духовним вітцем. Часто це група з 5—10 людий, а в декотрих місцях родина церковників обіймає й кілька десятків людий. Тоді вже вироблює собі більш складну систему взаємин, одначе мимо сего не виходить з рамок живого, орґанічного співжиття.

Перед останнім жорстоким походом на церкву, який був рівночасний зі сталінівським походом на інтеліґенцію, були декуди спроби поширити церковне життя задруг на господарські і трудові справи. І так у Москві зорґанізувалася з жінок церковної задруги швальня білизни в формі промислово-кооперативної артілі. Одначе влада це підприємство скоро зліквідувала, а члени жорстоко відпокутували висилкою на Соловки.

Клясове обличча церковників по свідоцтву не одного священика дуже ріжнородне. Оскільки клясове обличча пастви в остаточній сумі все таки означується деяким економічним достатком і залежне від того середовища, де находиться церква, то клясове обличча ц е р к о в н и к а всеціло окреслює — дух. Т. зн. воно в ніякій мірі не залежить ні від середовища ні від інтересів. Церковники мобілізуються з найбільш ріжнородних слоїв громадянства, поскільки у всіх клясах громадянства істнують містично настроєні люди.

Для завершення образу церковно-православної суспільности треба ще підчеркнути цілковиту аполітичність цего середовища, панування індивідуалістичних настроїв. Відси випливає приватний а не історичний погляд на річи і слабість суспільного усвідомлення. Позатим впадає в очі велика статичність релігійної думки, звідки випливає консервативна тенденція і в области суспільної політики. Словом, у творчім відношенню нова, з цего середовища виростаюча, інтеліґенція не дає майже нічого нового, крім самого факту утвердження себе на зміну старій соціялістичній інтеліґенції.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ

новочасної фотографії

Фото-Студіо „ДОРИС“

Львів, Пасаж Міколяша.

875 **Тел. 30-92.** 17—24

Помисловість німецького інжиніра

Видав свої власні гроші в такий спосіб, що держава не може його покарати.

В баварськім лісі недалеко чеської границі є село Шваненкірхен. В тім селі й цілій околиці курсують явно грошеві знаки інж. Гебекера — і держава не може його покарати! Історія тих знаків така: Там є копальня вугля, котра була власністю акц. спілки, що збанкротувала. Копальню вартости 200.000 марок виставлено на ліцитацію. А що ніхто не станув до купна, купив її Гебекер за 8.000 марок. Та він не мав уже ніякого капіталу, щоб копальню знов пустити в рух, а жаден банк не хотів позичити. Отже помисловий Німець порозумівся з кількома знакомими (ту ґрупу називають тепер „фізіократами“) й видав 50.000 значків, кождий „початкової вартости“ по 1 марці. На значках напечатано, що вони не мають н і я к о г о покриття і що на золото їх ніхто не мусить вимінювати. Через те держава не може заборонити тих значків. Кромі того Гебекер оповістив, що кождого місяця його гроші тратять 1 процент вартости (свого рода „правильна інфляція“). Тоді скликав робітників і сказав їм: „Ви кілька літ без роботи. Я хочу знов відкрити копальню, але не маю гроший, тільки значки“. — „А возьмуть від нас ті значки пекарі, масарі і шевці?“ — „Покищо заложу для вас свою кантину, а потім побачимо“. Робітники згодилися брати значки. По кількох тижнях заявили і склепарі та ремісники, що будуть приймати ті значки. Почався рух, оживилася вся околиця. Берлінська преса вислала на місце кореспондентів — і все населення потвердило їм, що з новими значками все йде як найлучше. „Фізіократи“ торжествують і кажуть, що їх значки через постійне падання в ціні приневолюють до скорого обороту й тим викликають оживлення торговлі, коли державні гроші здібні тільки до спекуляції на біржі.

Союз без відповідної голови, котра ним кермувалаб, се річ нещаслива (З коментара до книги „Й-кінґ“).

Еп. Кубіна про кризу

Шлеський епископ о. д-р Кубіна помістив в пресі знаменну статтю п. з. „Сучасна суспільно-економічна криза й суспільна місія Церкви“. Провідні думки цеї знаменитої статті такі:

Сучасна економічна криза потрясає основами цілого світа не менше чим світова війна. Своїми наслідками може принести більші зміни і навіть перевороти, ніж воєнна катастрофа. Вистарчить згадати про 18—20 міліонів безробітних. Це означає безмежну нужду і розпуку, котра кождої хвилини може вибухнути всесвітною бурею-революцією і затопити цілу нашу культуру. Причини кризи? Наперед треба стверднти, що криза охопила цілий світ, всі народи, кляси і всі области людської праці, друге що її не викликали чинники незалежні від людий. Причини кризи також не в перелюдненню і не в недостачі, як дехто твердить. Навпаки, сучасна криза не в тім, що на світі за мало але радше в тім, що за богато економічних дібр. Витворився пародокс: Міліони людий не мають хліба, бо за богато збіжжа, люди сидять в нетоплених хатах, бо за богато вугля, тому ходять обдерті й босі, бо за богато в магазинах одежі й обуви. Це все говорить нам, що найглибша і найбільш суттєва причина кризи лежить в самій економічній структурі створеній самими людьми. Це к р и з а с а м о г о е к о н о м і ч н о - с у с п і л ь н о г о у с т р о ю. Він захитався в самих основах і мусить або перемінитися або зробити місце іншому, котрий ліпше відповідавби умовинам теперішного економічного життя. Теперішний к а п і т а л і с т и ч н и й у с т р і й з л о м и в у ж е с в і й х р е б е т н и й с т о в п. Той устрій потрібує все нових ринків збуту. Їх нема, світ замкнувся, став тісний для капіталізму. Тому прийшла година великих перемін в суспільно-економічнім життю, прийшов час для н о в о г о устрою. Великанський експеримент большевиків у тій области не вдасться і не збудує нового світа. Навпаки, він може лише знищити нашу культуру і довести людство над беріг пропасти. Одначе треба вже раз усвідомити собі, що большевики можуть побідити й накинути світови свою систему, коли негайно не знайдемо виходу з цеї страшної кризи. Вихід? Хоч Церква не голосить і не накидає жадної означеної суспільно-економічної системи, то має вона щось, що в сусп.-економ. життю без порівнання більш вартісне, а то суспільну й економічну етику. Бо нема сумніву, що етика і тимсамим релігія (бо правдива етика без релігії не істнує) відограє і повинна відограти рішаючу ролю в економічно-суспільному життю. Людству не помогуть ліпші закони і ліпші устрої, коли люди самі не стануть ліпші. Церква і католики повинні напружити всі сили, щоби християнська суспільно-економічна етика своїм світлом просвітила суспільно-економічні питання і своїми засадами натхнула нові форми економіч.-суспіль. життя. Це найважніше завдання Церкви і католиків у теперішній хвилі. Друга передумова ратунку перед катастрофою та, що реформа чи перебудова суспіль.-економ. устрою повинна бути спільним зусиллям, але цілого або принайменше більшої частини людства. А це неможливе без осягнення тривалого мира між народами і суспільними клясами світа. І тут отвирається друге велике завдання для Церкви і католиків в теперішій переломовій добі.

Хто має здорове тіло, тому не пошкодить ні спека, ні холод. Так само тому, в кого добра вдача, не вдіє ніщо ні гнів, ні біль, ні радість, ні ніякі інші пристрасти. (Епіктет).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 4-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Проф. Д-р Л КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Що під вичисленими умовинами можна толєрувати чисто зовнішну приналежість до протиреліґійної орґанізації дасться заключити з оречення Св. Офіції з 19. січня 1896 р. (Archiv für kath. Kirchenrecht, том 76. ст. 303). На питання, чи католик, котрий в добрій вірі приступив до орґанізації, осудженої Церквою, може згодитися, щоб його призвище видніло на лісті членів і чи може дальше платити членську вкладку, відповідь звучала:

В засаді це заборонене, одначе можна се толєрувати, коли зайдуть слідуючі обставини: 1) Що хтось приступив до орґанізації в добрій вірі т. зн. в тім переконанню, що це дозволене; 2) що запобіг можливому згіршенню, заявляючи, що вкладки платить лиш тому, щоб уникнути тяжких шкід, що натомість позатим не має жадних інших взаємин з орґанізацією; 3) що через виступлення наразив би на тяжкі страти себе і родину; 4) що не заходить жадна небезпека зіпсуття під оглядом віри й моралі як для вписаного так і для його родини.

Поза тим випадком примусу жадному католикови не вільно бути членом ворожої для реліґії орґанізації.

5. То може вільно прилучитися бодай зовнішно до такої орґанізації чисто політичної, чисто економічної, котра в справах реліґійних і в справах віри заховується невтрально і байдуже?

Перед сего рода орґанізаціями треба передовсім матися на осторожности, бо дуже часто вони не те, за що себе подають і не дотримують того, що говорить і що обіцяє їх назва. Нерідко показується пізніше, що се наче приготовні кадри і вирівнувачі ґрунту для ліберальних або соціялістичних партій. В такім разі очевидно добровільно до них вступати не вільно.

Припустім одначе, що мається до діла з орґанізаціями, котрі направду мають чисто економічні або чисто політичні ціли і реліґійних справ зовсім не рухають. І в таких випадках треба придержуватися слідуючих засад:

а) Щоб католик міг записатися до таких орґанізацій, невідкличною умовиною мусить бути се, щоб вони принайменше не мали нічого такого, що противиться приписам католицької віри.

б) Коли се услівя сповнене, тоді католик може вступити до такої орґанізації, котра в реліґійних справах бодай невтральна, а є орґанізацією становою або професійною, щоб могти боронити слушних інтересів свого стану чи звання. Одначе де існують цего рода католицькі або християнські орґанізації, там треба дати їм першенство перед невтральними орґанізаціями і всіми силами стреміти до того, щоб католики до них вступали.

в) Коли натомість мова про політичну партію, державну або краєву, котра своєю діяльністю обіймає тільки справи світські й котра не дбає про реліґійні справи, тоді католикови в засаді не вільно до неї належати. А то з тої причини, що католик обовязаний по своїй силі дбати передовсім про реліґійно-моральні справи народу а не лише про економічні. Коли отже католик в політичнім житті вступить до невтральної або під реліґійним оглядом байдужої партії, то цілу свою політичну діяльність виконує в тій партії, й через ту партію та її послів. Ті знова маючи перед очима лиш економічні справи, занедбують реліґійні інтереси. Отже католик, що належить до такої партії, мусівби в політичнім житті займати таку поставу, що дбавби лиш про світські й дочасні справи, а реліґійно-моральні полишавби ласці долі. Це знов означалоб у католика грубе занедбання обовязків у публичнім житті. Вступати отже до такої орґанізації в засаді не може бути дозволене, бо це потягає за собою з конечности тяжке занедбання обовязків. Кажу: в засаді. Бо колиб десь не було взагалі жадної партії, котра бралаби в оборону реліґійно-моральні справи, а істнували тільки протиреліґійні й під оглядом реліґійним невтральні партії, тоді католик мігби й навіть подекуди мусівби вступити до невтральної партії, щоб бодай допомогти в запобіженню поширення більшого зла.

6. З того, що ми сказали, слідує само собою, що католик може належати лиш до католицької партії, католицької бодай в тім значінню, що в публичнім житті і в законодатних тілах вона стає в обороні прав і дібр католицької Церкви. Де таких католицьких або християнських партій більше, там католик може свобідно вибирати, до котрої з них приступити. Де натомість є лиш одна політична католицька орґанізація чи партія, там всі католики і ті що бажають працювати в католицькім дусі, мусять опинитися в рядах цеї одної партії і лиш її підпирати. А коли десь нема жадної католицької партії, тоді католик може вступити до партії і під реліґійним оглядом невтральної. Під певними умовами навіть повинен се зробити, іменно тоді, коли це конечне для відвернення від Церкви й держави більшого нещастя, як це ми вгорі сказали.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—30.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Катол. Акція заграницею. Завдяки старанням наших Преосвященних Владик Кат. Акція знаходить відгомін серед широких кругів нашого громадянства, богато праці на тім поли вложили як свідчать Перем. Епарх. відомости Впр. Отці Петро Голинський і Отець Орський. Та не лиш в містах але по далеких гірських закутинах відбуваються відчити і освідомлення народа в дусі правдиво кат. Та для заохоти до дальшої праці хосенним буде приглянутися нам які то другі народи великі успіхи осягнули на тім поли. Католицькі заграничні часописи подають образ праці італійської молоді в дусі католицькім. Працюють вони в товаристві Св. Павла, званім загально „Opera Ferrari“. Творцем того діла є кардинал Ферарі, умерший перед кількома літами Архиепископ Медіоляну. Ціль: Переображення світа, привернення душам свіжости і духа кат., по 19 століттях відновити успіх дванацяти простих рибаків з Галилеї. Кардинал Ферарі наглядно показав безбожникови Вольтерови і його прихильникам, котрого декотрі називають ґеніем, який глупий і нерозумний він був, коли писав до своїх товаришів: „Мені навкучилося слухати неустанне повторювання того, що 12 людий вистарчило на се, щоби заложити християнство і я хотівби їм доказати, що один вистарчить на се, щоб його знищити“. Кардинал Феррарі доконав дуже великих діл. А в який спосіб? Хто хоч трохи знає Італію, то знає, що Медіолян велике, робітниче місто. А італ. молодіж сказала собі: ходім між народ, між робітників. І в скорім часі будують фахові школи, в котрих учиться 6 тисяч молодих людий, так у праці становій як і апостольській. Сотки робітників приходять з сусідних околиць. Вони працюють в Медіоляні цілий тиждень і не вертають до своїх родин. А мешкали вони давно серед дуже страшних ґіґієнічних і моральних обставин. „Опера Феррарі“ пригорнуло тих людей. Мають тепер вигідні ліжка, здоровий воздух, в сусідстві красна каплиця. Є тут також і фабрика, котру викуплено, бо властитель недавно збанкротував. Зараз при вході знаходиться аптика, шпиталь, дуже добре зорґанізоване бюро посередництва праці. Вся дооколична людність тут приходить і задоволена з услуг і жичливости тої великої і дуже люблєної інституції. Коли вже подбали за тіло, зачинаються старати за душу, за спільну вандрівку до неба. Кат. молодіж іде дальше ніж до фабрик, іде й до арештів. Горнуть до свого серця тих, на котрих з погордою глядить світ, будують їм захист в околиці Медіоляну і роблять з них людий. В Римі та сама орґанізація громадить коло себе великих людей, артистів, різьбарів, літератів, вплив Христа зростає і наповняє серця любовю. Переступають границі Італії, орґанізують в Парижи 20 тисяч студентів, за кілька місяців повстає великий дім, де французька молодіж мешкає, диспутує й молиться. Недавно прибули ті молоді Христові воїни і до Буенос Айрес не знаючи цілком еспанської бесіди, а вже нині посідають в Арґентині великі будинки, школи, театри, часописи. Хтож ті апостоли? Се молоді люди від 22—28 літ, з укінченим університетським образуванням. Хто хоче працювати в її орґанізації, мусить мати скінчений університет. Кождий з них займається або школою, або реставрацією, або домом робітничим і т. д. В кождім центрі є їх лиш 12. Сила у кріпкій вірі в опіку Божу. Кожду вільну хвилю переводять вони на молитві. Вечером находять час, зійтися перед утаєним І. Христом в Найсв. Тайні Евхаристії, співають побожні пісні. Ті молоді люди зложили обіт послуху, чистоти і покори. Підлягають духовній власти. Від часу до часу ідуть між народ. В фабриках, школах, шпиталях, вязницях голосять Боже слово тим, котрі о Бозі давно забули, а кінчать свою працю десятками тисяч навернень. В місті Реґґіо так переконуючо і горячо промовляли ті молодці до народу, що одного дня приступило до св. Причастія 33.000 людий. В Пізі св. Причастія тривало від півночи до 4 рано. В Трієнті стиск коло сповідальниць був по церквах такий великий, що мусіли сповідальницю поставити й на середині ринку. Можна собі представити велике душевне задоволення тих молодців, коли доконують таких великих діл для Бога. Не забули вони і преси. Їх орґанізація має великий кат. щоденник. Се правдива кат. акція. Від молодих італ. католиків можемо й ми неодного навчитися. Мало нам знаний кардинал Ферарі, котрого праця видала такі успіхи. Сей великий чоловік інтересувався робітничою справою і говорив: „Можете подвоїти заплату, зменшити скількість годин праці, обнизити кошти удержання, та коли не викоріните між народом злих, грішних понять, не потрафите поліпшити народа“. Був він апостолом душ, промовляв з серця до серця, уважав, що він кардиналом на се, щоби трудитися і служити. Був то святий чоловік. (Подав **Петро Н.**).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ПРО УКРАЇНСЬКУ ЛІТЕРАТУРУ

Дещо про взаємини Галичини і Наддніпрянщини з приводу викладу п. М. Рудницького в польськім Союзі Літератів.

В 429 ч. „Н. Зорі“ подали ми перебіг того викладу і звязаної з ним дискусії. Тут хочемо для нашої публики і для Автора того викладу подати кілька критичних уваг, яких ми не хотіли підносити безпосередно перед чужою авдиторією.

1) Неправдою є, немовби українська література „спізнилася“ в порівнанню з польською в якім небудь своїм періоді. Як був час, коли наша література була вже високо розвинена, а польська щойно в початках, так і наша нова література зовсім не „спізнилася“. Рея ніяким чином не можна ставляти поруч Котляревського, бо момент уживання менше або більше „чистої“ народної мови — по перше не датується у нас від Котляревського[1]); по друге він часто формальний і про літературу даної землі й нації не рішає; по трете нашої старої літературної мови не можна порівнувати з латинською у Поляків, бо латинська була незрозуміла для загалу.

2) Спроби реаґування наших письменників на літературні напрями Заходу були зовсім не більше „поверховні“ ніж у літературі польській.

3) Се казка, немовби українське письменство своєю тематикою опиралося „виключно“ на життю села. Возьмім поезію, а в ній чотири її найбільш репрезентативні типи: Шевченка, Франка, Лесю Українку, Олеся. У котрогож з тих поетів тематика сперта „виключно“ на життю села? Буквально ні в одного. Що більше! У них всіх, не виключаючи й Шевченка, переважає якраз тематика, котра з життям села не має н і ч о г о спільного. І треба думати хіба якимись шуфлядовими схемами, щоб не бачити дійсности. Мовляв, Українці селянський нарід, отже й їх література „мусить“ бути виключно селянська. А вона не „мусить“ бути така і не є. Подібно й повість. Чи найбільша повість Франка „Перехресні стежки“ має виключно селянську тематику чи інтеліґентсько-міську? Чи майже всі повісти Кобилянської не мають в собі інтеліґентсько-міської тематики? Чи повісти Нечуя-Левицького не переповнені інтеліґенщиною? Чи інакші й повісти Грінченка? Чи може твори Чайковського або Крушельницького обмежені виключно на селянську тематику? І т. д. і т. д. — без кінця. А в области драми! Чи може виключно на сільську тематику обмежені драми Лесі Українки? Чи між драмами Франка нема „Сну князя Святослава“? Вистарчить тих кілька прикладів, щоб доказати, що п. Рудницький основно помиляється.

4) Таксамо хибне його твердження, немовби всі „великі ідеї“ приходили до Галичини знад Дніпра. Ся думка покутує вже тільки в головах деяких стариків, котрі памятають, як наспіла сюди мода „широких“ козацьких (а властиво турецьких) шараварів. Та вони навіть з малими ідеями мало мають спільного. Отже великі ідеї, які руководять або потрясають людством від найдавніших часів по нинішний день, були і є тільки такі: 1. Реліґійні. II. Економічні. III. Соціяльні. IV. Національні. V. Реґіональні. Н і я к и х инших „великих ідей“ людство не знає (ідеї політичні, „мистецькі“ і т. д. містяться в висше наведених). Пан Рудницький обговорював період часу приблизно столітній, докладніше около 60-літний. В тім часі не було д о с л і в н о ні одної великої чи меншої ідеї, яка наперед повсталаб над Дніпром і відтак прищепилася в Галичині. Нпр. що до ідей економічних, то в цілій Росії було ще глухо, коли у всій Галичині лунало вже від економічної боротьби під кличем: „Ліси і пасовиска“, а далі в ріжних формах і областях. За соціяльне визволення боролися тут цілі партії вже в часах, коли в Росії могли прозябати тільки таємні, ніклі гуртки. Під оглядом модерно-національним свідомість Галичан була і є не тільки значно раньша, але й висша. Вже в 1848 р. галицький гр. кат. священик о. Василь Подолинський напечатав брошуру в Сяноку, в котрій домагався незалежности всеї України і то з республиканським устроєм. Була тоді й чисто українська п а р т і я (одна з чотирох!), котра хотіла вільної незалежної України.[2]) Цікаво, що у нас сим не займаються, а зате безуговку товчуть про Кирило-методіївське брацтво з його мрачними славянофільськими федераційними комбінаціями, тому що воно — „знад Дніпра“. — Під оглядом реґіональним в найширшім того слова значінню, Галичина стоїть на першім місці вже від Ростиславичів. Отже щож остає з тих „великих ідей?“ Анархізм, атеїзм і большевизм? Ми не підсуваємо п. Рудницькому, що він мав на думці ті деструктивні ідеї та називав їх великими, але для повноти образу зупинимося й над ними. З анархізмом марки Прудона возився у нас Драгоманов, але не заразив цим ні одної душі. М. Лозинський став анархістом зовсім не під впливом Драгоманова. Тай весь той анархізм заглох і в Европі і між Поляками: в польській мові виходив свого часу худосочний анархістичний орґаник, у якім співробітничав М. Лозинський, тоді вже постійний співробітник „Діла“. Деяким нашим ґімназистам тільки коротенький час світилися очи, коли читали той орґаник. До „великих ідей“ того „руху“ зарахувати не можна. — Що до атеїзму, то вправді він появився у нас у більшій мірі щойно рівночасно з Драгомановим, котрий не мало причинився до його поширення, одначе атеїзм просякав сюди не тільки „знад Дніпра“, а в ще більшій мірі через Польщу („знад Висли“) з Заходу. Хто памятає часи зперед 30—35 літ, той знає, що брошурки Драгоманова в роді „Про заздрих богів“ не робили серед нашої молоді такого реліґійного спустошення як пр. польська анонімна книжка п. з. „Ідея“, „K r a f t u. S t o f f“ Біхнера та пізніше „Welträtsel“ Гекля. — Большевизм се по перше: не наддніпрянський твір і над Дніпро прийшов таксамо як і до Галичини та до Німеччини і т. д. з Московщини; по друге: при всій його конюнктурній небезпеці він і сегодня заглохби в Галичині, якби не мав піддержки ізза кордону. По третє: большевизм між нашими людьми тільки в незначній мірі, у нечисленних одиниць, ідея, а позатим розпука або спекуляція. Хоч як богато наших інтеліґентів „отирається“ об той большевизм і хоч як богато засобів мусить він зуживати на галицькім ґрунті (що видно вже з великого числа орґанів), — то на його тлі не виростає тут буквально ніщо замітне, ніякий твір, ніяка індивідуальність. І се діється мимо того, що орґанізацію радянофільської інтеліґентської продукції на галицькім ґрунті взяв у свої руки чоловік такої енергії, як А. Крушельницький. Хоч є і гроші і добрий орґанізатор і нужда в краю, — нема на большевицькій ниві в Галичині ні дубів ні квіток. Се знак, що нема тут властивого ґрунту для нього. Сим, розуміється, не хочемо заперечувати поважної небезпеки, яку большевизм може витворити й витворює в нашім краю, як се зрештою робить кожда безоглядна і рухлива аґітація. (Мимоходом кажучи, весь світ мав на днях прекрасну лекцію в Еспанії, що значить рухлива аґітація: хоч монархісти здобули там чотири пяті части всіх мандатів, монархія упала, бо рішила про се спінія розаґітатованої одної пятої части населення в містах). Отже кінець кінців, коли на конкретних фактах придивитися твердженню прелеґента, що „всі великі ідеї приходили до Львова з Киіва“, — не остає з того твердження ніщо.

5) У з в я з к у з тим твердженням треба відповідно оцінити також дальше систематичне понижування духової вартости Галичини й Галичан. Пан Рудницький „інформує“ чужу публику, що Галичина се чомусь такий дивний край, де не тільки ідеї не родяться, але й „таланти карловатіють“. Зате на радянській Україні є „буйний розквіт“ і талантів і напрямків. В тих двох твердженнях п. Рудницького є тілько мимовольного баламуцтва, що просто не знати від чого зачинати його розмотування. Треба „нумерувати“: I. Духових цінностий не міриться ні метром ні кірцем, одначе се річ зовсім природна, що пр. від малої Литви (котрої племя зложило вже нераз докази своєї вартости) ніхто не буде вимагати в нічім такої буйности і розмаху як від сто міліонової німецької нації. — II. Тільки виїмкові одиниці, ґенії, тай ті не все можуть серед нужди пробитися зі своєю творчістю. — III. На Радянській Україні держава взяла в монополь письменство і податками удержує літературну продукцію, розуміється, в напрямі, який її видається потрібним. Виходять масові переклади з чужих літератур (до таких шляхотських епопей як „Пан Тадей“ Міцкевича включно). Держава фінансує також ориґінальні твори. Що в такій інспектовій атмосфері появляється при літературній праці більша скількість рухливіших людий, се чейже річ звичайна. І нема в тім найменшої причини, щоб убогу Галичину, яка в своїй нужді продукує доволі богато, в тім і не злих річей, понижувати як країну, в котрій „карловатіють таланти“. Коли стара Австрія зачала давати марних пару тисяч зл. на наше Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, тоді таланти зачали й тут буйно прозябати і протягом розмірно короткого часу створено на облозі таку продукцію, що в деяких областях в цілій Словянщині не було й досі нема їй рівні: нпр. в етноґрафії, опрацьованій майже виключно силами Галичан. А як було з „Просвітою“? Коли часи були лучші, „Просвіта“, в котрій працювали виключно галицькі сили, вспіла вже давно випродуковати таку популярну літературу, що (при всіх її блудах, бо де їх нема?) Поляки часто з завистю писали про се. Тут не можна замітити, що мовляв п. Р. говорить про таланти письменничі, а ми про таланти в области етноґрафії й популяризації. Не можна тому, бо таланти в одній чи другій области свідчать про талановитість даного племени, котра розвивається, коли є хочби найменша підстава розвитку. Якби в Галичині було трохи лекше дихати, тоді побачилиб ми, чи таланти тут „карловатіють“. — IV. А якіж то такі великі таланти розквітають тепер на Рад. Україні? Де їх вплив на Галичину? Хто тут знає їх твори? А як відомо, сюди мають доступ радянські літературні виданн-

---

[1]) Гл. Мих. Возняк: „Старе Українське Письменство“, Львів, 1922. Ст. 434.

[2]) Др. В. Щурат: „*На досвітку нової доби*“. Львів, 1919. Ст. 152, 167.

ня. Хто їх читає? Виглядає так, якби їх зовсім не було. Ми зовсім не думаємо відмовляти талановитости тамошним письменникам, але річ ясна, що їх писання (все одно з якої причини) не торкаються таких струн, які й тут знаходилиб відгук. (Кінець буде).

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

І. Свенціцкий: ЗВІТ Управи Національного Музею у Львові за 1930 рік. Ст. 8. вел. 8°.

ПРО П. І. ХОЛОДНОГО. Статті Ілляріона Свенціцкого і Михайла Драгана. Львів, 1931. Ст. 16, 8°.

ПЕТРО ІВАНОВИЧ ХОЛОДНИЙ, 1876—1930. Посмертна Виставка в Нац. Музею у Львові. 22 березня — 30 квітня 1931. Ст. 32, вел. 8° + 10 з ілюстраціями. (Друковано 300 примірників).

——o——

На світло

Під таким заголовком помістив у „Кур. Варшав." відомий журналіст А. Гжимала—Седлецкий цікаву статтю. В ній автор застановляється над причинами „невозвращенства" богатьох большевицьких достойників, як пр. відомого Бесядовского, Соломона, Агабекова і Бажанова, б. секретаря Сталіна та над причинами, що їх спонукують так „щиро" і цинічно оголошувати ревеляційні дані про політику кремлівських червоних володарів. Він доходить до таких висновків: „Треба дуже обережно читати ревеляції б. чекістів, чи б. радянських дипльоматів. Хто пересяк тою системою, для того границя між правдою і... фантазією — цілком затерлася. Хто зразу опер свою будучність на большевицькій системі, а потім, коли нога поховзнулася, не конче для ідейних цілий, зачинає визнавати анти-комунізм. Може бути, що Бесядовський чи Бажанов нічо більше поза ревеляцією не мали на ціли, але ми не дивувалисяб, колиб інші ревелятори були на чиїйсь службі. Кому знані засоби совітської пропаганди, цей не здивувавсяб навіть тоді, коли показалосяб, що якийсь протирадянський ревелятор був собі попросту відкомандований на якийсь час з Політбюра і пр. мав завдання спровокувати охоту до війни у котрогось з совітських сусідів. Тому на якийсь час за добрі большевицькі гроші вложив маску „ревелятора", і по сповненню задачі — поверне назад до Політбюра".

——o——

З підземних таємниць цісарського „бургу"

З Відня доносять: Площею перед „бургом" ішов якийсь чоловік й оперся на своїй палиці. Вона застрягла між двома плитками і зсунулася глибоко. Чоловік повідомив про се поліцая. Зачали зривати брук і побачили велике, незнане підземелля. Відтак переконалися, що там були колись підземні укріплення, які опісля забуто. З того приводу пригадують цілий ряд таємних коридорів під цісарським „бургом", яких не знала навіть теперішна управа „бургу". До них належав і триповерховий підземний дім з колюмнами і з величавою пивницею. В ній є цементова бочка, в якій містилося 673 гектолітрів вина, прикрашена золотими гербами Габсбургів. Окрім того знайдено там 32.000 фляшок токайського вина.

——o——

Від Адміністрації

На домагання П. Т. Передплатників висилаємо наш часопис **від 1. V. ц. р. не на карти пренумерати як до тепер, але з адресами.** В разі неодержання часопису зволять П. Т. Передплатники **його реклямувати самі через Почтовий Уряд,** котрий не маючи тепер виказу передплатників, не обовязаний, як доси, реклямувати з уряду. При зміні адреси, просимо подавати також стару адресу.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

150 УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ харківського університету арештувала ЧК і вивезла в Москву. Такі вісти наспіли через Берлін.

„СЛОВО ПОЛЬ." пише, що в Тернополі відбулися збори делегатів „Рускої Аграрної Партії". На зборах були пос. ББ Міхал Бачиньский і о. Яворський. Крім них мало бути коло 100 осіб.

КЛЮБИ ППС і ХЛОПСЬКИЙ поставили внесок з заявою недовіря для марш. сойму дра Світальского. Провід сойму на час голосування над внеском обняв віцемарш. Четвертинський. Внесок голосами ББ відкинено.

НОВЕ РЕСПУБЛИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЕСПАНІЇ признали крім поданих вже в „Н. З." держав також Злуч. Держави, Італія, Німеччина, Туреччина і Японія. В еспанськім Марокy заворушення тривають дальше. Товпа злінчувала полк. Капаза за те, що казав стріляти до республиканців. Його розірвали дослівно на кусні.

ВИБОРИ ДО ЕСПАНСЬКОЇ КОНСТИТУАНТИ відбудуться між 21 а 25 червня б. р. Пасивне виборче право матимуть горожани, що скінчили 23 роки.

ЕКЗЕКУТИВА КОМІНТЕРНУ відбула в Москві наради над тим, як використати для зросту революційного руху зростаючу на Заході економічну кризу і як запобігти мнимій небезпеці противсовітської інтервенції. Зі звіту касового виходить, що сума видатків Комінтерну на потреби заграничної революційної пропаганди зростає скорим темпом. (ПАТ).

„СОЦІЯЛИСТИЧЕСКІЙ ВЄСТНІК" доносить, що в СССР увязнено 7.000 інжинірів під закидом „вредительства" (шкідництва"). Багато їх кінчить самоубийством (Гаґоцкий, Хренніков й і.) або сходить з ума (Кірпічніков й і.) ізза тяжких мук у тюрмі.

„ВЄЧОР. МОСКВА" доносить, що в Інст. для вих. інж. транспорту у Москві знайшовся неймовірно відважний професор, Ейґес. Він говорить студентам з катедри, що „у Маркса нічого не розбереш", та що Енґельс був „наївний реаліст". Він піддає в сумнів можливість примінювання діялєктичної методи до спеціяльних дисциплін, отже „являється буржуазним ідеольоґом"...

„ІЗВЄСТІЯ" доносять, що в СССР бракує 30.000 учителів для народних шкіл. Се знак, що учительство з голоду втікає куди очі ведуть.

З ЛОНДОНУ доносять, що большевики переговорюють з Німеччиною в справі заключення „договору вічної невтральности".

НАЙБІЛЬШІ ВИГЛЯДИ на вибір президента французької республики має Бріян, дотепер. міністр. загр. справ. Проти його кандидатури виступають праві пресові орґани.

ОСОБИСТИЙ СЕКРЕТАР АНҐЛ. КОРОЛЯ ЮРІЯ, льорд Стенфорд, помер у 82 р. життя. Він був ще особистим секр. Едварда VII, відтак Юрія V і знав більше державних таємниць ніж хто инший. Весь час провадив він свій дневник про справи, які залагоджував. Видання того цікавого дневника може наступити аж по довгих літах.

ЗЛУЧ. ДЕРЖАВИ ДАЛЬШЕ НЕ ПРИЗНАЮТЬ СССР. Супроти заходів большевицької дипльоматії, щоби Злуч. Держави офіціяльно визнали Совіти, американський уряд оповістив офіціяльну заяву, що дальше стоїть на становищі занятім 1927 р. і не признає СССР.

ДЕФІЦИТ анґ. буджету за минувший рік виносить поверх 23 міл. фунтів стерлінґів.

НОВИНКИ

52 проц. млинів зліквідовано на Виленщині в часі знижки цін на збіжжа.

Відбудова тернопільського замку. Недавно відбулося посвячення нововідбудованого тернопільського замку, виставленого гетьманом Тарновським. Той замок переходив по черзі до рук Замойських, Конецпольських, Острожських, Собіських і Потоцьких. 1843 р. останній власник Тернополя Юрій Туркул продав замок громаді а ся відступила його урядови на касарні. У світовій війні 1917 р. знищили його російські війська. Щойно тепер його відбудовано і віддано війську до вжитку. Що правда, трохи за тяжкий се час на такі коштовні відбудови.

„Союз безпартійних Жидів". На днях відбулася у Варшаві конференція нової жидівської партії під повисшою назвою. Нова партія має зорґанізувати всіх Жидів під кличем співпраці з урядом в ціли поправи життя Жидів у Польщі.

Звання королевої Анґлії. В звязку з недалекою конскрипцією в Анґлії тамошна преса пригадує, як записалася королівська пара при попередній. Король написав: „Юрій Віндзор, король В. Британії й цісар Індії". А королева написала: „Марія Віндзор", а в рубриці звання — „домашне господарство".

Векслів СССР не приймає до редисконта Банк Міжнародних Виплат мимо того, що вони ґварантовані Німецьким Банком. Як причину подано: фінансове й політичне ризико редисконта і це, що СССР не має усталеної валюти.

Делеґація уряду СССР в Берліні скінчила переговори в справі величезних закупів фабричних і рільничих машин на суму около 700 міл. золотих.

Російських еміґрантів у Варшаві живе 3176, з чого 1558 жінок, совітських горожан 622, з чого 307 жінок.

Больш. полпред. Антонов-Овсієнко, котрий приїхав з Варшави на короткий побут у Львові, переїхав тут автом 6-літного хлопчика. Публика хотіла побити больш. посла, та поліція не допустила до того.

„Скільки цинізму та „правдивого фарисейства" вживає „Н. Зоря" для поборювання ВПреосв. Митрополита! Як вона веде свою роботу проти Митрополита „по всім правилам найвирафінованішого (що за прекрасний прикметник!) фарисейства!" Так обурюється моністичне „Діло" в ч. 94. Найгрізнішими епітетами кидає, які тільки знає. А все тому, що ні одного арґументу не має. На доказ того, скільки у нас цинізму і „найвирафінованішого фарисейства", наводить те, що — в „Н. З." не поміщено в цілости Листа Впреосв. Митрополита про византійство, тільки згадку! Чи не хорий чоловік має від довшого часу редакцію „Діла" в руках? Пане Редакторе! А про кількож Пастирських Листів „Діло" навіть не згадувало! Таж цинізмом є, закидати Епископови „жонґлювання" в церковних справах, як Ви се робите в 94. ч. „Діла", буцімто „в обороні" другого Владики. Таж цинізмом є, захвалювати своєму народови большевицьку державу, а рівночасно „боронити" католицизм. Цікаво, чи є де на світі така суспільність, котра проковтнулаб подібну „оборону" своєї Церкви — поруч захвалювання большевизму — тими самими людьми. Та на той сам „образ" і подобіе" зійде вона, коли проковтує таку страву без усякого протесту, проковтує літами. Буде бідна, хора і притім смішна разом з такими редакторами і провідниками...

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 43—50

Подяка

Дня 27. марта 1931. зійшла з сего світа наша найлюбійша, найдорожша, найсердечнійша жінка, Мамця і Бабця Емілія з дому Дияковських, Осціславських в 68. році життя. В нашім нещастю прийшли з помочию ласкаво Впр. О. Сов. Мих. Ревакович, з Волосянки, Впр. О. Сов. Дубицький з Лавочного разом зі зятем Всч. О. Янковським зі Славська, Всч. О. Депутат зі Сенечола і ті відпровадили нашого Ангела дня 30. марта при Службах Божих на вічний спочинок, за що сердечно дякуємо. Дякуємо особливо Впр. О. Совітникови Реваковичови за Його надгробну, повну щиро-сердечного співчуття прощу. Сердечно дякуємо всім Парохіянам, які зробили в тім дни свято і всі зібралися на похорон і віддали честь своїй мамі. Рівночасно дякуємо всім Дорогим Своякам, Кревним і Приятелям за їх щирі потішаючі листи.

о. Юліян Галькевич муж, о. Тадей, Маня, Галя діти, Янця синова, Григорій Банах зять, внуки Стефа, Тосьо, Нельчик Галькевичі і Юльчик Банах.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Врановської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити 912 10—100

ПАРОХІЯ ЯВОРА ПОВ. ТУРКА Н/СТР. ДО ЗАМІНИ. Зголошення: Гр. кат. Уряд парох. в Яворі к. Турки. 945 2—2

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1.	Основи соціольогії	3·— зол.
Ч. 2.	Спіритизм	2·— „
Ч. 3.	Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50 „
Ч. 7	Греко-кат. Церква	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса . . .	3·00 „
Ч 9.	Борці за Церкву — св Павло	2·— „
Ч 11.	Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60 „
ч. 13.	Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас . .	0·80 „

КОЖДА МАТИ — УКРАЇНКА

повинна в дні 10 травня ц. р. запренумерувати для своїх діточок ілюстрований ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

який буде для них тревалою памяткою на цілий рік та доказом материнської турботи за добірний духовий корм для розуму і серця дітей.

„СВІТ ДИТИНИ„ — це журналик, якого не повинно бракувати ні в одній українській хаті де є діти!

МАМИ! -- памятайте про це в дні свого СВЯТА!

Умова передплати на рік 1931: Квартально 3 зл., піврічно 6 зл річно 12 зл. Для Америки й Канади: 1·50 дол. Для Чехо-Словаччини: 50 корон. - Для Румунії і Бесарабії: 240 леїв

Замовлення слати на адресу:

Видавництво: „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморовича 3.

МАМИ! -- затямте собі добре сю адресу! -- МАМИ!

Спеціяліста к. шер, гінекольог-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.

946 Тел. 51-62. 1—10

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 2—20

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!

МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові гарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше

ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ

896 Львів, вул. Браєрівська 4 16-20

ДОЛЯРІВКИ і ПРЕМІЇВКИ

за 4 зол. місячно

продаємо з сейчасовим правом грн.

944 **Тягнення вже 1. травня.** 3-5

Львівське Товариство Кредитове

Львів, Ягайлончів 33. — Тел. 80-87.

Поручення з провінції полагоджуємо відворотно.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 26-50

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, накладні, брошурування, канцелярські книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 932 4—5

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON“,

с-ка з огр. пор. у Львові,

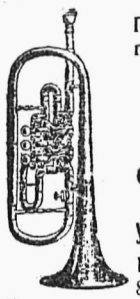
вул. Зиблікевича 1 і вул. Зелена 2. Тел. 28-75.

На складі: Лямпи, жарівки, мотори, рефлєктори на сцени і бансінги, які також на бажання випозичаємо. 915 6—10

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики ГОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують гузи (жиляки). Можна дістати в аптеках. 920 6—10



Першорядні інструменти музичні під гарантією, на дохідних услівях набувати можна

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 18—25

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 50—50

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від	зл. 20
з пуху від	зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від	зл. 32
з волосіння від	зл. 75
ПОДУШКИ від	зл. 18
ПІРЯ на вагу	зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки	зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 8—15

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 15—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 21-?



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний в дділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплєтні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 8 - 20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 1

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 7. травня 1931. Ч. 32. (432)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 5. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Що буде по Зелених Святах

Мають відправити четверту часть всіх урядників.

З Варшави доносять: Вплив податків такий малий, що подібного не було від ряду літ. Супроти того уряд рішився скликати по Зелених Святах надзвичайну сесію сойму. Вона треватиме місяць. Мають ухвалити т. зв. малий самоуправний закон, кілька проектів податкових і господарських та закон про урядничу праґматику. Четверта часть всіх урядників має бути відправлена. Се внесок віцепреміера Перацкого, котрому противиться мін. скарбу Матушевський. Премієр Славек не заняв досі становища в тій справі. Вирішить справу марш. Пілсудський, правдоподібно по думці Перацкого, автора урядничої праґматики.

І Київ заливає повінь

Подол під водою. — Сотки домів евакуовано. — Київська пристань цілком знищена.

З Москви доносять: Велика катастрофа повені в области Дніпра прибирає щораз більші розміри. Дніпро заливає Київ. Фабрики на передмістю Києва Подол уже під водою. В електрівні робітники працюють по пояс в воді. Праця в електрівні буде застановлена, бо інакше наступить експльозія котлів. Київська пристань на Дніпрі цілком знищена. Сотки домів евакуовано. Залиті також численні села над Дніпром. Зелізниче й телеґрафічне получення зірване. Положення населення страшне, бо люди масово повтікали в чім хто був.

Великий землетрус в СССР.

12 місцевостий зовсім знищених. — 1.100 ранених, 800 убитих.

ТР доносить з Москви: В автономній области СССР Нахічевані коло Персії наступив страшний землетрус. 12 більших місцевостий зовсім знищених, між ними й місто Назірван, де є 80 убитих і поверх 150 ранених. Всіх убитих 800, ранених поверх 1100. Шкоди дуже великі, бо цілі місцевости в руїнах. Населення мимо непогоди таборує під голим небом. Задепешовано по допомогу до Москви. Назірван лежить у підніжжа гори Арарат. Тут Ное опустив ковчег по потопі, як голосить також старе місцеве передання.

Висока аристократія при роботі

„Шенере Цукунфт“ принесла цікавий лист бар. Ґізелі Апар, в котрім вичислений ряд жінок з високої старої аристократії Угорщини, які взялися до праці. І так працюють як доглядачки ґрафянки Ільона Шехень, Марта Бетлен, Вера Зіхи, Маріянна Шапари, баронівни Марія Фіят, Ґізеля Апор, Аврелія Люшески, Мелянія й Ґортензія Бравн, ґрафиня А. Тороцкай, баронова Сенкрешть і и. Лікарську практику виконує ґрафиня Ґільда Вай. У промислових робітнях працюють Єлисавета Чеконіч і Ева Мікеш та бар. Єлис. Карґ. Ручні роботи виконує ґр. Марія Ґуденус, шиє ґрафиня Ньярі, фризеркою стала баронова Фідлєр, служить в катол. ресторані ґрафиня Роза Ваш, продає в трафіці бар. Анна Сенкереш, працює в переплетні бар. ґрафиня Альмаш і т. д. і т. д. Цікаво, що навіть ті аристократки, котрим удалося задержати більшу посілість, особисто занялися в своїх маєтках продукцією курий, сира, консерв і т. д. Все те свідчить дуже добре про розум і живучість великих родів, з котрих походять такі жінки.

Резолюція почтових підурядників

На протестаційнім вічу почтовців у Львові в справі 15 проц. обниження платні ухвалено м. і. таке: „Зібрані постановляють перестати платити всякі грошеві датки на ріжні цілі (Т. Ш. Л. і т. п.) й суспільно-державні інституції та здержатися від уживання тютюну й алькоголю аж до часу усталення мінімум ексистенції низших почтових функціонарів.“

„Радянська армія на передодні війни“...

Ворошилов видав з приводу 1-го травня наказ до армії та фльоти, в котрім накликує до збільшення боєвої здатности і твердить, що між СССР та капіталістичним світом мусить вибухнути війна. Совітська армія стоїть на передодні нової великої світової війни, котра на його думку — без сумніву принесе побіду революції.

—o—

На шляху до большевизму

Німецький міністр фінансів Дітріх виголосив в Берліні виклад на зборах „Картелю незалежного середнього стану“. Він сказав, що опір проти большевизму неможливий без сильного середнього стану і тому німецький уряд увільнив від маєткового податку капітали до 20.000 марок (поверх 40.000 зл.) ...Так є в Німеччині, хоч вона обтяжена воєнними репараціями. А тут?

Семикратні переносини бузька

Місточко Рокочин, староґардського повіту має неабияку сензацію. Від кількох літ на комині нечинної горальні бузьок збудував собі гніздо. Тепер горальню урухомлено а гніздо перенесено на сусідну липу. Одначе бузьок в ночі назад переніс гніздо на комин. На другий день робітники знов перенесли гніздо на липу. Бузьок знов переніс гніздо на комин. І так трівали переносини більше як тиждень, аж бузьок остаточно поставив таки на своїм і тепер мешкає в клубах чорного диму. Називають його рокочинським бузьком. Він тепер такий чорний від диму, що подібний до великого крука.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.
857 32—?

ДЕРЖАВНІ ЛІСИ

в Прелімінари буджету Міністерства Рільництва на р. 1931/32.*)

Всіх лісів у Польщі є 8,023.000 гектарів; вони становлять 21.7% поверхні цілої польської держави.

Майже половина всіх лісів у Польщі припадає на українську етноґрафічну територію. Зокрема на воєвідства: Поліське 1,132.000 гект. (28.6% цілої поверхні воєвідства), Львівське 635.000 гект. (24.1%), Станиславівське 614.000 гект. (33.6%), Волинське 590.000 гект. (21%), Тернопільське 276.000 гект. (17.2%). Крім того треба згадати ще ліси на Холмщині, Підляшу і Зах. Лемківщині, що належать до воєвідств Люблинського і Краківського. Таким чином на 5 українських воєвідств Польщі припадає 3,247.000 гект. лісів, а на всю решту 11 воєвідств — 4,776.000 гект. Пересічно на 1 українське воєвідство припадає 649.000 гект. лісів, а на 1 з 11 неукраїнських 434.000 гект. Тут слід звернути увагу ще на два цікаві для нас факти: Найбільший простір лісів в цілій Польщі виказує воєвідство Поліське (1,132.000 гект.), одначе найбільш лісистим воєвідством в Польщі є воєвідство Станиславівське, в якім ліси займають 1/3 всього простору (33.6%).**)

Якаж участь держави в посіданню й експльоатуванню лісів? Відповідь на се питання дає нам Прелімінар буджету Міністерства Рільництва на р. 1931/2, зокрема прелімінар буджету його лісного підприємства.

Ціла поверхня державних лісів в Польщі виносить 2,992.410 гект.; зокрема чистих лісів 2,523.999 гект. Отже державних лісів менше, ніж половина всіх лісів у Польщі. З отсих лісів в 1931/32 р. проектується добути 7,966.789 м³ дерева. З того: ужиткового 3,744.391 м.³, опалового 3,186.715 м.³, „дробниці“ 874.125 м.³, „карпіни“ 161.558 м.³.

Прихід за се дерево предвиджений такий: за ужиткове 124,175.990 зол., за опалове 26,954.040 зол., за інше 4,513.800 зол. Разом: 155,642.830 зол. По відчисленню коштів приготовлення згаданого дерева в сумі 30,617.690 зол. чистий прихід (нетто) за саме дерево виносить 125.024.140 зол.

Взагаліж увесь прихід М. Р. з державних лісів (за дерево, ріллю, пашу, овочі, лісні насіння, торф, вуголь, пісок, глину, камінь тартаки, ловецтво, риболовство й ін.) преліміновано в 1931/32 р. на 136.385.000 зол. (в 1930/31 р. — 169,442.300 зол.; дійсні впливи в 1928/29 р.

*) Гл. статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931/32, поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15—17, 19, 21, 25, 26 і 31 б. р.

**) Всі наведені вище цифри подані на основі найновішої урядової публікації Головного Статистичного Уряду у Варшаві п. з. Rocznik statystyki RP. 1930. Ст. 43.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 9—20

162,259.263 зол.). Отже прихід той м е н ш и й о 33,057.300 зол. як преліміновано у 1930/31 р. і о 25,874.263 зол. як дійсні впливи в 1928/29 р.

Всі видатки М. Р. на державні ліси предвиджені в 1931/32 р. на 86,385.000 зол. (в 1930/31 р. 94,134.690 зол.; дійсні видатки в 1928/29 р. 66,702.647 зол.). Зокрема: На адміністрацію 35,568.020 (в 1930/31 р. 34,886.010 зол.; дійсні видатки в 1928/29 р. 28,127.528 зол.) — в тім упосаження 25,468.490 зол. + інші видатки на річ урядників і нижчих функціонарів 5,264.980 зол. Видатки господарські 16,884.500 зол. — в тім: на віднову лісів 9.858.270 зол.; на охорону лісів 1,098.500 зол.; на урядження лісів 2,269.600 зол.; на меліорації 3,358.130 зол.; досвіди 300.000 зол. Інвентар рухомий і нерухомости 26,497.580 зол. Разні видатки 5,934.900 золотих. Емеритури 1,500.000 зол. (в 1930/31 р. 5,136.000 зол.).

Зіставивши разом загальний прихід і всі видатки державних лісів, предвиджені на р. 1931/32, одержимо чистий прихід в квоті 50,000.000 зол., який мавби одержати скарб Польщі з підприємства державних лісів за час від 1. X. 1931 до 30. IX. 1932 р. (такий обрахунковий рік в державних лісах). Колиж візьмемо обрахунковий рік державного буджету, себто від 1. IV. 1931 до 31. III. 1932, то чистий прихід з підприємства державних лісів виносить 65,153.805 зол. В 1930/31 р. він виносив 75,307.610 зол. (згл. навіть 78,400.570 зол.). Отже в 1931/32 р. о 25,307.610 зол. (згл. 13,246.765 зол.) м е н ш и й, як у 1930/31 р.

Всіх урядників, що заняті в державних лісах, преліміновано в 1931/32 р. 5.246 (в 1930/31 р. — 5.024); нижчих функціонарів — 5.014 (в 1930/31 р. — 5.239). Разом: 10.260 осіб.

Так представляються державні ліси в Польщі в Прелімінари буджету Міністерства Рільництва на р. 1931/32 р.

При студіюванню прелімінара буджету підприємства державних лісів впадають в око дві річи:

1) Значне з м е н ш е н н я приходів (брутто і нетто) з державних лісів в 1931/32 р. в порівнанню з р. 1930/31 з одного боку і з б і л ь ш е н н я видатків на адміністрацію в державних лісах з другого боку. Ми не малиб нічого проти збільшення видатків на адміністрацію підприємства державних лісів, колиб се мало вплив на збільшення дохідности того підприємства. Але як бачимо, справа мається якраз навпаки: дохідність підприємства державних лісів не тільки не підноситься, але замітно паде. В таких умовах збільшення видатків на адміністрацію підприємства державних лісів не свідчить корисно про господарку в тім підприємстві.

2) В прелімінари буджету підприємства державних лісів подана цифра кубічних метрів дерева, яке має бути в 1931/2 р. вирубане і продане. Але цифра та не говорить нам нічого про одну дуже важну річ: в якій мірі йде вируб лісів в Польщі взагалі і в поодиноких воєвідствах зокрема? Чи не винищується де лісів в такім розмірі і темпі, що се мусить мати шкідливі наслідки для дотичної околиці і навіть краю? Що воно під тим оглядом не все так, як слід, про се алярмують нас чим раз частіше, кождого майже року, наші ріки, гірські і на долах. І в сім році мали ми вже повінь у Сх. Галичині, яку спричинили гірські карпатські ріки (Стрий й ін.), а саме тепер переживає велику трагедію від повени м. Вильно. Тому, закінчуючи отсей огляд, не можна не висловити під адресою Міністерства Рільництва взагалі, й адміністрації підприємства державних лісів зокрема бажання, щоби в їх прелімінарах буджетів на слідуючі роки були подані докладніші дати про експльоатацію державних лісів в Польщі взагалі і в поодиноких воєвідствах зокрема: про відношення призначених на вируб лісів до їх решти — під оглядом скількости дерева, простору й ін. Адже сміємося зі статистики східного сусіда, бо з неї трудно що небудь виміркувати. Чи на подібні способи маємо й тут дивитися тай ще до того в такій важній области як лісництво?

——o——

Село на Радянській Україні

З переживань очевидця.

Прихід німецького війська потряс цілим селом. Царська влада цілу війну настроювала проти Німців, в селі було богато інвалідів з тої війни і таких, що пару літ просиділи в окопах проти Німців. А тут Німці прийшли заводити свої порядки! Селом пішли тихі нарікання на Ц. Раду, що вона „зрадила народ і запродала його Німцям“. А Німці поводилися ніби в окупованій країні. Найперше виарештували всіх, на котрих вказали Жиди, що це нібито „большевицькі агенти“. Одних поставили під суд і повісили, инших посадили в тюрму і ці вернули до села аж після повалення гетьманської влади. Таке поступування Німців обурило селян і вони їм пакостили на кождім кроці. То підстрілять німецького жовніра, то живцем вкрадуть іншого і слід по ньому загине, то коня Німцям підстрілять, то вози підпалять, і т. п. Дійшло до того, що німецькі жовніри боялися ночувати по селянських хатах і перейшли до Жидів, що мешкали біля стації в найвигіднішому положенню села. Було строго заборонено ходити по селі вечером, після девятої. Кого спіймали, того нераз збили до крови та в арешті продержали пару днів. Пішли ревізії за зброєю, потім накази, кілько поля засівати і яким зерном. Що день призначали людей до примусових робіт: одні працювали при направі доріг, другі на стації при ладуванні хліба і паші, треті йшли з підводами та возили німецьких жовнірів, зброю і т. п. Через село переходили німецькі частини і одні з них прямували на Таращу, другі на Богуслав і далі. Село гнулося під тягарем того всего, а тут ще Жиди насміхалися та дошкулювали селянам на кождому кроці доносами і провокаціями. Тому пізніше село жорстоко відомстило Жидам за своє.

Найбільшим нещастям було те, що не було кого порадитися і не було до кого звернутися з жалобою на німецьку самоволю. Делеґацію наших селян, що вибралася до Київа, Німці завернули зі стації та збили до крови. Делеґатам, що потайки ходили до Повітового Комісаріяту, відповіли там, що вони нічого не можуть помочи, бо вони тепер зовсім безсильні, як безсильна й сама Центральна Рада, бо з нею Німці зовсім не числяться і поступають як самі хочуть. Тому треба терпеливо ждати, аж Німці виберуться з України і тоді селяне дістануть полекші і права, які заповіла революція.

І я також не мав спокою від Німців, бо їм Жиди доповіли, що я за один і зараз мене потягнули на свою команду. Звідтіля вже не пустили назад до дому, а під ескортою відправили в Київ та запровадили до австрійської „Гаймкер-штелле“. Звідтам разом з иншими мали мене відправити до Австрії. Тут я стрінув знайомого Українця, ляйтнанта Давида, що був родом з моїх сторін й оповів йому про свої обставини. Він порадив мені втечи та переховатися до часу, бо Німці довго не забавляться на Україні, прогонять большевиків і вернуть назад у свої сторони .Я послухав тої ради і вже другого дня був в дорозі назад до свого села...

В міжчасі наступив гетьманський переворот і люди були цікаві, які полекші принесе нова влада. Та як довідалися, що гетьманом став царський генерал, то стратили надію на реформи й полекші, бо й агітація йшла. Пішли вістки про карательні відділи, що ходять по селах та стягають з людей відшкодування за річи зграбовані по дворах і т. п. Село постійно жило під загрозою карательників, але вони до мого села не приходили. Німці пішли з села і службу по них перебрала гетьманська сторожа, зложена з 5 людей, що примістилися в будинку на стації. Появилися розпорядки про сільську старшину, про повітову, губерніяльну та верховну владу, куди і з чим треба звертатися. В парі з тим пішли слухи, що землі нікому не будуть відбирати, що її буде можна купити і записати на себе, на свою власність, що двори землю мусять продати селянам по визначеній ціні, що на це гетьманські банки дадуть догідну позичку і т. п. Люди стали скоро привикати до гетьманської влади, виконувати її розпорядки та хвалили, що вона врешті припинила рабунки. Та були і невдоволені переважно з тих, котрі не хотіли братися за жадну роботу і все ждали якогось перевороту, щоби знову все ділити і грабувати. Це були б. служачі по дворах і містах, робітники, що в часі війни працювали по ріжних заводах і тепер сиділи без заняття у своїх рідних, збольшевичені елементи з бувших салдатів і т. п. До них прилучилися ще національно невдоволені елементи, всякі синьо- та сірожупанники, б. Січові Стрільці, що внаслідок гетьманського перевороту та обезброєння розбрилися по селах і повели протигетьманську агітацію. Вони казали, що гетьман веде до відбудови російської держави та повороту царя, що гетьман є за кріпацтвом і тому його треба валити. Вони бунтували людий, щоб не платили податків, бо скоро буде повстання проти Гетьмана і прийде така влада, що не буде брати жадних податків і тоді до слова прийдуть самі селяне. В селі пішло баламуцтво. Те саме творилося й по инших селах. Під впливом такої агітації літом 1918 р. в Таращанщині почалися селянські розрухи. Вони вибухли і в районі Боярки, де селяне розгромили цілу німецьку кавалерійську дивізію. В наших сторонах ці розрухи орґанізував Дутчук, б. кадет австрійської армії, що потім у Київі служив при Січових Стрільцях і після їх обеззброєння забрив у ці сторони. Та Німці спіймали його в Богуславі і там повісили, а розрухи жорстоко здавили. В осені повстання вибухло ще з більшою силою й обхопило всю Україну. Пішли слухи, що Петлюра кличе бити Німців і гетьманців і кличе селян до своєї армії, щоби з України прогнати всіх ворогів і землю віддати селянам. Біла Церква стала центром сього повстання і з нашого села пішла туди ціла сотня хлопців і молодих мущин. Також з дооколичних сіл спішили селяне на поклик Петлюри. Його популярність росла з кождим днем, хоч селяне не знали хто він такий і звідки. Більшість уважала його ґенералом, що був жонатий з неслюбною донькою царя Директорією й обоє вони разом хотіли повалити царя та засісти на його престолі, щоб дати волю селянському народові. Зате цар про-

Тиждень оказійної продажі у фірми

„ОЛЬКА“ Ринок 35.

Великий вибір, товари першорядні.

922 9 10

Комплєт жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. — Лиш 7·50 зл.

Комплєт муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпеток тревалих, 3 хустинок практич. — Лиш 7·50 зл.

гнав його разом з Директорією й вони обоє довго ховалися по селах та ждали своєї пори, щоби виступити разом з народом, прогнати Німців і панів, стати хлопським царем і слухати тільки селян. Такі слухи ходили про Петлюру і „його жінку Директорію“. Цему вірили всі баби і більшість мущин не лише в моїм селі, але й у дооколичних селах. Дуже мало було таких, котрі здавали собі справу, що таке Директорія та Петлюра і чого вони хочуть. Їх переконуванням не дуже вірили, байка брала перевагу. В село приходили аґітатори вислані Директорією, приносили з собою відозви, скликали віча і на кождому кроці аґітували за Директорією. Під впливом тої аґітації селяне врешті освідомили собі, що це має бути така сама влада, якою була Центральна Рада — і відразу знеохотилися до неї. Вже не захоплювалися ні Петлюрою ні Директорією, не спішили до армії, з війська появилися дезертири. Як почалося повстання і я не пішов разом з иншими, то селяне кривим оком дивилися на мене і докоряли, що я тягну за Гетьманом. Та скоро змінили свій погляд і твердили, що я мав добрий розум і нюх, що прочував що з того вийде, що всі булиб зробили добре, як би були пішли за моїм приміром тай остали вдома. Тепер до моїх слів стали прислухуватися і я мав всі дані до того, щоби стати на чолі сільської влади. Та я не хотів мішатися до жадних справ і пильнував своєї господарки. А як прийшли вісти про це, що в нашій Галичині йдуть бої і наші війська заняли Львів, щось забилося у моїм серці і душа рвалася туди... Та я тут мав жінку і дітий, мав обовязки супроти них і мусів залишитися з ними на Вел. Україні.

Бий свої пристрасти, щоб вони не били тебе! (Епіктет).

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ

„ҐРОТҐЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,

тел. 30—61.

ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлєкторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.

Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.

873. 17-20

Маленький фейлєтон

Довгий вік

ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПОЖИВИ.

Два дослідники, Шерман і Кемпбел, перевели досліди на щурах, з таким вислідом: 1) Вони давали 220 щурам поживу, зложену з 5/6 частин меленої пшениці й 1/6 части молочного екстракту в сухім стані (Дієта А), 2) 179 щурам поживу з двох третин пшениці й одної третини молока (Дієта Б). Дієта Б показалася значно лучша. При дієті А пересічний вік самців виносив 576 днів, самиць 604, при дієті Б — 635 і 664. При дієті А пережило 800 днів 4.3 проц. самців і 17.2 проц. самиць, при дієті Б — 13.8 і 20.2 проц. При дієті А ні один самець не пережив 900 днів, при дієті Б пережило 900 днів 2.5 проц. всіх звірят того віку, а самиць 3.9 і 9.1 проц. З того ясно, що харч має (поруч родової довговічности) великий вплив на довготу віку. Цікаво, що самиці все витреваліші від самців.

——o——

Большевики видали безбожні карти

Німецька преса доносить: Союз безбожників у Москві видав атеістичні карти на дуже добрім картоні. Ті „безбожні карти“ виконані в чотирох красках. Кер представляє католицизм (на фіґурах карикатури катол. духовних), пік православну віру, каро жидівську, треф магометанську і буддійську. Аси виконані в двох символах, низша часть символізує „капіталістичну темну минувшість“, висша „соціялістичну ясну будучність“. При першій надпис: „Так було“, при другій: „Так буде“. На оборотній стороні карт намальовані чорти, що танцюють з ґрішниками. Нім. преса додає: „Коли се не поможе атеізмови, то вже йому ніщо не поможе“...

Найбільший вибір. Приступні ціни.

ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА всякого рода і якости горнятка

поручає одинока українська Ф-ма

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 36—50

Признають банкроцтво

НА КУЛЬТУРНОМУ ПОЛІ.

Журнал „Нове Чехи“ (XIV, 1—2) цитує слова комісаря освіти Радянської України М. Скрипника, котрий в книжці: „Статті і промови — Питання соціялістичної освіти“, Харків 1931, м. і. пише: „На цілій Україні росте серед дітей неграмотність. В р. 1927—28 було 105.000, вр. 1928—9 — 146.000, в р. 1930—1931 — 543.000 дитячих анальфабетів. Коли задержимо це темпо, то зліквідуємо неграмотність в харківській окрузі щойно в 1942 р., в Дніпропетровській — 1947 р., в полтавській — аж 1962 р. Ми виходили в нашій роботі з того, що було нашим бажанням, а не з цего, що належало, або що можна було здійснити. І це було причиною нашого банкроцтва на культурному полі“.

——o——

Хто помагає „пятилітці“?

П. Косковский в „Кур. Варшав.“ пише, що в 1929—30 р. Америка доставила до СССР на потреби пятилітки товарів за 280 міл. рублів, Німеччина за 234 міл., Анґлія за 160 міл., Персія 47 міл., Польща 35 міл., Франція 34 міл. Голова совітсько-американської торговельної палати подає, що тепер працює над здійсненням пятилітки 2 тисячі американських інжинірів і 200 великих промислових фірм. Чи здають собі справу европейські й американські капіталісти з наслідків їх захланности й короткозорости в попиранню большевицької пятилітки?

——o——

Статистика самогубств у Варшаві

Варшав. Ратункове Поготівля оповістило трагічну статистику самогубств за 1930 р. В ній читаємо, що в мин. році було 1199 випадків самогубств, т. зн. на 100.000 людий 108 самогубств. Жінки найбільше втікають від життя весною, мужчини осеню і в карнавалі. Причини самогубств у мущин переважно матеріяльні неповодження, несповнені амбіції, алькогольне подразнення, у жінок майже все любов. Цікаво, що Жиди найчастіше вибирають при самогубстві скок з висоти, бо мають імпульзивну полудневу вдачу.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

При посвяченню нової семинарії Пропаґанди, якого св. Отець довершив особисто, вказуючи на величаве урядження будинку, повторив він слова св. Карла Боромея: „Також і дім і окруження мають питомцям оповідати про велич і висоту їх звання““. Так відповів був св. Боромей на закид, що занадто величаво збудував свою семинарію в Медіоляні.

Візитатор духовних семинарій. Св. Отець в окремім „Моту пропріо“ установляє власного візитатора („Візітатор Ординаріюс“), який буде візитувати бодай раз у рік італійські епископські духовні семинарії. В декреті додано в клямрах: „ab his (італійських семинарів) enim ut par est incipiendum censemus“. Це вказувалоб, що Апостольска Столиця має замір установити таких візитаторів і для всіх иншиx країв.

Австрія й Конкордат. В часі зборів християнських суспільників із Форальберґу, які відбулися в Дорнбірні, канцлєр Австрії Ендер заявив, що австрійський уряд хоче упорядкувати супружий закон шляхом конкордату з Римом. Кроки в тій справі вже підняті. „Неґоціяції — говорив канцлєр, — моглиб поширитися й на шкільну ділянку, де є много справ до управильнення. Чи конкордат простягнеться й на инші справи — це буде залежати від інтенцій Церкви і від можливости з точки погляду держави“.

Акція за цивільним супружжам на Литві. Користаючи з істнуючого політичного террору в краю, литовський уряд хоче ввести цивільні супружжа. Проти того виступили литовські епископи з новим пастирським посланням, в оборонi святости супружжа. У відповідь на це послання пануюча партія (тавтинників) розпочала розкидати перед церквами відозви, в яких пояснює, будьтоби введення цивільних супруж було „в інтересі“ самої Церкви та що без огляду на становище епископів у тій справі проект закона буде й так переведений. Рівночасно заострено надзір над катол. духовенством через численних доносчиків, які пильно нотують кожде слово з виголошуваних проповідей і наук. Зноваж радієва стація в Ковні „розголошує, будьтоби епископи „зломили вірність“ литовській державі, тому не годиться слухати їх розпоряджень. До того слід замітити, що то головно зусиллям катол. клеру повстала литовська держава.

Право канонічне в Індіях. Індійська держава Індоре видала нові приписи супружого закона, обовязуючі в цілій державі. Цікавий факт, що в справі тій, що до супруж, заключуваних католиками на території держави Індоре, обовязують виключно приписи канонічного права. Вказує це, що Індуси поважають значіння католицької Церкви і випрацьовані нею приписи.

Навіть Христос не на все давав відповідь Пилатови (Шпіраго).

*

Чудно воно чванитися цим, що не в нашій можности. Ось каже один: „Я лучший від тебе, бо маю багато поля, а тебе мучить голод“. Инший каже: „Я маю уряд конзуля“. Инший: „Я прокуратор“. Инший навіть: „Я маю кучері“. Кінь коневі не каже: „Я кращий від тебе, бо маю багато сіна й вівса, маю позолочені вудила та мережане сідло,“ тільки: „Я скоріший від тебе!“ Так кожне творіння краще чи гірше своєю здатністю чи нездарністю.“ Тільки людина не малаб мати ніякої власної здатности, тілки все мусілибми покликатися на волосся, одяги і предків? (Епіктет).

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В МАНЕВИЧАХ НА ВОЛИНІ по звітам поль. преси, комуністи зпід знаку Сельроб-Єдність зорґанізували мимо заборони похід. В нім було коло 1000 учасників. На візвання поліції, щоб учасники розійшлися, з походу мали стріляти з револьверів і кидати камінням. Трьох поліціянтів ранено. Поліція вжила зброї й убила двох учасників. Прочі розбіглися і повтікали в досколичні ліси.

ПОВСТАННЯ НА МАДЕЙРІ здавили португальські війська. Провідники повстання сховалися до англійського посольства.

РОМУНІЯ. Правительство проф. Йорґи створило для національних меншин державний підсекретаріят при раді міністрів і поручило його німецькому послові Брандшові. Черновецький „Час“, укр. незалежний часопис, ставиться прихильно до цего кроку.

„КАРЕЛІЗАЦІЯ“ МОСКОВЩИНИ Совітська преса доносить, що в губерніях тверській і ярославській до сеї пори в школах карають карельських дітий за кожде слово їх рідної мови (по копійці або по яйцеви!). Та незабаром буде се змінене. Для Карельців буде виданий перший буквар в їх рідній мові та коло сто книжок

МІЖНАРОДНЕ ТОВ-О ХІРУРҐІВ (у котрім більшість мають хірурґи з країв антанти) знесло свою ухвалу, якою в часі війни виключено з того тов-а Німців, Австрійців й Угрів, та висказало прилюдно свій жаль, що воно колись зробило таку ухвалу.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ДНЕВНИК „Трибуна“ в Римі помістив статтю п. з. „Польща й Галицька Україна“, надіслану варшавським кореспондентом. В ній автор стверджує, що положення Українців в Польщі того рода, що потрібує негайної зміни на лучше, коли має прийти до розвязки спірних питань. Передумовою цього вважає автор територіяльну автономію Східної Галичини.

БРАТ ЦІСАРЕВОЇ ЗИТИ Каєтан оженився в Парижі з княжною Марією Турн-Таксіс.

ПОВСТАННЯ ПРОТИ СОВІТІВ вибухли в Грузії й Міґрелії. Про силу їх можна судити по тім, що з Москви поспішно висилають туди тяжку артилерію.

ЕСПАНСЬКІ КОМУНІСТИ на вічу в Севіллі домагалися м. і. суду над неприсутним королем, страчення ґен. Беренґвера, розброєння цивільної сторожі й розділу між людність зброї (!). Домагалися також зречення Марокка, Каталонії і краю Басків, увільнення Абд-ель-Кріма й установлення „революційного трибуналу“.

——o——

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація заладування парітас Підволочиска): Пшениця сел. 25.00—25.50, жито дв. 21.75—22.00, жито сел. 21.25—21.50, ячмінь дв. 25.00—23.50, ячмінь на мливо 21.25—21.75, кукурудза ром. 25.00—26.00, фасоля біла 31.00—33.00, горох пільний 30.00—31.00, бобик 25.00—26.0, гречка 36.50—37.50, лен 46.00—47.00, пшен. ґрис 16.75—17.00, гречана каша 70.00—72.50, конюшина черв. 250—260, сіно прас. 9.00—10.00, солома прас. 5.50—6.00.

Пшениця, жито, ячмінь, овес, гречка, ґрис і макухи падуть в ціні.

Якраз тоді, коли тобі зле і тяжко — відповідний час, щоб заслуг собі придбати (Тома Кемпійський).

НОВИНКИ

Загальні Збори „Сільського Господаря“ відбулися при співучасти 83 учасників. На зборах переведено дискусію над звітом з діяльности і доповнено Раду та контрольну комісію новими членами.

Французький амбасадор зголосив запотребування 1490 рільних робітників з Польщі, які мають виїхати в травні до Франції. Робітників вербують м. і. державні уряди посередництва праці в Новім Санчі, у Львові, Перемишлі, Станиславові і Дрогобичі.

Друга розправа проти б. посла І. Ліщинського в Рівнім скінчилася присудом на два роки тяжкої вязниці.

Поліція перевела ревізію в друкарні і канцеляріях Наукового Т-ва ім. Шевченка. Се тривало 3 і пів години. Ревізію мали перевести у звязку з 1-им травня. З президіяльної кімнати забрано 76 музейних фотоґрафій з „Кобзаря“ Шевченка ілюстрованого Бальменом.

У ред „Нових Шляхів“ п. А. Крушельницького переведено ревізію. Поліція забрала кілька радянських часописів і журналів.

Хто адресує листи до мешканців громад, прилучених недавно до Львова, повинен додавати також імя давної громади, напр. Замарстинів, бо в тих громадах є богато вулиць таксамо названих як у старім Львові (пр. вулиця Міцкевича є майже у всіх громадах). Почтові уряди в прилучених громадах мають такі назви: Львів 20 (Клепарів), Львів 21 (Кульпарків), Львів 22 (Сиґнівка), Львів 23 (Замарстинів), Львів 24 Знесіння), Львів 25 (Левандівка). Так треба й писати.

Ромуни касують від 15. мая поїзд Чернівці—Коломия—Ворохта—Ясіня, бо нема туди руху.

Скажений кіт напав в ночи на дім Гайнів у Катовицях і покусав паню дому та її сина. Кота вбито, ранених лічать від скаженини.

Медведі появилися в полудневій Швеції, де їх вже давно не було. Припускають, що вони прийшли туди аж з Ляпляндії або пригнало їх море на кризі з Фінляндії. Сотки мисливих ганяються за ними надармо по лісах полудн. Швеції.

67 бомб знайшли в арештованих анархісітв, які їхали з Барцельони до Сараґосси. Бомби були у валізках.

У Відні всупереч законним приписам трамваєвий рух 1. травня розпочався щойно о год. 2. по пол. Найв. Адм. Трибунал зробить в тій справі надзвичайні кроки, бо велике місто сильно терпить на такім перерванню комунікації.

Число Індіян чистої крови зменшилося в Злуч. Державах Півн. Америки до 80.000 душ.

Звичайні загальні збори „Народної Лічниці“ у Львові відбудуться дня 9-го травня б. р. о год. 6-тій вечером в хаті „Зорі“ при ул. Вірменській ч. 3. партер.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 44—50

Жертви

Гр. кат. Уряд парох. в Княжполі п. Добромиль зі збірки 8 зол. на „Рідну Школу“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 11—100

ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ
БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ
продає детайлічно
М. Евальд, Львів, Собіського 5.
949 1-8

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.
947 3—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 27-50

ДОЛЯРІВКИ і ПРЕМІЇВКИ за 4 зол. місячно
продаємо з сейчасовим правом гри.
Львівське Товариство Кредитове
Львів, Ягайлонів 33. — Тел. 80-87.
Поручення з провінції полагоджуємо відворотно.
944 4-5

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 17-20

Центральна складиниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.
Барвік і Божемський
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 9—20

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 10. травня 1931. Ч. 33. (433)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Харків 405.867.

Союз Народів у травні

Дня 6. травня почалася сесія фінансового комітету Союза Народів. 11-го травня пічнуться наради комітету, який має випрацювати текст загальної конвенції, для скріплення заходів проти війни. В дні 15. травня збереться комісія для студій паневропейської унії. Дня 18. б. м. отворення 63 сесії Ради Союза Народів. (ПАТ).

—o—

Українська справа в Женеві

„Газета Пор." пише: Мимо інформацій, які появилися в пресі перед кількома днями, рапорт „комітету трьох" таки прийде на денний порядок Ради Союза Народів 18. травня б. р. Як відомо, „комітет трьох" займався українськими скаргами. Польський уряд предложив предбачені процедурою свої завваги до українських скарг і не зажадав відложення розправи. Натомість „Хвіля" пише, що українських скарг в маю розглядати не будуть тому, що предсідником Ради Союза Народів має бути мін. Курціюс, котрий мав висловити побажання, щоб їх з огляду на дражливість не розглядати.

Величезний дефіцит Америки

Бюро Райтера доносить з Вашінґтону: В десятім місяці фінансового року знайшовся скарб Злучених Держав Півн. Америки супроти величезного дефіциту 879,571.129 долярів. Є дані приняти, що до 30 червня дефіцит дійде до міліярда долярів.

—o—

В Китаю знов кипить

Спішать туди англійські воєнні кораблі.

З Лондону доносять: Англійський кружляк „Віндіктів" повною силою пари спішить до Нанкіну, щоб дати охорону англійським горожанам. З Вейгавей виїзджають два инші воєнні кораблі. В Китаю знов кипить і побоюються вибуху протиевропейських розрухів. Незадоволення в Китаю вибухає ізза спротиву европ. держав, у справі знесення екстериторіяльних прав.

Що каже III. Інтернаціонал

„Вже прийшов час на світову революцію"...

Виконком III. Інтернаціоналу дійшов до переконання на підставі справоздань поодиноких національних секцій, що „вже прийшов час на викликання світової революції". Французький делегат Кашен представив справоздання про приготування капіталістичних держав до збройної інтервенції проти СССР. Екзекутива Комінтерну по обговоренню міжнародного положення видала докладні інструкції поодиноким комуністичним організаціям, в якім напрямі мають „працювати", щоб викликати комуністичну революцію в поодиноких державах Америки й Европи (АТЕ).

—o—

Третий день травня в Москві

Радянські достойники були на польськім равті.

З приводу польського національного свята конституції 3. травня в сальонах польського посольства в Москві відбулося приняття. На приняттю, крім дипльоматичного корпусу були також висші урядники народ. комісаріяту загр. справ з Літвіновим на чолі, представники червоної армії та економічних кругів. (ПАТ). Цікаво, чи „Рада" відважиться вилаяти їх добре за те, що пішли на польський равт.

—o—

Католицька акція й політична партія

„Шенере Цукунфт" з 3. с. м. принесла зміст цікавого реферату „Оссерваторе Романо" на сю тему, обговорену в журналі „Про радісне життя" за березень с. р. Се лист кардинала-секр. до пражського архиепископа. В нім сказано, що Катол. Акція ріжниться від праці катол. політичних партій. Де є більше катол. політ. партій, там католики мають свобідний вибір між ними. Одначе де є тільки одна катол. політ. партія, там ясно, що „між Катол. Акцією, котра старається забезпечити моральну й релігійну долю народу, й такою політ. партією, котра може робити в области законодавства й політики, істнує сусідство, ба навіть ідентичність інтересів".

Найдорозша святиня Азії

Бюро Райтера доносить з Ренґуну: В присутности великої маси паломників зі всіх частин Бірми відкрито торжественно на Дагон-пагоді золоту баню, саджену правдивими діямантами. Виконання тої бані коштувало 60.000 фунтів стерлінґів (1 ф.ст.=4.87 дол.). Бірманці довершили того діла протягом року (в маю 1930 землетрус знищив попередну баню). Та пагода належить до найстарших будівель буддійського мистецтва. Вона основана в 585 р. перед Христом.

—o—

Жид посередником в здобуттю позички

В польсько-французькій позичковій умові був посередником з польської сторони б. мін. залізниць Тишка і Барильский, з французької сторони російський Жид Рабіновіч і Реніе.

—o—

Фотос фільмовий безплатно
одержиш при замовленню шести фотографій у фотографічнім ателіе
„Venus"
Львів, вул. Академічна ч. 24.
883 **Телєфон 38-08.** 11—25

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 33-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

ГАЛИЧАНЕ І БОЛЬШЕВИКИ

Большевицькі переслідування Галичан на Вел. Україні і большевицький бенкет для Галичан у Львові.

Хоч московські большевики, окупанти Вел. України, істнують всього кодо одного десятка літ, то відносини їх до Галичини і Галичан мають уже свою дуже сумну історію.

Вже в 1919 р., підчас важких боїв, які Галичане вели з Поляками в Галичині, і підчас постійної загрози Галичини також з боку Ромунії, московські большевики зашахували Галичину і Галичан іще зі сходу, отже в плечі. Тоді Начальна Команда Галицької Армії мусіла постійно стягати частини галицьких військ з західного, польського фронту і творити новий (третій!) фронт проти большевиків над Збручем. Тим большевики дуже помогли Полякам. Се був перший акт московських большевиків супроти Галичини і Галичан. Акт — різко ворожий.

Та се був тільки початок. Коли Галицька Армія, виперта з Галичини, мусіла перейти за Збруч і шукати захисту на Вел. Україні, то той захист мусіла вона здобувати собі знова важкими боями з большевиками. Одначе не зважаючи на велику психічну депресію і на фізичне вичерпання та брак амуніції, Галицька Армія, без найменшого відпочинку, очистила на протязі двох місяців значну частину України від московських большевиків окупантів. Вкінці відібрала від них столицю України, Київ.

Поконала Галицьку Армію щойно страшна епідемія тифу. Коли 9/10 Галицької Армії злягло у тифозній горячці та більша частина її застелила трупами Вел. Україну, тоді щойно, окружені зі всіх боків ворогами, здорові ще її недобитки і реконвалесценти мусіли здатися большевикам. І тоді щойно большевики показали своє відношення до Галичан. Вони Галицьку Армію негайно розділили на 3 окремі частини і кожду з них приділили до окремих московсько-большевицьких загонів, що оперували на Вел. Україні. А внутрі тих розєднаних частин большевики розвели плянову, безоглядну акцію, яка мала на цілі розложити й ті останки Галицької Армії.

Колиж вороже відношення большевиків до Галичан дійшло крайних границь, тоді й Галичане, що були на польсько-большевицькім фронті, рішилися на розпучливий крок: вони обернули свої кріси знова — проти большевиків. Се відомий акт з 1. V. 1920 р., що закінчив агонію Галицької Армії.

Та не всі Галичане мали змогу вирватися від большевиків. Значну частину їх, головно старшин, большевики вже заздалегідь запроторили в концентраційні табори далеко від фронту. Чимало Галичан лежало в шпиталях у запіллю-

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 10—20

І майже всіх тих Галичан, що остали під большевиками, большевики жорстоко винищили. Вони одну частину їх вистріляли кулеметами (нпр. страшний погром Галичан большевиками в Одесі), а другу частину вивезли до Кожухова за Москвою, звідтам — до Архангельська і на Біле Море, де богато їх вигинуло. Про всі большевицькі жорстокости супроти Галичан появилися вже докладні спомини, при читанню яких іде мороз по тілі і стинається у жилах кров.

Та подані вище факти се ще не все, що свідчить про вороже відношення московських большевиків до Галичини і Галичан. Фактів таких більше.

Отже коли в літі 1920 р. большевики заняли половину Польщі і загрозили навіть Варшаві, тоді Польща звернулася була до держав Антанти з просьбою о інтервенцію. Держави Антанти згодилися на посередництво, але під певними умовинами, які Польща й приняла у Спа дня 10. липня 1920 р. Одною з тих умов (§ 2) було допущення до мирових переговорів між ін. також представників Сх. Галичини та зобовязання Польщі приняти рішення Найвищої Ради в справі будучности Сх. Галичини (§. 3.). В звязку з сим англійський міністр закордонних справ льорд Керзон дня 11. липня вислав зі Спа до большевиків предложення перемиря, в якім означено східну границю Польщі. Та границя йшла через Гродно, Берестя Литовське, Устилуг, на схід від Грубешова, далі на захід від Рави Руської, на схід від Перемишля аж до Карпат. Отже Сх. Галичина разом зі Львовом не входила в склад Польщі.

Та большевики на англійське предложення не згодилися. У відповідь на те предложення вони негайно повідомили Поляків, що предкладають, аби Польща і большевики почали мирові переговори безпосередно та що большевики признають Польщі кращі, бо далеко дальше посунені на схід границі, ніж признала їй Антанта. Розуміється, Польща як стій приняла предложення большевиків — і мирові переговори, замість у Льондоні при посередництві Антанти і при участи представників Сх. Галичини, відбулися в Ризі безпосередно між Польщею і большевиками. Тим самим завдяки большевикам постанови Антанти і зобовязання Польщі з 10. липня 1920 р. в справі Сх. Галичини не були здійснені.

Так отже слід ствердити слідуюче:

1. Антанта ще в липні 1920 р. не включала Сх. Галичини в границі Польщі, але уважала її за щось окреме, —до тої міри, що до предкладаних міжнародніх мирових переговорів у Льондоні в справі укладу карти Сх. Европи допускала навіть окреме галицьке представництво.

2. Польща на все те годилася, а большевики ні.

3. То большевики збили остаточно справу Сх. Галичини. То вони не допустили до міжнародніх переговорів у Льондоні, але самі порозумілися з Польщею в Ризі і признали Польщі на сході границі, які вона має нині...

Рижський мир, заключений 1920 р., сфіналізовано 1921 р. Отже саме в біжучім 1931 р. припадають 10-ті роковини польсько-большевицької угоди в Ризі. Наче для відмічення і підчеркнення згаданих щойно роковин большевики почали на Вел. Україні нове переслідування Галичан, які там іще зберіглися з перед 10-ти літ, або які, повіривши большевикам, вимігрували туди в останнім десятиліттю в пошукуванню за працею і хлібом. Йдуть масові арешти Галичан, засилання їх на Сибір і на Соловецькі острови і навіть є чутки — про розстріли Галичан. Про се чим раз частіше і голосніше говорить заграничана і краєва преса. Про се свідчить вимовно гробова мовчанка в тій справі большевицької преси передовсім в СССР. й УСРР. і також заграницею. Та найпевніше потвердження вісток про нагінку большевиків на Галичан в УСРР. се припиненя переписки тамошніх Галичан з Галичиною: з родинами, зі знайомими і т. д. В цілій Галичині запанувало загальне занепокоєння долею Галичан в УСРР. Вислів тому занепокоенню дає галицька преса. Між ін. „Діло“ в ч. 98 з дня 6. V. с. р. надрукувало „Прилюдний запит“ до харківського уряду в сій справі — з домаганням вияснень.

Ми не цікаві на відповідь Харкова на „прилюдний запит „Діла“, бо знаємо, який може бути її зміст. Харків або зовсім з'ігнорує запит „Діла“, або заперечить усему, або й виступить в обороні переслідувань.

За те дуже цікаве що інше: Саме тоді, коли на Вел. Україні большевики розвели страшну нагінку на Галичан і коли вся Галичина у високій мірі трівожиться долею своїх земляків під большевиками, якраз тоді приїздить із Варшави до Львова большевицький посол у Польщі Антонов-Овсеєнко і видає тут — бенкет для Галичан!... Так! Се не казка з 1001 ночи, а дійсний факт, що стався у Львові в останніх днях минулого місяця. Про той бенкет львівський большевицький консулят повідомив світ навіть у спеціяльнім пресовім комунікаті, який видав з приводу побуту Антонова-Овсеєнка у Львові і який переслав до урядової П(ольської) А(генції) Т(елеграфічної), котра й оповістила його. Ось дотичний уступ згаданого комунікату большевицького консуляту у Львові:

„Дня 23. квітня с. р. прибув до Львова радянський посол у Варшаві п. Антонов-Овсеєнко в товаристві кількох членів посольства для переведення люстрації консуляту... Посол Овсеєнко відвідав також Наукове Т-во ім. Шевченка, Рідну Школу і Центробанк. Для членів Української Академії Наук й інших учених уладжено приняття в консуляті...“

Одночасно польська преса принесла повідомлення, що большевицький посол Антонов-Овсеєнко вів розмови з певними польськими колами про спільний большевицько-польський фронт проти Українців. А коли большевикофільська „Рада“ попробувала заперечити те повідомлення, то польська преса вдруге ствердила його ще більш рішучо.

Нема причини не вірити згаданому вище повідомленню польської преси. Повідомлення те на тлі большевицько-українських, зокрема большевицько-галицьких, відносин дуже правдоподібне. До того й сама особа большевицького посла Антонова-Овсеєнка промовляє за тим. Бо хто такий Антонов-Овсеєнко? Се бувший начальний вождь московської большевицької армії, яка в 1918 р. з півночи напала на Україну і проти котрої Центральна Рада покликала була Німців на поміч. Називається п. посол тільки Антонов. Він з роду Москаль, а додаток „Овсеєнко“ приняв у 1918 р., коли йшов з московськими військами окуповати Україну, щоб — мовляв — Україну займав командір з хохлацьким призвищем, „краще“ буде виглядати.

Переслідування Галичан большевиками на Вел. Україні й одночасний большевицький бенкет для Галичан у Львові та участь у тім бенкеті Галичан(!!!) се події, які не можуть не звернути на себе особлившої уваги галицького громадянства. Ті події не повинні остати без наслідків, без глибокого отверезіння всеї суспільности. Кождій думаючій людині ясно, на що большевикам було треба урядити бенкет для визначних Галичан у Львові, та ще оповістити се через польську аґенцію. В двох цілях: 1) щоб на Україні оповістити це й тим доказувати там, що галицька суспільність солідаризується з поведенням больш. уряду, хоч знає, що він арештує й розстрілює там Галичан; 2) щоб тут викликати розярення, бо кождий тут мусить питати: І на що ті люди йшли на большевицький бенкет в часі, коли там большевики тортурують в льохах галицьких дітий! Большевикам залежало на тім, щоб викликати враження крайної деморалізації в Галичині, Піємонті України: бо дійсно, хтож подумає, що в нездеморалізованій суспільности можливі такі річи як участь її видних людий в бенкеті ката, що якраз тепер ріжедітий тої суспільности!...

Це сумний наслідок довгого писання в наших націоналістичних органах, що за Збручем маємо „свою державу“. Та наші мучені там діти можуть бути певні, що властива Галичина не має нічого спільного з тою деморалізацією і що крім тих, котрі ходили і ходять на катівські бенкети, ніхто тут не солідаризується з катом України і Галичан.

——o——

В Оградѣ Церковной

Так називається тижневий додаток до російського варшавського щоденника „За Свободу“. Той додаток виходить під редакцією А. К. Свитича-Тубероzова. В 13 ч. того тижневика є кілька інтересних річий. Вступна стаття п. з. „Соблазнительная формула“ закидає правосл. архиепископови поліському Александру, що він іменем „Первой Комиссіи Предсоборного Собранія“ видав декларацію, в котрій затушовано ясно ісповідання Символа: „Вірую во єдину святую Соборную і Апостольскую Церков“ в той спосіб: „Вѣрность Святой Православной Восточной Вселенской Церкви“. Через те на думку автора „православное пониманіе Церкви как бы подмѣняется пониманіем римско-католическим“. — Друга статейка п. з. „Надвигающаяся унія“ передає зміст розмови в поїзді між уніятським священиком і студентом варш. університету про діяльність Преосв. Чарнецького, про семинар, який відкрив новий Владика, про приняття на службу двох правосл. урядників, що знають консисторське діловодство і т. и. — Далі йдуть дві цікаві інформації: Перша про те, що царгородський патріярх викликав з Польщі епископа (Грека) Тракійського Александра Зотоса, друга про загрозу переходу на унію парохії в Дермані, де є старий правосл. монастир. — Далі знов слідує статейка п. з. „Архипастирська візитація епископа Чарнецького“. З неї довідуємося, що на Богослуженя Преосв. Чарнецького приходить богато „молящихся не только уніятов, но и православных“ і що Преосв. Чарнецький проповідує на Волині по українськи. — Вкінці в тім числі є ще замітка „На уніятском фронтѣ“. В ній сказано, що 15. IV. відбувся в Люблині аперх. зїзд (р.) катол. духовенства, під проводом еписк. Фульмана, на котрім обговорювано й уніятську справу. Референував проф. о. І. Нечай про скріплення уніятської акції. Преосв. Фульман заявив, що унія в Городні, Грабівци і Глещаві йде успішно.

МІЖ ТУМАНАМИ МРАКИ

НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ПРЕСИ.

(Стаття надіслана з кругів духовенства).

Зміст: На тлі великих унійних змагань. — Найсвітліші картини нашого історичного життя. — Що дала нам унія. — Незакінченість її процесу. — Два Пастирські Листи як вираз того. — Чи в Катол. Церкві можлива ріжниця думок і коли? — Апостоли Петро і Павло в Антіохії. — Спір за святкування Великодня. — Спір між Єзуітами й Домініканами. — Становище української націоналістичної й польської преси до Пастирських Листів.

Велике питання зєднинення роздертих церковних спільнот при повній свідомости віковічної правди про великанське значіння релігії в життю людства, будить заінтересування релігійних, політичних і державних чинників цілої Европи. Мірою ваги цеї справи можна уважати не тільки змагання під тим оглядом центру християнства — Риму, але також незвичайне зацікавлення унією всесвітної анґлійської імперії, яка так в минулому інспірувала і щедро фінансувала зближення анґліканської Церкви з православним Сходом. Вона робить се й нині і всіми дипльоматичними засобами стало намагається приєднати впливові релігійні частини Сходу для своєї далекосяглої політики.

Та хіба для ніякого народу й держави не можуть мати більшого значіння унійні змагання, як для нашої нації й землі. Близкість Сходу і Заходу, факт, що наш нарід немов поміст між ними, все з конечности ділаючі многовікові впливи чужих держав на наше життя — вкладають на провідників нашого народу відповідальність безмірної ваги. Катастрофальний зудар з одною або другою стороною може стати катастрофою для нашої Церкви і нації.

Як наші політичні керманичі вивязувалися з цего важкого обовязку в ріжних часах — радше не згадувати! Наша бувальщина має й великі подвиги і світлі картини, але також темні й болючі сторони. Власне унійні змагання нашого народу і довершену Берестейську Унію треба зачислити до найсвітліших картин нашого історичного життя. Вона не тільки дала нам тісний звязок з европейською культурою і через це релігійний підйом народній душі, але рівночасно збудила й виплекала у нас шляхотне й правдиве, національне почування.

Про великість і значіння Унії як своєрідної глави в нашій історії свідчить найвимовніше степень ненависти, яку для неї все мали наші національні вороги.

Унійний процес ще незакінчений. Він знова в повоєннім часі зі стихійною силою приходить до голосу. З природи річи ми також обхоплені цим рухом. Часті розважання, публікації й дискусії з сего приводу свідчать, що й ми щось робимо, а бодай богато надіємося.

Виразником наших змагань у цьому напрямі є й останні два Пастирські Листи — митрополичий і епископський. Це важні документи часу. Але з правдивим болем мусимо піднести, що коло тих власне авторитетних голосів нашої Єрархії зачинає витворюватися душна атмосфера нічим неузасаднених підозрінь, безпідставних інсинуацій, неімовірних містифікацій. Треба сумніватися чи прояви такої атмосфери розвіють тумани мраки, що підносяться з низин нашого життя і прислонюють нам шляхи культурно-релігійного походу. Світські люди, що забирають голос в тих справах, не розуміють, що в катол. Церкві не може бути двох думок в засадничих справах, а можливі та природні ріжниці думок і тактики в справі конкретного переведення в життя якоїсь ідеї. Як відомо, існують три ріжні системи в моральній теольогії, коли ходить о чисто дозволені або недозволені річи, системи, з яких кождий заступлений інакшим напрямом богословським, представленим одним з трьох великих Чинів („Probabilismus simplex", котрий заступає богословська метода Єзуїтів, „Aequiprobabilismus" Редемптористів і „Probabiliorismus" Домінікан).

Чи пастирські публікації дійсно дають підставу до твердження про якийсь „конфлікт" між нашими Владиками, як це широко розголошує стогуба, перед ніким невідповідальна, фама? Чи взагалі можлива „полеміка" між кат. епископами? Чи допустимі між ними ріжниці поглядів і думок? Розважмо все це спокійно.

Наперед трохи історії.

В часі, як християнізм був щойно в пеленках, приєднувалися до Христової ідеї перше жиди, відтак погани. Але психіка жида зі старозавітної синаґоги мало відріжнялася від психіки нинішнього талмудистичного жида, який у свідомости Божого посланництва Ізраіля все вивисшував себе і з презирством дивився на чужі раси, які згірдно називав „ґоїм" (погани), навіть тоді, коли вони перевисшали його культурою. Навіть у навернених апостолами юдеохристіян лишалося щось з цеї релігійно-теократичної гордині, бо уважали себе вищими й упривилейованими серед чужоплемінних християн. І зараз по Апостольськім Соборі (51. р. по Хр.), який рішив постепенне усунення старозавітних обрядів та рівноправність всіх вірних, склалася отся подія: Апостол Петро, перебуваючи в Антіохії, засів до спільної трапези з геленохристіянами. Втім прибуло до Антіохії кількох християн-жидів. Св. Петро знаючи настрої юдеохристіян супроти навернених з поганства тай боячись, аби вони не згіршилися незаховуванням жидівських ритуальних приписів, усунувся від елино-християн. Апостол Петро примінив у найліпшій вірі сю тактику, хоч в дійсности таке його поведення нарушило свободу (від зберігання жидівських ритуалыних приписів) і рівноправність геленохристіян. Довідався про цей факт св. Павло і публично зробив ізза сего св. Петрови докір, про що сам так пише в посл. до Галатів: „А коли прийшов Кифа (Петро) в Антіохію, спротивився я йому в лице, бо заслужив на докір. Бо перш заки прийшли деякі (жиди) від Якова, він їв з поганами. Якже прийшли, усунувся і відлучився, боячися тих, що були з обрізання". (Гал. II. 12). Було це братерське напімнення апостола, яке в нічому не нарушило дружних взаємин між апостолами, як про се свідчать инші місця св. Письма. А чи тодішні віруючі гіршилися і підносили такий закид як нинішні псевдохристіяни?

Який відгомін знайшов в історії згаданий випадок між апостолами і як людська уява схильна до творення з нічого ріжних „афер", дає нам доказ німецький раціоналізм тибінської школи XIX. ст. Лідер цеї школи Ферд. Христіян Баур з бездонною легкодушністю роздмухав цей невинний інцідент до завзятої борби між „роздвоєними апостолами" і їх приклонниками тай поставив „наукову теорію", що Церква се вислід двох взаїмно себе поборюючих „партій", юдаізму, і геленізму, або як він це називає „петрінізму й павлінізму"... О, **insanies humana!** Чиж не добачуємо в сій події блискучої анальогії з нинішними обставинами?

Другий факт. Вже на досвітку християнської ери святковано загально в

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові. 887 12—12

Церкві великдень в неділю по жидівськім 14 нізані. Виїмково малоазійські християни обходили це свято разом з жидівською пасхою, рухомим святом, яке могло випасти і на будни. З цего виродився спір, який згодом почав прибирати навіть характер схизми. Епископ Смирни св. Полікарп († 155), апостольський ученик, удався до Риму, до папи Анікита, в цілі узгіднення терміну свят. Але мабуть оба церковні достойники мали такі важні рації на узасаднення відмінних практик в Церкві, що не погодилися і не вирішили спірної справи. Та цей „конфлікт" в нічому не нарушив між ними взаємин і св. Полікарп відцелебрував у заступстві папи великодні богослуження в Римі та вернув домів — з нічим. На поручення папів справу вирішували собори епископів. І вкінці „одними устами" згодилися святкувати як в Римі: память Христової смерти в пятницю, а воскресення в неділю. Та це авторитативне рішення не перешкодило утворенню зрештою не довготревалої юдаїстичної секти, яка відтак віджила на терені Росії й у протестантизмі під назвою знаних і в нас суботників.

Однак нічо не ілюструє досадніше нашої теми, як довготревалий обрядовий спір, який виринув уже в найновіших часах між катол. місіонарами на терені Японії й Хін. Місію на Далекім Сході поручено двом наймогутнішим Чинам: єзуїтському й домініканському. Єзуїтська метода полягала на найдальше посуненому приноровлюванню до місцевих побутових форм, яке недавно так очеркнув єзуіт о. Урбан: „Католицькі місіонарі переняті думкою позискання всіх до правдивої віри... перетворювалися в мандаринів, індійських брамінів, приймаючи не тільки їх стрій, але і спосіб життя: раз собі голили голови, лишаючи косу, другий раз накладали на них турбани чи фези; раз характеризуються на Англичан, другий раз обростають мов медведі".[1]) Та деякі місіонарі примінювали цю засаду деколи запересадно. Так пр. при хрещенню дитини нахухували її в спосіб нагадуючий хінських конфуціоністів. Це викликало спротив у Домінікан. Відтак вивязалася на тім тлі довготревала полеміка. Вчені, історики, богослови, літурґісти взялися до справи з науковим апаратом. В дискусіях падали й дуже острі слова, але вони не дорівнали „моцним" виразам наших полемістів. Генерали обох орденів обстоювали за ідеольоґією своїх Чинів й у Римі. Римська курія з незрушеним спокоєм поблажливого батька дивилася на розгар полеміки, вислухувала обі сторони, приймала звіти місіонарів, епископів, візитаторів тай розглянувши всесторонно справу, видала опінію — противну практикам ОО. Єзуїтів.

Наведені приклади вказують, що знайдуться в життю питання, яких, доки вони, як каже Німець, „**im Werden**", не дасться апріорно, шабльоново, по доктринерськи вирішити. Вчать вони, що ріжниця думок може лучитися і серед найсвятіших людий, але дискусія тільки тоді дасть позитивні висліди, коли її ведеться в атмосфері згідливо-

[1]) Гл. „Добрий Пастир", 1931. ч. II. стор. 143. — Читачам, що цікавляться обрядовим питанням, радимо перечитати в тім журналі статті: „Унійні змагання й перешкоди", та „Сучасна обрядова ідеольоґія".

сти, без упередження й на підставі загально принятих і через всіх узнаваних засад.

Коли приглянутися безсторонньо, коли глибоко вдуматися у зміст останніх Пастирських Листів, то можна легко переконатися, що властиво не існують ніякі „конфлікти“, ніяка „борба“ між достойними авторами, як це суґґерує наша націоналістична й чужинецька преса. Навпаки, хто обізнаний з історією Церкви і періпетіями нинішнього місійного руху, цей знайде у засадничих річах Посланій повне узгіднення поглядів, а ріжниці лиш у другорядних, акцідентальних справах, які ще взагалі не усталені також серед церковних кругів поза межами нашого краю.

Що найгірше в тій справі — то тенденційний і навіть злобний акомпаніямент нашої націоналістичної плиткої преси й частини польської преси. Маючи очи затягнені більмом шовінізму, фалшують зміст і думку Пастирських Листів, надаючи їм наскрізь політичний характер. Се роблять обидві сторони. Ось пр. „Слово Поль.“ Впреосв. Митрополитови імпутує деструкційну роботу в поглиблюванню пропасти між польським й українським народами, а укр. націоналістична преса Впр. еп. Хомишинови робить не менче кривдячі заміти. підсуваючи Йому заміри „латинізації“ церковного життя. Читаючи такі нісенітниці, годі дібрати слів, щоб напятнувати таке поведення. Та властиво не повинно нас нічо дивувати. Коли раз запитували автора драми „Сальоме“ о причину ріжнородної критики його твору, Оскар Уайльд відповів: Кождий у сій драмі шукає себе: публіцист — сензації, поет — мистецтва, а хам — порнографії. **К. П.**

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 37—50

Гумор в Москві

Чужий журналіст до Сталіна: Чи то правда, що в СССР нема свободи слова?

Сталін: Та що ви!... От возьміть нпр. мене: говорю де хочу і що хочу і ніхто навіть слова мені не скаже.

Кому Бог зволить допомогти, ніяка злоба тому не зашкодить (Тома Кемпійський).

УКРАЇНА І МОСКВОФІЛЬСТВО

З приводу відзивів „Русского Голосу“ про Пастирський Лист Преосв. Григорія Хомишина про політичне положення українського народу.

Андромаха:

Will sich Hektor ewig von mir wenden,
Wo Achill mit den unnahbarn Händen,
Dem Patroklus schrecklich Opfer bringt?
Wer wird künftig deinen Kleinen lehren
Speere werfen und die Götter ehren
Wenn der finstre Orkus dich verschlingt?

Гектор:

Teures Weib, gebiete deinen Tränen.
Nach der Feldschlacht ist mein feurig Sehnen,
Diese Arme schützen Pergamus.
Kämpfend für den heilgen Herd der Götter
Fall ich, und des Vaterlandes Retter
Steig ich nieder zu dem stygschen Fluss.

Андромаха:

Nimmer lausch ich deiner Waffen Schalle,
Müssig liegt dein Eisen in der Halle,
Priams grosser Heldenstamm verdirbt!
Du wirst hingehn, wo kein Tag mehr scheinet,
Der Cocytus durch die Wüsten weinet,
Deine Liebe in dem Lethe stirbt!

Гектор:

All mein Sehnen will ich, all mein Denken
In des Lethe stillen Strom versenken,
Aber meine Liebe nicht.
Horch! Der Wilde tobt schon an den Mauern,
Gürte mir das Schwert um, lass das Trauern!
Hektors Liebe stirbt im Lethe nicht!

Friedrich Schiller.

Розбираючи критично голоси преси з приводу Пастирського Листа Преосв. Григорія Хомишина про політичне положення українського народу в польській державі, не можемо поминути й „Русского Голосу“.*) Навпаки. Тому голосови слушно належить присвятити більше уваги, — хоч се голос вже невеличкої групи, — бо це найстарший віком спадкоємець одної з політичних думок, які існують в народі сеї землі. Як не як, а в великім будинку Ставропіґії при малій Руській ул. під 3-м числом, полученим з прекрасною церквою, від кількох століть безперервно існує орґанізація, зложена з людий нашого племени, нашої Галицької Землі, орґанізація, котра весь той дуже довгий час займалася публичними справами нашого народу. Та орґанізація й тепер дає приміщення „Русскому Голосови“, котрого думки тут обговоримо. За ті думки вона співодвічальна і як орґанізація і тому, що майже всі її члени підпомагають особисто згаданий орґан. Отже освітлюючи думки висловлені в тім орґані, маємо перед собою рівночасно весь світогляд людий, згуртованих у тій найстаршій орґанізації нашої землі, — оскільки вони проти тих думок свого орґану не виступлять. На се очевидно майже нема надії, бодай тепер. Та не можна тратити надії, що се наступить. А не можна вже тому, що Ставропіґія в високо відповідальних часах народу сеї землі займала розумне становище. І так коли від степів ішли на Галицьку Землю козацькі сили, то Ставропіґія не станула по їх стороні, хоч вона була тоді православна і хоч козаки йшли під гаслом оборони православія: відчувала й розуміла, що та степова буря не вдержиться на культурній Галицькій Землі. А коли по століттях настав час розвалу Австро-Угорщини й галицькі Українці проголосили Українську Державу, то люди, вихована, під впливом тоїж Ставропіґії, получилися з тими Українцями, хоч передтим воювали з ними дуже завзято. І то получилися з ними, хоч також мусіли відчувати й розуміти, що й сим разом Українська Держава не вдержиться.**) Оба ті факти вказують на глибокий душевний звязок з Галицькою Землею, хоч той звязок і покривався нераз грубою верствою темряви. Голосу людий такого типу не можна легковажити навіть тоді, коли той голос, скажім евфемістично, дуже дивний. Йому ми, Українці-католики, повинні придивитися без злоби а з любовю, хоч він і прикрий для нас. Та любов не вимагає замикання очий на хиби і неправди, а якраз навпаки.

Щоб оцінити становище орґану наших москвофілів, треба наперед означити точку погляду, з якої будемо його оцінювати. Се точка погляду католицька. Хто стає на сю точку погляду, той дивиться на віру в Бога і на католицьку Церкву, як на справи першорядні й найвисші, а на все инше, отже й на справи національні й державні як на справи низші, другорядні, хоч і дуже важні. Одначе точка погляду католицизму неподібна до точки погляду большевизму, бо вона не має нічого спільного з фантомом інтернаціоналізму. Навпаки, католицизм консервує і скріплює народи, уважаючи їх Божими творивами. І хочби нарід був який убогий та потоптаний, католицизм не відмовляє йому ніколи права на самостійне істнування й розвиток, але співділає тому розвиткови, як се було і є з народом ірляндським (айришським), мало до недавна відомим катальонським і з цілим рядом майже зовсім незнаних народів кольорових, яким католицькі місіонарі дали початки й основи їх національної літератури й культури взагалі.

З подібною любовю як на цілі народи дивиться католицтво й на инші прояви людського зґруповування, отже й на ріжні партії. Се не виключає поборювання католиками даних партій, але повинно виключати засліплення й ненависть, котрі унеможливляють всяке зрозуміння даних ґруп.

Погляд українських націоналістів на галицьких москвофілів як на „зрадників української нації“, що „за гроші

*) Гл. статті в „Н. Зорі“: ч. 423. „Не полемізують і не аналізують“ (розбір відзиву „Діла“), ч. 425 „Хиткі і непевні дороги“ („Нового Часу“), ч. 427 „Кватирка дегтю в меді“ („Неділі“), ч. 431 „А як се назвати?“ („Дяківських Відомостий“).

**) Можна собі уявити, на яку силу волі во імя ідеї своєї землі мусіли здобутися ті люди, щоб добровільно йти до бою під командою українства, яке — ніде правди діти — ненавиділи. З другої знов сторони се була духово мабуть найкраща риса Українців, що вони беззастережно повірили москвофілам, яких також ненавиділи. І навіть доручали їм найбільш відповідальні місця, нпр. в часі переговорів. Ніякого випадку зради між галицькими москвофілами не було, навіть тоді коли Галицька Армія билася з Денікіном. Все те ясні докази, що Українці й москвофіли діти одної землі, яку таксамо горячо люблять. І все те — що ще важніше — заповідь будуччини доброї і ясної, а може й великої.

Тиждень оказійної продажі у фірми
„ОЛЬКА“ Ринок 35.
Великий вибір, товари першорядні.
922 10 10
Комплєт жіночий що складається з: 1 п. панчіх шовкових без сказ, 1 п. рукавичок модних, 1 п. рукавичок. — **Лиш 7·50 зл.**
Комплєт муж. що складається з: 1 краватки шовк. модної, 1 п. скарпиток тревалих, 3 хустинок практич. — **Лиш 7·50 зл.**

Маленький фейлєтон

ОДНА ДІЄТА НА ЧАСІ

При виїзді на літні ферії люди змінюючи місце побуту і з тим харч, дістають часто розвільнення. Тоді вказана така дієта: Перший день постити і то найлучше зовсім, навіть води не пити. Спрагу можна зменшити частим виполікуванням уст водою. Чай можна приймати тільки в малих дозах, лижечками — і то лучше з сахариною ніж з цукром. Коняку вживати як найменше, пару кропель. Молоко, мясо і яйця в таких випадках дуже шкідливі. Другого дня окрім чаю, можна вже спожити два або три рази на день по пів філіжанки клейкової зупи, з сага або з рижу і нічим не приправлюваного волового росолу. Особливо уникати цибулі і перцю. Зупа має бути зовсім худа. Вистудити її, увільнити від товщу і знов огріти. Третого дня можна вже споживати какао з водою, мясну зупу з бішкоптами, кексами, розводнене червоне вино, чай з афинами. Четвертого можна вже їсти мозок, куряче мясо, грисік на молоці, шпінак, шинку, свіже масло з булкою, добре розварений риж. Навіть коли розвільнення перейде, треба ще довший час уникати хліба, стручкових харчів, сирих овочів, капусти, компоту з черешень і вишень та з таких ягід, котрі мають в собі твердші осередки (як з аґресту), оріхів, дактилів, мороженого і пива. Їсти мало, помалу й докладно жувати. Уникати студених страв. При такій дієті вилічення наступає основне. (З німецького).

—o—

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 5-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Москви“ заїдали національну ідею свого народу, — уважаємо хибним. Той погляд хибний з богатьох причин. А саме тому, що він опертий на анахроністичнім способі думання, на незнанню історії своєї землі, на яркій нельогічности, на неморальнім і безпідставнім понижуванні свого власного народу: бо що це за „нарід“, котрий може з себе видавати сотки тисяч „нікчемних зрадників“, які „продають його за гроші“...? Здається, що між Українцями вже безповоротно минула колишня дурійка такого відношення до галицького москвофільства. Тому нема причини аргументувати зараз на вступі наших тез. Зробимо се в дечім пізніше, а колиб наші тези зустріло заперечення, то зробимо се докладніще. Тут скажемо тільки одно: До наших москвофілів не вільно нам, Українцям, відноситися з ненавистю — ізза їх нераз дуже острої критики українства — вже тому, що один з найбільших наших працьовників, великий корифей українства, П. Куліш, говорив про нас так, як мабуть ні один з москвофілів навіть у часах найбільш ненависної боротьби. Ось слова Куліша:

Моє земляцтво! Ви самі свій нарід їли,
До кореня ту чернь згризали козаки:
Оцеж ви перш усіх її закріпостили,
Саміж були з дідів і предків крепаки!..

Виж пагонці-вовчки на дереві Росії,
Жорстокий атавізм татарської Москви,
Под їгом Спасовим воляки тугошії
Кипчацькі Мамаї від стіп до голови!

Буквально кожде словечко заслугує тут на нашу пильну і постійну увагу. Бо не Шевченко і не Драгоманів представляють найглибшу духовість України, але Куліш. Се найбільший працьовник її минувшини, її поет і письменник, знавець її історії тай знавець чужих мов і минувшин. І хоч він у своїй пристрасности поповнював богато блудів, то все таки він відчував, знав і розумів свою Україну дивно глибоко. Він остро відріжняє Росію (Русь), стару, культурну господиню більшої части Европи, від „татарської Москви“. Він тяжко болїє серцем над жорстокістю тих ординських мішанців, що влилися в нашу расу і в руїну обернули культурну землю старої Руси. Треба собі добре усвідомити се, що Куліш, хоч знав і наших москвофілів, не їх психіку називав „жорстоким атавізмом татарської Москви“, тільки психіку (певних кругів) українства. Сим, розуміється, не можна уважати осудженим усе українство, бо воно має й свої вартости, котрі дальше представимо, хоч воно й густо перетикане „кипчацькими Мамаями“... Ми й сегодня маємо нагоду оглядати при „роботі“ тих кипчацьких мамаїв від ніг до голови на всяких становищах з їх інтриґантством, безсоромністю, демаґогією, широким сидженням на двох і трьох стільцях рівночасно, словом — з їх моральною й матеряльною руїною, яку вони постійно приносять землі, котра була й остала для них чужа по їх крови і психіці. Вони зі своєю рухливістю, властивою всім кочовим мішанцям, дійшли скрізь. Отже знайшлися і серед москвофільської струї, хоч — що правда — в першім відсотку ніж між більшістю наших, українських угруповань. Зате на москвофільську струю ділав безпосередно вплив „татарської Москви“, найбільш жорстокого вовчка на дереві Руси, переймаючи також з природи цінні чинники, наші чинники тої струї. І власне се спробуємо виказати на цікавім відношенню „Русского Голосу“ до Листа Преосв. Григорія.

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Реліґія а приналежність до соціялістичної партії.

Сьогодня тут і там можна почути голоси, що ми повинні змінити своє відношення до соціял-демократії. Особливо певні сфери у Відні по висліді виборів до Національної Ради в квітні 1927 році висунули таке домагання і почали на сю тему дискусію. Говориться, що католики, а передовсім священики повинні доконче негайно заняти інше становище супроти соціялістів, коли не хочуть, щоб Церква втратила всіх робітників, орґанізованих червоними і взагалі, коли не хочуть допустити до занепаду західної цивілізації. Становище, яке супроти соціялістів займала досі церковна наука і практика, на думку деяких людий цілком хибне.**) На шпальтах згаданого часопису переведено над цею справою довгу дискусію, підчас котрої були голоси, що Церква, а в першій мірі священство, може і повинно залишити боротьбу зі соціялізмом, бо хоч Церква і католицизм щоправда не може погодитися з соціялістичним світоглядом, то з соціялістичною партією може порозумітися; принайменше така можність є, зглядно — треба до цего шукати доріг і способів.

Я мусівби відступити від теми, колиб хотів навести, все те, що сказано в згаданім часописі про нове відношення католиків а передовсім католицького духовенства до соціяльної демократії та колиб я схотів се розібрати і прослідити так, щоб відділити правду від фальшу. Одначе в сих міркуваннях розходиться лиш про се, щоб пізнати, що по правилам християнської етики треба думати про належання до політичних партій й орґанізацій і як в тій справі треба поводитися. Тому з точки погляду нового відношення до соціялістичної демократії розглянемо питання, чи Церква і разом з Церквою моральна теольоґія мали рацію, коли досі твердили, що католикови не вільно належати до соціялістичної партії, чи до соціял-демократичної орґанізації, чи може під тим оглядом повинні змінити свій погляд.

Католицький священик в сій справі ані на хвилю не може мати жадних неясностей ані сумнівів.

Як довго соціялдемократія залишається тим, чим вона була досі, так довго допускається гріха і то тяжкого, хто вступає до соціялістичної, партії або орґанізації, хіба, що заходить примусове положення. Про це ми вже вище сказали те, що треба було сказати.

Цей погляд можна доказати з цілою певністю, якої тільки можна собі бажати, без огляду на се, чи під соціялдемократією будемо розуміти соціялістичний світогляд, чи соціялістичну партію.

(Під соціял-демократією не можна нічо інше розуміти, як лиш соціялістичний світогляд або соціялістичну партію. Це бувби очевидний нонсенс, колиб під соціялдемократією розуміти просто „робітників“, „робітничий стан“ чи „пролетаріят“. Бо по перше це неправда, начеб соціялдемократія була тесаме, що робітники. Вправді діячі соціял-демократичної партії і соціялістична преса так удають, немовби тільки вони самі були заступниками робітничої кляси, немовби тільки в їх партії були робітники й більше ніде, немовби тільки вони й більше ніхто не боронив прав робітників. Та хоч як ревно стараються вмовити народови цей погляд, то він правдивий не є. Бо є також інші робітники, не лиш ті, що належать до червоних орґанізацій. Хоч сі нечервоні робітники нині ще в меншости, то поза соціялдемократичною партією є ще інші партії, котрі боронять прав робітників і стремлять до того, щоби здійснити їх слушні права. Велику частину суспільного законодавства, корисного для робітників, ухвалено без соціялдемократії і навіть проти її волі. Треба тільки жаліти, що також священики так пишуть і говорять, немовби лиш тільки сама соціялдемократія брала в оборону інтерес робітників і немовби лиш її заходам треба було завдячувати те, що робітники осягнули в поправі свого положення. Хто так говорить і пише, сей, хоче чи не хоче, помагає лиш соціялістам скріпляти їх свідоме суґґерування широких мас народа і стає посередно наганячем соціялдемократії. Та навіть поминувши все, соціял-демократії не можна утотожнювати з робітництвом тому, бо в такім разі питання, чи католик може належати до соціялдемократії, змінилосяб на інше питання: чи католик може вступити до робітничого стану або бути робітником. Це питання булоб очевидно таке наївне, що зовсім не заслугувалоб на розбір, бо відповідь на нього самозрозуміла.

1. Передовсім без пояснень ясно, що жаден католик не може прияти світогляду соціялдемократії, щоб не перестати бути католиком. Приняття цего світогляду булоб рівнозначне не лише з відступством від катол. Церкви і християнства взагалі, але це булоб визнанням скінченого невірства або атеїзму.

Як це соціялістичні писателі безперервно підчеркують пролетарський соціялізм є вимислом і надбудовою т. зв. матеріялістичного розуміння історії і на нім спирається, т. зн. на ґрунті найбільш ялового матеріялізму з тим, що кождочасний стан умової культури даного народу є лиш відбиткою і відзеркаленням економічних відносин даної епохи. По думці сего світогляду істнує тільки матерія і рух. Нема — каже він — нічого духового, нічо вічного, нічого незмінного; нема Бога, нема Трьох Осіб в Бозі, нема Божого Сина, що став чоловіком, щоб нас відкупити, нема божого Провидіння, нема відповідальности перед Богом, нема ні неба ні пекла, взагалі нема вічности, тому нема також позагробового життя, нема воскресення тіл. Людська душа не є ні духова, ні свобідна, ні безсмертна, вона є лиш така собі функція, або сума чинностей мозку й нервної системи, а чоловік се лиш ссуче звіря, котре вміє просто ходити і котре повстає й гине так само як кожна інша звірина. Що в сій системі нема місця для християнства і Церкви з її інституціями це річ ясна; бо цеж тільки людські твори, а не діла божі, отже в них тілько само правди, що в фетишизмі деяких муринських племен в Африці. Зайва річ ще раз підчеркувати, що такий світогляд змітає не лиш католицьку віру, але взагалі всяку реліґію й голосить скінчене невірство.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—31.
**) Der Seelsorger. Рік вид. III. ч. 6. Стор. 181.

Де є облуда, там є обман і всяка злоба (Св. Августин).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Про українську літературу

6) З тих причин безпідставне й твердження п. Р-го, що вплив наддніпрянських письменників на Галичину буде все „більшати“. Того впливу тепер взагалі нема, отже не має що „більшати“. Фактом є, що окрім одного Шевченка, за весь час існування нашої нової літератури у властивім того слова значінню не видно впливу наддніпрянських письменників на галицьких.[3]) До тої міри не видно, що аж дивно. Адже їх твори від десятків літ печатаються в галицьких виданнях — і не видно впливу, ні в поезії, ні в повісти, ні в новелі. Тай Шевченка вплив прогув уже давно, ще тоді, як Федькович дав кілька наслідувань. Тепер уже навіть студенти не наслідують Шевченка. Цікаво, що навіть такий перворядний поет як Олесь, котрий до того дуже гарно описував наші галицькі Карпати, не мав тут впливу (Поодинокі наслідування Тичини хіба підтверджують правило). Се дві ріжні психіки, котрі складалися віками — і на те нема ради.

7) Твердження, що коли там зміняться відносини, то вимігрують туди й ті галицькі письменники, котрі ще є — доволі ризиковне. Коли „відносини зміняться“ там, тоді зміняться й тут, бо тамошні зміни не можуть остати без впливу на тутейші відносини. Фактом є, що досі не вибився ні один наддніпрянський белетрист на галицькім ґрунті, ні навпаки (про публіцистів, агітаторів й учених не говоримо, бо це зовсім инша ділянка). А тепер є за Збручем доволі галицьких і буковинських поетів і белетристів. Вони творять там навіть окремий гурток. Таксамо й тут доволі численні продукції наддніпрянських поетів і белетристів, які від довгого ряду літ печатає ЛНВістник (а від 2 літ і „Н. Шляхи“) не роблять тут ніякого враження. Навіть уваги на себе не звертають. Сеж факт, який всі знають, бо бачать і то не відтепер. Вельми поучаюча річ, що за Збручем майже нічого не чути навіть про такі наші визначні в своїм роді сили, як Мих. Лозинський в публіцистиці й проф. С. Рудницький в науці, хоч на тих областях далеко лекше вибитися поза своєю вузшою батьківщиною ніж в области белетристики. Ба, навіть такий першорядний агітатор-демагог як Семен Вітик там цілком затих: видно, що навіть тамошня демагогія вимагає зовсім інакшої психіки ніж галицька. Коли все те возьметься під увагу, то муситься прийти до погляду, що оскільки галицькі письменники навіть будуть колись емігрувати на Р[illegible] Україну, то або не будуть там письменниками або пізнавши ґрунт, вернуть до дому. Тільки наші публіцисти й учені на нашу думку зможуть там колись знайти сяке-таке поле праці і прожитку, як і тамошні тут. Тільки по довшім співжиттю в одній державі й одній культурі можлива буде діяльність галицьких письменників (белетристів) на тамошнім ґрунті. Все те таке ясне, що замикання очий на те на ніщо не придасться.

8) Прелеґент сказав, що про літературну вартість загалу творів галицьких письменників (з малими виїмками) трудно говорити ізза їх тенденційности. На те одержав зовсім слушну відповідь від старого польського професора, п. Морачевського, що таксамо перенятi тенденційністю навіть найлучші польські письменники в роді Жеромського. До того додамо: А чи Прус або Сенкевич або Виспянський непереняті наскрізь польською патріотичною тенденцією? Чи з тої причини трудно говорити про літературну вартість їх творів? Чи відважився б п. Р—й сказати таке перед Поляками про їх літературу? І чомуж він восхищається буйним розквітом літератури за Збручем, де — як загально відомо — тенденційність прямо приписана авторам і творів без тенденції зовсім не видають (з виїмком деяких старих передруків тай то часто спрепарованих тенденційно і перекладів на показ).

9) Про „літературну вартість“ українського письменства трудно говорити на підставі викладу п. Р-го, бо він не означив, що під тим поняттям розуміє. Та поговоримо і про сю дуже трудну справу, коли в українській пресі або в журналах знайде відгомін виклад п. Р-го. Покищо замітимо тільки се: Добра критика потребує ненависти — до всего, що зле, глупе, негарне, нельогічне. Одначе самої ненависти замало: добра критика потребує ще й дуже широкого та глибокого знання і ще більше — любови до того чим займається, любови бодай до ясного ідеалу творчости, який леліє, коли її не може мати до конкретних творів, що ростяться в болях серця і душі, тай не все можуть мати приємні личка. Висше наведені річи уважали ми потрібним ствердити тому, що безпідставне поменшування вартости Галичини з природи річи мусить психічно прибивати наше плем'я, що в наслідках не може бути корисним для розвитку всеї нації.

А. Ч.

[3]) Се вже річ наукового устійнення, що вплив Шевченка полягав не тільки на його таланті, але може ще в більший мірі на тім, що він через знакомства з Поляками підпав впливам західної культури, отже мав сильну созвучність з галицькою психікою тих часів. Гл. про се дуже цікаву працю В. Щурата: „Шевченко і Поляки“. Львів, 1917. Ст. 131.

—o—

З новин чужих літератур

НАЙЦІКАВІША КНИЖКА военної Німеччини вийшла і в польськім перекладі. Вона називається „Морський Чорт“ (ст. 208) а написав її гр. Фелікс Люкнер, командант німецького корсарського корабля „Морський Орел“. Був се вітрильний корабель, котрий пересмикнувся через потрійний ряд англійських военних кораблів і на задах англійської фльоти зачав нищити дорогоцінні транспорти антанти, почавши від Ґібральтару, скінчивши на Океані Спокійнім. Ті пригоди вітрильного корабля, котрого роками не могли зловити (і не зловили!) парівці Англії, Франції, Японії і т. д., належать до найцікавіших споминів, які взагалі можна зустріти в літературі. Якби не те, що всі діла того корабля потверджують також антантські жерела, то трудно булоб повірити в оповідання гр. Люкнера. Одначе головна прикмета того твору, як слушно підчеркує на вступі польський перекладчик, це великий патріотизм, який пробивається з нього. А ми додалиб: і велика щирість автора. Книжка надається на лектуру для молодих хлопців, особливо таких, що ізза невдач в науці попали в знеохочення, бо автор на собі показує, як зелізна воля навіть в старшім віці переводить і через найбільші трудности. Автор — людина віруюча й нераз дає вислів своїй вірі в Провидіння Боже.

ВЕЛИКИЙ ЕПИСКОП. Під таким наголовком появився в німецькій мові роман Франца Гервіґа (сторін 344), котрий досі займався писанням біографій німецьких героїв. В сій праці представляє він ціле життя відомого німецького епископа Кеттелера, почавши від його дитинства, через роки молодости і священства на парохіях на селі і в Берліні та вкінці на владичім престолі в Майнцу. Автор скрізь підчеркує змагання того великого чоловіка з самим собою поки не осягнув великих успіхів. Книжка захоплює й під оглядом артистичним до тої міри, що критика називає сей твір найбільш майстерським твором Гервіґа. Нема сумніву, що життеписи все були жерелом досконалення цілих поколінь. Брак життеписів визначних людий у нас се очевидно одна з головних причин духової хирлявости цілих поколінь. Той брак спричинений м. і. також тим, що наші визначні й нераз дуже діяльні люди не беруть собі прикладу з Володимира Мономаха й не оставляють по собі ніяких автентичних вісток.

О. КАРРЕР: „ҐОТТЕСМІННЕ“, МОЛИТВИ СЕРЕДНОВІЧЧА. 296 сторін з 21 образками ґравірованими в міді. Ціна 4 нім. марки. Каррер, визначний знавець містики, вводить нас у сім творі в глибини середновічного духа, представляючи Карла Великого, Саванароллю, Дантого, Тому з Аквіну, Петрарку і і.

НІМЕЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ДЛЯ ДОСЛІДІВ НАД ПРЕСОЮ зачав видавати нову серію видань п. з. „Цайтунґ унд Цайт“. Досі вийшли два томи. В першім Артур Юст обговорює пресу зовсім нового рода, що появляється в СС СР. І в звязку з тим займається проблемою проводу над масами. Другий том написали Е. Меніер і Г. Ессен. Вони дали дуже цікавий історичний нарис розвитку німецького фейлетону і спробували дати вперве основу систематики фейлетонів. Обидва перші томи займаються передовсім проблемами духової праці, одначе не опускають з уваги також справ техніки й економіки преси, котрим будуть опісля присвячені спеціяльні праці. Заповіджено видання таких праць: про англійську пресу, про вартість інформацій, про техніку інформацій в ілюстраціях, про економічний розвиток німецької преси, про молодь і пресу, про жерельну вартість преси для сучасности й минувшини і и.

СПОМИНИ БІЛЬОВА. Вийшов 3-й том споминів б. німецького канцлера Більова. Він представляє, як Бетман і Буріян завинили розгром центральних держав в той спосіб, що постановили утворити польську державу в надії, що Поляки виставлять по стороні Німеччини 5 дивізій добровольців і крім того дадуть міліон війська примусового набору. До того часу Росія була схильна заключити окремий мир. Колиж царське правительство довідалося, що Німеччина й Австрія мають на думці коштом Росії творити Польщу, зникла всяка можливість окремого мира з Росією. Таким чином німецькі й австрійські рішаючі круги самі завинили розгром центральних держав одним незручним кроком. Цікавий у споминах Більова уступ про те, що Галичину хотіли центральні держави відступити Росії за ціну окремого мира, котрий був зовсім можливий ще в 1917 р.

ПОВІСТЬ ПРО КІНЕЦЬ СВІТА. Написав її французький єзуіт Пер Лганд, а називається вона Більбіліс, запавшеся місто. На днях вийшла та цікава повість і в німецькім перекладі бар. Веркманової, має 235 сторін і коштує 4 марки 50 ф. Зміст її такий: Коли большевизм зачав розливатися по світі, большевики прогнали св. Вітця з Риму і він знайшов притулок у маленького народця Басків. Опісля земля дістається в орбіту якогось нововідкритого небесного тіла, котре своїм огнем нищить все життя на землі. Ратується від смерти тільки той маленький народець Басків, що в час схоронився в старі опущені копальні, разом з Головою Церкви. Потому земна куля заселюється на ново вже на основі одної віри, одної раси й одної мови. Між численними працями про якусь велику катастрофу, що жде людство, ся праця визначається оригінальною фантазією.

ЦІКАВІ СПОМИНИ АНҐЛІЙСЬКОГО ШПІОНА. В Англії оповіщено спомини шпіона Сиднея Жоржа Рейли, котрому вдалося позискати довіря найвисших большевицьких кругів. Він виступав під іменем Релинського. Мав завдання викликати бунт у Червоній Армії та скинути больш. владу, щоб Росію пхнути знов до війни з центральними державими (було се при кінці війни). Головним його помічником був полковник Фріде, офіцир совіт. ґенер. штабу. Та чрезвичайка відкрила все й урядила напад на анґл. посольство в Ленінграді, щоб дістати в руки Сиднея Рейли. Він якраз тоді підійшов до будинку анґ. посольства, коли двері його були виломані й перед будинком валялися трупи, бо посольство боронилося завзято. Його чекісти пізнали, але що його знали як Релинського, отже не прийшло їм на гадку, що він Рейли і сказали йому, що шукають Рейли-я. Тоді він утік до Москви. Здається, що його вбили десь на провінції, а спомини, які по нім остали, видала його жінка.

КНИЖКУ ПРО ФРАНЦУЗЬКІ ПАРТІЇ написав Андре Зіґфрід. Він виказує, що кличі франц. революції до сеї пори остали кличами партій і що за півтора століття не прибув ні лівим, ні правим партіям ні оден новий клич.

ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ ФІЛЬОСОФІЇ. Перший том її появився в польській мові під ред. проф. унів. Ів. Мисліцкого, накладом Тов. Братньої Помочи слухачів Вільного Унів. Вся енцикльопедія має обняти історію фільософії, вступ до самої фільософії, льоґіку, психольоґію, етику, естетику, педаґоґіку та її історію. В тім видавництві узгляднена також первісна фільософія Кельтів, Фенікійців, Азтеків, старих Ґерманців, Єгиптян, Вавилонців, Жидів, Персів, Гіндусів, Китайців, Японців, Греків, Римлян й александрійських Жидів.

CHAJIM BLOCH: DAS JUEDISCHE VOLK IN SEINER ANEKDOTE. Берлін, 1931. — Короткі й нераз дуже бистрі жидівські анекдоти знаходять любителів в цілім світі. Одначе згадана висше книжка зустрілася з доволі острою критикою в „Праґер Прессе“ (ч. 14), куди й відсилаємо любителів жидівських анекдот, щоб поінформувалися про се нове видання. **А. Ч.**

1200 **ГОДИННИКІВ швайцарських фабрик**

„Omega“ „Longines“ „Doxa“ і инші продаємо низше цін фабричних.

Домбровский і Розважевский

951 **Львів, вул. Академічна ч. 2.** 1-5

НОВІ ВИДАННЯ

І. Микитенко: **Голуби мира.** Подорож за кордон. Харків, 1930. Ст. 256, 8°. — Се перший опис подорожи в українській мові, який до нас дійшов з рад. України. Автор безперечно талановитий спостерігач. На жаль, він сильно переповнив свою працю большевицькою агітацією. Тому книжка його стає згодом така нудна, що читання її скінчити просто неможливо. Шкода таланту, на саму агітацію!

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ

новочасної фотографії

Фото-Студіо „ДОРИС“

Львів, Пасаж Міколяша.

875 **Тел. 30-92.** 18—24

Коли уникатимеш непотрібних балачок, не ходитимеш на розмови, не будеш прислухуватися новинкам та чуткам, — завжди матимеш і досить часу і відповідну хвилю на побожні роздумування (Тома Кемпійський).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГИМН еспанської республики становить тепер пісня, котру уложив поет Мануель Махадо. Музику до неї уложив компоніст Есплі (досі еспанські республиканці уважали своїм гимном марселезу). Рівночасно рада міністрів ухвалила признати державною краскою жовто-червоно-фіолетну.

ФЕДЕРАЦІЯ В СССР. НА ПАПЕРІ. Рада Нар. Ком-ів ухвалила скасувати комісар. судівництва поодиноких „федераційних“ республик і створити один союзний комісаріят, котрий перевівби уніфікацію совітського законодавства. Це дальший крок на шляху централізації державного ладу СССР. Найбільше на тім потерпить Україна, яка тепер буде мати вже лиш 4 автономічні комісаріяти: освіти, здоровля, внутрішної торговлі й робітничо-селянської інспекції. Союзним комісаром справедливости має бути відомий з недавних процесів Криленко.

ДО ГАЛИЧИНИ приїзджав у службових справах начальник народностевого виділу в Міністерстві внутр. справ Сухенек-Сухецький.

„ГЛОС НАРОДУ“ пише: Санаційні орґани преси досі не скоментували заяв католицького Епископату в справі реформи конституції. „Ґаз. Поль.“, центральний санаційний орґан, навіть не поінформувала досі своїх читачів, що такі уваги Епископату взагалі появилися.

В ПАЛАТІ ПРЕЗИДІЇ РАДИ МІНІСТРІВ у Варшаві від кількох днів ведуться важні конференції прем. Славка з міністрами. Є поголоски про зміну кабінету. Премієр Славек вернувби на становище голови клюбу ББ.

13. ТРАВНЯ с. р. відбудуться вибори нового президента Франції.

В МІНХЕНІ АРЕШТОВАНО одного з визначних гітлєрівських провідників берлінської округи, д-ра Ґеббельса. Його примусово доставлено до Берліна на судову розправу за образу чести.

МІЖ ГІТЛЄРІВЦЯМИ І КОМУНІСТАМИ дійшло в м. Лебав (Зах. Прусія) до кривавої боротьби. Стріляли з револьверів. По приході поліції комуністи втікли, забравши своїх ранених. На місці боротьби остало 30 ранених гітлєрівців.

ГІТЛЄРІВСЬКІ ПОСЛИ на зборах в Мінхені ухвалили резолюцію з домаганням, щоби презид. Гінденбурґ уступив, коли не в силі оборонити конституції, котру ломить теперішна більшість.

В ПОРТУҐАЛІЇ росте революційний рух. Проти демонструючих студентів поліція вжила зброї. 15 студентів ранених, 60 увязнено.

ҐЕНЕРАЛ БЕРЕНҐВЕР останній премієр еспанської монархії, арештований хоч зложив присягу на вірність республиці. М. і. буде відповідати за розстріл двох офіцирів.

ЕСПАНСЬКИЙ МІНІСТР справедливости мав заявити, що новий устрій буде спертий на федерації 6-ох автономних країв: Андалюзії, Ґаліції, Катальонії, Кастилії, Валенції і краю Басків. Крім нищої палати т. зв. Кортезів буде створена також вища палата, до якої увійдуть м. і. представники господарського життя.

ҐАЗІ КЕМАЛЯ ПАШУ вибрано знова одноголосно президентом турецької республики.

У БРАЗИЛІЇ ЗНОВ ВИБУХЛА РЕВОЛЮЦІЯ. В полудневій частині Бразилії йдуть бої. Особливо завзята боротьба ведеться в околицях Сао Паольо.

Чи Ви вже відновили передплату?

НОВИНКИ

В сім числі „Нової Зорі“ зачинаємо печатати ряд статтей про москвофільство, на котрі звертаємо увагу наших читачів.

Нашу редакцію відвідав молодий священик, до котрого могла відноситися передовиця, поміщена в 31 ч. „Н. Зорі“, й заявив що слідує: „Я вправді брав участь у ломанню того числа „Дяківських Відомостий“, котре було обговорено в „Н. Зорі“, одначе я не редактор „Дяк. Від.“. На питання, хто отже редаґує „Дяківські Відомости“, відмовив відповіди.

Заходом Союза Укр. Купців відбудеться 10. с. м. в честь патрона укр. купецтва св. Юрія в церкві св. Юра Богослуження о год. 9 рано, відтак о год. 10 свято в домівці Тов-а, Підвалля 9 з рефератом д-ра В. Щурата. Вступ безплатний.

У Львові в будинку воєвідства відбулася нарада в справі допомоги жертвам повіні на Виленщині. Створено Комітет Допомоги з 11 осіб. Головою Комітету є львівський воєвода Наконечніков-Клюковський. До Комітету входять також В. Децикевич і пос. Бачинський (москвофіл з ґрупи „Нар. Дому“).

Купці страйкують. З приводу великих вимірів оборотового податку оголосили протестаційний штрайк купці в Хелмні, Пабяніцах і в инших містах Конґресівки. На протестаційних вічах в Пабяніцах ухвалили на знак протесту замкнути склепи на 3 години, а промислові підприємства на цілий день.

26 степенів тепла було в перших днях травня в Заліщиках, Білостоці, Варшаві і Дембліні.

Начальник громади Ілько Юрків в Корниці пов. Самбір застрілив підчас сварки Р. Пацулу, котрий прийшов до нього в урядових справах. Не зле урядував.

Убили капітана Йосифа Лопатку і сержанта С. Бройка, котрі везли гроші для 55 полку піхоти. Сталося це в поїзді між Сарнами і Ковлем. Гроші пропали.

Польські корпоранти — студенти Мішерович і Куцнер в Познані напали на трьох українських студентів, бо не подобалися їм мазепинки наших студентів. Слід зазначити, що польська публика, — в тім й деякі польські студенти станули в обороні наших студентів.

Підчас автобусової катастрофи в Пширові (пов. Ченстохова) вмерла від сильного удару ґімн. учениця Еберманівна. 5 осіб тяжко ранених.

На Золотій Липі в Низколизах, пов. Бучач завалився з мостом в ріку селянин Лука Гасяк разом з кіньми і фірою з навозом. Селянин втопився, бо коні придавили його копитами. Поліція монастирська виготовила карне донесення на Пов. Дороговий Заряд до ґродзького суду.

Число безробітних в Польщі помалу паде. 2-го травня було в Польщі 355.102 безробітних. В порівнанню з минулим тижнем о 7,741 менше. У львівській окрузі є 8,422 безробітних, т. зн. 288 менше ніж попереднio.

Жубри в Біловежській пущі перезимували добре. Новонароджене жубря також здорове. На осінь сподіються трое нових жубрят, які збільшать біловежське стадо.

В Анґлії був досить великий землетрус. В Менчестер завалилися сотки коминів і стіни богатьох домів. В копальнях були експльозії. Жертв в людях не було.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 45—50

——o——

Жертви

Впр. о. Михайло Кузьмак Шікаго, Ілл. 5 дол. ам. на кат. друкарню. — Впр. о. Адріян Добрянський, Луг, п. Делятин 10 зл. на кат. друкарню. о. О. К. на прес. фонд „Н. З.“ 20 зл.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 12—100

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

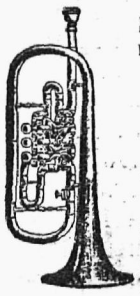
виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON“,

с-ка з огр. пор. у Львові,

вул. Зиблікевича 1 і вул. Зелена 2. Тел. 28-75. На складі: Лямпи, жарівки, мотори, рефлєктори на сцени і дансінґи, які також на бажання випозичаємо. 915 7—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 16—25



Першорядні інструменти музичні під гарантією, на догідних услівях набувати можна в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 19—25

свій до свого! свій до свого!

ПЕРЕПЛЕТНЯ

Петра Подоляка

ПОБІЛЬШЕНА і ПЕРЕНЕСЕНА з вул. Третього Мая на вул.

ЖОВКІВСЬКУ 28.

Виконує всілякі переплетн. вироби, як оправи Євангелій, Служебників, книжок до бібліотек, канцелярійні книги, та приймає всякі наклади :-: :-: до брошурования. :-: :-:

Поручається ласкавій дальшій увазі

926 4—?

Рукописів Редакція не звертає

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч 1. Основи соціольогії . . . . 3·— зол
Ч. 2. Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 3. Життя св. Кирила і Методія 0·80 „
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси . . . . . 1·50 „
Ч. 7 Греко-кат. Церква. . . . . 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . . 3·00 „
Ч. 9. Борці за Церкву — св. Павло 2·— „
Ч 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті. . . . . 0·50 „
ч. 12. о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві 0·60 „
ч. 13. Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас . . 0·80 „

ДОЛЯРІВКИ і ПРЕМІЇВКИ за 4 зол. місячно

продаємо з сейчасовим правом гри.

Львівське Товариство Кредитове

Львів, Ягайлонів 33. — Тел. 80-87.

Поручення з провінції полагоджуємо відворотно. 944 5-5

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!

МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові гарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше

ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ

896 Львів, вул. Браєрівська 4. 18-20

ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ

БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ

продає детайлічно

М. Евальд, Львів, Собіського 5.

949 2—8

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 28-50

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики

ГОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати в аптиках. 920 7—10

Спеціяліста акушер, ґінекольог-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

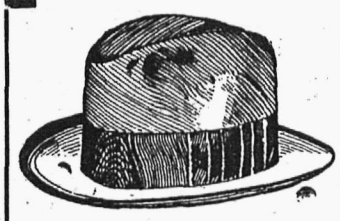
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІҐИ 89

946 Тел. 51-6'. 2—10

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІҐИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати. 947 4—20



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий! 855 15-?

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20
з пуху від зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32
з волосіння від зл. 75
ПОДУШКИ від зл. 18
ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7
ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні

знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 9—15



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 10—20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 Телефон ч. 60-04. 22-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 14. травня 1931. ч. 34 (434)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльонович 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

В Большевії мордують Галичан

Між ними розстріляли отамана УСС Гр. Коссака.

Жидівська „Хвіля“ доносить, що в Харкові розстріляли на підставі вироку „всеукраїнської“ колегії ДПУ (Чека) 22 висших офіцирів української народности під закидом приготовування військової революти на Україні. Арештованих розстріляли без судової розправи „з політичних оглядів“. Між розстріляними находиться також б. отаман УСС Гриць Коссак, котрий передтим був комендантом школи червоних командірів. Разом з ним розстріляно кількох инших офіцирів Українців з Галичини. Большевицька аґенція „ТАСС“ заперечує неясно.

—o—

Криваві бої в Еспанії

Політичних противників лінчують у тюрмах. — Монастирі палять. — Склепи рабують. — Оповіщено ґенеральний страйк і воєнний стан.

Поліція увязнила в Мадриті провідника монархістів Делюкатена як „відповідального за розрухи“ й замкнула щоденник АБЦ. Спалено кіоск катол. щоденника „Ель Дебат“. Комуністи спліндрували склепи зі зброєю і бються з горожанською ґвардією. Між республиканцями і молодими монархістами прийшло до сильної бійки. Увязнених монархістів зараз злінчували в тюрмі. Підпалено монастирі Кармелітів і Єзуїтів та ремісничу школу Єзуїтів. Вибух ґенеральний страйк. Стали біржі в цілій Еспанії. Склепи замкнені. Оповіщено воєнний стан. Кривавий неспокій росте.

З Підкарпатської Руси

Конґрес народ. учителів.

Дня 2 травня с. р. відбувся в Ужгороді конґрес народовецького учительства Підкарпатської Руси. На конґресі було 483 народних учителів, які ухвалили м. і. такі резолюції: 1) Своєму народови ми мусимо нести культуру в його рідній українській мові. 2) Освіта в школах Підкарпаття мусить вестися рідною нам українською мовою. 3) Вимагаємо негайного заведення в школах й урядах Підкарпаття єдиного фонетичного правопису. 4) Рішучо протестуємо проти варварських способів денаціоналізації нашого народу. У звіті з конґресу, напечатаним в ужгородській „Свободі“, читаємо м. і. таке: „Довгі роки панувала у нас анархія в язиковій справі. Цю анархію усунув конґрес 483 народних робітників на ниві освіти нашого краю. Тому 2. мая 1931 є днем історичним. Після цього дня ми не маємо вже потреби дебатувати над язиковим питанням. Залишається лише домагатися переведення в життя ухвал конґресу.“

—o—

Перший „кешонковий“ кружляк

Дня 19. с. м. Німці в своїй воєнній пристані Кіль у присутности Ґінденбурґа спустять на воду перший „кешонковий“ кружляк під іменем „Ерзац-Прайсен“. Анґлійський спеціяльний журнал „Мотор-Шіп“ подає про новий воєнний корабель такі дані: Випирає 10.000 тон води, обем з балястом (топливом і т. д.) 12.000 тон, довгота 590 стіп, ширина 65½. Нормальний хід 26 узлів на годину. Має 8 моторів Дізеля, кождий по 6.250 сил. Всі мотори разом важать лиш 450 тон. Кружляк може не стаючи для набрання топлива перебути відразу 10.000 миль. Він має 6 апаратів до метання мін під лінією води і 2 башти, кожда з 3 арматами, найновішої конструкції. Вони стріляють дуже далеко й можна їх ужити також проти літаків (підем на 60°).

Два нові податки

З Варшави доносять, що правительство предложить соймови два нові податки: 1) Податок родичів, котрі мають дітий, що ходять до школи і 2) податок від тантієм (тантієма це участь в зиску без відповідальности за страти. Таку участь мають члени управ акційних спілок, ріжні торговельні аґенти, в більше розвинених суспільностях також автори драм і инших творів письменства і т. и.).

—o—

Дощ червоних червачків

Зі Стокгольму доносять: Дня 9. с. м. о год. 7. рано на просторі між Стокгольмом і Карльберґом лучився дивний випадок: падав сильний дощ червоних червачків, подібних до дощевих. Коло полудня та дивна поява повторилася вдруге та в ще більшій силі. Міліони червоних звіряток вкрили землю. Шведські метеорольоґи припускають, що се воздушна труба принесла відкись той небувалий дощ.

—o—

Велика язва хрущів буде сего року

Як відомо, що 4 роки припадає язва хрущів, бо тілько часу потребують вони до свого розвитку. Сего року припадає знов та язва. Треба населенню звертати увагу на конечність нищення тої язви. Хрущів треба стрясати рано, бо коли сонце пригріє, вони стають дуже чуйні й зриваються скоро до лету а на землю падуть тільки рідко. Перед стрясенням добре підстиляти плахти або папери й опісля збирати до мішків або инших посудин та нищити. По змішанню убитих хрущів з вапном і землею одержується добрий навіз. Висушені й розтерті хрущі, змішані з мукою, отрубами або бульбою се добрий корм для дробу і безрог. Нищити хрущів треба якнайскорше, бо що кілька днів самичка зносить по 15—20 яечок. Отже вчасне винищування хрущів заощаджує хліборобству великих шкід.

—o—

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 34-?
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

СВЯТО НАШОГО КУПЕЦТВА

В цілій Галичині є коло 2.000 зареєстрованих українських купців. Головна їх орґанізація називається „Союз Українс. Купців у Львові“. Той Союз має коло 200 членів і 10 філій в краю. Дня 10 с. м. святкувала та орґанізація своє традиційне свято Патрона українського купецтва, св. Юрія, получене з посвяченням нового образа св. Юрія (на його щиті український тризуб) кисти п. Іванця. Образ той посвячено в часі Богослуження в катедрі св. Юра о год. 9. рано, причім Преосв. Никита виголосив відповідну проповідь.

О год. 10.45 розпочалося в домівці То-ва при вул. Підвалля 9. торжественне засідання, котре отворив голова То-ва, п. Гр. Ґануляк. Привитавши сердечно гостей і членів, заявив, що хоч тепер такі тяжкі часи, що купецтво ледви дихає, то українське купецтво таки держиться своєї традиції, святкуючи свого Патрона св. Юрія, подібно як польське купецтво свято Непорочного Зачаття. Укр. купецтву доскулюють головно дві річи: велика економічна криза і брак орґанізації. Та мимо того збираємося витревало святкувати свого Патрона св. Юрія, опікуна борців за кращу будучність.

Др. Василь Щурат виголосив опісля півгодинний реферат такого змісту: Звязок українського купецтва зі св. Юрієм се звязок історії нашого купецтва зі святоюрськими ярмарками. Довкруги церкви св. Юрія у Львові від найдавніших часів відбувалися ярмарки, котрі устали щойно 40 літ тому. З тими ярмарками Львів родився і ріс, бо давні городи покликали до життя не тільки стратеґічні, але й купецькі потреби. Я маю свій особистий погляд на повстання Львова, а саме такий: В р. 1904 чи 1905 був я в Штрасбурґу, відки надав я одну привітну депешу до Львова. Не знаючи, що в Европі є більше міст того імени, написав я тільки „Лемберґ“ без додатку „Ґаліцієн“. По кількох днях вернула до мене депеша з замітков, щоб додати, до котрої місцевости тої назви має бути доручена депеша, бо є їх в самій Альзатії щось 4. Зацікавлений тим, зачав я переглядати тодішні „бедекери“ і знайшов, що один з тих „Лембергів“ був оснований ще в 9 ст. і мав церкву імени „Maria im Schnee“, збудовану в 11 ст. І в давних і в новіших часах переселенці називали нові оселі, які основували, іменами тих осель, відки походили (напр. на В. Україні є цілий ряд галицьких імен ріжних місцевостий). Отже я прийшов до погляду, що перша кольонія німецьких купців прибула до нашого Львова з тої далекої західної землі, а за нею, як звичайно бувало, прийшла й католицька місія, котра оснувала тут найстар-

ший костел Марії Сніжної. Се розуміється не виключає правдивости оповідання нашої літописи, що наш король Данило оснував Львів і назвав його іменем свого сина Льва, тільки лучить ті обставини, які разом зійшлися. Львів повстав у сім місци тому, бо тут було перехрестя торговельних шляхів, що лучили чотири наші князівства: перемиське з теребовельським і белзьке зі звенигородським. Річ природна, що на тім перехрестю потрібні були склади для купців. Для охорони тих складів побудовано замок. Купці держалися тут по народностям, таксамо як у Київі. Слово о полку Ігоревім виразно згадує про Німців, Венеціян, Моравян і т. д., котрі були незадоволені з невдачного походу князя Ігоря на Половців. Мова тут очевидно про купецькі дільниці в нашім Київі. Так було й у Львові. Нпр. Вірмени поселилися у Львові в більшім числі незабаром по тім, як король Людвик угорський в р. 1379 надав містови привілей на склад товарів. Розцвіт львівських ярмарків припадає на 16 ст., особливо від часу, коли церква св. Юра стає катедральною (1539). Тут були гучні „кермаші“, получені з торгами й забавами („кермаш“ від німецького „Kirchenmesse“). Згадує про ті ярмарки відомий церковний діяч Іван Вишенський. В р. 1673 спроваджено сюди чудотворну ікону Богоматери з Теребовлі. Тоді ще збільшився наплив народу на прощі й тимсамим ярмарочний рух. Потому катедра св. Юра одержала королівський привілей на торги. Скріпляли торговельний рух також такі важні події як собор, оповіщений на 1720 р., котрому перешкодила чума (тоді зачумлених масово везли на замок). Папа римський надав відпуст на св. Покрови. Так почалася друга серія львівських ярмарків у жовтні (перша була в травні). За королів саської династії, коли в Польщі було гуляще життя, появилася при св. Юрі і владича ґоральня. В р. 1744 посвячено угольний камінь під новий храм св. Юрія. Святоюрські ярмарки протеґував особливо князь Мих. Радивил. Доходи нашої катедри з тих ярмарків виносили по смерти владики Атаназія Шептицького поважну на ті часи суму 400 зл. До р. 1817 стояв там монастир ОО. Василіян. Коли владика Лев Шептицький заборонив Василіянам сповідати в часі відпустів, ярмарковий рух упав, бо Василіяни все мали атракційний вплив на народ. Відтак настають часи повного упадку Польщі, приблизно від 1760 років. Купці убожіють і навіть покидають своє заняття, бо відносини серед розвалу стали невиносимі. Нпр. діялися такі річи: В Камянци був каштеляном Ґольський. Він дуже любив новинки і малмазію (рід вина). Коли довідався, що їдуть купці, оточував їх своєю челядю й ніби купував у них вино. Та „не міг“ з ними погодитися що до ціни. Отже просто забирав їм товар і казав, щоби прислали йому ціну, яку визначить львівський магістрат... Таких типів було богато. Тому купецтво зачало ниділи й упадати. (Кінець буде).

——o——

Військовим не обнизили платні

З днем 1 травня потручено 15 проц додаток до платень всім урядникам в Польщі, також військовим. На самих військових заощадила держава 35 міл. зл. Та на конференції представників мін-ва скарбу і мін-а війни стверджено, що військовим обнижено платню безправно. Супроти того вийшов наказ марш. Пілсудского, звернути військовим потручених їм 35 міл. зл.

Ледви чи був який спір, якого не викликалаб жінка (Ювеналь, Сатири, 242—243).

Українська кооперація в Польщі

Г. К. Ч. ч. 15—16, 1931. приносить сумаричне зіставлення всіх видів української кооперації і я позволю собі ужити цих даних для познакомлення з кооперативним рухом читачів і приклонників нашої „Н. Зорі“.

З кінцем 1930 року до Р. С. У. К. належало 3147 кооператив, що в порівнанні з попередними літами дещо змалів. Найвищий приріст дали літа 1926 (46.7%) і 1927 (33.4%). Повище зіставлення за 1930 рік, требаб доповнити цифрою 755 кооператив, що їх Р. С. У. К. має у своїй евіденції, однак його членами вони не були. — Разом усіх кооператив в нас є 3902. В Галичині на 3716 громад адм. 2184 мали свої кооперативи. За те Волинь дуже слабо заступлена у кооперативному русі. Головним гамульцем цього руху є легко згадати хто.

Коли розділити кооперативи по родах діяльности, то дістанемо слідуючий образець:

1) Кооператив кредитових з Центросоюзом	319	10.2%
2) Кооп. споживчих міських з Нар. Торговлею	67	2.1%
3) Кооп. госп. - споживчих з В. С. і П. С. К.	2547	80.7%
4) Коопер. молочарських з М. С.	148	4.7%
5) Инших	66	2.1%
	3147	100. %

Подаючи цей образець стану української кооперації за 1930 рік треба згадати й відгомін цего розвитку нашої кооперації в польських кооперативних кругах. Ось що каже польський кооперативний часопис „Сполем“ ч. 1/1930. Той орган дає перегляд і зіставлення кооперативного руху по 1927 р. включно. І стверджує, що кооперація за цей час поступила значно вперед а в 1927 році збільшилася на 24%. А беручи під увагу відношення укр. кооперації до прочих кооператив Польщі, то каже:

„Na pierwsze miejsce wysuwa się grupa spółdzielni ukraińskich. Widzimy tu przyróst placówek organizacyjnych aż na 71%... Skooperatyzowana ludność ukraińska wynosi około 20% wobec przeciętnej 10% całości państwa... Nasuwa się pytanie: Skąd tak wielkie różnice w rozwoju organizacyjnym, rozpatrywanych przez nas grup w Polsce? Dla tych, którzy znają stosunki ogólne i spółdzielcze w Polsce, odpowiedź będzie jedna, jedna i niepodlegająca dyskusji — różnice te wypływają z podstawy ideowej i konsekwentnie prowadzonej akcji organizacyjno-propagandowej. Bo czyż można mówić o jakichkolwiek pomyślniejszych warunkach dla rozwoju spółdzielczości ukraińskiej na naszych kresach wschodnich, wobec warunków jakie ma spółdzielczość zgrupowana przy związkach „Unji“. Raczej przeciwnie, warunki polityczno-administracyjne, gospodarcze, komunikacyjne, kulturalne — przemawiają na korzyść „Unji“. — W praktyce jednak konstatujemy wyniki organizacyjne wręcz odwrotne: Spółdzielnie ukraińskie posuwają się naprzód, spółdzielnie zaś „Unji“ zmierzają ku stopniowej l i k w i d a c j i.

Правда, цей голос пролунав рік тому назад — однакож помітний зріст кооперативних огнищ на українських землях мимо великанських матеряльних страт минулої осени (понад 1½ міліона золотих) мусить всякого навіть ворога заставити признати укр. кооперативному рухови признаки масової самооборони перед визиском.

Львина часть (⅘) всіх кооператив це група споживча, говорить сама за себе, що наше село головно на консумційній площині взялось обороняти себе перед визиском посередників. Село пішло по лінії найменьшого опору, відносно малих вкладів матеряльних й організації моральних сил. Незаперечним фактом нинішного життя села є визиск і то страшний в ділянці господарсько-продукційній. І саме тут приходиться заангажувати майже весь річний доробок, а зглядно понад-консумційний злишок, призначений на ринковий збут, зорганізувати і здисциплінувати духа села і віддати його морально сильному проводови. А це вимагає і часу і людий. Розріст українських кооператив поставив свою надбудову РС УК. на почесне місце між усіма ревізійними союзами Польщі (22). Із обеднаних в РСУК, в 1929 році 2.785 українських кооператив виріс 16% усіх кооператив у Польщі (17.476), а 24.8% кооператив обеднаних в ревізійних союзах Польщі (11.235). — Додати треба, що укр. кооперація під Польщею обеднана в РСУК належить до міжнароднього союза кооператив, тоді як із польських союзів тільки союз споживачів „Сполем“ (2.246 кооператив в 1930 році) приступив до міжнародньої організації. **В. П.**

Примітка: Отсю статтю одержали ми перед тижнем від одного з наших священиків, котрий, як видно працює в кооперації. З неї видно, як наші люди із краю, котрі не знають закулісових справ, дивляться на нашу кооперацію, яка в їх поглядах служить тільки загальнонаціональним цілям. Тимчасом „Сель-Роб“ (ч. 230) і „Газета Львовска“, приносять відомости, що ще 19. X. 1928 р. кооперація зах. укр. земель заключила умову з представництвом укр. радянської кооперації в Берліні, на підставі котрої Центробанк у Львові взяв від большевиків готівкою 50.000 дол., за що укр. кооперація в Галичині взяла на себе ріжні зобовязання супроти большевиків. Незабаром подамо в „Н. Зорі“ відповідні виїмки з „Сель-Роба“, щоб наша суспільність знала, що діється.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 11—20

Маленький фейлєтон

КОЛИ ДІТИ ЗУБКУЮТЬ

Небезпечний погляд народа на ту справу.

Народ вірить від давних давен, що зубкуванню у дітий товаришать ріжні острі хороби. Ніщо не помогло те, що вже перед 120 літами вчений лікар Віхман дослідив й оповістив, що те повіря безпідставне. Його досліди потвердили совісні розсліди Фляйщмана й Кассовіці, котрі також популяризовано. Все надармо. В народі дальше вдержується небезпечний погляд, що зубкуванню товаришать острі хороби. Той погляд небезпечний тому, бо люди нічого не роблять проти хоріб, думаючи, що вони „минуться“ самі собою, бо вони свого рода „додаток“ до зубкування. Тепер наука медицини вислідила основу того повіря. Річ мається так, що діти в часі горячки і після горячки скорше ростуть ніж звичайно, бо отруї, які викликає хороба, (токсини) дражнять т. зв. „епіфизи“ (цони росту костий) і те механічне та хемічне дразнення прискорює ріст костий. Отже правдоподібно й горячка в часі зубкування викликає скорший ріст зубків (не навпаки!). І це власне помішав народ, хоч обсервував не зле, бо звязок між тими появами є. З огляду на небезпеку народного погляду треба людям пояснювати, що коли дитина в часі зубкування горячкує, то треба закликати лікаря, бо то якась хороба, котра з зубкуванням не має нічого спільного. А хоробу найлекше лічити в початках. (З німецького).

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

ПІСЛЯ АНҐЛІЙСЬКО-ІНДІЙСЬКОЇ УГОДИ

По цілорічних заворушеннях внаслідок затяжного й змагаючогося націоналістичного ферменту рішився Ґанді покласти кінець цивільному непослуху. Він зискав засадничу уступку: дозвіл для прибережнього населення варити сіль. (Передтим було се монополем Англії). Зате згодився співпрацювати при творенню нової конституції для Індії на тих загальних основах, які приняла конференція Круглого Стола. Згодився на гарантії, які льондонське зібрання вважає конечним для вдержання імперії. *Побіди не одержала ніодна сторона.* Заключена угода це покищо не мир, а радше перемиря.

Анґлійські консерватисти сваряться в тій справі. Є між ними непримиримі, яким не понутру переговори з ворохобником і ті говорять про капітуляцію. Всеж таки велика більшість з Болдвіном на чолі вдоволена заключеною угодою, „що є тріюмфом здорового розуму, доволі рідкого в Індії тай не менше в нас самих“. Вони проти політики безоглядних репресій, що є „певним способом утрати Індії“. Та всі згідні з тим, що треба зберегти заразом і ринок для британської торговлі і те, що вони звуть державними зобовязаннями. Ця поведінка консервативної партії, котра в найблизшій будучности може бути покликана в Лондоні до влади, безумовно заважить на дальших переговорах, від яких залежатимуть взаємини метрополії з Індією.

А в Індії сварка ще гостріша. Ті, що брали участь в недавній конференції, можуть бути тільки вдоволені угодою, яка *зблизилаб їх до найбільш активної партії* краю. Та самі індуські націоналісти сильно поділені: скрайні націоналісти підносять бунт проти авторитету Ґандія. Предсідник всеіндуського конґресу говорив, що коли Індія не дістане повної незалежности з власною армією й фінансами, то боротьба розгориться наново ще нагальніше ніж колинебудь. Тай сам Ґанді вважав за відповідне повторити, що домагається повної незалежности для свого краю. Одначе візвав селян, щоби платили податки. Розвал між націоналістами се чи не найважніший вислід угоди. На разі не знати, що з того вийде на будучність. А впрочім так далеко вони не дивляться. З одного і з другого боку непроходимого місця зявилися противники. Вони трохи відсунули перешкоду і зробили один крок вперед. Ось вони знайшлися напроти себе лице в лице, щоб розвязати спір. І се вже безперечний поступ.

Саме тут бачимо справді прагматичні методи Анґлійців: мало звертаючи уваги на правні формули, вони дожидають санкції своїх політичних та економічних успіхів від фактів і від будучности. Льорд Ервін се внук того льорда Ґрея, котрий в 1832 р. перевів виборчу реформу, таку на перший погляд небезпечну. Він син льорда Геліфекса, ідеаліст і позитивіст в одній особі, воплочення британської аристократії, дивно опортуністичної але все вірної своїм переконням. В нинішних трудних обставинах Анґлійці разом з ним дали собі гарне свідоцтво своєї політичної здібности до примінення.

Щоб там не вийшло з другої конференції Круглого Стола, заповідженої на найблизшу осінь, вона займеться лише політичними справами. А се тільки одна з точок індійської проблеми.

Важка суспільна недуга тяжить над тим краєм. Особливо селянство живе в Індії в чорній нужді. Отже рух Ґандія дав селянам відчути свою силу. Для них „сварай“ (самоуправа) це передівсім знижка аренди за поля та фіскальних тягарів. Тепер селяни, гадаючи що Магатма (Ґанді) виграв, уважають себе в праві зовсім не платити податків. Очевидці кажуть, що Індія пригадує сьогодні Росію напередодні першої революції. Те саме загальне зубожіння і та сама загальна безнадійність. Коли Ґанді довів Індію до пасивного спротиву, то села чекали нового провідника, котрий піднявби їх проти землевласників і лихварів.

Комуністи стараються приспішити цей рух. Від половини лютого радянська преса обвинувачує Ґандія, що „зрадив справу свого народу“. *Вона агітує* за безпощадною боротьбою проти Ґандія й інших учасників конґресу. Сими днями крайні чинники серед окликів „Геть з Ґандієм!“ розбили віче Магатми, зірвали національний ідійський прапор і вивісили — червоний.

Анґлії можуть помогти непредвиджені обставини, та вона може й спіткнутися на суспільно-революційнім русі.

Суспільне й політичне положення Індії, з огляду на комуністичну пропаґанду, в більшій части таке саме як і *в інших кольоніях Далекого Сходу.* В його наслідках зацікавлена також Франція, Голяндія і Зл. Держави. Недавніми часами увага европейських кольоніяльних держав звернулася на Філіпіни. І коли Зл. Держави дали до пізнання, що дадуть Філіпінам незалежність, кріваво оспорювану від ряду літ, очи всіх жовтоскірих були звернені на Манілю... Анґлійсько-індійська угода знов висуває на перший плян Індію. Висліди лондонських переговорів на довший час затяжать на взаєминах народів західної цивілізації з Далеким Сходом.

Така стаття пера Жана Каре (Caret) появилася в катол. щоденнику „Ля Кроа“. Подаємо її не тільки ізза цікавих фактів, які вона приносить у важній справі Індії, але й ізза погляду на вагу компромісовости в полагоджуванні відносин у краю, де сильно назріли противенства.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 18-20

Небувала війна в етері

Німеччина і Франція проти СССР. — Москва будує 5 нових великих радіостацій.

В етері розпочалася ще небувала велика війна між Німеччиною і Францією з одної сторони та СССР з другої сторони. Річ в тім, що большевики через свої сильні надавчі радіостації зачали в німецькій і французькій мові взивати робітництво в Німеччині і Франції до страйків і вмішуватися у внутрішні справи тих держав. У відповіді на те рішилися правительства тих держав (по численних безуспішних протестах) розпочати радіову війну. Вона полягатиме на тім, що через радіо будуть робітництво правильно повідомляти про страшні відносини в „раю“ — господарські, культурні, суспільні й політичні. У відповіді на те Москва заповіла будову 5 нових великих радіостацій, з тих одну на Сибірі, відки впливатимуть на робітництво в Канаді, Злуч. Державах Півн. Америки й Індії.

Брехун легко попадає в иншій проступки. Народ каже: Хто замолоду бреше, той на старість краде (Шпіраго).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Паломництво до Риму в числі понад 30 осіб виїхало, як доносить „Діло“, в суботу під проводом Преосв. Еп. Бучка і ред. „Мети“ п. В. Кузьмовича.

З КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ. — **Німеччина.** В реколекційнім домі Францісканів у Гохґаймі в Тавнусі відбудуться від 14. до 18. липня реколекції для журналістів. Проводитиме єпископ др. С. Вайц, котрий, як колишній журналіст, знає добре релігійні потреби католицьких журналістів. В дні закінчення реколекцій відбудеться фахова конференція, підчас якої виголосять реферати проф. унів. др. Меснер з Відня та проф. унів. др. Вундерле з Вірцбурґа. — Представниці берлінських орґанізацій катол. жінок і материй підняли рішучий протест в імени 20.000 членок проти нечуваним безстидним спробам, які в послідних часах підняли пляново безбожники й вільнодумці, щоб поширити безбожність і знищити христіянську культуру. В ухвалених резолюціях звертаються вони до державних властий, щоби припинити пропаганду безбожників.

Франція. Суспільна унія католицьких інжинірів виказує в окремім комунікаті сегорічні успіхи великодної сповіди між молодю високих шкіл як також поступ у христіянській віднові серед духової еліти. Як попередно так і тепер студенти політехніки й центрального інституту та ґірничої академії в Парижі й Ст. Етіен мистецьких та промислових шкіл, стоять на першім місці.

Італія. В Неаполі повстала організація католицьких лікарів. Лікарі хотять зорганізуватися в рамах католицької акції в станову ґрупу, щоб обговорювати станові квестії й держатися одної напрямної лінії. Ректор катол. університету в Медіоляні П. Ґемеллі, який колись також був лікарем, богато причинився до оснування сеї орґанізації.

За святість вічного міста. Секретаріят парохів Риму вручив Св. Отцю меморіял, в котрім просить Його о поміч проти надужить, які мають місце через *поширення неморальної преси,* неморальних кінових вистав, несвяткування неділь і свят. На послуханню, на якім Св. Отець приняв парохів і сегорічних провідників реколекцій, згадав Він про сей меморіял та сказав, що згадані надужиття є нарушенням лятеранського договору. Бо 1. артикул конкордату ґварантує освячений характер Риму і зобовязує італійське правительство перешкодити всьому, що нарушувалоб сей характер. Також заявився Папа проти протестантських затій у приєднуванню прозелітів.

Положення католицької Церкви в Совітах. Прогнаний з совітів і перебуваючий у Варшаві р.-кат. архієпископ барон Ропп оповістив письмо про переслідування католицької Церкви в совітах. З 233 священиків колишньої дієцезії Петроґрад—Могилів лиш 46 ще в своїх парохіях. Прочі на прогнанню, або в тюрмі: 31 в Ярославлі, 19 на Соловецьких островах. В 1925 р. вивезли туди 20 катол. священиків, в 1924 р. — 6, 1929 — 48, в 1930 р. — 59, а в 1931 — 14. В Петроґраді було перед революцією 32 катол. церков і каплиць. Нині відчинених лиш 8. В Москві урядує тепер як адміністратор Француз Невен, в Одесі Німець Фрізон. В Харбіні, лоза совітами адміністратор Східної Сибіри Абрантович.

„Кетолик Дайректори“ доносить, що в Анґлії навернулося на католицизм 12,075 осіб. Загальне число конвертитів в Анґлії в літах 1920—1929 виносило 121,973 осіб. Всіх католиків в Анґлії на Британських островах є тепер 2 і пів міліона на 40 міл.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УНДИСТИ МІЖ СОБОЮ. В 49 ч. „Нового Часу" написано, що радний м. Львова о. Лопатинський (визначний ундист і член управи „Діла") заявив, що хоч „Укр. Клюб" незадоволений буджетом, то таки буде голосувати за ним. До того додає „Н. Час" (як відомо, також ундівська газета): Ціла промова о. Л—о витримана в засаді „і невинність заховати і грошенят придбати". Далі хвалить „Н. Час" радн. Темницького (с. д.) за те, що він виказував антиукраїнський характер буджету, нпр. польським театрам признано 2 міліони, українському — 5.000 зл. Все те правда, але „Н. Час" мігби знати, що жерело критики тов. Т-го в опозиції ППС, котрої хвостиком являється укр. соціялдемократія. Без зазначення того виходить таке, що ундисти з „Н. Часу" поборюють ундистів з „Діла" а роблять рекляму соціялдемократам як оборонцям укр. нації. Чудове.

НА ЩО ЙДУТЬ ГРОШІ З АМЕРИКИ? „Діло" в ч. 103 оповіщує на підставі комунікату „Обєднання", підписаного О. Ревюком і дром Мишуґою, що з зібраних в Америці за 3 місяці 24.076 дл. „Обєднання" дало „на боєву акцію" 12.475 дол. „Діло" протестує проти того, щоби гроші, збирані на потреби старого краю, давано на цілі, які не є під контролею старокраєвих громадянських чинників.

ПОГОЛОСКИ ПРО АМНЕСТІЮ. „Хвіля" нотує поголоску, що на слідуючу сесію сойму буде внесений урядовий проєкт закона про амнестію. Амнестія має обняти політичні проступки і декотрі кримінальні. Зпід амнестії будуть вилучені засуджені за державну зраду.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 38—50

ПОЛЬСЬКОМУ ВОЄННОМУ ЛІТАКОВИ, котрий летів з Варшави до Ґрудзьондза, зіпсувався компас. Літак заблудив і зуживши оливу, мусів спуститися на німецьку територію. Німці сконфіскували його а летуна задержали до дальших інструкцій.

ЛИТВА ПІДНЕСЛА ЦЛО на 83 роди товарів, на деякі до 300 проц. Німеччина, Чехословачина, Естонія і Латвія робили в тій справі заміти в Ковні.

ЧЕСЬКИЙ УРЯД узнав, що на тішинськім Шлеську істнує окрема народність шлеська і що її члени не належать до Поляків. Польська преса протестує.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ДЕФІЦИТ НІМЕЧЧИНИ. Комунікат міністерства фінансів Німеччини подає, що дефіцит звичайного буджету Німеччини виносить 988 міл. марок, дефіцит буджету надзвичайного 261 міл. марок. Державні довги 1 міліярд 709 міл. марок.

ПРО МОБІЛІЗАЦІЮ совітської армії на Далекім Сході доносять з ріжних сторін. З другої сторони Японія має робити приготування до війни з большевиками. На потвердження тих вісток треба виждати.

ЗНОВ ЗАЧАЛИСЯ НЕПОРОЗУМІННЯ між Італією і Францією в справі технічного переведення заключеного недавно морського договору. Адмірал Доклєр пише в „Матен'і", що істнують навіть глибокі непорозуміння.

ЕСПАНСЬКИЙ УРЯД зніс обовязкову науку релігії в школах Еспанії. На домагання родичів можуть священики вчити релігії, але безплатно.

НОВИНКИ

Процес проти 7-ох українців обвинувачених в державній зраді і підпалах стирт скінчився таким присудом: На 5 літ вязниці: Василя Шмирку і Стефана Цьопу. Прочих увільнено.

В Схід. Галичині запротестовано в марті б. р. 34,904 векслів на суму 8,923.285 зол., в тім у Львові 10.127 векслів на суму 3.419.163 зол., в Станиславові 2.857 векс. на суму 601.013 зол., в Тернополі 1.439 — 373.676 зол.

11 господарств згоріло у присілку Дольмат коло Догнич, пов. Жовква. Причина пожежі невідома.

Згорів ліс у Верблянах, пов. Яворів, власність Боруха Вісліна. Пропало коло 70 моргів деревостану, вартости коло 35.000 зол. Причина пожежі невідома.

Уморені будуть податкові залеглости за роки 1926, 1927, 1928. Ті залеглости виносять кількадесять міліонів зл.

За міліон зл. фальшивих марок. В Лодзі відкрили фальшування польських почтових марок. Досі стверджено, що фальшування доконано на поверх міліон зл. Фальшовано 25 сотикові марки. Увязнено кількадесять осіб. Слідства відбуваються в цілій Польщі.

Большевики кинули на польський ринок по демпінґовій ціні масу жарівок. Ціна їх богато низша від ринкової. Сподіються дальших транспортів.

Покликаний до Москви поповнив самогубство висший урядник радянського торговельного представництва в Гамбурґу Мих. Могилевський на латвійській граничній стації Індра, кинувшися під колеса поїзду.

Чеський статистичний уряд зачинає оповіщувати висліди останної конскрипції. Чехословакія ділиться адміністративно на 4 землі: 1) Чеську, 2) Моравсько-шлеську, 3) Словацьку і 4) Карпаторуську. Пожищо оповіщено дані про чеську землю. Є там м. і. 15.000 православних.

Піднесення податку від тютюну в Німеччині мало такий наслідок, що впливи з того податку стали менші ніж були, бо Німці масово перестають курити.

80 правників — поліціянтами. Які тяжкі часи в Австрії, свідчить факт, що у віденській поліції повнить службу поліціянтів 80 студентів-правників у віці 20—30 літ. Австрійська влада дозволяє їм у вільних хвилях ходити на виклади.

Точний вулькан находиться в середньо-американській республиці Сан-Сальвадор. Він викидає пунктуально що 7 мінут розжарену ляву і стовпи диму. В ночи цей вулькан повнить службу морської ліхтарні, бо лежить над морем і тому в ночі з далека видно його криваві снопи світла.

Індуський письменник Таґоре, лявреат Нобля, скінчив 70-ий рік життя.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поруча фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 46—50

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол.; фанц. франк 0.35; чеська корона 0.26; швайц. франк 1.72; італ. ліра 0.46 зол. ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація надання віддаль 200 км.) Пшениця дв. 27.75—28.25; пшениця сел. 25.75—26.25; жито дв. 22.50—22.75; жито сел. 22.00—22.25; ячмінь дв. 23.50—24.00; ячмінь на мливо 21.75—22.25; овес гал. 25.00—25.50; кукурудза ром. 25.00—26.00; гречка 37.50—38.50; житн. ґрис 17.00—17.25; пшен. ґрис 16.50—16.75; греч. каша 70.00—72.00; конюшина черв. 250—260; солома прас. 5.50—6.00; сіно прас. 13.00—14.00. Пшениця, ячмінь і гречка підскочили в ціні, овес і ґрис знижкують.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі *власним коштом. Стережися отже шумної* реклями і замарстинівської тандити 912 13 – 00

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декорацийні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 19-20

ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ
БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ
продає детайлічно
М. Евальд, Львів, Собіського 5.
949 3 - 8

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 29-50

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІҐИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на **довгоречинцеві** сплати.
947 5—20

Рукописів Редакція не звертає



Центральна складниця
ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших систем, найсвіжіші паперн і хемікалія.
Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплєтні детектори від зол. 32.
Барвік і Божемський
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 11—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 17. травня 1931. Ч. 35. (435)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Союз Народів головнею

під бочкою европейського пороху.

„Дейли Експресс" в сензаційній статті питає, чи Анґлія має дальше остати членом Союза Народів. На думку сего дневника Союз Народів це горіюча головня, котра кождої хвилі може висадити у воздух бочку европейського пороху. Дальше заявляє ся ґазета, що теперішна Ліґа Націй це знаряддя французької політики. Чи маємо висилати анґлійську молодь на поле бою, щоби проливала кров за геґемонію Франції? — питає „Д. Е.". Кінчить заключенням, що Союз Народів це небезпека для світової імперії Анґлії та що Анґлія мусить усунутися з европейської політики. Серце британської імперії не Женева, але Лондон.

Українська Академія Наук

Преса приносить виїмки з нсвого звіту Української Академії Наук в Київі. З него довідуємося, що большевики перевели вже чистку в Академії. Котрих учених викинули, не подає. Далі мусіла нещасна Академія оповістити резолюцію проти „української буржуазії в Галичині" та порадити Галичанам, щоб завели в себе „совіти", а тоді будуть „освободжені". Довідуємося також, що Академія мусить давати прелеґентів, котрі мусять виголошувати протирелиґійні лекції на вічах. Значить, зведено учених до ролі аґітаторів. Вкінці довідуємося, що член Академії Наук може собі зза кордону спровадити не більше як за 10 рублів наукових видань в місяць і на те мусить одержати дозвіл... Словом, не зле виглядає та нещасна Академія під владою товаришів.

Острий воєнний закон буде в Італії

Правительство Італії предложило парляментови дуже острий воєнний законопроект. Він має всего 54 §§ і постановляє: мобілізації підлягають всі горожани обох полів від 16 р. життя до 70-го. Нездібні до зброї будуть ужиті до служби без зброї. За непослух визначені острі кари також для жінок і малолітних. Нема сумніву, що сей законопроект стане законом.

„Леґально" замкнуть церкви в СССР.

„Ізвестія" пишуть, що комісаріят фінансів опрацював нову систему стягання податків зі всіх святинь і духовенства. Податки мусять бути з плачені до 2 місяців, інакше наступає ексмісія. Податки духовенства 100 проц. більші від звичайної податкової стопи. Податок від „доходу" за сповнювання релиґійних послуг не сміє бути менший від 75 проц. доходу з попереднього року. А тому, що святині і духовні утримуються виключно з жертв, ясно, що жадна з релиґійних громад не могтиме витримати таких тягарів. Таким чином святині будуть „леґально" і „добровільно" замкнені! І так буде остаточно довершене небувале в історії насильство над 170 міліонами людий.

В Еспанії далі горять монастирі

Також в Севіллі маніфестанти підпалили костел Єзуїтів і висвистали огневу сторожу та національну ґвардію, котрі хотіли їх розігнати. Опісля підпалили два монастирі в дільниці Пріяна т. зн. каплицю св. Йосифа, один з найгарніших памятників архітектури 18 ст., і монастир Буен Суцесо. Також на провінції були подібні випадки. Воєнний стан оголошено в Мадриті, Севіллі, Малязі, Кадиксі й Альканте, де підпалено богато монастирів.

Катастрофальний стан засівів в „раю"

Комісаріят рільництва оголосив зіставлення вислідів акції весняних засівів до дня 1. травня. Загалом обсіяно 13,652.000 гектарів. На Україні засіяно 4,500.000 гект., т. зн. лише 24 проц. пляну. На Кримі засівна площа обняла 35 проц. проектованих засівів. На Кавказі, у Грузії, Азербейджані й Арменії стан засівів катастрофальний. Там засіяно лише 12 проц. На Україні і на Кавказі по спізнених засівах нагло наступили спеки і тому мала надія на побільшення засівної площі. Рівночасно справоздання підчеркує зріст рільних колективів. Сколективізовано понад 12,000.000 селянських господарств, т. зн. половину загального числа. Одначе колективи виступають проти заведеної недавно акордової платні за працю, наслідком чого значна частина сколективізованих просторів стоїть облогом. (АТЕ).

—o—

Ціни в „раю" для чужинців

Польська преса доносить: В кооперативах для чужинців в Москві, де можна дістати товари в довільній скількости, заведено сталі ціни. Кільоґрам масла коштує 10 долярів, сира 5 долярів, яйце пів доляра. Це зарядження викликало оburення серед дипльоматів у Москві. Мають звернутися до своїх урядів, щоб їм що тижня присилали з Риґи і Варшави ваґон з живністю по цінах ринкових Польщі і Лотви.

—o—

Централя доставц в крови

При віденськім магістраті зорґанізовано централю тих, що в лічничих цілях професійно трудняться продажию власної крови. За приміром віденського магістрату хоче піти варшавський і на засіданню буде в тій справі розглядати внесок начального лікаря варшавських шпиталів. Як відомо, в деяких випадках лише трансфузія крови може вратувати життя хорому.

——o——

Фотос фільмовий безплатно

одержиш при замовленню шести фотоґрафій у фотоґрафічнім ателіє

„Venus"

Львів, вул. Академічна ч. 24.

883 Телєфон 38-08. 12—25

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка в
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 35-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

ВИ ДУМАЄТЕ, ЩО ПОМАГАЄТЕ...

Слово до української еміґрації в Америці в справі грошевих збірок на національні потреби старого краю.

Від ряду літ, головнож після війни, українська еміґрація в Америці постійно помагає старому краєви, з якого вийшла.

Помагає населенню в старім краю передовсім приватно: своїм ближчим і дальшим рідним, посилаючи їм більші і менші квоти на їх приватні потреби. Хто знає відносини в нашім краю в останнім десятьліттю, той мусить ствердити, що та поміч з Америки в тих тяжких роках була і є для населення нашого краю великим добродійством. Вона вратувала і ратує богатьох від неминучої повної руїни. За те нашим американським братам належиться сердечна подяка.

Одначе поміч української еміґрації в Америці старому краєви на тім не кінчиться. Крім помочи приватної йшла й іде з Америки до старого краю також поміч народови на його потреби публичні, національні. „Рідна Школа", інваліди, шпиталь, ріжні культурні та інші установи нашого краю без американської помочи ледви чи повязалиб кінці з кінцями, а вже зовсім певно не змоглиб розвинути такої діяльности, яку в дійсности розвинули і розвивають. Се загально відомо в нашім краю і наш край числить на ту поміч так, як на готівку, вложену в банку. І знова треба ствердити з вдячністю, що в своїх надіях на поміч української еміґрації з Америки на публичні ціли наш край з правила доси не заводився.

Та нема правила без виїмку. Завели вкінці також надії нашого краю на поміч з Америки. Сталося се в останнім часі, під кінець минулого і на початку біжучого року. Отже якраз тоді коли наш край наслідком загально пануючої економічної кризи і наслідком відомих подій в осени 1930 р. знайшовся в дуже важких матеріяльних умовах і потребує куди більшої помочи, ніж її одержував доси. Тоді власне поміч з Америки на публичні потреби нашого краю не тільки не збільшилася, але ще катастрофально впала. Відчули се болючо всі наші краєві установи. І здивувався наш край.

Здивування те дійшло вершка, коли в американській „Свободі" з 19. лютого 1931 р. появився комунікат американського „Обєднання", яке займається збіркою жертв серед нашої американської еміґрації на публичні потреби старого краю. В тім комунікаті написано, що „Обєднання" переслало до старого краю від української еміґрації з Америці в останніх 3-х місяцях (отже в падолисті і грудні 1930 і січні 1931) квоту 24.076.06 долярів. Публичний вислів тому здивуванню дало „Діло" в ч. 62 з дня 20. марта с. р. Воно на основі інформа-

цій, зібраних в „Рідній Школі“ й УКТОДІ, ствердило, що згадані установи одержали в тім часі тільки невелику частину суми оголошеної в „Свободі“. Комуж і на що вислано більшу часть гроший?

Відповідь на поставлене вище питання знаходимо в новім комунікаті американського „Обєднання“, який принесла американська „Свобода“ в ч. 86 з 15. квітня с. р. В сім комунікаті, що його підписали О. Ревюк як голова і д-р Л. Мишуґа як секретар, „Обєднання“ подає до відома, що з суми 24.076.06 долярів, зібраної ним в листопаді і грудні 1930 та в січні 1931, воно призначило „на боєву акцію“ 12.475 долярів, 4.100 дол. у звязку з „пацификацією“ і на будову шпиталю, 2.300 дол. інвалідам, 1.825 дол. на „Рідну Школу“, 760 дол. на політ. вязнів, 60 дол. на видання брошур, 350 дол. на „Просвіту“, 225 дол. на Лемківщину, 225 на допомогу письменникам, 200 дол. на Музей у Львові і Празі, 200 дол. для товариств „Луг“ і „Пласт“, 200 дол. на сироти й інші дрібніші жертви.

Як бачимо, більше ніж половину всіх грошей, зібраних серед української еміґрації в Америці на публичні потреби старого краю, „Обєднання“ дало „на боєву акцію“. За те „Рідна Школа“ одержала менше ніж 13-ту частину тих грошей!...

„Діло“ в ч. 103 з дня 12. с. м., наводячи з комунікату „Обєднання“ позицію „на боєву акцію“, пише: „Над справою т. зв. боєвої акції не можемо зі зрозумілих причин на цьому місці застановлятися. Відношення до неї всіх відповідальних чинників у краю відоме. Але в даному випадку не йде про неї, тільки про те, чи доцільно робити такі збірки навіть в Америці під фірмою: „На потреби старого краю“. Ми кажемо, що не тільки недоцільно, але й шкідливо. Всі збірки під фірмою „на потреби старого краю“ повинні йти виключно на видимі потреби цього краю. Бо нас цікавлять лише два моменти: під якою фірмою, під фірмою яких цілей, збираються гроші, і як ці гроші розділюються (підчеркнення „Діла“).

Як бачимо, „Діло“ ставиться до позиції „на боєву акцію“ неприхильно. Та при тім „Діло“ не має відваги осудити отверто саму суть справи: доцільність взагалі підпирання з Америки „боєвої акції“ в нашім краю. Воно збуває сю дуже важну справу загальною фразою, що „відношення до неї („боєвої акції“) всіх відповідальних чиників у краю відоме“ (значить: неприхильне — Н. З.). За те головну увагу звертає на формальний бік справи: доцільність форми, в якій те підпирання відбувається.

Тому слід сказати отверто і ясно: Не тільки форма, в якій йде з Америки підпирання „боєвої акції“ в нашім краю, недоцільна і шкідлива. Куди більше недоцільне і шкідливе взагалі саме підпирання. Чи треба пригадувати минулорічну „пацификацію“, яку накликала на наш край „боєва акція“, фінансована американським „Обєднанням“, й у висліді якої наш край, крім невимовних фізичних і моральних терпінь, поніс матеріяльні шкоди на грубі мільони? Кромі того богато наших людий стратило здоровля і життя, якого їм ніякими грішми повернути не годен. Та річ ясна, що не так винні ті молоді хлопці, котрим серед їх нужди втискають у руку револьвери й сірники, куплені за гроші наших американських жертводавців, часто несвідомих того, які страшні наслідки мають їх жертви, як винні ті, що свідомо ширять тут пожежу. Чи на таку поміч (!!!) старому краеви мають іти жертви нашої американської еміґрації через „Обєднання“? Во істину: краще взагалі не збирати в Америці для старого краю ніяких грошей, ніж збирати їх на те, щоб ними робити старому краеви в десятеро, в сотеро більшу шкоду ніж поміч.

Ми не обвинувачуємо загалу нашої американської еміґрації в шкодженню нашому краеви своїми складками. Навпаки, ми з признанням і подякою клонимо голови перед її жертвенністю на публичні потреби старого краю. Та факт остається фактом: складані нашою американською еміґрацією жертви „на потреби старого краю“ наївні або несовісні збирачі обертають на цілі, які старому краеви приносять тільки шкоду. Тому не менш важна річ, як саме жертвування грошей, також справа їх розподілу.

Як розділюються зібрані в Америці „на потреби старого краю“ гроші? Майже вся збіркова акція серед нашої американської еміґрації для старого краю зосереджена в тамошній орґанізації т. зв. „Обєднанню“, на якої чолі стоять: О. Ревюк, як голова і д-р Л. Мишуґа, як секретар, і яка, крім інших часописий, має до розпорядимости головну українську часопись в Америці, щоденник „Свободу“. До „Обєднання“ отже впливають всі майже жертви наших еміґрантів для нашого краю. Та „Обєднання“ з волею жертводавців зовсім не числиться. Воно стоїть на становищі, що не може давати грошей відповідно до того, на що кождий жертводавець їх призначить, бо, мовляв, се справа громадська і мусить бути „по громадськи“ вирішена. І вирішує її — само... так, що „Рідній Школі“ дає менше, ніж 13-ту частину грошей зібраних на „потреби старого краю“, а більше ніж половину їх дає на „боєву акцію“, отже — на роблення тяжкої шкоди старому краеви...

Тому в справі розподілу гроший зібраних і збираних на далі в Америці для старого краю повинні забрати голос самі жертводавці. Вони повинні вимагати від „Обєднання“ передовсім пошанування їх виразної волі: передавати їх жертви на ті публичні та явно істнуючі інституції й цілі, на які жертводавці самі бажалиб їх передати. Не рахуватися з волею жертводавця вільно і належить тільки в однім випадку: коли збаламучений жертводавець хотів призначити свою жертву на очевидне роблення шкоди свому народови. А колиб ізза незнання відносин у старім краю жертводавці не призначали своїх жертв на якісь згори означені ними цілі, тоді при розподілі зібраних грошей повинен мати рішаючий голос сам старий край в особах своїх відповідальних представників, бож край найлучше знає, котрі його потреби найбільш пекучі.

Отсі щирі а правдиві слова перестороги нехай возьме під розвагу вся наша еміґрація за морем і нехай не шкодить краеви. За стирти, які спалять тут молоді хлопці, власники тих стирт дістають від асекурацій відплату. Збіжжа й так нема кому продати, воно стоїть і гниє у панів. А ніякої відплати не дістають наші люди, котрі масово терплять за діла одиниць, діла дуже нерозважні. І так сходить нам і без того убогий нарід на останнього жебрака, якому вже світ немилий. Отже не робіть тому народови дальшої і страшної шкоди, якої йому ніхто не годен повернути. Майте сумління над ним!

Вибачай мимовільні блуди без огляду на те, чи вони малі чи великі. Нарочні провини хочби на позір незначні, мусять бути карані (З „Шу-кінг“ або „Книги історії, котра вчить штуки правління, писана від 2356 до 627 перед Христом).

НАША КООПЕРАЦІЯ І БОЛЬШЕВИКИ

„Сель-Роб“ в ч. 230. з 10. V. приніс статтю з такими цікавими уступами:

Дня 19. жовтня 1928 р. у Львові заключено умову про господарський звязок між кооперацією Рад. України і кооперацією зах. укр. земель. На підставі цього порозуміння „УКР. КООП“ (представництво укр. рад. кооперації в Берліні) мав доставити Центробанкові у Львові до розпродажі ріжні товари з Рад. України, які вивозить за границю Укркооп. Центробанк у Львові обовязався розпродати радянські українські товари на суму 50 тисяч долярів. Центробанк не платить гроший за товар наперід, бере товар в комісі і платить тільки тоді і за той товар, котрий продасть. Центробанк нічим не ризикував і в умові мав ще забезпечений зиск 2% від проданого товару. Крім инших точок було в цьому договорі постановлено, що інж. Павликівський (голова Ревізійного Союзу Кооператив у Львові) має занятися поширенням і поглибленням господарських звязків між західно-українською кооперацією і кооперацією Рад. України. Українські фашисти з Ревізійного Союзу, „Центробанку“ й інших осередків зах. укр. кооперації вижебрали в той спосіб для себе позичку від української рад. кооперації. Говорили, що зах. українська кооперація дуже бідна на гроші і не має змоги торгувати і — випросили для себе позичку 50 тисяч американських долярів на торгівлю яйцями. Тих грошей вони до сьогодні ще не віддали. Взяли 50 тисяч долярів, мовляв, на те, щоби мали чим торгувати. Але ніяких товарів вони з Рад. України не замовили. Їх злодійська „національна честь“ не бунтувалася проти того, що вижебрали в більшовиків 50 тисяч долярів, але бунтувалася проти того, щоб виконувати взяте на себе добровільно зобовязання і продавати тут радянські товарі. Зрозуміло, чому. Бо, колиб українські фашисти були спровадили і продавали в кооперативах радянський товар, то їм не можна булоб так безлично брехати про „голод, нужду, брак товарів“ на Радянській Україні. Українські фашисти вдавали, що ходить їм про розвиток західно-української кооперації і підмазувалися як приятелі радянської української кооперації так довго, доки не дістали на руки 50 тисяч долярів. А коли дістали то зразу зачали робити „національний інтерес“, себто... (Тут пропускаємо закиди, що 50.000 розікрали та ужили на інші цілі, бо се ще недоказане. — Ред. „Н. З.“). В квітні 1929 р. їздили фашистівські представники зах. української кооперації на Рад. Україну. Дня 2. травня 1929 р. відбулося в Харкові їх засідання з представниками української радянської кооперації. На цьому засіданні зах. українські фашисти в імені зах. укр. кооперації заявили, що від 15 червня 1929 р. будуть вже купувати радянські товари та що в жовтні 1929 р. буде ще одна спільна нарада в тій справі з представниками рад. укр. кооперації. Зах. українські фашисти кооператори погодилися на те, що на кооперативні зїзди в Галичині будуть запрошувати представників укр. радянської кооперації і що самі будуть висилати делеґатів на зїзди радянської української кооперації. Радянська кооперація зобовязалася доставляти потрібної популярної кооперативної літератури для зах. укр. кооперації, та дати 20 стипендій річно длятого, щоби зі зах. укр. земель можна було кожного року післати 20 людий на науку до Кооперативного інституту в Киеві і кооперативних технікумів на Радянській Україні. Було тільки одне застереження, це те, що учні післані на науку і призначені на стипендії мають бути синами укр. селян або робітників. (Тут „Сель-Роб“ твердить,

що зобовязань супроти большевиків не додержано і пише далі:

В травні 1930 р. рад. українська кооперація зажадала звороту 50 тисяч долярів. Тоді фашисти вислали Дм. Левицького, Луцького і Павликівського до митрополита Шептицького з проханням дати грошей і сплатити більшовикам з тим, щоби „спасти національну честь, котра недозволяє мати звязок з большевиками", але дозволяє брати від більшовиків гроші. Шептицький однак (Тут пропускаємо обидливі слова — Ред. „Н. З.") сказав, що гроші позичить, але тільки під тою умовою, якщо за ту позичку буде ручити „Народня Торговля". Але й „Народна Торговля" не дурна ручити за злодійську фашистівську банду з Центросоюзу. — Тоді Центросоюз приняв тактику зволікати зі сплатою довгу як найдовше. До тепер сплатив він 10.000 долярів а після пацифікації зачав проситися, щоби більшовики зачекали. Мовляв: ми є знищені пацифікацією. Але це тільки викрут, бо на українську буржуазію ніякої пацифікації не було! Щоби не дати можливости робити крику, що „більшовики нищать укр. кооперацію", рад. кооперація ще зачекала і ще дотепер чекає на свої гроші. Тимчасом українські фашисти старалися позичити в німців і врешті вдалися до польських фашистів... Торг йде дальше. В звязку з явною угодою польських і українських фашистів треба сподіватися, що польські фашисти поможуть українським. — Цікаве ще те, що українські фашисти хочуть застрашувати радянську кооперацію тим, що скличуть збори Ревіз. Союзу і там гостро виступлять проти Рад. України. Ну, фашаки, тільки сміло! Ви мовчалиби ще троха, колиб дістали ще 50 тисяч долярів, щоби відтак знову за ті гроші вести протирадянську пропаганду. Кричіть скільки хочете, але віддайте гроші, бо це гроші українських працюючих. До цеї справи ще повернемо. — (Такі „разоблачення" приніс „Сель-Роб". Підхопила їх уже чужа преса. Ми нині здержуємося зі своїми замітками про ту справу, бо тепер голос за нашою кооперацією. — Ред. „Н. З.").

ДВІ МІРКИ

Дещо про методу націоналістичн. преси.

(Стаття надіслана з кругів духовенства).

В українській націоналістичній пресі чимраз частіше появляються голоси на теми релігійних й обрядових питань, котрі — як це ми вже звертали увагу — не прояснюють справи, а навпаки затемнюють її.

З появою відомих пастирських Листів, чисто релігійного характеру, уважало „Діло", як наказ доброго тону і собі влізти між наших Владик та й докинути зломану лепту до тонких обрядових справ, які очевидно переходять духову поємність його редакторської колегії. Лучше булоб мовчати. Досить маємо тої політичної саламахи, котру „Діло" безнастанно колотить, підливаючи ріжними соками. Та коли наш одинокий, щоденник, котрий має претенсії бути „носієм" нашої суспільної думки, рішився отворити уста, то повинен був заговорити як найобережніше, як найбільше безсторонно. Бо хто нині свідомо ще більше наелектризовує вже й так дуже душну атмосферу нашого життя, цей поповняє злочин проти нації. І редакторська колегія мала можність займити відповідне становище. Навіть ляік, коли вглубиться у зміст Посланій, знайде там спільну платформу і богато стичних моментів, що можуть послужити мирному трактуванню справи. Чиж не бе з епископських писань великою силою безкорисна й горяча любов до народу й Церкви?

А як поступило „Діло"? З нотаток, натяків і коментарів на Пастирські Листи, яскраво пробивається сторонничість і прямо ганебне насвітлювання спірної справи так, якби йому залежало на тім, щоб ятрити й ширити заколот.

Так прм. вже самі наголовки статтей: „В обороні традиційних обрядів" („Діло" ч. 84) або в „Н. Часі": „Митрополит Андрій в обороні нашого обряду" (ч. 44), тенденційно многомовні та демагогічні. Річ ясна, що коли митрополича власть стає до оборони традиції й обрядів, то в противенстві мусить стояти якийсь тяжкий ворог, який нищить ту національно-рел. цінність.

Ще яркіше пробивається субєктивізм і прямо злобна тенденція редакції „Діла" в їх характеризуванню і коментарах Паст. Листів. Митрополичий лист змальований в „Ділі" ч. 84. ось такими райдужними красками:

„Впрсв. митрополит дає чудову інтерпретацію поняття византінізму, гостро виступаючи проти всіх, хто під гаслом „западництва" вводить до греко-католицької церкви аподиктично чужі східній церкві й українському народові обрядові звичаї. Таким робом Пастирський Лист Впрсв. митрополита стає також в обороні традиційних звичаїв, істнуючих від віків у греко-католицькій церкві, які дехто з надміру ревности усуває, вводючи на їх місце звичаї, запозичені живцем з римо-католицьких польських костелів". (Підчеркнення наші).

В противенстві до сих пеанів Пастирський Лист Преосв. Хомишина не знайшов милости перед редакцією „Діла". Його наклеймлено дуже чорними колірами в отсей спосіб:

„Автор листа боронить завзято латинізацію греко-катол. церкви та всею силою литомих собі засобів поборює византійство... Далі в листі між іншим вичислені ті латинські інновації в греко-кат. обряді, які вспіли до нього досі ввести латинізатори (від Евхаристійного культу аж до коронки і шкапліра)... Ми віримо, що нарід не тільки переболіє цей лист, але й взнесеться гідно понад нього та оборонить успішно свій обряд і церкву перед латинізацією". (Діло ч. 91.).

Далеко завелоб виказувати жалкі прояви тенденційности і занидіння розумових критерій в авторів наведеної „характеристики". Тому дещо уваги присвятимо лиш деяким сторонам їх злорадної роботи. Безсторонний обсерватор вже в приведених тут кількох реченнях „Діла" завважає дві мірки і відчує від-

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 39—50

РАДЯНСЬКИЙ БЮРОКРАТИЗМ

Совітська гумореска М. Зощенка.

Ми не боялися бюрократизму. І мандрівкою по урядах також не настрашить нас ніхто. Недавно один поважаний товариш, Кульков, Хведір Олексієвич, винайшов спосіб проти бюрократизму. Міністерська голова!

А це спосіб такий успішний, такий дешевий, що добре булоб опатентувати його за границею. Та на жаль Хведір Олексієвич Кульков не може тепер їхати за границю — сидить, сердега, за свій винахід. Ніхто не є пророком у рідній країні.

А на бюрократизм Хведір Кульков дотепний спосіб придумав.

Кульков частенько, вважаєте, ходив в один вельми поважаний уряд. Мав поладнати справу. Ходив уже не місяць і не два. День у день ходив. А все без наслідків. Це значить — бюрократи не звертають на нього ніякої уваги, хоч товчи головою в стіну. Справи його на верх не добувають. По ріжних поверхах посилають його. То знов заїдають сніданнячка. Або замість відповіди таки так по простацьки — пчихають.

Само собою, що й їх життя собаче. За день до них, бюрократів, може зі сто людей пхається з дурними запитами. Хоч не хоч вилазить тоді хамство з людини.

Та Кулькову годі було входити в такі інтімні подробиці і ще довше ждати. Думає:

— Коли сьогодні не покінчу справи, буде зовсім зле. Зволікатимуть ще довше як місяць. Візьму, думає, зараз когонебудь із персоналу й дам йому гарненько — в пику. По такій події звернуть може на мене ласкаву увагу та поладнають мою справу.

Буде що буде. Хведір входить на найнизчий поверх, щоб не дуже потерпіти, коли викидатимуть його вікном.

Ходить по кімнатах. І бачить таку нестерпу сцену: Край стола на віденському кріселку сидить собі якийсь бюрократ середніх літ. Маншети. Сидить і нічо, так таки зовсім нічогісінько не робить. Що більше, сидить розвернений на кріслі, посвистує собі злегенька та похитує ногою.

Це останнє найбільше вивело Хведора Кулькова з рівноваги.

— То так — думає — робить державний апарат, довкола висять портрети, лежать книжки, стоять столи, а тут похитують ногою та посвистують — сором і образа божа!

Хведір Кульков довгенько глядів на бюрократа — запалювався. Потім підійшов, замахнувся, тай лус його, розуміється, в пику.

Звалився, очевидно, бюрократ зі свого віденського кріселка. І ногою перестав похитувати. Лише реве на все горло. Збіглися, очевидно, звідусіль бюрократи, держать Кулькова, щоб не чкурнув.

Битий каже:

— Я, каже, прийшов тут за інтересом, від ранку сиджу ось тут. А коли надобавок ще мене натще тут товкти будуть у державному апараті, то — гарненько дякую — не треба, обійдемося без цих фактів!

Хведір Кульков, очевидно, здурнів.

— Повірте мені, каже, товариші, не знав я, що це інтересант. Думав просто, що це сидить бюрократ. А то не давби був йому в пику.

Начальники верещать:

— Віднайти заразісінько акти Кулькова!

Битий каже:

— Вибачте, хай уже й на мене звернуть увагу! Чому такий привілей має мати цей, хто бе? Хай мою справу відшукають також! Називаюся Обрезкін.

Начальники кричать:

— Відшукати як стій і акти Обрезкіна!

Побитий, очевидно, дякує горячо Кулькову, руки йому стискає.

— Дурниця пика! Досмертну — каже — здобули ви собі в мене вдячність. За співділання проти тієї волокити людини по урядах.

В приспішеному темпі списують протокол, а за той час приносять акти Кулькова. Приносять акти, пишуть рішення й надають справі зовсім нормальний хід.

Побитому відповідають:

— Ви, молодий чоловіче, найпевніш помилилися щодо уряду. Ви відай маєте справу в Соб-езі, а ви сюди зайшли.

Побитий каже:

— Змилуйтеся, товариші! Так защож, до чорта, дістав я в пику? Дайте мені бодай посвідку, що такого то дня справді спрали товариша Обрезкіна по пиці.

Видачі посвідки відмовили. І тоді, розуміється, зачав він готовитися до бійки з Хведором Кульковим. Та вспіли вивести його і справа втихла.

А Кулькова всадили на два тижні в холодну. Та зате його справу поладнали корисно й скоро вже без якихнебудь мандрівок.

мінну чуттеву температуру у відношенню до наших Владик.

Вже в примінюванню титулятури до наших Достойників вказує ред. „Діла“, з ким симпатизує, а з ким ворогує. В неї все: „Впрсв. митрополит“, але за те „станиславівський владика“, „еп. Хомишин“, „автор“... Для одного Послання має лиш патос, панегірику й славослове, а для другого — підозріння, непристойні вирази, інсинуації... Очевидно, обявів симпатії не можна на кімсь вимусити, а симпатія чи антипатія „сего міра“ дуже зглядна і змінчива річ, чого клясичних доказів може достарчити власне „Діло“ в своїй історії відносин до ріжних так світських, як і духовних авторів. Та в европейській куртуазії є певного рода форми, якими джентельмен зустрічає не тільки еп. авторитет, але й рівного собі противника тай навіть ворога.

Впрочім ми не гудимо редактора „Діла“ за його панегіричні односторонні настрої. Ні! Навіть похвалюємо таку поведінку, бо бачимо в ній певного рода експіяцію, сплачування історичного довгу руками синів за прогріхи батьків. Прецінь в памяти нашої суспільности добре закарбовані ті часи, коли то „Діло“ втоптувало в болото авторитет того самого Митрополита, клясифікуючи всю його діяльність ще гірше як нинішну Преосв. еп. Хомишина. Не хочемо виразніше пригадувати навіть яскравих і масних заголовків, які „Діло“ давало статтям про Впреосв. Митрополита. Вони ще в памяти людий, що займалися публичними справами. Це добре відома річ. Тож отже нинішні признавання „Діла“ беремо як певного рода асекурацію на будуче, на котру кат. преса могти-ме покликатись тоді, як чутевий термометер „Діла“ буде опадати. Бо хтож може випророкувати, яким повітрям повіє завтра або позавтра зі старих, затухлих редакційних закамарків „Діла“? Прецінь щойно недавно впав острах на нашу суспільність, чи націоналізм „Діла“ не зробить якого карколомного „сальто мортале“ в міру того, як деякі члени ред. колегії почали орієнтуватися раз на Радянщину, а раз на польську угоду (гл. 10 славних статтей „Діла“). Mundus mutabilis, а „Діло“ ще більше.

Це не така фільософія зрозуміти і виказати причини патольогічної анімозії „Діла“ і його сателітів зглядом стан. Владики. Не треба докладніше зясовувати того, що вже здавна знане, а саме, що сідоглавий нині епископ своєю зелізною волею, маючи перед очима народний, наскрізь ухристіянізований ідеал, безпощадно поборював лібералізм, радикалізм, сектярство і москвофільство. А це — природна річ — не родить симпатії між поборюваними.

Тай нинішне поденервування ідеольогів з „Діла“ має с в о ю — повну рацію. Цеж сумління і епископський уряд велів прохворостити неробство й байдужність народних вожаків, та навіть свідоме вношення низки шкідливих доктрин до просвітних установ, піддержуваних кервавицею зубожілого народу з духовенством на чолі. При браку чуйности легко можуть „Просвіти“, кооперативи і „Рідна Школа“ перемінитися в стайню Авгія — для большевицької худібки.

Але одною з найбільш капітальних причин, ізза якої ріжні людці не долюблюють і навіть прямо ненавидять стан. Владику, є та, що Він своєю довголітньою працею започаткував у нас — процес діференціяції поглядів і світоглядів. Про це в нас мало говориться, але зате інстинктовно вичувається вагу тої справи. Один з наших часописів очеркнув цей рух вираженням, що вже не можна буде ідейно працювати рівночасно і в УНДО, і в УКС-і і в ДПУ (ГПУ). Розвій цеї ідеольогії, коли піде нормальною ходою, може в майбутньому дуже заважити на історії й долі нашого народу.

На сезон весняний і літний
С У К Н А
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки. Коци на ліжка і коні поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7. (напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижші. 12—20

Отсі власне мотиви були і є причиною все завзятої напасти на Преосв. еп. Хомишина. А суфлерована модними, закаптуреними москвофілами обрядова ідеольогія і „захоплення“ нею „Діла“ — це лиш маска і театральний жест, яким редакція прислонює властиву річ, се є користання з нової нагоди, аби штовхнути несимпатичного їм та невигідного епископа. Ясно й досадно очеркнене в Листі становище Преосв. епископа. Це ніяка новина, а зазначення з притиском того кількавікового шляху, на якому добровільно станули наші предки, що Унією спасалися зі схизматицької та заразом московської потопи, зазначення шляху, на якому наші руські владики довершили великого історичного діла — Замойського Собору, так страшно зненавидженого Москвою, шляху, на якому 1891 р. наші владики та народовецьке й москвофільське священство відбули Львівський Собор.

Треба великої дози наївности, щоби припустити, що релігійні індиферентн з „Діла“, яким залежить лиш на зовнішній позлітці богослужебного культу (байдуже — православного чи католицького!) щ и р о заінтересувалися суттю обрядових ідеольогій, про що власне нині ведеться спір між полемістами.

Звідси то вийшла в „Ділі“ така тенденційна підмальовка тла останних епископських посланій. Тим лише дасться пояснити тенденційно злобний виступ „Діла“ в ч. 89, в його полеміці зі „Словом Польським“. Цей санаційний, та ще з вшехпольською програмою, орган підсуває аполітичним Посланням наших Владик наскрізь політичні ціли: митрополит Шептицький — мовляв — „орієнталізує“ Церкву, щоб копати пропасть між українським і польським населенням, а еп. Хомишин її „окциденталізує“ в ціли засипування цеї пропасти...

Щож робить „Діло“? Бере в оборону очевидно лиш Впрсв. Митрополита і лає польських журналістів епітетами від цинізму, нетерпимости, зоольогічної заїлости і т. д., а в обороні Преосв. еп. Хомишина ні чи-чирк!... Навпаки знижується до зоольогічного трафарету „Слова Польського“, бо його інсінуації, підсувані діяльности стан. Владики, п і д ч е р к у є друкарською курсивою, тобто годиться з тим орґаном, що Преосв. Хомишин хоче нашу націю польонізувати!... Власне таку етику „Діла“ годі інакше назвати, як лиш зоольогічною! Ще раз зазначуємо, що це робить одинокий наш дневник, котрий хоче бути висловом нашої національної думки, котрий хоче в своїх руках тримати всі нитки національної будови!...

На закінчення — для самої гумористики, не для переконання рел. анальфабетів з „Діла“ — наглядно зілюструємо, в якій то неграмотности потопають ортодокси з „Діла“.

Висше зацитували ми отсей висказ „Діла“: „в листі між иншим вичислені ті латинські інновації в греко-кат. обряді, які вспіли до нього досі ввести латинізатори (від Евхаристійного культу аж до коронки і шкапліра)“... Отсе мав би бути найтяжший калібер стрільна, яким „Діло“ хоче влучити „латинізаторів“. Очевидно, це речення сконструоване на покаліченій думці Паст. Листа. Преосв. епископ Григорій так пише: „Католицькі практики не суть нам накинені. Ми їх самі добровільно приняли як конечність розвою нашого духового орґанізму. Через се ми не стали латинниками, ані не затратили черти східного обряду, бо ми ті католицькі практики вбрали в форму східного обряду“.

Так поставлена річ зовсім правильно. З цим погоджується і митрополиче послання. Думки Достойних Авторів в тім ідентичні й так наглядно зясовані, що коментарі злишні. Ними дасться оправдати й інновації підношені „Ділом“ („Евхар. культ, коронки, шкаплірі“ — ох, як це разить восточне вухо!). Але ті „латинізаторства“ не конче треба підтягати під принципи Посланій. Наш милий Орієнт служить доказами, які повинен знати навіть обрядовець, що воює проти латинства найгрубшим калібром брехні.

І так. Т. Шевченко написав в Орській кріпости істор. поему „Чернець“ (про Запорожця Палія, котрий, як певно відомо й „Ділу“, був православним). В ній є таке закінчення:

„Чернець мій встав,
Надів клобук, взяв патерицю,
Перехрестився, ч о т к и взяв...
І за Україну молитись
Старий чернець пошкандибав“.

Видавець „Кобзаря“ Д-р В. Сімович у відсилачі пояснює слово ч о т к и ось так: „Чотки — нанизане на мотузочку намисто до одлічування (звідтіля: чотки), скілько молитов сказано; на Зах. Україні кажуть із польська: коронка, рожанець“.

Далі. Православна іконографія стало зображує — св. Теодозія Печерського з „коронкою“ в руках.

Після монашого православного Уставу ігумен, який поставляє монаха в чин схимника, дає йому між иншим і „коронку“, говорячи при тім слова: „Прийми, брате, меч сей духовний“... Коронку мають й православні Серби, а звуть її „бройница“. Мають її й Хорвати під назвою „круница“. Наші оо. Василіяни, що загально поширили молення на „чотках“, назвали „коронку“ — вервиця. (Гл. книжечку: Як молитися на вервиці. Жовква).

Ще одно. Остання світлина з життя останнього московського патріярха Тихона представляє того патріярха з „коронкою“, намотаною на лівій руці...

Який висновок з приведених приміpів? Думаючи категоріями „Діла“ треба заключити, що колись на Востоці був якийсь злобний і спритний „латинізатор-Хомишин“, котрий златинізував св. Теодозія, православного Шевченка, Палія, Тихона, черців, Сербів і т. д., бо навчив їх молитися на — коронці!

Можна би ще пошкандибати по Сході і приглянутися, як там православне монашество о б о в я з к о в о носить і „шкаплір“, а зветься він згрецька: параман.

Про Евхаристійний культ годі тут розводитися, бо це вже рішучо за висока богословія для ігнорантів з „Діла“. Хто знає абетку з історії життя Церкви, тому відомо, що літургійні книги й реліґійна література Сходу в віках церковної єдности ще більше займається й одушевляється Пресв. Евхаристією ніж сучасний Захід. Доперва схизма затратила Евхар. культ, а з ним і духове життя, якого центром і всім — є власне Евхаристійний Христос.

„Діло“ закінчує ефектовно власне самобичування — запевненням, що народ (!) „переболіе“ Паст. Лист. І ми подібно закінчимо: Преосв. Хомишин, що богато за свого епископства зазнав напасти від всяких наших давніших „татарських людей“ зперед чверть століття, великодушно знесе й копання теперішних... людий.

КП.

1200 годинників швайцарських фабрик
„Omega“ „Longines“ „Doxa“ і инші
продаємо низше цін фабричних.
Домбровский і Розважевский
951 Львів, вул. Академічна ч. 2. 2-5

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 6-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

СВЯТО НАШОГО КУПЕЦТВА

Виклад Д-ра В. Щурата. II.*)

В роках розвалу старої Польщі, головно між 1775—94, наступають масові банкроцтва польської шляхти. Тоді вона пускає масу Жидів. Се також тяжко відбилося на нашім купецькім стані. Рівночасно появляється сильне пиянство. Німець Кратер описує, як тодішне пиянство вкорочувало віку людям, і шляхті й селянству, до 30—40 літ життя. Верхи суспільности просто розпивали народ. Не помагало й те, що Австрія, занявши Галичину, високо оподаткувала горівку й мід: на святоюрських ярмарках більше було наметів шинкарських, ніж купецьких. Доходило до того, що купецький оборот в порівнанню з шинкарським стояв у відношенні 10 : 90. Хоч в р. 1792 цісар Йосиф II затвердив святоюрські ярмарки, то катедральній службі тяжко було з пяних стягнути припадаючі катедрі належитости.

Відтак зачалася ера польських конспірацій і повстань. Конспіратори уважали ярмарки за добру нагоду для своїх зїздів. Се зразу оживило ярмарки. Та незабаром уряди держав, котрі розібрали Польщу, звернули увагу на те, що ярмарки служать за покривку до зїздів польським конспіраторам та пустили в рух шпіонажу на велику міру, з докладними інструкціями, як підслухувати наради змовників в часі забав. Знаємо се з цікавого а рідкого видання брошури, котру напечатано всего в кількадесять примірників п. з. **Raport Komitetu do przejrzenia papierów policyi tajnej, Warszawa, 1831.** Та брошура (прелеґент показує її присутним) повстала в той спосіб, що коли Поляки зробили в Варшаві повстання й захопили тайні архіви рос. поліції, зараз назначили окрему комісію, щоб довідатися, хто з них був на службі в чужій поліції. І та комісія видала цікавий звіт. Він м. і. описує поведення шпіонів на ярмарках в Ловічу, але річ ясна, що не інакше шпіонували й австрійські аґенти на львівських ярмарках. Які великі суми видавано на кошти шпіонажі, видно пр. з рахунку одного головного аґента, котрий за 9 літ видав поверх чверть міліона р., на ті часи сума великанська. Очевидно, публика згодом зміркувала, що її підслухують і підглядають тай зачала уникати ярмарків. Упадок повстання 1831 р. викликав загальну нервозність і з нею, як в таких випадках буває, пиянство.

В рр. 1839—57 львівські ярмарки знов оживляються. Особливо причинилася до їх піднесення поява зелізниці (тут 1845 р.). Нею зачинають приїздити до Львова купці з Відня, Праги, Дрезна, Берліна, Медіоляну і т. д. Дуже живо проявлялася на святоюрських торгах і краєва продукція. Купці з самого Львова відзначалися головно цукровими виробами, купці з Городенки і Кут сафіяновими, з Куликова — чобітьми, з Яворова — ситами й решетами, зі Збаража ковбасами й медом і т. д. Окремі околиці Галичини славні були своїми виробами фаянсовими, шкіряними, деревляними і т. д. Була заступлена й своя мистецька продукція: риботицькі образи. Село Риботичі в Перемищині продукувало ті твори малярства. Та чим більше поширення знаходили ті образи, тим більше їх фушеровано. Дійшло до того, що вкінці наш перемиський Ординаріят заборонив поширювати по церквах ту тандиту.

Теперішна Святоюрська площа, на котрій відбувалися ті памятні ярмарки, виглядала тоді інакше ніж тепер. Була повна горбків. Князь Яблоновський, комендант одного з полків, стаціонованих у Львові, казав її сплянтувати. Вона служила й за місце для ріжних парад. На ній пр. Дверніцкий відбував перегляд „Ґвардії Народової“. Святоюрські ярмарки заниділи в 90-тих роках.

Вкінці прелеґент звернувся до представників купецтва, щоб ішли слідами своїх попередників і дбали також про культурні справи. В тій ціли добре булоб наняти зо двох інтеліґентних працьовників, щоб перестудіювали відповідні акти львівських і ин. архівів та на підставі жерел дали не тільки схематичну історію нашого купецтва, але й представили поодинокі конкретні типи наших давних купців, як пр. Димета, котрі вдержували звязок Галичини з В. Україною не тільки купецький але й під оглядом культурним. На те заявив, голова То-ва п. Гануляк, що вже два роки тому поручено виконати таку працю одному з наших інтеліґентів, та він досі нічого не зробив.

Свято закінчилося вписуванням учасників у пропамятну книгу і перекускою.

Годиться замітити, що наші купці в цілім краю повинні творити такі купецькі орґанізації й удержувати постійний звязок зі своєю львівською централею. Се малоб велике значіння не тільки для скріплення орґанізованости нашого елементу взагалі, але й для безпосередних інтересів самого купецтва, нпр. у справах податкових, котрі тепер надзвичайно сильним тягарем налягають на всіх і на купецтво зокрема. Оповіщення відповідної статистики моглоби причинитися до поправи дійсно важких відносин.

А. Ч.

*) Гл. „Н. Зоря“, ч. 34.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
875 Тел. 30-92. 19—24
СПЕЦІЯЛІСТ У ПЛЯТИНОТОПІЇ І АКВАРЕЛЯХ

Новий календар

буде обовязувати за два роки.

Преса доносить: В найблищім часі пічнуться наради комісії для реформи календаря при Союзі Народів. Реформа полягатиме на поділі року на 13 чотиротижневих місяців. Новий місяць називатиметься „Соняшний“ і буде містився між червнем і липнем. 365-ий день року буде днем вільним і будуть його врочисто обходити в цілім світі. В переступних роках другий такий день буде День Переступний між 29-им червня і 1-им „соняшного“ місяця. Догідність того календаря полягалаб м. і. на тім, що відповідні дні тижня припадалиб стало на ті самі дати. Неділі булиб все 1, 8, 15 і 22 кождого місяця. Подвижні свята усталеноб: Великдень все 15. квітня, Різдво в понеділок 23. грудня. Досі на зміну календаря згодилося протестантське духовенство. Католицька Церква правдоподібно також не буде противитися. Коли комісія знавців признасть проектовану реформу корисною і поодинокі краї її ратифікують, то новий календар буде введений від 1. січня 1934.

——o——

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Очевидно разом з реліґією пропадає також всяка мораль і як стара ганчірка вандрує на смітник. Зі становища матеріялістичного розуміння історії це зовсім консеквентне. Коли нема Бога, то очевидно нема ніяких Божих заповідий, ані жадного божого права, природного ані надприродного. З тої самої причини не може бути також мови про відповідальність перед Богом, про божий суд, про нагороду або кару поза гробом і тимсамим кінчиться також всяке моральне право. З цілої „моралі“ або „етики“ залишаються хіба лиш правила доброго тону, обичаї й звичаї, форми й звички, які очевидно таксамо змінні, як змінні часи й обставини, серед котрих люди живуть. Тоді моральне це, що в даній хвилі вважається моральним, як це голосять Бебель й Енґельс та інші соціялістичні письменники.

Розуміється, що хто признається до такого соціялістичного світогляду, цей вже не католик, він заперечує Бога, він скінчений атеїст. І хочби ще називав себе католиком і носив в кишені католицьку метрику, то він фактично вже не є членом католицької Церкви, бо через своє невірство сам себе виключив з неї. Слушно отже пишуть голяндські епископи: „Католик, що приняв науку анархізму або соціялдемократії, і знаний як такий, — не може вже більше вважатися членом Церкви“. (Пастирський Лист з 10. грудня 1918).

2. Таксамо ясно, що жаден католик не може добровільно вступити до соціялдемократичної партії, щоб тяжко не провинитися супроти своєї віри. Бо ніколи католикови не може бути дозволено належати до партії ворожої Церкві. А такою власне партією без ніякого сумніву є соціял-демократія, також як політична орґанізація, бо в не одній справі її програма та її дійсне поступування входить в конфлікт з католицькою наукою віри й обичаїв.

а) Вже становище соціялдемократії, яке вона програмово займає у відношенню до реліґії є для католика абсолютно не до приняття. Партійні програми соціял-демократії всіх країв кажуть, що „реліґія це справа приватна людини“. Одначе се твердження фальшиве, хочби не знати як його накручувати й обертати на ріжні сторони.

Колиб цей погляд толкувати навіть найлагідніше, то це значилоб, що соціял-демократична партія не займається реліґією і що вона її ані не зачіпає ані не бере її в оборону. В найліпшім разі цей погляд требаб очеркнути менше більше так: „Ми соціял-демократи дбаємо лише про справи економічні, політичні і суспільні. У відношенню до реліґії поводимося цілком байдуже, нас вона зовсім не цікавить, ми в тій справі кождому лишаємо цілковиту свободу. Ми ні не боронимо прав реліґії, ні їх не поборюємо“.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч 10—34.

Ученний той, хто знає людий. Правдиво світлий той, хто знає самого себе. Хто поконує иншых той могутний. Хто поконує себе самого той правдиво сильний („Книга дороги й чесноти“ Ляотсе).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Загадка походження Арійців

Доля арійської проблеми. — Зендська легенда. — Мова і раса. — Перемога европейської тези. — Спір про колиску Арійців. — Найновіші відкриття. — Арійці й „до-арійці“. — Поворот до азійської тези. — „При розторощеному кориті“.*)

Ледви чи найдеться в історії науки більше разячий приклад зміни поглядів, ліквідації догм, приняття й відкинення давніших гіпотез, повторення циклів, відречення від „твердо установлених в науці правд“, — як в історії питання про походження індоевропейців. Є індо-іранські народности, є европейські етнічні ґрупи. Була признана загальність їх походження від „Арійців“. Який характер мали їх міґрації? Над сими питаннями велися довгі і пристрасні спори. І коли вже осягали трохи не однозгідність, з трудом виведена наукова будова починала тріщати й валитися, неначе домик з карт. Сьогодня стоїмо майже при розбитім кориті. Богато людий ставить собі питання: Чи справді істнували якісь Арійці?

Арійська проблема, се дитина порівнуючого мовознавства. Тоді відкрили споріднення санскритської мови з европейськими язиками. В лінґвістиці відбулася справжня революція. Вже з кінцем 16. ст. знали, що мови перська й німецька виявляють дивні риси подібности. І говорили, що Ґоти, предки Ґерманців, в часі свого побуту на берегах Чорного Моря переняли ряд слів з перської мови. В 1767 р. Француз о. Керду, серед ряду можливих причин споріднення мов указав і на спільність походження народностей. Та в р. 1786 анґлійський оріенталіст Віліям Джонс указав, що санскритська мова не менше як перська схожа з европейськими мовами. „Санскритська мова досконаліша ніж грецька, вона багатша від латинської. Вона виявляє як у коренях слів так і в граматичних формах таке близьке споріднення з цими двома мовами, що його годі вияснити припадковими схожістями... Ці мови походять з одного спільного кореня, котрого може й нема“. Джонс додав, що мови німецька й кельтійська мають відай те саме походження. Відтоді стали говорити про споріднення індоевропейських мов.

Згодом виробилася й закріпилася в науці теорія азійського походження Індоевропейців. Спершу не відділювали питання рас від питання мов. Згідно з теорією, колискою цивілізацій і рас Европи була центральна рівнина Азії. Ті раси дістали назву арійських. Для тої теорії Арійці були Азіяти одної раси, що в дуже давній добі вийшли з означеного осередка в ріжні сторони Старого континенту — де й удержалися. Одні поселилися в Індії та в Персії, другі в Европі. Первісною батьківщиною Арійців уважали то Памірську високорівню між Сир-Дарією й Аму-Дарією, то Вірменію й Грузію, то Бактріяну або північ Согдіяни.

Відки взявся термін „Арійці?“ В клясичній мові старинної Індії слово „арія“ означає знатність походження. Та в ще давніших святих книгах Вед цей термін мав етнічне значіння: його вживали на означення завойовників, що завели в Індії мову Вед — і протиставили „Аріїв“ підбитому народови „Дасіяс“. У найдавнішій святій книзі Персії „Зенд-Авести“ говориться про країну „Аіріянем Ваейо,“ що значить „Джерело Арійців“. Дарій І. зове себе в своїх надписах „Арія“. Грецькі письменники звали Аріяна або Арія середноазійські землі.

Цікаве, що в святих книгах Ірана зберігся спогад про дві великі доісторичні міґрації Іранців. Опис казочної країни в котрій спершу жили Арійці, на причуд згоджується з описом арктичних країн, який дають нам полярні подорожники: шість місяців дня, шість місяців ночі, страшна зима, та заразом чар земського раю. Друга міґрація на захід від Пенджабу відноситься до пізнішої доби. Виходячи з того, що згідно з „Зенд-Авестою“ іранський народ міґрував тому, що наспіло холодніше підсоння, німецький лінґвіст Роде розвинув гіпотезу, що розсіяння первісних Арійців, які заселювали рівнину осередньої Азії, наступило ізза наглого охолодження їх країни.

Потім Кляпрот вперше примінив до порівнуючої лінґвістики ґеоґрафію ростин. Назва берези однакова в санскритській („бурія“) та в інших індоевропейських мовах. Відси він виснував, що ґіндуські народности, які говорили по санскритськи, прибули в Індію з півночи: в новій своїй батьківщині вони не найшли дерев, які знали перше крім берези, котра росте на полуднених узбіччах Ґімаляїв.

Коло 1860 р. зібрав усе, що відносилося до азійської тези походження Індоевропейців, Швайцарець Адольф Тікте. Він представив ідеальний образ життя первісних Арійців й означив їх батьківщину у Бактріяні: Арійці молодий і дужий нарід, що знає хліборобство, скотарство та металі, з сильно розвиненим родинним життям і початками політичної орґанізації. Життя Арійців мальоване синтиментальними тонами, діставало характер справжньої іділи. Виходячи з факту, що одна й тасама недуга зоветься ріжно в ріжних індоевропейських мовах, учений Юсті зробив висновок, що щасливі Арійці зовсім не знали недуг та вмирали від старости або від ран, одержаних на війні.

Ріжні дослідники, особливо В. Ґен, доказували, що наші домашні звірята азійського походження. Клясичні праці Шляйхера „увінчали будову“ азійської теорії. Шляйхер намалював таку картину „доісторії“ Арійців: Арійці довго мандрували разом, потому розділилися на дві ґрупи, з яких одна подалася на схід, друга на захід. Від східної ґрупи відділилася вітка, що попрямувала на південь Европи і потім роздробилася на три части: Греків, Альбанців й Італьо-Кельтів. Останні елєменти східної ґрупи розділилися потім на Ґіндусів і Персів. Західня ґрупа, що складалася з родоначальників Ґерманців, Словян і Литовців, мандрувала на сході Европи. З неї виділилися Литво-Словяне, що мандрували разом та вкінці розділилися на Литовців і Словян...

Теорія азійського походження Арійців, предків індоіранських і европейських народностей, стала офіціяльно науковою доктриною, котру викладали в школах. Та не вспіла вона закріпитися, як стала зазнавати змінчивости долі.

Проти лінґвістики виступила передовсім антропольоґія. Коли в висліді своїх знаменитих відкрить у 60 рр. минулого століття Буше де Перт доказав істнування людини в Европі вже в четвертичньому періоді, десятки тисяч літ тому, годі було дальше говорити про заселення Европи еміґрантами з Азії. Мало того. Згодом вияснилося, що жителі Европи камінної доби, неолітичнього періоду, мали вже домашних звірят (ніяким чином не вивезених з Азії), оброблювали землю, а потім добували й металі. Вони, значить, були на високому степені культурного розвитку. Це були автохтони, а не Азіяти.

Анґлійський лінґвіст Лятам підняв прапор бунту проти азійської теорії, озброєний даними порівнуючого мовознавства: Анальоґії між словяно-литовськими наріччами й санскритською мовою показують, істнування в давній давнині звязку між двома етнічними ґрупами; чомуж не припустити, що колискою „Арійців“ була Европа та що еміґранти з неї кольонізували Персію й Індію?

Особлившу ініціятиву й енерґію в боротьбі за европейське походження індоевропейців виявив бельґійський ґеольоґ Ж. д'Омаліюс д'Алюа, котрий виступав уже від 1848 р. проти азійської тези, в обороні теорії, що Арійці Персії й Індії це — завойовники, що міґрували з Европи. Чиж не свідчить історія, говорив д'Омаліюс, що завойовники Ґалійці, Греки, Римляни й новіші народи — йшли з заходу на схід, а не навпаки? Крім того серед Европейців переважує тип бльондина, такий рідкий в Індо-Іранців.

Д'Омаліюсові відповів визначний антропольоґ Брока. Та його закиди свідчили вже радше про компроміс, на котрий ішла азійська теза. Він передовсім завважав, що не слід змішувати питання про мову з питанням про расу. „Я держуся“, говорив він, „думки нашого поважного товариша д'Омаліюса в тім значінні, що жителі Европи сьогодня небогато відріжняються від того, чим вони були в добі азійської іміґрації. Та щодо індоевропейських мов, я думаю, що тут правда сих, котрі твердять, що ці мови поширилися зі сходу на захід... Я вважаю можливим, що кілька тисяч Азійців іміґрували в Европу, насаджуючи свої закони, свої звичаї, свої наріччя... Та коли в Европі був тоді один міліон жителів, а Кельтів завойовників було, скажім, сто тисяч, то по кількох поколіннях Кельти напевно майже щезли. Европейці може й дуже мало змінилися в відношенні до мови, обичаїв, релігії“.

Серед антропольоґів переважувала ще думка, що первісні жителі Европи були брунети, з карими очима та що їх підбили Азіяти „Арійці“, серед котрих переважував тип синьооких бльондинів. Д'Омаліюс признавав, що ці два типи змішані в Европі. Та він обстоював те, що бльодини в Азії творили і творять радше виїмок.

При цій останній обставині обстоювала й п-ні Клеманс-Роє. Арійська мова спершу витворилася в Европі, а не в Індії. І той язик поширився в Азії завдяки бльондинам, еміґрантам із Европи. „Майже всі европейські діти мають біляве волосся та з окрема родяться русявими, заки стануть брунетами, тоді, як ті, що родяться темноволосі, ніколи не стають бльондинами“.

Переважна, автохтонна раса Европи, це білява раса.

Потім на поміч европейській тезі стали приходити й лінґвісти. Бенфей вказував на те, що в лексиконі первісної европейської фавни нема спільних назв на льва, тигра й берблюда. Отже чиж можна говорити про центральну Азію як про колиску Арійців. Ні! Первісна батьківщина Арійців Европа. В цьомуж дусі висловилися й фільольоґи Шпіґель і Фр. Мілер. (Д. б.).

*) Сегодня розгорів спір над загадкою походження Руси (гл. „Н. Зоря“ чч. 421 і 427), котрий мимо всіх зусиль учених остається нерішений. Зовсім подібно мається річ зі спором над загадкою походження Арійців, до котрих і ми належимо. Останне слово науки в тій справі представлене в цінній статті Ю. Делевського, яку тут подаємо в перекладі з російського. — Ред.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Папі доручено перші монети ватиканського міста. На поодиноких монетах витиснені образи: Христа-Царя, Марії-Цариці мира, Добрий Пастир, Св. Михайло й инші.

Ґубернатор Ірляндії у Св. Отця. Св. Отець приняв з церемоніями належними начальникам держави, ґенерального ґубернатора Ірляндії, на приватній авдієнції. З ґубернатором Мак Нейл-ем принято також його супругу й ірляндського посла при Ватикані.

У Вильні закінчився архидієцезальний Евхаристійний Конґрес, що тривав 3 дні. На конґресі були тисячні маси вірних і численні делеґації. Конґрес закінчився відчитанням ухвалених резолюцій. Їх відчитав о. епископ Міхалкевич.

Кардинал примас Гльонд був на довшій авдієнції у Св. Отця в Римі. Недавно були на авдієнції у Св. Отця кард. Каковський з Варшави та владика Сапіга з Кракова.

Беатифікаційні процеси. Ґенеральний постулятор Францішканів переводить тепер велике число канонізаційних і беатифікаційних процесів членів францішканського чина, між ними процес чеського монаха Фридриха Бахштайна і його 13 товаришів, замордованих 15. лютня 1611 у Празі. Величезні розміри обіймає процес мучеництва епископів-францішканів: Массі'я, Фоголл-ії, Фантосатія, Ферґента і їх 2416 товаришів.

Всесвітна реліґійна статистика. Проф. університету пралат др. Інніцер у своїм викладі про стан реліґій сказав: По світовій війні число католиків виносило 352 міліонів, протестантів 164 міл., православних 131 міл., Жидів 16 міл., магометанів 240 міл., буддистів 140 міл., конфуціян 304 міл., ґіндусів 224 міл., шінтоістів 16 міл., анімістів і фетишистів 122 міл., та коло 76 міліонів безвіроісповідних. Католицька Церква мала через світову війну страту але й зиск. Понесла страти головно на місіях, яких діяльність була спинена. Натомість замітно поступив процес внутрішного скріплення катол. Церкви. Особливож папа Пій X. богато зробив на сьому полі. Передусім устійнив дисципліну клиру і скріпив реколекційний рух, чим поклав основи під дальше поширення Церкви. Папу Пія XI. можназвати „місійним папою". В повоєннім часі основано нових 48 Апостольських Префектур, 34 Апостольських Вікаріятів, 57 епископств і десять архіепископств. Папа Пій XI. розвиває особливо місійну діяльність на Сході, приєднуючи православних, підпомагаючи їх уніоністичні стремління. В тій ціли повірено чинови Венедиктинів місійну працю на Сході. Великий успіх становить заключення конкордату з Польщею, Прусами й иншими державами, як також унормування зносин з Югославією, Ромунією й Чехословакією. Вершком церковних успіхів є заключення Лятеранського договору з 11. лютого 1929, який звернув Папі суверенність й управильнив зносини Ватикану з Італією.

Маси вірних перед плащеницею Христа. В Турині (Італія) відбулося торжественне отворення срібної скрині, в котрій була зложена Христова плащениця. На торжестві були присутні наслідник італійського престола, архиепископ Турину в окруженню 19 епископів і члени королівської родини. Плащеницю виняли зі срібної скрині і положили її на прилюдний вид на головнім вівтарі. Катедру заповнили маси народа серед загального піднесення. По проповіди епископа відспівали „Те Деум". Незабаром мають прибути численні паломництва, щоб оглянути сю старинну реліквію.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРЕЗИДЕНТОМ ФРАНЦІЇ вибраний Думер (перед ним був Думерґ). В 1-м голосуванню одержав президент сенату Думер 432 голосів, Бріян 401, Думерґ 7 і 59. Тоді Бріян зрікся кандидатури й Думер одержав 556 голосів проти 330, які впали на Морро.

МІНІСТР ЗАЛЕСКИЙ виїхав до Женеви на сесію Союза Народів.

Б. ЛЬВІВ. ВОЄВОДА ҐР. П. ДУНІН-БОРКОВСКИЙ надіслав обширну відповідь на конституційну анкету. В ній м. і. пише: „Можливо, що військова диктатура в такім краю, як Польща забезпечує недоторкаємість і вдержання границь і єдність держави. Одначе ся система найчастіше обнижує край під культурним оглядом. Військова диктатура також неощадна, часта нездатність при браку належної контролі спричинює досить значне марнування публичного ґроша. Вкінці така система, яка опирається радше на примусі ніж на переконаннях горожан, викликує в суспільности проти себе дуже легко реакцію".

ПОС. МІЛЄНА РУДНИЦЬКА виїхала до Женеви через Берлін. У Львові не хотіли їй видати загран. пашпорту, щойно коли звернулася безпосередно до мін. Залеского, дістала пашпорт (Ґаз. Пор.).

КОМІСАР ЗАҐРАН. СПРАВ Літвінов приїхав до Женеви у звязку з сесією Союза Народів. По дорозі вступив до Берліна. Разом з ним виїхав німецький амбасадор в Москві фон Діркссн.

УКРАЇН. НАЦІОН. ПАРТІЯ на Буковині заключила угоду з румунським правительством. Голова сеї партії сенатор д-р Залозецький повідомив її секретаріят, що на основі сего пакту Українцям в Ромунії запевнено 2 посольські мандати до камери (низша палата) і 1 до сенату. Пакт заключений на підставі повнозмістної меншостевої програми і має в першій мірі принціпіяльне значіння, бо це перше офіціяльне признання українського народу, як національної меншости в Ромунії. Досі офіціяльні чиники твердили, що Українці в Ромунії це Ромуни, що забули свою мову. Цю вістку приніс черновецький „Час".

ПЛЯН ЕКОНОМІЧНОГО НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКОГО БЛЬОКУ БРІЯНА. Німецька преса приносить подробиці пляну Бріяна. Плян передбачує утворення системи преференційних мит між Німеччиною і Франціею та сукцесійними державами, значні фінансові улекшення для Німеччини й Австрії через допущення на Паризьку біржу австрійських і німецьких паперів і признання спеціяльних кредитів. Бріян не хоче перешкоджувати стремлінням Німеччини й Австрії, які малиб на ціли европейський мир, одначе бажає, щоб ті стремління не йшли в напрямі східної орієнтації, але по лінії створення економічного німецько-французького бльоку.

ЩО ГОВОРИТЬ ГІТЛЄР? „Дейли Експрес" оголошує розмову свого кореспондента з Гітлером. В розмові Гітлер, вказуючи на скорий розріст своєї партії, сказав, що Німеччина йде великими кроками до фашистівської держави. Інтереси Німеччини в богатьох точках згоджуються з інтересами Анґлії. Тому Німці можуть співпрацювати з Анґлією. Гітлер жде від Анґлії счеркнення довгів і вільної руки на сході. Німці мусять дістати на сході терени для експанзії своєї богатоміліонової надвижки людности.

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ розвязав парлямент, нові вибори призначені на 1. червня до палати послів, на 4. червня до сенату. Відомість про розвязання парлямету приняли посли з бурливими протестами й окликами на честь б. премієра Маню.

——o——

НОВИНКИ

Нелеґальну конкуренційну почту викрила поліція в Тернополі. Почту зорґанізували Залель Шпрінґер і Сальомон Цеісль. Ся почта обслуговала тернопільських і львівських купців дешевше ніж державна почта і перевозила листи, пакунки і гроші.

У Львові увязнили урядника дирекції мит Тадея Лебгардта під закидом спроневірення 13.800 зол.

Двох незнаних людий застрілило у Львові при вул. Ядвиги уч. VIII. кл. Казановського, українця з походження. Польські ґазети пишуть, що підклад злочину має політичне тло.

В перемиськім повіті було кілька пожеж. В Селиськах згоріли господарства В. Поліщака і Вас. Маланчука. Шкода виносить 10.000 зол. В с. Тарнавка згоріли будинки Вас. Оксицького вартости 5.000 зол. В с. Душівці три стодоли вартости коло 2.000 зол.

Політичний морд. В Робітничій Заваді замордовано 7 р. вольверовими стрілами 26-літнього Пехоцкого. Припускають, що морд мав політичний підклад. Подробиці слідства держать в тайні.

Хрест Незалежности дістав капітан Казимир Кацюкевич, один з берестейських дозорців підчас побуту там увязнених послів.

Дефравдацій на 100 тисяч зол. допустився секретар повітового суду в Руді на Гор. Шлеську. Прокуратура веде доходження.

Нова шведська експедиція до північного бігуна виправляється літом під проводом проф. Ґ. Альмана. Вона виплине 30. червня б. р. і має вернути в жовтні. Ціль експедиції: прослідження Білого Острова й окружаючих морей, ґеольоґічні досліди і прослідження, як повстають ледняки.

Двоголового божка викопали на Поморю в с. Новім Вецу, косцерського повіту. Божок виконаний з каменя, має виразисте обличча. На підставі підпис латинським, грецьким і рунічним письмом. Божка взяли в торунський музей.

Ромунська княжна Ілеана заручилася з архикнязем Леопольдом Габсбурґом Сальватором, по званню інжиніром летунства.

Народ поетів. На таку назву безумовно заслужили Японці. Бо на оголошений конкурс на вірш на тему „Сніг упав перед святинею" надійшло понад 30 тисяч творів. Ще більше характеризує замилування Японців до поезії факт, що конкурс не передбачує жадних надгород, крім відчитання найлучшого вірша цісарській родині і випечатання в часописах.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 47—50

——o——

Посмертна згадка

† Д-Р ІВАН КУРОВЕЦЬ,

оден з найвизначніших українських громадян сучасности, директор „Народної Лічниці", б. соймовий посол, помер дня 13. с. м. о год. 5.30 рано в своїм помешканню при вул. Вірменській 3, II. п., в 69 році життя. Найбільшу працю свого трудолюбивого життя посвятив Покійний калуському повітови. Там чесно доробився слави першорядного лікаря й орґанізатора та значного маєтку. Траґічно стратив усе: і жінку (з дому Бурачинську) і двох синів, що погибли на війні, маєток і здоровля. Покійного тяжко було побило російське військо по офензиві Керенського. Мимо таких тяжких переходів Покійний ніколи не впав на дусі та все живо займався публичними справами. Розвиток „Нар. Лічниці" се головно його діло. Покійний визначався чесністю і совісністю, посуненою аж до

скрупулятности. Був се тип наскрізь правдомовного чоловіка. Під оглядом релігійним так як загал нашої інтеліґенції, мав ліберальні погляди. Стояв тим висше від загалу, що й під тим оглядом не лицемірив. Годиться ще згадати його добродійність: убогих лічив даром. Належав до тих лікарів у Львові, яких можна було завізвати до хорого кожної хвилі, навіть серед ночи, він зараз приходив. Хоч уже був смертельно хорий, казав себе завести на Загальні Збори „Нар. Лічниці“, кажучи: Хочу знати, в чиї руки передаю Лічницю. Притомний був до самої смерти. Ще день перед смертю приймав хорих, лежачи. В часі недуги доглядала його одна з сестер Служебниць Преч. Діви Марії. Оставив по собі загальний і дійсно щирий жаль. В. Й. П.!

——o——

Жертви

Впр. о. Др. А. Бойчук зі Станіславова 20 зл. на Укр. Кат. Народню Партію. — Впр. о. О. К. даток на пресовий фонд „Нової Зорі“ 20 зл. — Впр. о. Володимир Антонович Волківці, п. Борщів, 5 зл. на пресовий фонд „Нової Зорі“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по уплині року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити 912 14—100

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч. 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 1-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

Секундар Положничо-Ґінекольогічного Відділу

Др. мед. Зиґмунт Надель

спеціяліст жіночих хоріб і акушер

953 приймає 1-2

Львів, 3 Мая 12. — Тель. 32-00.

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних.

955 Лікування жилякiв. 1-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

На літо

Ми рішилися прийти з помічю найширшим кругам населення і через обниження цін дати кожному спромогу заосмотритися в найконечніші мануфактурні товарі. Спонукала нас до цего наша ВП. клієнтеля, яка в письмах до нас нарікала, що сучасна господарська криза не дозволяє їм на купно найконечніших товарів. Улягаючи цим проханням рішили ми на короткий час як найбільше зредукувати ціни. Через короткий лишень час зможе проте кожний закупити комплет першорядних товарів — найконечніших в кожній хаті тільки

за 39.— зол.

а саме: 1 штуку білого полотна добірної якости 17 мтр. — 4 мтр. доброї білої димки на 2 пари мужеських підштанців, — 1 великий білий обрус в гарні жакардові квіти, — 1 велике простирало, біле з коліровими берегами, — 2 великі купелеві ручники, — 1 хустку в гарні квіти на голову, — 6 хусток до носа, білих з коліровими берегами, — 1 пару скарпиток нитяних дуже сильних, — 1 пару панчіх „Массо“ тонких, — 2 ролики чорних або білих ниток, — 1 пачку ігол, — 1 тузин ґузиків до сорочок і 1 тузин більших ґузиків до постели. Кошти пересилки 3.— зол. платить купуючий. Ці всі товари висилаємо за післяплатою по одержанню листового замовлення (платиться при відборі). Купуючий нічо не рискує, бо якщо товар йому не подобається приймаємо його з поворотом та гроші вертаємо, або міняємо на інший відповідно до бажання. Замовлення слати: Фірма:

„ŁÓDZKA TKANINA“, Łódź, ul. 1. Maja 9. Skrz. poczt. 417.

ЗАМІТКА! Замовляючий 2 комплєти разом — дістає даром 1 жакардовий мужеський або жіночий шаль. Цінники безплатно. 956 1—1

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON“,

с-ка з огр. пор. у Львові,

вул. Зиблікевича 1. і вул. Зелена 2. Тел. 28-75. На складі: Лямпи, жарівки, мотори, рефлєктори на сцени і дансінги, які також на бажання випозичаємо. 915 8—10

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 6—20

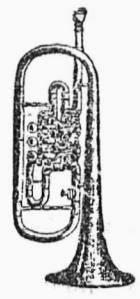
ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ

БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ

продає детайлічно

М. Евальд, Львів, Собіського 5.

949 4—8



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на догідних услівях набувати можна

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 20—25

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!

МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше

ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ

896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 20-20

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 932 4—5

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики ҐОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати в аптиках. 920 8—10

Спеціяліста акушер, ґінекольоґ-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІҐИ 89

946 Тел. 51-62. 3—10

Не викидай своїх ґрошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 30-50

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 17—25

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20

з пуху від зл. 130

МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32

з волосіння від зл. 75

ПОДУШКИ від зл. 18

ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18

ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 10—15

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 23-?



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплєтні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 12—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 21. травня 1931. Ч. 36. (436)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Коґків 405.867.

Справа Східної Галичини

в анґлійськім парляменті.

На засіданню Палати Громад анґлійського парляменту один з послів виступив з внеском, щоби Союз Народів іменував спеціяльного резидента для України, котрий мавби допомагати Лізі Народів у виконуванню обовязків з договорів, заключених між Польщею і союзними та заприязненими державами в справі меншостевих прав. Державний підсекретар Дальтон відповів, що договори в тій справі не дають права до іменування того рода резидентів, представників Союза Народів. (ПАТ).

—o—

Міліон 359.000 вязнів Українців

„Червона Калина“ видала спомини В. Юрченка „Шляхами на Соловки“, Львів, 1931. Сторін 231. Се перша в українськім письменсві замітна праця, котра дає живий образ того, що переживає наш нарід під большевиками. 1.359.000 вязнів на Україні знаходиться в таких страшних умовах, що навіть каторгу з царських часів, у котрій ходили в кайданах, згадують там як добрі часи. Книжка читається дуже цікаво (хоч автор має пр. на автокефалію доволі баламутні погляди). Хто з увагою перечитає сю книжку, той в разі наступу большевиків на нашу землю воліти-ме погибнути в бою, ніж попасти під нелюдську владу большевиків. Автор книжки визначається замітним нарраційним талантом.

—o—

Повстання 100 українських сел

Польська преса доносить: На тлі нужди й розпуки, вибухло на совітськім Поділлі повстання 80—100 українських сел. Ізза Дніпра сунуть в цілі здавлення повстання відділи Лотишів і кацапів. В околиці Проскурова, Сатанова і т. д. відбуваються бої. Перевагу беруть відділи червоної армії. Масові арештування. Групи селян втікають через Збруч до Галичини. Вони оповідають, що большевики на місци розстрілюють повстанців.

Новий монстр-процес в Москві

В найблизшім часі зачинається новий великий процес проти 112 членів банди, котрі під проводом зелізничних урядовців від трьох літ нападали на поїзди на лінії Москва-Казань. В тім часі обрабували вони 236 наладованих вагонів. В акті обвинувачення говориться не про грабунки, але про саботажі в службі.

—o—

Ще „ліпше“ як в большевії

В Еспанії спалили досі 150 церков. — Духовенство втікає.

Парижська преса доносить, що досі спалено в Еспанії 9 церков у Ґранаді, 12 в Мурсії, 14 в Валенції, 18 в Кордові, 25 в Малязі, 72 в Севілі, разом 150. Між знищеними церквами є й чудові памятники мистецтва. З Ґібральтару доносять, що до тої анґлійської кріпости масово втікає духовенство Еспанії. Прибув туди м. і. Епископ Маляги. — Як відомо, навіть в Большевії не палили церков відразу і так масово. З того виходить, що в Еспанії заповідається ще „ліпше“, ніж в Большевії, де аж по літах взялися до систематичного винищування церков. Мимохіть пригадуються недавні вісти, як еспанське духовенство тут і там ішло демонстративно, з отвертими картками, голосувати — проти короля. Мабуть думало, що таким „ліберальничанням“ піддобриться ліберальним партіям. Тепер має наслідки такого поведення, бо маса, раз „ліберально“ розаґітована не стає вже перед нічим. Нове правительство зовсім стратило голову й капітулювало перед улицею.

Зменшення платень і торговельні обороти

Промислово-торговельна палата в Варшаві оголосила звіт за квітень. В нім м. і. звертає увагу на наслідки 15% обниження урядничих платень. Хоч редукція обовязує щойно від 1. травня, то вже в квітні урядники почали обмежувати свої закупи і це викликало зменшення оборотів. Тепер, коли редукція платень стала дійсністю, торговельні обороти дальше маліють.

Як Жиди борються проти високих податків

У звязку з непомірно високим виміром податків жидівські купці м. Тарногруд (воєв. люблинське) замкнули на цілий день склепи і зібралися в синаґозі, де цілий день молилися і відчитували псальми. Делеґація жидівських купців ходила до старости і до начальника скарбового уряду і просила о зменшення виміру податків.

—o—

Найбільший корабель світа

ТР доносить з Лондону: Кінчиться будова найбільшого корабля світа (42.500 тон). Він називається „Емпрес оф Брітен“, належить до Кенедієн Пасифік і курсуватиме між пристанями Квібек в Канаді і Савтемптон в Анґлії — в несповна 5 днях.

—o—

Довкруги земської кулі — назадгузь

Молодий богатий Американець П. Вінґо в Техасі заложився зі своїми товаришами за 100.000 долярів, що обійде земну кулю назадгузь, т. зн. буде йти обернений обличчам назад. Він перейшов уже півтора тисячі клм. і йде дальше в напрямі Ню-Йорку. Моря буде перепливати кораблем.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 36-?
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

МІНІСТЕРСТВО РІЛЬНИХ РЕФОРМ

в прелімінари буджету на р. 1931/32.[1])

(Як поступає кольонізація).

Крім Міністерства Рільництва, про яке була вже мова в чч. 31. і32. „Н. Зорі“, істнує в Польщі ще окреме Міністерство Рільних Реформ. До нього належать: парцеляція, комасація і взагалі мобілізація землі. В тій цілі в кождім воєвідстві істнує Окружний Земський Уряд, який займається згаданими справами. На українській території Польщі Окр. Земські Уряди істнують у Львові, Станиславові, Тернополі, Луцьку й Берестю н. Б.

Головне завдання Міністерства Рільних Реформ — п а р ц е л я ц і я. Парцеляція та обіймає передовсім землі, що належать до держави. Та крім земель державних Міністерство Р. Реф. парцелює також землі приватні (великих земельних власників), яких певна скількість кождого року на основі закону підлягає примусовій парцеляції. Вкінці під нагляд М. Р. Р. належить і парцеляція приватна.

Якийже прелімінар буджету сего Міністерства на р. 1931/32?

Приходи: 6,790.075 зол. В 1930/31 р. 5,582.000; замкнення рахунків за р. 1928/29 7,074.976.

Видатки: звичайні 49,575.000 зол. + надзвичайні 3,525.000 зол. — разом 53,100.000 зол. (в тім особові видатки 10,568.503 зол.). В 1930/31 р. — 61,707.623 зол.; замкнення рахунків за р. 1928/29 81,620.818 зол.

Подрібно видатки виглядають так: Центральна Управа 2,461.000 зол., Земські уряди 11,213.000 зол., технічні праці 22,341.000 зол., кредитова допомога й опіка над господарствами, що повстали у висліді перебудови рільного устрою 13,760.000 зол., фонди спеціяльні 3,325.000 зол.

Особовий склад: в Центральній Управі є 141 у р я д н и к і в і 32 нижчих функціонарів; в Земських Урядах є 842 у р я д н и к і в і 242 нижчих функціонарів; для технічних праць є 378 у р я д н и к і в. Разом: 1.635 осіб.

На парцеляцію через Окружні Земські Уряди призначено в 1931/32 р. 46.366 гект. землі. З того буде розпарцельовано: між безземельних 20.618 гект., між власників карловатих господарств 22.586 гект., між набувців кольоній ремісничих, робітничих, урядничих 1.142 гект., між ін. 2.020 гект. Що торкається скількости парцельованої землі в поодиноких воєвідствах, то на Волині через Окружний Земський Уряд в Луцьку призначено на парцеляцію 12.632 гект., на Поліссю через О-

[1]) Гляди статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931/32 поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15 - 17, 19, 21, 25, 26, 31 і 32. с. р.

окружний Земський Уряд в Берестю н. Б. — 6.466 гект. В Сх. Галичині діяльність Окружних Земських Урядів у 1931/32 р. обмежена тільки до нагляду над парцеляцією приватною.

На парцеляцію приватну, під наглядом О. З. Урядів, призначено в 1931/32 р. 89.500 гект. (отже майже два рази стільки, як через Земські Уряди). З того: в Окрузі львівськім 6.000 гект., в станиславівськім 4.000 гект., в тернопільськім 8.000 гект., в луцькім 10.000 гект., в берестейськім (Поліськім) 10.000 гект. Разом в 5 українських округах: 38.000 гект. Приблизна вартість всіх земель, парцельованих приватно, виносить 125,810.000 зол. З того на українській території: Львів — 13,200.000 зол., Станиславів — 8,800.000 зол., Тернопіль — 14,400.000 зол., Луцьк — 12,000.000 зол., Берестє н. Б. — 5,000.000 зол. Разом: 53,400.000 зол.

Що до комасації, то в 1931/32 р. проектується скомасувати через Окружні Земські Уряди всього 2.941 обектів на 500.000 гект. простору. Зокрема: в Окрузі Львівськім 8 обектів на 1.717 гект., в Станиславівськім 6 обектів на 3.764 гект., в Тернопільськім 4 обекти на 2.991 гект., в Волинськім 277 обектів на 87.277 гект., в Поліськім 232 обекти на 75.441 гект. Разом на українській території: 527 обектів, що мають 171.190 гект. Кошти скомасування всього призначеного в 1931/32 р. простору предвиджені на 11,500.000 зол. З того на українській території 3,224.432 зол.

Так представляється в головнім плян діяльности Міністерства Рільних Реформ в 1931/32 р.

Огляд наш бувби неповний, колиб ми не звернули уваги ще на одну річ, для нас найважнішу: Між кого Міністерство Рільних Реформ парцелює землю в українських воєвідствах? Між місцеве населення, чи між чуже? На жаль, ніяких інформацій про се в прелімінари буджету М. Р. Р. не знаходимо. Подібно, як то в прелімінари буджету Міністерства В. й О. про викладову мову в школах. Мовчанка та одначе дуже вимовна. Вона свідчить про се, що парцеляція українських воєвідств Польщі, переводжена Міністерством Рільних Реформ безпосередно і посередно, се в першій мірі кольонізація української землі: б. польськими військовими, для яких творять навіть окремі військові кольонії на Волині і Поліссю, і польськими селянами з західних воєвідств Польщі. Кольонізацію ту Міністерство Р. Р. веде вже 12 літ, бо від 1919 р. У висліді її великі простори української землі знаходяться вже нині в посіданню кольоністів, спроваджених з Заходу.

Як відбувалася та кольонізація з року на рік, скільки землі розпарцельовано згл. скольонізовано досі та скільки повстало кольоній, про се інформує докладно Річник статистики Польської Річипосполитої, яку видає Головний Статистичний Уряд у Варшаві. От що знаходимо в „Річнику“ 1930 р.[2])

Всіх кольоній (так і написано дослівно: **kolonij**) у висліді парцеляції в рр. 1919—1929 створено в цілій Польщі **435.091.** З того: в 1919 р. — 2.561, в 1920 р. — 15.086, в 1921 р. — 37.515, в 1922 р. — 33.410, в 1923 р. — 32.749, в 1924 р. — 30.769, в 1925 р. — 32.733, в 1926 р. — 58.780, в 1927 — 65.780, в 1928 р. — 70.553, в 1929 р. — 55.155. Всеї землі в рр. 1919—1929 розпарцельовано в цілій Польщі 1,800.094 гект. З того: через Земські уряди 655.654 гект., через уповажнені інституції й особи 1,144.440 гект. В поодиноких роках розпарцельовано всеї землі: в 1919 р. — 14.209 гект. (через З. У. 8.175 + через упов. інституції й особи 6.034), в 1920 р. — 74.261 гект. (23.066 + 51.195), в 1921 р. — 224.060 гект. (94.291 + 129.769), в 1922 р. — 221.638 гект. (97.835 + 123.803), в 1923 р. — 163.511 гект. (77.995 + 85.516), в 1924 р. — 132.643 гект. (66.858 + 65.785), в 1925 р. — 121.189 гект. (51.129 + 70.060), в 1926 р. — 217.404 гект. (76.652 + 140.752), в 1927 р. — 245.410 гект. (68.178 + 177.232), в 1928 р. — 222.548 гект. (50.355 + 172.193), в 1929 р. — 163.221 гект. (41.120 + 122.101).

Зокрема в 5 українських воєвідствах Польщі в рр. 1919—1929 розпарцельовано 600.284 гект. З того: через Земські Уряди 147.721 гект., через уповноважнені інституції й особи 452.431 гект.

В поодиноких українських воєвідствах розпарцельовано гектарів:

Львів: в рр. 1919—1929 — 70.261 (з того через З. Уряди 279, через уповноважнені інституції й особи 69.982). Зокрема: в 1919 р. — 359 (0 + 359), в 1920 р. — 3.652 (0 + 3.652), в 1921 р. — 12.073 (0 + 12.073), в 1922 р. — 5.417 (0 + 5.417), в 1923 р. — 9.414 (0 + 9.414), в 1924 р. — 3.497 (129 + 3.368), в 1925 р. — 4.105 (111 + 3.994), в 1926 р. — 8.277 (0 +8.277), в 1927 р. — 9.537 (о + 9.537), в 1928 р. — 7.999 (о + 7.999), в 1929 р. — 5.931 (39 + 5.892).

Станиславів: в рр. 1919—1929 — 45.784 (476 + 45.308). Зокрема: в 1919 р. — 2.024 (0 + 2.024), в 1920 р. — 1.268 (0 + 1.268), в 1921 р. — 17.084 (0 + 17.084), в 1922 р. — 2.116 (0 + 2.116), в 1923 р. — 1.785 (0 + 1.785), в 1924 р. — 2.610 (0 + 2.610), в 1925 р. — 1.333 (0 + 1.333), в 1926 р. — 2.879 (0 + 2.879), в 1927 р. — 3.806 (0 + 3.806), в 1928 р. — 5.799 (476 + 5.323), в 1929 р. — 5.080 (0 + 5.080).

Тернопіль: в рр. 1919—1929 — 111.276 гект. (все через уповажнені інституції й особи). Зокрема: в 1919 р. — 1.187, в 1920 р. — 21.505, 1921 р. — 28.126, в 1922 р. — 3.831, в 1923 р. — 2.593, в 1924 р. — 8.660, в 1925 р. — 4.610, в 1926 р. — 10.831, в 1927 р. — 9.061, в 1928 р. — 10.416, в 1929 р. — 10.456.

Волинь: в рр. 1919—1929 — 232.809 (через З. У. 77.395 + через упов. інстит. й особи 155.414). Зокрема: в 1919 р. — 0, в 1920 р. — 0, в 1921 р. — 27.901 (10.931 + 16.970), в 1922 р. — 36.580 (13.670 + 22.910), в 1923 р. — 40.635 (19.450 + 21.185), в 1924 р. — 28.547 (14.613 + 13.934), в 1925 р. — 8.902 (1.871 + 7.031), в 1926 р. — 18.510 (1.964 + 16.546), в 1927 р. — 21.471 (4.962 + 16.509), в 1928 р. — 31.974 (7.104 + 24.870), в 1929 р. — 18.289 (2.830 + 15.459).

Полісся: в рр. 1919—1929 — 140.154 (69.703 + 70.451). Зокрема: в 1919 р. — 0, в 1920 р. — 0, в 1921 р. — 3.916 (1.276 + 2.640), в 1922 р. — 18.831 (13.309 + 5.522), в 1923 р. — 19.073 (12.137 + 6.936), в 1924 р. — 8.824 (5.333 + 3.491), в 1925 р. — 15.966 (9.427 + 6.539), в 1926 р. — 9.246 (5.193 + 4.053), в 1927 р. — 22.349 (9.280 + 13.069), в 1928 р. — 23.359 (6.987 + 16.372), в 1929 р. — 18.590 (6.761 + 11.829).

Тут треба доконче звернути увагу ще на одно: на парцеляцію згл. кольонізацію в рр. 1919—1929 спеціяльно в Східній Галичині. Як видно з поданих вище цифр, в тім часі Міністерство Р. Р. розпарцелювало згл. скольонізувало в самій Сх. Галичині більше, ніж 1/4 міліона гектарів землі: 227.321. Се стало можливим тільки завдяки тому, що Галицький Уряд, зрештою під впливом т. зв. публичної опінії відкинув предложений йому в 1919 р. Антантою Статут автономії Сх. Галичини, якого § 9. виразно під міжнародною гарантією забороняв кольонізацію Сх. Галичини елементом, спровадженим зпоза її границь.

На закінчення одна важна замітка: Кольонізація відбувається постійно. Дані про неї рік за роком оповіщують. А наша націоналістична преса замість занятися тою надзвичайно важною справою займається — обрядовими справами, на яких ні трохи не розуміється. Не обходить її основне оброблення буджету, на котрий наш нарід складає свою тяжку кервавицю. Найдальшими справами займається, аби тільки не тим, що весь наш нарід тисне і пече, бо — над тим треба посидіти й попрацювати. А вигукувати про целібат, „шкапліри“, „коронки“, „маєві Богослуження“ і иншу подібну „латинізацію“ далеко лекше... Та — латинізація дійсно йде, лиш не від того, про що думають націоналісти. Се, на що вони так кричать, власне здержує латинізацію нашого народу.

[2]) Rocznik Statystyki Rzeczypospolitej Polskiej. 1930 Warszawa. Ст. 38—39.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижші. 13—20

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 40—50

ЗАЯВА

Як оден з дальших доказів, що Преосв. Григорій Хомишин зовсім слушно вказував на нездорові обяви в наших культурно-просвітних установах, містимо слідуючу заяву нашого священства з Товмаччини:

До Хвального Гол. Виділу
Тов. „Просвіта“ у Львові.

Священики Товмацької Округи зібрані на Деканальнім Соборі в Товмачи, виражають свій біль, що деякі будинки читальняні стали осередком антикатолицької діяльности, місцем, звідки по парохіях шириться ненависть, вражда і навіть бійки. Тимсамим вони яко протистатутові в сучасній стадії мусять бути поборювані, коли мимо представлень нашого Високопреосвященного Ординаріяту і деяких священиків Головний Виділ не рішився на рішучий крок зі своєї сторони, щоби злому зарадити.

В Товмачи, дня 7-го мая 1931.

о. Миколо Голейко, о. Ілля Лабій, о. Майковский, о. Никола Стрийский, о. Северин Ступницкий, о. Івон Плавюк, о. Тесля, о. Павло Микитин, о. Зеновій Кисілевский, о. Івасець, о. Володимир Коропецкий, о. Омелян Ковальский, о. Ілля Штатрин, о. Роман Рпецкий, о. К. Стрийский.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
875 **Тел. 30-92.** 20—24
СПЕЦІЯЛІСТ У ПЛЯТИНОТОПІЇ І АКВАРЕЛЯХ

Звязок з чесним чоловіком не спроваджує смутку. Такий звязок се корабель повний добрих річей. З него все плисти-муть свіжі користи аж до кінця (З коментара до книги „И-кінг“).

Що діється в Женеві

В Женеві почалися наради над паневропейською унією. Найважніша точка сих нарад це справа австрійсько-німецького митного договору. В тій справі промовляли мін. Курціюс, Бріян, канц. Шобер і мін. Гранді. Курціюс у-засаднював конечність австро-німецької цловоі унії тяжкою економічною кризою обох країв, висловив готовість поширення цеї унії на інші краї і твердив, що ця унія не нарушує істнуючих договорів. Натомість Бріян виступав проти цеї унії, як противній договорам версайському і санжерменському. Він зі своєї сторони предложив французький економічний плян, в котрім радить ввести часову систему преференції для збуту рільних продуктів центральної та східної Европи, поширення промислових порозумінь як перехід до знесення митних барієр, предкладав кредитову поміч французького капіталу для Европи. З другої сторони Італія також виготовила проект европейського економічного порозуміння. Він має бути синтезою проектів французького й німецько-австрійського. Основою мало б бути потрійне порозуміння між Італією, Австрією й Мадярщиною. Англія й Німеччина ставляться прихильно до сего проекту.

——o——

Статистика українських студентів
В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Українські студентські товариства в Чехословаччині опрацювали статистичні дані про студентів Українців на чеських й українських високих школах за 10 літ 1921—1931. На українськім університеті титул доктора прав осягнуло 54 особи, д-ра фільософії 28. В рільничій академії в Подебрадах титул інжиніра ріжних відділів — 462 особи. На Вищім Українськім Педагогічнім Інституті ім. М. Драгоманова титул професора середніх шкіл признано 74 особам, з того 22 докторів. В чеських високих школах титул доктора прав, фільософії, інжиніра, магістра фармації і т. п. осягнуло 1062 українців. 400 скінчило студії, але наукового степеня не осягнули. Загальне число студіюючої української молоді в Чехословаччині виносить понад 2000 осіб. Статистика не обіймає осіб, котрі не користали з допомог і тим самим не були в евіденції студентських організацій. Нема сумніву, що братний чеський нарід своєю допомогою нашій молоді заслужив собі на вдячну память у нас.

Маленький фейлєтон

Данські правила здоровля

Славний данський лікар, д-р Гіндгеде, що перевів реформу харчу в Данії, котра принялася, — оповіщує такі загальні правила здоровля: 1) Старайся в день і в ночи бути на свіжім воздусі, отже спи при отворених вікнах, по можности навіть в зимі. — 2) Не перебувай в надто огрітій кімнаті і в такій, де є багато людий; одяг твій нехай буде примінений до пори року, в літі як найлекший. — 3) Старайся, щоби твої мязи мали рух. Отже працюй в огороді, ходи на проходи, гімнастикуйся (без перепружения!), а все на вільнім воздусі. — 4) Будь чистий на цілім тілі. — 5) Їдж найбільше тричі в день. Жуй так, щоб тобі здавалося, що жуеш за богато. Перестань все тоді їсти, коли тобі найбільше смакує. — 6) Ніколи не пий алькоголю. — 7) Не кури. — 8) Пий мало чаю і кави, найбільше раз на день і в слабій формі. — 9) Не роби з дня ночи і з ночи день. Скоро йди спати, рано вставай, а будеш все свіжий і здоров.

Не думки людей соромися, бійся правди. (Епіктет).

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Одначе навіть в сій найлагіднішій формі жаден католик не може вважати релігії приватною справою, коли не хоче спроневіритися обовязкам, які на нього накладає віра. Бо то булоб таке політичне становище, після котрого в публичнім життю треба старатися лише про чисто земські справи і їх боронити, а справи реліґійно-моральні лишати без опіки на ласці долі. Хоч католики, як і інші горожани мають право в політичнім життю дбати також про свої інтереси й матеріяльні користи, то чейже мають не тільки такий самий, але навіть ще більший обовязок всіма силами ставати в обороні реліґійно-моральних дібр народу в публичнім життю. Проти такого обовязку, що його накладає католицька реліґія, грішить одначе той католик, котрий в політичнім життю обстоює лиш матеріяльні інтереси, а релігійні справи лишає без опіки і про них не дбає.

Та на жаль це твердження соціялдемократії, що реліґія справа приватна, має таке значіння, яке ми начеркнули вгорі лиш у виборчому часі. Дійсне значіня сего клича таке, що реліґія належить тільки до приватного життя одиниці, але до життя державного або взагалі публичного зовсім не належить. Тому — як цего хоче соціялістична програма — треба державу й державні установи відірвати від усякої реліґії та домагатися основного відділення Церкви від держави, шкільництва і супружжа і цей розділ доконче перевести.

Ясно й очевидно, що в тім значінню жаден католик не може реліґії уважати приватною справою. Колиб це зробив, тоді тяжко згрішивби проти віри, бо признававби слушність такому розумінню, що лиш приватне життя повинно бути реліґійне, натомість публичне життя треба уладити без реліґії, що лиш приватний чоловік повинен почитати Бога і заховувати Божі заповіди, а держава і суспільність цего обовязку не мають. Таке становище незгідне ні з розумом ні з католицькою вірою, не кажучи вже про те, що жаден католик не може домагатися розділу реліґії від держави, школи, супружества, ані не може сему допомагати в переведенні цего розділу, щоб не попасти в найтяжший конфлікт зі своєю вірою.

Коли вкінці візьмемо під увагу фактичне поведення соціялдемократії, тоді переконаємося, що це неправда, начеб для неї віроісповідання її членів було справою приватною, т. зн. зовсім байдужою. Певно, як довго розходиться о позискування людей для партії або здобування голосів при виборах в реліґійних кругах, або в реліґійних околицях, тоді соціялісти удають, що у них в справах реліґійних кождий може поступати після своєї вподоби. Одначе при тім мають вони потайну думку, що звербований для партії товариш буде стрчений для своєї реліґії, коли тільки увійде в їх ряди і перейметься їх поглядами. Тій явно невисказуваній але дійсній ціли зовсім відповідає ціле поведення і поступования соц. дем. партії з її членами. При помочи своїх ґазет, журналів, летючок, зібрань, освітних курсів, звязків з вільнодумцями, з т. зв. „приятелями дітий“ і т. д., соц.-дем. партія старається захитати і підкопати віру в серцях тих своїх членів, котрі ще мають реліґію. Се показують нам день-в-день ті круги, в котрих соціял-демократія могла розростатися без перешкод. Коли соціял-демократія направду щиро голосить клич, що „реліґія це справа приватна“, то чомуж в партійнім русі та в цілій її партійній роботі аж кишить просто пекольна ненависть до реліґії? Чому партія цілим своїм партійним життям не доказує, що придержується свого програмового приречення і не лишає в спокою реліґійних переконань своїх членів? Чому з її кругів так часто виходять підбурювання до виступлення з Церкви і підюджується до відступства від віри? Чому в партії розлягаються оклики радости і чваньковатости, коли можуть оповістити, що більше число відпало від Церкви?

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—35.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ. Італія. В збірнім пастирськім посланню епископи Сицилії підчеркують між иншим вагу католицької акції. Вони стверджують, що де її нема, там церкви пусті і священики осамітнені. Коли священикови католицька акція немила, або він виступає навіть проти неї, то виступає проти голови церкви. Давні брацтва мусять вийти зі свого зсівітчення та зі сну й забратися до праці над поширенням католицької акції. — Під проводом кардинала Шустера відбувся в Медіоляні, заходами центральної управи католицької акції перший католицький кіновий конґрес Італії. На конґресі порушено слідуючі теми: Кіно й модерне виховання; Італійське законодавство в справах кіна; Міжнародня акція католиків у справах кіна й фільму; Діяльність католиків Італії в тих справах; Кіно й родина, школа і т. д.

Німеччина. Німецький сеніорат католицького товариства челядників відбув у Керпен-і дводневні наради, розважуючи програму діяльности товариства серед нинішних течій та політичних напрямків. У висліді ухвалено резолюцію, яка звучить: „Супроти заходів створити „формації оборони“, які малиб рекрутуватися з кругів католицької молоді, виясныое Німецький Сеніорат, що він якнайостріше заявляється проти таких „формацій оборони“. Він бачить у тих заходах лиш нові небезпеки для конечної єдности німецького народу й держави, якої оборона є завданням правосильних чинників держави. Німецький Сеніорат пояснює, що стремління католицького товариства челядників, які зясовані в його програмі і в його віденським маніфесті („Родина, Демократія і Мир Народів“), не даються ніяк погодити зі стремліннями й цілями національно-соціялістичної робітничої партії. Тому син Адольфа Кольпінґа не може бути рівночасно дружинником Адольфа Гітлера“.

Злучені Держави Півн. Америки. Епископ Бойле пояснює в окружнім письмі до духовенства Зединених Держав, що „так довго не буде дійсно по католицьки думаючих людий, як довго некатолицька ліберальна преса буде мати вплив на католиків. Постійність у вірі не дає католикам запоруки, що вони забезпечені перед усіми наступами. Потреба ще підпираючого й цілющого впливу католицької правди. В той спосіб буде найкраще підготоване поле католицької акції“.

Новий хорватський требник. Св. Отець затвердив переклад латинського ритуалу на хорватську мову.

Кому прислугує титул „Ексцеленції“. Конґреґація обрядів рішила, що титул „Ексцеленції“ належиться від тепер усім ассесорам і секретарям Папських Конґреґацій, усім Папським Нунціям і Інтернунціям, Папському „Маестрови ді Камфа“, а також усім Архієпископам і Епископам так дійствуючим як і титулярним.

В Чехословакії на 33 академічних домів лише 2 доми в Празі мають виключно католицький характер.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В НАРАДАХ СЕСІЇ СОЮЗА НАРОДІВ Бріян участи не буде брати, лиш в комісії студій над паневропейською унією. Він рішив податися до димісії, мимо того, що нововибраний президент Думер просив його дальше вести заграничну політику Франції.

В БЕОГРАДІ відбувається міжнародн. жіночий конґрес, посвячений найважнішим справам міжнародного економічного життя по лінії здійснення европейської унії.

НОВУ ВИБОРЧУ ОРДИНАЦІЮ ухвалив еспанський уряд. Вона не признає засад пропорціональности і рівности. 80 проц. послів округа припадає більшости, 20 проц. меншости. Жінки мають лиш — пасивне виборче право. Кожда історична провінція Еспанії творить виборчий округ. Один посол припадає на 50.000 виборців.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЧАСОПИСИ з „Известіями“ на чолі так оцінюють президентські вибори у Франції: Невдача Бріяна у виборах доказує, що війна ще не закінчена і що у Франції занепокоєні зростом ревізіоністичних настроїв. Програна Бріяна вказує на се, що внутрішне і зовнішне положення Франції заострилося. Вибір президентом Думера, а не Бріяна свідчить, що більшість обох палат у Франції стоїть на становищі політики сильної руки супроти **Німеччини.**

ПРАВА ОПОЗИЦІЯ ВЕРНУЛА ДО ЛАСК. Риков іменований третим заступником голови ради народ. комісарів. Та номінація свідчить, що йому вдалося відзискати давні впливи. Другий провідник правої опозиції Бухарін став членом президії найвищої економічної ради СССР. (АТЕ).

КРИЛЕНКО, дотеперішний ґенеральний прокуратор СССР, іменований комісарем справедливости Радянського Союза.

В ШВЕЦІЇ панують заворушення. Робітники штрайкують й уряджують демонстраційні походи. Поліція розганяючи маніфестантів в місті Франос вбила 4 робітників. Робітничі орґанізації проголосили ґенеральний штрайк. Акцією кермують комуністи.

ТУРЕЦЬКИЙ УРЯД ОПОВІСТИВ, що не возьме участи в женевській конференції. Сей крок приписують таємному порозумінню совітів з Туреччиною.

ПОВСТАННЯ КУРДІВ поширюється щораз більше. Туреччина видала з того приводу „Зелену книгу“, в котрій твердить, що сей рух викликав союз двох таємних орґанізацій: курдської орґ. „Гойбун“ і вірменської орґ. „Дашнак“.

В МУКДЕНІ оголошено стан облоги. Бояться заворушень ізза пануючої там нужди.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНВЕНТ Китаю приняв проект конституції, на підставі котрого Китай постійно стає республикою, а її столицею буде Нанкін.

ПОЛІТИКА ПРИЧИНОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ. У Вашінґтоні відбулася 6-та сесія Міжнар. Торгов. Палати. Прибуло 1000 делеґатів з 30 держав. През. Гувер підчеркнув, що екон. світову кризу викликають не лиш економічні причини але передовсім політична непевність, наслідок світової війни. Річні видатки всіх держав світа на зброєння виносять пять міліярдів долярів, то значить 70 проц. більше ніж перед війною. Якби не було таких видатків, не булоб і тяжких податків, котрі сильно збільшають кризу. — Бельґійський премієр Вавнтевніс заявив, що екон. кризу треба поборювати екон. способами а не політичними.

НОВИНКИ

В справі 50.000 дол., які наша кооперація взяла від большевиків, повідомляють нас, що тої трансакції не переводив Центробанк, тільки Центросоюз.

Протиалькогольний Гурток при гр. кат. Малій Дух. Сем. у Львові (Сикстуська 39 А) просить нас оповістити, що він хоче видати збірку писань протиалькогольних. Хто йому пришле до кінця травня 5 зл. на видання тої збірки, той одержить 50 прим. того видання.

У Львові були демонстрації польських студентів високих шкіл з приводу підвишки університетських оплат, які після проекту малиб виносити до 1000 зол. (!) від одного студента. В демонстрації взяло участь після „Кур. Львов.“ понад 4.000 студентів. Студенти несли ріжні протиурядові і протижидівські транспаренти.

Пожежа. В Ланах, пов. Станиславів згоріло 9 господарств разом з інвентарем. Пожежу спричинили діти.

В Чернівцях відбувається рун на тамошні банки, бо вони були звязані з віденськими банками, які попали в банкроцтво.

Еспанські селяне в обороні церков. В місцевости Канавера селяне прогнали банду паліїв, котрі хотіли підпалити церкву і монастир.

Польська преса доносить, що низшим урядовцям мають звернути стягнених із платні 15%.

Радянсько-німецькі переговори в справі достави вальцованого заліза до СССР розбиті. Представники німецького промислу не могли погодитися на ціни, які оферували Совіти.

Український журнал в італійській мові почав виходити в Італії. Видає його п. Млада Ліповецька. Журнал має на цілі знайомити італійську суспільність з нашою літературою і нашим визвольним рухом. Адреса журналу: Torino, via Principe Amadeo 20 A.

46 людей згоріло в поїзді між Александрією й Каіром в Єгипті, а 41 осіб тяжко попечених. Причиною пожежі було запалення осий. Мами збожеволілі зі страху викидали дітий через вікна. Сцени були страшні. А поїзд гнав з горіючими ваґонами, бо не було можливости повідомити машиніста, щоб задержав поїзд.

Страшні злочини сектярських містиків. Недавно доносила преса про те, що в Романівці якийсь „ясновидючий“ штундист Мартиняк вимордував родину з 6 осіб. Тепер доносять, що другий член тої самої секти, Мусій Сіньчук убив власного батька через удушення тай затягнув труп до стайні, де положив його коням під ноги, щоб упозорувати смерть через копнення.

Зуб мамута довгий на 1 метер 30 цм. найшли робітники в копальні піску під Переворським.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 48—50

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.93 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження, віддаль від Львова 200 км.). Пшениця дв. 30.00—30.50, пшениця сел. 28.00—28.50, жито дв. 27.25—27.50, жито сел. 26.25—26.50, ячмінь на мливо 24.00—24.50, овес гал. 27.50—28.00, кукурудза ром. 25.00—26.00, фасоля біла 31.00—33.00, горох ½ Вікторія 33.00—34.00, гречка 42.00—43.00, лен 46.00—47.00, ріпак озимий 38.00—39.00, греч. каша 73.75—75.75, пшоно 66.00—68.00, льняні макухи 32.00—33.00, конюшина черв. 250.00—260.00, житн. ґрис 19.50—20.00, пшен. ґрис 17.00—17.50, прасов. сіно 13.00—14.00, прас. солома 5.50—6.00.

Ціни всіх родів збіжжа йдуть у гору. Передовсім подорожіли пшениця, жито і мука.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіння подає до відома, що принимає учеників до першої ґімн. кл. на шкільний рік 1931. Що до блищих інформацій прошу звертатися до Управи. 958 1—6

ПАРОХІЯ ЛІСКИ, п. Коршів к. Коломиї, в підгірській околиці, до стації зелізн. 1 клм. на лінії Коломия—Станиславів, до заміни. Зголошення в тут. Уряді парох. 961 1—2

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 15—100

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІҐИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на **довгоречинцеві** сплати.
947 7—20

ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ
БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ
продає детайлічно
М. Евальд, Львів, Собіського 5.
949 5—8

Не викидай своїх ґрошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 31-50



Центральна складниця
ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.
Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплєтні детектори від зол. 32.
Осібний відділ Радіовий
Барвік і Божемський
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 13—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 24. травня 1931. Ч. 37. (437)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Повстання на Україні

Через Дністер перейшло на румунську сторону 30 українських селян. Вони оповідають, що в могилівській та гайсинській окрузі на Поділлю вибухло повстання. Селяне потворили партизанські відділи, з котрими совітські війська ведуть криваві бої. Досі не розбили повстанців. На Поділлю оголошено виїмковий стан. Большевицькі війська окружають цілі села, щоб виловити й покарати повстанців. В Камінній Куриловці карна експедиція розстріляла 16 селян. Населення декотрих сіл поголовно втікло в ліси, щоби спастися від ДПУ. (АТЕ).

—o—

Візита анґлійських кружляків в Німеччині

Дня 4. липня прибудуть до німецької пристані Кіль з візитою два анґлійські кружляки „Норфольк“ і „Дорстшаєр“. Вістка, що анґлійська адміралія приняла запросини в Кіль, викликала в Німеччині велике задоволення. Останній раз відбулася візита анґлійської воєнної фльоти в Німеччині ще в червні 1914 р. Тоді цісар Вільгельм в однострою анґлійського адмірала приймав параду на покладі анґлійського корабля „Король Юрій V.“ В 6 тижнів опісля вибухла війна. Німецькі морські власти приготовляють тепер анґлійським моряком велике приняття.

—o—

Правда про 50.000 долярів

Під таким заголовком помістив посол УНДО. Остап Луцький статтю у „Віку Нов-ім“ ч. 8978. В ній пише: В р. 1929 умовився „Центросоюз“ з больш. кооперацією, що часть нашого вивозу яєць на німецькі ринки буде переводити через представництво укр. радянської кооперації в Берліні. Без тої умови Центросоюз мусів би виложити значний капітал на технічні урядження для переховування яєць й орґанізацію їх продажі в Німеччині. З трансакцій з большевиками вийшов Центросоюз обдовжений на 50.000 дол. і зложив на ту суму векслі та зобовязався давати 10 проц. За незаплачення рати в 1930 р. больш. кооперація заскаржила Центросоюз у Львові і зайняла нашу фабрику мила. Переведено нову умову в справі термінів платности. Ніякої радянофільської пропаґанди наша кооперація не вела і не зобовязувалася вести. За те й нападає на неї „Сельроб“ з такою фурією. Наша кооперація таксамо як радянська і польська належать до міжнародної орґанізації й всі вони можуть удержувати між собою торговельні звязки.

—o—

УВО про свою акцію

„Газета Поранна“ принесла в ч. 9584 вісти слідуючого змісту: Провід УВО оповістив в Женеві комунікат, в котрім потверджує, що поборював польську кольонізацію на українській землі, одначе без заміру викликання повстання, бо повстання в даній хвилі уважає шкідливим для української справи. Акти террору звертало УВО не проти людий, тільки проти мертвих предметів. УВО приймає на себе відповідальність за всі акти террору та заявляє, що ніколи не протестувала проти кар на своїх членів, одначе протестує проти того, щоб пацифікацію вязати з діяльністю УВО й ту діяльність уважати претекстом до переводження пацифікації. УВО заявляє, що її акцію фінансували своїми жертвами виключно наші люди в Америці й Европі. Вкінці стверджує, що акція террору здержана з хвилею, коли публична опінія за границею занялася українськими справами й домагається ревізії міжнародних актів у справі охорони укр. нац. меншости в Польщі.

—o—

Знак цілковитого морального упадку

Правосл. митрополит Сергій зачав сего року видавати в Москві „Журнал Московской Патріярхіи“. В 1. ч. того офіційяльного церковного видавництва напечатано таке: „Память 9 января 1904 года и день памяти вождя пролетариата Владимира Ильича Ленина...“ Таким чином православний патріярхат наказує святкувати память Леніна, котрий розпочав неронські гонення христіян і винищування христіянства та всякої релігії взагалі. Більшого морального упадку трудно собі уявити.

—o—

Женева і дневникарство

Дорадча комісія умових працьовників Міжн. Бюра Праці висказалася за признанням всіми державами міжнародних дневникарських легітимацій. Ті легітимації малиб одержувати тільки фахові дневникарі, члени синдикатів.

Представника Польщі не допустили

до Ради Міжнародного Банку.

Французька преса з виїмком лівих орґанів широко описує рішення Міжнародного Банку в Базилеї, котрим не допущено до ради того банку предложених Францією представників Польщі, Чехословаччини і Югославії. На їх місце вибрано представників Швайцарії, Швеції й Голяндії.

Градові тучі в Галичині

Над Глинянами й околицею перейшла велика градова туча, получена з громами. Найбільші шкоди в Задвірю, Богданівці і Глинянах. Сильна злива з градом тревала кілька годин. В Задвірю падав такий великий град, що задержалися навіть автобуси. Перун тяжко ранив Євку Шевчук й убив двоє коний. Подібні вісти наспіли також з Рогатинщини.

——o——

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 37-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

НА ВИПАДОК ВІЙНИ

Орган польських проурядових консерватистів, „Наша Пшишлосьць“, приніс в VIII. томі за дозволом військових властий статтю поручника Кароля Козьмінського, референта Військового Науково-Видавничого Інституту п. з. Проблем оборони держави. Та стаття настільки інтересна для характеристики відносин і способу думання в рішаючих кругах держави, в котрій живемо, що треба з нею зазнайомитися:

В нинішних часах „народу під зброєю“ — пише автор — коли кождий горожанин може стати жовніром, повинен собі кождий здавати справу з небезпеки, яка загрожує зовні. Народи, котрі ніколи не тратили самостійности, призвичаєні до напруження всіх своїх сил в обороні того найвисшого добра: вони не сумніваються в успішність оборони. Інакше є у тих, що памятають ще недавну неволю. Їм треба щойно вповати переконання про власну вартість і розуміння того, що навіть найменший і найслабший нарід мусить боронити свого істнування — та мимо переваги ворога й мимо браку „природних границь“ може сего довершити, коли рішучо, свідомо і з цілою самопосвятою віддасть свої сили справі оборони. Доказує се й історія останної війни Польщі з большевиками. Коли-ж історія знає і противні приклади, то сі рідкі виїмки тільки потверджують правило.

Дитинством видається твердження, що на випадок війни „Польщу нападуть зі всіх сторін“, „напр. рівночасно Росія й Німеччина“ та „задусять її заки з заходу наспіє ломіч“ („і чи взагалі наспіє?“). Такі явно самовбивчі думки мусять бути відкинені, — не тому, немовби можна було заперечити, що історія дала колись подібний приклад якраз на Польщі, тільки тому, що власне з тої катастрофи відомо, що це могло статися виключно ізза безсильности, браку волі й недостачі віри в себе самих. Небезпеку московсько-німецького наїзду треба виключити тепер ще й тому, що така заверюха розпуталаби знов війну всіх проти всіх: тоді можливости оборони Польщі требаб розважувати в цілім морю невідомих. Слід також виключити небезпеку зі сходу, бо всі ще тут памятають погром большевиків в 1920 р., а й там мусять се памятати. Зате можна задержатися на прикладі найбільше типовім, близькім і найлекше зрозумілім: на можливости боротьби з Німеччиною. Адже пересічний горожанин, думаючи про війну, дивиться в сторону Берліна й Кенігсберґу. Се для Польщі дійсно найгрізніший напрям.

Думаючи про Німців, треба як найскорше виключити оден психічний чинник: віру в німецьку „непобідимість“. Сей чинник має своє жерело в правіках. Суть і силу того переконан-

ФОТОС ФІЛЬМОВИЙ БЕЗПЛАТНО
одержиш при замовленню шести фотографій у фотографічнім ателіє
„Venus“
Львів, вул. Академічна ч. 24.
883 **Телєфон 38-08.** 13—25

ня можна було обсервувати в масі російського війська, що йшло на захід в часі великої війни й опісля втікало далеко на схід. Луною тих спостережень являється й покутуюче між Поляками переконання, що „Німці своїми ґазами, літаками і технічною зброєю роздавлять Польщу за першим ударом“, що „вистарчить, аби на польській території показався оден німецький сталевий шолом, а мусіти-мемо сховати меч до піхви“. Се забобон і пересуд. Адже Поляки одинокі з західних Словян оперлися німецькому напорови на схід. Адже побідили Німців на Собачім Полі, під Пловцями, під Ґрунвальдом. Вправді з кінцем 18 ст. Поляки улягли в часі розборів, але не в війні з Німцями, бо війни тоді не було.

Сегоднішна Німеччина се не „суцільна маса“, як звичайно думають, — вже хочби тому по поважна часть її території, а саме Східна Прусія, відрізана від свого пня польським коридором. І не має Німеччина 70 міліонів населення, як говориться, тільки 62 (Польща поверх 30). І не є це „суцільна“ етноґрафічно маса, бо в Німеччині живе бодай міліон чужинців: Поляків, Чехів, Голяндців, Данців, Литовців і и. До того є ріжниця між Німцями північними й полудневими, між протестантами (40 міл.) і католиками (поверх 20 міліонів). А якже виглядає тепер німецька збройна сила?

Верзайський договір заборонив Німеччині мати більше ніж 115.000 жовнірів, заборонив мати головний штаб і вищу военну школу, заборонив тяжку артилерію (крім фортів Кеніґсберґу), заборонив танки, военні літаки й підводні судна. Отже Німці мають 100.000 постійного війська на суші, котре вербують з добровольців на 12 літ, і 15.000 моряків. Їх армія ділиться на два корпуси, а вони на 7 дивізій піхоти і 3 дивізії кінноти (на дивізію 3 полки піхоти і 6 полків кінноти), разом 21 полків піхоти, 18 полків кінноти, 7 полків артилерії й по 7 баталіонів (згл. дівізіонів) саперів, відділів лучникових, таборових, самоходових і санітарних. Вся та армія має 84.000 крісів при піхоті й 18.000 крісів при кінноті й артилерії, 792 тяжких і 1.134 легких машинових крісів, 63 тяжких і 189 легких мінометів, 204 легких полевих армат (77 мм) і 84 полевих ґавбіц (105 мм). Маринарка не може мати більше ніж 6 панцирників (до 10.000 тон), 6 кружляків (до 6.000 тон), 12 торпедовців і 12 контр-торпедовців.

Це армія розмірно невелика й типово добровольча. Добра її сторона лежить в її „кадровости“, то значить в тім, що вона може становити кадру для розвитку більшої армії: на 70.000 рядовиків має 4.291 офіцирів, 5.927 військ. урядників, 23.880 підофіцирів, або на двох рядовиків мало що не одна шаржа. Вадою тої армії є задовгий час служби (12 літ). Через те слаба „перепустова здібність“ тої армії як школи для все нових людий, що в иншіх краях дає сотки тисяч військово вишколених горожан.

Якіж резерви малаб німецька армія на випадок війни? 1) Передовсім річник, що скінчив 12-літну службу, отже 115.000 знаменито вишколеного жовніра. 2) Дальше поліцію, 140.000 голов, з котрої найменше 110.000 (поліцію державну) можна ужити майже на рівні з військом. 3) Військові товариства: а) „Сталевий Шолом“ 1.200.000 членів, б) „Союз б. військових“ коло 3.300.000 членів, в) Республиканський Союз („Райхсбаннер“) коло 3.500.000 членів і в) дуже численні орґанізації технічні, санітарні й т. д. Всі ті орґанізації імпонують своїм числом, та вони поборюють себе взаїмно на певних площинах і їх боєва справність дуже ріжниться. В кождім разі „Сталевий Шолом“ і „Союз б. військових“ се резерви першорядної вартости. Німецька зелізнича сіть досконало розбудована, орґанізаційні та мобілізаційні здібности Німців загально знані. Упромисловлення й засоби Німеччини можуть доповнити всі технічні браки (в амуніції, зброї й т. д.) в дуже короткім часі.

А якіж сили й засоби Польщі? Проти 115.000 німецького постійного війська стоїть около 300.000 польського (сталого війська, военної маринарки й КОП — Корпусу Охорони Пограничча). Військо те ділиться на 30 дивізій піхоти, зґрупованих в 10 корпусних округах, що дає 90 полків піхоти. Розмірно значна скількість кінноти, бо 40 полків, зґрупованих в дивізії й самостійні бриґади. Кожда дивізія польської піхоти випосажена не слабше ніж німецька в артилерію й відділи саперські, лучникові, таборові, санітарні й т. д. Великі одиниці кінноти (дивізії, бриґади) в артилерію кінну й панцирні самоходи. Крім артилерії полевої є артилерія тяжка (155 мм), протилетунська і танки як також сильно розбудоване летунство. Німецькі жерела кажуть, що польська воздушна фльота в часі мира уступає тільки на 20% французькій, причім ті жерела кажуть, що число боевих французьких апаратів в часі мира виносить 3.430. Хоч молода польська маринарка не може ще похвалитися ні одним панцирником ні навіть кружляком, то мінімальна морська програма предвиджує зате найпрізнішу зброю: підводні судна.

Все те можна протиставити неприятелеви вже в першім дні війни. А які булиб резерви? Треба взяти під увагу число членів польських військових орґанізацій (Федерація „Союзів Оборонців Вітчини“ ґрупує чверть міліона людий) й означити число властивих резерв. Приймаючи час военної служби (18 місяців в піхоті і трохи більше в їздних зброях), в Польщі від часу останної війни за 10 літ вишколено військово два міліони людий. Окрім того німецькі жерела оцінюють число польських „будучих жовнірів“, тепер в передпоборовім віці, вишколених т. зв. „військовою підготовкою“ („пшиспособене'м“) на три міліони голов.

Про мобілізаційні здібности Поляків ще трудно говорити, бо не було нагоди до зібрання достаточних досвідів. Та можна вже говорити про здібности орґанізаційні. Німці стверджують, що ізза одностайности проводу, заведеної в 1926 р. (підпорядкування мін-ва справ військових і головного штабу інспекторови збройних сил) орґанізація і вишколення війська в Польщі дуже поступили. Ті самі жерела говорять про уодностайнення зброї (польська піхота в 80% узброєна вже в карабіни Мавзера польської продукції), про новочасну зброю найновішого типу і про польську самовистарчальність у военнім промислі. Далі пишуть Німці, що мірою поступу являються отсі числа: Коли в 1923 мала Польща всего 5 промислових заведень, що працювали для оборони держави, які „полишили Німці“, то в 1931 р. має вже „19 державних, 9 півдержавних і 17 приватних заведень, що працюють для потреб війська, та певне число поважних фабрик, котрих продукція кожної хвилі може бути ужита на ті ціли.“

Квестіонувати сі інформації німецьких жерел не маємо наміру. А тепер деякі висновки: 1) Готове німецьке військо чисельно майже три рази слабше від польського. 2) Технічно воно гірше заосмотрене, бо не має тяжкої артилерії, ні танків, ні военних літаків. 3) Вишколені в новочасний спосіб резерви менші ніж польські. Зате: 4) Німці посідають дуже могутну военну фльоту на морі. 5) Їх загальні резерви двічі перевисшають польський матерял в людях. 6) Німці мають значно вищий технічний матерял (цивільні літаки, самоходи і т. д.), зелізниці, вуголь і зелізо. Супроти того можна заризикувати твердження, що на випадок війни відношення сил булоби для Польщі найбільш корисне тільки на початку, а потому змінялосяб може й постійно на некористь.

Про війну може бути мова тільки тоді, колиб Німці напали на Польщу. Частину сил муситься тоді оставити як охорону від сходу. Подібно мусять зробити й Німці на заході. Поляки мусять памятати, що не мають природних границь, але — не мають їх і Німці. До слабих точок Польщі належить те, що її столиця недалеко від границі Сх. Прусії. Та й німецька столиця досить близько границі, а до того Східна Прусія відрізана від пня і до богатого вуглевого басейну Німеччини також недалеко. Крім того оборонна війна в Польщі булаб популярна. Треба тільки скоро і сміло ділати, памятаючи, що кожда змарнована година перехилятиме вислід на некористь Польщі.

В якій же мірі може Польща числити на поводження? Не вільно думати, що та війна булаб недовгою й веселою „прогулькою до Берліна“. Та навіть колиб думати найчорніше, колиб виключити перевагу польських сил на початку війни і припустити можливість змарнування всіх вичислених атутів, то ще й тоді нема причини припускати, що Німці „витроять тут всіх ґазами“, що „першого дня збомбардують всі польські міста“ і що вистарчить сам „Сталевий Шолом“ аби поконати Польщу. Бо є й польське ґазове поготівля, є й польські военні літаки. Відомо, що найлучша воздушна оборона це боевий апарат, а найлучша оборона на землі добре обкопаний жовнір. Остаточно все рішає добрий провід і свідомий цілі боротьби горожанин з крісом у руці.

А колиб війна протягнулася і неприятель творив усе нові резерви? Колиб перевага сил все більше була по його стороні? Чи тоді не варт боронитися? Ні! Навіть коли заводять всі обчислення, треба памятати, кілько то важить слушність справи і воля побідити. Адже був день, коли Польща побідила противника, котрий був переконаний, що він непобідимий і не мав для Поляків нічого крім погорди. Тим днем був Ґрунвальд...

Так обчисляє шанси евентуальної війни полиський військовий фаховець. Про його міркування трудно що небудь сказати вже тому, що в сих часах державних союзів ледви чи можлива така річ, щоб сама Польща вела війну з Німеччиною. Та виводи пор. Козьміньского все таки дуже цікаві. І варт їх запамятати — на всякий випадок, щоб евентуально колись побачити, наскільки можуть бути блудні й наскільки слушні людські обчислення.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.
На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма
Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 14—20

1200 ГОДИННИКІВ
швайцарських фабрик
„Omega“ „Longines“ „Doxa“ і инші
продаємо низше цін фабричних.
Домбровский і Розважевский
951 Львів, вул. Академічна ч. 2. 3-5

Москвофіли й українські націоналісти

На тлі їх відношення до Пастирського Листа Преосв. Григорія про політичне положення українського народу.[1])

Довго боровся з галицьким москвофільством станиславівський Владика, Преосв. Григорій Хомишин. Правда, та боротьба не відразу зачалася і не була ведена з точки погляду українського націоналізму, тільки з огляду на добро катол. Церкви. Річ в тім, що хоч між москвофілами були і є примірні катол. священики, то їх провідники і тим самим їх преса часто схилялися до православія й утотожнювали свою „русскість“ з російським православієм (відки се взялося, пояснимо пізніше). Отже на тій точці мусіло прийти до боротьби. А коли вже до неї прийшло, то Владика боровся консеквентно — зі всею витревалістю своєї працьовитої, подільської вдачі. І коли сегодня станиславівська епархія має розмірно найменше москвофільства, то се у львиній части наслідок праці й боротьби того консеквентного діяча. Притім не треба забувати, що головна кріпость москвофільства була довгий час на території станиславівської епархії, бо в Коломиї жив і працював Дудикевич, головний представник найбільш радикальної струї москвофільства. У Львові був тоді отже тільки зовнішний, репрезентативний центр москвофільства. Преосв. Григорій удержував зносини з москвофілами поки вони не виступали проти катол. Церкви, слушно уважаючи, що катол. Церква не може робити ріжниць між своїми дітьми ізза їх політичних поглядів. Та коли ті діти переставали бути дітьми своєї Церкви й виступали проти неї, Преосв. Григорій став їх противником, який уже не подавався в боротьбі. Отже річ дуже цікава й поучаюча, як москвофіли ставляться до такого противника.

В передовиці „Русского Голосу“ з 29. березня 1931. р., ч. 12. (505), написаній з приводу Пастирського Листа Преосв. Хомишина про політичне положення українського народу, напечатано: „Мы уважаем в нем человѣка большого характера и вѣрнаго своим убѣжденіям.“ Значить: „Ми шануємо в ньому чоловіка великого характеру і вірного своїм переконанням.“

Про само пастирське послання того Владики пише „Русскій Голос“, що воно викликало велике вражіння і признає, що в тім посланню Преосв. Григорія є „большія достоинства во многих отношеніях.“

В другій великій статті, присвяченій тому самому Посланню, пише „Русскій Голос“ (чч. 13—14): „Тут епископ обращается к украинской и польской общественности с увѣщеваніем, подвергая поведеніе обѣих сторон суровой но справедливой критикѣ.“ Кінчиться ця стаття так: „В посланіи владики Григорія есть еще ряд положительных (позитивних) и цѣнных моментов по части польско-малорусских взаимоотношеній, о которих мы поговорим в отдѣльной статтѣ, так как они требують особаго изложенія по своему характеру и содержанію.“

Ану пошукайте но в українській націоналістичній пресі (тай навіть такій, що називає себе католицькою!) таких висловів пошани для противника й уважливости до його думок! Нпр. в „Ділі“ покутує під тим оглядом стиль старезних романів і таких видань як „Лєсьна Ружичка“, де одна діева особа мусить бути наскрізь чорна а друга, з котрою автор „тримає“, наскрізь ясна і чиста. І притім не забувайте двох річей: 1) Що москвофільський орган зовсім не перестає уважати Преосв. Григорія Хомишина не тільки противником а просто ворогом[2]) того, що москвофілам видається найдорожчим (про се в дальших статтях), 2) що Преосв. Григорій належить до тих піонірів українського новочасного руху, які мостили тому рухови шлях у глибини народні, мостили солідно, від праці в семинарах почавши, на великих місіях і в пресі скінчивши. Без основної праці таких представників гр. кат. Церкви як Преосв. Григорій очевидно не булоб того розмаху в українськім національнім русі, не булоб таких інституцій, які маємо, не булоб і політичного значіння того руху, не булоби взриву до державної самостійности, бо не булоб кому того всего ні творити, ні піддержувати.

Хибно булоб думати, що допомога катол. Владики українському рухови не могла бути велика тому, що для Нього той рух не був цілю. Правда виглядає якраз навпаки: тільки ті національні й державні сили дійсно кріпкі, котрі змагають передовсім до наближення до Абсолюту та не думають, що вони мають ціль самі в собі, що вони „понад все“. Такі власне сили провалюються дивно скоро. Тим Абсолютом для нас є Божа ідея катол. Церкви. Вона проявляється на зверх у нашій великій місії підготовки навернення Сходу до єдности. З хвилею коли та ідея вяне, разом з нею вяне й наша національна сила. Вона розсипається на цілий ряд крикливих соціяльних рухів, які по своїй суті не ріжняться від російської пуґачевщини й кінчаться повним розвалом, що бачить кождий, хто тільки має очи.

Отже як представники українського руху віддячуються правдивим піонірам того руху, Його каменярам і будівничим... Замітна річ, що не радикальна струя українського руху проявляє тепер найбільшу розкладовість, тільки струя націоналістична з „Ділом“ на чолі, тим „Ділом“, котре 50 літ підпирало гр. кат. духовенство... „Діло“ (в 94. ч.) закидає катол. Епископови навіть — жонґлювання в церковних справах! І є ще такі гр. кат. священики, котрі далі підпирають такий орган... Правда, вже від якогось часу стидаються виступати в „Ділі“ отверто зі своїми підписами — з виїмком одиниць, для почисленя котрих забогато пальців одної руки. І се вже великий поступ у нас... Ми во істину з болем серця пишемо сі стрічки. Бо серед нашої мізерії дороге нам кожде українське зусилля. А щож доперва говорити про зусилля цілих поколінь, яких овочем являється наш одинокий щоденник. Та годі не сказати правди. Ось та гірка правда: Ні один культурний священик ні одного культурного народу, перечитавши закид „жонґлювання“ в церковних справах, зроблений свому Владиці, не взявби більше до рук органу, в якім зустрівби щось подібне. Хіба що одержавби повну сатисфакцію. А в нас — навіть в управі такого органу далі засідає спокійно священик! Засідають в управі „Діла“ люди, що рівночасно займають перші місця в „Катол. Союзі“ — і не соромляться своєю мовчанкою апробувати таких нападів на катол. Епископа!... Правда, в тім самім „Ділі“ були свого часу ще гірші напади на Впреосв. Митр. Шептицького. І тоді також ні духовенство, ні суспільність не реаґували відповідно. Отже це стало вже немов традицією суспільности, страшною традицією браку самопашани і браку збірного почуття моралі.

Все те не жарти. Коли дивитися на такі факти, памятаючи, що мірилом вартости кождого руху скрізь і в усіх часах була публична мораль, зґл. публична деморалізація, то мусить мимохіть приходити в глибині душі запит: Чи українство, в котрім можливі без масового спротиву такі появи, не остане на завше тільки — бурливим „рухом“, який не створить нічого трівкого?... Одним з рухів на великій руській землі, яких було вже богато і навіть були вони далеко бурливіші та значно довше треваючі... Як „амінь“ в Отченаші воно так і буде, коли в тім кипучім русі не зачне наростати публична мораль, яка унеможливить такий брак самопошани.

В таких хвилях з тимбільшою увагою повинна загальна думка звертатися до всякої (хоч уже й малозначної) струї нашої суспільности, щоб оцінити її світогляд і її моральні вартости та ідейні завдання.

У великім перегляді перед історичним словом станиславівського Владики перейшли перед очима думаючих людий ріжні наші угрупування. Вони своїм становищем, яке заняли до Пастирського Листа, здавали іспит зі свого 1) політичного розуму, 2) свого такту, 3) свого досвіду, 4) своєї публичної моралі, 5) свого ідейного змісту. Іспит всіх[3]) українських угруповань випав як не можна гірше: місця, відки виходив відзвук, показалися порожніми барабанами, при котрих сидять люди, здібні тільки до неґації та до традиційного крику: „Громада не приймається!“ А чого не приймається і чого взагалі та громада хоче, над тим вони не тільки не думають, але навіть очевидно нездібні думати. І притім ті люди небувало зарозумілі. Вони гадають, що крутійством можна в нескінченість „вести політику“ і що вони всіх годні перехитрити, а їх — ніхто.

Се очевидно не значить, що все українство точно таке саме, але се значить, що тепер воно має такий провід.

Наведені висше виписки з „Русского Голосу“ доказують, що провід москвофілів політично розумніший, хоч само москвофільство без порівнання слабше. Його ідейний провід здав іспит зі свого політичного розуму, такту і досьвіду, признаючи велику вартість Пастирському Листови Владики „во многих отношеніях“. А про ідейний зміст і публичну мораль москвофільства поговоримо окремо. Сі дві важні річи й у них дуже подібні в дечім до „змісту“ який проявився в українській націоналістичній струї. Подібні як дві каплини води.

(Далі буде).

[1]) Гл. першу статтю на сю тему в 433 ч. „Н. Зорі“.

[2]) Вистарчаючим доказом того може бути стаття в „Русскім Голосі“ ч. 16. з 3. травня 1931, п. з. „Еп. Хомишин проти Унії“.

[3]) Відзив „Укр. Голосу“ обговоримо окремо.

Маленький фейлєтон

Інтервю Марка Твейна

Марк Твейн, славний американський гуморист, ненавидів розмов про літературу і пильно втікав від всяких інтервю на банальні й оклепані теми як пр.: Що ви думаєте про Шекспіра? Які книжки читаєте найохотніше? Що ви їсьте на обід? і т. п. Знайшовся одначе такий влізливець, що по довгій біганині нарешті зловив Твейна і з місця завдав йому питання: Які книжки вважаєте за найпожиточніші? Твейн, бачучи, що вже не висмикнеться, подумав і сказав: „Вартість і пожиток се не однакові річи. Грубих і оправлених в скіру можна вживати до остреня бритви; тонкі можна підкладати під столик, що хитається; дуже грубі книги можуть навіть придатися як охоронний панцир перед бандитами, що стріляють з револьвера“. Така відповідь належалабся принайменше 9/10 інтервієр'ів, як також авторам ріжного рода банальних і нудних анкет.

——o——

„Діло“ у власнім зеркалі

(Стаття надіслана з кругів духовенства).

„Неумѣніе мыслить отвѣтственно вырацивает мастерство мыслить безчесно“. (Жорж Ляндав).

Отся епіґрама накидується кождому безсторонному читачеві при читанню непристойної та провокаційної в наголовку, стилі і змісті статті „Діла“ (ч.94.) п. з. „Новозорянські крутійства“. „Діло“ визвірилося на скваліфікування його нікчемних коментарів до епископського послання як виквіт демаґоґії та жонґлерства. У тій статті в ч. 94. автори ще більше попустили віжки свого завзяття і далі по дитинному чи старечому лепечуть про „латинізаторство“ еп. Листа. Лишаємо їх при тім „мізкуванню“ тим більше, що ми вже виказали, в які темні сутичі загналося „Діло“ своєю „латинізаторською“ ґальопадою на пеґазі обрядового анальфабетизму з — оттими коронками...

Головним змістом нового виступу „Діла“ є слідуюча інсінуація: „Бож нікому не секрет, що останній лист станиславівського владики звернений своїм вістрям проти найвищого достойника греко-кат. Церкви, галицького митрополита Андрія, та проти його поглядів на обрядові справи, висловлених у пастирському листі про византійство“. На таке погане цькування, а ще більше на обидливу його форму звичайно не відповідається. Ми однак мусимо звернути увагу на такі хоробливі продукції „Діла“, бо не вказано легковажити, якого рода інформаціями засипує нашу суспільність одинокий наш дневник.

Та властиво такі пописи „Діла“ і взагалі ліберальної преси мають й одну добру сторону: бо мимо їх обєктивної маловажности достарчують матеріялу, при помочі якого можна видвигнути на денне світло з пилу забуття не одну світлу картину з нашої церковної бувальщини, не одну призабуту, а все актуальну історичну правду. В нинішньому обрядовому зле пониманому русі, який уважаємо за тяжкий допуст Божий, добачуємо і додатні сторони, а саме прояви деякої реакції, заінтересування католицькою ідеєю людей, що досі оподалік від неї стояли, тай повстання кат. преси, яка мимо незвичайних трудностий таки двигається наперед і то силами власної суспільности.

Зайвою річчю уважаємо вдаватися в балачку з авторами з „Діла“, що займаються „вичуванням“ воєнних замірів епископського Листа супроти митрополичого. Одначе викажемо тенденційність „Діла“ під сим оглядом тоді, як близше займемося змістом обох Посланій.

Нині звертаємо увагу на щось инше — а саме на цей багнистий ґрунт, на якому віддавна бродить і політична думка „Діла“ і всі його огляди нашого церковного та взагалі релиґійного життя. Вправді від видавців „Діла“, що в ріжних часах займали таке ріжне й противорічне становище навіть у засадничих релиґійних справах, годі домагатись знання складних проблемів ритуалістики, але коли одинокий дневник на Зах. Україні, вбрався в тогу арбітра византійства й латинізму, повинен знати принаймні обрядову абетку. А передовсім повинен бути — чесним і занадто очевидячки не маятникувати між своїми помислами. З а н а д т о не зазначувати вихилясів від своєї ідеольоґії, якаб вона й не була, щоби нині не вичорнювати сего, що вчера вибілено. Чейже навіть крайно безпринціпні стараються бодай не противорічити собі.

Сьогодня „Діло“ в протиепископській офензиві втягнувши в себе подих модерного галицького іконоборства, — обезцінює вартість і значіння дотепершних здобутків унії на релиґійному й національному полі, які вичислює і підносить Впрсв. еп. Хомишин. „Діло“ має для них лише згірдний вираз „латинізаторство“, яке мусить „народ переболіти“.

Так нині. Не так писало „Діло“ про ті самі досягнення унії ще недавно, прм. з нагоди зїзду греко-кат. епископів, місцевих і заграничних, у Львові. Тоді, три роки тому, виписало „Діло“ статтю, яка задержалась в нашій памяти тому, що там автори переіменували і винесли Святоюрську Гору до гідности „українського Ватикану“. Але попри сю наївно-гордовиту ґіперболю і деякі баламутні звороти, особливо в справі націоналізму Церкви, стаття містить поважні думки та признання для унії, які нині те саме „Діло“ заперечує.

Дослівно їх реєструємо:

„Греко-католицизм, справжню унію, з твердими формами, запетрифікованими довгим стабізілаційним процесом, поставлено в передсінку „оглашених“ — тільки з огляду на її національний характер. Це й було причиною, що проти унії звернулася ненависть всіх тих, які бажали *би стерти її національні признаки*“.

„Греко-католицизм у ході свого історичного процесу набрав усіх признак та став по суті національною релиґією західної вітки українського народу. Ця національна признака греко-католицизму відкривала перед ним великі перспективи на Східній Україні. Розвиток політичних подій в значній мірі перекреслив розвиткові можливости унії на схід від Збруча, але зате тим більші можливости відкрив перед ним на північно-українських землях, відступлених Польщі рижським трактатом, на землях, де традиція унії була ще жива і сильна“...

Тут „Діло“, скинувши вину за нездійснення цих бажань на польську владу і латинське духовенство, пише:

„Поруч з тим виринули дивоглядні біритуалістичні проєкти арх. Роппа, а опісля й зявилася „нова унія“, з „оригінальними“ богослужебними формами, з підчиненням „неофітів“ адміністрації й юрисдикції латино-польської єрархії. Замість дійсної унії повстав хаос, бездушний твір, базований на матеріялістичному опортунізмі з одного боку і денаціоналізаційних плянах з другого“...

Вичитавши таке, протираєш очі, дивуєшся і не надивуєшся... Невжеж і в „Ділі“ знайшовся якийсь Плютарх, що важився віддати історії честь і не плюнув на нашу унію, але назвав її „справжньою унією“, яка положила великі заслуги для нації й Церкви, а яка має дані місійного промінювання на Схід? Чи можливе, щоб „Діло“ таке містило, те саме „Діло“, що для нього і спорідненої з ним рідні обрядовців унія се нині „латинізаторський“ твір або як її прозвав російський єрей Королевський „уніятизм“?... Так — це не омана, а так виразно стоїть у „Ділі“ — як віл на майдані...

Наведені думки старого „Діла“ правдиві.

А що „Діло“ виписує тепер? На що і пощо? Атже се просто смішно, коли той сам орґан протягом кількох літ за житя тих самих Владик і тих самих читачів ті самі прояви в унії раз величає як „національну релиґію західної вітки українського народу“, а другий раз — латинізацією й польщенням. Не диво, що таке змінчиве і противорічне становище одинокого щоденника не тільки в сій одній справі мусіло довести до повної безкритичности і в послідовности до безхарактерности загалу, що сегодня вже на своїй шкірі відчувають в політиці посли УНДО.

К. П.

Пявка не пуститься шкіри поки не наповниться кровю (Горац, „Арс поетіка“, 476).

*

Брехун тратить усяке значіння і всяку віру. Сам себе робить вненавидженим Богу і людям (Св. Евфроз.).

Проф. Д-р Л КОПЛЄР

Релиґія й політика*)

Хочби впрочім соціял-демократія перестала безпосередно боротися з релиґією і чесно придержувалася програми в тій справі, — чого можнаб собі лише бажати і з вдоволенням приняти, колиб направду вона бодай таке становище зайняла, — то й це ще не вистарчилоб, щоб католик міг заняти те становище, бо для католика релиґія ніколи не може бути лише справою чисто приватною.

б) З цего засадничого наставлення соціял-демократичної партії супроти релиґії випливає цілий ряд наслідків, котрі знова противляться науці католицької Церкви і є непереможною перешкодою, щоб католик міг належати до соціял-демократичної партії.

Як перший з тих наслідків назву жадання соціял-демократії р о з д і л у м і ж Ц е р к в о ю і д е р ж а в о ю. Це домагання противиться божій волі щодо взаємин обох властей. Його нераз папи вже осудили. Відділення Церкви від держави є і буде злом. Його можна лиш там терпіти і навіть вводити, де це конечне, щоб уникнути ще гіршого зла. Щоби така конечність мала заходити в католицьких краях, цего направду тяжко доглянутися.

Ще більш погубне друге домагання програми соціялдемократів: р о з д і л у м і ж Ц е р к в о ю і ш к о л о ю і в в е д е н н я ш к о л и ч и с т о с в і т с ь к о ї, б е з р е л и ґ і й н о ї, в котрій діти про все інше довідувалисяб, тільки не про Бога і Його заповіди, не про Христа і Його науку та жерела ласки, школи, в котрій виховуваноб їх як малих поган. На сю програму соціял-демократів щодо шкільництва католик б е з у м о в н о, н е з м і н н о і в с е може дати лиш одну відповідь: „Н і!“ Бо хто згодивсяби на безреліґійну школу, той допустивсяб зради найсвятіших божих, церковних і батьківських прав, той зрадивби навіть саму молодіж. В с і й с п р а в і к а т о л и к о б о в ' я з а н и й с т а в и т и о п і р а ж д о к р а й н о с т и.

Таксамо не до приняття трете домагання соціял-демократії, котре випливає з її заложення, начеб релиґія була приватною справою, іменно: д о м а г а н н я ч и с т о ц и в і л ь н о г о с у п р у ж ж а і р о з в о д і в. Замість церковного малоб бути державне супружжа, замість нерозривного супружжа, малиб бути введені розводи.

Це жадання, які католик мігби собі засвоїти тільки за ціну покинення віри. Бо заключення супружжа це св. Тайна. А уділювання св. Тайн належить виключно до Церкви, не до держави. Крім того нерозривність важно заключеного і сповненого супружжа, це наука в і р и. Отже жаден католик не може згодитися на щось протилежне, а вже абсолютно не може признати державі права уневажнення такого супружжа.

в) Соц.-демокр. партія крім того домагається а б с о л ю т н о ї р і в н о с т и п р а в а і у м о в и н ж и т т я д л я в с і х л ю д и й т а к о ж в о б л а с т и с у с п і л ь н и й т а н е п р и з н а є н і я к о г о і н ш о г о а в т о р и т е т у, я к л и ш с е й, к о т р и й л ю д и с а м і с о б і у с т а н о в и л и. А се також незгідне з католицькою в і р о ю. Лев XIII. в енцикліці „Quod apostolici muneris“ з 28 грудня 1878 р. пише так: „Після науки св. Євангелія рівність між людьми полягає на тім, що всі одержали ту саму натуру, покликані до тої самої високої гідности Божих дітий, призначені до тої самої ціли і всі будуть суджені на основі того самого права та по заслугам одержать нагороду і кару. Нерівність у правах і власти походить від самого Творця природи, від котрого походить кожде батьківство в небі і на землі“.**)

---

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—37.

**) Видання Гердера I. ст. 36.

——o——

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 7-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Свячене Товариства „Зоря“

У СТАНИСЛАВОВІ.

У нашому місті є дуже гарний звичай уладжувати спільне Свячене. Такий звичай приводить людей до спільного святочного стола, де можуть відновлювати старі знайомости, але й завязувати нові, так дуже потрібні до вимін думок, поглядів і т. п. А настрій Великодного Свята з усіми звичаями нашого народу на селі дуже надається до цього, щоби й у містах його також пережито, та щоб переломати міську щоденність. З ініціятивою спільного Свяченого виступило цим разом старе ремісниче Т-во „Зоря“ і запросило на день 26. 4. ц. р. до салі місцевого Українського „Сокола“ на знак обєднання окрім своїх членів також визначних громадян, в першу чергу репрезентантів нашої Церкви. Попри численних гостей зорянське Свячене звеличав своєю особистою присутністю Його Ексцеленція Епископ Хомишин в асисті Епископа-Помічника ВПпреосвященого Д-ра І. Лятишевського, о. кан. пароха Лободича і других священиків. При вході витала гостей орхестра „Зорі“ та гостинні господарі свята. Сердечність, теплота, щирість, зовсім родинний тихий настрій запанував серед присутних гостей. В часі церемонії посвячення добірно заставлених столів, сказав слово щирих побажань Його Ексцеленція Епископ Григорій і відразу зеднав собі серця присутних, при чім поділився з усіми свяченим яйцем. Слово Владики, якому лежить на серці не лише духове добро його вірних, але й доля, їх туземного буття, взивало, заохочувало присутних до всего великого та ідейного, до чого зміряє кожний з нас як християнин і як громадянин. В промові Владики була не лише моральна заохота, але і програма найблищої праці на будуче. Владика запевнив, що Він прийде з допомогою Т-ву „Зоря“ і щедро поможе при будові Ремісничо-Промислової Бурси у Станиславові. Від імени господарів Свята привітав гостей голова „Зорі“ п. Волод. Свістель. Голова Орґанізаційної Секції Т-ва „Зоря“ о. Д-р Кушнір підніс велике значіння орґанізації середнього стану, яким являються ремісники, міщане (далі нечитко. — Ред.), вагу і значіння ремесла, промислу й торговлі в новітніх часах, з окрема у нас і їх боротьбу з великим капіталом і машинами. В патріотичному дусі була вдержана третя з ряду промова п. Барановської, в якій бесідниця змалювала нашу злиднями переплітану долю, з надією на краще завтра. Послідний забрав слово п. Жаровський, голова Т-ва „Укр. Купців“. Він спинився над вагою загальної орґанізації, зокрема над орґанізацією купецтва й ремісництва, конечною для економічного піднесення нашої суспільности. Серед милого настрою, добірної музики молодої зорянської орхестри і приємної розмови пройшов гостям час. З продукцій орхестри слід виріжнити головно знаменито виконану вязанку народних пісень. Також хор, хоч в неофіціяльній частині, відповів вдоволяючо свойому завданню. Гості розходилися з вдячністю за се, що господарі Свята не жаліли труду ні старань, щоби зготовити таку гарну хвилю своїм гостям і членам. За це належиться їм не лише дяка, але й горяче побажання „Щасть Боже!“ —

Присутний.

Цікава мистецька проблема

Оден з найславніших сучасних малярів Анґлії, Реґінальд Евес, був голодуючим волоцюгою. В такім стані „відкрив“ його Саржент і згодом Евес став славним малярем, котрий портретував членів королівського дому й найвизначніших державних мужів, доробився маєтку і на днях мав стати членом Королівської Академії Красних Штук. Та якраз передтим доказали йому, що три його образи, два шкіци з Льондону й один з Венеції — се ніщо інше, тільки помальовані ним фотоґрафії. Коли в тій справі звернувся до Евеса сам президент Академії, Левелин, Евес відповів: „Се правда, а сталося воно так. Працюючи в Венеції над образами для льондонської вистави, дістав я з перевтоми корч у руці. Щоб додержати слова, ужив я для своїх праць фотоґрафій в той спосіб, що просто наліпив на полотно фотоґрафічні позитиви і помалював їх красками“. — Розпочалася над тим велика дебата. Всі признавали, що Евес прекрасно дібрав краски і що вони роблять сильне враження, а видцеви й на думку не приходить, що се фотоґрафії. Деякі знавці кажуть, що нема ріжниці в тім, чи хто вживав до своїх малярських праць фотоґрафій без наліплювання їх, як се роблять звичайно всі малярі, чи наліплюючи. Ходить тільки о добре виконання тої власне праці, яку робить маляр. Та голова Академії інакшої думки.

——o——

Культурна жінка в пралісі

Жінка подорожника Шедзака, котрий від одної фірми одержав припорученння сидіти цілий рік у пралісах Суматри, щоби зняти на фільм життя звірят, поїхала з ним туди й тепер описує свої вражіння. „Називаюся на імя Рут, каже вона, а се пригадує слова св. Письма: „Куди ти підеш, і я туди хочу йти!“ Та я й без того булаб пішла за чоловіком, бо розумію, що жінка подорожника має інакші обовязки ніж жінка банкира або бухгальтера. Наша хатинка в джунґлях Суматри, де я жила з чоловіком цілий рік, була дуже мала, мала всего одну кімнатку і була збудована на високих палях, бо інакше булиб нас зїли тигри. Коли ми виходили з хатини, впадали до неї товпи малп і пліндрували все, що там було, а річами кидали як мячами. Та згодом я й до того привикла. Тропічний дощ лив як з цебра крізь пальмовий дах. Зате з харчем було мало клопотів: 21 родів бананів і 30 родів ягід було близько хатини — довкруги. До того консерви і яйця. Доволі ріжнородне меню. Памятаючи, що господиня і при господарці повинна уважати на свій вигляд, взяла я із собою велику пачку пудру. Та малпи в часі одної з візит розбили її й самі робили себе гарними. А шкода, бо я мала доволі часу, щоб уважати на свою красу: день зачинався вже о 4 рано. Птиці так голосно співали, що спати довше було неможливо. Та були важніші річи, ніж пудрувати себе. Спека доходила до 60 степенів. Треба було боронитися перед москітами, малярією і звірятами, котрі підгризали палі нашого дому. Словом, опановуючи все те, я, думаю, сповнила зовсім завдання жінки в пралісі“.

Кого оживляє Тао (Бог), той посідає три клейнодн, котрі становлять його найцінніший скарб: Перший клейнод то любов, другий то задоволення малим, третий то покора-скромність („Тао-текінґ“ або „Книга дороги й чесноти“ Ляотсе).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець про події в Еспанії. До еспанських паломників Св. Отець виголосив промову, в котрій навязуючи до останніх подій в Еспанії сказав, що хоч відомости про ті події недокладні, то знає певно, що було богато подій жалюгідних і болісних. Відповідальність тих, що підбурювали до злочинів, велика, але також не менша відповідальність тих, що на се дозволили.

В Чітта дель Ватікано зачалися 14. травня торжества у звязку зі 40-літтям енцикліки „Рерум Новарум“. На торжества прибули паломництва з 18 держав. По зложенню чолобитні перед памятником Льва XIII, паломники зібралися перед памятником, який символізує християнського робітника. Тут говорив про значіння енцикліки кард. Ізарро.

Реколекції католицьких лікарів в Італії. Виконуючи резолюцію з відбутого в Римі зїзду, союз католицьких лікарів в Італії урядив реколекції для своїх членів, як також і для лікарів з поза союза. Реколекції відбулися в двох місцевостях: в Рос коло Брешії і в Кастельґандольфо.

В Литві, де по уступленню міністра внутрішних справ Аравіція, обняв теку шеф судівництва, полк. Рустейка, започатковано тепер радикальний курс. Якийсь поліційний агент закрався навіть до читальні Ковенського університету й забрав примірник „Авґсбуґер Постцтґ“, яка критикує протицерковну боротьбу та доручив до поліції. Ректорат відмовив поліції, яка жадала усунення того часопису з читальні. — Надзвичайна епископська Конференція з д. IV. с. р. у Ковні рішила далі задержати дотеперішний оборонний курс.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлєкторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 19-20

Національні тертя в релїґійній ділянці далися знов запримітити у Бочені. Всіх німецьких дітий того міста, які вже були приступили разом до великодної сповіди і Причастія, приневолила італійська шкільна влада взяти опісля участь в італійськім приготованню до сповіди і Причастія. Дітям одної школи поліціянт загрожував нагаєм, коли схотілиб висмикнутися з ряду.

Безбожність і німецькі власти. В Дрезні влада заборонила комуністичному сценічному ґурткови виставити на сцені песу „Служба безбожних“, із-за висміваннн в ній Церкви. В Липську закрили виставу безбожників. До закриття причинився власник льокалю, який винаймив свій льокаль з тим застереженням, що вистава буде культурного характеру. Коли сталося інакше — відніссся до поліції. Проти аранжерів комуністичної вистави в Веддінґу (Берлін) розпочато карне поступовання під замітом богохульства. Двайцять образів тої псевдо-культурної вистави сконфіскували німецькі власти.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Загадка походження Арійців*)

Антропольог Топінар формулував уже думку більшости кажучи, що первісна батьківщина білявих рас — це Европа.

Европейська теза здобула собі загальне признання та вкінці перемогла. Тоді повстав новий спір: Котру країну Европи слід признати первісним осідком „Арійців“?

Бенфей і Ф. Шпіґель помістили батьківщину Арійців в полуднево-східніх землях Европи, на північ від Чорного Моря, між гирлами Дунаю та Каспійським Морем.

Л. Ґайґер доказував, що в часі, коли Арійці ще не розділилися, вони жили в осередній і західній частині сьогоднішньої Німеччини. Бо як показує порівнююче мовознавство, три дерева найбільш поширені в цій добі були — береза, бук і дуб. А в попередних часах бук головно переважував в осередній Німеччині. Потім перебрав цю гіпотезу фон Леґер: Ґерманці нарід „дольменів“.**)

По думці Куна первісна територія Арійців у західній Росії.

Навпаки Клеманс Роє. Вона примістила батьківщину Арійців у Балканських землях і в територіях Малої Азії, що колись творила частину европейської суші.

Жері предложив міжнародньому географічному конґресові в 1875 р. мемуар про цвитучий стан цивілізації Арійців з початком четвертичньої доби, коли в осередку й на заході Европи кліматичні умовини були вельми сприятливі. Потім прийшов ледняковий період, коли наслідком великих морозів, тільки частина населення лишилася на півночі, а більшість виемігрувала в полудневі краї. За десять літ змінив вид сеї теорії віденський професор Пенк. Первісні Арійці люди довгоголові (доліхокефалі), біляві й високорослі, жили якийсь час у полудневій Швеції й Данії, де ще й доси переважує сей тип. Та ще раніш предки Арійців жили в центральній Европі. Коли настав ледняковий період, усі інші народности мігрували на полудне і на схід, крім Протоарійців, що загартувалися в студеному підсонні: тут вони стали доліхокефалями, дістали високий ріст і біляву краску волосся. Коли з настанням теплішого клімату північні олені відійшли на північ, Арійці подалися за ними та дали почин скандинавській цивілізації між палеолітичною й неолітичною добою. Потім Арійці вдерлися в полудневі землі, підбили низчі раси, цивілізували їх, дали їм свою мову. На диво цей „фантастичний роман“ приняли поважно компетентні дослідники...

Поки вчені сперечалися за те, де була батьківщина Арійців в Европі, нові відкриття знов перенесли осередок тяжести питання.

У східньому (китайському) Туркестані відкрили індоевропейську мову, „тохарську“, мертву вже на протязі тисячки літ, що мала особливо значні анальоґії з італійськими наріччами. В Малій Азії розслідили памятники хетської культури, при чому виявилося „етнічне“ споріднення Хетів й Індоевропейців. Сумерійська мова (на полудни Мезопотамії, цивілізація з 3. до 4. тисячліття перед Хр.) давно признана несемітською, — згідно з новими розслідами, проявляє також споріднення з індоевропейською. Лінґвістичний ланцюг лучить осьтак Індію, Перзію, Мезопотамію, Малу Азію й Туркестан. Азійська теза походження Індоевропейців дістала нову силу й се зазначив уже тому кілька літ Едвард Маєр.

Потім повстало питання про походження „до-Арійців“. Слятер і Карст доказують, що Дравіди, доарійське населення Індії, походять з територій, які окружують Середземне Море. Дравіди входили як складова частина в первісну іберійську цивілізацію. Іберійці, як відомо, це старинні доарійські жителі Еспанії. На думку Карста іберійська раса, до котрої належали й Дравіди, жила спершу, ще до сумерійської цивілізації, в Мезопотамії. В якомусь часі вона поширилася з одного боку по Індії аж до Цейльону, з другого боку через Сирію, Малу Азію, Аттику та острови Середземного Моря, просякла в Еспанію. Два бігуни буття Іберійців — Цейльон і Піринейський півостров.

Отже міґрації до-Арійців, потім міґрації Арійців. І все те в великому розмірі.

Чи дійсно мали місце міґрації й то міґрації велитенських мас? Чи не було тут простої спільности культур або висліду взаємин між народностями?

В 1872 р. Йоган Шмідт предложив „теорію лінґвістичних филь“. Згідно з нею спершу на просторі великанської території між Атлянтійським Океаном й Індом була єдність мови, яка потерпіла розриви в висліді витворення осередків діференціяції, подібно морським филям, і розслоєння спільної мови на ряд наріччів. Сьогодня Слетер формулує гіпотезу, що індоевропейська мова зовсім не була мовою раси, тільки мовою торгових взаємин, які істнували на шляхах зносин між Мезопотамією й Балтійським Морем. Та як повстала та мова?

Навпаки італійський лінґвіст Піцаґалі в праці, щойно оповіщеній, відкидає теорію арійської мови, як мови торгових взаємин і таксамо теорію первісної єдности. На початку була не єдність, а ріжнородність. Не один осередок, а кілька осередків іррадіяції: дравідський на полудні Індії, іранський на сході, семітський на заході, сумерійський у Мезопотамії. Хетська мова — стопиво всіх цих чинників. Щодо народів, які говорили індоевропейською мовою, то вони на світанку історії жили приблизно там, де живуть і тепер — від Балтійського Моря по Перський залив. Арійці се був нарід завойовників, їх наріччя се завойовницькі говори. Та вони часто зливалися з переможеними народами. Осередка арійської іррадіяції треба здогадуватися в Ірані. Це — поворот до азійської тези й по части до теорії Брока. Та кілько труднощів ігнорується при цьому...

Ми ще повернемо до питання про стан культури Індоевропейців, наскільки можна означити його на підставі найновіших даних антропольоґії й порівнюючого мовознавства як і до питання про окрему соціольоґію „арійства“ (антропо-соціольоґія). Щодо загадки походження Арійців як раси, то вона т а к і л и ш а є т ь с я з а г а д к о ю.

Вже давніше критики дуже скептично висказувалися про саму ідею розуміння арійського типу. Р. Гартман говорив про Арійців, як про кабінетний винахід, а не про первісний нарід. Мортіле писав: „Щодо Арійців, то я не знаю, що це значить“. Вірхов говорив: „Типового Арійця, як його бажає мати теорія, ще не відкрили“. Тому 40 літ Соломон Райнак писав: „Арійської теорії не можна рішити при теперішньому стані науки“. Сьогодні ще А. Мее пише: „Індоевропейська мова це система згідностей, яка приймає згори наріччя „Х“, яким говорили люди „Х“, на землі „Х“ і в добу „Х“...“

Таке сегодня останнє слово науки. Та воно передостанне слово для науки завтрішнього дня.

——o——

*) Гл. „Н. Зоря“ ч. 35.

**) Дольмени = передісторичні гроби з уставленого на собі каміння (пр. дві плити вкопані в землю навпростець, а на них поставлена третя немов криша). Часом ті дольмени покриті землею. По німецьки називають дольмени також „Hünengräber“. — Ред. „Н. Зорі“.

З новин чужих літератур

Д. Ж у н к о в и ч: ДО ІСТОРІЇ СЛОВЯН ВІД ПРАСТАРИХ ЧАСІВ ДО МАНДРІВКИ НАРОДІВ. Так називається цікава книжка, що появилася в Кромержіжі накладом В. Блянкеса. Автор визначається дуже великим начитанням і смілістю гіпотез. Одначе його сміліть під впливом патріотизму посувається рішучо за далеко. У Жунковича майже всі визначні люди світової історії се полудневі Словяне. Він доказує це звуком їх імен, одначе не бере під увагу того, що дуже богато слів у всіх індоґерманських мовах має спільне коріння, а не полудневословянське чи словянське. При перегляді зрештою цікавого твору Жунковича пригадується оден з наших большевицьких публіцистів в Канаді, котрий поставив теорію, що українське племя було в Америці скорше ніж Азтеки, а доказував се так: Імя великого вулькану в Мексику „Попокатепль“ се чисто українська назва „Попукана Тепль“, бо та гора від горячі дійсно попукана і та назва зовсім правдиво віддає її вигляд. Таких доказів назбирав він досить богато, вони навіть цікаві, та розуміється, вони визначаються передовсім тим, що викликають — веселість.

В. Л а в р е н ь е в: ДЕРЕВОРИТ. „В історії малярства є одна зворотна точка. А саме, вже в 17 ст. бачимо останних потентатів кисти. Потому наступає період ремесла в мистецтві. В часах найбільшого розквіту в малярстві, пр. у старій школі італійській, бє в очи передовсім невелика скількість тем. На 300—400 славних імен малярів ледви 5—6 тем: Благовіщення, Мати Божа з дитятем, Розпяття, Свята Родина, якісь ритуали, обряди. Голяндці мають крім того побутові сценки і краєвиди... Вони свідомо обмежували скількість тем, щоб їх досконалити. Нпр., Благовіщення. Маляр малював його ціле життя в сотках варіянтів. Коли вмер, ученики продовжали його діло й усовершували кожду подробицю. Вони переказували ту тему своїм ученикам. Виробляли методу праці... Так повставали школи. Тепер не тільки відкинено ту методу, але навіть злочином уважають повторювання тем. Кождий неук, кождий блазень хоче заімпонувати світови новими помислами, знайти „власну техніку“, створити власну школу. А всі ті починання мають жерело не в любови до мистецтва, але в любови до себе самого, в зарозумілости, в зухвальстві. Наслідування техніки великих майстрів або запозичування в них змісту уважається злочином. За те цькують людий і доводять їх до самоубийства. Тимчасом Франц Гальс й обидва Теннічси представляли одно і те саме усміхнене обличча. Те обличча доведене до совершенства, стало типом. І жаден з них не боявся, що якийсь анальфабет ,котрому здається, що мистецтво повинно давати тільки самі ревеляції, може котрогонебудь з них обжалувати ізза пляґіяту. Навпаки, разом творили, разом досконалили школу. Чому наше театральне мистецтво стоїть так високо? Тому, бо в тій области

наслідування великих майстрів не уважається гріхом"... Такі погляди на мистецтво висказує в своїй новій повісти „Дереворит" рос. большевицький письменник Лавреньєв. Наведені тут замітки очевидно хибні, але є в них і зерно правди. А саме автор зовсім слушно заобсервував, що причиною упадку мистецтва (він доволі різко представляє в цілій книжці мізероту большевицького мистецтва і всеї культурної праці большевиків) являється любов до себе а не любов висшої ідеї. Та помиляється, думаючи, що людина спосібна дійсно полюбити якунебудь висшу ідею без віри в Бога і любови найвисшої з ідей: Божої. (В цілій книжці нема ні одної згадки про Бога й релігію, хоч нема й богохульств, таких звичайних у больш. письменників). Маляр, хочби посідав найвисшу вправу і все життя малював самі Благовіщення, давати-ме тільки бездушні ляльки а не твори мистецтва, коли він позбавлений віри в релігійне значіння того Благовіщення. З наслідування навіть найлучших майстрів вийде тоді тільки малпування. Тут ніщо не поможе ні наука, ні техніка, ні впертість у повторюванні все тої самої теми. Все те буде тільки — скучне. Та як не як, а книжка Лавреньєва замітна як свого рода застанова в кругах висшої больш. інтеліґенції, що большевизм нічим не збогачує великої скарбниці людської культури. Не виказує він тільки властивої причини того сумного факту — і не може виказати.

Wilhelm Wühr: СТУДІЇ ДО ЦЕРКОВНОЇ РЕФОРМИ І СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ ГРИГОРІЯ VII. Історичні досліди і жерела, основані І. Шлехтом. 1930, зошит 10. Сторін 124. — В сій диссертації молодого автора совісно досліджені листи великого папи і на тій основі його ґрандіозні реформи та політичні погляди і змагання. Автор не поминув також противенств і блудів у діяльности великого реформатора. Зміст поодиноких уступів такий: Григорій VII, його образ у літературі, основи його реформ, його реформаційна практика, його гієрократизм, його понимання держави і т. п. Для осягнення цілей своєї політики старається великий папа переняти своїм духом епископат і весь клер, опісля змагає до запряження держави в службу Церкви. В усій тій величезній діяльности Григорія VII не видно впроваджування жадних нових засад. Новою можна назвати хіба велику консеквенцію думок, зовсім приноровлених до практики життя. На основі прастарих христіянських засад старається той Папа з зіпсутої сучасности витворити лучшу дійсність. Та цінна праця присвячена памяти Людвика Пастора, автора великої історії папів, котрий ще перед смертю бачив, як росла та праця і завізвав молодого автора до співробітництва над дальшими томами „Історії папів".

Фрідріх Шнайдер: ПЕДАГОҐІКА Й ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ. Ерфурт, 1930. Ст. 173. ціна 6 марок 50 ф. Питання наскільки виховання впливає на вироблення індивідуальности було порушене вже давніше. Тепер обробив його на підставі нових дослідів відомий катол. педаґоґ Ф. Шнайдер. Він дає добрі означення ріжних понять і розумінь індивідуальности та підчеркує вплив свідомого й несвідомого ділання педаґоґа. Дуже цікаве його представлення ріжного становища ріжних педаґоґів до справи плекання індивідуальности аж до тих включно, котрі радять здавлювати всяку індивідуальність (ст. 82—109). Автор гарно підчеркує катол. становище в тій справі. Твір сей ще синтеза великої практики й теорії, тому кождий, хто має до діла з дітьми і молоддю, може з нього богато скористати.

А. Ч.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

63-та СЕСІЯ СОЮЗА НАРОДІВ радить під проводом нім. мін. Курціюса. Найважніша точка нарад: спірна справа проєкту німецько-австрійської цлової унії. Мін. Гендерсон поставив внесок, щоб цей проєкт передати Трибуналови в Ґазі для розгляду, чи він не нарушує сенжерменського договору. Мін. Шобер згодився на це предложення, одначе доказував, що унія необхідна для Австрії з економічних причин і вона не нарушує міжнародних договорів. Вкінці під натиском мусів також приректи, що ся унія не увійде в життя, доки в тій справі не буде рішення Союза Народів. Бріян, збиваючи аргументи Шобера доказував, що австронімецька цлова унія це вилім в сенжерменському договорі і замах на самостійність Австрії. З черги мін. Курціюс опрокидував тезу, що цлова умова обмежує самостійність Австрії але також згодився, щоби справу відослати до Ґаґи.

ДР. В. ПАНЕЙКО, відомий український публіцист приїхав на час Сесії Ради Союза Народів до Женеви. В Женеві також находиться пос. М. Рудницька. (Іскра).

„КУРІЄР ЛЬВОВ." в ч. 183 бере в оборону архиепископа Теодоровича перед нападами „Ґазети Польської", центр. орґану санації, яка накинулася на архиепископа Т. за те, що він написав лист до Корфантого з приводу 10-ліття шлеського повстання. В тім листі згадуючи про заслуги Корфантого для Гор. Шлеська, згадав також про його вязнення в Бересті.

КІНЕЦЬ ЛЬОКАРНА. Вибір Думера президентом Франції 13 с. м. називають у французькій пресі „кінцем Льокарна", то значить кінцем тої політики примирення між Францією й Німеччиною, котру розпочав робити Ерріо й закінчили Бріян та Штреземан договором в Льокарні. Подають три причини того: 1) Що при останних виборах Німці вибрали богато непримиримих ґітлерівців послами, 2) що Німці перевели цловий союз з Австрією. 3) Що Німці демонстративно дають кредити большевикам. Таким чином Европа з днем 13 травня с. р. вертає до давної довоєнної ситеми ворожих коаліцій, котрі ставляють мир під знаком запиту.

ПРО ВІЙНУ СССР. З ФІНЛЯНДІЄЮ заговорила „Красная Звѣзда" з приводу протибольшевицької демонстрації в Гельсінґфорсі. Рівночасно почали большевики виселювати фінських селян з петерб. ґубернії.

КОМІСАР ДЛЯ ЗАҐРАНИЧНИХ СПРАВ ЛІТВІНОВ виголосив на засіданню комітету студій над европейською унією велику промову, в котрій доказував, що найважніша причина економічної кризи лежить в капіталістичнім устрою.

ЕСПАНСЬКІ РЕСПУБЛИКАНЦІ обвинувачують уряд, що він досі не виселив Єзуїтів й інших монаших чинів в Еспанії. Уряд заявив, що до скликання національного зібрання він не може видавати таких заряджень. (Покищо усувають їх огнем!)

В НІКАРАҐВІ вибухла революція. Покищо уряд паном положення.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ҐАЛИЦЬКА ч. 20. 847 41—50

Як той казав: „Кождого разу, що бував між людьми, все менше з людиною вертав відти" (Сенека).

НОВИНКИ

З приводу 50-літного ювилею свого істнування урядить „Рідна Школа" педаґоґічний конґрес і шкільну виставу в листопаді с. р. На конґресі буде 6 рефератів з области виховання.

Фаховим військовим в Польщі зменшили платню тільки о 5 процент.

Перед консулятом СССР у Львові зібралися 19 с. м. товпи безробітних. Польська преса пише, що їм давали там по 2 зл. і вписували буцімто на роботу в СССР.

Державні і самоврядні урядники на бурхливім вічу в Варшаві в справі 15% зменшення платні ухвалили м. і. резолюцію з заявою недовіря для послів і сенаторів ББ.

Польські промисловці вернули з подорожі по Совдепії. Делеґація промисловців була в Москві, на Україні, на Криму й на Кавказі. В Харкові оглядала фабрику тракторів, паровозів й інші промислові заведення. Представники радянських економічних кол в Харкові уладили для польських промисловців великий равт.

Пожежі. В с. Глибоке, пов. Богородчани вибухла пожежа в домі Олекси Варениці. Ізза вітру пожежа скоро поширилася. Згоріло 10 стаєн, 4 стодоли і 4 хати. В полуміни згорів 4-літний Вас. Тимків. Причина пожежі лиха будова комина. В перемиськім повіті були пожежі в Болестрашичах. Згоріли будинки А. Ключинського і Вл. Нича. Підпалив сірниками 6-літний синок Ключинського. На Підвиню, передмістю Перемишля згоріли будинки Кухарського.

В Бєльську були заворушення у звязку з льокавтом. Коло 7.000 робітників втратило працю. Дійшло до більших сутичок між поліцією і робітниками. У висліді кількох ранених.

Жидівська Аґенція почала вербувати жидівських купців на еміґрацію з Польщі до Палестини. Має виеміґрувати кілька тисяч жидівських родин. Відповідні фонди і землю Аґенція вже придбала. Досі 50 проц. землі в Палестині находиться вже в руках Жидів, хоч жидівського населення нема там і 15 проц.

Цікава книжка п. з. „Здоровля і сила через правильне віддихання" появилася в німецькій мові в Липську. Вона потрібна співакам, проповідникам, акторам, аґітаторам.

Гроби зперед 2.700 літ відкопано в околицях Торуня на Поморю. Вони походять з молодшої камінної епохи і мають вигляд скринок.

В Німеччині збудовано в 1930 р. 320.000 нових помешкань, а публичні будівлі зросли з 3.5 міл. куб. м. на 6.2 м.

В Персії й полудн. Італії відбулися на днях нові землетруси. Сильно потерпіло перське місто Тебріс.

Оперові театри в Римі, Медіоляні, Неаполі й Ґенуї мають перевести фузію. Артисти булиби зобовязані виступати по черзі в усіх 4 театрах.

Жінки домагаються знесення прогібіції. Президент Фінляндії одержав меморіял, підписаний 118.000 фінських жінок, в якім вони домагаються скасування прогібіції. Підписи зібрані в 5 величезних томах.

Фашистівська унія рільничих синдикатів розписала премії для тих родин, котрі найдовше господарили на власнім ґрунті. Зпоміж 169 конкурентів отримали премії 4 родини, бо в їх посіданню господарства находилися більше ніж 500 літ.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 46—50

Великий панцирний корабель „А“ спущено на воду в Німеччині. Акту „хрестин“ довершив през. Гінденбург. З цілої Німеччини й Австрії зорганізовано прогульки делеґацій. Видано 56 тисяч білетів, в тім 8.000 для шкільних дітий.

Танамі називається нова країна золота, відкрита серед дуже неприступних пустинь Австралії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіння подає до відома, що принимає учеників до першої гімн. кл. на шкільний рік 1931. Що до блищих інформацій прошу звертатися до Управи. 958 2—6

ПАРОХІЯ ЛІСКИ, п. Коршів к. Коломиї, в підгірській околиці, до стації зелізн. 1 клм. на лінії Коломия—Станиславів, до заміни. Зголошення в тут. Уряді парох. 961 2—2

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Врановської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 16—100

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 2-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Ч. 1.	Др. А. Ушенічнік: **Основи соціольоґії**	3.— зол.
Ч. 2.	Кірх-Лотоцький: **Світила Сходу** (вичерпане)	
Ч. 3.	о. Др. Я. Левицький: **Спіритизм**	2.— „
Ч. 4.	о. Др. Діонізій Няраді: **Життя св. Кирила і Методія**	0.80 „
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60 „
Ч. 6.	Др. Ст. Томашівський: **Петро 1-ий уніятський митрополит**	1·50 „
Ч. 7.	**Греко-кат. Церква, її історія**	0.95 „
Ч. 8.	Др. О. Назарук: **Преса**	3.— „
Ч. 9.	**Борці за церкву ч. I.**	2.— „
Ч. 10.	Ф. Савіцький: **Емануїл Кант**	
Ч. 11.	Осип Назарук: **Вчасна весна в півн. Алберті**	0.50 „
Ч. 12.	Т. Галущинський: **Найвисший пастирський уряд в Христовій Церкві**	0.60 „
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** (Начерк проповіди про пресу). (Добровільний даток на пресу).	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву ч. II.**	2.— „
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді**	0.40 „
Ч. 17.	Еп.Г.Хомишин: **Пастирський Лист**	0.40 „

На замовлення висилає Адміністрація „НОВОЇ ЗОРІ“, Львів, Кльоновича 8, II.

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON“,

с-ка з огр. пор. у Львові,

вул. Зиблікевича 1. і вул. Зелена 2. Тел. 28-75.

На складі: Лямпи, жарівки, мотори, **рефлєктори на сцени і дансінґи, які також на бажання випозичаємо.**

915 9—10

ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ

БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ

продає детайлічно

М. Евальд, Львів, Собіського 5.

949 6—8

Секундар Положничо-Ґінекольоґічного Відділу

Др. мед. Зиґмунт Надель

спеціяліст жіночих хоріб і акушер

953 приймає 2-2

Львів, 3 Мая 12. — Тель. 32-00.

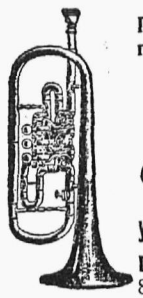
Спеціяліста акушер, ґінекольоґ-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІҐИ 89

946 Тел. 51-67. 4—10



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на догідних услівях набувати можна

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 21—25

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 18—25

Ще лиш короткий час

Цілковита випродажа

всіляких блаватних товарів як також полотен і білля

К. МЄШКОВСКИЙ

Львів, Пл. Марійська ч. 4.

957 1—6

Не викидай своїх ґрошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 32-50

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики ҐОНСЄЦЬКОҐО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, ґоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати в аптиках. 920 9—10

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІҐИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати. 947 8—20

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірурґічних.

955 Лікування жиляків 2-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ	вовняні від	зл. 20
	з пуху від	зл. 130
МАТЕРАЦИ	з морської трави від	зл. 32
	з волосіння від	зл. 75
ПОДУШКИ	від	зл. 18
ПІРЯ	на вагу	зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ	на подушки	зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 11—15



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 16-?



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хеміkалія.

Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплєтні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 14—20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 24-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 28. травня 1931. Ч. 38. (438)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Справа Сх. Галичини в Женеві

„Комітет Трьох“, зложений з міністрів Гендерсона та Гранді'я і представника Норвегії мін. Броклянд'а, відбув кілька засідань з участю поль. мін. Залеского над українськими скаргами в справі пацифікації й видав такий комунікат: „Кілька просьб у справі положення української меншости в Польщі було предметом нарад Комітету трьох. Розбирано кожду справу представлену в тих просьбах на засіданнях відбутих в січні в Женеві і в квітні в Лондоні. Досліди переконали комітет трьох, що розвязання сеї справи неможливе без розсліду в с і х співчинників проблеми. В тій ціли найлучше здержатися з засадничим рішенням. В днях 21 і 22 травня комітет запізнався з інформаціями, які доставила делегація Польщі. Польське правительство бачить можливість зліквідування скарг. Комітет трьох від самого початку мав виразне враження, що найліпша метода — відложити справу до слідуючого засідання. Комітет трьох сподівається, що поведення польського правительства зустріне в української меншости охочий відзвук і знайде вираз в мирнім співжиттю між обидвома відломами населення.“ Польська преса передаючи зміст комунікату, називає його побідою Польщі та фіяском українських заходів.

Лист від мучеників з України

Знана редакції особа передала нам до оповіщення лист з В. України, з котрого виймаємо ось що (пропускаючи розуміється імена людий і місцевости):

22. 4. 1931.

„Тішимося, що про нас памятаєте. Всі, котрих на карточці згадуєте, дякують за память і пересилають сердечні бажання всього доброго. Неможливо відповідати на всі питання, бо за переписку з заграниці дуже переслідують. Скажу лише що погружаємося щораз більше в море нещастя враз з нашим потомством, що раз більше нас переслідують: д. Б. (розуміти треба: дім Божий) замкнений, вже більше як півроку не мали ми набоженьства, бо всі наші провідники (роз. священики) вислані в далекі сторони півночі, ведуть сумне життя. До тих нещасть ще нас мучить голод. І так дізнаємо Geistes- und Leibeshunger. Читаємо на картці, що ніякої надії не можемо мати нізвідки, але надією нашою Господь з Сіону. Поручаємося всі святим молитвам.“

—o—

Крівавий страйк

В Яворжні 6 забитих, 15 ранених.

В домбровським і краківським басейні промисловці хотіли обнизити робітникам платню на 10 проц. Робітники відповіли штрайком. Уряд взявся посередничити. З початку страйк мав спокійний перебіг. Одначе вівторок 19. б. м. дійшло до крівавих заворушень. Кількатисячна товпа робітників по донесенням польської преси намагалася затопити копальню ім. марш. Пілсудского в Яворжні. Поліція недопускала до того. З товпи посипалося каміння і револьверові стріли. Поліція вжила пальної зброї. У висліді двох поліціянтів ранених, 6 демонстрантів убитих і 15 ранених.

Учительство у нас а в Поляків

Пишуть нам: Окружний Відділ Т-ва Вз. Помочи Укр. Учит. в Рогатині розіслав запросини на сходини членів у Бурштині на день 21 травня, на наше Господне Вознесення з додатком: „Будьте безумовно на сходинах“. Польське учительське Т-во „Огніско“ в нашім повіті урядило рівнож свої сходини в день свята Вознесення, але — нашого, а своє свято пошанувало. Читальня в Бурштині, де в наше свято о год. 10 передпол. зачалася „гутірка“, се другий будинок від церкви. Люди йдуть до церкви, а управитель 4-кл. народної школи, розуміється, „Рідної Школи“ — реферує. Такий приклад нешанування своїх свят дає нашому народови наше учительство та ще до того з „Рідної Школи“. А потому дивуються, що у Поляків приватне шкільництво розвивається, а в нас ледви дихає. Та — польське учительство шанує Церкву, основу моралі суспільности, а наше понижає.

—o—

Наслідки большевицького виховання

Лікарські оглядини учеників в Ярославлі (корінна Росія) виказали 71 проц. учеників хорих венерично, 41 проц. сухітників і 83 проц. виснажених в організмі наслідком злого віджившлювання, надуживання алькоголю і передчасного полового життя. („Кур. Поранни“).

—o—

Памятник для творця есперанта

В Білостоці має станути в б. році памятник д-ра Заменгофа, творця міжнародньої мови есперанта. Д-р Заменгоф уродився в тім місті. Магістрат м. Білостоку визначив на сю ціль 3.500 зол. Відслонення того памятника наступить по конґресі есперантистів цілого світа, який відбудеться в серпні б. р. в Кракові при участи делеґатів 40 народів.

—o—

Новий рух — нудизм

Нудизм (від лат. „нудус“ = нагий) проявився в Німеччині й перейшов до Франції. Тепер доносять з Італії, що новий рух вкорінюється й там. Перший більший клюб нудистів повстав у Медіоляні й має 600 членів, переважно мужчин. Члени того клюбу, мужчини й жінки, ходили буквально нагі в парку коло воріт Семпіона, поки поліція не заборонила. Тепер вони ходять постійно в купелевих перепасках. Мають свій ресторан, без алькоголю і без мяса. За огорожу свого місця нечленів не пускають.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 38-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

ДУМКИ НА ЧАСІ

Потреба катол. орґанізацій для нашої сільської й ремісничої молоді.

В наших тяжких часах переживаємо й оден відрадний факт, а саме факт постійного морального й релиґійного відродження укр. галицької суспільности в катол. дусі. Повстають укр. кат. орґанізації, яких завданням усувати з публичного й приватного життя Українців руйнуючий релиґійний індіферентизм та побудування цього життя на трівких засадах катол. науки. Розвивається та поширюється укр. катол. преса. Активніше життя проявляють релиґійні товариства. Все це наповнює радістю серце кожного Українця католика, дає надію на повне релиґійне і тим самим національне відродження. Це заслуги Катол. Акції. Та вона має й одну недостачу: не є ще всебічна, бо в ній майже цілковита відсутність укр. молоді. Ще до тепер, поза невеличкою частиною академічної та ґімназійної молоді, не втягнено в ряди Кат. Акції ширших її кругів, а вже цілковито з а б у т о н а с і л ь с ь к у т а р е м і с н и ч у м о л о д ь. Коли глянемо на инші катол. народи, то побачимо, що вони живо інтересуються своєю молоддю. Це не диво, бо молодь це будучність Церкви й народу. Там творяться для молоді ріжні релиґійні, а то й спортові, руханкові товариства, де під проводом старших, досвідчених людей виховуються сильні, чесні характери, де молодь гартується та старанно виховується для вірної служби катол. Церкві і свому народови. Такі товариства гуртують біля себе майже всю академічну, ґімназійну, ремісничу та сільську молодь. У нас чогось подібного досі нема. А такі товариства для нас особливо під сю пору конечні, тимбільше, що теперішна українська молодь переживає дуже важкі часи. По розвязанні „Пласту“, по майже цілковитій ліквідації „Лугів“ і „Соколів“ вона опинилася на бездоріжжі, зовсім розпорошена й незорґанізована. При такій ситуації іде легко праця ріжним темним духам, що стараються нашу молодь здеморалізувати, здобути її душу й тим самим завдати нашій Церкві й народови смертельний удар. Українська катол. суспільність мусить рішуче реаґувати проти такої роботи, мусить зберечи свою молодь перед релиґійною й національною загладою. Молодь конечно потребує своїх орґанізацій, які формувалиб її світогляд, які спрямовувалиб її молодечу буйність і завзяття на добрі шляхи. Отже створення украін. катол. орґанізацій не тільки чисто релиґійних, але й спортових, руханкових, обхоплення ними сільської, ремісничої, ґімназійної й академічної молоді, де під проводом старших людей ширилаcяб католицька ідея та здорова національна думка, являється святим обовязком укр. катол. громадянства супроти Церкви й батьківщини.

В. Б.

Огляд преси

Неможливість єдиного фронту.

„Мета“ в ч. 11. пише, що там, де ріжниці поглядів засадничо ріжні, єдиний фронт стає проклоном. І тому пора зрозуміти, що народня освіта всіх ступнів і категорій, отже й позашкільна та освіта дорослих мусить спиратися на виразній ідеольогії, християнській. —

Ми вже 6-тий рік обстоюємо сю думку, яку тепер порушила „Мета“. Обстоюємо її не лише на полі просвітянської праці але й економічної та політичної, бо співпраця з людьми засадничо ріжних поглядів в одній орґанізації се стан д і й с н о ненормальний та й неморальний.

Цікаво, що на таку думку „Мети“ скаже тепер націоналістична преса і що скажуть ті люди, що рівночасно працюють в противних собі орґанах, нпр. ліберальнім і католицькім тай р і в н о ч а с н о фірмують такі орґани.

Перед Заг. Зборами „Просвіти“.

Дня 4 червня с. р. мають відбутися Загальні Збори „Просвіти“ за рр. 1929—30. З того приводу „Сельроб“ подає цифри, які „Просвіта“ повинна пояснити. М. і. твердить, що „Діло“ платить „Просвіті“ всего 800 зл. чиншу за цілий перший поверх (від ул. Руської), де міститься його друкарня і за ряд редакційних кімнат на 2-ім поверсі. Коли се правда, то річ ясна, що це грубе надуживання загально-національного добра „Просвіти“ на цілі одної партії, зґл. спілки власників „Діла“. Се надуживання тим більше несовісне, що „Просвіта“ в великих довгах. Страти її з кінцем 1930 р. мають виносити 586.000 зл., а в активах є до того сумнівна позиція в висоті 300.000 зл. як вартість запасу книжок. Між довгами сам рахунок Оренштайна виносить 40.000 ам. дол., позичених на 12%. І при тім всім така велика камяниця „Просвіти“ в самім центрі дає всего 2.000 зл. доходу.

Підчеркуємо: коли все те правда, то річ ясна, що „Просвіта“ стратить незабаром усе своє майно, складане цілим народом поверх півстоліття. Отже на Загальних Зборах мають їх учасники о б о в ’ я з о к без обиняків вияснити правдивий стан і ратувати, що ще дасться вратувати.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛО
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 42—50

Ціни в „раю“

Оден з наших ВҐІ. Читачів пише нам:

Дня 15. квітня 1931 р. повернув я з Москви. В кооперативах для чужинців можна дістати товари в довільній скількости по сталих цінах. Кільоґрам масла коштує 15 долярів, сира 7.50 долярів, яйце пів доляра, кільоґрам шинки (що правда, дуже смачної) 12 долярів, 1 кґ. ковбаси 11 долярів, літра сметани 2 доляри, літра молока пів дол,. 1 кґ. яблок 10 центімів, кільо помаранч 10 центімів, літра бонґу пів доляра, літра вина пів доляра, літра пива 10 центімів, кґ. білого хліба 10 центімів, літра меду патоки 10 центімів! Подані ціни для панків!...

Релігія, яка бачилаб Бога тільки в матерії й тому тільки тіло уважалаб „божим“, перейшовши в обичай, мусілаб видати мораль, яка уважалаб цінними тільки такі твори мистецтва, які звеличувалиб мясо. Після тої „моралі“ треба булоб відкинути як неморальні всі христіянські твори мистецтва, котрі представляють ничтожність мяса (Г. Гайне, „Ромонтична Школа“, 1833).

На сезон весняний і літний
С У К Н А
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.
На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки. Коци на ліжка і коні поручає фірма
Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7. (напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 15—20

ЗНАМЕННА ВІЗИТА

В неділю, дня 17. мая ц. р. вибрався я по шкільнім Богослуженню в урядовій справі до Озерян, села віддаленого від Товмача яких 10 км. Тут вірні по Богослуженню розійшлися вже домів, тож я заїхав на приходство. Хоч воно зовсім нове, то вже один погляд на будинок вказував на якусь „своєрідну пацифікацію“. Входжу до середини і бачу: Три фронтові вікна вибиті, віконні рами поломані — звисають, на підлозі потовчене шкло і розкинене каміння. Се невідомі справники між 12—1 годиною в ночі зробили таку візиту нашому священикови. До голови роєм товпляться гадки: Хто се мігби бути? І то вже другий раз! І скоро насувається відповідь: Чужі, сусіди того не зробили, бо і з якої рації? — Свої, добрі діти не відвідують рівнож в тій порі і з такими візитівками свойого душпастиря, що його шанують, слухають, люблять, що до нього прилягли душею і серцем. Може покликаним до того чинникам удасться усталити, хто в Озерянськім случаю бідним дітям пхнув каміння в руки і вислав — на разі опівночи — на таку роботу, — хто загалом беручи, є причиною занепаду всякого авторитету, суспільного і родинного, хто між здорове зерно засівав кукіль, що з нього вже денеде й повиростало буйне хабаззя, хто опоганив рідну дитину, доню св. Церкви, Просвіту, що вона місцями стала резервоаром, звідки по наших домах під сучасну пору розходяться родинні непорозуміння, сварки, лайки, гніви і навіть бійки, де народови рабується правдиву віру, відчужується від рідної мами — Церкви, де і до без того хорого орґанізму „встрикується“ їдь ненависти до всего, що Боже, яка ділаючи пхає в долоні палки і коли, в руки каміння!..

Се перше значіння поданого в заголовку прикметника: „знаменний“. То слово має ще і друге значіння.

Я застав Тебе, дорогий Брате, трохи прибитого. І на хвилинку не смію припустити, що причиною того нічна візита „наших каменярів“, а пригноблення приписую радше недузі, що Тобі докучала цілий минувший тиждень, із-за чого Ти не міг у свій час до мене прибути. Дорогий! Таж не давно, перед роком, спочивала на Тобі Ординуюча Тебе Рука Того, що на Нім і ниточки нема сухої, цілої. Якщо хотівби зібрати з повних трох десяток літ всі печатані, писані шмати, що неустанно „візитували“ Твойого Архиєрея, які стоси того зібралосяб! А що сказати про „устне передання“ з того часу? Може то **speciale donum ordinationis**, що не всім припадає в уділі, лиш деяким? Нѣсть рабъ болій Господа своєго! Коли нашому святому Йосафатови відмовлено просто ґідности чоловіка, коли всю нашу духовну Єрархію від вершин зогиджено, змішано з болотом, вщіплено ненависть до всякої без розбору духовної ризи, тоді такі північні візити не можуть бути для нас несподіванкою, як і не сміють путати наших рук у дальшій, інтензивній праці.

А може то перший етап дошкулювання Церкві і її слугам, устним і печатаним словом, їм не дописав і ми входимо вже в другий етап — їх діл?

По їх стороні пора ділання: темна ніч, а засобами: каменюки, палки і таке инше... І від того, що ми поставимо зі своєї сторони, залежатиме, чи ми удостоїмося від Бога діждати і на собі дати перевести третий етап... Дорогий Отче, Павле! Каменюка від Тебе була віддалена щ е кілька метрів і в ж е кілька метрів. — Може Бог хоче від нас ще визначніших жертв! Коби ми були достойні таку жертву зложити. Нині каменюка ще кілька метрів від нас віддалена. В нашій молитві і праці а в Божій ласці лежить ту ласку до себе зближити, або каміння ще відсунути.

Подякуй, Дорогий Отче, Всевишньому за „знаменну візиту“ словами гимну св. Амброзія: „Тебе Бога хвалим“.

о. Ав. Плавюк, катехит в Товмачи.

—o—

Рада Старих

З ініціятиви нашого Сеніора президента Юліяна Романчука і на його запрошення зібралося в його домівці у Львові в неділю дня 17. мая ц. р. девять старших громадян: Юліян Романчук, о. Олександер Стефанович, радник Сидір Громницький, Др. Андрій Чайковський, Др. Теофіль Окуневський, Др. Лесь Кульчицький, Др. Стефан Федак, Др. Кость Левицький і радник Роман Сосновський, та всі одноду шно вирішили, що вони творять орґанізацію під назвою: Р а д а С т а р и х. Отся орґанізація буде добирати людий з усіх партій. Приводом до цего було розважування, що теперішний час незвичайно тяжкий і небезпечний для нас Українців, та вимагає зібрання й орґанізування всіх наших сил задля нашої оборони й охорони. Тому 70-літні і ще старші ветерани постановили не тільки продовжувати свою дотеперішну роботу, але оснувати ще нову орґанізацію „Раду Старих“, для сполучення досвіду і розваги старших з бодрістю і силою молодших. Вони не беруться до якогось проводу старших, а тільки хочуть подавати до відома нашого громадянства у справах національних: свої безпартійні думки і поради, як також ставати в ряди зі всіми тими, що з чистими руками і з чесними думками приступають до доброго діла. Вони хочуть цим: одних заохотити до національної праці та других порушити, щоб над своєю роботою застановилися і розважили, чи і як належалоб її спрямувати, уліпшити або поправити... Вони будуть отже від часу до часу відзиватися до нашого громадянства та просять, щоб їх вислухати. Тимчасовий провід „Ради Старих“ віддали приявні в руки Дра Костя Левицького.

Маленький фейлєтон

Нові способи проти божевілля

Славний віденський психіятр, проф. Ваґнер-Явреґ, котрий одержав нагороду Нобля за свій винахід лічення паралізи через защіплювання малярії, пише: Богато умових хоріб повстає в наслідок туберкульози, тифу, дифтерії, зараження ґонококами і т. д. Вже 14 літ минуло від часу, коли вспів вилічити хорих на паралізу при помочи малярії. Виліченя наступило таке основне, що ні в однім випадку та умова хороба у вилічених не вернула. Супроти того взявся я до щіплення ріжними родами серуму людий хорих на инші умові недуги. Нпр. ствердивши, що у когось умова недуга проявилася під впливом туберкульози, уживав я туберкуліни. Успіхи є такі, що хорих не треба бодай брати до заведення для божевільних, але можуть оставати вдома. Ті досвіди щойно в початках.

—o—

Сумна палата

для жінок президентів Франції.

З приводу вибору нового президента Франції дневник „Ексцельзіор“ пригадує, яку долю мали жінки президентів. Всі — з виїмком двох: пані Мак Магон і пані Мілеран — чулися нещасливі в елізейській палаті. І так пані президентова Карно говорила: „Сумна то палата, в ній зустрічає родину президента руїна“. Пані Фор, котра була дуже побожна, в день, коли відбувалися вибори на президента, весь час молилася, щоб її мужа не вибрано. Коли президентом вибрано Любет'а, відвідав його родину Жан Бернар і застав в огороді малого 10-літного синка Любета, котрий там бавився. „Ти мусиш бути дуже рад, що твого татка вибрали ми президентом?“ запитав його. — „Так“, відповів хлопчик, „тільки від того часу нема веселости, бо мама разураз плаче“. По 7 літах коли її чоловікови другий раз предкладали кандидатуру, таки переперла, що він кандидатури не приняв. Пані Пуанкаре відразу противилася, щоб її чоловік кандидував на президента. Та він не послухав жінки — і стратив за той час весь свій приватний маєток, якого з трудом доробився: жінка видала там все ріжним жебракам так, що коли кінчився час його президентури, не мав окрім останної пенсії ні сотика. Пані Дешанель так не любила елізейської палати, що як тільки вибрали наслідника її мужа, таки зараз казала спакувати всі річи на два вози й перенеслася до готелю серед дощу...

ФОТОГРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 20-20

Преса і шкільна дітвора

Німецький Інститут для справ преси під проводом проф. унів. д-ра Довіфата розіслав 100.000 анкетних листів до шкіл. Ученики(ці) мали відповісти на запити без подання своїх імен. Досі наспіли вже частинні відповіди. Нпр. на 435 хлопців між 12 і 15 р. життя тільки 3 не читають ґазет, 274 читають правильно, 253 неправильно. Зовсім подібно мається річ з дівчатами. Хлопці читають найбільше вістки про спорт і техніку, дівчата про нещасливі випадки і дрібну всячину. З відповіди видно, що преса впливає вже на дітий сильніше, ніж загально думали досі старші. Супроти того вибір ґазети для дому належить тепер до перворядних справ виховання.

Більшу радість дасть тобі постійна терпеливість, як влада над цілим світом (Тома Кемпійський).

*

Се булоб смішне і свідчилоб про незнання життя, колиб ти дивувався ізза якої небудь події в твоїм життю (Марк Аврелій, XII, 13).

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

І коли християнство жадає, щоби слуга слухав свого пана, підвладний своєї зверхности, діти родичів, жінка мужа, і щоб цей послух випливав зі совісти, тому, що так Бог хоче, то се значить, що християнство признає стількиж авторитетів установлених самим Богом. Тому християнин не може навіть у справах дочасних признавати лиш ті авторитети, котрі сам собі створив і не може домагатися ні проголошувати усунення всякої „залежности від поваг даних Богом“.

г) Крім того соціял-демократична партія се партія революційна. Вона навіть сим чванiться і голосить безумовне право до революції т. зн. до насильного перевороту в істнуючім правно суспільнім ладі і до повалення леґального правительства.

На той шлях жаден католик не може за нею піти, коли не хоче спроневіритися своїй вірі. Чейже ся віра устами св. Павла наказує: „Кождий нехай слухає власти, бо нема власти, лиш від Бога, а то що є, Богом установлене. Тому хто противиться власти, противиться божій постанові. А котрі спротивляються, самі на себе стягають осудження“. (До Римлян 13, 1 і д.).

Не зміняє річи також те, що умірковані соціялісти, заявляються за „леґальною, мирною революцією“. Чого можна сподіватися по такім запевненню, наглядно показали події останніх літ. З хвилею, як тим „поміркованим“ здається, що надійшла хвиля і нагода загорнути власть у державі, вони зовсім не цураються вжити брутального насильства. Впрочім насильства вони навіть не можуть зречися, бо без його примінення не осягнуть того, щоби властителі продукційних дібр позволили собі видерти засоби виробництва. ґ) Соціял-демократія як партія наскрізь перенята клясовою боротьбою. І веде ту боротьбу через постійне підсичування клясової ненависти так, що зовсім очевидно мусить довести до взаїмного юдження й огірчення, до розрухів і бунтів та вкінці до домашної війни, як це ми вже тут і там бачили і може ще будемо бачити. Ясно, що робітникам, як кождому іншому станови, вільно стреміти до признання своїх прав і боротися за них при помочі всіх допускаємих засобів. Одначе спосіб боротьби, яким послуґується соціял-демократична партія стоїть в різкій суперечности з християнською заповідю любови ближнього, яка є душею всеї християнської моралі. Тому також з тої причини католик, котрий направду хоче зберігати науку й заповідь свого Учителя, не може пристати до соціялдемократії, бо не може згодитися з способами її боротьби і помагати вести таку боротьбу.

д) Таксамо з наукою католицької Церкви не дасться погодити підставове домагання соц.-дем. партії: знесення приватної власности на засобах продукції.

Правда, у віденському часописі „Seelsorger“ висказано інший погляд. Д-р Пфліґер стверджує, що сьогодняшне наше позитивне право опирається на старім римсько-поганськім понятю власности, що хоч Біблія приймає власність, нема в ній ані одного речення, котре власности надавалоби якунебудь вартість реліґійну і навпаки, св. Письмо все говорить про власність як про небезпеку для реліґійного життя; тимчасом з науки нинішних учителів християнської економічної етики виходить таке, немовби Спаситель тому тільки прийшов на сей світ, щоб забезпечити людям мішок з ґрішми. „Der Seelsorger“ IV річник, ч. 1. ст. 9.). В тім самім часописі один світський католик з університетською освітою вчить нас, що соціялізм властиво не тільки не заперечує приватної власности як такої, але навіть її признає; домагається лиш скасування одного рода власности, а саме власности на засобах продукції. А чи має наступити соціялізація тих засобів продукції, чи ні, це — на думку того пана — питання чисто економічне, згл. соціольоґічне. За таким розвязанням сеї справи або проти нього можуть промовляти ріжні арґументи, одначе теольоґічних арґументів нема ні за, ні проти соціялізації засобів продукції. Тому боротьба з соціялізмом як суспільною теорією з реліґійних причин неоправдана. „Der Seelsorger“ III., 11/12, стор. 306).

*) Гл „Н. Зоря“ чч. 10—37.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Еспанія пересторогою. Д-р Альфред Міссонґ пише в катол. „Шенере Цукунфт“: Для католицизму в Еспанії можуть настати тяжкі часи. Якже католики приготовані там до т. зв. „культурної боротьби“? Дуже зле. В еспанськім католицизмі летаргія. Велика часть клеру мало освічена. Науковою працею займаються тільки Єзуіти й Авґустини. Також в области душпастирства найбільш діяльні Єзуіти, а світ. клер часом сильно занедбується. Йому видається важнішим уряджування величавих церковних парад і взагалі зовнішностий, ніж душпастирська праця. Нижче духовенство не має відповідного духового рівеня й тому чується низше від світської інтеліґенції тай несміло усувається на бік. В таких обставинах трудно поважно говорити про катол. акцію. Тому духовенство без впливу. Доказує се нпр. такий факт: У місті Ґренаді, де на 100.000 мешканців є 150 духовних і 50 монастирських закладів, велика більшість населення голосувала за республикою і проти Церкви. А про брак духовенства трудно говорити, є тільки брак штучно викликаний через кепське розміщення духовних. Нпр.: При катедрі в м. Толедо „працює“ 80 священиків, в тім 28 каноніків і 26 бенефіціятів, а по селах нема відповідного числа духовних. В Мадриті одно передмістя з 70.000 душ має всего одну церкву! В шкільництві величаво працюють властиво тільки Єзуїти. Якби їх прогнано (чого домагаються ліві), то за одним замахом знищилиб католицьке шкільництво, будоване століттями. Університети зовсім в руках ліберальов і масонів. Катол. професори рідкі виїмки. Не дивота, що 85 прц. студентів настроєні до Церкви ворожо або байдуже. Також на катол. пресу звертали еспанські католики як найменше уваги. На всю Еспанію є тільки один катол. щоденник „Ель Дебат“ в Мадриті, котрий має якусь вартість. Розуміється, тепер перед самим наступом масонів уже запізно направляти занедбане. Все те доказує, яка необхідна вчасна і строга самокритика, котра виказувалаб усі блуди, браки та занедбання католицького руху. І в Еспанії називали „неспокійними духами“ тих католиків, котрі критикували й перестерігали. Їм казали мовчати, щоби противники не довідалися про слабі сторони катол. руху. Та вороги й без того знали се. А за покривання гарними красками того, що було зогниле й ломалося, приходиться тепер дорого платити. Давали себе заколисувати, а тепер — за пізно. Якби католики були дали там більше свободи людям слова і пера, котрі мали бистрий погляд і відповідний хребет, — то сьогодня булоб неодно виглядало інакше. А так — запізно...

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,
ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . **зл. 7·50.**
Килими, народня штука поручає:
Людвик Геґедіс, Львів **філія: Галицька 5.** Тел. 30-32. **Коперника 11.** Тел. 26-09.
962 1—0

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ВАРШАВІ на Замку від тижня йдуть безнастанно політичні конференції марш. Пілсудського і прем. Славка. Тема конференцій: зменшення буджету, вишукання нових жерел приходів і нових кредитів. Здається, перед феріями сойму не скличуть. Сойм збереться на надзвичайну сесію доперва вчасною осіню. Пізною осіню буде скликана також звичайна буджетова сесія сойму.

СЕСІЯ ПАНЕВРОПЕЙСЬКОГО КОМІТЕТУ скінчилася. Окрема комісія т. зв. координаційна має занятися ріжними предложеними проектами усунення економічної кризи. Комісія має зібратися 6 липня б. р. Крім того скликано на 10 червня б. р. до Женеви збіжевий комітет, котрий має занятися можливістю розплянування вивозу збіжжа з найблищих жнив. В справі безробіття вибрано підкомісію, котра має перестудіювати можливість міжнародної виміни робітників на ринках праці і прослідити можливість рільної еміґрації між поодинокими краями.

СЛУШНІ ЗАМІТКИ. Краківський „Час" пише з приводу 40-ліття енцикліки „Рерум Новарум": Якби через тих 40 літ катол. інтеліґенція присвячувала була суспільним справам хоч трохи того часу, який присвячувала клюбам і бріджови, то суспільна справа виглядалаб інакше. Одначе тут катол. інтеліґенція не взяла участи в орґанізуванні катол. життя, як це сталося в Бельґії й Голяндії. Тому суспільність незорґанізована й пасивна та виглядає так, як російська перед 1914 роком.

РІШЕННЯ РАДИ СОЮЗА НАРОДІВ в справі польського звіту щодо виповнення зобовязань Польщі в горішно-шлеській справі відложено на предложення нім. мін. Курціюса до осінньої сесії Союза Народів.

ОЛЕКСАНДЕР ШУЛЬГИН в імени УНР і представник Грузинів Шенкелі вручили Бріяндови як предсідникови паневропейського комітету протест проти допущення Літвінова до участи в працях комітету. Нота Українців стверджує, що Україна, Кавказ і Туркестан находяться під окупацією совітських військ і тому большевицький уряд не має права заступати в Женеві тих країв.

МІН. ЗАЛЄСКИЙ сказав ред. „Іскри", що він з Сесії Ради Союза Народів на загал вдоволений.

СЛІДУЮЧА СЕСІЯ Союза Народів пічнеться в Женеві 1-го вересня б. р.

ПОЛЬЩА дістала в Англії позичку в сумі 550,000 фунтів стерлінґів на розбудову телеґрафічної і телефонічної сіти. В тім на 350,000 фунтів товарами а решту готівкою.

„ҐАЗЕТА БИДҐОСКА" пише, що головний орґан санації „Ґазета Польска" предложила соціялістам з ППС оферту в справі підпирання санації. Та навіть таке підпертя — каже „Ґ. Б." — не вратує санації від упадку і то скорого.

В СТОКГОЛЬМІ, столиці Швеції, дійшло до кривавих бійок між комуністами й поліцією. Ранено 40 осіб, в тім 12 поліцаїв.

НОВИНКИ

60-ліття уродин В. Стефаника пошанувало академією у Львові Т-во журналістів і письменників. Оцінці творчости Стефаника з катол. становища присвятимо окрему статтю в 41. ч. „Н. Зорі".

На Загальних Зборах Земельного Банку Ґіпотечного у Львові виказано за 1930 рік 465.838 зл. 88 с. чистого зиску. Коли взяти під увагу, що се був рік тяжкої кризи, то се дуже великий зиск (в р. 1929 було 100.000 зл. менше зиску).

В Новосілці бучацького повіту злочинна рука кинула до церкви бомбу і знищила внутрішне уладження та вивалила стіну.

Львівський уряд здоровля перестерігає перед уживанням до страв природного леду з рік і ставів, бо в нім довго зберігаються ріжні бацили. Найлучше вживати леду штучного.

В українськім Академічнім Домі у Львові при вул. Супінського перевела поліція ревізію у студентів Грицая, Плахтини і Мишака.

Пожежі. В Ракові, пов. Долина, згоріли будинки Генр. Фокера. В Корчунку коло Дашави згоріли господ. будинки, хата й інвентар Ферд. Шкутника. В Сихові, пов. Стрий, згоріло 20 хат з господарськими будинками й інвентарем. Шкоду оцінюють на 84.000 зол. Кілька осіб попарилося. В Маріямполі вибухла пожежа в Дениса Костанського. Згоріло 22 господарств. Згоріло також коло 30 штук худоби. Пожежу викликала 7-літня дочка Костанського. В Річці, пов. Косів, вибухла пожежа в домі Мих. Григорчука. Підчас пожежі задусилося в димі його троє дітий. Треба скрізь уважати, щоб діти не бавилися огнем.

Загально-польський Зїзд психіятрів відбувся у Львові. На нім виголошено кільканацять рефератів.

Страйк офіцирів. „Ґлос Народу" в ч. 136 доносить, що в Ґдині польські офіцири маринарки відмовилися підписати умову в справі знижки платні. Тому уряд обсадив кораблі „Познань" і „Краків" офіцирами торговельної маринарки.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 47—50

——o——

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в золотих за 100 кґ. льоко стація навантаження віддаль від Львова 200 км.). Пшениця дв. 30.00—30.50, пшениця селянська 28.00—28.50, жито двірське 27.25—27.50, жито сел. 26.25—26.50, ячмінь на мливо 23.75—24.25, овес тал. 28.50—29.00, фасоля біла 31.00—33.00, вика чорна 33.00—34.00, вика сіра 31.00—32.00, кукур. ром. 25.00—26.00, гречка 40.00—41.00, ґрис житн. 20.00—20.50, ґрис пшен. 17.50—18.00, сіно прас. 13.00—14.00, солома 5.50—6.00. На біржі рух на жито і житну муку. Збіжжа, а головно ячмінь дещо знижкують. На загал положення не змінене.

Посмертна згадка

† **о. Лучечко Петро,** парох с. Красне, зисочанського деканату, ур. 1866 р., рукоположений 1893, помер 16 травня 1931 р. В. Й. П.!

——o——

Оповістки

Управа Місійного Інституту ОО. Василіян в Бучачі подає до відома, що на шк. р. 1931/32 можуть зголошуватися кандидати до II, III і IV кл. ґімн. — ті, що скінчили I, II і III кл. ґімназії клясичної. Подання належить вносити найдальше до 15 червня. До подання треба залучити послідне шкільне свідоцтво щонайменше з добрим поступом, метрику, лікарське свідоцтво і свідоцтво моральности від о. Катихита. Місячна оплата в Інституті після умови, однак не менше 60 зол. місячно. На всякі запити й інформації треба залучити пошговий значок. Подання вносити на адресу: Управа Місійного Інституту ОО. Василіян в Бучачі.

Пасічницький курс у Львові. Від 15 до 18 червня ц. р. у Львові, Товариство „Сільський Господар" влаштовує **курс для початкуючих пасічників.** Оплата за курс зол. 5.— Про мешкання і харчі стараються курсанти самі. Зголошення слати до Т-ва „Сільський Господар", Львів, вул. Зіморовича 20, **до дня 10. червня** ц. р. „Сільський Господар".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ ЛЕТГОРНІВ білих, найкращих несучок **по 40 гр.** штука, надсилає зворотною почтою. **Інж. Бучинська О. Львів – Jałowiec 166.** 963

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіння подає до відома, що принимає учеників до першої ґімн. кл. на шкільний рік 1931. Що до блищих інформацій прошу звертатися до Управи. 958 3—6

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА,** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 17—100

ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ

БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ

продає детайлічно

М. Евальд, Львів, Собіського 5.

949 7—8

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІҐИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 9—20



Центральна складниця

ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 15—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 33-50

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 31. травня 1931. Ч. 39. (439)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 5. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Замах на церкву в Новосілці

Пишуть нам: В ночи з 21. на 22. травня вкинено через вікно до церкви бомбу, котра вибухла й ушкодила сильно вівтар і майже все, що на нім було. На щастя кивот ненарушений. Бомба була домашньої роботи, валець шрапнеля наповнений порохом до розбивання каміння, підпалена льонтом. Поліція списала протокол і на тім скінчилося. Підозрілими уважають трох особняків, котрі вибиралися йти за Збруч і дійсно на другий день зникли. Кілька днів тому фабрикували вони таку бомбу у місцевого коваля Мороза і хвалилися, що мають у Совдепії добрі посади при міліції, але мусять мати тут якусь „заслугу", щоо їх перепустили через кордон. Є це Ружицкі, б. столярський робітник, лінивий і непотріб з Язлівця, Мальований і Пилипчук, головні стовпи місцевої Укр. Партії Праці. Обурення селян безмежне. Такого ще у нас не було. Має це бути початок роботи „радянців" у нас.

Уступило правительство Славка

На засіданню Ради Міністрів уряд прем. Славка ухвалив податися до димісії. Теперішня димісія уряду се несподіванка, тимбільше, що ще день передтим близькі урядови часописи влевняли, що перед феріями жадних змін в уряді не буде. Одначе хто пильно слідить тактику марш. Пілсудского і його табору, для того ніякі несподівання не є несподівані. Полк. Славек вертає на давне становище голови клюбу ББ. В опозиційних кругах, особливо ендецьких твердять, що та зміна уряду ніяких засадничих перемін в політиці не принесе. Це лише зміна осіб, а не системи. Натомість в санаційних кругах твердять, що полк. Славек уступив тому, щоб віддатися керовничій праці табору ББ, який згідно зі своєю виборчою програмою найважнішим своїм завданням уважає зміну конституції. Та справа в звязку з найблищою сеймовою сесією знов актуалізується.

—o—

Нове правительство Польщі

Президент держави затвердив уряд у такім складі: Президент ради міністрів: Ол. Пристор; віцепремієр: пос. Бр. Перацький; міністр внутрішніх справ: пос. Славой Складковський; міністр закордонних справ: Залеський; міністр військових справ: марш. Йосиф Пілсудський; міністр скарбу: пос. Ян Пілсудський; міністр справедливости: Міхаловський; міністр віроісповідань і освіти: Червінський; міністр земельних справ: сен. д-р Янта Полчинський; міністр промислу та торговлі: ґен. бриґади д-р Зажицький; міністр комунікації: інж. Кін; міністр прилюдних робіт: ґен. Норвід-Найґебавер; міністр зем. реформ: проф. д-р Козловський, міністр почт і тел. Бернер.

Хочуть війни

„Соціялистический Вѣстникъ" приносить таке письмо з СССР: Загальне вражіння таке, що з кождим днем все гірше. Люди про те тільки й думають, якби кудись втечи. Їсти нема що, гнет невиносимий, а до того шалена пропаґанда: Буквально спокою не дають, замало їм ґазет і плякатів, майже на кождім углі грімкоговоритель. І все про те саме: соціялізація, індустріялізація, ударні бриґади і т. д. без кінця. На селах бажають війни. Чому? „Щоб дістати в руки зброю". Повстання на Україні, на Кавказі і в Туркестані знов зачинають вибухати. Та большевизм має підпору в сфанатизованій і змілітаризованій молодіжи.

—o—

Величезні воздушні маневри

ТР доносить з Ню-Йорку: Над Ню-Йорком і здовж атлянтійського побережжа Америки відбулися найбільші воздушні маневри, які колинебудь уряджувано. 700 воєнних літаків прибуло в однім дні над Ню-Йорк. В маневрах взяли участь сотки літаків-бомбометів і заосмотрених в машинові кріси. На найвисшім хмародері сидів ґенеральний штаб, котрий має оцінити, чи можлива успішна оборона Ню-Йорку перед нападом ворожої воздушної фльоти.

Чи новий президент Франції масон?

„Л'Ер Нувель" оповістила таке: Думер ще в 1906 погодився з Церквою. Тоді заявив він таке: Коли я вступав до масонерії, була вона ще філянтропійним товариством. Потому наступала в ній небезпечна зміна. Масонерія стала кастою, з котрої вродився фатальний устрій протекції, підглядання, фаворизму й міжнародних кличів. А що такі погляди ніколи не були мої, отже в р. 1904 зірвав я всякі зносини з тими людьми, що нищили патріотизм. Я відзискав свободу і скінчив з клієнтами без чести.

І море має своїх циганів

На Філіпінських Островах живе дивне племя: „Морські Цигани Баяо". Їх головну збірну точку становить „пливаюче село" коло острова Сітайкай, найбільш полудневого острова архіпеляґу Сулю. Ті морські цигани родяться в човнах, живуть у човнах, вмирають в човнах і хоронять їх в човнах. Коли виходять на сушу, дістають завороту голови. Займаються залюбки морським розбишацтвом. Човнами по 8 душ допливають аж до острова Яви. З вигляду дуже пригадують людий кавказької раси. Відки се племя там взялося, не знати. Найдивніше те, що люди того племени хоч ціле життя перебувають на морі зовсім не належать до добрих моряків і коли море неспокійне дістають морську хоробу.

ФОТОҐРАФІЇ ДО І. СВ. ПРИЧАСТІЯ
по значно знижених цінах виконує ателіє фотографічне
„Venus"
Львів, вул. Академічна ч. 24.
883 Телєфон 38-08. 14—25

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 39-?
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

СТРАШНІ ПОДІЇ В ЕСПАНІЇ

та рефлєксії з приводу них.

Tat twam asi (З Упанішадів).

Сегорічні Зелені Свята на довго остануть в памяти католиків усего світа. Бо в часі сих свят з одної з найстарших католицьких країн наспіло богато вістий про такі страшні річи, яких мабуть ніхто не припускав у жадній фантазії. Ось дещо з описів, які приносить европейська преса: В самім Мадриті знищено коло 50 церков і монастирів. Таксамо в Севіллі, Малязі, Кадиксі, Аліканте і т. д., в цілім краю, скрізь після однакового пляну, скрізь під проводом агентів червоного інтернаціоналу. В Севіллі діялося таке: Товпа вдерлася до палати архиепископа, до катедри і до головних монастирів, підпалила ті будинки та зачала викидати на вулицю всяке церковне знаряддя. Священиків, котрі пробували боронити церков від профанації, били і приневолювали втікати, ґрупа напасників з червоним прапором вдерлася до головної святині і розбила славну подобу Найсв. Матери Божої з Кармелю, котра була предметом культу в цілій Еспанії. Відтак товпа згромадилася на площі Сан Педро, де нищила чаші, монстранції й инші предмети, зрабовані в церквах. З тих предметів зроблено костер і підпалено серед богохульних вересків і співів. Коли товпа вдерлася до палати Архиепископа, він вложив на себе торжественні ризи і з хрестом в руці, оточений цілою капітулою і клєриками вийшов напроти напасників. Товпа завагалася і на хвилю стала. Та виступив якийсь молодик і з проклоном на устах кинувся на Архиепископа й ударив його в обличча. Се осмілило инших — і зараз підпалено палату. Вона вся станула в полуміни. Священики мусіли схоронитися в катедрі перед розшалілою товпою. О год. 2 в день товпа напасників в числі коло 1.000 людий наблизилася до церкви Кармелітанок. Церква була порожна, тільки кілька осіб молилося перед подобою Пречистої Діви Марії, перед котрою ґоріли свічки і лямпади. Церковна служба затарасувала двері церкви. Одначе товпа виважила двері, вдерлася до церкви і підпалила головний вівтар, орґани та каплицю Богоматери. Перестрашені вірні втекли з церкви, а ґрупа напасників зтягнула з ніші горіючого вівтаря подобу Богоматери й кинула її на долівку, розбиваючи на дрібні кусні. Оден з напасників схопив голову подоби Богоматери й махаючи нею над головами згромаджених, зачав богохулити і проклинати. Нагло — як оповідають наочні свідки — впав з криком на землю, поражений апоплєксією. Тоді жах обгорнув напасників і вони в паніці втекли з церкви, а по місті лискавкою рознеслася вістка, що сталося чудо. Та-

кі самі страшні річи відбуваються в цілім ряді еспанських міст.

Описані тут події можуть очевидно наступити в кождій иншій країні, коли наступили в такій старій католицькій країні як Еспанія.

Річ ясна, що тих страхіть, які тепер діються в Еспанії, не можна приписувати католицькому народови тої країни. З описів видно, що товпи варварів, котрі по містах руйнують святині, мають приблизно 1.000 людий. Тілько злодіїв і розбишак можна зібрати в кождім більшім місті. Сумне тільки те, що католицький нарід не має ніякої орґанізації, котра фізично моглаби ставити опір руїнникам. Та нема не тільки успішної оборони християнських церков, але нема навіть загальної думки серед католиків про те, що крайний час до того приготовитися і про те, як приготовлятися.

Про причини того стану пише визначний німецький Єзуїт о. Ф. Мукерман ось що: Революція в такій католицькій країні як Еспанія мусить в найвисшій мірі інтересувати католиків на цілім світі. Та революція в Еспанії тим важніша, бо свого часу Ленін предсказав, що після Росії буде найскорше радянська республика в Еспанії (не треба забувати, що Росія й Еспанія все належали до тих країв, де найбільший відсоток неграмотних. — Ред.). Та хоч у тій справі і большевики і вільнодумці мають свою опінію, — католики на всім світі не мають про ту справу одностайної опінії. А не можна сказати, щоб католики не мали визначних публіцистів і в богатьох краях навіть значної преси. Отже коли є відповідні особистости до витворювання публичної опінії і є потрібні орґани, то деж причина того, що тої опінії нема? Річ ясна, що коли є потрібна інтеліґенція, а вона не проявляється активно, то се знак, що бракує їй в о л і. І се власне рішаюче. Ми маємо світовий католицизм, але йому бракує самосвідомости й запалу. Власне тому при вирішуванню великих міжнародних справ християнство майже зовсім виелімінованє. Та річ вельми інтересна, що католицтво не грає ніякої ролі навіть в часі, коли лібералізм, соціялізм і масонство знайшлися в розпучливім положенню супроти проблєму безробіття — і в тій розпуці зачинають своїм капіталом підпомагати Кремль, отже зачинають острити сокиру для ката не тільки християнської культури, але й — свого власного ката! Якже зрозуміти се, що навіть в такій ситуації така сила як світове католицтво не грає ж а д н о ї р о л і, не має що сказати і навіть не проявляє волі до того? Є три причини того. Перша причина та, що л і б е р а л і з м п р о с я к н у в с к р і з ь т а к о ж м і ж к а т о л и к і в, котрі спокійно дивляться на розділ релиґії від політики, релиґії від господарства, релиґії від науки й мистецтва. Через те релиґія стратила вплив на всі ті области. Й остав зрезиґнований нарід, котрий цофнувся до своїх церковних захристій і в своє приватне релиґійне життя, залишаючи публичні справи тим струям, які тепер панують. — Друга причина того стану ще більше дивна, ніж перша. Вона полягає на тім, що з висше згаданого блуда в католицьких кругах зроблено ще чесноту. І є між нами такі люди, котрі не памятають, що Христос післав своїх апостолів до н а р о д і в землі. Ті зрештою побожні люди бачать у християнстві якусь слабовиту тугу, якийсь „святий егоїзм“ мрії про — помешкання в небі для себе так, немовби Спаситель учив, що ті величаві помешкання в небі одержать тільки ті, що тут на землі мали — кепські помешкання (значить не вміли тут урядити життя). Такі люди здається взагалі не знають змагання людини до того, щоб уже тут на землі зазнати благословенства своєї релиґії. Ті люди оставляють журбу за нове урядження суспільного життя соціялістам і большевикам, називаючи їх матерялістами, чим вони дійсно й є. — Третя причина того стану в тім, що католицизм входить в надто щирий союз з тими силами, які рішають в господарці й політиці. Наслідком того являється ф а л ь ш и в и й консерватизм, котрий охороняє овочі, які вже зіґнили й ґальванізує трупи. Цікаво приглянутися, як міродайні провідники капіталістичної системи зачинають уже сумніватися в вічне треванння тої системи, а католицькі моралісти ще стараються мораллю нагірної проповіди охороняти несправедливий розділ дібр, повний поганської жорстокости і лихварського духа. Того рода католицизм забуває, що тільки Христова Церква має приречену вічність, а не жадна инша інституція на землі. — Весь світ відчуває, що великими крокаами наближається остаточна розправа між большевизмом і цивілізацією. Річ ясна, що тої боротьби по нашій стороні не можуть вести люди, яких християнство ослаблене лібералізмом, квієтистичною побожністю або висше описаним консерватизмом. Свящ. Кольома пише у своїй ґарній книзі про Жуана Австрійського, що св. Тереса жалувалася перед Господом Богом на те, що Він допустив до виходу Анґлії з католицької спільноти. На те Бог відповів їй: „Я хотів, Тересо, але люди не хотіли“. Чи своїм сегоднішним святим, котрі жалуються на постійно зростаюче світове поганство, може Бог дати інакшу відповідь?

Так пише Мукерман. Нам українським католикам третього з піднесених ним закидів мабуть не можна зробити. Зате два перші в повній силі відносяться й до нас. Через помішання католицизму з лібералізмом або, як каже станиславівський Владика, через той недобрий конкубінат правди з ложию ми слабі й н і к о л и не станемо сильні, поки рішучо не зірвемо з тим злом на всіх областях публичного життя, до політичної области включно.

Час не жде. Коли занедбаємо підготовку, ліві струї до решти підмиють нам ґрунт під ногами — і тоді буде вже запізно братися до роботи. Тут ще нема революції, а вже щораз частіші стають фізичні напади на Церкви і духовенство. Попередне число „Н. Зорі“ принесло згадки про два такі напади. Коли не буде контракції, ті напади будуть множитися й більшати.

Отже в обличчі ґрізних подій в однім з найстарших католицьких країв світа і також в нашім краю нехай кождий з нас запитає себе у своїй совісти: Чи проявляв я в своїм життю активність в католицькім напрямі, чи може вислугувався лібералам, які тільки підготовляють ґрунт до розвалу Церкви? Чи підпирав я як слід свою католицьку пресу, яка не сидить на двох стільцях? Чи поширював я ту пресу між народом? Чи творив я катол. політичну орґанізацію?

Коли крім зрозуміння ваги тих справ не буде й активности в ціли угрупування католицького світогляду і католицької орґанізації на всіх областях, — можна собі сміло сказати: Те, що там сталося, жде й нас тут! „Тат твам асі“ — То ти сам...

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 43—50

ЗМІСТ УКРАЇНСТВА Й МОСКВОФІЛЬСТВА *)

Сучасне москвофільство в Галичині вже не те, що було. Воно від часу великої війни під оглядом чисельним дуже змаліло, під оглядом ідейного змісту сильно поступило в добрім того слова значінню. А саме: серед сучасного нам москвофільства нема вже не тільки ніякої погорди до мови „пастухів і свинопасів“ (так вони колись писали про мову народу, з якого самі вийшли!), але й до самої суті українсва як оправданої історичним розвитком окремішности, управненої до відіграння великої ролі в будуччині. Правда, теперішні москвофіли, признаючи навіть о к р е м у українську („малорусску“) н а р о д н і с т ь, уважають її природною складовою частиною „русскої“ н а ц і ї („государства“). Та се вже означає будьщобудь визнання окремої індивідуальности, а вагу тої індивідуальности вирішить її дальший розвиток. І се власне становить суть того великого поступу переломового значіння в галицькім москвофільстві. На тій основі Українці всякої масти можуть уже знайти спільну політичну мову з москвофілами як дітьми свого народу, а не дивоглядними виродками.

Та на тім — що правда, важнім факті — кінчиться розвиток сучасного москвофільства. Позатим панує в його ідеольогії правдиво український хаос, котрий також сильно доказує, що вони невідродні діти нашої землі і нашої атмосфери. Той хаос проявився як немож „краще“ власне в їх становищі до обговорюваного Пастирського Листа про політичне положення нашого народу. Згаданий москвофільський хаос такий ріжносторонний і многогранний, що для його хоч сякого такого перегляду треба перевести свого рода конскрипцію його цікавих проявів.

І. „Считаем его (себто Преосв. Григорія) римо-католическія и сепаратистическія убѣжденія в р е д н ы м и д л я У н і а т с к о й Ц е р к в и м а л о р у с с к а г о н а р о д а.“

Сих кілька слів надзвичайно богатих своїм всесторонним хаосом. Не будемо завдавати безуспішних питань: Чим „вредні“? де „вредні“? в чім „вредні“? в який спосіб „вредні“? А звернемо увагу тільки на один дуже характеристичний факт в автора того твердження, факт, який кидає яскраве світло на ціле його твердження. Стаття, в котрій приходять висше наведені слова, підписана псевдонімом. А той псевдонім се загально знане друге імя чоловіка, котрий во дні нерозважної юности покинув віру батька свого, чесного гр. кат. священика з Тернопільщини, й перейшов на схизму, думаючи, що в той спосіб „лучиться з русскість'ю“. Отже поповнив відступство з націоналістичних мотивів, як зрештою всі наші відступники, що звертаються на суздальський путь. А тепер „журиться“ тим, що Пастирський Лист Владики гр. катол. Церкви — „ш к о д и т ь“ тій Церкві, яку він сам покинув!... „Журиться“, замість зі своєї точки погляду тішитися, що буде шкода для тої установи, яку критикуючий автор покинув, бо була для нього „недобра“. Чи не пригадує се становища українських націоналістів-лібералів, котрі ні в Церкву ні в Бога не вірять, а літами лають католицьких Владик за „шкодження“ тій Церкві, на якій їм зовсім не залежить, до котрої вони в глибині душі навіть ворожо настроєні, або — що мабуть ще гірше — вповні індиферентні. Вони так „боронять нарід“... своїм уїданням на Владик. Та „si duo faciunt idem, non est idem“.

Український націоналізм в його теперішній формі се рух дуже молодень-

*) Гл. дві перші статті на сю тему в „Н. Зорі“, чч. 433 і 437.

кий. Він не має й не може мати власне ізза своєї молодости ніяких определених думок ні напрямків — в жадній справі. Він думками щойно ферментує як молоде вино. Отже непослідовність його герольдів, хочби була не знати яка яскрава, се неконсеквенція природна і тому самозрозуміла. З такого молоденького руху може ще вийти всьо, що тільки можна собі уявити — від найгіршого і найслабшого до найліпшого і найсильнішого. Коли думаюча людина перечитає в „Ділі" нпр. „торжественну" заяву, що Росію „варт булоби" знищити, або щось в тім роді, то усміхнеться, думаючи: „Алеж бавляться діти". Щоб не бути голословними, наведемо одну того рода думку з „Діла" ч. 90 (з 29. квітня 1930):

„В українському інтересі справді лежить (!) можливо найбільше ослаблення і можливо найбільший розгром Росії, однак — хай десь на манджурських полях чи денебудь инде за українською територією, однак ніколи на українській території."

Кілько тут наївности! Ті політичні діти зі своїми двома „однак" ще ні писати ні, розуміється, думати не вміють. Бо Росії коли де можна справити „можливо найбільший розгром" і „можливо найбільше ослаблення" (не навпаки!), то якраз на українській території, а ніколи „десь на манджурських полях"... Та — хто такі дурниці взагалі виписує і на що і коли? Власне ті, що експозитуру червоної Москви в Харкові називають „нашою державою"...*)

На вислови таких політичних дітий ніякий представник устійненої, старої організації не може дивитися серіозно (без образи для дітий). Адже ті діти вирішили в часі війни, що не маючи амуніції можна воювати не тільки з Польщею, Денікіном і большевиками, але навіть з цілою антантою, котра їм кілька разів предкладала зовсім не злі умови мира. А вони ні. Їх політики ухвалили одноголосно й без жадної (!) дискусії — відкинути мир, предкладаний наймогутнішими державами світа. А українське військо Галицької Землі послухало своїх політиків не тільки без словечка спротиву але з правдивим запалом. І пішло до бою проти сил знаменито озброєних антантою і проти всяких инших сил, що хмарами його обступали. А мало тоді українське військо Галицької Землі по 5 (пять) патронів на жовніра і не мало ні чобіт, ні одягів, ні ліків, ні висше вишколених офіцирів. І билося те військо до останка, билося, поки все не злягло — „За Землю Галицьку", „За наш Львів престольний", „За Золоті Ворота" і „За Чорне Море"...

Якаж у тім була бездонна наївність молодости цілого руху! Та рівночасно який же гарний подих героізму! Коли умом дозріє політичний провід такого руху і коли той рух стане здібний слухати розумного проводу, то рівночасно стане він здібний до найбільших діл. З тих причин на всякі прояви того молодого руху можна дивитися дуже вибачливо, хоч розуміється треба в нім критикувати все, що критики вимагає.

А москвофільський рух се рух иншого покрою. Він стоїть на становищі, що він кормився великою культурою старої державної Руси. А се значить, що на нім спочиває обовязок мати і проявляти вже вироблений політичний розум. А розум полягає передовсім на консеквенції. Той прояв розуму унаслідив по державнім апараті старої Росії навіть такий бурливий російський рух як большевизм. А нема тої консеквенції в нашім москвофільстві. Нема аж до смішности. Бо хто покинув Церкву того народу, з якого вийшов і не хоче вернути до неї, той чейже не повинен журитися тим, коли Владика тої Церкви має „убѣжденія вредныя" для тої Церкви, бо така „журба" викликає тільки гірко-комічне враження. Се щось таке, якби хто встромив ніж між ребра своїй матери і втік від неї та висказував головно журбу ізза того, що його брат отворив вікно і мати може „ще на нещастя" застудитися...

Прекрасна послідовність. Та се не лише брак послідовности одного москвофільського ідеольога, котрий написав згадану статтю.

Бо якуж послідовність проявляє при тім Ставропігія, найстарша наша організація взагалі! Вона каже, що стоїть на католицькім становищі. На 300-ліття відбудови своєї церкви запрошує до торжественних відправ тільки наше католицьке духовенство (хоч у Львові є й православне). А рівночасно дозволяє, щоб „Русскій Голос", котрий виходить в її друкарні, редагується в її помешканню й істнує завдяки поголовній допомозі її членів, систематично опікувався православієм й агітував за ним та поборював Унію.

Коли подібна неконсеквенція слідна серед українського руху, то хоч вона також недобра, її можна зрозуміти й до певної міри навіть оправдати молодістю того ферментуючого руху. Та ніяким чином не можна ні зрозуміти ні оправдати такого поведення в москвофільськім таборі. Неконсеквенція в дитини означає тільки її молодість. Неконсеквенція старого руху се вже передвісник його „скончанія", — коли та неконсеквенція не буде направлена. Отже, кажучи словами німецького поета:

„Du wirst hingehn, wo kein Tag mehr scheinet..."

А чомуж ми маємо тим журитися, коли той рух виказує познаки, що відходить туди, „де день не свитає, де Коцит пустинями ридає..."

Про се поговоримо в дальших статтях, виказавши ще наперед більше познак і причин того, що той рух, коли не зміниться, мусить передвчасно відійти туди, — „де день не свитає"...

) Не менше „грізну" поставу уважають ті діти вказаним прибирати й супроти Польщі (в котрої руках знаходяться!). І так в 78 ч. „Діла" з 9. квітня 1931 р. (видно все в квітні опановує їх особливо войовничий дух) пише одна дитина вповза редакції: „Україна має перед собою величезні перспективи. А що у випадку здійснення цих можливостей поляки сталиб дійсно дрібним народом, це цілковито зрозуміле..." Так в „Ділі" полемізується з Романом Дмовським, знаним ідеольогом вшехполяків, котрий такого самого твердження вживає очевидно для підсичення ненависти своєї групи до українства. Отже в українськім головнім органі підтверджується аргументацію найзавзятішого ворога українства — і думається, що се „політика..."

1200 годинників швайцарських фабрик

„Omega" „Longines" „Doxa" і инші продаємо низше цін фабричних.

Домбровский і Розважевский

951 Львів, вул. Академічна ч. 2. 4-5

З ВАКАЦІЙНИХ НОВЕЛЬ

НАДГРОБНИЙ ХРЕСТ

(Написав Іво Дельнич)

— Добридень, кумо Катре. Куди йдете, бідненькі?

— Іду, заки ще не припікає, назбирати трохи листя і трави для худібки. Знаєш, виноград почав сіріти і якось уже лекше в полі. А куди ви з цими дровами?

— Ношу на піч. Сьогодні вони мені тяжкі, бо маю повні руки роботи. Ось: спекти хліб, зварити обід... Гей, бігай, і сама не знаю, за що насамперед братися.

— Знаю, що маєш досить роботи. Божа жінко, хто не має? Та я була в тітки Ганни. Я носила мясо. Боже прости мені, вона ніщо тільки тучиться, начеб мали її заколоти на Різдво. Прибули їй і нові гості в гостинницю. Четверо, здається мені. Відкись там з гори, з Австрії.

— Легко, мої любі, тим чужинцям, коли мають гроші. А в нас нема дрібного, щоб соли купити. Нема ніде ніщо.... Ато, застоялася я як дурна. Останьте здорові.

— Ідіть здоровенькі. Треба і мені спішитися.

По полудні скорше як звичайно, став курити північно-західний вітер. Молодий студент Славко піднимав вітрила свого човна, от так на звичайну забаву: гуляй морем в гору й у долину. Треба плисти з годину, щоб дістатись поза Малий Ріг, де простягається довге й широке побережжа та де море найчистіше. Прочував, що найде на купанні й чужинців, що прибули вчора...

Перший подих північно-західного вітру надув білі вітрила його човна.

Гнало, що в „капітана" аж серце росло. Филя за филею вдаряла в перед судна й пригадувала йому своїми ритмічними ударами старого професора з гімназії. Здавалося йому, що це він скандує товстим голосом Одисееву блуканину по широкому морі. Полинув думкою в минулі дні й переживав гарні й негарні хвилини з середньо-шкільних лавок. Човен віддалився від берега й люди на березі виглядали мов миші. Завернув човно передом до берега та знову поринув у минулому. Все глибше й живіше... Грімка филя вдарила та збудила його зі спогадів. Був близько побережжа за Малим Рогом. Лиця можна було пізнавати. На побережжі грілося на сонці трое людей. Лягли на знак, розіклали руки, неначеб бажали випити в сонця все благословенство. Дві жінки й одна вже стара на лиці, з сивавим волоссям, і друга не дуже молода. Жінки заслонили голови парасольками. А близько них молодець, гарний з виду, накрив голову та спав спокійно. Подальше від них молода панянка купалася сама. Здавалося, що невміє пливати, бо воліклася з краю побережжа руками й ногами як мала дитина, що борсається.

Славко побачив це миле русяве дівча й завертає судно та просто край панянки.

— Но, панянко, могли ви потерпіти, — закликав до неї весело й зі сміхом.

Панночка по хорватськи ні словечка. Промовила щось по німецьки, а „пан капітан" хоча й незрозумів, бо мало знав цю мову, пізнав, що не є немилий панянці.

Та панянка ні дрібки не збентежилася. Та й чогож би? Не впершеж побачила його зі свого вікна як плив. Знає як він зоветься й що він по званню. Це останне затямила, а тільки імя забула. Довідувалася вони про все в господині-тітки Ганни.

—Будьте ласкаві, панночко, в човен та поплаваємо трохи.

— Прошу, дуже радо.

Славко поміг їй увійти. Запізналися „урядово". Було їй на імя Марія, а назвище славко не затямив відразу, ба й не чув його докладно. Знав тільки, що кінчиться на „-ер".

Одної неділі пополудні Славко знов плавав з Марією. Минуло вже більш двацяти днів, як вони пізналися. Тепер був він уже „старий знайомий" з усею її ріднею. Оповідала йому вже третього дня по тім як пізналися, що її батько був військовий старшина.

Публичні роботи і відбудова краю

в Прелімінари буджету Міністерства Публичних Робіт на р. 1931/32.[1])

Публичні роботи й відбудова краю се справи, що належать до Міністерства Публичних Робіт. Під публичними роботами розуміються: 1) будова і вдержування доріг та мостів, 2) роботи водні (реґуляція рік, водні дороги й ін.), 3) будова і консервація державних будинків, 4) поміри краю, 5) електрифікація, 6) военне гробівництво. Крім того до М. П. Р. належить іще відбудова краю. Як бачимо, всі вичислені вище справи можуть дуже добре поміститися в рямках інших міністерств. Нпр.: сухі і водні дороги — в Міністерстві Комунікації, реґуляція рік, себто охорона ґрунтів і місцевостей над берегами рік — в Міністерстві Рільництва, будова і консервація державних будинків — в Міністерствах, до яких ті будинки належать і т. д. Відбудова краю, з року на рік займає в діяльности М. П. Р., чим раз меншу позицію, в 1931/32 р. обмежується головно до пожичок на відбудову. Таким чином ціле те Міністерство можна спокійно скасувати й заощадити грубі гроші, уживані на удержування непотрібних урядників.

Як-жеж представляється прелімінар буджету Міністерства Публичних Робіт на р. 1931/32?

Приходи: 21,055.650 зол. В 1930/31 р.: 34,288.699; замкнення рахунків за р. 1928/29: 47,532.285. Отже в порівнанню з 1928/29 р. приходи зменшилися більше, як о половину.

Видатки: звичайні 111,655.230 зол. + надзвичайні 38,972.770 зол. — разом: 150,628.000 зол. (в тім видатки особові 18,122.777 зол.). В 1930/31 р.: 161,264.260 зол., замкнення рахунків за р. 1928/29: 143,258.048 зол.

Головні позиції видатків такі: I. центральна управа 3,661.080 зол. (в 1930/31 р. 3,412.430, замкнення рахунків за р. 1928/29 2,561.718); II. публичні роботи 141,202.250 зол. (в 1930/31 р. 147,087.160, замкнення рахунків за 1928/29 р. 126,849.888); III. відбудова краю 5,764.670 зол. (в 1930/31 р. 10,764.670, замкнення рахунків за 1928/29 р. 13,846.441). Як бачимо з наведених вище цифр, тільки перша позиція: видатки на центральну управу, зростає з роду на рік; зате порооти і на відбудову краю — падуть... Зокрема звертає увагу скоре зменшування видатків на відбудову краю: нпр. в 1931/32 р. вони виносять уже тільки половину суми з 1930/31 р.

Пригляньмося поодиноким позиціям видатків Міністерства П. Р. ближче.

I. Центральна Управа: Загальна сума видатків 3,661.080 зол. В тім особові (упосаження) = 2,081.020 зол. (в 1930/31 р. 1,766.660, в 1928/29 р. 1,534.013), інші видатки централі: 1,580.060 зол. Між ін. на туристику (інвестиції, провідники по краю, пропаганда й ін.) 235.700 зол., субвенції для технічних товариств і приватних технічних видавництв 80.000 зол. й ін. Чи українські туристичні і технічні товариства й видавництва одержуть хоч одного сотика?

II. Публичні роботи: Се головна позиція в прелімінари буджету Міністерства П. Р. Вона ділиться на отсі розділи: 1) адміністрація, 2) водні будівлі, 3) державні будинки, 4) дороги і мости, 5) поміри краю, 6) електрифікація, 7) военне гробівництво і 8) стихійні шкоди.

Видатки на публичні роботи в 1931/32 р. преліміновано в сумі 141,202.250 зол. (з того: звичайні 107,994.150+надзвичайні 33,208.100). Зокрема на: 1) адміністрацію 11,502.315 (в 1930/31 р. 11,337.449, в 1928/29 р. 8,504.977) — в тім упосаження 8,444.070; 2) водні будівлі 41,816.000 (в 1930/31 р. 45,082.702 зол.); 3) державні будинки 20,954.686 (в 1930/31 р. 18,912.837); 4) дороги і мости 61,597.700 (в 1930/31 р. 66,238.773); 5) поміри краю 3,959.439; 6) електрифікація 400.610; 7) военне гробівництво 921.500; 8) стихійні шкоди 50.000 (в 1928/29 р. 992.297).

Нас найбільш цікавлять з наведених вище публичних робіт: 1) водні будівлі і 2) дороги і мости. Се зрештою головні позиції у відділі: публичні роботи.

Водні будівлі: З загальної квоти 41,816.000 зол., прелімінованої в 1931-32 р., на водні будівлі, припадає на: 1) вдержання русла і реґуляцію рік для плавби 15,710.000, 2) реґуляцію і вдержання рік сплавних 3,665.000, 3) вдержання штучних водних доріг 2.700.000, 4) державний меліораційний фонд 9 міл., 5) студії і поміри для меліорації Полісся 1,500.000, 6) будова пристаней 1,170.000, 7) підпирання будови водопроводів по малих містах і селах 300.000 й ін.

З квоти 15,710.000 зол., призначеної на вдержання русла і реґуляцію рік для плавби, припадає: 1) на Вислу і Варту (отже на ріки в Зах. Польщі) 10,683.000 зол., 2) на Німан, Припеть, Сян, Буг, Дністер і Вислоку (отже на ріки на білорусько-українських землях) 1,801.000 зол. (зокрема: на дорічча Німану і Припети 938.000, на Сян і Буг 374.000, на Дністер 420.000, на Вислоку 69.000); решта зол. 3,226.000 — на видатки особові.

(Кінець буде).

[1]) Гл. статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931/32, поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15—17, 19, 21, 25—26, 31—32 і 36 с. р.



МАШИНИ до ШИТТЯ

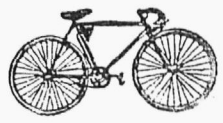
SINGER - KAYSER

по найнищих ц-нах на догідні сплати

РОВЕРИ

KAYSER - PUCH AUTOMOTO

від 190 зол.



Юліян Ломага, Львів, Валова 11.

959 тел. 28-70. 1—50

Одинока українська фірма в тій ділянці.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ

новочасної фотографії

Фото-Студіо „ДОРИС“

Львів, Пасаж Міколяша.

875 **Тел. 30-92.** 21—24

СПЕЦІЯЛІСТ У ПЛЯТИНОТОПІЇ І АКВАРЕЛЯХ

Світло лямпи світить поки лямпа не тратить свого блиску. Чиж у тобі малаби скорше погаснути любов до правди, справедливости й розваги? (Марк Аврелій, XII, 15).

Служив десь у Дальматії в часі війни. Було йому добре. Ніколи не чув гармат. Останний його лист доносив, що його перенесли. В кілька днів по перенесенні дістали вістку, що помер на запалення легенів. Було це 1917 р. То було все, що знали про його смерть. Даремно шукали місця, де помер і могили, де він похоронений.

— Я була мала й богато плакала, — закінчила Марія оповідати Славкові.

Від того дня кожного пополудня, коли був північно-західний вітер, плавали разом. Марія вже добре опалилася від сонця, та ще не так як Славко. Її сині очі завидували йому мідяної барви. А Славко навпаки, подивляв її волосся, яке щодень ставало русявіше.

— Слухайте, Маріє, я предкладаю, щоб ми завтра пішли горі селом. Дорога, правда, не дуже добра, та за те природа там незвичайно жива й вид на море чудовий.

— Дуже радо. Скажу мамі.

Спиналися ранним ранком Марія і Славко стрімкою сільською дорогою в село, що стоїть під горою. Дівчина що хвилі звертала то на ліво то на право, щоб назбирати квіток. Манили її до себе, одна від другої краща. Молода душа не може перемогти цього в собі, бо хотілаб випити всю красу, що звалюється на неї непереможною силою природи. Краса сильна, а душа мала й тільки туга за нею лишається. Та є хвилинка, коли серце чується велике й сильне, що втопить у собі все, що є довкола нього. Це хвилини, коли рідні душі стрінуться самі на волі й велика туга за щастям золотить їм день, в якому зійшлися. Тоді вся краса довкруги вмирає, ...вмирає перед ними, а серце в них ширшає і стає таке велике, що обнялоб увесь світ... Ширшало й серце Марії від квітки до квітки та ставало безкрає на думку про хвилину, що моглаб наспіти. Несла китицю квіток: усі білі й червоні, запашні та свіжі. Ловила метеликів, здоровила птичок. Увесь світ найрадше обнялаб і приголубилаб.

Частенько буває, що душа відчуває безмірне щастя передтим, заки її схопить біль. Чи воно на те, щоби плач по радости був сильніший, чи на те, щоб душа скупана в радости лекше перемогла горе?

— Найкраще, Маріе, вертати дорогою, що веде попри цвинтар.

— Як знаєте, що найкраще, то добре!

Посеред поля сплять сільські могилки: мовчазні та білі. Між ними почав цвисти розмайрин. Це новий цвинтар, ознака нової доби. До нього, під густими й високими кипарисами, виглядає з трави подекуди біла й часом знищена плита:

Старий, умерлий цвинтар.

— Що то це третє, там долі під муром?

— Панночко, кілька могилок вояків, що в минулій війні померли далеко від рідної землі. Також лежить тут кілька мертвих робітників з цеї фабрики, що там вдолі; її стерегли ці вояки.

— А ходім та поправимо погнені й перегнилі хрести над їх могилками.

Славкові на ці її слова якесь прочуття проплило мозком. Здавалося йому, що цей розбитий і дещо більший від інших хрестів має імя, яке кінчиться якось на „-ер“. І що там похоронений якийсь „швабський“ старшина... Марія тимчасом зайшла на „цвинтар чужинців“. Звернулася до розбитого хреста... Прийшла до нього та станула як вкопана, а великі джерела сліз поплили їй униз по обличчі. Проливала сльозу за сльозою з великих синіх очей, на квіти в руці. І на деревляний хрест. Славко читав на розбитому хресті слова, які ледво можна було пізнати:

„Тут на побережжі Дальматії, далеко від рідної країни, на чужому полі спочиває

Рудольф Бехер

військовий старшина. 1917.

Капали сльози, поки їх стало, а потім поплила гаряча молитва. Поклала китицю квітів, що їх у захваті назбирала, свому батькові під деревляний хрест.

Марія побожно й сумно опускала цвинтар, а Славко пригадав собі хрест, що його тому десять літ розбили націоналісти — в імя вітчини...

Переклав із хорватського **Ал.**

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 8-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

ЗЕЛЕНІ СВЯТА

Дні українських інвалідів й охорони стрілецьких могил!

Тисячі стрілецьких могил розсіяних по українських землях, тисячка інвалідів з визвольної боротьби, це свіжі свідки нашої слави і невміручости українського народу, невміручости наших стремлінь. Наші сусіди, Поляки, Чехи, що добули власну державу, огорнули належньою опікою цвинтарі та гроби своїх героїв і живих ще інвалідів. Державним коштом та жертвами суспільности вибудовано величаві мавзолеї на цвинтарях оборонців держави. Компетентні товариства мають неограничене підпертя суспільности та влади. У якім відміннім положенню троби та цвинтарі наших борців! Як забезпечені українські інваліди? Чи й Українське Товариство Допомоги Інвалідам і Тов. Охорони Воєнних Могил у Львові також тішаться підпертям суспільности й адміністр. влади? Від ряду літ не одержуємо дозволу на публичні збірки жертв між українським громадянством на наші цілі. Не маючи змоги підійти блище до кожного громадянина, взиваємо і просимо всіх, до кого дійде наше слово, зложити з нагоди Зелених Свят жертву на цілі обох товариств. Ніхто не повинен ухилитися від жертви на упорядкування стрілецьких могил. Ніхто не сміє відмовити датку на допомогу інвалідам Української Армії. До висилки жертв розсилаємо чекові складанки УКТОДІ. Жертви зложені з нагоди Зелених Свят, згл., в місяці червні ц. р., розділимо по половині між оба Товариства.

Сповніть свій важний національний обовязок!

Слідують підписи: За головну Раду УКТОДІ за Головну Раду Тов. Охорони Воен. Могил у Львові.

——o——

Що побачив в „раю“

Посол Мацкевич (ББ), котрий недавно вернув з СССР., так описує свої враження у виленськім „Слові“: Приватна торговля щезла майже зовсім, ремесло на 40%. Велика, урожайна Росія голодує як пес. На вулиці в Москві стоїть чоловік і продає кромку хліба (не бохонець, але кромку!), пів курки, трохи вудженини. Люди розхапують. В Н. Новгороді купив я фунт чорного хліба за три рублі (1½ доляра!). Неможливо описати нужди жінок в одягах — у Москві, Петрограді, Київі. Люди стоять у хвостах як підчас війни, — стоять за всім. Бракує всього, від пеленок для дітий почавши, молока, хліба, книжок, ліків і навіть домовин. Державні магазини в Москві позичають трумни тільки „на прокат“, то значить: небіщика везуть у трумні на кладовище, а трумну треба звернути. Дорожнеча шалена. А зарібки невеликі, пр. учителька в школі 1 степеня має 80 рублів місячно. І при тім всім молодіж там сильно привязана до совітського устрою. В разі війни або революції проти совітів боронилаб їх зубами й пазурами. Всюди в урядах молодіж, навіть на становисках ґенералів хлопці по 25 літ. Люди від 30 літ переважно проти совітів. Навіть робітники кленуть совіти. На кождім кроці можна зустріти те, що називається державною зрадою. Кождий ізвощик довідавшися, що ви Поляк, питає: „Колиж прийдете освободити нас?“

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Чи це правда? На жаль тут аж надто помішана правда з фальшом.

Власність дочасних дібр не належить щоправда безпосередно до Божих ласк, але посередно власність має служити реліґійному життю і помагати людині на дорозі до спасення: бо чоловік хочби був не знати який досконалий під оглядом моральним не може жити воздухом, але потребує харчу, одягу й помешкання. А хоч майно як таке не має жадної реліґійної вартости, одначе Бог для охорони правного майна дав заповіди, сему і десяту, а ті заповіди мають таке велике реліґійне значіння, що без їх пошанування неможливо осягнути вічну щаслизість: Бо Апостол народів, св. Павло, виразно каже, що ні злодії, ні захланні, ні грабіжники не матимуть участи в царстві Божім (1 Кор. 6. 10.). Святе Письмо не тільки що приймає право власности як дане, але признає його й бере в оборону при помочи двох заповідий, і то так строго, що за їх переступлення грозить карою пекла. Христос не тільки не зніс даного на горі Синай закона двох таблиць, але затвердив його. Отже правність приватної власности та її обор на не обмежується до Старого Завіта, але розтягається на всі часи і всі краї, т. зн. і на XX вік і всі майбутні віки таксамо як на всі часи перед Христ. Др. Пфліґлер, пишучи, що св. Письмо все висказується про власність приватну як небезпеку для реліґійного життя, став жертвою фатальної помилки, бо помішав власність з богацтвом. Правда, що св. Письмо все перестерігає перед небезпекою богацтва, але не знаю ні одного речення св. Письма, котре голосилоб, що власність небезпечна для реліґійного життя. Вправді знаю, що св. Письмо радить добровільне убожество як щось досконаліше, натомість нічо мені не відомо про се, начеб воно висловлювалося про небезпеки власности таксамо як про небезпеки богацтва. Отже не може бути сумніву, що св. Письмо признає право приватної власности і що дуже сильно боронить правну власність.

Таксамо безсумніву під власністю, котру чоловік правно посідає або може посідати, розуміє св. Письмо не тільки ужиткові добра але також добра продукційні, т. зн. засоби праці. Не говорячи вже навіть про те, що 7-ма заповідь забороняє красти не тільки ужиткові добра, але взагалі забороняє крадіж, десята заповідь забороняє навіть неоправдане пожадання дібр ближнього і вичисляє м. і. ряд предметів, котрі зовсім певно не є лиш добра ужиткові: Не пожадай дому ближнього твого, ні поля, ні слуги, ні вола, ні осла, ні жадної річи, котра до нього належить“. (Dt. 5, 21).

З наукою св. Письма цілковито годиться наука Церкви. Особливо Лев XIII, великий суспільний папа, нераз забирав голос в обороні приватної власности. Він те право називав правом даним чоловікови вже з природи[1]), правом санкціонованим законом натури.[2])

В незабутній енцикліці „Rerum novarum“ про робітничу справу обширно збивав жадання соціялдемократії, котра домагається знесення права власности. Він виказав там, що знесення приватної власности дуже зашкодилоб самим робітникам, бо тоді вони не моглиби вже свобідно розпоряджати своїм заробітком, не моглиб зі своїх ощадностий набувати землі і майна, ані взагалі нічо посідати на власність та не моглиб поправити своєї долі. Ще важніше — пише той Папа — се, що лік, котрий поручають соціялісти, зовсім очевидно противиться справедливости, бо право приватного посідання дає чоловікови сама природа.[3]) Вкінці се, чого домагаються соціялісти, підкопалоб мир і публичну безпеку та наразилоб держави на цілковитий розклад.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—37.

[1]) Енцикліка „Quod apostolici muneris“. „Ius propriétatis ac dominii ab ipsa natura profectum“ — (Вид. Гердера, I ст. 45).

[2]) Тамже ст. 31: „Ius proprietatis naturali lege sanctum“.

[3]) Quia possidere res privatim ut suas ius est homini a natura datum (Вид. Гердера 2 г. 1919, стор. 6. згл. 164).

——o——

Один тихий ювилей

Двацять пять літ минає в сім році від заснування товариства „Вакаційні Оселі“. Хоч про се т-во не богато людий знає і ще менше ним цікавиться, то кождий признасть, що ціль його дуже корисна і гідна попертя. Це товариство веде для вбогих міських дітий вакаційні оселі на селі, де міські діти мають змогу бодай кілька тижнів подихати свіжим воздухом піль і лісів, позабути духоту міських мурів, вогкі сутерини і на лоні природи в ріднім окруженню набрати свіжих сил до праці. Щороку висилає „Вак. Оселя“ до Милованя під Ґзуполем десятки дівчат і хлопців, дітий переважно міського пролетаріяту, де в просторім будинку господарської школи „Просвіти“ мають вигідне приміщення. На протязі трьох останніх літ вислало товариство до Милованя 175 дівчат і 156 хлопців, (пересічно по 50 хлопців і дівчат) і 39 помічних сил управи (також убога молодь середних шкіл). Кошти оселі за три роки винесли 20.669 зол. Можна дивуватися звідки товариство взяло такі фонди, коли дітвора покриває кошти лиш в малій частині, а членів товариство має лише 200 і має дозвіл лиш раз в рік уладжувати вуличну збірку. Дня 28. квітня відбулися Заг. Збори товариства. Дуже основний і цікавий реферат про 25 літну історію розвитку товариства виголосила п. Ольга Бачинська, голова цего товариства. Реферат був ілюстрований статистичними діяґрамами і фотоґрафіями осель з ріжних часів. Реферат рішено видрукувати. Ухвалено також на Зборах підвисшити річну членську вкладку на 3 зол. річно й одноразовий добровільний ювилейний даток. Звертаємо увагу шан. читачів на це хосенне товариство і звертаємося з горячим апелем до загалу громадянства, щоб воно вписуючись в члени сього товариства і складаючи ювилейний дар щиро підперло це товариство в його хосенній праці для добра нашої міської дітвори, яка наражена на стільки небезпек для душі і тіла.

Студіюча молодь нехай займається політикою але так, як лицює інтеліґенції: річево: нехай студіює історичні й політичні проблеми й передумує їх... Політика це сьогодні праця, а не говорення (Масарик).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Перша Українська Загальна Енцикльопедія

(Том І, А—Ж, колюмн 1312).

Мені довелося бути в редакції нашої першої Укр. Заг. Енцикльопедії. Шан. редактори показують вже готовий, оправлений перший том. Оправа гарна, таксамо витиски, ще гарніший друк і папір, неменше й ілюстрації, котрих на кождій сторінці є по кілька. На лиці гол. редактора і співробітників видно радість, що довершили чогось у нас несподіваного. Як батько й мати своєю гарною дитиною так й вони величаються своєю працею. І мають справді причину радіти. Сей перший том богатий в оригінальні ілюстрації. Крім того має 6 гарних кольорових мап, 4 кольорові ілюстрації звірні азійської, американської, африканської та австралійської, важніші гриби України і три карти: будівництво, гірництво й електричність, все виконане після найновіших вимог техніки. При будівництві поміщено найкращі взірці світової архитектури, м. і. прегарні поганські святині Ананде з Бірми (Індія). Ілюстрації виконано за границею, в Німеччині. Взагалі під оглядом технічним І. том УЗЕ представляється знаменито. Хоч папір досить грубий, колюмн 1312, то порівнавши сей том з найновішою польською енциклопедією Тшаска-Еверта і Міхальского, яка має в однім томі лиш 1080 кол., том нашої енцикльопедії тонший, папір ліпший і тимсамим ілюстрації вийшли гарніше. Том І. УЗЕ є більшої наукової вартости як подібні видання енцикльопедії деяких інших народів.

Попри деякі свої хиби і пропуски, до котрих сама редакція признається, а які будуть поміщені в додатковім випуску, ся енцикльопедія то справді гордість наших видань. Подивляємо відвагу Шан. редакторів УЗЕ, що в таких тяжких часах піднялися такого трудного діла, полученого з великим коштом. Само лише цло за картини виконані за границею, виносить дуже дорого. Для пояснення труднощів звязаних з видавництвом УЗЕ. наведу слова Редакційної Колеґії у вступнім слові І. тому: „Видання Енцикльопедії звязане з великими коштами: в інших культурних народів таке діло беруть на себе державні установи або великі засібні накладні. У нас таке видання взяв на себе невеличкий гурток людей, що жертвували все своє майно для здійснення культурної ідеї“.

Тому, що тепер книжки взагалі дуже дорогі, сей І. том УЗЕ з тілько ілюстраціями, мапами і кольоровими картинами коштує зброшурований 72 зол., оправлений в полотно з тект. коробкою 80 зол., в півскірок 85, у скіру 90 — пропорціонально в порівнанню з такими самими книжками інших народів зовсім не дорого. З енцикльопедії можуть користати всі, бо вона для всіх призначена, загальна. Належить сподіватися, що слідуючі томи будуть не менше гарні так змістом як і під технічним оглядом.

Десятий випуск УЗЕ. має гасла від букви д — (Другий Корпус УГА) до кінця Ж. При гаслі: друкарство поміщено аж 7 взірців старих друків, оден латинський готицькими буквами, 6 наших старих друків, найстарший з 1491. в Кракові. Ілюстрації гарні, для нас Українців дуже цінні, лиш занадто малі — що годі прочитати без побільшаючого скла. Під гаслом духовенство сказано, що гр. кат. духовенство підлягає свому митрополитови. Се не зовсім вірне, бо духовенство кождої дієцезії є підлягле свому епископови, а лиш в деяких випадках має митрополит право нагляду над церковною дисципліною. Неясно висказано також в гаслі епископ, де написано таке: „Епископи вважаються наслідниками апостолів і тому їх церк. влада є безпосередня, від нікого незалежна“. Насамперід неясно подано само поняття епископа, що він є: „наглядач, наставник, третий найвисший ступінь христ. церк. ерархії“. Ліпше так сказати: Е. є той церк. наставник, що в приділеній йому церк. части сповняє священичий, учительський і пастирський уряд, в звичайнім і найвисшім степени, однак в єдности з папою, і в залежности від папи. Що дотичить наслідства апостолів епископ є носієм звичайних властий апостолів для продовжування діяльности Христа в Церкві і при помочи Церкви але зависіди лиш в відповідній злуці з наслідником Петровим. Дуже ясну дефініцію еп-а дає кодекс права канонічного. Епископи є наслідниками апостолів і з божої установи настановлені до певних церков, якими управляють звичайною властю під повагою Папи Римського.[1]) При Єремії — добре було подати, що він жив в р. 640—586 і предсказав народови Ізраільському відкинення і кари за гріхи. Таксамо предсказав і Єгиптянам, Моавитянам, Аммонітам і Вавилонцям. І те все сповнилося, ті народи вигинули. Мильно названо митр. Дівочку в кол. 1270 Онисимом; він називався Онисифор. При Єрусалимській Церкві при згадці, що Яків був „брат Господній“, треба було подати, що се був тіточний брат, не рідний, бо часто у нас поширюють фальшиву річ, що Ісус Христос мав братів, так говорять протестанти та всякі байбелники. „Душпастир“ виходив довше як до 1893, бо є річники з 1894 і 1895.

Ще одна заввага: Коли наші чи то історики чи писателі з области релігійної пишуть що про нас, то чомусь на першім місці ставлять православних. Се невластиво. Нас все ставлять на другім місци римо-католики, а тут і свої, греко-католики, пишучи п р о с е б е, ставлять себе аж по православних. Чому так? Ми маємо поважне число вірних, поважну ерархію, ми греко-католицькі Українці більше звернули на себе увагу світа як православні, так під оглядом культурним (наука, література, письменство, видавництва в руках гр.-кат. стоять вище як у православних), як взагалі під оглядом національним. Наша Церква, наші епископи, духовенство і віруючі Українці більше звертають на себе увагу світа як політики укр. з Волині, чи хочби й з радянщини, хоч їх більше.

В послідним 10. випуску маємо солідно оброблені статті як про друкарство взагалі так і в нас на Україні, про Европу а ліпше оброблені статті про релігію. Взагалі сей випуск представляється дуже гарно. Чи не за широко оброблена стаття про жидів? Майже 6 шпальт про них і їх літературу, бо було і про євреїв і про євр. мову. А се пречінь можна було написати разом під одним гаслом. Під гаслом: жіночий рух, сказано таке: Християнство, що проголосило рівність усіх перед Богом, уважає жінку все ще нерівноправною... Шановна авторка тих слів хіба не звертає уваги на те, як високо вже не лише християнство (хоч ліпше було сказати церква!) але сам Бог підніс женщину, вибираючи Пр. Д. Марію за Матір для Свого Сина. А св. Текля рівноапостольна, а Дорка, котру воскресив св. Петро (Діян. 9. 40.), а Аквіля, жінка Прісціли з Коринту, що тілько добра робили християнам? А св. Моніка і богато інших. Чиж не віддає їм і св. Письмо і християнство великої пошани і подиву й тим самим рівнає їх з мущинами або й висше ставить їх? Не лиш поети і державні мужі, але й духовні як Кеттелер, Пій IX, Лев XIII і Пій XI заявляють, що від жінки залежить поставлення людства на тій висоті, на якій Бог хоче бачити людий? Власне християнству має жінка завдячити свою рівноправність. Се факт, що Церква, особливо Католицька, ставить женщину висше як соціялізм або комунізм, де пошана для жінки уважається за старі, буржуйські і „релігіозні предразсудки“. „Что для меня женщіна, она такая дура как и мы...“ А віруючий так не скаже.

Ждемо на нові випуски УЗЕ.

о. М. Каровець ЧСВВ.

[1]) Codex Iuris Canonici, Canon 329.

—o—

З новин чужих літератур

ПОТРІБНА КНИЖКА ПСИХОЛЬОҐА. (Про те, як поборювати почування страху й непевности та виробити собі певність виступу). Берлінський психольоґ Д-р Ернст Роте видав на днях книжку п. з. Glück haben — Übungssache. Се цінна праця, і дуже потрібна в сих нервозних часах. Ось зміст одного її уступу: Страх сегодня далеко більше поширений, ніж був давно. Особливо від часу великої війни, коли міліони людей знаходилися в постійній непевности життя. До того непевність фінансового забезпечення й утрата ідеалів причиняється до збільшення страху. Треба признати, що всяка „певність“ це ілюзія, але ілюзія дуже потрібна в життю. Людська душа просто вимагає певности. На світі нема людини, котра ніколи не зазналаби страху, хочби у сні. Інтеліґентні люди, між ними й великі учені, нераз до глибокої старости мають страшні сни про іспити, які здають. Є богато людей, котрим сниться, що вони відкись падуть. Інші знов снять, що приходять запізно. Є люде, котрі на яві бояться переходити пустими вулицями або йти до театру, бо там для них за повно людей. А є й такі, що бояться всяких зборів, навіть з 5 людей, Інші бояться незнаних околиць, а ще інші вечірної пори. Прояви страху надзвичайно ріжні, нпр. є такі люди, що бояться — почервоніятися. Такі боязливі люде зовсім не мусять належати до трусливих: нпр. є між ними такі, що бояться миші, але з львом будуть відважно боротися. Є й такі, що бояться мухи або й самого жужжання пчоли. Словом — є тисячні форми страху. Дуже численну ґрупу становлять ті, що мають страх перед якоюсь хоробою. Цікаве притім те, що такий гіпохондрик боїться напр. нестравности, але нічого собі не робить з того, коли дістане запалення легких, хоч воно далеко гірше. Всі такі люди мають тільки одну спільну ціху: страх перед страхом. Вже Сенека давав таку раду: „Не будь нещасливий перед часом! Або те, чого ти боїшся, наступить — і тоді маєш час займатися тим опісля, — або воно не наступить, і тоді ти надармо був нещасливий.“ Сни можна від себе відганяти силою волі. А можна ту слабість виганяти иншою слабістю: надією. — До тих виводів ученого слід замітити, що ніщо так не скріпляє душі, як релігійність.

Одно з головних завдань студіюючих у високих школах, щоб якнайскорше вивчитися хоч якої небудь світової мови (Масарик).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Нова папська енцикліка. З приводу 40-ліття енцикліки „Рерум новарум“ відбулися в Римі величаві торжества. Їх вершком була папська Служба Божа в базиліці св. Петра та проголошення нової енцикліки папи Пія XI., присвяченої соціяльній справі. Називається вона „Quadragesimo anno“ від своїх початкових слів. На папську Службу Божу видано 30 тисяч білетів вступу. Многі тисячі, яким не повелось одержати карти вступу, облягали всю околицю Ватикану. Порядок удержував спеціяльний відділ фашистівської міліції в чорних сорочках. Служба Божа тревала від пів до девятої до десятої години. По Службі Божій Папа уділив народови благословення. Пополудні на подвірю св. Дамазія, на яке мали доступ лише прибувші з далеких сторін паломництва, відбулося головне торжество. Папа промовляв до мікрофону по італійськи, по французьки й німецьки. Св. Отець поздоровляв усіх присутних, що прибули з далеких і близьких країв. Опісля обговорював нову енцикліку, котра має продовжувати енцикл. „Рерум Новарум“. Вимагають сього зміни ідей, осіб і річий. Папа пояснив у кількох словах значіння слів: „Молитва, діло, посвята“. Підчас, коли молитва взиває Божої помочи, діла — милосердя, справедливости й мира та ведуть до кооперації в середовищі суспільнім і приватнім. Але не можна ділати дійсно без духа і благородної практики посвяти. Дух посвяти конечний при праці. Вимагає його рівнож карність, котра підпорядковує особисті ідеї висшим цілям, а індивідуальну ініціятиву — спільним стремлінням. „Молитва, діло, посвята“ — це те, що потрібне не лише Церкві, щоб могла працювати в Божім ділі спасення, але й усім смертельникам: робітникам, працедавцям, управителям, власникам, — щоб усе відбувалося в дусі справедливости, милосердя і братньої співпраці.

Преосвящений Діонізій Ніярадий, Епископ Крижевацкий з Югославії, гостив 20. і 21. мая с. р. в Дрогобичи в монастири ОО. Василіян і СС. Василіянок. Преосвящений відправив Службу Божу в монастири СС. Василіянок, де його витали учениці семинара; пополудні 20. мая завитав Преосвящений в товаристві о. Полішка ЧСВВ до Борислава. Тут відвідав нашу величаву захоронку, де його привитало місцеве духовенство, СС. Служебниці та діти, відспівавши привіт в честь гостя. Відвідав також другу інституцію, а то порадню материй, яка тут по европейськи уряджена. Всі інституції дуже подобалися Преосвященому. Оглянувши церкву і по короткім побуті на приходстві поїхав автом з о. парохом Ліщинським на копальню „Янус“ і до фірми „Галіція“, відтак переїхав через Мразницю, Східницю, Кропивник аж до Рибника, і подивляв красоту наших гір, які тут так гарно розложилися над рікою Стрий — і подабалось на нашу українську Швайцарію. З поворотом вертаючи через Мразницю, де очікували Преосвященого вірні зібрані на маєве набожество. Преосвящений вступив до нової Церкви. О. парох Ліщинський привитав достойного гостя короткою промовою. Преосвящений відспівав короткий молебен та сердечно промовив до людий і поблагословив їх. Відтак оглядав Преосвящений вітражі проекту пок. проф. Холодного, і подивляв їх високоартистичну вартість та мистецьке виконання. Роздавши образці діточкам, при грімких звуках „Многая літа“ відїхав Преосвящений до Дрогобича, а в пятницю виїхав до Станиславова. В найблизших днях має Преосвящений завитати до Перемишля і до Львова, щоби відвідати наших Владик. **Борославський.**

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.
На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма
Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч. 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 16—20

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗА РОЗПОВСЮДНЮВАННЯ ПОРТРЕТІВ ВПреосв. Митрополита Шептицького без попереднього дозволу староства засуджено в Тернополі о. Ст. Вонса на гривну 50 зл. (або 5 днів арешту) в адм. дорозі. Окр. Суд в Т. затвердив присуд староства (ч. спр. II. Кад. 219/31), тільки знижив кару на 15 зл. (= два дні арешту). Аргументів оборони, що засуджений ділав по наказу своєї влади (консисторії) та що розповсюднював портрети безплатно, не узгляднено.

СПРАВА СХ. ГАЛИЧИНИ В ЖЕНЕВІ. Женевський кореспондент берлінського с. д. „Форвертс'у“ пише, що відложення тої справи до вересня не є небажане для Українців, бо має бути обговорена не тільки справа відомих подій у Галичині, але й справа польських зобовязань, затягнених Польщею при віддаванню їй Сх. Галичини.

КОРЕСПОНДЕНТ „Діла“ прислав з Женеви допис про тайне засідання Комітету Трьох у нашій справі. На тім засіданню Гендерсон (Анґлія) і Гранді (Італія) мали пригадувати Залескому зобовязання Польщі. Мін. Залеский (котрого підпирав сербський представник Марінкович) говорив, що польський уряд не знає з ким говорити, Українці в Галичині так розбиті, що „навіть між клерикалами є два ворожі табори“ Всі вони нездатні створити й удержати один фронт. Уряд матиме важке завдання переговорювати з цілою низкою клюбів, партій і груп. — (Нема сумніву, що Українці повинні створити щось в роді Міжпартійної Ради, бо без того справа наладнання відносин у нашім краю буде відтягана в нескінченість. — Ред. „Н. Зорі“).

В СПРАВІ 50.000 ДОЛЯРІВ, які наша кооперація одержала від большевицької, пише польська преса, що наша кооперація таки виконувала зобовязання, які за те приняла на себе, м. і. провід деяких повітових Союзів віддано в руки большевізуючих кооператорів.

НОВА ОСОБА в своренім тепер правительстві Польщі — лиш мін. торговлі ґен. Зажицкий. Він уроженець Тарнова, перед війною був ґімн. учителем.

„КЕЛЬНІШЕ ФОЛЬКЦТҐ“ пише, що еспанські революціонери стоять у тісному звязку з комунїстичними елементами. В Кольонії відулася конференція закордонної ґрупи виконкому III. Інтернаціоналу. На ній рішено вислати до Еспанії міліон пезет. В останніх днях богато німецьких і рійських комуністів висіло в еспанських портах. Вони получилися з місцевими большевиками і підбурюють людність до палення церков і монастирів (АП).

—o—

НОВІ ВИДАНІЯ

Григорій Хомишин, Епископ Станиславівський: ПАСТИРСЬКИЙ ИСТ про політичне положення українського народу в польській державі. Львів, 1931. Накладом Української Католицької Орґанізації. Стор. 38, 16°. З портретом владики. Ціна 40 сот., з пересилкою 50 с.

Відомий Пастирський Лист Преосв. Григорія видала наша Катол. Орнізація окремою відбиткою в гарнім і ґіднім форматі. Той лист викликав веле вражіння й до нього мусить навязувати кождий, хто бажає людського упорядкування відносин в нашім краю. Тому видали ми його книжечкою. Набути його можна в Адміністрації „Нової Зорі“.

НОВИНКИ

Ювилейний Здвиг Молоді „Рідної Школи“ буде у Львові на площі Сокола Батька в неділю, дня 14. червня по пол. Візьмуть у ньому участь діти всіх шкіл з краю.

Затроєння мороженим у Львові стверджено вже й у деяких кіосках (П. Гартека). Досі боялися люди їсти морожене тільки в тих, що розвозять його на візках і розносять, тепер той острах слушно пошириться.

В річницю трагічної смерти С. Петлюри відбулося торжественне зібрання в салі варшавської міської ради. Зібрання зорганізував Центр. Україн. Комітет. На зібранню були також представники польської суспільности.

Союз професійних союзів Польщі. Центральна Орґанізація Професійних Союзів, Ґенеральна Федерація Праці і Польський Професійний Союз „Праця“ злучилися 25. X. на загально-польськім зїзді в один „Союз Професійних Союзів“.

Союз польських туристичних товариств і станиславівський воєвода Ягодзіньский скликали анкету в справі Схід. Карпат. Участь взяли в ній представники уряду, самоврядування, суспільних товариств, туристичних та краєзнавчих товариств і преси. Цікаво знати, чи запрошено там представників кругів найбільш заінтересованих себто... Українців?

За образу президента РП засудив суд у Варшаві урядника Бренґовского на 3 місяці тюрми, а саме за слова: „Коли пан Президент заплатить, то вичищу йому чоботи“. („Хвіля“).

У Варшаві відбувся міжнародний конґрес для поборювання збіжевих шкідників. На зїзді були представники Австрії, Данії, Франції, Німеччини, Румунії, Югославії, Мадярщини, Злуч. Держав, Швеції, Швайцарії й Польщі.

Згоріло 30 гект. ліса в Косцежині від іскри льокомотиви.

У Вислі коло Тарнобжеґу втопилося 11 робітників. Вони їхали берлінкою, котра під напором тягару, більшого ніж могла вдержати, перевернулася.

Добре святкували. Підчас забав з нагоди Зелених свят в Парижі й околиці дійшло до численних бійок й авантур. Наслідок був такий, що 31 осіб вбито, понад 100 ранено.

На А. Новачиньского, визначного літерата й ендецького публіциста виконано, не знати вже котрий з черги напад. Напали на нього й тяжко побили в театрі 6 молодих людий, як доносять, членів „Союза Леґіону молодих“. Причини нападу політичні. Новачиньский в останніх часах на сторінках ендецької варшавської преси дуже зїдливо нападав на санаційний табор.

Підчас жидівського весілля вибухла в Зборі, пов. Калуш, пожежа, яка викликала паніку серед весільних гостий. Пожежа перекинулася на інші будинки. Згоріла стайня, стодола, 2 корови і кінь.

—o—

Посмертна згадка

† **Петро Жуківський,** нотар в Богородчанах, помер в 74. році життя, 10. V. 1931 р. Покійний був все живо заінтересований справами свого народу. В своїй канцелярії затруднював від довгого ряду літ по кількох наших людий і старався прийти з поміччю культурно-освітним товариствам і нашим театрам. Рідна земля най буде Йому пером! **В. Й. П.**

—o—

Переписка Редакції

ВП. Авторови „Незвичайного Ювилею“ в Чорткові. Ваш допис під таким заголовком уже зложений в друкарні, та він не буде печатаний в „Н. З.“, бо тимчасом появився тойсаміський допис в іншім органі, куди Ви мусіли його післати в тім самім тексті. Просимо так не робити, бо се тільки наражує на непотрібні кошти наші редакції. Коли хочете, щоби про якусь подію були дописи в 2 органах, то треба до кождого написати інакший звіт, а не той сам, бо тоді виглядає, що одна газета від другої просто відбила той сам допис. Про се писали ми докладніше в 1. ч. „Н. Зорі“ за сей рік.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДО ВСЕЧЕСНІЙШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Інвалід У. Г. А., що займається продажею девоціоналіїв, звертається отсим до Всеч. Отців Парохів з проханням повідомити його про речинець св. місій які відбуваються у їхніх парохіях та цим робом дати змогу чесним способом заробити на прожившення рідні. Повідомлення слати бодай тиждень перед св. місією на адресу. **Л. Яків, Запитів пч. Підліськи малі.** 964 1-3

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ ЛЕҐГОРНІВ білих, найкращих несучок **по 40 гр.** штука, надсилає зворотною почтою. **Інж. Бучинська О. Львів — Jałowiec 166.** 2—2 963

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіння подає до відома, що принимає учеників до першої гімн. кл. на шкільний рік 1931. Що до блищих інформацій прошу звертатися до Управи. 958 4—6

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Врановської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі вдасним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 18—100

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 3-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ЛЕЖАКИ першої якости **зол. 12·—**

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 2—20

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09 ф-лія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ

виконує скоро, дешево і на догідних услівях

Firma „ELEKTRON“,

с-ка з огр. пор. у Львові,

вул. Зиблікевича 1. і вул. Зелена 2. Тел. 28-75. На складі: Лямпи, жарівки, мотори, рефлєктори на сцени і дансінґи, які також на бажання випозичаємо. 915 10—10

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 34-50

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних.

955 Лікування жиляків. 3-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 10—20

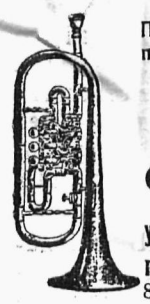
ВСІЛЯКІ ПОЛОТНА ФАБРИКИ

БРАТЯ ЧЕЧОВІЧКА В АНДРИХОВІ

продає детайлічно

М. Евальд, Львів, Собіського 5.

949 8—8



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на догідних услівях набувати можна в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 22—25

Ще лиш корский час

Цілкова випродажа

всілякихзлаватних товарів як тако: полотен і білля

К. МЕШКОВСКИЙ

Львів, п. Марійська ч. 4.

957 2—6

ГЕМОРОЇДИ.

Гемороїдальні чопики

ҐОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)

усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, гоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати в аптиках. 920 10—10

Спеціяліста акушер, ґінекольог-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ 89

946 Тел. 51-62. 5—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 19—25

ПЕРЕПЛЕТНЯ ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги і т. п., в круг переплетничої штуки. 932 5—5

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20
з пуху від зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32
з волосіння від зл. 75
ПОДУШКИ від зл. 18
ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7
ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні. Цінники даром. 905 12—15



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осінний відділ Радіовий Одно і дзолямпові відбирачі сітий Комплєтні детектори від зол. 32.

Бірвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 16—20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 25-?

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 4 червня 1931. Ч. 40 (440).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: [illegible] 405.867.

Протикатолицькі виступи в Італії

ПАТ доносить: „Оссерваторе Романо“ оповіщує хроніку виступів (фашистів) проти катол. акції. Супроти того будуть відкликані епархіяльні евхаристичні конґреси. На торжества в честь св. Антонія в Падві не буде висланий папський леґат супроти жалю ґідних подій, які мали місце під оком центральної влади в Римі, де не ощаджувано навіть особи Папи. Від кількох днів Муссоліні не приймає папського нунція. Ходять поголоски, що розвязано 4 стоваришення, які належать до катол. акції. Ватикан наказав всім італійським епископам обняти провід над катол. акцією і вести її після інструкцій Ватикану. В Римі кермує кат. акцією кардинал ґенер. вікарій.

Великі бурі

З Німеччини доносять: Берлін, Штутґарт і ряд инших міст і околиць навістили великі бурі з хмароломами. Найбільші спустошення в Чорнім лісі й над Реном, але властиво нема ні одної околиці, де не шаліла велика буря. — Зі Швайцарії доносять про великі градові тучі, котрі спричинили необчислимі шкоди. — В Галичині були тяжкі бурі в кількох околицях (Гл. у Новинках).

Українська справа в канадійському парляменті

„Ґазета Пор.“ пише: На засіданню канадійської палати громад посол Мих. Лучкович домагався від канадійського уряду, щоби представники Канади настоювали в Союзі Народів на се, щоб Союз Народів докладно розслідив справу пацифікації Схід. Галичини. На се відповів мін. Бенет, що представники Канади доложать усіх старань, щоб ся справа була розсліджена справедливо для Поляків й Українців. Канада відповідає за се як член Союза Народів. В дискусії українське становище поперли б. міністр справедливости Лепіон і члени ліберальної партії.

—o—

4 міліони дітий вирекло своїх родичів

Після совітської статистики в цілім СССР 4,000.000 дітий вирекло своїх батьків за те, що вони мають інші політичні переконання. „Комсомолець України“ накликує всю українську молодь від 18 літ, щоб вона виреклася батьків, коли вони не комуністи... (Значить, божевілля „поступає“).

Програма нового правительства Польщі

В звязку з поворотом до влади п. Старжинського, відомого прихильника етатизму, котрий став віцеміністром фінансів, наступило занепокоєння на біржах Польщі. Супроти того преміер Пристор виложив програму нового правительства: Предметом експериментів уряду не буде те, що до кінця не передумане. Правительство буде продовжати дотеперішну політику, головно змагати до вдержання валюти і рівноваги бюджету. З обниження платень урядникам прибуде річно 150 міл. зл. Ще бракуючих 100 міл. дефіциту покриється з дальших річевих й інвестиційних обмежень. Металева валюта Польського Банку виносить тепер 807.2 міл. зл., а 31. XII. 1930 виносила 850.7 міл. Одначе відпорність господарського орґанізму Польщі не є зла. Коли загальний упадок продукції виносив в марті 11.5 проц., то в Америці виносив він 17.3, в Анґлії 22.6, в Німеччині 23.3. В тім самім часі безробіття в Польщі виносило 20 проц., в Німеччині 56 проц., в Анґлії 57.4, в Італії навіть 83.6 проц.

TSL перейшло в руки санації

На заг. зборах „Товажиства Школи Людовей“ в Кракові, яке обходило 40 літний ювилей своєї діяльности, вибрано на 36 членів головного заряду 30 санаторів, на 9 членів надзірної ради — 8. Досі Т. Ш. Л. було вшехпольською твердинею, тепер запанувала там санація. Ту зміну „Кур. Львов.“ пояснює так: Перед війною Схід. Галичина не мала середнього стану, сильного економічно міщанства, тому Т. Ш. Л. опиралося виключно на урядничій інтеліґенції. В Австрії мали урядники повну горожанську і політичну свободу. Управа товариства була побудована на міжпартійній платформі, були в ній представники всіх партій. Так було досі. Тепер уряд зумів перетягнути більшість урядників залежних від нього на свою сторону. Люди змінили свої переконання і партійну приналежність. Крім того адміністраційні та шкільні власти видали відповідні зарядження, щоб у делеґати на зїзд проскочили в більшости лиш санатори. Все те разом дало у висліді санаційну управу Т. Ш. Л.

400.000 Німців померло з голоду

Проф. Карль Кіскальт пише в „Мінхнер Медіцініше Вохеншріфт“: В часі світової війни панував уже такий брак харчів, що в однім шпиталі в Гольштайні на 800 хорих 474 померло з голоду. В посмертних картках зазначено, що вони померли на „звироднення серцевих мязів“. Не вільно було писати, що з голоду. Так умирало богато людий з недоїдання, приблизно коло 400.000. Цікаво, що деякі вмирали з недоїдання тільки тому, що не хотіли переступати приписи й купувати харчі окрім тих, які одержували на картки, хоч мали трошї. До таких шануючих аж до смерти приписи належав і славний відкривець тифозного бациля, директор Інститута для заразливих недуг, Ґафке.

—o—

Як Капуцини чистять бібліотеку

Монастир капуцинів у Зальцбургу має старину бібліотеку дорогоцінних інкунабулів (перводруків). Тим друкам загрожувала велика небезпека від т. зв. „хлібного жучка“, котрий плодиться в оправі книг, де знаходиться клей, і тому нищить книги. Капуцини перевели в бібліотеці основну дезінфекцію в той спосіб, що на 88 годин наповнили бібліотеку смертельним ґазом. Таксамо забезпечують також нові книжки, які беруть до тої бібліотеки.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 40-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

ЗЇЗДИ І ПАРАДИ

(Стаття надіслана).

Живемо в дуже тяжких часах. Цілий світ, а з ним і наш край переживають велику матеріяльну крізу. Зокрема острy матеріяльну крізу переживає наш загал і наші інституції. Вони боряться з великим браком трошей і не мають звідки добути їх.

Наслідки тої крізи наглядні. Держава зменшила платні своїм урядникам і думає про інші ощадности. Наші інституції роблять боками, а приватні одиниці обмежують свої видатки до найконечніших.

Та є в нас одиниці й інституції, які тої загально пануючої крізи не бачать. Вони, як за давних добрих часів, раз-у-раз продумують над тим, як би то витратити „зайвий“ гріш, якого браку вони, здається, не дуже відчувають. І, як за давних добрих часів, ми раз-у-раз є свідками ріжних коштовних імпрез, які устроюють у нас в нинішних часах. То ріжні зїзди в столиці краю, то ювилейні обходи і т. п. Розуміється, ювилеї се річи корисні, коли не звязані з великими видатками в тяжких часах — і коли оставляють по собі трівкі наслідки.

А який білянс таких імпрез у нас?

Передовсім заробляє на тих імпрезах польський державний скарб. Бож учасники їх з провінції приїздять на них до Львова зелізницями і платять звичайно повну ціну білетів, як се мало місце підчас недавного ювилейного зїзду „Рідної Школи“, на який зелізниця відмовила знижок. Розуміється, заробляє тоді також на деяких монополях у більшій мірі. А далі заробляють власники ріжних публичних льокалів у Львові. Бож кождий з учасників імпрез іде й мусить іти до тих льокалів покріпитися. Скільки гроша лишають вони в них!

Найновіша, чергова, така імпреза заповіджена в нас на 14. червня с. р. Се здвиг шкіл „Рідної Школи“ у Львові, в якім мають взяти участь не тільки наші школи львівські, але також ґеть усі школи „Рідної Школи“ з цілого краю.

Не треба бути великим математиком, щоб обчислити, скільки буде коштувати приїзд до Львова нашої молоді зі всіх сторін нашого краю. Буде коштувати грубі тисячі золотих, узглядюючи вже евентуальні зелізничі знижки.

Хтож усі ті видатки покриє? Чи родичі дітей, яких повезуть до Львова, чи „Рідна Школа“? Коли родичі дітей, що вчаться в школах „Рідної Школи“, то чому школи „Рідної Школи“ не оплачують самих себе, а треба вдержувати їх загальними жертвами? Колиж сама „Рідна Школа“, то не-вжеж вона стоїть матеріяльно так світло, що може викидати тисячі на паради? Чи сяк чи так, то помисл стягати до Львова на здвиг школи з ц і л о г о к р а ю в нинішних тяжких часах, що найменше — дивний.

Розуміємо в таких часах урядження здвигів повітових, котрі коштують розмірно небогато. А всі ті здвиги можнаб

і відфотографувати й описати, тай булаб памяткова книга для піднесення духа. Але пощо тягнути маси дітвори аж до Львова? І кілько здоровля тих дітий може пропасти — бож місяць червень, як відомо, все горячий, а сей заповідається виїмково горячим, бо вже в останних днях мая було у Львові до 40° спеки. Словом, трудно зрозуміти цілу ту імпрезу в такім обємі, в такім часі і в таких обставинах.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 44—50

Помянули погибших

Як щороку так і в сім році відбулися на Зелені Свята під проводом львівського духовенства торжественні церковні походи, в неділю на Янівський цвинтар, в понеділок на Личаківський — на могили померших і поляглих у визвольній війні героїв. Помітний зріст релігійности в народі і пієтизму до померших та чудесна погода склалися на те, що сьогорічний похід на львівські кладовища випав ще більше величаво ніж попередних літ. Дуже велика маса народу з процесіями всіх львівських церков простяглася на просторі кількох кільометрів. Похід тривав 2 і пів години. В поході взяли участь сотки нашої шкільної молоді, університетської і ремісничої та представники ріжних установ. Всі несли вінці, переважно тернові, прикрашені синьожовтими й червоними лентами. Вінків було в першім дні походу 64, в другім 36. Співали підчас походу напереміну хори Сурми, Бандуриста й питомців. Грала також орхестра „Зорі“. Величавий похід своєю повагою, організованістю, масовістю, богацтвом ріжнобарвних процесійних хоругов, що мерехтіли на сонці, робив величне враження на учасників і на тих, що з боку приглядалися. Були також в поході селяне з Волині, які казали, що чогось подібного ще не бачили. На другий день свят похід був дещо менший числом, тому, що богато людий мусіло йти до праці в бюрах і фабриках.

——o——

Весілля без алькоголю на Волині

Донедавна наша Волинь була знана з того, що при всяких „оказіях“, особливо з нагоди весіль, хрестин, похоронів та церковних празників як: Різдва, Великодня, храмів і т. п. українські громадяне й громадянки тай навіть молодь заливалися алькоголем, горілкою, самогоном, пивом і т. п. Люди тратили не тільки здоровля і гроші, але пиятика кінчилася нераз кровопролиттям, підпалами, тяганиною по судах і тюрмою. На щастя Волиняки приходять помалу до розуму. В громаді Білка, пов. Кремянець, відбулося дня 13. травня 1931. весілля Якова Глущука з Теодозією Вознюк зовсім без алькогольних напоїв, мабуть перше таке весілля на Волині. Гості забавлялися дуже весело і тверезо, а до того зложили за почином Ярослава Леськова і Нусі Ванкевич 26 (двацятьшість) зол. на „Рідну Школу“ у Львові. Щиро вітаємо прегарний почин наших Волиняків в надії, що він найде в кожній громаді на Волині і в Галичині наслідувачів і прийметься серед широких мас українського народу.

Ти не можеш другого вчити читати й писати, коли сам того не вмієш; далеко менше можеш учити других як по правді жити, коли сам так не живеш (Марк Аврелій, XI, 29).

Публичні роботи і відбудова краю

II.

З квоти 3,665.000 зол., призначеної на реґуляцію і вдержання рік сплавних, припадає: 1) на ріки у Львівськім воєвідстві 825.000 і 2) на ріки у Станиславівськім воєвідстві 1,100.000. Зокрема: а) Львівське воєв.: 1) Сян від Райчі до Сянока 50.000, 2) Сян від Сянока до Динова 100.000, 3) Вислок нижче Гачова 150.000, 4) Танва нижче Нароля 40.000, 5) Буг від Бужська до устя Рати 125.000, 6) Дністер від устя потоку Мшанка до Розвадова 210.000, 7) Стрвяж від Устрик Дол. до устя 150.000; б) Станиславівське воєв.: 1) Стрий нижче Маткова з Опором від Тухлі 300.000, 2) Свіча нижче Велдіжа 140.000, 3) Лімниця нижче Осмолоди разом із Чечвою від Спаса і Дугою від Рожнятова 180.000, 3) Бистриця Надвірнянська нижче Зеленої і Солотвинська нижче Порогів 180.000, 4) Прут повище Заболотова 100.000, 5) Черемош 200.000.

З квоти 9,000.000 зол., призначеної на „державний міліораційний фонд“, на меліорації в українських воєвідствах припадає 2,487.499 зол. Зокрема на воєвідства: Львівське 1,904.699, Поліське 342.000, Станиславівське 165.000, Волинське 70.000, Тернопільське 5.800.

Дороги і мости: З загальної квоти 61,597.700 зол., прелімінованої у 1931-32 р. на дороги і мости, припадає на: 1) вдержання доріг і державних мостів 37,466.600 (1930-31 р. 41,317.832), 2) будову державних доріг 4,482.100, 3) будову сталих мостів на державних дорогах 4,236.700, 4) будову і перебудову державних мостів 2,921.000, 5) перебудову верхні на державних дорогах 2,900.000, 6) підмоги на будову самоуправних доріг 1,200.000, 7) підмогу на вдержання самоуправних доріг 1,000.000, 8) підмоги на будову сталих мостів на самоуправних дорогах 1,950.000, 9) підмоги на будову і перебудову мостів на самоуправних дорогах 2,100.000, 10) доріжний пожичковий фонд (для самоуправ на будову й удержання доріг і мостів) 200.000.

В наведених вище видатках на дороги і мости українська територія бере участь в такій мірі:

1) Вдержання доріг і державних мостів: З загальної суми 37,466.600 зол. на українські воєвідства припадає 11,550.000 зол. А саме на воєвідства: Львівське 4,780.000, Волинське 1,900.000, Тернопільське 1,770.000, Станиславівське 1,600.000, Поліське 1,500.000.

2) Будова державних доріг: З загальної суми 4,482.100 зол. на українську територію припадає 2,570.000 зол. А саме на воєвідства: Волинське 2,255.000 (а) дорга Луцьк-Володимир 25 км. 2,190.000, б) дорога Луцьк-Колки 2 км. 65.000); Люблинське 215.000 (дорога Замосте—Грубешів 4.5 км.); Львівське 100.000 зол. (дорога (Дрогобич)—Мединичі—Криниця—Пісочна—(Львів) 1 км.).

3) Будова сталих мостів на державних дорогах: З загальної суми 4,236.700 зол. на українські воєвідства припадає 400.000 зол. А саме на воєвідства: Поліське 300.000, Станиславівське 50.000, Тернопільське 50.000.

4) Будова і перебудова державних мостів: З загальної суми 2,921.000 зол. на українські воєвідства припадає 1,020.000 зол. А саме на воєвідства: Львівське 250.000, Станиславівське 200.000, Тернопільське 200.000, Волинське 200.000, Поліське 170.000.

5) Підмоги на будову сталих мостів на самоуправних дорогах: З загальної суми 1,950.000 зол. на українські воєвідства припадає 550.000 зол. А саме на воєвідства: Львівське 450.000, Станиславівське 100.000.

6) Підмоги на будову і перебудову мостів на самоуправних дорогах: З загальної суми 2,100.000 зол. на українські воєвідства припадає 770.000 зол. А саме на воєвідства: Львівське 200.000, Станиславівське 200.000, Волинське 170.000, Тернопільське 100.000, Поліське 100.000.

7) Будова пристаней: З загальної квоти 1,170.000 зол. преліміновано в 1931-32 р. 48.000 зол. на пристань у Галичи. Розуміється, сталий персонал при всіх тих працях майже виключно польський.

III. Відбудова краю: Загальна квота, прелімінована в 1931-32 р. на відбудову краю, виносить 5,764.670 зол. Вона 2 рази менша ,як у 1930-31 р. і 2 і пів раза менша, як у 1928-29 р. Та з тої неве-ликої квоти ще 803.206 зол. відпадає на упосаження урядників, занятих при відбудові краю (345.996 зол.), на службові подорожі і переселення (125.000) та на ріжні інші видатки. На властиву поміч при відбудові остає 4,961.464 зол., яку Міністерство П. Р. дає в формі позичок за посередництвом Державного Рільного Банку. Деж ведеться та відбудова краю і в яких розмірах? Одиноку відповідь на це дає нам таблиця персоналу відбудови краю: його число і розміщення по воєвідствам. Отже з тої таблиці бачимо, що з персоналу відбудови краю є в Берестю 9 осіб, в Луцьку 9 і в Тернополі 9. Поза тим в інших українських воєвідствах: в Станиславові 3, у Львові 2.

Число урядничого персоналу в Міністерстві Публичних Робіт таке: В централі: урядників 219 + нижчих функціонарів 33, разом 252 осіб; при публичних роботах урядників 1323 + нижчих функціонарів 85, разом 1408; при відбудові краю: урядників 64. Всіх отже урядників і нижчих функціонарів, занятих в Міністерстві П. Р., є 1.724 осіб.

Як бачимо з наведених вище цифр, прелімінар буджету Міністерства Публичних Робіт на 1931-32 р. бере під увагу передовсім воєвідства західні і центральні,, отже етноґрафічно польські. Зате східні воєвідства, українські, відсунені на другий плян, хоч саме ті воєвідства потребують найбільшої уваги в ділянках, якими завідує Міністерство П. Р. Таке трактування Міністерством П. Р. потреб поодиноких полос держави не обмежується тільки до сьогорічного прелімінаря його буджету. Це плянова політика того Міністерства, закроєна на далеку мету. Свідчить про це наглядно найновіша публікація Міністерства П. Р. про найпильніші публичні роботи в Польщі[2]), де виложений плян тих робіт на великі розміри і на довгий протяг часу — коштом около 2 і пів міліярда зол. На ту публікацію звертаємо увагу наших діячів.

[2]) Ministerstwo Robót Publicznych. Najpilniejsze roboty publiczne w Polsce. Warszawa, 1931.

Маленький фейлетон

Про купіль

Берлінський радник медицини, др. Отто Зольбріґ, пише: т. зв. студені купелі, то значить купелі в ріках, озерах і морях, забирають тепло з людського орґанізму, бо він має нормальну температуру 37° Ц., а ті купелі мають температуру 15 до 20° Ц. Чим вода більше студена, тим коротше треба купатися, бо студінь стягає кровоносні начиння в орґанізмі й ослаблює пульс. Вправді пливання в часі купелі викликає тепло, але зуживає богато енергії. Доказує се збільшення апетиту по купелі, коли пливалося. Реконвалесценти не повинні скоро по перебутій хоробі купатися. Таксамо повинні бути дуже обережні з купанням люди хорі на серце. Люди, що дістають корчі в ногах, взагалі не повинні йти на глибшу воду, бо з них богато тоне. Те саме діється з людьми хорими на вуха. Ті ніколи не повинні нуркувати. Та й здорові люди не повинні купатися по тім як їли й по більшій праці. Зігрівшися, ніхто не повинен іти до води.

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки. Коци на ліжка і коні поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижчі. 17—20

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Релігія й політика*)

А що папа мав на думці не лише право до приватної власности ужиткових дібр, тільки в першій мірі приватну власність на засобах продукції, се виходить безпосередно зі змісту його слів. Бо Лев XIII виразно говорить, що чоловік має особисте право посідання „не лиш таких річий, котрі зуживаються через їх уживання, але також остають і після їх ужиття" (Вид. Чердера, 1919, ст. 9, згл. 17). Тесаме слідує з науки, осудженої папою, а папа власне осудив домагання соціялдемократії, яке стремить до знесення приватної власности і передання її громаді або державі. А соціялдемократія жадає, щоб або передовсім, або лиш продукційні добра стали спільною власністю.

Пій X повторив з притиском науки свого попередника. В тій ціли в „Motu proprio" з 18 грудня 1903 р. зіставив він найважніші засади, виложені в енцикліці Льва XIII, і постановив, що католицька суспільна політика повинна їх придержуватися. По тим засадам „чоловік має не тільки звичайне право користати з дібр сего світа так як звіря, але також право мати їх постійно на власність, а се право відноситься не тільки до тих річий, котрі зуживаються через їх ужиття, але також до тих, котрі через уживання не зуживаються". Приватна власність, так очеркнена, після науки сего папи „є при всяких обставинах правом природним" (Archiv für kath. Kirchenrecht, T. 84, стор. 123). А до річий, котрі не зуживаються через уживання, зовсім певно належать також засоби праці або продукції.

Вкінці Венедикт XV у своїй першій енцикліці, зараз по виборі („Ad beatissimi" з 1 листопада 1914 р.) вказав на енцикліки Льва XIII. звернені проти соціялдемократії і поручив епископам, дбати про те, щоб виложені в них науки ніколи не пішли в забуття.

Проте без сумніву се наука Церкви, що чоловік має Творцем дане право природи до приватної власности не лиш ужиткових дібр але також продукційних. А з цею наукою не дасться погодити голошене соціялістами домагання скасування приватної власности на всіх засобах продукції. Навпаки, з науки Церкви про приватну власність слідує:

а) що правного власника засобів продукції без яркої несправедливости не можна так собі просто з тих засобів ограбити; б) що вивласнення засобів продукції може наступити лиш за відповідним відшкодуванням і лиш остільки, оскільки се потрібне для загального добра держави; в) що держава ніколи не може забрати всіх засобів продукції і виступати як одинокий їх посідач, бо в такім разі або зломилаби право, дане чоловікови природою, або требаби сказати — наперекір науці Церкви — що чоловік не дістав від природи себто від Творця права приватного посідання засобів продукції.

Держава силою своєї зверхної власти правління чи видавання присудів може щоправда вмішуватися у відносини посідання та порядкувати їх, але лиш тоді і остільки, коли й оскільки сего вимагає добро загалу. Очевидно держава може також бути власником, і певні засоби продукції взяти в своє виключне посідання і заряд, коли сего вимагає добро держави, але ніколи не можна державі признати в и к л ю ч н о г о права посідання продукційних дібр, бо це булоб нарушенням природного права чоловіка. А що право природи це боже право, а Церква це непомильний сторож природного права, отже соціялдемократія, домагаючись соціялізації всіх засобів праці, противиться науці Церкви і божому праву. Хто твердить, що зі становища релігії нема ніякого заміту проти жадання соціялістів в справі знесення власности засобів продукції та що проти сего жадання не можна висунути жадних теольогічних аргументів так, що се домагання соціялдемократії моглиб також цілком спокійно приняти й католики, — доказує, що або зовсім не знає католицької науки, або її легковажить. Бо проти цего домагання промовляють зі становища релігії дуже поважні аргументи й заміти. Коли їх не булоб, то Церква, папи й епископи не моглиби взагалі займатися сим підставовим домаганням соціялістів і не моглиб його відкинути. А колиб се мимо того зробили, то переступилиб свої компетенції. А чейже про се не може бути мови.

*) Гл. „Н. Зоря" чч 10—39.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС"
Львів, Пасаж Міколяша.
875 **Тел. 30-92.** 22—24
СПЕЦІЯЛІСТ У ПЛЯТИНОТОПІЇ І АКВАРЕЛЯХ

Касовий звіт „Обєднання"

На що йдуть гроші збирані в Америці.

В американській „Свободі" чч. 61. з 16. III. і 87. з 16. IV. с. р. знаходимо такий касовий звіт амер. „Обєднання", котре збирає жертви на потреби старого краю: В лютім зібрало воно 5.594 дол. 89 ц., з того післало: на Народну Лічницю 300 дол., на інвалідів 400 дол., на „Рідну Школу" 1.650 дол., на „Визвольну акцію" 2.350 дол. (дрібних посилок не нотуємо). В березні зібрало 2.394 дол. 26 ц. З того вислало: інвалідам 275 дол., на пропаґанду 340 дол., на „Р. Школу" 350 дол., на „Боєву акцію" 525 дол. Чи рубрика „на пропаґанду" не та сама, що на „визвольну акцію" або „боєву акцію" — не знати. Та одно ясне, що найбільша часть публичних збірок іде постійно на річи, про які суспільність не знає.

—o—

2 міліони безробітних в СССР.

Безробіття в СССР росте в застрашаючий спосіб. По переведенню колєктивізації рільництва тисячі рільників покидають рілю і напливають до міст в пошукуванню праці. Людність міст в останнім році зросла пересічно о 15%. Докладної статистики нема, бо уряди посередництва праці скасовано. „Красная Газета" стверджує, що в Ленінграді число безробітних виносить пересічно 400—500.000. В Москві безробітних коло 600.000. В цілім СССР число безробітних виносить коло 2 міліони (АТЕ).

—o—

Комуністи в Еспанії

Еспанський премієр Заморра прийняв комуністичну делеґацію, котра заявила, що в останніх заворушеннях комуністи не були в змові з монархістами. Комуністична партія стоїть на сторожі республики і тому жадає від Заморри свободи пропаґанди комуністичних ідей. Очевидно жадану свободу вони будуть мати, бо в Еспанії тепер... керенщина.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Преосвященний Василій Ладика, епископ Канадійський, прибув в часі Зел. Свят з Риму до Львова — і гостить тут в монастирі ОО. Василіян. В найблизших днях має відвідати наших Владик. Ві второк рано відвідав Преосв. Ладику Преосв. Ніярадій.

В Римі, як доносить преса, вдерлася до церкви св. Йоахіма група фашистів і зірвала зі стіни портрет св. Вітця.

Нові канонізаційні процеси. Конґреґація обрядів на окремім засіданню занималася справою слідуючих беатифікаційних процесів: о. Стефана Бернета, августинця й основника інституту сестер менших Успенія Пр. Д. М.; Франціски Ґабріні, основниці конґреґації місійних сестер Нсв. Серця Христового та справою канонізаційного процесу бл. Франціска М. да Кампороссо, братчика чина Капуцинів.

„Акта Апостоліце Седіс" оповістили латинський текст промови папи через радіо і папське письмо „Антоніяна Солемнія" до епископа Падви, відносно торжественного обходу річниці смерти св. Антонія з Падви й його канонізації.

З Ватиканського річника за 1931 р. довідуємося, що число кардиналів виносить (по смерти кард. Маффія) лише 58 (замість 70), з того 28 це Італійці, а 30 належать до ріжних народностий. (Від часу видання того річника ще померли деякі кардинали). Дипльоматичних заступників Апостольська столиця має в 35 державах, крім них ще 21 Апостольських делеґатур. 35 держав й орден Мальтанських лицарів мають своїх заступників при Апостольській столиці.

Шведські пастори за поворотом до католицизму. В протестантській шведській церкві замітний рух за поворотом до католицизму. Провідник того руху пастор Скредсвік зі своїми однодумцями, також пасторами, називає той рух „католицьким". Признаючи в засаді всі догми катол. Церкви, здержуються вони від остаточного переходу на католицизм лише тому, що хотілиби вчинити це разом з цілою шведською церквою. Церква та перед відірванням від Риму видала таких святих як: апостола Півночи св. Анґара, св. Катерину й инших. Тому провідники катол. руху остаючи наразі в накиненій їм єреси, рішилися голосити, що правдивий християнізм є лиш у катол. Церкві.

Протестантська пропаґанда в Римі. Вже в Різдвяній Енцикліці та в промові до римських провідників сегорічних рекольекцій вказав св. Отець на скріплену діяльність протестантів у Римі. „Правді й ложі, як і їх оборонцям" — пише Оссерваторе Романо — „не можна ніколи приписувати рівних прав. Вправді здорова толєранція в сучаснім соціяльнім положенню потрібна, однак треба брати під увагу це, що Італія католицький край, опікунка Петрового престола, ніколи не була опанована значнішими еретичними течіями зберегла свою основну релігійну єдність. Дехто твердить, що релігійна дискусія дозволена. Дійсно, католики не бояться дискусії. Одначе поширювана в Італії пропаґанда не має з дискусією нічого спільного. Тут може бути мова лише про пачкарство. Бо як можна назвати релігійною дискусією приманювання грошевими обітницями людий, що знаходяться в скрутнім положенню, або розкидання по приватних домах летючок, які представляють Апостольську Столицю як твір одного Східного царя й обжаловують, що Рим є „фальшівником" декальогу? Оборона вимагає не переслідування, лиш законного припинення того рода негідних способів для охорони віри населення.

Коли маєш бистрий суд, то покажи його в розумних оцінках (Марк Аврелій, VIII, 38).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО Польщі стремить до дальшого зменшення бюджету і вишукує нові жерела доходу. Нові ощадности думає воно осягнути через упрощення адміністрації, скасування злишної бюрократії, комасацію урядів і т. п. Уряд за всяку ціну хоче вдержати бюджетову рівновагу.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ сойму РП. буде скликана в першій половині вересня. Сесія полагодить актуальні справи і займеться підготовчими працями до реформи конституції.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ Павло Думер се 73-літний старець. З походження син убогого зарібника. В р. 1895 був він міністром фінансів, потому ґубернатором Індохін, в часі війни 1917 міністром маринарки, відтак президентом сенату. З фаху він професор, та професуру покинув для журналістики, а журналістику для політики. Він належав до тих, котрі переперли велике воєнне відшкодування для Франції. Тому в Німеччині приняли вістку про його вибір з мішаними почуваннями.

200.000 МАДЯРІВ ухвалило в Будапешті домагатися ревізії тріянонського договору. Подібну резолюцію ухвалено одного дня, в неділю, в 1.000 мадярських громадах.

НА ЗБІЖЕВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ, яка відбулася в Лондоні, викликала сензацію заява большевицького делеґата Любінова. В ній Любінов годиться на предложення польського делеґата дир. Розе в справі ограничення вивозових континґентів. Совітський делеґат згодився також на участь в міжнарод. збіжевій орґанізації. Проти обмеження привозу висловився делеґат Америки і висунув тезу обмеження продукції.

В СПРАВІ НІМЕЦЬКО-АВСТРІЙСЬКОГО „АНШЛЮСУ“, як доносить преса, видасть оречення Трибунал Міжнародної Справедливости в Газі при кінці серпня б. р.

НОВИНКИ

На Загальних Зборах „Просвіти“ бодай одну річ повиннося ухвалити: замість журнала видавати книжочки хоч що 3 місячі. Такі книжечки се трівкий вклад в нашу популярну літературу, а журнал який видає „Просвіта“, взагалі не знати для кого видаваний.

Градова туча шаліла над Єзуполем. Град вибив збіжжа на просторі кількох кільометрів. В Зимній Воді коло Львова падав такий сильний град, що поля з бульбою виглядають, як одно болото. Ніякої бульби не можна місцями відріжнити.

Величезна буря шаліла над цілою Буковиною. В с. Лужанах грім ударив в польську школу і поранив учительку та 6 дітей. В Чернівцях потік зірвав міст і залив богато домів.

Фашистівська поліція розвязала всі студентські кружки католицької молодіжи в Римі. Св. Отець звернувся до всіх керовників Католицької Акції і запросив на конференцію нунція при італійському уряді. „Лявоpo Фашіста“ домагається, щоби Св. Отець осудив Католицьку Акцію! (ПАТ).

Львівська куратория уневажнила писемну матуру у двох жіночих семинаріях в Перемишлі. В звязку з тим виїхав там куратор Фр. Свідерский. Учениці пишуть матуральні задачі другий раз.

Розклад урядничих орґанізацій. По зменшенню платні урядникам зачалася масова їх утеча зі своїх орґанізацій. Нпр. на зборах Союза урядників в Люблині управа зложила свої мандати а до нової не було кого вибрати, бо ніхто не хотів приняти вибору. Більшість опустила збори.

В Кракові звинули 5 корабельних бюр: Анґлійське, італійське, французське, голяндське і скандинавсько-американське.

1000 московських комуністів учиться поспішно еспанської мови, щоб виїхати „на роботу“ в Еспанію.

„Ґлос сондовництва“ за травень с. р. пише, що міністр судівництва повідомив делеґацію суддів, що вже виготовлений законопроект, який завісить неусувальність суддів.

У Варшаві були комуністичні заворушення. Комуністи хотіли розброїти поліціянтів і кидали камінням. Поліціянти вжили зброї. Один комуніст убитий, двох ранених.

—o—

Оповістка

Ювілейне Марійське Свято у Львові відбудеться дня 4. червня 1931 р. для вшанування 1500-ліття Ефеського Собору, уладжене Марійським Т-вом Молоді при ласкавій співучасти: хору Духовної Семинарії, хору Т-ва „Сурма“, хору й тамбурової орхестри Малої Семинарії. I. Рано: точно година 8. Архієрейська Літурґія і спільне св. Причастіе всіх Марійських Орґанізацій в архикатедр. Церкві св. Юра. — II. Вечером: точно година 18. на церковній площі побіч Архикатедральної Церкви св. Юра, зглядно на випадок дощу в самій Церкві. 1. Молебен до Преч. Діви Марії. 2. Святочна Академія.

—o—

Біржа

Гроші: Доляр ам. в приватних оборотах 8.92 зол.

Збіжжа: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація заладування віддаль від Львова 200 км.). Двірська пшен. 30.50—31.00, сел. пшениця 28.50—29.00, жито дв. 27.00—27.25, сел. жито 26.25—26.50, ячмінь дв. 26.50—27.00, ячмінь на мливо 25.25—25.75, овес гал. 32.50—33.00, кукурудза ром. 23.50—24.00, гречка 37.00—38.00, лен 46.00—47.00, житн. ґрис 18.50—19.00, преничн. ґрис 16.00—16.50, греч. каша 68.00—70.00, синій мак 125.00—135.00, сіно прас. 13.00—14.00, солома прас. 5.50—6.50.

Ціни ячменю ідуть вгору. Також пшениця легко звижкує. Ґрис дещо подешевів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ДО ВСЕЧЕСНІЙШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Інвалід У. Ґ. А., що займається продажею девоціоналіїв, звертається отсим до Всеч. Отців Парохів з проханням повідомити його про речинець св. місій які відбуваються у їхніх парохіях та цим робом дати змогу чесним способом заробити на проживлення рідні. Повідомлення слати бодай тиждень перед св. місією на адресу. Л. Яків, Запитів пч. Підліськи малі. 963 2-3

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСЬКАХ п. Знесіння подає до відома, що принимає учеників до першої ґімн. кл. на шкільний рік 1931. Що до блищих інформацій прошу звертатися до Управи. 958 5—6

ЗЇЗД АБІТУРІЄНТІВ української ґімназії в Коломиї з 1911 року. Прошу сейчас подати свої адреси і відомі адреси товаришів в справі зїзду. Проєктується на зїзд перші дні липня. — За Комітет Маркіян Нелільський Коломия, вул. Мнихівська 98. 96[illegible] 1-2

ДУЖЕ ЗДОРОВИЙ, А НЕ ДОРОГИЙ ВІДПОЧИНОК! Здоровий воздух, ріка Стрий цілковите удержання і услуга, першорядний харч на маслі, залізнича станія, почта і телеґраф в місци. Поміщення на червень, липень і серпень. Зголошення: Ґр. кат. Уряд парох. в Яворі над Стриєм, п. в місци. 965 1-4

НА ЛІТНИЙ СЕЗОН Є ДО ВІДСТУПЛЕННЯ: В Попельниках п Снятин: Чотири сонящні покої і кухня. Околиця гарна, положення вигідне: купіль в Черемоші, добра автобусова, комунікація гостинцем, почта в місци. Рефлектанти зволять зголоситись до парох. Уряду в Попельниках п. loco. 967 1-2

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** *всілякого рода* у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 19—100

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,
ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . зл. 7·50.
Килими, народня штука поручає:
Людвик Геґедіс, Львів Коперника 11. Тел. 26-09. філія: Галицька 5. Тел. 30-32.
962 3 — 0

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 1—25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає футра до переховування.

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.
947 11—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 35-50

Чи Ви вже відновили передплату?



Центральна складниця
ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.
Осібний відділ Радіовий Одно і дзолямпові відбирачі сітий Комплетні детектори від зол. 32.
Барвік і Божемський
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 17—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 7 червня 1931. Ч. 41 (441).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 2, II. пов. - Тел. 4-46.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Надзвичайна нарада колеґії кардиналів

АТЕ доносить: Супроти постійного напруження між Ватиканом і правительством фашистів, Папа скликав надзвичайну нараду колеґії кардиналів. В нараді, котра тревала 1½ год., взяли участь всі присутні в Римі кардинали. Президював сам Папа. Вирішено, щоб орґан Ватикану „Оссерваторе Романо" не містив на будуче звітів про боротьбу властий з союзами Катол. Акції, тільки обмежився до відповіди в разі нападів фашистівської преси на церковних достойників. Доказом великого напруження являється поголоска про те, що Папа думає опустити Італію. Одначе та поголоска не знаходить підтвердження.

Великі довги хліборобів в Польщі

Польська преса пише: В сім році хліборобські господарства в Польщі мають 644 міл. дефіциту, не рахуючи приватних довгів! В державних банках короткотермінові довги хліборобів виносять 375 міл. зл. В трьох инших більших банках 73 міл. Незаплачені самоурядні податки — 62 міл., а державні 50 міл., непокриті суспільні зобовязання 42 міл. залеглости платень за роботи коло 10 міл. зл. і т. д. Нема мови про те, щоб рільництво було в силі сплатити ті довги в часах такої кризи.

—o—

Обтяження податками

Рільничий ілюстрований тижневник „Рольнік" (Львів) пише в ч. 18 (з 3. мая 1931): „Обчислення довершені для середних сільських господарств виказують, що державні і комунальні податки виносили перед війною рівновартність 45 кґ. жита на 1 га, а нині виносять 250 кґ. жита! Рівночасно, хоч у слабшій степені зросли кошти праці, які виносили перед війною 349 кґ. жита з 1 га, а нині 736 кґ. Отже загалом обтяження рільництва з тих двох позицій зросло майже трикратно".

—o—

Нові тягарі

З Варшави доносять: Правительство має незабаром вирішити справу підвишки чинш̀ів від помешкань до висоти 130 проц. Крім того має бути підвисшений податок від недвижимостий й установлений новий додаток до податку доходового для тих осіб, котрі не платять чиншу від помешкань. Ціль тих нових тягарів — створити будівельний фонд.

Посилайте дітий до фахових шкіл

Тому три роки ректорат університету в Кракові видав відозву, в котрій взивав родичів, щоб не посилали дітий до ґімназії заки добре розважать доцільність такого кроку і його наслідки. Ту відозву пригадує тепер польська преса своїй суспільности, кажучи: Статистика доказує, що ніде в світі нема рзмірно так богато ґімназій, як у Польщі. Хоч Польща фінансово один з найбідніших країв, то люди в тім краю не змагають до того, щоб їх діти мали в руках якийсь певний фах, особливо технічний. Більшість молоді йде до ґімназії і потому не може скінчити висших студій тай тиняється без означеного звання. В инших краях більшість молоді по скінченню вселюдної школи йде до фахових шкіл і в скорім часі має можливість прожитку. Се м. і. становить основу богацтва тих країв.

—o—

Безалькогольне весілля в Микуличині

Недавно поділилися ми радісною вісткою, що в громаді Білка кременецького повіту на Волині відбулося у Якова Глущука весілля без алькоголю та з тої нагоди візвали ми Волиняків і Галичан до наслідування. На цей зазив перша відгукнулася Гуцульщина, де на днях відбулося весілля без алькоголю в Івана Онучака в громаді Микуличин надвірнянського повіту. Досі у нас таке нечуване і ніхто не вірив, чи весілля без алькоголю вдасться. Одначе показалося, що добре і гарне діло приймається і в нас скоро. Гості забавлялися дуже весело і тверезо тільки з „лімонядою", а до того зложили і вислали 11 зол. 45 сот. на потреби „Рідної Школи" у Львові.

„Пятилітка" заломалася

Кореспондент одного польського часопису пише з Москви: Урядове оголошення про зредукування кредитів на пятилітку викликало сильний відгомін в тутешних дипльоматичних кругах. Один з дипльоматів заявив кореспондентови сього часопису: Сей акт треба вважати заломанням здійснювання пятилітки. Підложжам цього кроку треба вважати дуже тяжке фінансове положення московського уряду. Одночасно це поважна пересторога для фінансових заграничних кругів.

—o—

Великі бурі в Галичині

Зі Станиславова доносять: Велика буря навістила в Рогатинщині села Биб̀ло, Дитятин і Гохонів і знищила плоди на полях та перервала греблі в двох рибних ставах, в Кукольниках, що належать до архиепископства. Се вже друга велика буря в тім місци сего року. — З Золочева доносять про велику градову тучу, яка знищила в околиці до 50 процент плодів на полях.

Фотографії до св. Причастія

З БЕЗПЛАТНИМ ФОТОСОМ ФІЛЬМОВИМ

виконує ателіє фотографічне

„ВЕНУС" 15—25

Львів, Академічна 24, тел. 38-08.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ

і складайте свої ощадности

В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 41-?

на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА І ФАШИЗМ

Мимо славної лятеранської умови, котрою відновлено Ватиканську Державу, можна було сподіватися, що скорше або пізніше дійде до конфлікту між Ватиканом і правительством фашистів. До конфлікту дійсно дійшло а саме з отсих причин:

Фашизм се націоналізм, котрий насильством накидає цілій суспільности свої погляди, котрі уважає „непомильними" й „одиноко можливими". Хоч фашизм голосить, що не противиться релігійному вихованню молодіжи, та рівночасно вимагає він, щоб те виховання не противилося впоюванню в молодь засад, які з природи річи противні засадам Євангелія й катол. Церкви. І се перша причина конфлікту між фашистами й Апостольською Столицею, котра не може згодитися на виховування молодіжи в дусі звіринного шовіністичного націоналізму. Історичні причини зложилися так, що Італійці від довшого часу засідають на кріслі св. Петра, що Італійці з правила становлять більшість в колеґії кардиналів і що тим самим Італійці мають найбільшу участь в управі катол. Церквою. Супроти того Апостольська Столиця ніяким чином не може згодитися на те, щоб італійську молодь, з котрої походить еліта катол. Церкви під оглядом управи, „виховував" виключно фашизм. Христовий намісник скорше покинувби Ватикан й Італію, ніж давби згоду на таку річ.

Друга причина конфлікту трохи більше складна. Річ в тім, що фашизм не допровадив Італії до матеряльного гаразду. Безробіття там велике. До того в краю нема свободи. Фашизм подібно як большевизм не терпить розвитку ніякої нефашистівської ідеї ні орґанізації. Він хоче мати монополь орґанізування всеї суспільности. Супроти того йому дуже невигідні католицькі орґанізації з їх власною, католицькою, а не фашистівською ідеольоґією. І чим фашизм чується більше загрожений, тим він остріше береться до здавлювання катол. орґанізацій. Се друга причина конфлікту, чи радше цілий комплекс причин.

Який дальший перебіг може мати той конфлікт? Річ ясна, що Апостольська Столиця не уступить. Уступити може тільки фашизм. Причини, які його до того можуть спонукати, є двоякого рода: внутрішні й зовнішні. В нутрі економічна кріза, котра мусить кріпшати м. і. з причини конфлікту з церквою. Як відомо, одно з важних жерел доходу Італії се маса паломників, які рікрічно прибувають до Апост. Столиці. Конфлікт з природи річи здержує прибування паломництв і кепсько відбивається на цілім краю економічно. А на зовні той конфлікт також ослаблює станови-

ще правительства Італії. Чим довше той конфлікт потреває, тим більше ослаблення жде Італію. Колиб фашистівський уряд не заперестав своїх переслідувань, може там прийти до всяких крайностий: бо крайний націоналізм все і всюди необчислимий як кожда еретична секта.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
875 Тел. 30-92. 23—24
СПЕЦІЯЛІСТ У ПЛЯТИНОТОПІЇ І АКВАРЕЛЯХ

150-ліття Йосифінізму

Сего року минає 150 літ від часу, як цісар Йосиф II. почав боротьбу проти католицької Церкви. Під впливом „енцикльопедистів“ уважав себе покликаним вводити їх „нові ідеї“ в життя, як це робив другий представник „просвіченого“ абсолютизму Фридрих, король Прусії. Щоби здобути сильніший вплив на церковне життя, заборонив вже в другому році свого панування (1781) епископам і іншим церковним зверхникам безпосередні взаємини з Римом. Папа міг порозумівати ся з епископами тільки через віденську придворну канцелярію. Та й епископи не сміли бути в безпосередньому звязку з вірними! Мали свої пастирські послання видавати в порозумінні з цісарськими урядовцями.

Йосиф II. не остав тільки при цих насильствах. Знав, які корисні для Церкви чернечі чини й тому зачинив 624 монастирів і розігнав 20.000 черців і черниць.

Папа Пій VI. пробував вплинути на цісаря через своїх людей та письменно, щоби припинив свої насилля. Та на дармо. Тоді старенький Папа особисто вибрався в тяжку подорож і з початком 1782 р. прибув з Риму до Відня, щоби спробувати здобути особисто це, чого не вдалося осягнути письмами й послами. Та й так не вдалося Папі відвести цісаря від його плянів. По усуненні черців цісар позасновував семинарі й богословя, в яких виховниками й професорами мали бути властиво його урядники, а не представники віри й Церкви. Вкінці обмежив свободу Церкви так, що сам визначував процесії, відпусти, свята, похорони, пости, ба й це, кілько свічок має горіти на вівтарі! Видав голосний „Йосифинський патент“, в якому визначив ціни за треби. (Цим патентом ще до самої світової війни пописувалися наші радикали в боротьбі з духовенством). Це останнє викликало осуд навіть протестантського пруського короля Фридриха II. Він назвав свойого віденського товариша „цісарем дзвонарем“.

І в Галичині зазнала наша Церква чимало шкід наслідком Йосифінських „реформ“. Та ми задивлені в те, що доброго зробив цей цісар для нашого прибитого недолею народу, не бачили, а то й не хотіли бачити цього, які шкоди заподіяли нам його запорядження проти Церкви.

Нема сумніву, що всі ті протицерковні „реформи“ розшастали мораль в суспільности. І нема тепер сумніву, що вони головно причинилися до такого дивно скорого розпаду старої та добре упорядкованої імперії Габсбургів і до того, що тепер той рід блукає бездомний а в Відні правлять ті, що ще більше консеквентно виступили проти Церкви.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛО
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 45—50

Галицька Соціялістична Радянська Республика

Отсим зачинаємо містити в „Н. Зорі“ цікавий опис очевидця й учасника тої двомісячної „республики“ на нашій землі. Нема сумніву, що колиб та „республика“ вдруге нас „ущасливила“, то не виглядалаб лучше, хіба гірше. — Редакція.

Галицька Соціялістична Радянська Республика була твором московських большевиків і мабуть тому про її історію у нас ніде нічо не пишеться, не згадується, ніби вона зовсім не істнувала. А всеж таки вона була, істнувала дуже короткий час, не більше двох місяців (липень—серпень 1920 р.) і свою діяльність проявила в тих галицьких повітах, що були тоді заняті большевицькими військами. Про цей період історії галицької землі наше громадянство дуже мало поінформоване і тому я, як учасник і свідок будівництва Галицької С. Р. Р. (в часі її істнування я був урядовцем комісаріяту військових справ) хочу списати бодай те, що досі зберігла моя память.

Коли наступ польських військ на Україну заломився і вони в паніці стали утікати аж до Львова і до Висли, перед большевицькими політиками стало питання, що робити з Галичиною, котру вони зачали займати. Вони поважно числилися з національною свідомістю галицьких Українців і тому не бажали собі прилучення Галичини до Радянської України, бо через таке прилучення відразу зрослиби впливи українських сепаратистів, котрих большевики переслідували на кождому кроці. Отже, щоб недопустити до скріплення сепаратизму большевицькі верховоди задумали створити окрему Галицьку Соціялістичну Радянську Республику і зробити її підставою для боротьби з „гнилим“ заходом. Львів мав стати осідком III. комуністичного інтернаціоналу і звідтіля мала йти комуністична пропаганда далі на захід, на полудне, на Мадярщину, Балкани і т. д. Так вони говорили. Та се говорення большевиків було звичайним замилюванням очий, бо дійсність виказала, що з Галичини большевики хочуть зробити презент польським комуністам...

Большевицькі пляни в Галичині мав реалізувати Володомир Затонський, котрого московська Рада Народних Комісарів наділила просто диктаторськими повновластями. Він заразом був головою Комуністичної Партії Большевиків Галичини, шефом її уряду, словом, в його руках була вся власть над галицькою землею. Він сам був відповідальний перед московським большевицьким центром і тому не дивниця, що зовсім не числився з голосом галицьких комуністів ні з голосом прочих членів галицького радянського „уряду“.

Верховним орґаном Г. С. Р. Р., тобто її урядом був „Галицький Революційний Комітет“ на чолі з Затонським. Він ділився на комісаряти для справ: заграничних, внутрішних, військових, фінансових, судових, земельних, освітних, торговельно-промислових, почти, телеґрафу й комунікації, народного здоровля. Кождий комісарят був на правах міністерства. На його чолі стояв комісар (міністер) іменований Затонським і затверджений московським большевицьким центром. Кождий комісар був відповідальний перед Затонським, а цей знову був відповідальний перед московською радою Народних Комісарів.

Формування уряду для Г. С. Р. Р. почалося ще в Київі з початком липня і закінчилося у Жмеринці з кінцем липня 1920. В половині серпня 1920 р. уряд Г.С.Р.Р. переїхав до Тернополя в такім складі: Володомир Затонський — голова Галицького Революційного Комітету і комісар заграничних справ, Федь Конар — комісар внутрішних справ, Омелян Паліїв — комісар війни, Іван Немоловський — фінанси, Михайло Козоріс — судівництво, Гаврилюк — земельні справи, Гаврилів — освіта, Савка — торговля і промисл, Літвіновіч — почта, телеґраф і комунікація, Гаврилів — народне здоровля. Секретарем Галицького Р. Комітету або Ради Народних Комісарів був Сіяк, шефом телеґрафічної аґенції Кулик, а шефом чрезвичайки Наваловський.

В такім складі уряд Г. С. Р. Р. переїхав до Тернополя і примістився в Подільському готелі при вул. Міцкевича. Щоб уявити собі духове обличча того уряду, треба знати характеристику його членів.

Отже голова Затонський. Він родом з Камянця Подільського, в той час міг мати около 40 літ. Між Галичанами представляв себе професором політехніки, хоч про його „професуру“ можна сумніватися. Ніхто з моїх знакомих не чув про його наукові праці, ніхто з нас не читав його хочби навіть звичайної статті, отже про ученість цього „державного мужа“ годі що небудь говорити. Був оклепаний в большевицькій політиці, очитаний в большевицькій літературі, часто покликувався на Леніна і Маркса, і цим дуже імпонував нашим новоспеченим комуністам. Серед московських комуністів мав довіря, бо працював з ними від перших днів большевицького перевороту. Дуже зарозумілий і впертий, він зовсім не числився з голосом инших. Для нього міродатним було тільки те, що скаже Москва. Ніхто з нас не знав його національної приналежности, дехто твердив, що він походить з польського роду. Затонський показав себе великим централістом і московсько-большевицьким бюрократом. Весь час окружав себе родовитими Москалями і хмарою тайних аґентів, в його бюрах працювало богато пристійних жінок. Хоч добре володів українською мовою, то все урядування у него велося в російській мові, якою він послуговувався і в приватнім життю.

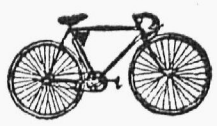
Федь Конар (правдиве прізвище Палащук) родом десь з Рогатинщини, селянський син. Перед війною скінчив 6 кляс ґімназійних, потім вступив до У. С. С. і вже в часі війни зробив воєнну матуру. В ґімназії захоплювався Драгоманівщиною і радикалами. Опинившись на Україні, став соціялістом-революціонером. Після переходу гал. армії до большевиків став комуністом і працював в редакції „Червоного Стрільця“, „Галицького комуніста“, та писав статті до харківського „Большевика“. З переходом в Галичину став комісарем внутрішних справ і цілий час вів виразну українську політику, що дуже іритувало Затонського, котрий врешті усунув його від участи в галицькій політиці, а большевики вивезли його в Москву, де й досі працює звичайним урядовцем. Це був здібний публіцист і бесідник, але змарнувався, бо не працював над собою.

Коли Конара усунено з комісаряту внурішних справ і заслано в Москву, то по нім комісарем внутрішних справ став Михайло Левицький, також Галичанин, людина ограничена і безхарактерна. Перед війною учився в учительськім семинарі, але вилетів з третого курсу і вступив на військову службу. Як підстаршина австрійської армії дістався в російський полон, в Туркестан, і там перебував аж до большовицького перевороту. Відразу пристав до большевиків і працював деякий час як аґент чека. З хвилею наступу большевиків на Галичину приїхав до Тернополя і став вислугуватися Затонському. Такі люди були на руку Затонському і цей іменував його комісарем внутрішних справ Г. С. Р. Р. Левицький беззастережено вико-



МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.



РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

нував всі накази Затонського. З посад повітових комісарів усунув свідомих Українців, що їх був призначив Конар, а на їх місце став призначувати Поляків і Жидів. Ними був переповнений цілий комісаріят внутрішних справ. Навіть урядування пішло на польській мові. Пізніше, в 1922 р. той Левицький був радянським послом в Празі, а я й досі не годен зрозуміти того, чим властиво руководилися большевики призначуючи цього ограниченого чоловіка на такий визначний пост? То правда, що всю роботу за нього робив радник того посольства Жид Калюжний, алеж бо і Левицький часами мусів офіційно виступати. Тепер про него якось нічого не чути.

Омелян Паліїв, правник, б. сотник галицької армії, був комісарем військових справ. З переконання радикал, яким себе маніфестував у Винниці, після злуки Галичан з большевиками став членом комуністичної партії. Пізніше був комісарем при штабі галицької армії, коли її командантом большевики призначили Порайка. В Галичині Паліїв став комісарем військових справ і відразу дуже щиро приступив до праці над організацією Червоної Армії Г. С. Р. Р. В його комісаріяті працювали виключно старшини б. українських формацій, котрих знав особисто і котрим довіряв. Він призначував їх також і на повітових військових комісарів. Туди не міг пролізти жаден чужинець. Паліеву не можна було заперечити його щирого українського патріотизму, але його тактика була дуже невиразна. Проводячи виразну українську лінію він з другої сторони большевикам піддобрювався тим, що видавав їм нераз своїх найблищих товаришів і співробітників. Ще в Балті, будучи комісарем при штабі Порайка, Паліїв підписав наказ арештування двох б. старшин С. С. Рогульського і Кураха, котрих обвинувачувано в саботуванню розпорядків радянської влади та накликуванню до повстання проти большевиків. На його домагання большевики у Винниці розстріляли поручника Д-ра Давида, котрий не прочуваючи лиха власне покликувався на знайомство з Паліевим і мабуть свято вірив, що той вставиться за ним... В Тернополі Паліїв викрив заговір старшин у своїм комісаріяті і дав арештувати свого найблищого співробітника, б. сотника Кураха, котрого большевики опісля вивезли в Астрахань, звідки той пізніше втік до Галичини.*) Так вислуговуючись большевикам Паліїв всетаки не заслужив собі марки їх чоловіка. І його також усунено від галицьких справ, а на його місце комісарем війни став Михайло Баран. Це бувший народний учитель з Галичини, сотник УСС, він ще в часі карпатських боїв перейшов до Москалів. В полоні пізнався з російськими революціонерами, потім став комуністом і від большевицького перевороту аж досі працює у большевиків. Деякий час був комісарем І-ої Бригади Червоних Усусусів, в Галичині став комісарем освіти, опісля комісарем військових справ. Колиж він з кінцем серпня 1920 р. виїхав на переговори з польським радянським урядом, то його в комісаріяті заступав польський комуніст Губер. Сей відразу звільнив всіх урядовців принятих Паліївом і на їх місце приняв Поляків, з чого більша часть складалася з молодих і гарних дівчат. Також урядування почалося вести в польській мові. В комісаріяті освіти Барана заступив галицький комуніст Гаврилів. Другий брат того Гаврилова був комісарем народного здоровля, але про їх діяльність і про них самих нічого певного сказати не можу, бо я знав їх тільки з виджения і в практичній роботі не зустрічався з ними. Їх голосу ніде не було чути. Вони мали марку прихильників Затонського як і Баран, котрий зовсім перенявся духом московсько-большевицького централізму та йшов по одній лінії разом з Затонським і К-о.

Комісарем фінансів був Іван Немоловський, б. член Центральної Ради, соціяліст-революціонер, опісля боротьбіст і врешті комуніст. Він тримався Затонського. Про його діяльність в Галичині не можу сказати нічого корисного. Разом з ним була і його донька, що була замужем за Вс. Голубовичем, б. президентом міністрів за Ц. Ради. Голубович в той час сидів у тюрмі в Камянці Подільськім. Тому Немоловський і його донька дуже вислуговувалися Затонському і большевикам, щоб заслужити собі на ласку і добитися звільнення зятя і мужа.

Комісарем правосуддя (юстиції) був Михайло Козоріс, б. адвокатський конціпент, родом з Калущини. Він разом з галицькою армією перейшов на Україну і вже у Винниці за большевиків став комуністом. Він також зразу йшов по одній лінії з Конарем і Паліївом, але потім „покаявся“ і пішов з Затонським. Тепер перебуває в Київі, та м. і. працює в Спілці пролетарських письменників „Західна Україна“. Пише нариси і короткі оповідання, але вони дуже тенденційні і не мають великої літературної вартости.

Гаврилюк це молодий робітник зі Збаража, хоч був очевидно українського походження, уважав себе Поляком. Ставши комісарем земельних справ він відразу станув на становищі, що Сх. Галичина мусить бути інтеґральною частиною радянської Польщі.

Таке саме становище займав і Літвіновіч, так само як Гаврилюк власник чисто українського назвиська тай ще до того історичного, залізничник, також уважав себе Поляком, комісар почти, телеґрафів і комунікації.

Комісарем промислу і торговлі був Жид — Савка, котрий також ішов по одній лінії з цими польськими комуністами. Його цілий комісаріят був переповнений жидами, гомонів жидівський жарґон, урядування, зглядно переписка велася в польській мові.

Так виглядав уряд Г. С. Р. Р. В перших початках його істнування в ньому виріжнялися три течії: самостійницька, українофільська і польонофільська. Перша течія репрезентована Затонським і К-о. Вони стояли на становищі, що Галичина мусить бути самостійна соціялістична радянська республика, а її головне місто Львів має стати осідком III. Інтернаціоналу.

(Далі буде).

*) Уважаємо своїм обовязком зробити одну увагу до сих заміток В. П. Автора: п. Омелян Паліїв знаний нам особисто від молодих літ. Був се ідеаліст і дуже чесний та робучий чоловік. Тому нам трудно повірити, щоб він міг аж так змінитися, як його тут представляє Автор. Та не уважаємо себе в праві, викидати слова з пісні, яку нам заспівав Автор, тим більше, що та пісня добре представляє цілу ту „Галицьку соціялістично-радянську республику“ тай ще тому, що люди зміняються і що особливо змінює людий большевизм. — Ред. „Нової Зорі“.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний
„LOTOS“, ЛЬВІВ,
АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.
над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.**
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 1—30

Хто хоче бути політиком, мусить здобути собі належну освіту відповідним вивченням тих галузей і писань, які потрібні. Чи підготовляється так наша молодь до своєї будучої політичної діяльности? Чи читає напр. „Політику“ Арістотеля, досконале знання котрої в Англії вважається добрим парляментарним тоном? Чи вчиться т. зв. державної науки, господарства і статистики? Чи читає писання новіших визначних політичних письменників: Міля, Сканцера, Мена, Токвіля? Чи вчиться історії фільософії? Чи читає російських славнофілів, польських месіяністів і своїх письм. Гавлічка, Палацкого? Чи читає наше студенство побіч своїх політичних часописів головні часописи чужі, щоб самостійно думати, що поза нами й у нас діється (Масарик).

Маленький фейлєтон

Перша поміч при попеченнях

Часто лучаються пожежі й попечення людий. Як тільки вогонь захопить твій одяг, пригадай собі зараз дві річи: 1) Що кождий продув скріпляє вогонь і 2) що скріплення вогню дуже небезпечне. Отже якстій кинься на землю й качайся, щоб задушити на собі вогонь. Найлучше качатися на мягкім килимі, але не зле качатися й по якімнебудь одязі чи обрусі, киненім на землю. Треба голосно кликати о поміч, але не вільно ні стояти, ні вибігати з кімнати (хіба що дальше оставання в кімнаті загрожує ще більшою небезпекою). Особи, котрі особливо наражені на небезпеку вогню, зроблять добре, коли пратимуть свій одяг в розчині з цинку, галуну й соди. Люди, що прибіжать на поміч нещасному, повинні загасивши огонь, покласти попеченого зараз до ліжка й післати по лікаря якнайскорше. Тліючі ще місця одягу треба обережно відтяти ножицями. Рани хорого треба обережно покрити ґазою, котру належить передтим намастити васіліною. Де нема аптики, там рани можна покрити чистим, мягким полотном і завязати. В потребі можна ужити і чистого свинячого товщу. Олива не конче добра, бо вона звичайно застаріла і тому дразнить рани. Студені компреси вправді зменшують біль, одначе їх трудно все удержувати в студеним стані, отже по хвилевій полекші біль стає ще більший. А коли рани великі, тоді довше ділання студених компресів просто небезпечне. — При попареннях вітріолем, лугом і т. и. треба поступати таксамо. Коли рани викликані вітріолем (особливо сконцентрованим), тоді треба на рани лити дуже велику масу води, щоб вимити останки вітріолю. При попареннях вапном треба поступати таксамо як при попеченнях. (З німецького).

——o——

Д-р СТЕФАН ГОДОВАНИЙ (Теребовля)

Латинка й українізація богослужень

(Дискусійна стаття).

Дві важні справи, які можнаб обмірковувати окремо. Щодо заведення латинки в українській мові, то це тільки питання часу. Скорше чи пізніше переконаємося, що тяжко належати до сфери впливів латинського заходу а замикатися в рамцях кирилиці (згл. гражданки). Колиб була українська держава і запровадила у всіх школах латинську азбуку, то тоді нікому не приходилоби в голову противитися. Тепер богато людий уважає гражданку забороломукраїнства а в заведенню латинки бачить „влекшення польонізації". А в дійсности річ мається навпаки. Бо заведення латинки булоби для українців корисне з отсих причин:

1) Велика скількість наших селян вже тепер уживає латинки. Для них наша гражданкою писана книжка і газета недоступна. Розуміється, що вони не знаючи гражданки помалу звикають до польських газет і польських книжок, які розкидають масами по нашім краю. З часом таких Українців буде прибувати, бо теперішна школа або зовсім не вчить або тільки недостаточно української мови. Се приводить нас до другої причини, задля якої вигідне булоб заведення латинки.

2) Всі майже народні школи в Галичині опановані духом польським. В них вчать укр. мови аж від 3 кляси, дуже часто зовсім мало або просто нічо. Розуміється, що така дитина скінчивши народну школу, в дійсности є анальфабетом у відношенню до гражданки. Вдома родичі не навчать, бо дуже часто самі не знають. Курсів неграмотних не дозволяють. Отже росте українське покоління, яке не знає гражданки і тимсамим не може користати з української книжки друкованої гражданкою. А тимчасом спокуса взяти польську книжочку велика, бо її просто напихають. Аргументи наведені в статті „Нової Зорі" з 22. III. 1931. ч. 21. „Дві важні справи" мають тільки історичну вартість.

3) Дуже важна справа латинників, для яких вже перед війною, тому 20 літ, радив Др. О. Назарук у своїй брошурі „Що таке нація?" видавати часопис латинкою. Гадаю, що справа латинників це бути або не бути нашого народу в Галичині, тому треба уживати всіх способів, щоб їх до нас зблизити. Заведення латинки, не булоб ніякою капітуляцією перед большевиками, тільки сповненням тої практичної потреби, яку ми всі вже давно відчуваємо. Незаперечено, що справу заведення латинки треба брати поважно, не використовуючи її в цілях демагогічних. По мойому наш нарід вже так далеко свідомий, що зміна письма його не спольонізує.*)

Друга справа це „крилате гасло" т. зв. українізації Богослужень. Фактом є, що такої українізації домагаються найбільше наші православні браття з Волині, бо в них духовенство переважно московське. Це духовенство вимовляє церковно-славянську мову з російська. Реакцією на це є українське домагання завести в церкві українську мову. Це домагання скріплене в свідомости православних ще й тим, що православне духовенство уживає в проповідях також московської мови.

Під впливом нездинених даються чути і в нас, в Галичині, голоси за українізацію, В дійсности в нас мається справа зовсім інакше. Наше духовенство говорить проповіди по українськи а відправляючи Богослуженнв в церковно-славянській мові, вимовляє її так, що навіть простий селянин все розуміе. Отже в нас уніятів ця справа зовсім не така актуальна, як то звикли представляти ріжні симпатики православя (радше: автокефалії). Навпаки заведення української мови в Богослуженнях наробилоби багато замішання, як це слушно вказує автор статті „Дві важні справи".

Отже: підготовка публичної опінії до впровадження латинки зі зглядів практичних — з одного боку а виясненя шкідливости українізації Богослужень з другого — повинно стати завданням дискусії, яку започаткувала „Нова Зоря".

Вкінци треба як найрішучіше застерегтися проти лучення обох в заголовку наведених справ. Вони суттево не мають зі собою нічо спільного. Істнує тільки зовнішна анальогія.

*) До сих аргументів ВП. Автора замітимо: З Холмщини доносять нам, що наше тамошне молоде покоління, хоч говорить ще по українськи, зовсім не знає нашого письма, бо в жадній школі не вчать. Супроти того неможливий там доступ ні одної нашої газети, ні одної книжки, навіть молитвенника виданого нашим письмом. — Ред.

——o——

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релігія й політика*)

Для католика справа представляється зовсім ясно. Право приватної власности також щодо засобів продукції се право дане самим Богом; знесення тої приватної власности і переведення її в „спільне посідання" осудив Папа Лев XIII а Пій X се потвердив; Лев XIII виразно зажадав, щоби при всіх змаганнях до поправи долі низших верств, триматися засади, що приватна власність недоторкаєма і ненарушима;[1]) Пій X в згаданім „Motu proprio" серед напрямних католицької суспільної політики знова з притиском пригадав ту засаду з тим, що розходиться в ній також і про добра, котрі при користанню з них не зуживаються. Тримаючись тих оречень папів, епископи в осібних пастирських листах викладають таку саму науку, те саме роблять також католицькі теольоги-моралісти, фільософи-моралісти й католицькі учителі економічних системів. Супроти того кождий католик, навіть світський, мусить зрозуміти, що підставова соціялістична наука, що громада чи держава має сконфіскувати всю приватну власність засобів продукції і передати її „спільним посіданням", не дасться погодити з наукою Церкви.

Католицькі учителі економічних системів, признаючи праву власности засадниче значіння і приписуючи йому „рішаючу ролю", йдуть тільки просто за вказівками Льва XIII. Лиш жалюгідна односторонність, щоб ужити лагідного вислову, може в тім доглянути позорів навчання, „немовби Спаситель тільки на те прийшов на світ, щоб забезпечити мішки з грішми". Коли тут і там в книжках католицьких економістів і теольогів-моралістів або фільософів-моралістів богато місця займають розділи, в котрих мова про власність приватну, то причина сього не в тім, щоб забезпечити людям мішки з грішми, але в тім, що власне тепер се право власности дуже нападають, перекручують і фальшиво викладають.

2) Коротко ще лиш ствердимо, що соціялістична преса не тільки не додержується невтральности під релігійним оглядом, але формально бухає ненавистю до Церкви й релігії, підкопує християнську науку віри й моральности, висміває її та виставляє на глум і або відкрито або скрито взиває до відступництва. Майже всі соціялістичні провідники або люди безконфесійні, або без всякої релігії взагалі, або отверто ворожі Церкві. Кожде внесення, котре вміряє до шкодження релігії, находить у них підпертя в парлямантах. Соціялдемократична партія або прямо звязана з найбільш ворожими релігії організаціями і союзами, або тісно працює з ними, пр.: з масонерією, з т. зв. „вільною школою", з „реформаторами" супружжа, зі союзами палення небіщиків і т. п., а т. зв. „Приятелі дітий" це організації прямо заложені тою партією. Вкінці соціялдемократична партія або посвоячені з нею організації нераз прямо підбурюють людий, щоб виступали з Церкви. Чиж супроти того всего треба ще окремо стверджувати, що католик до такої партії ніколи не може вступити, хіба що хоче знасилувати свою совість і бути в суперечности з приписами своєї віри...

Тому не правда це, що тут і там можна почути навіть від католиків, начеб то непримирима суперечність істнувала тільки між соціялдемократичним світоглядом і католицькою вірою а не між соціялдемократичною партією і католицьким християнством. Без сумніву, між соціялістичним світоглядом і католицькою вірою істнує пропасть, якої не можна вирівнати. Ми вже вище доказали, що хто приймає соціялістичний світогляд, той признається до цілковитого атеїзму. Але таксамо безсумнівно з католицькою вірою ніяк не можна погодити приналежности до соціялдемократичної партії.

*) Гл. „Н. Зоря" чч 10—40.

[1]) „Maneat ergo, cum plebi sublevatio queritur, hoc imprimis haberi fundamenti instar oportere, privatas possesiones inviolate servandas". Rerum Novarum (Видання Гердера, 1919, ст. 18 згл. 176).

——o——

Два документи Ватикану

про пацифікацію.

Під таким заголовком принесло „Діло" за „Львівськими Архіепархіяльними Відомостями" документи, котрі тут подаємо разом з його вступом і кінцевою заміткою:

В жовтні м. р. Епископат греко-католицької Галицької Провінції за підписами митроп. Шептицького, епископів-ординаріїв Хомишина та Коциловського й епископів Бучка, Будки, Лакоти і Лятишевського вніс обширний меморіял до Апостольської Столиці в справі переводжуваної тоді пацифікації у Східній Галичині з наведенням подрібних фактів з датами й назвами місцевостей та пошкодованих осіб, передовсім греко-кат. священиків. Як відомо, цей меморіял зробив у ватиканських кругах величезне вражіння, а його відпис дістався опісля в руки Секретаріяту Ліги Націй в Женеві. На цей меморіял прийшла відповідь з Ватикану на руки ексцеленції митроп. Андрея Шептицького, котру опубліковано в останніх „Львівських Архіепархіяльних Відомостях", річник XLIV/44, з 1. березня 1931, звідки її передруковуємо: Оригінал першого документу писаний в мові латинській, другого в мові італійській, яких дослівні переклади подаємо.

I.

Державний Секретаріят Його Святости.
Ч. 3519/30. З Ватикану, дня 2. листопада 1930.

Високопреосвящений Отче!

Спішу повідомити Вас, що до Святішого Отця надійшов учора лист, який Ваше Преосвященство враз з іншими українськими Епископами вислали дня 21. жовтня щойно минулого місяця.

Отже Святіший Отець дав мені поручення, щоб я Вам подав до відома, що Він з пильною увагою духа і зі щирим смутком прочитав вісти, одержані від українського Епископату, а то потверджені ще й з інших сторін. Крім цього Його Святість жагуче бажає через мене запевнити Ваше Преосвященство і Ваших Товаришів в Епископаті, що Апостольський Престол не занедбає, а з найвищим зусиллям буде стара-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 9-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

тися інтервеніювати за правду і справедливість.

Повідомляючи Вас про це, користаю з нагоди, щоб виявити почування моєї найвищої для Вас пошани, з якими остаю

Вашому Преосвященству
вповні відданий
Е. Кард. **Пачеллі.**

II.

Св. Конґреґація для Східньої Церкви.
Протокол ч. 604/30.

Рим, дня 2. листопада 1930.

Високопреосвящений Отче!

Зі смутком довідалася Св. Конґреґація про болючі переживання, які в минулих днях пригнобили серце Вашого Преосвященства і Ваших Преподобних Співбратів.

Можу запевнити як Ваше Преосвященство, так і інших Епископів Галичини, що Св. Конґреґація ціла, від мене аж до останнього, лучиться з Вашим болем, а особливо приєднується до молитви з довірям, що Господь скоро увінчає наше добре діло, яке — особливо в тих обставинах — Св. Конґреґація старається і буде старатися зробити і не перестане пробувати жадної дороги, щоб можна було зарадити лихові в найкращий спосіб.

Тимчасом прошу Бога, щоб подав Вам всяку благодать і потіху, і з почуванням глибокої пошани заявляюся

Вашого Преосвященства повний прихильности як брат

А. Кард. Сінчеро, Секретар.
Г. І. Чіконяні, Ассесор.

Повищі оба документи подаємо так, як їх оголошено офіціяльно у „Львівських Архіепархіяльних Відомостях“, де подано також текст оригіналів. При цій нагоді пригадуємо, що цілий наш підписаний на меморіялі Епископат видав тоді (в жотні м. р.) в літурґічній старославянській мові окрему трогаючу молитву з давніх часів „Во время всенародния скорби“, котру священики у всіх церквах Галицької Провінції відчитували голосно разом з вірними після Служби Божої в неділі і свята. Той самий Епископат видав рівнож з приводу пацифікації спільний пастирський лист до всіх вірних греко-кат. Галицької Провінції з дорученням для священиків відчитати його публично в церкві. Цей пастирський лист львівська цензура сконфіскувала й забрала цілий наклад і він, очевидно, не дійшов до тих, для кого був призначений. Про цю конфіскату знав і тодішній преміер Пілсудский, про що свого часу була окрема згадка в офіціяльному комунікаті ПАТ-а.

——o——

Ріжні мови в Европі

Штрасбурський професор Л. Теснієр оповістив статистику европейських мов. Є їх 120, з того 83 в СССР. Тільки 19 мовами говорить понад 5 міліонів людий в Европі. Тільки 37 мов має поверх 1 міліона людий, які говорять даною мовою. Мови йдуть в такім порядку що до числа. Німецькою мовою в Европі говорить 80 міл. людий, російською 70,254.319 англійською 47 міліонів, італійською 40,807.847, французькою 39,841.584, українською 33,945.027, польською 23,177.253, еспанською 15,939.474, голяндською (і флямандською) 11,569.739, мадярською 10 міл. Далі йдуть менше поширені мови, м. і. чеська 7,275.420, словацька 2,267.625.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Величавий Марійський Конґрес на Закарпаттю. День 24. травня ц. р. запишеться золотими буквами в життю Марійських Дружин на Закарпаттю. Того дня відбули всі тамошні Мар. Дружини свій перший загальний Конґрес в монастирі ОО. Василіян у Мукачеві. Від вчасного ранку зел. поїздами та автобусами прибували з ріжних сторін Прикарпаття делеґації Мар. Дружин зі своїми прапорами і збиралися в місті. О 9. год. зібрані члени вирушили зі співом Марійських пісень на Чернечу Гору, до монастирської церкви. Тут при церковних дверах повитав їх короткою промовою Ігумен монастиря, о. Булик. Чудовий був це вид, коли на церковнім майдані стануло понад чотири сотки молодих конґреґаціоністів і конґреґаціоністок з многими прапорами, всі з Марійськими відзнаками. Після привитання увійшли всі до церкви, де при престолі Божої Матари, при чудотворнім образі Богородиці, подарованім Св. Отцем, Папою Пієм XI, о. крилошанин Ал. Стойка, капітульний Вікарій Мукачівської епархії, при асисті двох священиків відправив торжественну Службу Божу. В часі Служби Божої співали Дружини літурґічні пісні. Велике їх число приступило до св. Причастя. Після Служби Божої відбулося торжественне приняття 27 нових членів і членок до Марійської Дружини. Опісля о. Стойка виголосив до членів Мар. Дружини гарну проповідь, в котрій вказав на великі і взнеслі цілі Марійських Дружин і важність їх, особливо для Закарпаття. На тім скінчилося церковне торжество. Після півгодинної перерви почався властивий Марійський Конґрес на церковнім майдані. На осібно збудованій трибуні засіла президия Конґресу, за нею станули Марійські прапори. Почетну сторожу держали пластуни. Конґрес отворив предсідник о. Ал. Стойка довшою промовою, в котрій повитав присутних провідників і членів Марійських Дружин та представника Галицької Землі, о. Маркіяна Марисюка ЧСВВ. редактора „Місіонаря“. Опісля слідували привіти від поодиноких Мар. Дружин з цілого Закарпаття. Перший висказав свій привіт від Марійських Дружин Галицьких Українців о. М. Марисюк, який всі присутні приняли грімкими оплесками. По черзі слідували привіти від Марійської Дружини при Учит. Семинарії й ґімназії в Ужгороді, від ґімназій в Густі й Берегові, від ґімназії й торговельної академії в Мукачеві, від ґімназії й учит. семинарії в Пряшеві, від Мар. Дружини в Михаловцях, на Словаччині. Всі промовці, так хлопці як і дівчата без винятку, з великим одушевленням висказувалися про взнеслу ціль Мар. Дружин, заявляли свою гордість, що належать до них і прирікали стати справдішними борцями за Христову, католицьку ідею. Таких промов мабуть трудно булоб почути від наших студентів. Аж серце радувалося, видячи тільки молодих людей, запалених ідеєю Марійських Конґреґацій. Замітно, що коли деякі делеґати, напр. з Ужгорода, говорили чисто українською мовою або місцевим наріччам, як з Пряшева, то другі знова намагалися промовляти московщиною. Язикове питання, нерішене ще на Закарпатщині, і тут найшло свій відгомін. По привітах наступили реферати про діяльність окремих Мар. Дружин, з котрих можна було переконатися, що молода, бо ледви кілька літ істнуюча Марійська Дружина, розвела широку діяльність над ублагороднением душ своїх членів та апостольську працю поміж своїми товаришами й товаришками. З тої діяльности вибивалися на перший плян часті сповіди й св. Причастя, відчити на релиґійно-актуальні теми та аматорські вистави. На кінець о. професор Лар з Пряшева виголосив загальний реферат про апостолування в конґреґаціях і о. проф. Попович з Густу про важність католицької п р е с и. Опісля предсідник, о. крил. Стойка замкнув Конґрес, а хор Мар. Дружини при жіночій семинарії в Ужгороді відспівав Марійський гимн. Цей взнеслий Конґрес показав наглядно, що шкільна молодь Закарпатської країни, згуртована в Марійських Дружинах, може стати справді гордістю свойого народа та, що нарід, маючи таку ідейну молодь, може спокійно глядіти у свою будуччину. Дай Боже, щоб і наша шкільна молодь пішла великою масою слідами своїх Закарпатських братів і сестер. — **Присутний.**

——o——

ОСТАННІ ВІСТИ

Загальні Збори „Просвіти“. — Знаменний звіт ревіз. комісії.

В хвилі, коли замикаємо число, одержуємо від нашого співробітника отсю записку:

Збори чисельно обіслані мірно. На салі переважає світська інтеліґенція. Священиків небогато. Таксамо селян. Жінок кілька. Контроля при вході дуже точна.

Збори отворив о год. 10.15 голова Т-ва, п. М. Галущинський, витаючи гостей, особливо о. Турковида ЧСВВ з Бразилії, котрий там придбав немало членів „Просвіті“. (Оплески). Відтак відчитав листу померших за 2 роки членів (156 осіб). Присутні пошанували їх память через повстання з місць. Далі пояснив, чому Загальні Збори відбуваються тепер по 2 літах: причини того — пацифікація й вибори. Відтак виголосив довшу промову про свої погляди на просвіту і про ріжниці в поглядах на ту справу у нас колись і тепер. — В часі звіту п. Творидла з діяльности Т-ва сельроби двічи пробували з великим криком здобути вступ на збори. Їх відперто. Членів має тепер „Просвіта“ поверх 14.000, читалень 3.125, річні видатки поверх пів міліона зл. Довги „Просвіти“ виносять 566.461 зл. або 63.640 долярів. Перед війною було 79.000 кор. або округло 16.000 дол. довгів. Ніяка катастрофа „Просвіті“ не загрожує.

Др. Кость Левицький, голова ревізійної комісії, представивши цифрові дані, стверджує, що одна з головних причин недомагання „Просвіти“ в тім, що вона не видає членських книжочок як було давно та що зміст „Календаря“ та „Життя і Знання“ не відповідає вимогам і потребам членів. Значний маєток „Просвіти“ в Милованню не тільки не оплачує себе але „Просвіта“ мусить ще доплачувати до нього. Чужі фонди бере „Пр.“ на свої біжучі потреби. Довги Т-ва безнастанно ростуть і Т-ву загрожує втрата майна. Звіт ревіз. комісії місцями остро й основно валить Звіт п. Творидла. Ревіз. комісія виразно й кілька разів підчеркує, що Т-ву загрожує маєткова руїна. Звіт дра К. Левицького викликав велике враження. Саля слухала того звіту з запертим віддихом.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВАСИЛЬ СТЕФАНИК

У 60-ЛІТТЯ ЙОГО УРОДИН.

В сім році припадає 60-ліття уродин одного з найбільших живучих українських письменників не лиш Галичини, але й цілої України — Василя Стефаника. Т-во Укр. Письменників і Журналістів у Львові вшанувало його заслуги як письменника академією. Заповідають повне видання його творів. Та покищо нема навіть ніяких оглядів його письменницького дорібку по наших журналах і часописах. Ми присвятимо кілька уваг його письменницькій творчости.

Наперед дещо з біографії Стефаника. Про його життя не богато можна сказати. Це письменник, котрий про себе не любить говорити. Тай життя його не таке то вже драматичне.

Стефаник народився 28. квітня 1871 р. в селі Русові, снятинського повіту, на галицькім Покуттю, в селянській, заможній родині. Народну школу скінчив у Снятині, до гімназії ходив в Коломиї і в Станиславові. Там зложив іспит зрілости 1891 р. Ще в середній школі товаришував з другим пізніше визначним письменником Лесем Мартовичем і д-р Львом Бачинським відомим провідником радикальної партії. Всі три вже в гімназії підпали під вплив драгоманівщини, захоплювалися модними тоді соціялістичними ідеями і брали участь у тайних студентських кружках. Пізніше Стефаник став членом радикальної партії і з її рамени був вибраний послом до австрійського парляменту. Ще в часі університетських студій в Кракові запізнався Стефаник з групою польських письменників, згуртованих довкруги журналу „Жице“: С. Пшибишевским, В. Орканом, К. Тетмаєром, Морачевским й ін. Балачки і дискусії, ведені в домівці редакції „Жиця“ мали немалий вплив на формування світогляду й письменницького стилю Стефаника. Також великий вплив на нього мусіла мати знайомість з Франком. На Вел. Україні Стефаник був два рази; раз перед війною на відкриттю памятника Котляревському в Полтаві, другий раз в 1919 р. Тепер Стефаник перебуває в родинному селі Русові, де займається господаркою.

Перший раз появилися друком його оповідання в „Праці“ В. Будзиновського 1897 р. Два роки пізніше вийшла перша його збірочка „Синя книжечка“ в Чернівцях, 1899. Дальше йшли такі збірки „Камінний Хрест“, Золочів, 1900; „Дорога“, Львів, 1901; „Моє Слово“ і „Земля“, Львів, 1926 р.

Стефаник це дуже характеристична поява на нашій літературній ниві. Поруч Франка це найвизначніший письменник Галичини на европейську міру. Хоч його літературна спадщина щодо скількости досить скромна і може зміститися в однім середнім томику, формату малої вісімки, зате щодо мистецької якости стоїть вона дуже високо. Однак дещо інакше мається справа з ідейним змістом його творів.

На чімже полягає значіння і вартість творів Стефаника?

Коли розглядаємо якийсь письменницький твір зокрема, чи літературний дорібок якогось письменника взагалі, тоді беремо звичайно під увагу його мистецьку ф о р м у й засоби та з м і с т (фактичну основу, мистецький вимисл і провідну ідею) твору чи творчости письменника. І коли ми побачимо, що письменник переводить якусь високу ідею або висказує якесь шляхотне почування в гарній мистецькій формі, яка не лише вдоволяє наші естетичні й етичні почування, але й захоплює нас, — тоді кажемо, що це твір високої літературної вартости. З сего виходить, що ідея чи почування позбавлена мистецької форми це — публіцистика, фільософічний трактат чи якась інша проза. З другої сторони літературний твір без провідної ідеї, твір, в котрім нема „серця“, хочби був і гарний формою, то це буде гарна, але бездушна цяцька, гра слів.

У Стефаника є одно і друге і то в такій мірі, що з наших письменників у тім роді творчости дорівнує йому лиш Коцюбинський. Одинока зовнішна форма його творчости це новелі, по найбільшій части мініятури. Фактичну основу до своїх новель і нарисів узяв Стефаник майже виключно з покутського села. Герої його творів це покутські селяне на тлі галицьких економічних і національних злиднів, вірніше кажучи, їх стан душі, психічні переживання і настрої, розуміється так, як уявляв їх собі автор. Тому в його творах нема жадних „вступів“, жадних описів, жадного етнографізму, як це було в його попередників, не виключаючи й Франка. Одинокий його „етнографізм“, це покутський говір, котрим писані його нариси. Одначе це лиш засіб його стилю, його експресії. Колиби хтось хотів з його творів усунути ті покутські провінціоналізми і вульгаризми та поправити їх, як це зробили „товариші“ з Радянщини (гляди харківське видання Держвидату: В. Стефаник, Твори, друге видання 1927 і трете 1929), тоді вони цілком затратилиб свою оригінальність і навіть силу експресії. Бо Стефаник витворив свій питомий стиль, який ціхує незвичайна стилістична ощадність і ляпідарність, навіть скупість на слова. Він все знає, коли урвати свою бесіду, щоб не сказати зайвого. Відразу впроваджує своїх героїв на арену, відразу зачинається драма.

„Лесь своїм звичаєм украв від жінки трохи ячменю і ніс до корчми. Не ніс, але біг до Жида і все обзирався“ („Лесева фамілія“).

„В селі сталася новина, що Гриць Летючий утопив у ріці свою дівчину. Він хотів утопити і старшу, але випросилася“ („Новина“).

„Василько, бери Настю та веди до вуйка; о туди стежкою попід ліс, ти знаєш“. — А зараз далі Василько каже: — „Ніби я знаю, куда в ночі її провадити? — Ви вмирайте, а ми будемо коло Вас, аж рано підемо“ („Діточа пригода“).

Друга характеристична прикмета його стилю це драматичний елемент у його творах. Хоч новеля й нарис це чисто епічні роди творчости, то Стефаник, з природи лірик, відбирає своїм новелям і нарисам не лиш розвій і филювання акції але й фабулу, тільки легко зазначуючи її в діяльогах а то й монольогах. Це найбільш характеристична черта Стефаникового способу писання. Він лиш використовує фабулу, зредуковану до мінімум, для самих психольогічних студій над душею галицького селянина. Одначе ті студії далеко не такі обективні, як це підносять деякі критики, про що низше.

Критика, що відразу признала в нім незрівнаного мистця слова, ніяк не могла його вбгати в якусь істнуючу „школу“, причислити до якогось істнуючого вже напряму. О. Дорошкевич каже, що Стефаник дав „клясичний імпресіоністичний стиль“ та „усталив в літературі школу неореалістичну“. Денис Лукіянович твердить, що Стефаник для змальовування життєвої правди „держить лінію натуралізму“. Дехто добачує в деяких його творах символізм („Дорога“). В кождому з тих очерknень є частина правди, одначе найбільше мабуть правди в тім, що він — „пішов своєю дорогою“. Такий клопіт мають критики з кождим великим письменнником, який сам започатковує новий напрям, нову „школу“.

Стільки про форму і стиль творів Стефаника. А тепер дещо про зміст й ідейну сторону його нарисів і новель. В його творах перед нашими очима пересувається страшна галерія збідованих, темних і нужденних, затурканих, пасивних і безрадних селян, що стратили або тратять останній клаптик землі.

„Продав хату, взяв собі від війта синю книжку службову тай має йти десь наймatися, служби шукати“ („Синя книжечка“).

„Аді ваш тато ще мав ґрунт і воли, а ви вже зарібний чоловік“. („З міста йдучи“).

В життю Стефаникових селян нема ні крихітки радости, ні вдоволення, тільки горе й безпросвітна тьма. З майже всіх його оповідань віє безмежний сум, трагізм і песимізм, що тяжкою зморою лягають на читача і мов обухом гатять по голові.

Митро бє жінку і дітий з нужди і горя („Осінь“). Лесиха з малими синами бє свого чоловіка за пиянство („Лесева фамілія“). Там знов люде страшно бють зловленого злодія, виконуючи самосуд („Злодій“). Семен і Семениха „мусять“ битися в неділю („Побожна“) і т. д. без кінця — самі чорні картини.

Можна сказати, що Стефаник з якоюсь пасією, просто з предилекцією завзявся виводити перед наші очі самі найтемніші риси вдачі й успосіблення наших селян. Прим. селянин, що пє з горя, це улюблений Стефаників тип. Пє Антін („Синя книжечка“), пє дяк Базьо („Давнина“), без перестанку пє й останне добро з між дітий виносить до коршми Лесь („Лесева фамілія“), пє Проць, щоб набрати відваги перед жінкою („У коршмі“)... Горівка це одинокий лік, щоби приспати горе, яке так жорстоко давить селянина.

Колиб чужинець прочитав лише новелі і нариси Стефаника і нічого позатим не знав про наших селян, то мусівби дійти до заключення, що це якась череда первісних рабів, з примітивною психольогією й етикою, позбавлених особистої гідности, жорстоких, яких навіть до людий важко зачислити.

Таких картин як Гриць Летючий з нужди топить власну доньку („Новина“) або Андрій, що не вміє своїй матері нічого більше побажати як: „Коби хоть Бог змилувавси та муки вам довгої не дав тай лежі гнилої, аби вас борзо спрьитав“ („Святий вечір“), ніяк не можна вважати типовими для нашого села, навіть у тих часах, коли сі твори повстали. Таксамо мало імовірне, щоби батько, везучи хору дочку до лікаря, хочби не знати в якій нужді жив, міг говорити до безвихідно хорої дитини такі слова: „А ти, розпаднице, памньитай, шо як я гроші задурно по дохторах розсію, тай ти амінь зроблю. Я тебе без дохтора поховаю, я тобі буду дохторь... Скажи ти ми дівко, шо я маю з тобов робити? Лежиш та лежиш, тай ні життя, ні смерти... Кобис вже або суда або туда! І тобі ліпше і нам ліпше“ („Катруся“).

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнижчі. 18—20

Чим пояснити сей трагізм, цю понурість зображених Стефаником осіб і картин? Чи ця ґалерія затурканих, пасивних, темних, з примітивною психольогією селян це найбільш розповсюднений, т. ск. „репрезентативний" тип галицького мужика? Чи в галицькому селі перед війною направду панувала неподільно аж така нужда і суспільні контрасти? Стефаникові критики й інтерпретатори кажуть звичайно, що так. Герої Стефаникових новель і нарисів, кажуть вони, це витвір клясового гніту, темноти і матеріяльної нужди, вони типові для галицького села, а Стефаник це зоркий спостерігач і глибокий мистець-психольоґ, що силою своєї артистичної експресії слова розкрив перед нами нетри мужичої душі. Та нам здається, що воно трохи не так. Хто знає передвоєнне галицьке село, в тих часах, коли Стефаник писав, то признасть, що такої великої і загальної нужди, як представляє Стефаник, в Галичині не було. Правда, була біда, але в нужду переходила вона тоді тільки виїмково, а в значній части тих виїмків таки з вини тих, що в нужду попали. Хто знає, чи не більше було горя з пиянства ніж пиянства з горя, хоч у Стефаника є навпаки. Представлені Стефаником постаті селян вже тоді не були для галицького села найбільш типові. Причина сего трагізму і якогось понурого фаталізму, що віє з творів Стефаника, лежить деінде. Її треба шукати у вдачі і світогляді не нашого селянина, тільки самого автора.

Сей письменник вже по своїй вдачі суворий і шорсткий, вихований на раціоналізмі і матеріялізмі XIX і поч. XX ст., захоплений соціялістичними утопіями в драгоманівській і франківській інтерпретації — на галицькому ґрунті мусів так писати. Крім того був се час натуралізму й імпресіонізму в літературі. Отже цей трагічний тон в творах Стефаника, ся понурість, се свого рода тенденція, якою автор послугується у своїй творчості, а зображені ним мужицькі постаті це не психольоґічні шкіци і не обнаження мужицької душі, а радше вияв і т. ск. „персоніфікація" світогляду — автора. Стефаник у своїй автобіоґрафії, яку він спеціяльно написав для радянського видання своїх творів, щиро признається, що дуже велике враження робив на нього в його молодости російський письменник Ґліб Успенський. Та про се поговоримо в другій статті.

Вкінці ще одно зауваження, для читаючої публики може найважніше. Яка ідейна вартість Стефаникових творів? Стефаник без сумніву великий артист, одначе в парі з артизмом форми його творів не йде взнесліть змісту. Змальовані ним постаті можуть викликати у читача хвилювання і співчуття, можуть зворушувати совість, одначе вони не захоплюють, не поривають, але навпаки: вони розторощують („Басараби"), викликають песимізм і зневіру. Не богато між творами Стефаника таких, які можнаб поручити читати молоді, які скріплювалиб жажду чину і життєрадісність. З того погляду Стефаникові твори молодому поколінню, мимо їх високої мистецької вартости, досить далекі, чужі і навіть шкідливі. М. П. — Про глибші причини того в слідуючій статті.

Сину, не можеш досягти досконалої свободи, поки цілковито не відречешся себе самого (Тома Кемпійський, III, 32, 1.).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ЗАПРОШЕННЯ АНҐЛІЙСЬКОГО УРЯДУ виїхали до Чекерс'у біля Лондону німецький канцлер Брюнінґ і мін. Курціюс. В Анґлії принято їх по королівськи. Будуть там радити над роззброєнням і ревізією пляну Йонґа в справі німецьких воєнних сплат. Обговорюють там також справу австро-німецького „аншлюсу". В Лондоні будуть з того приводу ріжні приняття і свята, які закінчаться авдієнцією у короля.

ВИБОРИ В РОМУНІЇ дали по дотеперішним обчисленням поверх 60 проц. (300 мандатів) урядовій партії. Партія хлопська здобула 16 проц. мандатів, Братяну 7 проц., Авереску 5 до 6, партія угорська 12 мандатів, комуністи мабуть ні одного.

БРИЛЯНТАМИ ПЛАТЯТЬ БОЛЬШЕВИКИ за большевицьку пропаґанду в св. Землі. Се стверджено при ревізії в одного почтового урядника в Єрусалимі, як доносить „Берл. Таґеблят". Цікаво, що майже ніде не протиділають большевицькій пропаґанді відповідною контрпропаґандою. Се робить враження якогось духового знечулення небольшевицького світа.

УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКА СПІВПРАЦЯ. Проф. Біржишка, голова товариства „Відзискання Вильна", вернувши до Ковна з подорожі по Америці заявив, що між Литовцями й американськими Українцями дійшло до порозуміння щодо співпраці в відзисканню Вильна й визволення України (ПАТ).

НА СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ПОВІШЕННЯ засудив „братній" сербський суд трьох Хорватів, котрим закидали, що агітують за відірванням Хорватії від Сербії, 9 инших Хорватів „сепаратистів" на тюрму, тільки одного увільнено.

У ВИЛЬНІ ведуться переговори представників клюбу ББ з Жидами в справі потреб жидівської людности північно-східних воєвідств.

НОВОІМЕНОВИЙ УРЯД полк. Пристора складається з 8 військових і 7 цивільних. Військові: марш. Пілсудский, 4 ґенерали: Складковский, Зажицкий, Найґебавер і Губіцкий, 3 полковників: Пристор, Перацкий, Бернер. Цивільні: Залеский дипльомат, 2 правники Ян Пілсудский і Міхаловский, 1 ґімн. професор Червіньский, 1 інжинір Кін, 1 рільник Янта Полчиньский, 1 професор універ. Козловский.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПРИЯТЕЛІВ СОЮЗА НАРОДІВ повстало в Луцьку. Воно поставило собі за ціль утвердження засад мира в українській суспільности. Це товариство приступить до федерації товариств Прихильників Союза Народів. (Очевидно воно буде вести інакшу політику ніж істнуюче вже т-во тої назви).

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВЛАСТИ замкнули т. зв. польський виділ при комуністичнім університеті в Минську тому, що на протязі року зголосилося лише трьох слухачів Поляків. Цей виділ мав „образувати" комуністичних аґітаторів серед Поляків. Видно, що Поляки в СССР не дуже захоплюються марксівським талмудом.

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 2—25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає футра до переховування.

НОВИНКИ

Спір за православну церкву у Львові між Буковинським Реліґійним Фондом в Чернівцях і Православним Церковним Братством ім. св. Юра у Львові вирішив Найвисший Суд у Варшаві в користь буковинського реліґійного фонду.

На лінії Львів—Варшава, 2 км. від стації Ґарволін, наступила страшна зелізнича катострофа через зударення льокомотиви з товаровим поїздом. 5 убитих, 6 тяжко ранених.

В кількох дільницях Берліна в білий день спліндровано склепи з поживою. Справців не вспіли зловити.

На жадання Союза безбожників ДПУ увязнило в Тулі епископа Тихона.

Самосуд над конокрадами. На Виленщині в с. Пяски конокради вкрали на протязі кількох місяців 12 коний. Селяне постановили їх зловити. І дійсно вдалося в ночі зловити одному господареви в стайні 2 конокрадів, коли сі хотіли вивести його коні. Він скликав сусідів. Позбігалися селяне і придумали конокрадам страшну кару. Привязали їх до млинського колеса, яке обертаючись роздавило їх на смерть. Поліція арештувала справників самосуду.

Не можуть відшукати пропавшого від двох тижнів ромунського міністра рільництва Добреску. Деякі часописи пишуть, що його придержали політичні противники, щоб не міг взяти участи у виборах.

В Дубринові, пов. Рогатин, замордували невідомі злочинці почтового післанця Мик. Джулинського на лісній стежці і зрабували 200 зол. та американські листи.

Чічерін б. комісар загран. справ СССР іменований професором заграничної політики в комуністичній академії в Москві.

В Бельґії в м. Намур знайшли скарб, зложений з монет з літ 217—96 перед Христом.

Число безробітних в Анґлії дальше росте. Статистика нараховує їх 2,532.511.

Дефіцит Злуч. Держав виносить дотепер міліярд 792,000 долярів.

Проф. Пікард заявив журналістам, що в осени думає знов полетіти у стратосферу. Він хоче осягнути висоту 18 км. В Інсбруці, де він досі перебував, дістав проф. Пікард 1400 ґратуляційних депеш з приводу удачного лету у стратосферу.

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

Осип Назарук. ГАЛИЦЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В РИЗІ 1920 Р. Спомини учасника. Львів, 1930. Накладом УХО. Ст. 170, 16°. Ціна 1.90 зл.

Се хронольоґічно перша публікація про мирові переговори в Ризі, котрі на довгі літа рішили про долю Галичини, Волині і т. д. Праця та зачалася печатати в „Н. Зорі" ще в 1930 р., тепер виходить дещо доповнена і з фотоґрафіями двох документів та рахунком видатків нашої делеґації. Через сю публікацію наша суспільність одержує вперве вгляд у працю галицької дипльоматичної служби за кордоном. Добре булоб, якби за сею публікацією слідували инші. Книжку сю можна набути в Адм. „Н. Зорі"

Дмитро Чижевський: „НАРИСИ З ІСТОРІЇ ФІЛЬОСОФІЇ НА УКРАЇНІ". Прага, 1931. Укр. Вид. Фонд. Вел. 8¹, ст. 175 з ілюстр. Знаний український фільософ, покликаний тепер на університет у Фрайбурзі, написав першу мабуть в нас того рода книжку, яка дає погляд на розвиток фільософічної думки на Україні. В сій книжці проф. Чижевський дає першу спробу характеристики питоменностий української фільософії. Автор пильно використав великий матеріял і відповідно його опрацював.

Оповістка

„Спасибіг!“ кажемо тим, що нам щось добре зробили. Щире, велике „Спасибіг“ шле підписаний Впв. Паням Марійського Товариства в Перемишлі. Велика подяка належиться згаданим Паням за їх труди і праці, що їх понесли при влаштованню величавого фестину, з котрого весь дохід (поверх 2.000 зол.) передано на будову церкви в Перемишлі, на Засяню. Підписаний висказує щиру подяку за сю жертву так від себе як і від тих усіх, що будуть колись у тім храмі молитися. Милосердний Господь Ісус і Його Пречиста Мати нехай заплатять сторицею! — **о. Йосиф Чепіль, ЧСВВ.,** ігумен монастиря Перем.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ДО ВСЕЧЕСНЙЙШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Інвалід У. Г. А., що займається продажею девоціоналіїв, звертається отсим до Всеч. Отців Парохів з проханням повідомити його про речинець св. місій які відбуваються у їхніх парохіях та цим робом дати змогу чесним способом заробити на прожившення рідні. Повідомлення слати бодай тиждень перед св. місією на адресу. **Л. Яків, Запитів пч. Підліськи малі** 963 3-3

УПРАВА ЮВЕНАТУ ОО. РЕДЕМПТОРИСТІВ В ЗБОЇСКАХ п. Знесіння подає до відома, що принимає учеників до першої гімн. кл. на шкільний рік 1931. ІЩо до блищих інформацій прошу звертатися до Управи. 958 6—6

ЗЇЗД АБІТУРІЄНТІВ української гімназії в Коломиї з 1911 року. Прошу сейчас подати свої адреси і відомі адреси товаришів в справі зїзду. Проєктується на зїзд перші дні липня. — За Комітет Маркіян Нелільський Коломия, вул. Мнихівка 98. 96- 2-2

ДУЖЕ ЗДОРОВИЙ, А НЕ ДОРОГИЙ ВІДПОЧИНОК! Здоровий воздух, ріка Стрий цілковите удержання і услуга, першорядний харч на маслі, залізнича станія, почта і телеграф в місци. Поміщення на червень, липень і серпень. Зголошення: Гр. кат. Уряд парох. в Яворі над Стрием, п. в місци. 965 2-4

НА ЛІТНИЙ СЕЗОН Є ДО ВІДСТУПЛЕННЯ: В Попельниках п. Снятин: Чотири соняшні покої і кухня. Околиця гарна, положення вигідне: купіль в Черемоші, добра автобусова комунікація гостинцем, почта в місци. Рефлєктанти зволять зголоситись до парох. Уряду в Попельниках п. loco. 967 2-2

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 20—100

Спец'яліста акушер, гінекольог-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ 89

946 Тел. 51-62. 6—10

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 12—20

Не викидай своїх гроший, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 36-50

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 4-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в непугах х рургічних.

955 Лікування жиляків 4-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

ОПЛАТА ЗА 10-ДЕННИЙ ПОБУТ НА ЧАС ПОРОДУ В

САНАТОРІЇ „VITA“

ЛЬВІВ, ЛИСТОПАДА 22.

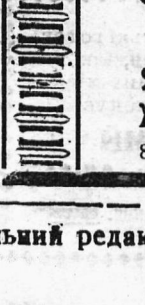
964 а Тел. 73-03, 77-07. 1—6

т. зн. повне удержання з обслугою і з помічю акушерки — породова саля — догляд рутинованої доглядачки та педіятри при немовляти на окремій салі в комофртовій кімнаті

Окремий покій 350 зол.

В спільній кімнаті від 250—300 зол.

Вільний вибір ординуючого лікаря.



Першорядні інструменти музичні під гарантією, на догідних услівях набувати можна

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.

Поручає рівнож прибори і викону направи. 852 23—25

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20

з пуху від зл. 130

МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32

з волосіння від зл. 75

ПОДУШКИ від зл. 18

ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18

ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 13—15

Ще лиш короткий час

Цілковита випродажа

всіляких бавовняних товарів як також полотен і білля

К. МЄШКОВСКИЙ

Львів, Пл. Марійська ч. 4

957 3—

ЛЕЖАКИ першої якости зол. 12·—

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 4—20

ЛЮДВИК ГЕГЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09

філія: Галицька ч. 5. Тель. 30-3?

НА РАТИ: ліжко залізне к... хонне **14** зл., сітк... ве **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжк... мосяжне 200 зл., матераци** З подушки **30** зл., волосінні **75** з... **Отоманки** гобелінові **55** зл., К... напки гобелінові **55** зл., як тако... приймає перерібки **ФАБРИК... ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-...

868 20—25



РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 17-?



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія.

Осібний відділ Радіовий Одно і дзолямпові відбирачі сітий Комплєтні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 18—20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 26-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. **Відвічальний редактор** Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч.

zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 11 червня 1931. Ч. 42 (442).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 7. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 вол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Апостольський Нунцій на Литві

виселений під ескортою поліції.

„Ріґаше Рундшав“ доносить: Литовське правительство вислало до Ватикану ноту з протестом проти участи нунція Бартолінія в евхаристичнім конґресі у Вилковишках. ПАТ доносить: Нунція Бартолінія вивезено під ескортою поліції до м. Ейдкун на німецькій території.

Переслідування Церкви в Італії

Преса доносить, що товпа пробувала підпалити палати епископів у Вероні й Равенні. Перешкодила пожежі наспівша в час огнева сторожа. Ходять поголоски, що фашисти хочуть увязнити архиеп. Піццарда, заступника секр. стану, хоч він мешкає у Ватикані, та поставити його перед фаш. трибуналом за те, що стояв на чолі Катол. Акції. Далі ходять поголоски, що фашист. уряд хоче сконфіскувати всі церковні добра й замкнути монастирські школи. Останні вісти доносять, що між урядом і Ватиканом ведуться переговори в справі усунення з катол. орґанізацій тих діячів, котрі заанґажовані в протиурядовій політиці. Уряд має дати дозвіл на істнування так зреорганізованих катол. орґанізацій.

—о—

Упадок господарського життя в Польщі

„Сьвят“ (ч. 23) пише: В квітні 1928 в польськім промислі працювало 517.786 робітників, тепер працює 359.362. В р. 1928 було 288 банкрогств промисл. заведень, в р. 1930 — 321, в першім кварталі 1931 р. — 181. Вивіз за границю в порівнанні з 1929 р. впав у 1930 р. о 29%. В тім часі вивезено менше 5 міл. штук рогатої худоби, 35 міл. безрог і 63½ міл. кґ. цукру. За цукор вивожений за границю одержувала Польща по 28 гр. за 1 кґ., а в краю ціна була 1 зл. 60 гр., отже майже 6 разів вища. Обіг грошей зменшився о 500 міл. зл. В однім місяці квітні с. р. держ. скарб видав 21 міл. більше ніж мав доходу.

Плян парцеляції на рік 1932

Розпорядком Ради Міністрів проголошено парцеляційний плян на 1932 р., який обіймає 200.000 га ужиткового ґрунту, в тім державного майна і майна Держав. Земель. Банку 20.000 га. До сего останного числа треба ще додати 31.015 га як злишків ґрунтів, нерозпарцельованих ще з минулорічного пляну. Парцеляція приватної власности має обняти 180.000 га, на яких зачет можна вчислити 15.323 га, розпарцельованих понад контінґент р. 1931, отже остає ще до парцеляції 164.677 га. Беручи під увагу господарське положення, треба припустити, що також розпарцелювання контінґенту з приватної власности не дасться перепровадити. Тому уряд виступив у соймі з внеском зменшення на половину парцеляційного контінґенту. Так отже по ухваленню внеску булоб до парцеляції лише 100.000 га.

—о—

Землетрус в Анґлії

З суботи на неділю о год. 1.30 в ночи Лондон був затрівожений вісткою про землетрус, який навістив головно східне побережжа Анґлії, особливо місцевости Лоряпофт, Найтс-Брідж і Гул. Двері й вікна в домах сами отворилися, ліжка хиталися, люди в білизні вискакували з домів і шукали охорони під голим небом. Чути було підземні гуки. Такого сильного землетрусу в Анґлії ще не було. Він дався чути також на побережжі Франції, довкруги Шербурґу.

Оборотовий податок буде знижений

„Слово Поль.“ доносить, що оборотовий податок має бути степенево обнижений аж до 1%. (Та це „обниження“ може бути зовсім ілюзоричне, коли всупереч доказам податника приймthemуть, що він має нпр. 5.000 обороту в часі, коли він має — дефіцит).

—о—

Німці хочуть війни з Поляками

Під таким заголовком приносить польська преса опис зїзду „Сталевого Шолома“ у Вроцлаві. Прибуло на нього 150.000 Німців в одностроях й уставилося в куті, який творить Одра коло м. Брікенав. В 35-степеневій спеці вислухали вони кількагодинних промов проти Польщі. Перший промовляв катол. священик о. Ґоінка, другий пастор Рот, третій голова „Сталевого Шолома“ Зельдтке. Він сказав: „Товариші Зелізного Шолома! Витягніть рамена на схід! Там лежить сила Німеччини, там лежить німецький схід!“ В почесній льожі сидів б. престолонаслідник з жінкою і двома синами, в сусідній льожі ґенерал Макензен в одностроюю „гузара смерти“. Берлінська преса, так с. д. як демократична, не скриває того, що демонстрація „Зелізного Шолома“ має значіння воєнного визову.

—о—

Японія й Большевія

Історія з замкненим большевиками японським Чосенбанком у Владивостоці та безплодні переговори з большевиками в справі курсу червінця викликають щораз більше незадоволення в Японії. Воєнна японська партія домагається від правительства твердих кроків проти большевії.

Згоріло 3.000 образів на виставі

На виставі в Монахії вибухла пожежа. Будинок згорів до фундаментів, а в нім 3.000 цінних образів. Уратовано ледво 100. Знищені також численні різьби й артистичні збірки. Знищені також образи, визичені кількома музеями. Великий жар унеможливив ратункову акцію, хоч на час доставлено 32 сикавок. 20 стражаків попарених і попечених.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 42-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

РОЗБИТІ МОЛОДІЮ ЗБОРИ

Причини і наслідки.

Дня 6. червня вечером відбувалися в „Народнім Домі“ у Львові Загальні Збори аполітичного „Т-ва Прихильників Освіти“, котре на підставі статута затвердженого 22. XI. 1926 р. морально і матеряльно опікується нашим студенством. Збори отворив голова Т-ва п. В. Децикевич. Він заявив, що за 4 роки праці бачить велике довіря молоді до проводу в Т-ві й повну гармонію між старшими й молодими. Слідували річеві звіти. З них зібрані довідалися, що Т-во мимо тяжких часів розвивало хосенну діяльність. В Т-ві працювали ріжні секції, воно удержувало харчівню для 150 студентів, читальню, направило Акад. Дім коштом поверх 11.000 зл. Допомог уділювало мало, бо мало одержувало помочи від суспільности. Тільки громадські ради або повітові виділи у Львові, Тернополі, Борщеві, Сколім, Рудках, Перемишлі і Дрогобичі признали Т-ву невеличкі допомоги, але не всі виплатили. Се тепер одиноке Т-во, що опікується нашим студенством. Тому инші Т-ва передали йому свої претенсії до тих, котрим колись помагали, і Т-во має поверх 30.000 дол. у довжних скриптах.

Почалася дискусія. Студ. техн. п. Турчманович признав, що особливо голова Т-ва положив богато праці в Т-ві, одначе закинув йому й Виділови — введення протекційної системи в харчівні й при обсаджуванні місць. През. Децикевич відповів, що не було ні одного випадку відмови комусь харчу, а місця обсаджувано або на підставі конкурсу або таки на внесок самих студентів, тому закиди неоправдані. Підтвердила се й п. Павликовська, кажучи, що нпр. місце завідателя „Акад. Дому“ обсаджено навіть проти голосу п. Децикевича і її. Підтвердили се й деякі дискутанти зі студенства. Тоді студ. п. Янів запитав, чи між питаннями, які завдано будучому завідателеви Акад. Дому, було питання, як він думає усунути політику з Акад. Дому. През. Д. відповів, що подібне питання було, що про се рішав власник Акад. Дому, яким є „Наук. Тов. ім. Шевченка“ і що його становище слушне, бо політика в Акад. Домі наражує той Дім на матеряльні шкоди. Отже хто хоче, може вести політику поза Домом. Зі старшого громадянства далися чути голоси, що студенству ніхто не забороняє займатися політикою, одначе не в інституції, котра не має політичних цілей і котрій се шкодить. Студенство культурних народів займається політикою в той спосіб, що студіює поважних політичних письменників і так підготовляється до солідної політичної діяльности. Інакша політика студенства шкодить суспільности і ломить молодіж. Між иншими обговорював ту справу й ем. інспектор п. І. Ко-

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки. Коци на ліжка і коні поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч 7. (напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 19—20

пач. Обговорював льогічно, додаючи, що коли він був студентом, ніхто не журився тим, що студенти їдять і де мешкають, вони ще й самі давали жертви на ріжні інституції. А тепер коли є старанна опіка старших над молодю, студенти виступають з такими закидами як протекційність і т. п., котрої нема. Присутна група студентів образилася промовою д-ра Копача і не давала йому говорити далі. Серед крику чути було ріжні вривані закиди, м. і., що протегують членів одного студ. Т-ва, „Обнови“. Дійшло до того, що голова Зборів заявив, що дискусія стає неможлива, коли не дають говорити. Д-р Старосольський подав до відома президії, що зрікається членства у Виділі й тихо вийшов. Голова подав се до відома Зборів і заявив, що супроти закидів, які його зустріли, також зрікається і головства і членства у Виділі. Те саме зробили д-р Копач, д-р Гижа і п. Павликовська. Голова оповістив, що збори замикає і скличе нові для евентуального вибору нового виділу.

Тоді група присутних студентів обсадила двоє дверий, якими можна було вийти з салі нарад і не хотіла випускати тих, що хотіли виходити, домагаючись дальшої дискусії. Почався ще більший крик. Серед нього чути було слова д-ра С. Федака: „Хто ви?!... (далі пропускаємо). Мене, старого чоловіка, не хочете до дому пустити?!“ Ряд поважних громадян рушив до дверий. Їх не пускали. Д-р Бурачинський закричав: „Се злочин публичного насильства!“ Дехто зі старших почав в обуренні бити пястуками в двері. Нарешті перший вийшов д-р Федак, за ним інші громадяни і пані.

Що думати про цілу ту в нашій суспільности ще небувалу подію? Річ ясна, що повоєнна молодіж скрізь тепер дразлива більше ніж була колись, а вона все була дразлива. Та рівно ясно, що буквально ніхто й нічим її на сих Зборах не образив, бо то були Збори людий, які тою молодю прихильно займаються і які для неї жертвували свій час, свій труд і свій гріш. Отже поведення тої групи молоді заслугує на рішучий осуд. Та, правду сказавши, не так молодь винна, що доходить до таких річий, як ті, що її в нас „виховували“ до публичного життя, то значить передовсім преса й управи наших партій. Ніде в світі старше громадянство не запрошує представників акад. молоді до політичних партій, бо „молодь“ не є ніяким станом, ніякою клясою, ніякою організацією. Се молоді люди в переходовій, кількалітній стадії житя, котру мають посвятити науці, праці над собою. Хто з них думає, що має аж тілько сили, щоб і науку опанувати і політикою займатися, тому ніхто не може заборонити, вступити до якої хоче партії і як партійний член займатися політикою, а не як „представник акад. молоді“. Тимчасом у нас довго було інакше, дуже довго. Не дивота, що з вини старших між молодю зачали (не від тепер!) витворюватися типи, які уважали себе якимсь найвисшим ареопагом, покликаним до оцінки всего, що робиться в публичнім життю. А всякий ареопаг хоче в послідовности, щоб його слухати. І має свою рацію, гірку рацію...

Так доходить до такого комізму, що група молоді потрафить навіть демонстративно заінтонувати „Не пора москалеви й ляхови служить“, — демонструючи проти власних батьків, хоч між ними не було ні „ляхів“, ні „москалів“... Подібної гротески, здається, ще в нас не було. Значить: — є ще оден доказ, що помилявся старий Бен Акіба, котрий казав, що всьо вже було.

Та помиляється й дехто з середних віком Бен Акібів, нпр. з тих, що сидять в „Новім Часі“, який з того приводу приніс передовицю п. з. Анархія. В ній м. і. пише, що „н і х т о не мав сміливости сказати, що наша студенська молодь пішла манівцями“... Так не було. Писали про се від десяток літ, і ми при нагоді вишукаємо тай оповістимо це, що на сю тему виразно писали й печатали. І не так на молодь треба кричати, що не слухала того, як на старших, котрі її спонукували до того, щоб не слухала. Так було, а не інакше. А наслідки того всего сумні і для суспільности і для молоді. Во істину, наша молодь має чого жалуватися на старших, тільки не в тім напрямі, на який жалується.

Очевидець.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 46—50

Кого цікавить удосконалення себе самого, той не може не знати, що досі в нас без знання чужої мови ніхто ні фахово, ні загально удосконалитися не може (Масарик).

Маленький фейлетон

Про ферії хорих на серце

Надрадник мед. др. Макс Герц оповістив віденським радієм слідуючі вказівки про те, як повинні вакаціонувати люди хорі на серце: Передовсім є люди дійсно хорі на серце і є такі, котрі мають враження, що вони хорі на серце. Та се враження також неприємна річ. Отсі уваги відносяться до одних і до других. Перша річ — не відбувати вакацій ні вдома, ні недалеко від дому, тільки як найдальше, бо тоді такі люди мають враження, що від них дуже далекі всі клопоти, які їх досі мучили й томили. Друга річ — нехай чоловік на той час опустить жінку і жінка чоловіка тай усяку иншу родину. І то чим більше себе люблять, нехай тим більше рішучо відлучаться від себе на час вакацій, а то з тої причини, що в очах і в обличчах близьких людий мимохіть відбивається журба за здоровля хорої людини, а се на ту людину ділає дуже кепсько. Третя річ — органічно хорі на серце зроблять найлучше, коли на вакаційний побут виберуть собі місцевість, котра має на те спеціяльні заведення з лікарями спеціялістами. Часто питають хорі на серце, чи в часі вакацій мають більше спочивати чи ходити? І ходити і спочивати, але ходити тільки по рівнім терені й ніколи не напружуватися. Нормальна втома мязів не шкодить. Одначе в часі ферій треба більше спочивати ніж звичайно. Нічний відпочинок повинен тревати годину довше ніж в часі року. По обіді лежати пів години по можности на вільнім воздусі, в огороді, на луці або бодай на бальконі. Тільки ті хорі на серце, котрим по обіді серце більше бється, повинні по обіді сидіти в своїй кімнаті та брати оклад на серце з відстоялої води.

В справі дому для інвалідів

Де він повинен бути: у Львові чи на селі?

З часописних відзивів видко, що справа купна дому для наших інвалідів стала вже дуже пекуча і що рішення тої справи мусить уже скоро наступити. Громадяни, що в тій справі мають рішаючий голос, хотять або купити готовий дім для наших інвалідів у Львові або його там збудувати. Можна припускати, що також ті громадяни, котрі справою цікавляться є тої самої гадки.

Як лише та справа стала дійсною (актуальною), я був і є тої гадки, що дім, чи радше оселю для наших інвалідів треба уладити не у Львові, ані навіть в ніякім нашім більшім повітовім місті, лише на селі або в малім місточку.

Прошу хвильку застановитися, що це за люди ті наші інваліди. Цеж майже виключно селяни, бодай в яких 80%.

Усі добре знаємо, як марніє, нидіє та своїм світом нудить наш селянин, коли наслідком життєвих обставин мусить жити в місті, в кількоповерхових камяницях. Коли наш інвалід-селянин не має знидіти духово і морально, ба навіть і фізично; коли він має дістати на останок свого життя не лише фізичне, але й моральне заосмотрення, то на мою думку (дім) оселя для наших інвалідів-селян мусить бути на селі або в малім місточку. Положення села, де малаб бути оселя наших інвалідів, мусілоб бути відповідно підібране: близько зелізничої стації, близько Львова або котрогось з більших наших повітових міст. На купно дому-оселі є вже зібраних 37.000 долярів. За такі гроші можна тепер купити дуже гарний сільський маєток, з гарними, просторими будинками, з парком і т. д. Така сільська посілість, при розумній і совісній адміністрації дасть такий самий дохід від вложеного капіталу, як міська кількоповерхова камяниця у Львові. Булаб одначе одна засаднича ріжниця: у львівській камяниці наші інваліди ниділиб а в сільській оселі жилиби своїм життям та булиб діяльними членами народу. Годі мені тут розписуватися як я уявляю собі уладження життя і побуту в такій інвалідській оселі. Вказую лише на заведення для сиріт фондації графа Скарбка в Дроговижі. Таку інвалідську оселю можнаб по певнім часі зробити огнищем сільської культури. Для приміру: Рідна Школа уладилаб там взірцеві майстерні для ріжних родів ремесла, де училисяб і виховували може навіть зарібково ріжні ремесла обіч наших інвалідів також молоді ремісничі ученики. А знов наш „Сільський Господар“ мігби під відповідними умовами провадити на полях такої інвалідської оселі ріжні взірцеві галузи сільського господарства. Наконець наша „Просвіта“ моглаб там уладити сталий людовий університет і всякі курси. В такім окруженню не ниділиб наші інваліди селяни. Вони віддалиб свої сили праці для культури села, так як віддали були своє здоровля за кращу долю свого народу. Проте не замикаймо наших селян-інвалідів у львівських мурах!

о. Й. Раковський.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
875 **Тел. 30-92.** 24—24
СПЕЦІЯЛІСТ У ПЛЯТИНОТОПІЇ І АКВАРЕЛЯХ

Незабаром ти все забудеш і незабаром всі тебе забудуть (Марк Аврелій, VII, 21).

Проф. Д-р Л. К[illegible]ЛЄР

Релігія й політика*)

Чи католик може належати до соціялдемократичної партії?

Коли я католик, то мушу визнавати, що не лише приватні особи, але також суспільність, родина, громада і держава мають релігійні обовязки супроти Бога. Не можу отже признаватися до партії, котра твердить, що релігія це справа чисто приватна, а суспільність, державу й державні інституції хоче устроїти не оглядаючись на релігію, як сего власне хоче соціялдемократична партія.

Коли я католик, то мушу обстоювати таку співпрацю Церкви з державою, якої хоче Бог; не можу отже бути членом партії, котра засадничо домагається розділу між державою і Церквою — а такою власне партією є соціялдемократична партія.

Коли я хочу бути католиком, то найсвятіші божі і церковні заповіди зобовязують мене, щоб я домагався релігійного виховання дітий в школі і вдома. Для католиків релігійна школа це справа життя і смерти, бути або не бути. Не можу отже ніяким чином ні пристати до партії, ні попирати партії, котра програмово домагається школи без Бога і без релігії — а такою партією є власне соціялдемократична партія.

Для католика істнує тільки таїнственне (сакраментальне) і нерозривне супружжа. Коли католик не хоче зрадити своєї віри, не може пристати до партії, котра хоче завести чисто світське супружжа і ще до того розводи — а до сего власне стремить соціялдемократична партія.

Коли я хочу бути католиком, то не лише в духовних справах але також в дочасних мушу признати Богом дані авторитети. Не можу отже тримати з партією, котра не узнає ніякого іншого авторитету, крім того, який люди самі створили, — а такою партією є власне соціялдемократична партія.

Коли я католик, то мушу бути послушний леґальній державній власти, тому не можу брати участи в партії, котра зве себе революційною і котра голосить безумовне право до революції, — а такою є власне соціялдемократична партія.

Коли я хочу бути католиком, то мушу признавати право до приватної власности, також продукційних дібр. Тому не можу бути членом партії, котра хоче знесення сего права, — а того власне хоче соціялдемократична партія.

Коли я католик, то мушу зберігати заповіди християнської моралі, а передовсім заповіди християнської любови ближнього, бо та заповідь се душа християнської моралі. Не можу отже бути приклонником партії, котра жиє з того, що голосить клясову боротьбу і клясову ненависть, — а се робить власне соціялдемократична партія.

Коли я католик, то само собою розуміється, що я обовязаний охороняти й боронити свою Церкву, отже під жадним услівям не можу належати до партії, котра всіма способами веде боротьбу з католицькою Церквою, а такою власне є соціялдемократична партія.

Тут направду католик стоїть супроти необхідного: Або — або. Або католик або соціялдемократ. Одно і друге рівночасно неможливе.

*) Гл. „Н. Зоря" чч 10—41.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ", „ПРАВДУ", „БЕСКИД".

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Промова Св. Вітця про події в Італії. У відповідь на промову ґенер. настоятеля ОО. Піярів сказав св. Отець що слідує: Від певного часу оглядаємо з глибоким смутком перші наслідки дозрівання овочів виховання, котре є противенством християнського виховання й навіть цивілізації, бо скермовує уми виключно до ненависти, до браку пошани і до насильств. Ми ніколи не спізнялися, щоб узнавати безцінне добродійство релігії в школах, котра хотіла бути і була підставою виховання. На жаль, занадто скоро нищать лівою рукою те, що будують правою. До якої міри дійшла вже руїнницька робота, видно з останних подій в Римі й цілій Італії. Упімнення історії говорять уже все те, чого краї й народи, навіть найлучші, повинні боятися. Болючий удар навістив нас: в нашім Римі та в цілій Італії вдарив він у те, що нам найдорожче, в Катол. Акцію та в дорогі нам організації молоді й унів. студентів. Маємо право відкликатися до постанов трактату проти надужить. Робимо се і рівночасно протестуємо проти того, що сталося в Римі й цілій Італії, а особливо проти способів, які применено. Можуть забрати в нас наше життя, але не можуть жадати від нас, щоб ми мовчали, коли бється в те, що найдорожше Богу, котрого заступаємо на землі. По штучно приготованій кампанії дневникарській, опертій на брехні й огиднім насильстві, наступила інвазія до льокалів товариств, що належать до Катол. Акції, їх окуповано й засеквестровано. А все те сталося по наказу властий, хоч ще день передтим ті власти сказали нашому нунціеви, що не мають йому нічого сказати. Ми вірили й віримо, що заслугуємо на лучше поведення з нами. В першій нашій Енцикліці витягнули ми батьківську руку по приятельськи і висказали надію, що буде мир і згода. Потому не занедбали ми показати шляхи і способи, що ведуть до мира і до згоди. В Енцикліці про подружжа угонорували ми Італію й її уряд. В Енцикліці „Квадрагезімо Анно" кождий легко може відріжнити уступ, в котрім жичливо відносимося до італійських синдикалістичних і корпораційних правил. А тепер цілий світ бачить, як з нами обійшлися, хоч ми давали запоруку, що не ходить нам о політичну акцію, тільки о релігійну. Звертаємося до молоді, котру так тяжко досвідчено. По тім, що ми говорили про взаємини між Катол. Акцією й Єрархією, т. зн. Церквою, отже самим Спасителем, — нема сумніву, що й ти, найдорожша молодіже, наша радосте й батьківська горосте, повинна бути благородно горда тим, що терпиш за катол. Церкву, за Папу і за Христа. Злишним нам здається, казати до вас по такій спробі: „Не бійтеся", бо Христос в Евангелії каже: „Я з вами по всі дні аж до кінця віків". Питаючим, що робити, вказую потребу усовершування себе самих і молитви за тих, що клевечуть і переслідують, аби Бог не карав їх а вибачив їм і наклонив до властивої праці. Дорогі нашому серцю бажання, які прислали нам організації заграничної молодіжи, бо та молодіж заскочена тим, що сталося в Італії. Вона ж знала, що цілі Катол. Акції релігійні й однакові у всіх краях.

В неділю 7. червня о год. 12. пол. відбулася академія заходом Львівського Громадянства в салі міського польського театру з нагоди 30-літнього ювилею в честь Впреосв. Митрополита Кир Андрея Шептицького з такою програмою: 1. Бортнянський: Тебе Бога хвалим, міш. хор. 2. Святочне Слово: М. Галущинського. 3. Шуберт: Гимн, 2 мужеські хори в супроводі орхестри. 4. Барвінський: Кантата в честь Митрополита, до слів Ю. Шкрумеляка, міш. хор в супроводі симф. орхестри. Крім того були привитання від Станиславівщини (1 деле ґат) і з Перемищини (3 делеґати) і фотоґрафія. Людей неповна саля. Ходили поголоски, що польські студенти не допустять до відбуття торжества, одначе жадного прикрого інциденту не було. Хорові продукції були дуже добрі, а остання („Кантата" Барвінського) навіть імпозантна. — М. К.

Преосв. Василій Ладика, епископ канадійський, відвідав усіх наших Владик, почавши від Ексц. Митрополита у Львові. В четвер, 4. VI. ц. р. поїхав до Станиславова відвідати Преосв. Хомишина і Преосв. Лятишевського, а в пятницю був з візитою у Преосв. Коциловського і Преосв. Лакоти в Перемишлі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗЇЗД НІМЕЦЬКОЇ СОЦІЯЛДЕМОКРАТІЇ відбувся в Липську при величезній участи членів під гаслом „боротьби з фашизмом" (гітлєризмом). Головний референт Отто Вельс говорив, що боротися з фашизмом тяжко, але при довірю до своїх провідників можливо; фашизм і большевизм се близнюки. В Росії вже зовсім щез вплив совітів: там панує диктатура над селянами й робітниками при помочи нової бюрократії.

МІЖНАРОДНИЙ СОЦІЯЛДЕМОКРАТИЧНИЙ КОНҐРЕС відбудеться у Відні в липні с. р. Програма того конґресу обіймає справи безробіття, роззброєння, економічної кризи і т. д., але ні слова не згадує про боротьбу з большевизмом, хоч большевики винищують соціялдемократів де тільки можуть. Видно, що соціялдемократи все ще „надіються" на большевиків.

ПОМЕР ПОСОЛ ЯН ДОМБСЬКИЙ, котрий підписав рижський мир. Покійний належав до партії „Пяста", опісля до „Визволеня". В 1925 р. опустив ряди „Визволеня" і заложив партію „Стронництво Хлопске". В польсько-большевицьких переговорах 1920 р. в Ризі був головою польської делеґації.

АРХИКНЯЗЬ ОТТО ГАБСБУРҐ думає женитися з 19-літною дочкою італійського короля Марією. Як відомо архикн. Отто претендує до угорського престола („Дейли Експрес").

ОСТАТОЧНИЙ ВИСЛІД ВИБОРІВ В РОМУНІЇ. Мін. внутр. справ оголосило: Ліста урядової народової унії дістала 2,927.300 голосів і 287 мандатів, інші партії 99 мандатів. До сенату вибрала на 113 сенаторів урядова унія 110, мадярська партія 2 і народно-селянська партія 1.

БРІЯН на просьбу президента Думера, премієра Ляваля й інших членів кабінету рішив остати на становищі мін. загран. справ.

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРАЦІ відбулася в Женеві. Вона радила над способами розвязання світової кризи. Предсідником конференції став мін. Сокаль (Поляк).

НОВА ПЯТИЛЄТКА. ТАСС доносить, що найвища рада народнього господарства СССР опрацьовує новий 5-літний плян упромисловлення й електрифікації Радянського Союза. Директор секції плянів найв. ради іменований головою комітету, що опрацьовує сю нову пятилєтку. В склад сего комітету входять Бухарін, Крижановський, Пятаков і ин. Плян мають викінчити до 15 серпня.

ЯПОНСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила на 5 літ зменшити платню урядникам до 20%. В той спосіб річно заощадить до 7 міл. єн. Видно, що там урядників значно менше, ніж в Польщі, коли ощадности винесуть тільки 7 міл. єн.

НОВИНКИ

Пасічницький курс відбудеться у Львові від 15.—18. червня ц. р. Збірка курсантів у Т-ві „Сільський Господар", Зіморовича 20, о год. 8-ій рано. Курс безплатний (не як було раніш оголошено по 5 зол.).

Пос. М. Рудницька виголосила в Лондоні в „Королівському Інституті для Міжнарод. Справ" реферат про „дальший розвиток політичного положення" у Схід. Галичині.

Мотоцикліст Мих. Кепура їдучи мотоциклем з пляжі в Прудніку під Грудзьондзом вїхав з розгоном на дріт розіпнятий поперек дороги на висоті 1½ метра. Наслідком того тріснула йому на шиї бючка і надломився хребетний стовп. Перевезений до шпиталя вмер.

На листоноса в бучацькім повіті на коропецьких полях напало 3 узброєних і замаскованих людий і забрали в нього 6.000 зл.

В народній школі при вул. Зомбковській у Варшаві ученики висших кляс 11—13 літні хлопці оголосили страйк проти деяких шкільних приписів і зажадали звільнення від вправ військового „пшиспособеня". Управа школи підозріває, що це вплив комуністичної роботи.

Соняшні купелі не все виходять на здоровля. Про те переконався гімн. абс. Волод. Долинський. Коли заживав соняшних купелів на пелчинських узгірях, хтось вкрав йому одяг, білля та портфель і ріжні особисті папери.

В Долішнім Івачові пов. Тернопіль вибухла пожежа в домі Мих. Гельзи. Згоріла хата, стодола і рільничі прилади.

Белзький рабін віддавав заміж свою сестру Єтку за сина рабіна з Ковля Йоханан'а Тверського. В торжестві взяло участь коло 5.000 гостий.

Спеціяльний шпиталь для лічення страшної хороби рака основано у Відні, в 13 окрузі. Успіхи лічення мають там бути надзвичайні. Хорих кормлять особливо білими бураками і яриною. Діягнозу кладуть на підставі докладної обсервації язика.

Німецька преса приносить статистику політичних замахів у Німеччині, котрі ростуть застрашаючо. В р. 1928 убито 8 осіб, в 1929 р. 42, в 1930 р. 50, в 1931 р. досі убито 15 осіб, ранено 1.200, в тім 200 тяжко.

Масарикова біографія по українськи пера М. Омельченкової, знаної авторки праць про чесько-українські взаємини, вийшла в Празі накладом видавництва „Чесько-українська книга".

Мають підпалювати святині. Преса в Чернівцях доносить, що в одного з увязнених черновецьких комуністів поліція найшла поучення віденської комуністичної централі, яка наказує масово підпалювати святині по 1-ім червня б. р.

Чужинці в СССР мусять за все платити валютою свого краю, по курсі обовязуючім в СССР. Совітських грошей від них не приймають. Все те тому, щоби здобути як найбільше чужої валюти.

——o——

Посмертна згадка

† **о. Василь Молчко,** парох Сервир й Осташовець, зборівського повіту у львівській дієцезії, б. декан, помер 31. травня 1931 р. Покійний уродився 1860 року, рукоположений 1885, належав до того покоління старших священиків, котрі багато працювали на полі церковнім й економічнім. Покійного супроводжали на послідну дорогу маси народу і багато духовенства.

З листів до Редакції

Отсим прохаю о ласкаве поміщення в Вашім шановнім органі нижче наведеного пояснення відносно замітки п. н. „Учительство у нас а в Поляків", яка появилася в 38. ч. „Нової Зорі".

У тій замітці представив невідомий автор справу учительських сходин в Бурштині на Вознесення Господнє в такій формі, з якої мігби хтось непоінформований посуджувати мене о ворожe відношення до Церкви. В інтересі правди заявляю, що я віруючий і практикуючий християнин і повірену мені шкільну молодь виховую дбайливо в християнському дусі та вважаю своїм обовязком бувати в неділі і свята в церкві на Богослуженню. Не перечу, що Виділ Окр. Відділу Вз. Пом. Укр. Учит. в Рогатині зробив промах (необдумано), назначуючи сходини членів у наше свято, але зробив це тому, щоб і рідношкільне вчительство могло взяти участь у сходинах, бо в римо-католицькі свята воно заняте шкільною наукою. Однак злої волі тут не було й нікому й на думку не прийшло легковаження чи непошанування свята. Рівнож зазначити мушу, що скорше, заки я зачав референтувати на сходинах, був я в Бурштині в церкві на Богослуженню. Тому болючим є закид, будьто би рідношкільне вчительство не шанує свят і через те наше приватне шкільництво „ледви дихає".

Микола Водонос, управитель прив. 4-кл. нар. школи „Р. Ш." в Рогатині і голова Окружного Відділу Т-ва „Вз. Пом. Укр. Учительства" в Рогатині.

Совісно посвідчаю, що це виясненя п. Миколи Водоноса цілковито згідне з правдою.

о. Денис Теліщук, катехит „Рідної Школи" і містодекан рогатинський.

——o——

Оповістка

У Львові на площі „Сокола Батька" за стрийською рогачкою відбудеться **Ювилейне Свято Молоді** шкіл і захоронок Товариства „Рідна Школа", в неділю 14. червня 1931 р. в год. 4. пополудні. У Святі беруть участь діти й молодь всіх шкіл і захоронок „Рідної Школи" не тільки зі Львова, але й з краю. На Святі будуть виведені під звуки орхестри гуртові вправи, національні танки, історичні картини і т. д. — Розгривка щастя. Вступ на площу по ціні: 2 зол. за місце до сидження; 1 зол. за стояче місце, а 50 сот. для дітей і військових.

Чи Ви вже відновили передплату?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ПОЗІР ШУКАЮЧІ ЗАНЯТТЯ! Т-во взаїм. обезп. на життя і ренти „Карпатія" приймe в наслідок реорганізації і значного розширення діяльности: 1) **Сталих заступників** на повіти Яворів, Любачів, Ярослав, Мостиська, Ст. Самбір, Турка, Ліско, Сянік, Добромиль, Городок Яг., Коросно, Рудки (також яко побічне заняття). 2) **Орган. уряд. і подорожуючих 3) Сезонових заступників на літні 3-1-8-тижневі екскурсії в гірські околиці і доли. Академики-сироти мають першенство (місця є ще для 8 панів, прочі вже заняті).** Зголошення **тільки інтеліг. і метких панів, лише через Інспекторат Т-ва „Карпатія", Перемишль пл. Конституції, 5.** (Проситься взяти зі собою рекомендації). 968 1-3

ПОШУКУЄ ПОСАДИ заряду дому або иншого підходячого заняття, особа вільна, середних літ, зголошення в Адм. „Н. Зорі". 970 1-3

ДУЖЕ ЗДОРОВИЙ, А НЕ ДОРОГИЙ ВІДПОЧИНОК! Здоровий воздух, ріка Стрий цілковите удержання і услуга, першорядний харч на маслі, залізнича станція, почта і телеграф в місци. Поміщення на червень, липень і серпень. Зголошення: Гр. кат. Уряд парох. в Яворі над Стрием, п. в місци. 965 3-4

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСЯ,** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 21—100

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на **довгоречинцеві сплати.**
947 13—20

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 3—25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає фугра до переховування.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 37-50

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,
ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . **зл. 7·50.**
Килими, народня штука поручає:
Людвик Геґедіс, Львів Коперника 11. Тел. 26-09. Філія: Галицька 5. Тел. 30-32.
962 5—20



Центральна складниця
ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ
поручає
Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія
Осібний відділ Радіовий Одно і дволямпові відбирачі сітий. Комплетні детектори від зол. 32.
Барвік і Божемський
925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 19—20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 14 червня 1931. Ч. 43 (443).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Візита німецького канцлєра

Взаємини Німеччини, Англії й Америки.

Німецька преса пише: Відвідини канцлера Брінінґа й мін. Курціюса в Лондоні матимуть далекосяглі наслідки. В Анґлії й Америці заговорили вже про потребу дволітної мораторії для Німеччини і про потребу економічної співпраці з Німеччиною. Мек Дональда запросили Німці до себе в гості. Лондонський „Сендей Експрес“ пише про можливість перегляду довгів.

Наслідки лондонської візити Брінінґа і Курціюса.

„Курер Варшавскі“ доносить в кореспонденції з Парижа: Тут ходять слухи, що незабаром вибухне політична бомба, яка виверне ситуацію в Европі. Найбільші відломки тої бомби мають упасти на Польщу. Берлін, Лондон і Вашинґтон концентрують свої сили проти Франції. Італія получиться з ними. Се перший наслідок візити Брінінґа і Курціюса. А другий се остатэчна згода Німеччини з Анґлією. Між Берліном і Лондоном заключено приязнь і витерто з книги історії літа 1914—1918. „Тан“ пише, що Брінінґ і Курціюс осягнули успіх, про який навіть не мріли.

—o—

Назріваючі зміни

Цікавий погляд на сучасне положення висказав на сторінках „Ґазети Польскої“ б. мін. скарбу Матушевський. Причину господарської кризи бачить він в абсурднім укладі економічних відносин між Старим і Новим Світом. Всі европейські емісійні банки не в силі сплатити Америці довгу з відсотками навіть якби зужили на ту ціль весь запас золота. Прийде день, коли відплив золота з Европи до Америки стане неможливий. Тоді Німеччина, що тепер бере на себе ролю герольда правди, переберe в свої руки ініціятиву ділання. А що при тій нагоді — говорить б. мін. — зовсім інші справи не звязані з суттю економічних питань можуть бути мимоходом полагоджені на скірі хочби Польщі, то тим гірше, але то не змінює сути річи. Розвязка мусить прийти через ревізію торговельної й тарифової політики Злуч. Держав, або через ревізію справи воєнних довгів, чи шляхом митного паневропейського порозуміння, чи вкінці через оголошення німецької, отже з черги европейської невиплатности. А це наступить вже незабарэм.

—o—

Ревізії й арештування в Найвисшім Суді

„Ґлос Народу“ доносить: Велику сензацію викликала вістка, що в будинку Найвисшого Суду в Варшаві поліція перевела ряд ревізій. По ревізіях увязнено бібліотекарку Найв. Суду Шротівну і її брата, судову аплікантку Ґольдівну, Найдера, двох Зільберів і Когнівну. Всі увязнені жиди. Стоять під закидом протидержавного ділання.

—o—

Руїна поступає — борімся з нею!

Дня 30 травня на загальних зборах Повітового Союза Кооператив у Жовкві сельроби осягнули більшість (93 голосів проти 82) і вибрали цілу свою Надзірну Раду, котра іменує Дирекцію. Дня 6 червня поновно вибрали до Надзірної Ради Українського Кооперативного Банку в Жовкві самих сельробів, головно голосами сельробів з повітів Великі Мости і Куликів. Річ ясна, що та небезпека загрожує також иншим нашим повітам. Супроти того стає перед нашим духовенством вже нагле завдання орґанізування катол. кооператив і завдання створення відповідних централь для них.

Ростріл українських старшин

„Руль“ доносить, що 19. травня в Харкові по вироку воєнного трибуналу розстріляли увязнених в березні отсих старшин: І. Морайка (Порайка?), Б. Кручиніна, Симоненка (командanта полку, що стоїть в Київі), Ляховича, начальника катеринослав. ґарнізону, полк. Шепелевича і Моравського, ком. баталіону. Всіх під закидом підготовки збройного повстання на Україні.

„Мур Плачу“ в Єрусалимі признаний магометанам

З Лондону доносять: Спір за „Мур Плачу“ в Єрусалимі рішено в той спосіб, що право власности того муру признано магометанам. Жидам забезпечено тільки доступ до того муру й услівно відправу молитов під ним.

Ритуальні убийства Індіян

В горах Сієрра Невада зачали зникати білі люди коло „Кеньону Смерти“ на горі Духів. Перший пропав Кізер, відтак 15-літна Гортензія Гірст, потому цілий ряд инших людей. На їх трупах знаходили все той сам кабалістичний знак. Звернуло увагу, що на похорони тих жертв все зявлялося з пустині індіянське племя Якна і мовчки брало участь в похоронах. Нарешті відкрито в лісі згаданого висше „Яру Смерти“ старий жертвенний вівтар того племени, де після всякої правдоподібности приношено в жертву убитих людей.

Морози і сніги в червні

Над північною Росією шалів через кілька днів грізний цикльон, а разом з ним снігова метелиця і значний спадок температури. В околиці Петрограду занотовано 5 степ. морозу. В північній Фінляндії впав сніг.

Фотоґрафії до св. Причастія

З БЕЗПЛАТНИМ ФОТОСОМ ФІЛЬМОВИМ

виконує ателіє фотографічне

„ВЕНУС“ 16—25

Львів, Академічна 24, тел. 38-08.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ

і складайте свої ощадности

В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 43-?

на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

КАТОЛ. КАНЦЛЄР НІМЕЧЧИНИ

Його праця, його успіхи й одно порівнання.

Весь світ займається тепер дійсно інтересним і важним питанням, що осягнув своєю візитою в Лондоні католицький канцлєр Німеччини, Брінінґ, котрий їздив туди з німецьким міністром закордонних справ. На те питання можна знайти в пресі ріжні відповіди. Та для нас поучаюче зовсім щось инше, а саме сам факт, що в Німеччині, котра має населення протестантське двічи більше ніж католицьке (66% проти 33%), — католик не тільки може стати канцлєром, але може так довго вдержатися на своїм становищі (31. березня минув рік його урядування) і може здобути собі навіть признання явних ворогів своїх переконань, ба навіть підпертя тих ворогів. Се неабияка штука. Ось що пише про се виразно ліберальна „Нає Фрає Прессе“ у великій передовиці пера Павла Ґольдмана:

Брінінґ походить з Вестфалії, він уродився в місті Мінстер. Вчасно занявся орґанізацією катол. робітництва. В 1924 вибрав його катол. Центр послом до парляменту. Се чоловік тихої праці. Був відомий більше в комісіях ніж на пленумі палати. Широкому загалови взагалі мало знаний. Знавець економічних і суспільних справ, займався історією і фільософією, довго студіював в Анґлії та Франції. Факту, що такий чоловік стоїть на чолі Німеччини в часі тяжкої кризи, не можна за високо оцінити. Канцлєром став тому, бо в переговорах між партіями заступав катол. Центр і притім показався дуже зручним парляментарним дипльоматом: було замітно, що він виховався на традиціях катол. Церкви, тої високої школи всякої дипльоматії (так дослівно пише ліберальний орґан). Поступав льояльно й неамбітно. Ще ніякий німецький політик так мало не змагав до того, щоб осягнути становище канцлєра як Брінінґ. Хоч уже ясним було, що тільки Брінінґ як представник Центра може стати шефом найблисшого правительства і хоч він міг легко повалити кабінет Міллєра, то Брінінґ робив все можливе, щоб той кабінет удержати — поки засліплення соц.-демократії не повалило Міллєра. Брінінґ був три роки в полі в часі великої війни, зразу як піхотинець, потому як сотник скорострілів на західнім фронті. Був ранений і має зелізний хрест І. кл. Був знаменитим офіциром, хоч виглядає дуже не по військовому. Його підкомандні досі пишуть йому великі листи і він все їм відписує, хоч має богато иншої важнішої праці. З часів війни походить його приязнь з молодим тоді капітаном підводних суден, пізнішим міністром Тревіранусом, котрий, як оповідають, звер-

На сезон весняний і літний
СУКНА
В ВЕЛИКІМ ВИБОРІ
Товари добірні.

На мужеські одяги, загортки, плащі, жіночі костюми, і студентські мундурки.
Коци на ліжка і коні
поручає фірма

Людвик Ральский
Львів, ул. Рутовського ч. 7.
(напроти Катедри) — Тел. 18-58.
923 Ціни найнищі. 20—20

нув увагу Гінденбургови, що з Брінінґа бувби добрий канцлер. Серед тяжких відносин обняв Брінінґ свій уряд. Фінанси були розложені, дефіцит постійний, і все ріс, бо росло безробіття. Промисл падав, хліборобство доходило до катастрофи. До того всего кабінет, що мав правити, не тільки не посідав більшости, але не був певний навіть меншости. І серед таких обставин Брінінґ мав відвагу, обняти владу в ціли довершення дуже тяжких завдань. Сегодня можна вже сказати, що він тих завдань по части довершив, а по части має вигляди на їх довершення. Він фінанси упорядкував. Правда, в тім часі змінилася трохи на лучше світова конюнктура, та уряд Брінінґа вмів її використати. Він виконав велику законодатну працю й перевів важні реформи. Притім мав проти себе опозицію, якій залежало на тім, щоб хаос тревав. Та найгірше доскулював йому й о г о в л а с н и й т а б о р, у котрім все треба було здержувати то одну, то другу фракцію, щоб не покидала правительства. Становище Брінінґа скріпила соціялдемократія, котрої провідник, пруський премієр Отто Бравн, вспів її переконати, що коли не підіпре Брінінґа, то до влади дійдуть націоналісти Гуґенберґ і Гітлер. Заслуга Брінінґа в тім, що він умів собі позискати провід соц. демократів та вдержати його довіря, хоч він як чоловік правих поглядів очевидно волівби правити без помочи соціялістів. Один тяжкий блуд зробив Брінінґ в першім році свого урядування: що розвязав парлямент. Нові вибори дали 107 мандатів Гітлерівцям. Здавалося, що нац. радикалізм залле все. Та якраз тоді показалася велич Брінінґа. Він поклав таму радикалізмови і довів до того, що в парляменті, який виглядав найбільш нездатним до праці, знайшов більшість для етату на 1931 рік. Показується, що той політик Центра, котрого поза парлямéнтом ніхто не знав, се правдивий державний муж. А між Німцями ніщо не є таке рідке, як поява державного мужа. При своїм сприті має він велику енергію, але не таку, що перешкоди бере наступом, тільки енергію ділаючу спокійно, помалу. Здається, що в палаті при Вільгельмштрассе ще не було більше робучого чоловіка. Він зачинає працю о год. 8 рано і кінчить її часом о год. 4 — на другий день! А життя провадить таке як аскет. Він не знає ніякої розривки, окрім тої, що служить ідеї ратування Рідного Краю. Він вірить у свою місію вірою п о б о ж н о г о к а т о л и к а. Отже перед нами таке диво, що ідеаліст кермує великою модерною державою. І може якраз той ідеалізм дав йому ту силу, якою він досі перемагав всі перешкоди. Життя він не вживає, хіба часом вечером сідає до радія і слухаючи пе склянку пива. Через навалу праці не може вдержувати товариських взаємин навіть з приятелями. До них належать окрім Тревірануса ще б. мін. господ. фон Равмер і пару инших. Жінки? Оповідають тільки про одну сестру, котра живе як урядничка в Міністері й котру Брінінґ часом відвідує. З вигляду він дуже молодечий, хоч має 46 літ, значить, як на канцлера за молодий. Він середного росту, стрункий і делікатний. Має окуляри. Голить вуса. Обличча його пригадує молодого вченого або пралата. Голос його симпатичний, яснодзвінкий і хоч не сильний, то чути його в цілім парляменті. Поведення світове. Та при всій його чемности і позірній невимушености таки чути, що той чоловік держить себе в руках, що не скаже лишнього слова і що своє нутро тримає замкнене.

Чимже для нас Українців поучаючий весь той комплекс фактів і подій? Тим, що тут є яркі докази, як у Німеччині навіть ворожі собі політичні і світоглядові ґрупи уважно рахуються з людьми і думками противників — для загального добра цілого краю. Це спосіб, яким Німеччина посувається від успіху до успіху, мимо найтяжших обставин.

А порівнаймо з тим поведенням Німців оден цікавий факт з нашого публичного життя: Ще дня 17. травня оснувалася у Львові „Рада Старих“, в котрій зійшлися люди переважно національно-демократичних поглядів, поважні і майже всі з великими заслугами та з великим життевим досвідом. Порадилися і розіслали комунікат, який ми оповістили в 438 ч. „Н. Зорі“. Отже до сеї пори — а вже місяць від того часу доходить — наш одинокий національний щоденник не приніс ніякої вістки *про ту будь що будь небуденну подію*, важну для всіх, що займаються публичним життям. Чи се могло статися через недогляд? Очевидно ні, бож у цілім Львові говорять про сю справу, а недогляд в однім числі ґазети можна направити в другім, третім, чи хочби десятім числі. Отже ту подію нарочно промовчав орґан найбільшої політичної орґанізації в краю. Чому?

Може бути тільки одна причина: табор що рішає в „Ділі“ боїться впливу якої небудь иншої зорґанізованої ґрупи на нашу публичну опінію. Боїться в почуттю своєї духової слабости і тому не хоче навіть повідомити свою суспільність, що накльовується якась нова орґанізація. Не хоче власне тому, що в тій новій орґанізації є люди з розумом і політичним досвідом, котрі не в одній справі моглиби щось сказати і підперти се аргументами, супроти яких рішаючі в „Ділі“ люди взагалі не знаходили би що відповісти, ні що робити. Отже без огляду на публичне добро промовчується нову появу. Нехай все далі так цкніє і гние, аби тільки не стратила свого впливу та ґрупа, котра живе з него, хоч вона очевидно не виказує політичного опиту. Се типова психольоґія кліки, а не національного проводу. Якаж та психольоґія кліки далека від висше представленої психольоґії Німців, котрі навіть виразного ворога своєї партії видвигають на кермуюче місце і довго на нім піддержують, коли бачать, що той їх партійний ворог може принести користь цілому краєви.

На жаль, у нас інакше. Наша т. зв. національна політика се клясичний приклад, як національної політики вести не можна. І се тяжко мститься та ще тяжче буде мститися.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 47—50

Хто не знає, чим є світ, той не знає, де він живе. Хто не знає цілі в своїм житю, той не знає, хто він і чим є світ. А кому бракує того знання, той не може знати і того, до чого він призначений. В якім же світлі представляється тобі людина, яка боїться лайки або шукає оплесків таких людий, котрі не знають ані де вони ані хто вони? (Марк Аврелій, VIII, 52).

МІНІСТЕРСТВО ПРАЦІ І СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ
В БУДЖЕТІ НА 1931/32 Р.*).

До Міністерства Праці й Суспільної Опіки належать такі справи: I) інспекція і посередництво праці, II) суспільна опіка. В обсяг суспільної опіки входять: 1) суспільне обезпечення, 2) опіка над еміґрацією, 3) опіка над інвалідами, 4) опіка над молодю і дітьми, 5) опіка над неспосібними до праці, 6) опіка над жертвами війни і політичних подій, 7) поміч пошкодованим стихійними випадками і 8) поміч безробітним.

Буджет М. П. і С. О. на р. 1931/32 преліміновано такий:

Приходи: 958.960 зол. (в 1930/31 р. 935.125, замкнення рахунків за 1928/29 р. 892.262).

Видатки: звичайні 94,130.275 зол. + надзвичайні 1,889.500 зол. — разом 96,019.775 зол. (в 1930/31 р. 81,120.223, замкн. рах. за 1928/29 р. 61,938.920). Отже видатки постійно зростають. В порівнанню з 1930/31 р. вони зросли о коло 15 міліонів а в порівнанню з р. 1928/29 о більше ніж 34 міл.

Головні видатки представляються так: центральна управа 2,764.082, уряди інспекції праці 2,259.424, державні уряди посередництва праці 1,161.692, воєвідські виділи праці й суспільної опіки 1,073.082, уряди суспільних обезпечень 575.551, еміґраційний уряд 5,749.697, уряди для справ інвалідських 1,304.093, соціяльні свідчення 81,132.154.

Як бачимо, найбільша позиція в буджеті Міністерства Пр. і С. О. се позиція: с о ц і я л ь н і с в і д ч е н н я. Вона виносить в 1931/32 р. 81,132.154 зол. (в 1930/31 р. 66,688.343, замкнення рахунків за 1928/29 р. 53,424.303). Отже: 84% цілого буджету М. Пр. і С. О.

Подрібно видатки на соціяльні свідчення йдуть на такі цілі:

Зворот Касам хорих коштів свідчень 3,000.000; доплати до суспільних обезпечень 8.024.317; опіка над молодю й дітьми 9,000.000; опіка над неспосібними до праці 1,600.920; опіка над ветеранами народ. повстань 160.000; лічення і протезування воєнних інвалідів 3,604.800; опіка над воєнними інвалідами 1,728.111; опіка над жертвами війни і політичних подій 1,452.000; поміч пошкодованим стихійними випадками і живлення людности 1,641.609; охоронна опіка 586.000; суспільна самопоміч 334.400; доплати до забезпечення на випадок безробіття і поміч для безробітних 50,000.000.

Пригляньмося деяким позиціям ближче. Отже:

О п і к а н а д м о л о д ю і д і т ь м и. Опіка та представляється так: субвенції для опікунчих інституцій, орґанізацій і закладів 6,000.000; орґанізація закладів спеціяльн. 700.000; літні кольонії 1,000.000; ґіґієна дитини і матери 400.000; орґанізація бурс 250.000; орґанізація ґнізд 150.000; орґанізація воєвідських опікунчо-виховавчих закладів 500.000.

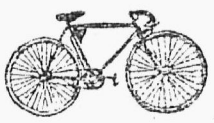
До позиції: Субвенції для опікунчих інституцій, орґанізацій і закладів доданий подрібний їх виказ і число дітей, якими вони опікуються. Отже всіх закладів, що опікуються дітьми і котрих кошти удержання покриває держава є 175 з 2.755 дітьми. З того у воєвідствах: львівськім 13 закладів з 270 дітьми; тернопільськім 11 закл. з 17 дітьми; волинськім 11 закл. з 151 дітьми; станиславівськім 9 закл. з 52 дітьми. Крім того спеціяльні інституції ведуть 25 закладів з 1.443 дітьми. Вкінці всіх инших закладів, що опікуються дітьми, які субсидіює М. Пр. і С. О., є

*) Гл. статті про Прелімінар буджету на р. 1931/32, поміщені в „Н. Зорі“ чч. 15—17, 19, 21, 25—26, 31—32, 36 і 39—40 б. р.



МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телєфон 28.70.
Одинока українська
фірма в тій ділянці.



РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

819 з 41.270 дітьми. З того у воєвідствах: львівським 94 закл. з 5.138 дітьми; тернопільським 62 закл. з 2.180 дітьми; станиславівським 50 закл. з 2.143 дітьми; волинським 39 закл. з 1.180 дітьми; поліським 25 закл. з 1.145 дітьми. Разом усіх: 1.019 закладів з 45.468 дітьми. З того в 5 українських воєвідствах: 314 закладів з 12.256 дітьми. Скільки між тими дітьми є дітей українських, сього в прелімінари буджету М. Пр. і С. О. не зазначено. Та що їх є у вичислених вище закладах не мало, про се не може бути сумніву. Чи ті діти не засимілюються?

Опіка над воєнними інвалідами. На опіку ту призначено 1,728.111 зол. Зокрема: 1) на доми, інтернати, захисти і школення інвалідів 1,486.111; 2) на запомоги, субвенції і спеціяльні свідчення для отемнілих 242.000.

Кредит під 1) обіймає між ін. удержання 120 воєнних інвалідів в Домі інвалідів у Львові і 15 інвалідів у Кракові — 271.012 зол. Кредит під 2) обіймає між ін. допомоги інституціям, що опікуються воєнними інвалідами та інвалідським союзам згл. організаціям на культурно-освітні цілі і на варстати праці — 60.000 зол.

Ренти воєнних інвалідів не входять в буджет Міністерства Пр. і С. О. Вони подібно як емеритури і державні довги, мають свій окремий буджет. Всі ті окремі буджети оглянемо окремо.

Опіка над жертвами війни і політичних подій. Для нас тут спеціяльно цікава одна позиція: опіка над азилянтами (470.000 зл.), бо ся частина в 3/4 частинах — українська. Отже в тій позиції знаходимо між ін. такі видатки: сталі підмоги для воєнних інвалідів Українців, що не одержують заосмотрення на основі розпорядку Президента РП. з 10 червня 1927 — 90.000; удержання табору в Каліші 200.000; нагла поміч у формі одноразових підмог і позичок та кошти протезування для азилянтів Українців 60.000 зл. Разом: опіка над азилянтами Українцями 350.000 зл. Згадані вище Українці се Наддніпрянці, члени б. армії УНР.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

Загальні Збори „Просвіти”

ХІД ДИСКУСІЇ. — АТМОСФЕРА НА ЗБОРАХ. — ОДНА ЗАМІТКА.

В 41 ч. „Н. Зорі“ подали ми кілька заміток з Загальних Зборів „Просвіти“, які відбулися 4. червня с. р. в салі Ремісничої Палати у Львові. Сі уваги дістали ми в останній хвилі перед замкненням числа. Тепер подаємо важніші моменти з дискусії над звітом з діяльности „Просвіти“, який здав інж. Творидло і над звітом Ревізійної Комісії, виголошеним дром Костем Левицьким. Як ми вже згадали звіт голови Ревізійної Комісії основно ріжнився від звіту інж. Творидла.

Дискусію розпочав о. Стефанович. Він висловив застереження щодо способу вибору комісії-матки.

Проф. Ст. Шах вказав в дискусії, що Голов. Виділ не находить належного відгоміну в читальнях і філіях „Просвіти“. Виділи читалень і навіть філій допускаються великих неточностей при зладжуванню звітів для Голов. Виділу. Це твердження ілюструє приміром: В Сокальщині, яку промовець добре знає, виказано, що нема там ані одної членици „Просвіти“. Тимчасом одна пані в Сокальщині є навіть секретаркою, а чейже нечлен не може бути секретарем. Промовець ставить внесення: 1) реферат інж. Творидла видрукувати в „Ділі“, 2) щоби Голов. Виділ оголошував друком місячні комунікати, як це робить „Рідна Школа“, а таких Звітів як сей на Заг. Збори, щоб на будуче не друкувати, бо половину брошури займає виказ тих, що дали на дар „Просвіти“, 3) щоб на Зборах вирішити справу довгів „Просвіти“. Студ. Янів промовляє від студенства, але так неясно, що годі схопити, про що йому ходить. Оскільки можна було зрозуміти, то хід його думок був такий: Добре є, коли на чолі „Просвіти“ стоїть людина, що має авторитет, одначе небезпечно звязувати інституцію стало з одною особою. „Просвіта“ має бути понадпартійна, одначе того клича надуживати не можна. (Рясні оплески студентів). Се не значить, що має заволодіти нею інтернаціональна мафія. Голова аполітичного товариства не повинен встрявати в політику і робити якісь „угоди“, бо цим шкодить товариству. (Предсідатель Зборів п. Децикевич дзвонить і каже, що не можна тут порушувати непросвітянських справ). Промовець твердить, що порушена ним справа — просвітянська. Студенство є за тим, щоб освітні діячі не вели політичної діяльности. В проводі „Просвіти“ не сміє бути кліки. Це ненормальне явище, що два роки не скликали Зборів „Просвіти“. Настрій маси може звернутися проти „Просвіти“. Студенти прийшли на Збори держати порядок і пильнувати, щоб на салю не вдерлися комуністи. Одначе коли хтось закликав поліцію, то студенти не мають вже що робити разом з „ангелами хоронителями“. Від голосування студенти здержуються і на знак протесту опускають салю. Промову Янів студенти сильно оплескують й опускають салю. На салі довша прикра мовчанка.

Перериває цю тишину слідуючий промовець п. Когут. Він заявив, що журнал „Життя і Знання“ редагований занадто тяжко і незрозуміло. Про це свідчить хочби й се, що хоч читальні мають обовязок передплачувати сей журнал, то він має лиш около 500 передплатників. Промовець прочитав у своїй міській читальні статтю „Фільмовий авангард“ для 40 слухачів, які мали переважно покінчену виділову школу. Коли спитав, чи зрозуміли прочитане, то виявилося, що ніхто з них не зрозумів не лиш статті але й заголовка. Статті „Четвертий вимір“ навіть інтеліґенти не зрозуміли. Друкування таких статтей і їм подібних, це викинений надармо гріш. През. Децикевич пояснює сецесію студентів зі Зборів і каже, що їх просили лише для вдержання порядку і щоб ніхто не думав, що це така поважна група делегатів покинула Збори. Промовляти і голосувати має право лиш один Янів, а ті студенти, що оплескували й опустили салю, не мали права голосування і нікого не репрезентували. — Інж. Терпилюк заявляє, що друк виказу тих, що дали жертви на „Просвіту“, зайвий. Він заняв богато місця і був вже раз оголошуваний. Впрочім він не докладний; хто дав 50 сот. той видрукований, а богато тих,

Нова виправа на бігун

Увага цілого світа звернена нині на нову виправу до північного бігуна. Сим разом вибрався на підбій бігуна підводною лодкою американський дослідник Вилкінс, забираючи з собою 18 люда залоги. Дуже цікаво представляється наукове й технічне заосмотрення сконструованого ним судна „Навтілюс“. Найважнішою справою для полярної експедиції є, щоб судно могло видістатися на верх зпід ледяної кріги чи плаваючої гори, коли знайдеться коло бігуна. Судно так уряджене, що може перебувати під водою навіть кілька місяців. Через це мати-ме спромогу поти маневрувати під водою і проверчувати леди, доки не пробється на денне світло.

„Навтілюс“ має 50 м. довготи, 5 ширини, 6 висоти, формою нагадує „Цепеліна“. На верху, поздовж лодки приміщено два ребра, що нагадують копаниці перевернених саний. Ними буде судно дотикати і ховзатись по підставі криг і в сей спосіб буде відбувати їзду „навпаки“. Два чотиротактові мотори і два електромотори Дізля — кождий по 200 коний — будуть порушати судно наперед, одначе не скорше під водою як 6 км. на годину, а 20 км. по поверхні. Лодка посідає динамомашини до витворювання електрики, радіоапарати, прилади до міряння морської глибини, температури, скорости плавби, стрясень, звукові сонди, апарати до топлення кварцу і т. д. Не можна вийти з диву, як те все може поміститися в невеликім розмірами судні.

В судні є і спеціяльна комірка, з якої могтиме нурок в разі потреби спускатися під воду, щоб фотографувати й фільмувати при помочі світла кварцової лямпи підводну фавну і фльору. Дотепно уряджено й телескопну камеру з уміщеними в ній зеркалами, в яких можна буде оглядати біг судна і все, що буде довкруги.

Харчів забрано на протяг шести місяців, в разі потреби доповнить ті харчі ловля риб і звірят. Свіжий воздух замкнено у сталевих фляшках, а в потребі можна буде і зужитий воздух відсвіжувати спеціяльними хемікаліями.

На особлившу увагу заслугують великі сверли й тяжка пила, порушувані гідравлічними товчками, яких залога може уживати до пробивання навіть 30-метрових верств леду!

Коли лодка знайдеться на два дні дороги від бігуна, вирушить з Землі Франца Йосифа „Цепелін“, щоби з нею зустрінутися на самім бігуні.

Взагалі експедиція Вилкінса приготовила все — мудро й предбачуючо. Але чи природа, що так запопадливо береже своїх тайн, не перечеркне великих надій смілих дослідників, — не знати. **П.**

——o——

КОСМЕТИКА, ПОКОСТИ, ЛЯКЕРИ і т. п. поручає найкориснійше
Альойз Гибнер
ЛЬВІВ, Ринок 38.
972 Тел. 25-13. 1 - 4

що дали на лісту 5 зол., пропущено. Звіт з діяльности дуже недокладний, не подано величини обєктів (Милованя, Угерці Виняв. і Грабовець). Не вияснено, чому менші обекти дають більше приходу і навпаки. В звіті взагалі брак точних даних про адміністрацію маєтностий. О. др. Застирець заявляє, що по 50-ти літах дивиться на „Просвіту" з острахом. Його знайомі порівнували „Просвіту" з „Народним Домом", бо обі інституції мають по міліонови довгу. На зборах одначе виявилося, що „Просвіта" ще не дігнала „Народ. Дому", бо має „лише" пів міліона довгу. Але тут не до критики, лише треба подумати, як вийти з того. Промовець предкладає, щоб Заг. Збори відкликалися до молоді, аби вона взяла інтензивну участь в освітній діяльности на вакаціях і весь дохід або хоч половину з усяких імпрез до вечерниць включно віддала на покриття довгів. П. Децикевич починає відчитувати уступ зі звіту Ревіз. Комісії (на внесок С. Шаха), одначе слабим голосом. Його взивають, щоб читав голосніше. Коли йому це кількома назоротами не вдається, віддає картку до відчитання ред. В. Мудрому. Відтак през. Децикевич як фінансовий референт вияснює, чому повстав такий великий довг: 1) Богато грошей коштувало зовнішне відновлення будинку, доконане на домагання магістрату, 2) дуже богато коштували книжки Оренштайна, їх ніхто не купує а відсотки від довгів треба платити, 3) випосажено переплетню в деякі нові машини. „Просвіта" живе з дарів і членських вкладок. Дохід з дому не може бути підставою видатків. Ревізійна комісія поставила домагання, щоб розходувати в межах буджету. Це можна лиш в економічній установі. Домагання ревіз. комісії муситься приняти, але лише в теорії, бо в практиці се неможливе. Можнаби зредукувати урядовців, та вони своїми поїздками стягають хоч трохи гроша. Колиб їх звільнити, то й цего доходу не булоб. „Життя і Знання" треба поставити на засаді самовистарчальности, досі цей журнал був дефіцитовий. Виділ думає про конверзію короткоречинцевих довгів на довгоречинцеві. З Оренштайном зроблено умову щодо полекші в сплатах. Можна евентуально розпарцелювати частину маєтностий, одначе не тепер. — Отець Патрило: Ціла дебата сходить на се, щоб ратувати товариство. Показується, що не можна ратувати його зменшенням розходів. Тому треба збільшити доходи. А до того потрібне довіря до проводу. Тому потрібні зміни в низах і в проводі. У проводі є ріжні діссонанси, які переносяться в маси. Треба довіря до проводу всіми способами піддержати. Через те мусять бути в нім наладнані відносини. Треба старатися зеднувати більше членів і зібрати більше гроший на дар „Просвіти". — П. Богачевська виказує похибки в Звіті. Не зазначено, скільки було відчитів і поїздок по читальнях. В „Життю і Знанню" наукові річи подані в тяжкій формі. — О. Пришляк: Філії не сповняють якслід своїх обовязків. 100.000 книжок лежить нерозпроданих. Не треба всеї вини спихати на Голов. Виділ, тут завинили також низи, бо не сповняють свого громадянського обовязку. Наші економічні й кооперативні організації, котрі виказують гарні доходи, повинні фінансово підпомочи „Просвіту". — Видриківський (селянин з Соколівки коло Олеська): Читальні не сповняють свого завдання. Відчитів і рефератів дається дуже мало; пересічно припадає один відчит на рік на одну читальню. Зате забогато читальні уладжують вечерниць, забав і представлень. Тому вносить, щоб Голов. Виділ поручив філіям висилати 2 рази в місяць люстраторів на села для провірки праці читалень. — Кантемир (селянин): Сумно стає на душі, коли прислухатися звітови й дискусії над ним. Одні обвиняють низи, другі верхи. На зїзді мало селянства. Справа представляласяб краще, колиб на зїзді було більше селян і взагалі, колиб не боялися допускати до участи більше селянства. Зїзд скликаний для селян у невідповідну пору. Інтеліґенція не дає відчитів по читальнях. Головний Виділ і філії удержують з читальнями за слабий звязок. Ставить внесення, щоби для бідних читалень і тих, що будують дім на поручення філії, зменшено членську вкладку. — Мартюк (з Борщівщини): Університетська і середношкільна молодь має високі аспірації: чекають на державні посади. В Борщівщині студенти не цікавляться читальнями, стидаються батьків і забогато політикують. В Борщівщині через непорозуміння між інтеліґенцією з 700 членів „Просвіти" остало лиш 102. Дуже дивно, що в адміністрації майна „Просвіти" є такі, що зле господарять. Невже нема в нас таких, щоб ліпше господарили? — Др. І. Макух: Не хотів я забирати голосу в дискусії, але хід дискусії до цього змушує. Голова „Просвіти" висказував високі думки, такі високі, що я не міг навіть добре второпати, що він говорить. Тимчасом дискутанти зводять справу на дрібничкові справи. Нема сумніву, що „Просвіта" шкутильгає. Головна причина в тім, що нема спільної мови. Існує роздвоєння душі народу. На „Просвіту" йде атака зліва і зправа. Селяне дивляться на все те і попадають в зневіру. Працю „Просвіти" треба змодернізувати, картинами, світляними образами, скіоптиконами. Наша молодь нічого хосенного не робить. Вона стала вже така розумна, що я її навіть не розумію і вона сама себе мабуть не розуміє; не знає чого хоче. Стала на високі котурни і дивиться згори на батьків і на дрібну, освітну роботу. Нема передвоєнних студентів робітників, що їздили що неділі по читальнях з відчитами і промовами. Зате вечерниць і забав є досить! Є й такі студенти, про що промовець переконався особисто, що по матурі не вміють навіть записки написати без ортографічної похибки. Промовець не годиться з тим, щоби „Просвіта" не вела видавничої діяльности. Одначе треба видавати малі книжочки, а не такі як пр. книжка Ів. Раковського, що коштує 9 зол. Селянин її не всилі купити. Видавати невеличкі книжочки, як це робить видавництво „Самоосвіта", котре само себе оплачує, бо книжочки не дорогі й цікаві. На наших очах відбувається величезна духова революція, твориться новий світ. На се не може замикати очий ні Станиславів, ні Юр. — Др. Сабат ставить внесення: 1) щоби Заг. Збори вибрали крім виділу економічно-фінансову комісію, яка заняласяб уздоровленням фінансів „Просвіти", 2) при Голов. Виділі і філіях створити організаційні відділи, які занялисяб розпроданням запасів книжок. — Гривнак: Голов. Виділ за мало тримає звязок з філіями і читальнями. Богато філій недіяльних, 20 філій не прислало звітів. Ставить від своєї філії побажання, щоб Гол. Виділ закріпив звязок з філіями і читальнями. Журнал „Життя і Знання" — не до душі і незрозумілий, ні на село ні навіть до міста не надається. (Д. б.)

Галицька Соціялістична Радянська Республика

II.

Жартом вони твердили, що Галичина має стати „радянською Швайцарією". Така почесна роля Галичини була дуже до вподоби новоспеченим галицьким комуністам і деяким рутенським патріотам, котрі раділи з того, що галицька державність знову відродиться, байдуже, що під покровом большевиків. А цього якраз і боялась українська течія з Конарем на чолі, бо самостійна галицька республика, ця „радянська Швайцарія", сталаб тоді місцем збіговища найгірших большевицьких елементів. Туди пхалисяб ріжні кримінальні типи, котрі булиби правдивою карою для галицької землі. Зараз слідом за Червоною Армією в Галичину хлинула відразу хмара ріжних авантюристів, котрі не могли знайти собі місця в Росії і на Радянській Україні. В Галичині вони пролізли до партії та в адміністрацію і пхалися на ріжні впливові становиска. Також хмара проституток з Москви, Харкова й Одеси звалилася до Галичини і богато з них перейшло на службу до галицької чека. Коли такі елементи мали будувати цю республику, то краще, щоб її не булозовсім. Щоб таких типів не допустити до впливу, щоб підорвати впливи польських комуністів, котрі відразу стали вести польонізаційну політику і всі державні посади стали обсаджувати поляками, українофільська течія вела пропаґанду за злукою Галичини з Радянською Україною. Але ця течія не мала великих впливів, бо не мала визначних провідників і Затонський скоро розправився з нею. Найбільш впливова була польонофільська течія, хоч і вона не мала добрих провідників. Але вона мала попертя в низах. Тому в горі числилися з нею. Отже не дивниця, що їй удалося перевести свою лінію та Сх. Галичину прилучити до радянської Польщі, що одначе мало характер тільки теоретичний, бо в скорому часі не стало ні радянської Галичини, ні радянської Польщі, перестали істнувати і їх уряди.

Ті польські комуністи, що були членами галицького уряду, відразу станули на становищі, що Галичина має увійти в склад радянської Польщі. Цю лінію вони витревало обстоювали, на кождому кроці підчеркували та організували своїх прихильників, на котрих моглиб опертися. Цими прихильниками вони обсаджували свої комісаріяти, пхали їх на кожду вільну посаду, тягнули до участи і в партійній роботі. Наші люди ще чогось отягалися, одні ждали на вістки від Петрушевича, другі від Петлюри, і ніхто не спішився до праці в радянських установах. Тому не дивниця, що туди налізли Поляки і Жиди. Коли наші люди спохватилися, то для них вже не було місця. Не спішилися наші люди і до участи в партійній роботі, тому не дивниця, що в Комуністичну Партію Большевиків Галичини налізло богато Поляків і Жидів. Українці і тут були в меншости, бо инші випередили їх. Отже польонофільська течія з кождим днем росла на силах так, що комуністична партія і радянський уряд Галичини скоро стали цілком на польський ґрунт. Про це буде мова далі.

Ледви тільки радянський уряд Галичини переїхав до Тернополя а вже від імени того уряду пішли на села і міста большевицькі агітатори з масою ріжних відозв, летючок і брошур кому-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

931 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 10-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

ністичного змісту. Населення закликали до орґанізації селянських і робітничих рад, молодь до вступу в червону армію, всіх разом до піддержування радянської влади. Закликали також до боротьби з „буржуями і куркулями“, з церквою і духовенством. Висліди тої аґітації були такі, що до Тернополя стали приходити селяне з жалобами, що у них в селі нема жадної влади, жадного порядку, що там вередує ріжна голота, котра просто громить засібніших господарів і грабує все, що під руки попаде. Инші знов нарікали, що церква стоїть замкненою і священика тероризує голота, що школа занята на кватиру для червоноармейців і діти не мають де вчитися. Один селянин жалівся, що червоноармейці розгромили йому пасіку, бо не тільки забрали весь мід, але і пні порозбивали та все понищили, поломали. Затонський спокійно вислухав усіх нарікань і висловив свою радість, що в галицькому селі „почався революційний фермент, почався процес поглиблення соціяльної революції“...

З того „процесу“ міг радіти Затонський, але селяне стали що раз більше нарікати, що большевики забирають все, а в заміну не дають нічого і не ділять землі. Пішли нарікання на ріжні реквізиції та звичайні рабунки, що їх переводили червоноармейці. Хоч галицькі селяне на загал з радістю витали прихід червоної армії та радянську владу,*) то скоро стали нарікати на неї і просити Бога, „щоби тих большевиків якнайскорше вирвало звідси“. Отже не дивниця, що „радянське будівництво“ не могло закріпитися по наших селах. Не могло воно закріпитися і по містах. Бо як села так і міста були знищені війною, а саме в околицях Тернополя найдовше тримався російсько-австрійський фронт. Подекуди люди жили ще в землянках і окопах, бо не мали за що відбудувати спалених хат, не мали хліба та голодували. А тут замість помочи до них приходять большевики з відозвами та брошурами, з реквізиціями і звичайними рабунками! Червоно-армійці переходячи через міста грабували виставніші склепи і доми. Слідом за ними йшла хмара аґентів чека, а далі посунула всяка босячня і проститутки.

Все, що не мало місця на Радянській Україні, хлинуло в Галичину і тут шукало легкої наживи. Зразу не знати було, хто тут властиво має право наказувати: чи червоноармейці, чи аґенти чеки,**) чи ріжна босячня з проститутками? Кождий з них представляв себе комісарем або аґентом чеки, кождий брав, що міг зарвати. Але це був момент переходовий і хотілося вірити, що з приходом уряду відносини зміняться на краще. Та коли врешті той уряд перейшов до Тернополя, відносини зовсім не покращали, в загальному вони ще погіршилися. Відразу стало ясно, що уряд має на увазі інтерес російських большевиків, а не інтерес галицько-українського населення, знищеного війною. (Д. буде).

*) Сю працю дали ми перед друком перечитати другому нашому знакомому, котрий в тім часі був у Тернопільщині. Він зазначує, що наші селяне заняли супроти большевиків на загал вичікуюче становище, а до яких 2 тижнів уже рішучо були проти больш. влади. — Ред. „Н. Зорі“.

**) Чека містилася в будинку при вул. Міцкевича, де тепер є окр. суд. На тім будинку чекісти вивісили велику таблицю. На ній було намальоване велике око й ухо, червоною краскою, а надпис був такий: „Надзвичайна комісія для боротьби з контрреволюцією і...“ (ще з чимсь). — Прим. Ред., на основі оповідання очевидців.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Святкування 1500-ліття Єфезького Собору в Станиславові. З початком сего року рознісся могутній клич Папи Пія XI, що взивав вірних усього світа до особлившого вшанування памяти П. Діви Марії. Сего року іменно минає 1500 літ від Єфезького Собору, котрий осудив єресь Несторія, що своєю ложною наукою хотів притемнити славу Богородиці. На горячий зазив Христового Намісника не остали байдужі й серця нашої жіночої шкільної молоді, що виховується від дитячих літ в школах С. С. Василіянок у Станиславові під особлившою опікою Богоматери. Старанням цієї молоді відбулася дня 24. V., в неділю Святочна Академія для вшанування 1500-ліття Єфезького Собору. Академія відбулася під голим небом, в городі заведення, на гарно прибраній площі, що незвичайно збільшувало святочний настрій великої побожної станиславівської родини. Народ напливав процесійним походом з усіх усюдів нашого міста. Були заступлені всі верстви. Замітне було число місцевого й позамісцевого клиру, що наче вінцем окружав Преосв. Кир Йоана. В хвилі, коли між публикою появився Кир. Йоан, освітлено ясним ріжно-коліровим світлом гарно прибрану площу і вибудувану на ту ціль сцену, на тлі чого виразно виступила статуя й образ Пресв. Богородиці, з світленим написом „Радуйся Маріє“. На цілій площі настала урочиста тиша, а думка присутних, здається, так і полинула далеко, далеко в инший світ без початку і кінця. Привіт орхестри, хори учениць, деклямації, знова хор найменших зі школи вправ, а все те так гарно, так любо, бо плило з сердець, що так дуже люблять П. Д. Марію. Святочне слово виголосив о. Василь Кушнір: „Від Єфеського Собору слава Богородиці котиться побідним тріюмфом по всій землі. Нехай-же отже котиться цей тріюмф і по наших землях, а з ним хай котиться побідний тріюмф укр. народу в змаганні до кращої долі“, кінчив бесідник. Гарне враження викликав серед публики реферат Вп. проф. Михайла Девосера, який перевів подібність між Геростратом, що спалив ефезьку святиню та нашими „евангеликами“ і протестантами, що хотять позбавити наш народ живої Святині, якою є для нас Пречиста Діва Марія. Нараз розступилася дітвора, а серед неї появилася мила особа Кир Йоана: „Сьогодня глядить на нас з особлившою любовю Преч. Діва Марія“, говорив Достойний Владика. „Вона глядить на тебе, зоре молода, на нас всіх. Плекаймо її любов в наших серцях, в нашому народі, бо любов до Богородиці, це безсумнівна заповідь нашої кращої долі. Вона певно нас сьогодня благословить, як раз в сій хвилині, а як запоруку її благословення, я уділяю всім вам мого архієрейського благословення“. І приклякнув весь народ у стіп Богородиці, а з Архиєрейським благословенням сходило на нього і благословення Цариці Небес. Учасник.

Дар для Папи. Ромунський заступник при Ватикані в імени короля Карла передав св. Отцеви в дарі образ Матери Божої з Дитятем Ісусом, що походить з 15 століття. Дар цей толкують як знак готовости льояльного відношення в справах конкордату.

Чи Ви вже відновили передплату?

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КАНЦЛЄР БРІНІНҐ вертаючи з Чекерсу заявив, що він і мін. Курціюс цілком задоволені вислідом з перебігу розмов з англійськими державними мужами і захоплені гостинним приняттям. Мек Доналд і Гендерсон приняли запрошення ревізитувати німецьких міністрів в Берліні.

ЛОНДОНСЬКИЙ „Дейли Геральд“ пише, що візита німецьких міністрів в Англії осягнула свою ціль: рушили справи, які силою своєї тяжести покотяться дальше самі.

ВИБОРЧІ ПРОТЕСТИ з округа Львів-повіт, внесені Українцями, Центролівицею і Союзом самостійних рільників Найвисший Суд у Варшаві рішив відкинути.

В МІНІСТЕРСТВІ СКАРБУ ведуться конференції над дальшим зменшенням буджету до 2.300.000.000 зл.

В ЮГОСЛАВІЇ на місце диктатури має бути привернений парляментарний устрій. Буде утворена проурядова партія, яка обійме керовничу ролю у внутрішній політиці краю. Одначе будучий парлямент має мати обмежені права.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ДНЕВНИК „Популєр“ заповідає близьку димісію мін. Залеского. На його місце міністром затран. справ мавби стати полк. Бек. Автор статті пише, що він цим способом перестерігає західну опінію перед воєнними авантурами, які приготовляє Польща („Кур. Варшавскі“).

НАЙБІЛЬШИЙ БУДЖЕТОВИЙ ДЕФІЦИТ, який досі нотовано у Франції, осягнула Франція в сім році. Він виносить 2.061 міліонів франків. Так сказав ґенеральний справоздавець у французькім парляменті.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ Рене Турне пише в „Еко де Парі“ (ч. 18. 823), що Німці мимо тяжких часів будують таку воєнну фльоту, якою могтимуть позбавити Польщу всякої допомоги від сторони моря.

ПРИ УНІВЕРСИТЕТІ В БІРМІНҐЕМ'І основано Бюро для студій над господарством сучасної Росії. На днях появиться в анґл. мові перша книга того Бюра про пятилітку і примусову працю в СССР. під ред. рос. проф. С. А. Коновалова, з передмовою ректора університету Чарльза Ґрант'а-Робертсон'а.

КОМУНІСТИ В ЕСПАНІЇ урядили в Ст. Себастіян кріваву демонстрацію. Між товпою та поліцією дійшло до стрілянини, бо комуністи хотіли взяти приступом фабрику, котрої робітники не хотіли прилучитися до штрайку. Робітники-соціялісти відбили атаку при помочи пальної зброї. У висліді 3 вбитих і 10 ранених.

1200 годинників швайцарських фабрик

„Omega“ „Longines“ „Doxa“ і инші продаємо низше цін фабричних.

Домбровский і Розважевский

951 **Львів, вул. Академічна ч. 2.** 5-5

Мусимо собі бажати, щоб наша інтеліґенція, а передовсім студенство, вчилися не тільки німецької мови. З причин практичних та ідеальних треба вчитися світових мов, а передовсім англійської, французької й російської (Масарик).

*

Загине все, що не від Бога походить (Тома Кемпійський, III, 32, 1.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СТЕФАНИК і УСПЕНСЬКИЙ

О, если бъ знали вы, друзья моей весны,
Прекрасныхъ грезъ моихъ, порывовъ благородныхъ,
Какой мучительной тоской отравлены
Проходятъ дни мои въ волненіяхъ безплодныхъ!
Былое предомной какъ призракъ возстаетъ,
И тайный голосъ мнѣ твердитъ укоръ правдивый:
Чего убить не могъ суровой жизни гнетъ,
Зарылъ я въ землю самъ, зарылъ какъ рабъ лѣнивый.
Души была дана любовъ отъ Бога въ даръ
И отличать дано добро отъ зла умѣнье:
На чтоже тратилъ я священный сердца жаръ?
Упорно ль къ цѣли шелъ во имя убѣжденья?...

А. Н. Плещеевъ.

Щоби зрозуміти появу Стефаника і його творчости, треба знати „літературну моду“ тих часів, коли формувався його світогляд. Він формувався головно в Кракові і головно під двома чужими впливами: польським і російським (в меншій мірі німецьким). А що в тім часі студіювало в Кракові немало Поляків з Росії, отже й через польську тодішню молодь просякав до нас вплив російської культури. Великий вплив на чуткі серця молоді в Росії (й поза нею, куди сягнув) мав тоді російський письменник Гліб Іванович Успенський. Уроджений 14. XI. 1840 в Тулі, син сільського дячка, не скінчив прав і з біди скоро став урядником рос. камеральних дібр. З потреби гроший для убогої родини скоро зачав писати. Успенський здобуває славу вже 26-літним молодцем, коли появляються його „Нравы Растаряевой улицы“ (1866). До кінця 70-х років він просто „бытописатель“ дрібноміщанства, кажучи по теперішній лівій термінольогії. Він описує дрібних міщан, майстрів, малих урядників і всякий инший „мислячий пролетаріят“. В другім періоді своєї творчости був Успенський найбільш характерним представником рос. „народничества“, а предметом його творчости стало майже виключно сільське життя. Як в однім, так і в другім періоді не був Успенський тільки зовнішним обсерватором: він глибоко вживався і п е р е ж и в а в життя тих, котрих описував. Сам на собі відчув все горе життя сільської і міської дрібноти. Відчув і щиро передав. Так щиро, що в цілій російській, дуже великій і буйній літературі нема — крім Достоєвського — другого письменника аж такої щирости, полученої з пізнанням того, про що пише і з бажанням усвідомити собі глибоку основу життя, котре описує та з іще більшим бажанням — вплинути на зміну того життя на лучше. Зразу в очах Успенського мужик являється „жерелом правди“. Та потому він що-раз глибше студіює того мужика і переконується, що досі не розумів його. В своїм цікавім творі „Крестьянинъ и крестьянскій трудъ“, пише так: „Вотъ уже почти годъ какъ я живу въ деревнѣ... (і студіює одну семю). Я не понимаю, зачѣмъ существуетъ на свѣтѣ семя и изза чего она бьется, а семя тоже совершенно понять не можетъ и удивляется: зачѣмъ собственно я существую на бѣломъ свѣтѣ?“ („Сочиненія“, Вид. 1889 р., том II. ст. 520—1). З того цілковитого нерозуміння доходить Успенський до повної ясности, котру формулує без обиняків приблизно так:

Воля, свобода, гроші, словом, все те, що людям з нисших сфер дає можливість уладити собі життя і працю, мужикови дає тільки крайне „разстройство“, внутрішню руїну — до тої міри, „что онъ дѣлается въ родѣ свиньи.“ Спасти мужика від схудобіння може тільки „власть землі“, то значить повна залежність всього устрою селянського життя від його основної цілі: — хліборобської праці, котра дає мужикови хліб і строгі рами для всеї його діяльности. З тих причин Успенський — оборонець влади „міра“ і „схода“, в „общиннім“ устрою бачить він корінь всеї народної моралі.

Річ ясна, що Успенський стояв під впливом російських відносин і тому дійшов до хибних висновків: адже власти „міра“, „сходу“ й „общини“ вже тоді не було в жаднім іншім краю крім Росії, а мимо того селянство інших країв зовсім не було гірше від російського. Та не в тім річ. Діло в тім, що Успенський щиро шукав правди і з великим зусиллям вдумувався в те, що може становити основу морального й матеріяльного добра народа. Діло в тім, що він писав про те, що сам глибоко переживав. Се одна з причин того, що той великий талант не проявляє виробленого мистецтва в своїх творах. Він на те не мав ні часу, ні терпеливости, бо весь кипів чим иншим: ідеєю шукання правди і змаганням до поправи того, що було зле і страшне.

Так виглядав письменник, котрим найбільше захоплювався Стефаник в часі, коли складався його світогляд. Дуже трудно сказати, чому так сталося, але се факт, що Стефаник майже у всім — противенство свого улюбленого автора й учителя. Те противенство по части вийшло само з себе, по части було свідомо викликане.

І так: Стефаник ніколи не зазнав біди, тяжкого недостатку в своїм життю. Син заможного, на наші відносини навіть богатого господаря, міг студіювати навіть у високій школі без надривання свого здоровля недоїданням або лекціями. Міг собі позволити навіть не скінчити факультету, на який був записаний (медицину). І тут треба шукати одної з головних причин того, що ум Стефаника звернувся до відтворювання найбільш безвиглядних типів у своїх оповіданнях. Чому тут? Люди рідко коли застановляються над тим, що значить особиста невдача в життю. А до найтяжших особистих невдач належить — не осягнути жадного звання. Тут діло не в дипльомі, далеко ні! Адже досвід показує, що богато людий „з дипльомами“, се непотріби і галапаси, а з другої сторони богато людий „без дипльомів“ се визначні творці, котрі лишають по собі трівкі сліди в ріжних областях. Та діло в тім, з яких хто причин і в яких обставинах не осягнув звання, до якого брався, значить — здеклясувався. Коли не скінчив студій Успенський, то він мав до того причину, яка його зовсім оправдувала і перед ним самим і перед другими: він мусів як найскорше давати своїй убогій родині на удержання. Через те він не мусів відчувати внутрішнього почуття пониження, що „не скінчив студій“. І не прибитий тим тягарем дух Успенського, хоч з природи та з перебутих недостач дуже вразливий (Успенський скінчив божевіллям, та — лиш деревляний пеньок забезпечений перед умовим потрясенням) міг „шукати правди“, міг старатися підносити всю суспільність. Тому в Успенського можливі грандіозні концепції про основу всеї суспільности, все одно чи ті концепції слушні чи ні. Вони великі, вони благородні, вони повні змісту.

Зовсім інакше виглядає таємниця духового нутра Стефаника. Він, хоч не менше талановитий від Успенського, а як мистець безперечно більший від нього, тільки — б р а в зі свого рідного дому, а не давав. І то брав без успіху, брав і не здобув собі м о ж л и в о с т и самостійного життя, істнування. „Er zehrte und zehrt am Kapital, das ihm sein Vater zurückgelassen hat.“ Тут було те тяжке олово його душі, котре тягнуло Стефаника (сина „куркуля“, живучого з батьківського капіталу!) представляти чорні, розпучливі, здеклясовані типи села. То значить представляти типи, яких життя він знав тільки з оповідань і з обсервації, а не з того, що жив їх життям, як пр. Горкий (один з тих, що мав право представляти здеклясовані типи, хоч сам не був здеклясований, бо своєю працею вибився зі страшного круга здеклясованих). Річ ясна, що твори Стефаника про здеклясовані елементи не могли мати тої безпосередности, яку мали і мають твори Успенського або Горкого. Не могли тому, бо він не переживав ж и т т я тих елементів, тільки мав з ними те спільне, що сам був здеклясований — з власної вини. А може тільки з власної слабости волі чи „нервів“. Стефаник оповістив раз, що не скінчив медицини, бо не міг краяти трупів. Добре, бувають і між куркульськими синами делікатні типи.*) Та в такім разі щож було близше, як маючи інтерес до літератури перейти на фільософічний факультет і скінчити його? Ще раз підчеркуємо, що діло не в дипльомі. Річ у тім, щоб систематично перейти якусь область людської праці, коли перейти її є можність і добра нагода. Без того людина стає здеклясована, психічно скалічена на все життя. Розумів се добре Драгоманів і часто говорив се нашій молоді тай писав про се. А чомуж власне молодь, котра підпала під вплив драгоманізму, так марнувалася? Власне тому, що підпадала під такі впливи...

І тут доходимо до найглибшої причини трагедії Стефаника тай цілого ряду поколінь, опанованих безвірством. Головна їх ціха: масова здеклясованість і несолідність у праці, в слід за чим іде глибоке внутрішне незадоволення і собою і світом. А се викликає в них змагання до змін, розуміється зовнішних, бо для змагання до внутрішних змін у них нема і не може бути ніякого зрозуміння. І так минають дні й роки й десятиліття „въ волненіяхъ безплодныхъ“ — минають навіть у тих, котрим Бог дав великий вроджений талант. Їх діяльність у позитивнім значінні стає безплодна, хоч в негативнім значінні вона буває навіть дуже успішна... Бо люди без фаху, без звання можуть займатися тільки негацією.

Вже Маркс остро глузував собі зі здеклясованих людий, кажучи, що на чолі ріжних партій до Інтернаціоналу включно стають адвокати без справ, лікарі без науки і без хорих, студенти від білярду, комівояжери й головно журналісти маленької преси (бо журналісти з великої солідної преси не мають часу).

Цікаво, що навіть большевицькі агітатори, які засадничо негують і руйнують все, що істнує, — цінять фах. Цінять його до тої міри, що імя „фаху“ причіпили навіть до людий, які з ніяким фахом не мають нічого спільного: до т. зв. „фахових революціонерів“.

Безфаховість поширюється в міру затрати віри, релігії з тої простої причини, що невіруюча людина затрачує почуття відповідальности за своє життя і всю свою діяльність. Вона в мирнім часі старається прожити без зусиль, а в часі неспокійнім така людина, оскільки її ще не переїла „мучительная тоска“, кидається на всі сторони, як риба об лід. Основности в пізнаванню того, над чим працює, у неї з правила нема. Ось маленький та дуже характеристичний приклад з писань Стефаника. В описі як рекрута виводили з села є такі місця: „Хлопи заревіли. Тато впав головою на віз

*) Цікаво, що той сам чоловік, котрий не міг краяти здесинфекціонованих трупів, крає людські душі і то в такім стані, що вже читання описів того розбирання душі справді вимагає запертя тому, що в описах Стефаника нема ні одного промінчика.

і трясся, як лист“... І хто таке бачив, аби хлопи, сусіди, чи навіть кревні „реґіли“, як рекрут виїзджав? Таж ті хлопи звичайно самі були при війську і навіть часто хвалили собі, що „там чоловік порядку навчиться“ і т. п. Та — переборщення се характеристична риса Стефаникових творів, але тільки переборщення в тім, що неґативне.

Цікава булаб характеристика Стефаника не тільки як письменника-артиста, але й як публичного діяча. Діяльність його під тим оглядом слаба, хоч він як людина високо талановита вміє дивитися на публичні справи й оцінювати їх. Він знаний з бистроти своїх помічень і зі своїх острих характеристик. Доволі поширені його характеристики наших пресових орґанів. Нпр. про „Діло“ написав Стефаник у записнику, котрий довго стояв у „Центральній Каварні“ у Львові, таке: „Дупло жвякай кілько хочеш, дупло дуплом буде“. А про „Громадський Голос“, орґан своєї радикальної партії: „Молочна шиба — не видно ні сонця ні хмар“. Та хоч які се слушні й навіть бистрі характеристики, то не можна не підчеркнути їх невідповідности власне у Стефаника: нпр. він не старався піднести своєю співпрацею орґан партії, до котрої весь час належав і котра його навіть послом була вибрала. Свої праці печатав у буковинськім нац. дем. видавництві, у ЛНВістнику, аби тільки не в орґані партії, до котрої належав! Се треба підчеркнути як ненормальність, без огляду на те, що се шкодило радикальному видавництву. А підчеркнути се треба тому, бо се непослідовність — приймати найвисші достоїнства від якої небудь орґанізації, а скріпляти своєю працею инші орґанізації. Можливо, що Стефаник відчував внутрішну відразу до крикливости й руїнництва орґану своєї партії й тому не підпирав його творами свого пера. Та в такім випадку мав обовязок боротися з таким станом або коли боротьба була для нього неможлива, — виступити з партії, а не сидіти в ній і бути її представником.

Чи Стефаник дасть нам ще якісь твори? Ми відповілиб на се питання: „Так“, — якби він не мав за собою тої трагедії, яку ми висше представили. Відповілиб „так“ тому, бо він — в силі віку і вступає на вершини свого життевого досвіду. Приблизно в такім віці давали своєму народови і всему людству найбільші письменники свої найлучші твори. Так пр. Сервантес, уроджений 1547 р. дав другу часть „Дон Кіхота“ в 1614 р., отже в 67 році життя. Дефо, уроджений 1659, дав „Робінзона“ в р. 1719, отже в 60-ім р. життя — і щойно тоді заохочений успіхом зачав сипати творами, як з рога обильности. Свіфт, уроджений 1667 р., дав „Подорожі Ґулівера“ в 1726 р., отже в часі коли кінчив 6-й літ десяток. І потому не зложив рук. Таких прикладів богато Але — ті, що до глибокої старости не закопували таланту, який їм дав Бог й уважали своїм милим обовязком, дати своїй суспільности найцінніші, бо зрілі овочі свого досвіду і мистецтва, — були віруючі люди. Писаних атеістами або скептиками мистецьких творів трівкої вартости, котрі перетрівалиб у своїм живім блеску століття і вплинулиб на цілі суспільности й епохи — література не знає. (Підчеркуємо, що говоримо про твори мистецькі, не аґітаційні: такі ділали довго, пор. вплив творів Вольтера). Навіть коли такі твори наробили шуму, то ними розмірно скоро переставали захоплюватися, як пр. творами Анатоля Франса, безперечного мистця слова, котрий працював до пізної старости. Хто сегодня ще захоплюється ним? Твори таких людий вянуть дивно скоро, мимо старанного мистецького оброблення. Немов прочуваючи се, Т-во письменників і журналістів урядило Стефаникови академію з добором таких точок, що між публикою чути було опісля голоси: „Сеж була не академія а панахида“.

Та може ласка Божа ще оживить цей талант. Нема сумніву, що тоді він своєю щирою сповідю мігби дати твір, який заваживби на вихованню цілих поколінь — і заваживби в лучшім значінню, ніж заважив талант його симпатичного учителя Успенського.

А. Ч.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний „LOTOS“, ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хоруґина 5.** Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 2–30

НОВИНКИ

Курс доляра підвисшив Польський Банк на 8.95 тому, що в Німеччині також наступила звижка доляра. В цей спосіб хочуть не допустити до відпливу долярів з Польщі.

Метеорольоґи оповіщують, що се літо буде холодне, бо звичайно так буває, коли в травні було горячо.

За кольпортажу летючок УВО і приналежність до УВО засудив суд в Золочеві А. Демковича—Добрянського на 18 місяців тюрми. Ґілярія Мельничука з Озірної засуджено також на 18 місяців тюрми за розповсюднювання летючок УВО.

В ґімназії в Пйорткові на 38 учеників „спалено“ при матурі 27.

Директор Міжнародного Бюра Праці в Женеві Альберт Томас замикаючи дискусію над діяльністю цеї орґанізації заявив, що заслуга її полягає на тім, що вона досліджує способи злаґіднення кризи. Томас виступає проти погляду щодо фаталістичного характеру кризи, бо вона в дійсности наслідок війни. Згідно з тезою Св. Отця заявляється за усталенням ліпше зорґанізованого економічного устрою, одначе виступає проти економічної формули Совітів.

В Москві в останнім тижні 26 людий скінчило самогубством і то переважно робітники. Причина самогубств переважно матеріяльна нужда. Одночасно виділ здоровля стверджує, що скількість психічних і нервових хоріб в останніх двох літах застрашаючо зростає. Нема сумніву, що це один із наслідків „пятирічки“.

Большевицький червінець дальше паде. На варшавській біржі курс червінця обнизився на 2.95 зол.

В будівлю кронштатської чрезвичайки кинено кілька бомб в ночі з 2. на 3. червня. Убито 3 чекістів, кількох ранено. Справців не зловили („За Свободу“).

Тлінні останки австр. цісаря Карла мають незабаром перевезти з Мадейри до Відня.

В Барцельоні безробітні вдерлися до склепів і рабували средства поживи.

В Неаполі на площі Кавура відкопали останки оборонних мурів з грецьких часів. Ствердили це археольоґи на підставі кількох написів на камінних бльоках.

Дня 9. червня с. р. минуло 150 літ від дня уродження батька зелізничого руху Жоржа Стефензона, котрий прийшов на світ в домі убогих ґірників у селі Вилям, в півн. Анґлії.

Всі управи театрів в Парижі застановляються над замкненням підприємств і відправою персоналу, бо кріза доводить їх до того.

Анґлійська підводна лодка затонула в порті Вей-Ґа-Вей. Втопилося 18 моряків, виратувано 5 офіцирів і 26 моряків. Катастрофа наступила наслідком зудару з торговельним кораблем.

Родини з найчисленнішим потомством має Італія, де по статистичним даним 1,532.206 родин має по 7 і більше дітий. Се переважно селянські родини.

Статистика і гумор. Підчас останнього спису людности на британських островах прийшло на світ в положничій клініці на кілька мінут перед закінченням спису 12 дітий. Сих дітий зареєстровано. В рубриці „вік“ вписано: „дві мінути“... Вписано також всіх бездомних волоцюг, котрих поліція стрінула на дорогах в часі спису.

Сими днями приїзджає до Ґаличини оден з православних епископів. Він має візитувати нібито якісь правосл. парохії в Ґаличині.

Звертаємо увагу нашого Всч. духовенства на ряд статтей в „Ділі“ А. Свєнціцкої, котрі не є нічим иншим, як підриванням нашої Церкви. Оцінку тих статтей помістимо, коли „Діло“ скінчить їх печатати.

—o—

Біржа

ҐРОШІ: Амер. доляр у приватних трансакціях нотовано 8.94—8.97 зол. Підвишка курсу доляра мала наступити внаслідок долярового запотребования німецьких банків.

ЗБІЖЖА: (Ціна за 100 кґ. парітас Підволочиска): Пшениця дв. 29.00—29.50, пшениця сел. 27.00—27.50, жито дв. 25.75—26.00, жито сел. 25.25—25.50, ячмінь на мливо 24.25—24.75, овес ґал. 31.00—31.50, кукурудза рум. 23.50—24.50, ґречка 36.00—37.00, лен 45.00—46.00, житн. ґрис 16.00—16.50, пшен. ґрис 15.00—15.50. На біржі застій.

—o—

Оповістка

Сегодня, 14. с. р. в день Празника Найсв. Евхаристії відправиться в храмі Преображения св. Спаса Архієрейська Служба Божа о год. 8·30 зрана. Після Богослуження около 10. год. відбудеться торжесвенний похід до чотирох престолів в Ринку. На се церковно-народне святкування проситься отсим уклінно всі наші П. Т. Інституції й Товариства прибути корпоративно як і всіх вірних города Львова і доохрестних і явитися так на Архієрейськім Богослуженні як і в поході.

Від Управи храма св. Спаса у Львові,
о. Садовський, парох.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ОБІДИ з двох страв, смачні, здорові тільки **1 зол.** — КАМІЯНА 5, двері 2. 973 1—3

НОВА ВІЛЛЯ СС. СЛУЖЕБНИЦЬ В ТРУСКАВЦІ з 22 кімнатами, урядженими з комфортом, електричне світло, городом, стало отворена, приймає гостей з цілим удержанням, або без удержання, або тільки на сам харч. — Кухня яринна, Страви добірні. Ціни дуже приступні. — Зголошення приймають: **Сестри Служебниці в Трускавці, вул. Стебницька.** 971 1—5

ХТО ХОЧЕ ДОВГО ЖИТИ нехай замовить собі два великі томи Лікарський Підручник написаний д-ром Тільтзом (в польській мові). Книги надаються до студій і науки, 480 ілюстрацій і великих колірових образів складу людського тіла і внутренностей, в гарній оправі. Ціна знижена 65·– зол. нетто. Висилає: Вид. „Чечва“, Рожнятів – Станиславів. 976 1—4

ДУЖЕ ЗДОРОВИЙ, А НЕ ДОРОГИЙ ВІДПОЧИНОК! Здоровий воздух, ріка Стрий цілковите удержання і услуга, першорядний харч на маслі, залізнича станія, почта і телеґраф в місци. Поміщення на червень, липень і серпень. Зголошення: Гр. кат. Уряд парох. в Яворі над Стриєм, п. в місци. 966 4-4

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСЯ**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 22—100

Ті що приїжджають і мешкають у Львові, повинні памятати, що при вул. **РУСЬКІЙ ч. 16.** находиться одинока **українська Реставрація під фірмою: „ГОВЕРЛЯ“,** в котрій можна дістати снідання, обіди, і вечері по дешевих цінах. **ПИВО** живецьке і пільзненське. **ВИНА** і **МЕДИ.** 975 1-?

ПОЗІР ШУКАЮЧІ ЗАНЯТТЯ! Т-во взаїм обезп. на життя і ренти „Карпатія“ приймe в наслідок реорганізації і значного поширення діяльности: 1) **Сталих заступників** на повіти Яворів, Любачів, Ярослав, Мостиска, Ст. Самбір, Турка, Ліско, Сянік, Добромиль, Городок Яг., Коросно, Рудки (також яко побічне заняття). 2) **Орган. уряд. і подорожуючих 3) Сезонових заступників** на літні 3-4-8-тижневі екскурсії в гірські околиці і доли. **Академики-сироти мають** першенство (місця є ще для 8 панів, прочі вже заняті). Зголошення тільки інтеліг. і метких панів, лише через Інспекторат Т-ва „Карпатія“, Перемишль пл. Конституції, 5. (Проситься взяти зі собою рекомендації). 968 2-3

ПОШУКУЄ ПОСАДИ заряду дому або иншого підходячого заняття, особа вільна, середних літ, зголошення в Адм. „Н. Зорі“.

Д-р мед. Михайло Савчак

ЛІКАР ВСЯКИХ НЕДУГ 1—4

ординує **в КРИНИЦІ ЗДРОЮ,** вілля „ДНІСТРЯНСЬКА“ побіч Нових Лазенок.

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 4—25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає фугра до переховування.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

Warszawa

Skrzynka pocztowa 827

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч. 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 5-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 38-50

Ще лиш короткий час

Цілковита випродажа

всіляких блаватних товарів як також полотен і білля

К. МЕШКОВСКИЙ

Львів, Пл. Марійська ч. 4.

957 4—6

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 14—20

САНАТОРІЯ „VITA“

Львів, Листопада ч. 22. — Тел. 73-03, 77-03.

ВІДДІЛИ: Положничо-гінекольоґічний хірургічний та загальний.

Урядження після найновіших зразків гігієни та комфорту у власній 3 поверх. будівлі, 2 операційні салі, саля породова, осібна стація для немовлят, електрична вінда. Прегарний город. Ціни від 16 зол. в 2 ліжковій кімнаті, від 18 зол. в окремій кімнаті з цілим вибагливим удержанням, послугою та лікарською опікою. Вільний 964б вибір ординуючого лікаря. 2—6

Спеціяліста акушер, гінекольог-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.

946 Тел. 51-62. 7—10

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних.

955 Лікування жиляків. 5-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

ЛЕЖАКИ першої якости зол. 12·—

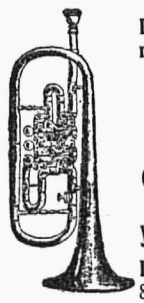
ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 6—20

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09 ф'лія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на догідних услівях набувати можна в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 24—25

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20
з пуху від зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32
з волосіння від зл. 75
ПОДУШКИ від зл. 18
ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7
ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні

знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

В. Іжицького

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.

Пенсіонатам ціни фабричні.

Цінники даром. 905 14—15

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телефон ч. 60-04.** 27-?

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛИДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.

868 21—25



Центральна складниця ФОТОҐРАФІЧНИХ АПАРАТІВ

поручає

Апарати на фільми і плити найновіших системів, найсвіжіші папери і хемікалія

Осібний відділ Радіовий Одно і дзолямпові відбирачі сітий. Комплєтні детектори від зол. 32.

Барвік і Божемський

925 **Львів, вул. Коперника ч. 18. — Тел. 18-60.** 20—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 18 червня 1931. Ч. 44 (444).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

День молоді у Львові

В неділю 14. с. м. урядила „Рідна Школа“ день молоді на площі Сокола-Батька у Львові. У вправах взяло участь поверх 2.000 руховиків і руховичок, котрі дефілювали перед сидячим в авті ВПреосв. Митрополитом Шептицьким з окликами „Слава!“ Вправи випали знаменито. Одяги були прекрасні, особливо маленьких дітий, котрі мали з паперу шапочки в формі мухоморів і т. п. Публики було около 11.000. Замітити треба, що впорядчики повинні при більшій масі людий ходити що найменше по двох, бо один нераз не в силі здержати публики від переходу місцями, котрі повинні бути свобідні. Головний комендант вправ повинен мати при собі бодай одного адютанта. На загал торжество робило добре і гарне враження.

—о—

Пекло в Німеччині

Криваві вуличні бої й барикади.

Канцлер Брінінґ вернувши з Льондону застав у Німеччині пекло. То протестували всі партії проти нового розпорядку Гінденбурґа, котрим надмірно обтяжено населення. Комуністи збільшили пропаґанду до небувалих розмірів. У Франкфурті над Майном, в Мангаймі, в Касселю, в Бармені, в Еберфельді та в цілім ряді инших міст дійшло до кривавих уличних боїв. Поліція стріляла сальвами в демонстрантів, котрі боронилися барикадами. Скрізь є трупи й ранені. Річ ясна, що розважний Гінденбурґ не мав иншого виходу, як піднести публичні тягарі. Та правда також те, що населення вже їх видержати не може. Коли антанта не попустить Німеччині военних довгів, в Німеччині може прийти до революції, яка малаби страшні наслідки для всеї Европи.

Безробітні грабують склепи

Грізні події в Бориславі, Дрогобичі, Сяноку й Варшаві.

Три дні переживав Борислав неспокій ізза грізних виступів безробітних, котрі попали в крайну нужду. Вони забирали хліб і вудженини, в місті й на дорогах. — В Дрогобичі відбули безробітні грізні демонстрації під проводом комуністів. Поліція увязнила 10 осіб. — В Сяноці ізза редукції робітників ситуація дуже поважна. — У Варшаві перед льокалем держ. уряду посередництва праці дійшло до кривавої сутички між безробітними й поліцією.

В СССР мучать 600 катол. священиків

„Оссерваторе Романо“ доносить: Засланий совітами до Архангельська католицький священик Алексеєв помер там з голоду і студени. Протягом цілого тижня тільки раз дали йому їсти. На Байкалі вмирає засланий там катол. Епископ Малецький, 72-літній старець, котрого туди вивезли в січні, забравши йому кожух і всякий теплий одяг. В Ярославлі є на заслання 300 катол. священиків, тілько само на Соловецьких Островах.

Цікава причина одного страйку

В Варшаві вибух штрайк трамваярів як протест проти нормалізації праці, введеної дирекцією трамваїв на підставі дослідів інж. Квятковского. Цей інжинір ствердив, що при контролі з годинником робітник у варштаті виконує тусаму працю за 1 год. і 7 мінут, яку виконував без такої контролі в 2 годинах. Робітники не допустили зате інж. Квятковского до праці і побили його. Дирекція замкнула варстати і виповіла робітникам працю. Наслідком того вибух штрайк усіх трамваярів. Трамваярі комуністи намагалися викликати заворушення. Доносять, що штрайк вже зліквідований, бо домагання робітників щоб їх не контролювати, узгляднено.

Воєнні фантазії Людендорфа

Ґен. Людендорф оповістив у „Фольксварте“ статтю такого змісту: Торговельні фірми в Мінхені одержали з Франції повідомлення, що війна піхнеться вже в липні с. р., а розпічне її Франція. По її стороні стануть: Польща, Ромунія, Югославія, Чехія, Бельґія й Німеччина. Вони виступлять проти С. С. С. Р. Одначе Муссоліні, знаючи, що по заваленню большевизму возьмуться до фашизму, кине армію на Німеччину, щоб перетяти Франції шляхи до СССР. Анґлія висадить армію в Данії й вона піде через Німеччину, щоб получитися з силами Італії. Рівночасно анґлійська фльота буде блькувати береги Франції. Коли не в липні, каже Людендорф, то найдалі до кінця сего року розпічнеться те, що він предсказує...

—о—

Новий урожай і його наслідки

Департамент рільництва Злуч. Держав оцінює сьогорічний збір озимини жита і пшениці на 650 міліонів бушлів (мин. року було 605 міл. бушлів). З того згаданий департамент витягає песимістичні заключення. Супроти збільшеної надпродукції положення рільництва на найблищий рік заповідається недобре. В Польщі також оцінюють сьогорічні засіви як більші, ніж минулорічні.

—о—

Неправдоподібне але правдиве

Польська преса доносить: Оден робітник у Варшаві стратив роботу, отже зголосився по виплату запомоги, що без труду одержав. Тоді він виїхав собі заграницю, до Бельґії, й відти далі писав по запомогу з Варшави далі посилали, хоч ніякої певности нема, чи він там не знайшов собі праці. Таких фактів є більше. Другий такий пан, що був колись безробітним у Варшаві, вже 6 місяців точно одержує з Варшави запомогу в Брукселі — і сам не знає, за що. Так марнується публичні гроші без контролі, чи ті люди дійсно безробітні.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 44-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

СПРАВА МОЛОДІ*)

По розбиттю Зборів „Т-ва Прихильників Освіти“, котре ми описали в 42. числі „Нової Зорі“, — оповістила молодь безіменну відозву, а старші громадяни скликали спеціяльні збори, без молоді, щоб нарадитися, що робити. Відозва студентів виглядає так:

До висвітлення перебігу Загальних Зборів „Т-ва Прихильників Освіти у Львові з 6. червня 1931 р.

Не маючи змоги в иний спосіб заявити своє становище, рішила Студенська Репрезентація цею дорогою висвітлити зі свого боку перебіг Загальних Зборів „Т-ва Прихильників Освіти“. — Голос в дискусії студ. М. Турчмановича, немовби то в Т-ві загніздилася протекційна система, являється відокремленим поглядом члена-одиниці. З індивідуального виступу не можна робити висновків на все студенство і то тим більше, що індивідуальність виступу студ. Турчмановича була стверджена безпосередно становищем всіх других студенських бесідників (тт. урядовців Т-ва В. Калиновича й Л. Сковронського та офіційних представників студенства О. Гладкого й В. Янів). Тому незрозумілим являється факт, чому становище одиниці ґенералізовано й зроблено з нього закид цілості. Безперечно становище т. Турчмановича могло обурити (як впрочім обурило навіть самих студентів), але не дазало уповажнення нікому відповідати рядом важких обид, чи ставати в ролі ментора всього студенства, насвітлюючи справу допомоги, як ласку, ба й навіть зводячи цілу діяльність Виділу до ролі ласки. Мимо всего студенство вислухало довший час спокійно виводів члена Виділу Т-ва п. Др. І. Копача й його особистих випадів в сторону поодиноких студентів, доки не порушив він чести всего студенства, квестіонуючи, чи довг (250 зл.) затягнений на „Студенський Шлях“, орган студенської репрезентації, буде загалом колинебудь сплачений. Тоді студенство зареаґувало негайним сплаченням довгу. Накидуючись на „Студ. Шлях“, мовляв — „він представляється гірше, як само студенство“ — виявив п. Др. Копач свою зїдливість чи злу волю, вдаряючи в те, що є гордістю студентів. Рівночасно студенство не схотіло слухати обид і голосом протесту недозволило їх продовжати п. Др. Копачеві. Та тут недозволено відповісти студенству й поодиноким вже записаним до голосу студентам на пороблені закиди й замкнено Заг. Збори. — Безумовно, серед нормального ходу нарад — мимо всяких принціяльних розходжень між старшим громадянством і студенством — не булоб дійшло до такого загострення конфлікту й до наступних фактів, колито студенство у відповіді на замкнення йому уст, замкнуло двері. Та безсторонній глядач мусить слідити причини степенування загострення конфлікту й мусить ствердити, що причини його були у згірдливій промові п. Др. Копача. Тимчасом старше громадянство ані на Зборах не заявило, що думає инакше ніж п. Др. Копач, ані не зуміло цього зробити й у пресі, коли піднесено, що виводи п. Др. Копача „містять в собі богато слів правди“, зґл. лише „кілька слів правди“ („Новий Час“, „Діло“, „Нова Зоря“); виходилоб отже, що старше громадянство уважає, що робить своєму студенству ласку. Студенська честь і амбіція не дозволяє зводити в таку площину відношення старшого громадянства. З другого боку — старше громадянство не повинно виховувати „прошаків ласки“. Досі одначе серед старшого громадянства саме міродатним є становище зацитованих часописів. — З других заторкнених на Заг. Зборах справ піднесемо лиш це, що як

*) Немилий інцидент, який був на зборах 6. VI., сяк-так залагоджений на зборах 15. VI. Та зібраний з того приводу цінний матеріял уважаємо вказаним оповістити, щоб обидві сторони мали образ того, що взаїмно про себе думають і застановилися над поправою. Річ ясна, що помилки можуть бути по обидвох сторонах. — Ред.

Виділ „Т-ва Прих. Освіти“ хоче мати моральний вплив на молодь, то мусить її розуміти, а як ні, то ми, студенська молодь, рішуче противилося, щоби в дискусії над принціпіяльним питанням а пріорі накидуватися на студенство. Така полеміка не доводить до нічого позитивного й не злагіднює відносин, тому й студенство голосу забирати в ній не буде — хочби навіть „Н. Час“ мав витягнути консеквенції про „низький інтелектуальний стан молоді“. — А тому що менторський тон проявляється переважно, як не виключно в виступах п. Др. Копача, висказуємо йому отсим — Студ. Репрезентація в імені студенства — своє недовіря, що мало впрочім наступити на перерваних Заг. Зборах. — Львів, дня 10. червня 1931. — Студенська Репрезентація.

А спеціяльні збори старших громадян, відбуті 12. с. м. в салі „Просвіти“, виглядали так: На столі лежала купа примірників наведеної вище відозви й кождий брав її тай читав. Голова зборів, п. Децикевич оповів зібраним про розбиті молодю збори і додав такі уваги: Виділ зрезиґнував ще перед інцидентом з п. Копачем, а саме через неправдиві закиди студентів. Їх відозва пересуває справу на зовсім іншу площину. Вона каже, що виступ студ. Турчмановича був індивідуальний. Є досить підстав думати, що се не відповідає дійности. Він свої закиди читав, значить, обдумав їх і списав, а студенти грімко ті закиди оплескували. Отже який „індивідуальний“ виступ? Ті 2 студенти, що збивали закиди, се платні урядники Т-ва тому їх голосу не можна уважати голосом студенства. А третий студент, п. Гладкий, промовляв виминаючо. Коли п. Павликовська, котрої світогляд зовсім інакший ніж мій, виступила в обороні виділу, п. Т-ич заявив, що таки обстоює свої закиди. І знов студенти оплескували його. Се безсумнівний доказ, що то був їх промовець і його закиди були їх закидами. По тім оден з виділових заявив на письмі, що навіть з Т-ва виступає. Що до мене, то я принявби знов вибір на голову, якби він був одноголосний або бодай великою більшістю, але ні на сих зборах не остану ні на слідуючі не прийду, нехай западе свобідне рішення. В однім не уступлю: в справі політикування студентів в „Академічнім Домі“ і в Т-ві. Позатим можуть робити що хочуть. (Провід обняв рад. Сосновський, п. Д-ич по якімсь часі вийшов).

Д-р І. Копач, емер. інсп.: Передовсім заявляю, що я не хотів нікого образити. Що до виступу п. Т—ча, то і я думаю, що він не був „одиничний“ і що його закиди були закидами молодіжи. А ті закиди були дуже тяжкі. Бож вони закидали п. през. Децикевичови, що він деморалізує молодіж, „позискуючи“ її для свого світогляду харчами й помешканнями, значить просто купує. Боронили п. Децикевича тільки 2 платні люди, а промову третого студента, п. Гладкого добре схарактеризував п. Д—ч. До того додам, що на Загальні Збори „Просвіти“ прийшли студенти тільки під претекстом, що будуть „удержувати порядок“, а в дійсности мали иншу ціль, про яку розуміється, не сказали п. Галущинському. Признаюся, що і я зробив невідповідно, коли на зборах 6. VI. силою відтрутив одного, другого, третого від дверий. Та що було з ними робити? Вониж кричали до мене: „Кличте поліцію!“ Тоді я відповів: „Я голова Бесіди і тому я тут сам поліцай!“ Тай зачав фізично усувати від дверей. Труднож було щось инше зробити з людьми, котрі силою не випускали з льокалю „Бесіди“ запрошених гостей! Досі ніхто від мене не жадав сатисфакції, я готов її дати.

Д-р С. Федак: Я тоді лично потерпів, бо мене студенти насильно, таки з приложенням рук не випускали і я мусів кулаком боронитися перед ними. Мимо того думаю, що треба тут вибрати 2—3 людий, аби порозумітися з молодю. Що до виступу д-ра Копача, то він зразу говорив добре, а потім непотрібно зачав горячитися. Говорив нпр., що се питання, чи звернуть 260 зл. По що се? Треба б вияснити.

Пані Тишинська (ем. учит.): Я тої самої думки про виступ п. Копача, що й д-р Федак. До молоді треба відноситися з серцем. Студентів заболіла критика їх орґану з уст д-ра Копача, котру прецінь міг їм висказати в 4 очи, а не на зборах. І непотрібно порушив тоді д-р К. справу їх виступу на зборах „Просв.“ та закидав їм неробство, хоч вони ведуть освітну працю, нпр. в т-ві слуг „Будучність“. А на села не можуть їхати, бо їх там арештують. Молодь має інакший світогляд. Коли будемо так зражувати її, то вона піде до большевиків або сама піде в народ. Не треба їм було випоминати і тих пару сот зл., даних на їх орґани. Також всі статті в пресі були односторонні, бо не написали, що в тім, яка тепер молодь є, винні також старші.

Д-р І. Німчук (співробітник „Діла“): І на мою думку ст. Т—ич робив закиди іменем всіх студентів, а не своїм. Що до виступу д-ра Копача, то він по суті мав рацію у всім. Навіть за мало їм сказав, бо пропустив те, як вони розбили заг. збори „Рідної Школи“ і сотки делеґатів на дармо викинули гроші на їзду з цілого краю. В їх орґані „Новий Шлях“ дійсно нічого нема й до того гроші дали на нього старші. (Далі пропускаємо). Та мимо всего студентам треба матеріяльно помагати і тому треба Т-во вдержати. През. Д—ич вміє роздобути гроші на Т-во навіть у львівськім магістраті, отже він повинен остати головою. А д-рови Копачеви належить висказати довіря старшого громадянства, бо поставився по мужеськи. (Д-р Копач: Я зрікаюся всякої сатисфакції). Описи в пресі були тільки слабою відбиткою того, що студенти виробляли на зборах, їх іронічних вигуків і їх надзвичайної дразливости.

Д-р Стахів (співробітник „Гром. Голосу“): Зі становища Т-ва не треба тої справи брати трагічно, инша річ зі становища громадянського. Годжуся з д-ром Німчуком, що студентам треба помагати матеріяльно, все одно як вони поводяться супроти старших. Але теза п. Дец-а, що студенти не повинні брати участи в політиці небезпечна як офіціяльна теза, Т-ва. Студентська політична партія може істнувати і навіть щось таке накльовується. Не хочуть старших, щоб їх виховували, нехай самі виховуються! Наше завдання одно: помагати їм матеріяльно. Ніякого представництва молодь не має, отже переговорювати з нею, як радить д-р Ф., безцільно, бо там є ріжні ґрупки. Можна тільки на зборах зробити перерву і поговорити з тими, що прийдуть. Робити пакт передтим нема з ким.

Предсідник зборів рад. Сосновський звертає увагу, що п. Дец-ч виступає тільки проти політикування студентів в Акад. Домі і в Т-ві, а поза тим можуть робити, що хочуть.

Д-р Копач: Пані Тишинська каже, що я говорив студентам неприємні річи. А вони говорили старшим дуже приємні річи? Вони „бідні студенти“, але я також знаю біду, бо я ходив босий з села до школи. Вимагаю льояльности від тих, що хочуть зі мною мати до діла. Не дурім себе! Як довго не буде щирости між нами і ними, так довго порядна робота неможлива і Т-во скорше або пізніше розлетиться ще з більшим несмаком. Отже я говорив щиро, хоч не все їм сказав, що міг сказати. Нпр. те, що вони самі запросилися на збори „Просвіти“! А коли говорили про своє право політикувати, я хотів їм вияснити, де вільно і де не вільно політикувати, та вони мене закричали.

Д-р мед. Бурачинський: Я тут один з Кураторії Акад. Дому, а що студенти робили закиди й Кураторії, отже мушу дещо сказати. Студенти відбували в Ак. Домі ріжні збори, ділилися там на партії, до к-в включно, ті „партії“ билися між собою, мали там летючки (пропускаємо далі — Ред.). За те все власти могли замкнути Дім. Отже ясно, що Кураторія мусіла виступити проти політикування студентів в А. Домі. Тепер трудно знайти вихід, бо відки можемо знати, чи нас студенти знов не замкнуть, як прийдемо на збори?

Д-р Назарук: Те, що сталося — дуже добре, що сталося, бо звернуло увагу на стан молодіжи. Тут є дві справи, одна практична, як найлучше полагодити інцидент з останніх Зборів, й одна засаднича: як старші мають поводитися з молодю на будуче. Що до першої справи, то найлучше булоб відложити вибір нового Виділу на осінь, як радив д-р Стахів, бо за той час обурення уляжеться. Що до другої справи, то не годжуся з думкою, немовби „Т-во прихильників Освіти“ мало на ціли дбати тільки про матеріяльну допомогу студентам. Се лиш одно з його завдань, котре, навіть сповнене, може принести шкоду і молоді і суспільности, коли не буде сповнюване друге завдання. Тепер Т-во се властиво „ґаркухня“. Я не годжуся з думкою п. д-ра Копача, висказаною на Зборах Т-ва, що старші члени Т-ва, коли їх до духової праці не просять молоді, не можуть самі „пхатися“. Адже у нас нема ще вироблених форм у тій справі. Не просили старших до такої співпраці попередні покоління молоді, не просить і теперішне. Се одначе не увільняє Т-ва від обовязку, уряджувати для молоді пр. реферати на неполітичні теми. Нехай приходить 2—3, то й се матиме своє значіння. В промові д-ра Копача, зверненій до молоді, ніякої образи не можна було доглянути, а тон його се річ орґанічна. Що до голови Т-ва і його становища в справі неполітикування молоді в Акад. Домі, то його треба підтримати не тому, що голова вміє добувати гроші в Магістраті, хоч і гроші важна річ, тільки тому, що його становище було слушне. Дозволити політикування в Акад. Домі булоб рівнозначне зі знищенням того Дому, а поза Домом, кождий може політикувати кілько хоче і де хоче, хоч, очевидно, ті, що так робили в часі студій, все потому жалували страченого на політику часу. Нпр. ми самі. Ми також були крикуни і тому розуміємося на тім. Що до пані Тишинської, то вона має мягке серце для молоді, але її ум очевидно неслушно оцінив становище преси, закидаючи їй односторонність в сім випадку, бо преса зазначила, що винні також старші. (П. Тишинська: Се зазначила тільки одна „Нова Зоря“. — П. Боднарович: То ви, видно, не читали „Нового Часу“!).

П. Целевич (ред. „Свободи“): Вибір виділу раджу відбути по вакаціях. Молодь уже відчуває „каценямер“, коли відрікається свого провідника, бо бачить, що загал студенства проти острих виступів. Годжуся з думкою п. Н-а, що сталося добре тому, що воно освітило стан справ, а той стан страшний: теперішна молодь не має ніякого світогляду. Коли давніше молодь часто шукала за такими старшими людьми, котрі хотіли-би з нею стояти в духовім контакті й дискутувати, то теперішна молодь утікає від того. Вона не має про що говорити. Вина в тім старших, бо морально не займалися молодю. Отже треба до неї йти, бо тільки се може її уздоровити. Ходить не тільки о ще, щоб молодь мала що їсти. З тим вона може бути й остати патольоґічна. Конечна окрема нарада старших над причинами такого стану молоді. Про брак світогляду молодих, навіть тих, що дістаються до тюрем за якусь діяльність, переконався я, коли сидів з ними в Бригідках. Наша преса рішучо за мало пише про молодь і її справи.

(Кінець буде).

——o——

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

З. Др. Пфліґлер уважає „або — або“ у відношенні християнства до соціялізму „невідповідальним“. Він думає, що слова Бебля, котрий сказав, що християнство і соціялізм це огонь і вода, ми повинні полишити вільнодумцям. Коли ми це слово беремо до уст, тоді на думку о. Пфліґлера се лиш вода на млин вільнодумців й апостолів відступництва від Бога і Церкви („Der Seelsorger“ III, ч. 8, стор. 239 і слід.). Слуги Церкви — каже далі о. др. Пфліґлер — зовсім так як який Бебель повторяють се „або — або“, себто „або християнин — або соціяліст“, і не бачать того, що сі слова викликують наслідок якраз протилежний сему, якого сподівалися. Під тягарем економічних відносин ті соціялісти, котрі ще є католиками, коли поставиться їх перед альтернативою „або християнин — або соціяліст“, виберуть соціялізм („Neuland“ IV, 6—8, стор. 123, і „Seelsorger“ 1. с. 240.

а) Отже таке поставлення справи „або католик — або соціяліст“ малоб бути невідповідальним поставленням людий перед альтернативою „або — або“? Значить в такім разі і поступок голяндських епископів требаб уважати „невідповідальним“. Вониж у спільнім пастирськім листі з 10. грудня 1918 р. писали так: „Католики! Тут розходиться о те, чи ви по сторонї Христа чи проти Христа! Скажіть, чи ви за своєю вірою католицькою, чи проти неї! Бо або ви католики, або соціяльдемократи. Се неможливо бути рівночасно католиком і соціялістом.“ (Об. „Paulus“, т. I. зош. 2 і 3, стор. 92). Чиж малоб це бути також „невідповідальним“, що у своїм пастирськім листі з 8 січня 1919 р. написали епископи провінції долішного Рену: „Хто держиться Христа і Його Церкви, той не може держатися соціялізму. Або — або! Справа в дійсности так представляється, як сказав оден вожд соціялізму: Християнство і соціялізм так собі ворожі як огонь і вода“ (тамже, стор. 98).

Отже чи чогось „невідповідального“ допустився і весь німецький Епископат, коли у вказівках для духовенства написав таке: „Нічо не зможе вплинути на Церкву, щоб вона або змінила або злагіднила своє неґативне становище супроти всіх орґанізацій і напрямів ворожих християнству і Церкві, чи це орґанізації соціялістичні, вільномулярські, чи інші. Кождому католикови строго забороняється тепер і на будуче вступати до таких партій чи орґанізацій або помагати їм в їх стремліннях“ (тамже, ст. 85).

А може швайцарські й австрійські епископи також допустилися чогось „невідповідального“, коли таксамо вчили, що соціяльдемократія не дасться погодити з католицькою вірою і цілком рішучо візвали до виступлення з соціялістичних орґанізацій? (Пастирський лист епископів Швайцарії про соціялізм з 29. VII. 1920 р., та науки і вказівки австрійських епископів про теперішні суспільні справи з 1925 р.).

Чи може також Лев XIII поступив „невідповідально“, коли вже в енцикліці „**Quod apostolici muneris**“ ствердив, що між погубними ідеями соціялізму і чистою наукою Христа така суперечність, що більшої взагалі нема і тому візвав епископів доложити старань, щоб діти Католицької Церкви ані не вступали до соціялістичної негідної орґанізації, ані її ніяким способом не підпирали.

Бачимо отже, що папи й епископи вчать, що між соціяльдемократією і католицькою вірою заходить остра суперечність. Тому вони строго забороняють католикам вступати до соціяльдемократії. Отже того „або — або“ папи й епископи вчать прямо або посередно. Легко також переконатися навіть при побіжнім порівнанню програми соціяльдемократичної партії з католицькою наукою, що очевидна між ними ріжниця відразу кидається в очі.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—42.

——o——

Конфлікт фашистів з Церквою
ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

З Риму доносять: Взаємини між Римом і Ватиканом дальше сильно напружені. Широко обговорюють один уступ з промови Папи, виголошеної до священиків, що мають працювати серед еміґрації. В ній Папа пригадав, що підчас маніфестацій 1929 р. з приводу заключення лятеранського договору Папа, почувши оклики на свою честь, сказав: „Сьогодня кричать Осанна!, завтра будуть кричати — Распни!“ Сим недовірям треба толкувати факт, що Папа мимо заключення договору не спішився виходити поза мури Ватикану. Постанова фашистівського директоріяту, що молодіж до 18 літ можуть виховувати лиш фашистівські орґанізації, щоби в кождій хвилі могла сповнити прикази Мусолінія, уважають відмовною відповідю на останню мову Папи. Говорять, що в третій ноті до італійського короля Ватикан прямо заявив, що коли італійський уряд не візьме назад декрету про розвязання орґанізацій католицької акції, то конкордат буде зірваний. Це потягнулоб автоматично зірвання лятеранського договору. Сподіються зірвання дипльоматичних взаємин і відкликання апостольс. нунція при Квіриналі. Фашистівська преса на промови Св. Отця не реаґує. ПАТ доносить, що у Ватикан наспіла нота італійського уряду як відповідь на ноту Ватикану. Зміст ноти ще невідомий.

——o——

Поворот Жидів до Еспанії

Катол. щоденник „Ель Дебат“ оповістив інтервю з Коріятом, представником 2 і пів міл. потомків вигнаних з Еспанії Жидів. Він заявив, що частина тих жидів верне тепер до Еспанії, що причиниться до оживлення фінансового руху в тім краю. На нову синаґоґу в Барцельоні вже збирають жиди складки, а Жиди з Америки хочуть зложити гроші на відкуплення від католиків своєї колишньої синаґоґи в місті Толєдо.

Маленький фейлетон

Портрет

Знеохочений сидів пан Лі, молодий маляр-портретист, із жінкою перед пустою сталюґою. Не приходив ніхто замовити портрет.

Пан Лі жалувався на свою недолю панові Кі, своїому сусідові.

Цей порадив йому, щоб намалював себе біля жінки красуні й вивісив образ знадвору біля дверей, як реклямy. Тоді напевно прийдуть замовлення.

Пан Лі послухав ради.

Аж одного дня переходив туди його тесть. Він поздоровив зятя та спитав:

— Хто це отся жінка, що її образ висить тут знадвору біля дверей?

— Ваша дочка, любий тестю.

— Так? Та, як зважилася твоя жінка на це дати себе малювати з чужим юнаком? І ти годишся на таке?

Подав др. Франц Кун.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Духовна місія в Побережжу. Від 17 до 30 травня б. р. відбувалася в Побережжу, станиславівського повіту, духовна місія, уряджена Їх Ексцеленцією станиславівським Епископом Кир Ґреґорієм. Остання місія в Побережжу була ще в 70-их роках. Хоч Побережжа село досить свідоме і заможне, то по війні побіч слабо розвинених двох читалень намножилося богато коршем, ведених Жидами і своїми „промисловцями“. Релиґійний дух і національна єдність Побережан дуже підупали. Над занепадом релиґійного життя від десятків літ „працювала“ тут і радикальна партія. Вона приготовила ґрунт для другого чиряка на орґанізмі мешканців Побережжа — сектанства, яке тут занесли за Юдин гріш свої люди з Америки. Тому наш Преосв. Владика, як добрий пастир поспішив на ратунок своїх заблудивших овець. Через 14 днів серед несприятливих обставин лунав його батьківський, апостольський голос, яким утверджував захитаних в основах католицької віри, привертав збаламучених та вказував жерела і способи, якими можна черпати непобідиму силу в непоколибимій і витревалій службі Богу і непохитности у св. вірі. Науки Преосв. Владики були такі переконуючі і захоплюючі, що потрясали до глибини серця всіх, навіть найбільше остиглих і байдужих у вірі. Тому не диво, що по вислуханню сих місійних наук, по відправленню поверх тисячки св. Сповідий і приняттю св. Причастія, щиро лунала при обношенню місійного хреста могуча пісня: „З нами Бог — розумійте невірні і поклоніться“. Вона лунала з якоюсь покріпляючою силою і пересторогою перед новим заблудженням. В місії взяли масову участь не лиш люди з Побережжа але і з околиць: з Єзуполя, Ганусівець, Стриганець, Рожнева, Юрківки, Милованя й інших. При закопуванню місійного хреста підчас кінцевої науки Преосвященого Хомишина не було людини, в якої очах не блестілиб слези жалю, покаяння і любови до Ісуса та вдячности для Їх Преосвященства за спасенне діло місії. Преосв. Владика подякував сердешними словами учасникам місії, поручив себе і своє духовенство молитвам вірних і в товаристві Впр. о. ректора д-ра Бойчука відїхав до Станиславова. Їх супроводжало до авта вдячне кондеканальне духовенство. Так закінчилася духовна місія в Побережжу. Вона, дасть Бог, буде зворотною точкою в духовім і релиґійнім відродженню його мешканців й околиці. **С. Л.**

Преосв. Николай Чарнецький візитував місійний інститут в Люблині. В часі візитації відправив у грецькім обряді Сл. Божу, опісля виголосив проповідь у 3 мовах: по українськи, по польськи й по російськи.

Паломництво до Падви, Люрду і Парижа. Дня 3. липня с. р. виїде з Польщі паломництво й відвідає: Венецію, Падву, Медіолян, Ґеную, Ніцею, Люрд, Париж і Лізіе. До ряду атракцій паломництва належить звиджения великої міжнародної вистави релиґійного мистецтва в Падві та міжнародн. кольоніяльної вистави в Парижі.

Гомілетичний курс в Познані. На поручення кардинала примаса Гльонда, союз римо-катол. священиків „Унітас“ уладжує в днях 22—24 вересня с. р. гомілетичний курс в Познані для всього лат. духовенства в Польщі.

Відзначення геройської монахині. Кардинал Ліенарт у м. Ліль удекорував хрестом почесної легії сестру Марію Антоніну з чина Францісканок. Відзначена від 30 літ опікується прокаженими в Бірманії.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БАЛАКАЮТЬ І НЕ ПРИЗНАЮТЬСЯ. „Новий Час“ в ч. 65. пише під тим заг.: „Курієр Львовскі“ (ч. 164. з 16. VI. с. р.) пише, що в приватному мешканні о. Дам'яна Лопатинського відбулася політична конференція „з участю цілого ряду політиків ББ. й УНДО“. З Українців взяли в тій конференції участь: д-р Говикович, през. Децикевич, купець Стефанович, члени Українського Клюбу в Мійській Раді, дир. „Народної Торговлі“ Заячківський, брати Рудницькі („Курієр Львовскі“ злобно додає: ректе Шпіґель) і пос. Галущинський. Реферати виголосили б. воєвода Борковскі і посол Луцький. Нічого не знаємо про ту чергову „чорну каву“. Та не дивота. Ми ніколи не дістаємо безпосередніх інформацій про те, що робить партія та її провід. Але диво, що про те не знає нічого півофіціоз партії „Діло“. Чи може „Діло“ знає та не признається, бо волить, щоб наше громадянство довідалося про те з польської преси. — Так пише „Н. Час“. Річ ясна, що „Діло“ мусить знати про ту справу, бож його вакаційний шеф-ред. п. Кедрин і його брат були на згаданій конференції.

ДЕНЬ РУСЬКОЇ КУЛЬТУРИ. Наші москвофіли урядили у Львові в „Н. Домі“ 13. с. м. т. зв. „День русской культури“, на котрім видно було й трохи українців. Вступне слово виголосив по російськи адв. д-р Глушкевич про траґедію руської культури. Найцікавіше було в його рефераті виказування, як византійство винищувало ніжні початки передхристіянської культури на Руси. Вокальні й музичні продукції були перворядні, бо запрошено перворядних театральних артистів. Та ні в декораціях, ні в продукціях не було нічогісінько, що пригадувалоб „малоросів“. Дехто з присутних на салі українців інтерпелював декого з аранжерів, чому так. Вони признавали, що так не повинно бути, замічуючи, що якби українці показувалися в більшім числі на таких торжествах, то ця аномалія певно булаби всюди усунена. — Учасник.

ЮЛІЯНА БАЧИНСЬКОГО, автора „України Irredenti“, засудив львівський суд на рік вязниці, за видання брошури „Більшовицька революція й Українці“. В брошурі сказано, що Українці мають обовязок визволитися зпід Польщі при мілітарній допомозі рад. України. Бачинський живе постійно в Берліні, а через Львів переїздив до СССР. Засудженому враховано слідчий арешт від 30. марта с. р.

ПРО ВІДБУДОВУ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ МОНАРХІЇ знов зачинає писати преса в звязку з тим, що цісарева Зита запросила на конференцію визначних прєвідників угорських монархістів.

ЦІСАРЕВА ЗИТА була на приватній авдієнції у св. Вітця. Відтак зложила візиту кардиналові стану Пачеллі'ому.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 48—50

НОВИНКИ

Новий часопис. У Львові має виходити „Хліборобський Шлях“, що взиватиме до клясової орґанізації мало- і велико-земельних хліборобів. В склад Ініц. Ком. входять: В. Луцький, К. Ів. Гладилович і о. В. Танчак.

Іспит зрілости в українській жіночій семинарії СС. Василіянок у Дрогобичі відбувся дня 8, 9, і 10 червня під проводом п. віз. В. Опалі. Всі учениці V курсу (13) були допущені до устного іспиту. Репробовано 2 кандидатки.

Підземний страйк. 900 японських ґірників в Такано розпочало оригінальний страйк. Вони заявили, що не будуть працювати і не виїдуть на поверхню землі доки не приймуть назад до праці зредукованих робітників.

Зелізниці у Франції дали 1.400.000 фр. дефіциту. Ухвалено піднести перевозову тарифу на 25% (що розуміється принесе — ще більший дефіцит).

Населення Литви по статистичним даним з 1 січня 1931 р. виносить 2.367.042 осіб. В 1930 р число населення збільшилося о 27.013 осіб.

Розвід за 5 мінут. В стейті Невада введено новий супружий закон, на основі котрого суд дав уже 23 розводів мимо того, що він обовязує щойно від 5 днів. Розведені майже сейчас вступають в нове супружжа. Судді полагоджують розводові справи за 10 мінут. Вони працюють на дві зміни, отже суддя дає розвід що 5 мінут. Щоб дістати розвід вистарчить бути на терені стейту 6 тижнів (ПАТ).

В літаку народився син. В канад. провінції Манітобі вродила одна жінка, Н. Міллерова, хлопця підчас перелету до ґінекольоґічної клініки на висоті 1200 метрів. Це мабуть перші народини в літаку

Самогубства в Німеччині. По даним німецької статистики в Німеччині в 1928 р. було 16.036 самогубств т. зн. 44 денно, на 100.000 — 39 осіб. У Франції в тім часі було 16, в Англії лиш 12 на 100.000 людности.

Відзначення сенатора Марконія. Сенатор Марконі, що власним коштом побудував у Ватикані найбільшу в цілім світі радіонадавчу стацію, одержав від св. Отця Папи Пія XI. почесний титул члена Папської Академії Наук.

300-літний ювилей університету в Будапешті. Університет Пазмані-я в Будапешті обходить с. р. 300-ліття свого істнування. Основником того університету був кардинал Пазмані. Університет мав визначно католицький характер. За панування Марії Тереси слідувала реорґанізація університету. По тій реорґанізації університет прибрав державний характер. Теперішний кардинал-примас Шереді навязав зносини з сенатом університету. Він старається, щоби привернути університетові його первісні засади й стремління.

„Велика всесвітна література“. Під таким заголовком появився перший том кількатомової збірної праці польських професорів. В сім томі опрацьовані літератури Китаю, Японії, Індії, Вавилонії, Асирії, Єгипту, жидівська, христіянська література Сходу і літератури клясичні: грецька і римська. Видає варшавське видавництво: Еверт, Тшаска і Міхальскі.

Оповістка

Вписи до 7 кл. Школи Вправ і на I, II, III і IV курс Семинарії СС. Василіянок в Станиславові відбудуться від 22—24, а вступні іспити 25—26 червня. — Учениці можуть мати приміщення тільки в Інтернаті за місячною оплатою 80 зол., або в Дівочій Бурсі за оплатою 50 зол. з додатком 2 кг. омасти. — Рівночасно зі шкільним роком 1931/32 отвираються робітні: 1) шиття церковних риз, білля, 2) гафту білого, кольорового й золотом. — **Близші інформації уділяє Дирекція Семинарії СС. Василіянок в Станиславові, вул, Петра Скарги ч. 21.** 979 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРАКТИЧНОЮ НАГОРОДОЮ пильности для шкільної дітвори є **Молитвенник** для молодіжи, виданий „Рідною Школою“. Гарне сильне полотно. Ціна 1·20 зол. При гуртових замовленнях 10% опусту. Висилає за попереднім надісланням готівки або післяплатою — книгарня „Рідної Школи“, Львів, ул. Сикстуська ч 20. 980 1—2

ДІТИ ДО РИМАНОВА. З днем 1. липня 1931 р. виїздить укр. кольонія до Римянова і тревати буде до 20. серпня. — Купелі йодово-борові, харч пять разів денно добірний, опіка над дітьми. Про близші інформації зголошуватися до п. Олекс. Кишакевичової в Перемишлі, вул, Пельчара, ч. 4. — Зголошення приймається до 25. червня 1931 р. 978 1—3

В ПРИВАТНІЙ СЕМИНАРІЇ учительській Жіночій СС. Василіянок в Яворові вступні іспити на I, II, III і IV курс будуть відбуватися в днях 30 червня, 1 і 2 липня ц. р. До іспиту предложити належить: 1) Просьбу родичів або опікунів, 2) власноручно написаний життепис, 3) метрику хрещення, 4) послідне шкільне свідоцтво, 5) свідоцтво лікарське.
981 1—3 Управа.

ПОЗІР ШУКАЮЧІ ЗАНЯТТЯ! Т-во взаїм обезп. на життя і ренти „Карпатія“ прийме в наслідок реорґанізації і значного поширення діяльности: 1) **Сталих заступників** на повіти Яворів, Любачів, Ярослав, Мостиска, Ст. Самбір, Турка, Ліско, Сянік, Добромиль, Городок Яг., Коросно, Рудки (також яко побічне заняття). 2) **Орган. уряд. і подорожуючих 3) Сезонових заступників на літні 3-4-8-тижневі екскурсії в ґрські околиці і доли. Академики-сироти мають першеньство (місця є ще для 8 панів, прочі вже заняті).** Зголошення **тільки інтеліг. і метких панів, лише через Інспекторат Т-ва „Карпатія“, Перемишль. пл. Конституції, 5.** (Проситься взяти зі собою рекомендації). 968 3-3

ПОШУКУЄ ПОСАДИ заряду дому або иньшого підходячого заняття, особа вільна, середних літ, зголошення в Адм. „Н. Зорі“.

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 23—100

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 5—25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає футра до переховування.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 39-50

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,
ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . **зл. 7·50.**
Килими, народня штука поручає:
Людвик Геґедіс, Львів **Коперника 11.** Тел. 26-09.
філія: Галицька 5. Тел. 30-32.
962 7—20

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.
947 15—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 21 червня 1931. Ч. 45 (445).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.267.

Ноти Апостольської Столиці

До фашистівського правительства.

З Риму доносять: Секретаріят Стану вислав до фашистівського уряду три ноти ізза нападів фашистів на церкви. В двох перших домагався: 1) Покарання винних. 2) Заборони ображування св. Вітця (котре на основі 8 арт. конкордату повинно бути каране таксамо як ображування короля). Коли до кількох днів не одержав відповіди, вислав трету ноту, в котрій загрозив зірванням дипльоматичних взаємин, коли до 10 днів не одержить відповіди.

Що відповіло правительство фашистів.

Перед упливом речинця зявився італійський амбасадор при Ватикані гр. Векчі і вручив кард. Пачелі'еви ноту такого змісту: Маніфестації молоді були спонтанічні. Уряд жалує того, що сталося і покриє шкоди. В другій части ноти є закиди, що Ватикан не додержав деяких точок лятеранського договору, а саме в „політичних справах". Докладніше про се не говорить. Мимо тої відповіди ситуація далі напружена.

—o—

Про переселення Папи на Корсику нема мови.

КАТ доносить: Вістки подані деякими дневниками немовби св. Отець мав замір переселитися на Корсику, не тільки не відповідають правді, але вони зробили прикре враження у ватиканських сферах.

Зменшення числа судів в Галичині

„Газ. Поранна" принесла інтервю з презесом Апел. Суду у Львові, п. Войціцким. Він сказав, що в львівській апеляції звинено 127 судейських посад і незабаром будуть звинені цілі суди, бо в б. російськім заборі є за мало судів, отже там будуть креовані нові суди.

—o—

Важне для безробітних

Міністерство праці й суспільної опіки оповіщує: У справах заняття треба звертатися тільки до державних урядів посередництва праці. Зараз по утраті роботи треба там записатися. Таксамо в справі допомог для безробітних. Перше рішення в справі допомог видають Окружні Заряди Фонду Безробітних (або інституції, що їх заступають). Від того рішення можна до 8 днів внести відклик до Окружної Відкличної Комісії Фонду Безробітних через ту інституцію, котра видала перше рішення. Відтак можна ще вносити подання до Головного Заряду Фонду Безробітних. На його внесення мін-ство може скасувати рішення другої інстанції. Всякі дальші заходи безцільні. Дуже важні терміни зголошування права для обезпечених в Фонді Безробітних: місяць від хвилі розвязання умови найму, 8 днів до внесення відклику. Хто занедбає ті терміни, тратить право до запомоги, евентуально до відклику.

Як сіють заколот

„Гром. Голос" в ч. 19 приніс сплетню, немовби Преосв. Григорій жертвував на польський „Сокул" і „Пшиспособене войскове" в Богородчанах „около 5 морґів доброго поля". Довідуємося, що дотичну площу відступило Польське Т-во Господ. з комплексу, який воно свого часу купило з дібр ґрафа Шенборна. Зате правдою є, що Преосв. Григорій подарував у Богородчанах велику площу під будову нової церкви, котра завдяки матеріяльній помочі Владики вже під дах доходить, далі подарував там Преосв. Григорій 100 морґів поля разом з домом і великим огородом нашим Сестрам Мироносицям і кількадесять морґів поля з домом й огородом для нашої захоронки в Богородчанах, котру ведуть Сестри Служебниці на загальне вдоволення нашого народу. Характеристична річ, що сплетню про „жертвування" 5 морґів помістила, як видно з „Гром. Голосу", або Селянська Спілка в Богородчанах, або Т-во ім. М. Шашкевича в Золочеві. Нашим радикалам скажемо, що вони повинні бути обережніші в пусканню сплетень тим більше, що пречінь самі „жертвували" Полякам на „пшиспособене" — і то коби ще військове, а то інакше — навіть свого найвизначнішого теоретика п. Д-ча... Отже по що з маслом на голові лізти на сонце?

УВО відновило свою діяльність

Іван Мицик з Синевідська вбив студ. Малого Сем. Евг. Бережницького.

Дня 16. с. м. рано потрясла Львовом вістка, що коло самого ринку один український студент застрілив другого. Потому показалося, що убийником є Іван Мицик з Синевідська, брат того Мицика, котрий свого часу урядив напад на листоноса. Зловлений при помочи робітника, котрого зранив двома вистрілами, зразу не хотів виявити свого назвиска і сказав тільки: „Я Українець, убив провокатора, решта вас не обходить". Коли відкрито, хто він, придержувався далі інструкції УВО, заявивши тільки, що виконав наказ команди УВО. Вся польська преса приносить статті з приводу убийства. Деякі органи підчеркують, що одна пацифікація не могла зліквідувати УВО... Відбуваються численні арештування у Львові й на провінції. Досі увязнені: уч. Яр. Гайвас, уч. В. Байтала, ст. Р. Горчинський, уч. В. Семен, А. Гаран і Кордис.

——o——

НЕ ЗАБУДЬ ПЕРЕД ВИЇЗДОМ НА ФЕРІЇ ВІДФОТОҐРАФУВАТИСЯ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ

17—25 „Venus" 883

ЛЬВІВ, Академічна, 24. тел. 38-08, де одержиш фотоґрафії правдиво артистичної вартости.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 45-?
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

ВЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ

* 5. IV. 1882 † 14. VI. 1931.

Відійшов від нас той, що хотів з нас зробити велику і сильну, державну націю.

Вячеслав Казимирович Липинський, автор „Листів до братів Хліборобів" і инших дуже цінних праць, в котрих обробив ідеольоґічні основи українського ґетьманьства, помер 14. с. м. в санаторії „Вінервальд", в Австрії, в 50 році життя. Покійний був сином Казимира і Кляри з Рокицьких. Уродився 5. квітня 1882 в с. Затурці на Волині. До ґімназій ходив у Житомирі, Луцьку і Київі. У війську служив при рижськім драґонськім полку, стаціонованім у Кремянці. Студіював аґрономію й історію в Кракові та в Женеві. В читання й розбирання історичних документів впроваджував його пок. проф. С. Томашівський. Скінчивши студії, господарив Липинський у власнім маєтку, в Русалівських Чагарах, на Уманщині, де мав прекрасну бібліотеку, спалену потім большевиками. В світовій війні відбув як офіцир кавалерії східнопруську кампанію в армії ґен. Самсонова, котру Німці розбили й витопили в пруських озерах. Липинський з трудом уратував життя, але дуже надірвав собі там здоровля. В запіллю прослужив до кінця війни. Коли вибухла революція, зорґанізував для Української Держави прекрасний відділ кавалерії, одначе не добився затвердження його на письмі, бо наші „ліві" стояли тоді на становищі, що „не треба нам ніякого мілітаризму", „нарід нас оборонить". Ставши при Ґетьмані послом у Відні, обміняв Липинський іменем України ратифікаційні ґрамоти Берестейського Мира з представниками Німеччини, Болґарії й Туреччини. Перед австрійським урядом твердо обстоював автономію Сх. Галичини. Хоч дуже не терпів Петлюри, остав і при нім послом, щоб не закидано йому, що перестав служити українській державі, коли в ній взяла верх инша струя. Перша праця Л-о появилася друком в 1909 р. („Лицарство на Україні"), в польській мові в ціли пропаґування повороту спольщеної аристократії до служби Рідному Краєви. В тій самій ціли видав по польськи великий збірник „З історії України" (1912 р.). Деякі його праці печатані в Записках Н. Т. ім. Шевченка і в Л. Н. Вістнику. Липинський проявив також першорядний публіцистичний талант, головно під псевдонімом „В. Правобережець"; м. і. писав і в київській „Раді". З праць його найбільше замітні: „Листи", „Україна на переломі" та „Релиґія і церква в історії України". Остання праця се відповіди на питання, поставлені йому д-ром О. Назаруком і проф. Ів. Бо-

берьким літ тому 10 з Канади, де тоді відбувалася страшенна релігійна гризня між нашими емігрантами. Хоч які цінні та інтересні вже видані писання Л-о, та ще цінніша і цікавіша його приватна переписка на публичні теми, а провадив він дуже велику переписку, котру варт булоб зібрати й видати. Майже до самої смерти провадив переписку. Нпр. лист до В. Стефаника писаний 3 тижні перед смертю. Покійний мав геніяльний ум, надзвичайно широке знання, велику здібність пера і тверду волю. Хороба довела його до надзвичайної дразливости, в котрій вже на пару літ перед смертю зачав у гніві розходитися навіть з найблищими собі людьми, до самого Гетьмана включно, що безпардонно в пресі визискували відомі демагоги, які ніколи не мали нічого спільного ні з ідеею Липинського, ні взагалі з жадною ідеєю. Та се, річ ясна, не повинно затемнювати заслуг того велитня польської культури й римо-катол. обряду, котрий безперечно належить до найбільших і найщиріших патріотів української землі.

Т. зв. „кресова“ шляхта видала за наших часів чотири голосні імена: Пілсудського, Конрада, Липинського і — четвертого не хочемо по імени називати, хоч він довго був фактичним володарем Росії. З них Липинський вибрав собі найтяжшу путь, бо пристав до недержавного народу і з нього хотів зробити державну націю. Що шлях Липинського був найтяжший се найлучше видно, коли порівняємо його з Конрадом, котрий таксамо як Липинський уродився на нашій Волині й таксамо в селі (Деребчинці) і таксамо за молоденьких літ розстався з польським оточенням. Тільки Йосиф Конрад пішов зі своєї рідної Волині на захід, до Анґлійців, а Вячеслав Липинський пішов на схід, до Українців. І хоч Конрад в пізнім віці почав працювати для Анґлійців, то ще перед смертю діждався, що критика 200 міліонів людий, які говорять по анґлійськи, признала його найбільшим сучасним письменником Анґлії. А про працю Липинського, більшу і тяжшу від праці Конрада, наш загал майже нічого не знає. Та будучність, все одно яка вона буде, мусить признати, що той чужий нам по крови і культурі чоловік — був наш всіми нервами своїми, всім серцем своїм, всею душею своєю і навіть всіми блудами своїми.

І пригадується нам з часів подібно крівавих як наші син теребовельского старости, Поляк і римо-католик по батьку і по матери, вихований в університетах Італії, сенатор Польщі, Станислав Мрозовіцкий, котрий все покинув і пристав до нашого великого руху Богданового, потягнений таксамо як Липинський високою ідеєю і почуттям справедливости. Пригадується той, що станув на чолі всеї кінноти Богдана й здобував навіть замок свого батька во імя української державної ідеї. А наша народня пісня увіковічнила память по нім словами:

Ой Морозе, Морозенку,
Ти преславний козаче,
За тобою, Морозенку,
Вся Україна плаче.

Се були правдиві християни-католики, котрі з любови до принижених ближніх (бо не штука пристати до тих, що панують, се кождий драб потрафить зробити) — які їх оточували, жертвували всіми звязками своїми. Тим зложили вони доказ, що не всі пришелці, які живуть на нашій землі, ворожі нам, але можуть бути між ними й люди великої любови до нас. Такі люди найбільше причиняються до зменшення національної ненависти, яка страшенно нищить душу народів. І в тім їх найбільше значіння.

А. Ч.

Слово, коли воно має бути творчим, повинно служити життю, а не безплодно намагатися нагинати життя до своїх законів (Вячеслав Липинський).

МОЛОДЬ І СТАРШІ

ЩО БУЛО НА ЗБОРАХ Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ З 15. VI. С. Р.

Се було продовження бурливих зборів з 6. VI., але на сих зборах панував спокій. Студенти були до промов значно лучше приготовані й говорили спокійно. В неприсутности п. Децикевича президіював заст. голови д-р Старосольський.

Перший промовляв студент К о с а к: Знайти межу між молодю і старшими дуже трудно, бо рішає не вік, а світогляд. На старших тяжить обовязок опікуватися молодшими. Наше Т-во має два завдання: опікуватися молодю матеріяльно і морально. Вчера відбулася анкета між студентами, на котрій ухвалено резолюції. Четверта резолюція стверджує, що намагання Т-ва, поширити свій вплив між студентством, причиняється лише до поглиблення світоглядових розбіжностий. Се відноситься й до діяльности през. Децикевича. Під оглядом моральним вислід опіки негативний, тому студенство не може її приняти, хоч сам клич відполітикування Т-ва уважає правильним. Рівночасно студенство стверджує, що угодовство незгідне з визвольною боротьбою, воно являється насміхом над нашим спацифікованим народом, а през. Дец. сильно заанґажований в такій власне політиці. Се й протиставить його студенству. Пан Д—ч, як видно з його інтервю у „Віку Н.“, не може навіть знайти етнографічної межі між Українцями й Поляками. Отже моральний вплив п. Д—ча на українську молодь мусить бути наскрізь негативний.

Предсід. С т а р о с о л ь с ь к и й: Прошу памятати, що Т-во має ціль означену статутами. Ми тут некомпетентні осуджувати політичну діяльність його членів поза Т-вом, хоч кожде т-во до певної міри політичне.

Студ. С е н і в: През. Д—ч хоче відсунути молодь від політики. Під його впливом Виділ Т-ва поступає невідповідно, бо з його енунціяції виходить, немовби студенство займалося протидержавною роботою в УВО. Поліція арештує кождого українського студента, хоч трохи діяльного, але до сеї пори судово ще ні одного студента з Акад. Дому не покарано за приналежність до УВО або иншу протидержавну діяльність, хоч масових арештувань студентів в Акад. Домі було богато. Отже Виділ Т-ва своїм зазивом до відполітикування студенства в Акад. Домі потверджує підозріння польської поліції, що дає богато до думання. Тому діяльність Виділу і з окрема п. Д—ча невідповідна.

Ст. М а р к у с ь: Сцисія на попередних зборах зачалася від повторювання татарських вістий про відносини в Ак. Домі. Тимчасом се неправда, немовби в Ак. Домі забороняли студентам говорити в кімнатах про політику або переходити з кімнати в кімнату. Се булоби противне почуттю гідности людини і колиб так було, то студенти певно не ждалиб аж до заг. зборів, щоб на таке жалуватися.

Ст. Я н і в: Моє становище тепер улекшене, бо я мав вплив на видання відомої летючки. Турчманович не говорив іменем студенства, що він сам зазначив. Зводження конфлікту до протекційної системи се річ смішна. Чомуж старші утотожнювали виступи одиниці з виступом студенства і тяжко обиджували студенство? Член Виділу д-р Копач говорив, що „ласкою є, коли хтось зі старших коштує борщ призначений для студентів“. А найгірший був висказаний ним сумнів, чи студенство зверне довг. Длятого студенство заявило недовіря тому членови Виділу. Незрозуміле для нас становище преси, котра заговорила навіть про завалення Т-ва. Видно, що залежало їй на заваленню. Ми не годимося з тим, що ми занархізована часть суспільности. Старші солідаризувалися з виступом д-ра Копача, на зборах і в пресі. Проти того протестуємо і не дамо собі замкнути уст. Ми своїх поглядів нікому терором не накидаємо, але в Т-ві були факти, що нам замикано уста. Становище менторів нас не змінить тим більше, що у старших нема ясного погляду на те, чого вимагати від молоді. Раз кажуть, щоби студенти відтягалися від політики й навіть від освітної праці, то знов кажуть, щоб молодь ішла до політичних партій, бо інакше їм грозить смерть. Так нас вчать! Як ми маємо серед такої „науки“ старших орієнтуватися? А до того треба памятати, що студенству недержавної нації тяжше ніж тому студенству, що має свою державу. Закидають нам анонімність. А ми підписів не даємо з огляду на відомий адміністраційний режім. Атже ми не маємо змоги, створити трівку орґанізацію, мусимо задоволятися доривочними комітетами. Про все те інформує студ. орґан.

Пані П а в л и к о в с ь к а: Мушу заявити, що я нікого не уповажняла до оперування моїм назвиском в робленню закидів студенству, як се на попередних зборах зробив д-р Копач. Стверджую, що за 4 роки своєї праці тут я ніколи на ніщо не нарікала. (Оплески).

Ст. Т у р ч м а н о в и ч: Мій виступ був індивідуальний. Я розбирав плюси й мінуси діяльности п. през. Дец—ча. До плюсів зачислив я матеріяльну сторону його діяльности, до мінусів моральну, а саме відтягання студентів від політики. Відкликаю свої закиди що до протекціонізму. Зате протестую проти видумок і перекручувань „Діла“ й „Нового Часу“, особливож „Діла“, а заразом стверджую, що католицька преса подала обективний звіт.

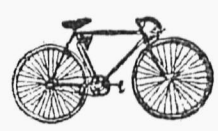
С. М а р к у с ь: Справа відполітикування Акад. Дому малася так: В Ак. Домі були й такі студенти, що виходили собі з паличками на місто, аби не бути в часі сподіваного нападу польських корпорантів. Дійшло до того, що навіть найбідніші з останного стягалися й по норах мешкали, аби не бути в Ак. Домі, котрого не було кому боронити в потребі. Я сам не думаю, що студенства не можна відгородити муром від усп. життя. Всюди студенство бере участь, навіть визначну, в державнім життю, отже укр. студенство не може бути виїмком.

Д-р С т а х і в: Мені ходить лиш о загальні напрямні. Тут треба порозумітися, а се можливо на підставі сповнювання матеряльних завдань Т-ва. Промова п. Янева була безпідставна. Він протестує проти ґенералізування, але сам ґенералізує і тут, устно, і в летючці. Нпр. каже, що „вся преса“ заступає одно становище, хоч се очевидно не відповідає дійсности і хоч нема одного погляду ні в пресі, ні серед старшого громадянства, таксамо як нема одного погляду серед студенства. І се річ природна. Пробують завести один погляд у всіх большевики і фашисти. З яким вислідом, всім відомо. Що до менторства, то й я проти нього, але — свобода думки потрібна. Хіба студенти тут не менторизували старших? І хіба хто зі старших обурився на те? Отже прийміть до відома, що й ріжні ґрупи старших мають право висказувати свої думки на стан молоді. Нема причини до гніву, коли одна ґазета пише так, а друга інакше. Наше Т-во має завдання матеряльно помагати студенству, а морально тільки в широкому значінню. Ніякої спеціяльної студенської програми бути не може, бо студенство не є постійна категорія тільки переходова стадія.



МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телєфон 28.70.
Одино ка українська
фірма в тій ділянці.



РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 4 - 25

Д-р Зубик: Я на ті справи дивлюся інакше ніж д-р Стахів. Звертаю увагу, що студенти не солідаризуються з виступом ст. Т—ча, а старші окрім п. Павликовської не застереглися проти виступу д-ра Копача. Збори повинні анулювати ухвалу Виділу про заборону студентам політики. Тепер атмосфера на зборах лучша і може прийти до згоди.

Д-р Стахів: Зі старших ніхто не може ні вирікатися промови д-ра Копача, ні брати за неї відповідальність. Зовсім инша річ, що роблять студенти з заявою студента.

Ст. Янів: Прецінь д-р Копач був членсм Виділу, отже ми взяли його виступ за голос Виділу. Часть преси з ним зсолідаризувалася, инші мовчали, чим також притакували. Старші мають право й обовязок кориґувати наше становище, але не накидуватися на нас.

Д-р Шухевич: Говорю тільки до студентів, хоч мене на жаль зачисляють до старих (веселість). Д-р Копач має 60 літ але темперамент 20-літного. Він був на окремих зборах старших і там майже зі слезами в очах говорив, що не хотів нікого ображувати тай евент. готов дати сатисфакцію. Прийміть се до відома, тай закінчім в згоді цілу ту справу.

Пані Малицька: Студенти чують жаль, що ніхто не відрікся того, що говорив д-р Копач. Я й жіноцтво уважаємо його виступ грубим й ординарним, а його докори „Новому Шляхови" несмачними. Стверджую, що всі поїздки на повіт іменем філії „Просвіти" виконували студенти і студентки. Старші їздили тільки перед виборами (голосний сміх). Та супроти того, що сказав д-р Шухевич про жаль д-ра Копача, справу можна уважати за полагоджену.

Пані Тишинська: Я на зборах старших мала цивільну відвагу сказати, що не годжуся з д-ром Копачем і заки-нула пресі несправедливе відношення до молодіжи.

Ст. Сенишин: Становище преси матиме шкідливі наслідки головно на провінції, особливо становище „Н. Часу", котрий представив студентів як анархістів. Нововибраний виділ повинен у пресі регабілітувати студентів.

Д-р Старосольський: Стверджую на підставі протоколів, що не було ухвали Виділу, котра взивала б молодіж відтягатися від політики, а була тільки ухвала, щоб молодіж здержувалася від публичних актів насильства. Що до д-ра Копача то знаю його довго. Се чоловік щирий і нема в нім лукавства. До батьків нефортунного виступу д-ра Копача належав не тільки він сам, але й студенти, котрі слово по слові викликали те, що він говорив.

Почалися довгі наради над тим чи приймати до відома резиґнацію Виділу чи ні і як вибирати голову та виділ. Д-р Лев Ганкевич вносив, щоби звільнити від головства п. Децикевича (котрого каденція кінчиться за рік), бо Т-во повинно прикладати більшу вагу до моральної сторони діяльности голови ніж до матеріяльної; до того п. Д—ич в кождім т-ві є або головою або заступником, а так перетяжений чоловік не може належито сповняти своїх обовязків. Бесідник не входить в те, чи п. Д—ич за угодою, чи проти угоди, але свій внесок робить з річевих причин; обовязки голови Т-ва малиб більше часу сповняти наші емерити, напр. пп. рад. Каратницький, рад. Сосновський, або дир. Л. Кульчицький. (Рад. Кар. заявляє, що п. Д—ча ніхто не годен заступити).

Пані Павликовська різко відповіла п. Ганкевичови: На те, щоб вибрати відповідний Виділ і голову, вибрали ми передтим одноголосно комісію-матку, до котрої всі маємо довіря. Та комісія вже предложила проект нового Виділу з п. Децикевичом як головою. Пан Ганкевич не був на попередних зборах і не знає, що п. Д—ча не так легко заступити. Шаржування иншими кандидатурами се просто обиджування людий. Я 4 роки дивлюся як у Т-ві працює п. Д—ч і бачу, що він має час для сего Т-ва. Студенти все мають до нього доступ. До того возьміть під увагу, що вкладки принесли Т-ву всего 1.800 зл., а п. Д—ич особистими впливами здобуває для Т-ва 8 до 10 тисяч зл. річно.

Д-р Шухевич вносить, щоб не приняти резиґнації п. Д—ча. По довшій дискусії, в котрій забирали голос пп. Березовський, Старосольський, Радловський, Сенів і Федів, ухвалено приняти резиґнацію п. Децикевича й инших членів Виділу. Приступлено до вибору голови картками. На 86 голосуючих през. Децикевич одержав 55 голосів. Инших членів Виділу вибрано на підставі листи комісії матки. Ст. Янів протестував проти вибору д-ра І. Німчука, кажучи що він в „Ділі" виступає проти студенства. Виводи п. Яніва підпирав відомий радянофіл інж. Корнелля. Д-р Німчук відповів, що вже перед комісією маткою три рази резиґнував і тут знов резиґнує. На те д-р Старос. і пані Павликовська заявили, що й вони зрезиґнують, коли д-р Німчук буде резиґнувати. Тоді ст. Янів відкликав свій виступ проти д-ра Н., а д-р Німчук приняв вибір. На тім збори покінчилися.

Поданий тут матеріял може стати основою до зясування погляду старших на молодь і навпаки. Кінець світу зі зборів старших подамо пізніше.

Соціяльно-демократична теорія звязана з істнуванням і свідомою волею витвореної капіталістичним ладом, здеклясованої інтеліґенції (Вяч. Липинський).

З ВАКАЦІЙНИХ НОВЕЛЬ

ВЕРОНІКА СУМНА

Я скромний урядник Міністерства Внутрішних Справ, з платнею 400 зол. місячно. Маю також троха акцій, на жаль, здевальвованих! Крім того я старий парібок... ніколи не відважився оженитися. Але що я маю вроджену відразу до харчівень, бажавби я найти господиню таку, яку має багато з моїх товаришів... но, перлу!

Отже, проводив я літне дозвілля в... (радше волю не казати, де), та вкінці вернувся з такою перлою.

Перла має трицять два роки, маленькі вусики, розуміється на господарській кухні, що починається від яець, а кінчиться на штуці мяса. Життя її й моральність бездоганні, любить тільки порядні доми, без песиків і без дітей, тай такі, де господиня ходить сама на торг. Я пристав на всі її умови, а що виглядала мені дещо сумна ізза того, що покинула родинне село, забрав я її в жовтні з собою до переділу II. кляси (дістаю часом знижки).

Так я мав господиню! Глядів у будучність крізь рожеві окуляри... Я, що маю шлунок мов справжній годинник, приглядався собі з вдоволенням. Я знаходив що ранку, точно в 8 годині, в їдальні, на столі — каву зі сметанкою й гарно випечений теплий ріжок. Коли по скінченій праці вертав я в хату, вже при вході мій нюх ударяв роскішний запах золотистого росолу зі зрізованцем. А вечером... ох! зупка... два яєчка „в сорочечках", картопельки з маслом, філіжанка романцю, часопис, цигаро... що то за роскіш життя!...

Так. Та по вісьмох днях Вероніка — на імя їй Вероніка — здавалася мені пригноблена... Туга!... подумав я. Не треба тратити служниці, тож у неділю по Службі Божій питаю її солоденьким голосом:

— Вероніко, маєш журбу?...

— Так, прикриться мені... Стрінула я знайомі краянки при виході з церкви... Йдуть у кіно сьогодні вечір... Ая!...

— Коли тільки про це йде!... Таж я, моя добра Вероніко, заплачу тобі білет до кіна що неділі. Саме, знаю о. пароха... де є кіно, попрошу його, щоб визначив тобі добре місце...

Вероніка всміхнулася. Ох! цей усміх Вероніки!... Я був виратований.

Не на довго. Пятьнацять днів потім Вероніка знов була сумна.

— Що тобі, Вероніко?

— Мені... зачинаю знов нудьгувати.

— Таж, кіно...?

— Маю того досить... справляє мені біль це миготіння в очах. Пани моїх краянок щедріші від вас... платять їм білети до театру.

—Ну, щож! Вероніко... я також заплачу тобі білет до театру!... На добру песу,правда? Ти чесна дівчина... я обіцяв твоїм батькам, що буду стерегти твоєї чесноти... Отже плачу тобі театер...

Вероніка начеб розхмарилася. Два тижні було все в порядку... Часом чув я, як співала пісоньки, коли приготовляла щось в кухні.

Та одного понеділка рано зявилася знов з хмарою на чолі.

— Вероніко, чиж ти булаб недужа? Може грипа?

— Ні, та виставили мене на сміх.

— Хто такий?

— Ви.

— Я?!

— Так! Ви мене посилаєте до театру, та в якій сукні! Не маю що вложити на себе й затроюю повітря пастою до долівки... Таке говорять біля мене. Я чула на власні вуха.

— Вероніко, куплю тобі кольонської води, і французьких перфум...

— Так, та воно не заступить мені футра...

— Куплю й футро... Дам тобі футро навіть зараз.

Я пішов добути з шуфляди лиса по одній із моїх прабабок. Гарного лиса, далебі, що хоч не був синій, та варт був кількасот золотих.

Глянула не дуже лагідним поглядом.

— До театру волілаб я щось менше буденного.

— Вероніко, переборщуеш! Однак... Так... пострівай... здається мені, що маю скункси тітки Карлини.

Я вернувся з пелєриною, старанно опакованою... Вероніка оглянула її, погладила, а її широке лице розяснів вкінці усміх вдволення:

КОСМЕТИКА, ПОКОСТИ, ЛЯКЕРИ і т. п. поручає найкориснійше **Альойз Гибнер** ЛЬВІВ, Ринок 38. 972 2-4 Тел. 25-13.

Загальні Збори Просвіти

II.

П. Олексин промовляє за реактивованням Аматорського Театру при Голов. Виділі, за скликанням театральної комісії й оживленням її діяльности; за відновленням видавання журнальчика, який дававби фахові вказівки для аматорських гуртків при читальнях. — Др. Ваньо впевняє, що білянс нарошно так зложений, щоб виказати, що фінансовий стан „Просвіти" загрожений. Катастрофа на його думку не грозить. Білянс і звіт зладжені недокладно. В білянсі треба виказувати кожду рахункову позицію окремо, щоби знати на що, скільки видано. Не треба допускати до розєднання і взаїмного обвинувачування. Один нарід, одна релігія. (Оплески). Філії „Просвіти" треба зорганізувати на засадах самовистарчальности. — Др. Пеленський промовляє за тим, щоби зменшити обєм календарів „Просвіти" і критикує невмілу адміністрацію Угерців винявських. — П. Баранова з Тернополя виступає в обороні молоді. Винна не тільки молодь але й старше громадянство. (Рідкі оплески молодих). Молодіжи треба помагати в її образуванню, приєднувати її і дбати про неї. — На сім дискусія закінчується.

Голова Галущинський робить підсумки дискусії й обороняться перед зробленими закидами. Адміністрація майна „Просвіти" була ведена правильно, фінансове положення „Просвіти" вже наладнувалося, одначе загальна економічна криза й відомі осінні події припинили уздоровлення. Журнал „Життя і Знання" на його думку не є зле редагований, він надається для менше і більше освічених. Перед пацифікацією він вже себе оплачував. Статті в нім повязані в певні циклі після змісту, дають богатий матеріял до рефератів. Приймає до відома вказівки Ревізійної Комісії, щоби припинити обдовжування товариства й господарити на засадах самовистарчальности. Відтак дає під голосування Зборів резолюції Ревізійної Комісії: 1) в справі уділення абсолюторії Виділови, 2) в справі припинення обдовження майна „Просвіти" і поставлення заряду майном на засадах самовистарчальности. Резолюції Збори ухвалюють одноголосно.

Потім наступає вибір нового Виділу. В імени комісії-матки предкладає Зборам її голова п. Бараник листу з тим, щоб було явне голосування над вибором голови Товариства і членів Виділу. Збори годяться. На голову предкладає дотеперішнього голову п. посла Мих. Галущинського. Збори вибирають голову більшістю голосів. Були вправді оплески на салі і моглоб здаватися, що вибрано одноголосно, одначе богато здержалося від голосування. Відтак вибрано членів Виділу в такім складі: др. Іван Брик, Децикевич Володимир, Колтонюк Ярослав, Терлецький Омелян, Турчин Лука, Павликовська Ірена, о. Дзерович Юліян, Сінгалевич Волод., др. Гнатишак Микола, Дужий Микола. Заступники членів: Магаляс Семен, Пеленський Зиновій, Тишинська Евстахія, інж. Хрононят Мих., Теслюк Іван, Галібей Мих. Ревізійна Комісія: дир. Кривуцький Павло, др. Терлецький Мих., Стернюк Іван, др. Холевчук Мих., др. Гижа Іван. Заступники: Роман Клос, Мих. Кліщ. Голова Галущинський дякує за довіря і за вибір, обіцяє, що буде працювати для добра Товариства по своїм силам. Хоч проти нього були закиди і застереження, то він працював як вмів і має чисту совість. Вкладки для бідних філій та читалень можуть бути обнижені, Голов. Виділ все йде всім на руку. Підчас промови голови богато учасників Зборів зачало виходити з салі. Запанувало загальне умучення і брак зацікавлення дальшими справами. В такій атмосфері всіма силами старається переперти на Зборах п. Волчок протиалькогольні резолюції, щоби „Просвіта" стала до боротьби з алькоголізмом, разом з „Відродженням". Одначе Заг. Збори на предложення дра Трояна сі резолюції ухвалили лиш як дезидерати і передали їх під розвагу Виділу, тому, що всіх їх виконати не можливо. На сім голова замкнув Збори о год. 4.15 серед загальної перевтоми при пів порожній салі.

Подаючи сей звіт не можемо не зробити одної важної замітки: ніхто з присутних священиків не заговорив про духа і напрям видань „Просвіти", хоч між виданнями з фондів, які остаються під контролею „Просвіти", були й писання (пр. Залізняка), яких ніяким чином не можна погодити з наукою Церкви.

Власне завдяки нашому дотеперішньому республіканству і тому, що од смерти Богдана ми фактично не служили персоніфікованій реальній Україні, а тільки вдавали, що служимо Україні абстрактній — зрадництво стало найбільш характерним явищем нашої історії, найбільше характерною ознакою нашої громадської національної вдачі (Вячеслав Липинський).

*

Словесне шарлятанство і руйнуюча політична роля здеклясованої інтеліґенції в житю націй починається з хвилиною, коли ця інтеліґенція — замість критикувати старих правителів або вчити й організувати нових — намагається сама правити націями (Вячеслав Липинський).

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛО
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 49—50

—Ну, цего не можна назвати крі-ликом.

— О ,ні!... Воно сто літ в родині.

Раз іще зберіг я мою служницю.

Враження з пелєрини було велике, та — проминаюче.

Вероніка попала наново в чорну задуму. Подався я тільки на це, щоби зробити більший скок. На сей раз була це змора до краю, невдача неминуча... Я викликав вияснення.

— Так, я сумна — закликала Вероніка. — Чи пан думають, що то можна назвати життям, коли хтось служить!

— Тихо будь, ти щасливіша від мене!

— ...сказати собі, що в разі, колиб тобі приключився який припадок, то повезуть тебе у шпиталь.

— Та ні, лікуватимуть тебе тут. дома...

— Не вірю... Ах, колиб у мене були ощадности!...

— Лишиласяб ти в мене на службі?

— Так, прошу пана! Тоді булаб це служба благородна, служба вільної людини.

— Та зрозумійже, Вероніко, що я також на услуги цілої юрби людей. Одержую прикази від одних, висилають мене другі, й то зі збереженням куди меньшої ввічливости, як я вживаю, коли говорю до тебе. Не знаєш начальника мого бюра! Впрочім, чим вище йдеш, тим більше служиш. Сам Папа називає себе „Слугою слуг Божих".

— Я хочу мати тільки ощадности!

— Ну, Вероніко, матимеш ощадности.

— Кілько?

— 600 золотих річно... це все, що можу зробити для тебе...

— І мою платню крім цього?

— Так.

— Вкінці... нехай буде й так.

Пересправа була гаряча, полишив я в ній трохи піря, та тепер моя господиня була пришрубована і принютована до служби в мене.

Що за омана! Вісім днів потім Вероніка була пригноблена. Не говорила ні словечка і плакала — навіть у вазу з росолом.

— Но, вкінці, Вероніко... що там ще нового? Здається мені, що тобі відай уже ніщо не хибує...

— Всього мені хибує!...

І коли я гляджу на неї остовпілий, предвиджуючи, що щастя надто часто загрожене, знову завалиться, стала вона викрикати, піднявши руки вгору:

— Ах! Вам здається, що слуга не має серця! Отже я маю серце, маю!...

— Алеж, Вероніко, позволю собі звернути твою увагу, що слово „слуга" не тільки не понижує, а це назва найбільше зворушлива, найніжніша, яка є. Крім цього я все вважав, що в тебе є серце...

Вероніка проковтнула:

— Так, є в мене серце і хочу вийти заміж! Моїм двом краянкам трафилися партії, будуть їх вінчання сего місяця. А пан живуть як той вовк, нікого не приймають! Не можу в сім домі з ніким запізнатися.

Тепер почувся я пропащий. Сплющив очі на кілька секунд, час, щоб рішитися на одну тільки геройську постанову, що на все придержалаб слугу вдома.

— Вероніко, хочеш віддатися?

— Егеж, хочу віддатися.

— Чи маєш уже когось та приміті?

— На жаль, не маю нікого!

— Ну, отже — зробив я остаточне зусилля — ну, отже, чи приймеш мене за чоловіка?

Глянула на мене допитливо, щоб осудити мене під цим новим кутом бачення та сказала — ох, без громового вражіння:

— Мій Боже... так!...

Я був спасений... Коштувало це мене багато, та бодай моїм господарським клопотам був край.

О, простото моєї наївної душі!

Вісім днів потім, як повернув я з міністерства, застав Вероніку на фотелі, як грімко витирала ніс.

— Ну, й щож, Вероніко, моя Вероніко, ти ще з зачервонілими оченятками? Здається, що тобі не хибує вже нічого! Маєш футра, ощадности, гарненьке помешкання, любого чоловіка, чогож тобі ще треба?...

Вероніка кинулась мені на шию — 166 фунтів — і закликала:

— Навпаки, хибує мені чогось.

— Чогож такого???

— Служниці!...

(З польського.)

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 11-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Городельська унія 1931 року. (Допис ізза сокальського кордону.) — Як відомо, на Холмщині з Підляшем після війни відчинено біля пятьдесять православних синодальних церков (парохій), решта, в числі біля 250, вже 15 літ стоять зачинені, як бувші уніятські. Так цей край остав без релігійної втіхи і задоволення. Серед свідомих Холмщаків лунали голоси про необхідність шукання ключів до відкриття замкнених церков, тобто про навернення до прадідівської віри, — до унії й відкриття таким чином тих замкнених церков, котрі підлягають владі римського Папи. Здійснення тої здорової думки прийшло нарешті в містечку Городлі над Бугом в 1931 році. Після численних просьб і делегацій до правосл. митрополита в Варшаві Діонізія, на просьбу зневірившихся в його силі до цього кількох Городельців, з нового, 1931, року відчинено першу на Холмщині уніятську парохію в м. Городлі і надіслано священика-українця, о. Николая Лиска ЧСВВ. Дня 3-го травня ц. р. відвідав ту церковцю еп. Николай (Чарнецький), папський візитатор для церков східнього обряду (тоб-то бувших православних і зберігаючих і надалі свої обрядові властивости). Його супроводило греко-католицьке духовенство, городельський римо-католицький ксьондз Боянковський й римо-католицький декан кс. Юсьцінський. Літургія відбулася дуже урочисто і пишно після східного обряду при великому здвизі околичного населення, як православного, так і римо-католицького. Преосв. Николай мав в Городлі дві промови: одну в церкві після евангелія, другу на дворі за крестним ходом. В обох промовах в гарній українській мові Преосвященний говорив про єдність церков під главенством рим. Папи, не торкаючи зовсім тем політичних чи національних. Про те саме говорив і римокатол. кс. Юсьцінський. Промови і взагалі візитація Преосв. Николая зробили на населенню добре враження, бо в народніх масах його порівнювано і ставлено на рівні з еп. Євлогієм, що в очах Холмщака чи Волиняка є верхом похвали для епископа. І дійсно, зовнішньою постаттю і видом і манірою промовлення до народу й архієрейською мантією з клобуком і пишним церков. облаченієм епископ Николай нагадував усім Євлогія, з тою лише ріжницею, що тамтой був росіянин, а цей — свій, українець. Найкращим доказом успіху візитації еп. Николая є факт, що не вважаючи на енергійну протиунійну акцію правосл. духовних і їх місію в той самий день на цвинтарі в Городлі, до еп. Николая особисто звернулися дві делегації з околичних сіл з просьбою о відкриття і в них греко-катол. парохій, на що отримали приобіцяння Владики. Очевидна річ, при вмілій унійній акції еп. Николая ціла Хохмщина і Підляше задзвонять незабаром в заржавілі від довгого стояння в замкнених церквах дзвони, у виконання заповіту Христового: „І буде єдине стадо і един пастир“. — **Очевидець.**

Велике торжество відбулося в м. Руен у Франції з приводу 500-ліття спалення на кострі національної французької героїні Жанни Д'Арк. Її спалили Англійці 1431 р.

Народи чи якісь инші соціяльні групи в періоді творення своїх організацій інтересуються звичайно двома річами: оружжам і практикою, а не теорією (Вячеслав Липинський).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРОТЕСТ ПОЛЬЩІ проти відомого зїзду „Сталевого Шолома“ у Вроцлаві представляється досить таємничо, бо про факт протесту принесла перші вісти преса німецька, а не польська і досі докладно не знати, як виглядає той протест. Здається, що на той протест рішився польський уряд аж тоді, коли довідався, що у Франції підіймаеься филя обурення з приводу того зїзду у Вроцлаві.

В 233 Ч. „СЕЛЬ-РОБА“ є стаття п. з. „Боротьба за „Просвіту“, а в тій статті неймовірно демагогічні річи, напр.: „По одній стороні синьо-жовті пацифікатори(!!), попи, пани під проводом Галущинського, польська поліція й УВО, сховане за зелізні двері, — по другій стороні делегати читалень, селяни з 19 повітів“. В тій статті ні пришити, ні прилатати, є й дурний напад на Преосв. Хомишина. Стаття виразно погромницька. В тім самім числі „Сель-Роба“ є цікаве повідомлення, що Центральний Комітет Сель-Роба Єдности „постановив викинути з партії б. сенатора Хімчина“. Причини: Перед судом у Львові зізнавав по польськи, твердив, що програма Сель-Роба-Єдности така сама, як програма ППС, зміряв обороною до того, щоб вийти з криміналу і т. п. (— Читаючи все те, не знати, чи плакати, чи сміятися. —) В тім самім числі є також статейка, з котрої довідуємося, що „сель-роби відобрали радикалам цілий повіт“ городенський і село Княже в пов. Святин. Припускаємо, що відберуть ще більше, бо радикали аж такої демагогії розвести не в силі. Словом, лячно робиться, яку демагогію впирають в той нещасний народ. Радикалів вже переліцитовують, хоч і вони порядно руйнували основи суспільности.

ДО РІВНОГО НА ВОЛИНІ прибули два віцепрезиденти міста Парижа. Вони мають вручити польським „кресовим“ полкам (44 і 45-му) прапори від міст Парижа й Верден'у.

В НІМЕЧЧИНІ ситуація далі дуже тяжка і непевна. Німецькі облігації падуть в ціні. Канцлер Брінінґ відбуває постійно наради з провідниками партій. Німецьких амбасадорів з Парижа, Льондону, Риму і Вашінґтону завізвано до Берліна. По нараді з ними вирішить правительство дальшу тактику в справі воєнних довгів.

КОНҐРЕС ФРАНЦУСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ відбувся в м. Тур. Сего року минуло 10 літ від хвилі, коли французька соціялістична партія розкололася і ліве її крило утворило комуністичну партію. Кілька літ виглядало так, що комуністи возьмуть верх. Але інстинкт французького робітництва показався здоровий. Сегодня франц. комуністи мимо допомоги з Москви стоять далеко слабше від соціялістів. Орґан їх „Юманіте“ зараз упавби, якби не гроші з Москви, коли орґан соціялістів „Попюлер“ має 72.000 абонентів і стоїть своїми силами. Все те стверджувано на зїзді. Зорґанізованих членів має партія 130.000, а в хвилі розколу мала 30.000.

ҐАЛІЦІЯ, давна провінція Еспанії, буде окремою республикою у федерації з Еспанією. Матиме окрему конституцію. Мова ґаліційська буде рівноправна з еспанською.

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

НОВИНКИ

Статті про москвофільство будуть продовжувані пізніше, бо тепер наш орґан завалений иншими справами.

Вводять в блуд власну суспільність. В суботу 13. с. м. відбулася в домі о. Лопатинського, члена управи „Діла“, польсько-українська конференція. Коли преса принесла про се вісти, „Слово Польське“ й „Діло“ з обуренням заперечили тому. Тимчасом правдою є, що та конференція дійсно відбулася. „Н. Час“ в ч. 66. пише: „Як бачимо „Діло“ ще й сьогодні симулює невинність і заслонюється параваном „Слова Польського“, хоч — гадаємо — добре знає, що польсько-українська балачка в домі о. Лопатинського 13. ц. м. відбулася“. — До сего замітимо: Певно, що знають, бож на тій конференції був теперішний шеф-редактор „Діла“ і ще оден співробітник „Діла“, його брат. І по що ті люди вводять у блуд власну суспільність, випираючись того, що роблять. Чи Ви, панове, дійсно робите якийсь злочин і тому так криєтеся з тим, що робите?

„Українське Гігієнічне Товариство“ у Львові улаштовує від 21. до 27. червня 1931 р. включно в Золочеві в салі ім. М. Шашкевича протитуберкульозну і гігієнічну виставу. У звязку з тим відбудеться у виставовій салі цикль популярних викладів при допомозі виставового матеріялу і світляних образів, все о г. 7-ій веч. З вистави повинні користати масово громадяне, громадянки і молодь (шкільна і позашкільна)усіх громад Золочівщини. (Все те дуже гарно, тільки чому Т-во так пізно подає се до відома? — Ред.).

Рада міста Львова ухвалила з фінансових причин скасувати оперу у Львові.

Знаменито уряджене підводне судно „Навтілюс“ (гл. фейлетон в 43. ч. „Н. Зорі“), котре мало доплисти до північного бігуна, зіпсувало машини, навіть не допливши до Полярного Моря. Два воєнні кораблі вратували його. Судно те будували американці. Будова його коштувала 1,200.000 долярів.

На Шлеську безробіття росте. Безробітні урядили ряд зборів, котрі поліція розігнала.

Діточа оселя в Підлютім. Філія Українського Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодю у Львові, подає до загального відома, що в Підлютім над Лімницею, відбудеться лиш одна оселя спільна для хлопців і дівчат від 7 до 12 літ в часі від дня 2. до 30. липня ц. р. Оплата за побут в оселі виносить 70 зол. Є ще вільних кількадесять місць і тому продовжено речинець зголошень до 25. червня ц. р. По сім дні ніякі зголошення не будуть узгляднені. Зголошення можна ще слати на адресу опікуна оселі о. проф. Александра Бучацького, Львів, ул. Потоцького, ч. 104/III. п. Всі інформації висилається за надісланням почтового значка. Тому що вже короткий час до замкнення листи учасників оселі, в інтересі родичів лежить, щоб негайно зголосити своїх дітий до діточої оселі в Підлютому.

Звертаємо увагу на оповістку про вписи до нашої найстаршої фахової школи, а саме **Торговельної Школи у Львові.** Вона має права прилюдних шкіл, між иншими право до звороту оплат за дітей державних і автономічних службовиків. Дешеве приміщення можуть дістати учні цеї школи в **Промисловій Бурсі** при вул. Пасічній ч. 2. 1—2

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ЯК БОГ КАРАВ РОСІЮ

Edwin Erich Dwinger: Zwischen Weiss und Rot. Die russische Tragödie 1919—1920. Eugen Diederichs Verlag in Jena, 1930. Ст. 503 з картою відвороту армії Колчака.

Не повинно бути між нами такої інтеліґентної людини, котра не перечиталаб сеї книги і не передумалаб її. Не повинно в нас бути бібліотеки без сеї книжки. Хто не в силі її купити, повинен зложитися з другими й таки набути. Особливож для молоді поучаюча ся книжка, писана наймолодшим автором Німеччини. Він мав 18—19 літ, коли робив записки до сеї праці, а 20 літ, коли написав сю велику книжку. Щож таке є в сій книзі?

Се пересторога всім людям і всім народам на землі. Се правда про Росію і про Божу кару на неї. Правда, яку бачив й описав молодий, невинний німецький офіцир (хорунжий), що попав у рос. полон. Се також приклад для молоді кождого народу, як беречися від злого в чужім краю і вдома та як збирати правдиві інформації для хісна свого народу. Зміст:

Там переступали сему заповідь Божу! Всі крали, — від простого поліцая до ґубернатора! Все крали, від молока для немовлят почавши. В тім краю є тільки крайности — ніколи нема середини. Сегодня надія, завтра крайна розпука. Се Росія. Армія Колчака, ідеального й чистого вождя, котрий боровся з большевиками, була велика. Та стан її виглядав так: розпуста, пиянство, зарозумілість нефронтового офіцирства, картярство, корупція й укривані насмішки над тими, що йдуть на фронт... А нема побіди для армії, в котрій офіцири відтягаються від саможертви. На місце одного деспота-царя, котрого деспотизм можна було ще зносити, повстала маса деспотів, котрих деспотизму народ уже не міг стерпіти. Білі армії програвали тому, що вони були морально слабі, а не тому, що большевики були сильні: до большевиків приставали тільки люди здеклясовані, викорінені, міські. Та в большевиків була саможертва — для утопії, збудованої на неприродности, в котрій від уродження була смерть. Одначе се ні трохи не зміняє факту, що большевизм найбільша проблема, яка колинебудь стояла перед всім людством. Коли большевикам удасться опанувати Азію (пів Европи вже мають), тоді в решті Европи міліони людий мусять вигинути з ґолоду.

На такім тлі історія автора представляється так: Він як полонений втікає з табору полонених в Чіті й доїзджає з фальшивими паперами на чуже імя Зябрева до Іркутська, де його ловлять білі ізза недостачі одної формальности і саджають у тюрму, відки випускають тільки на розстріл. В обличчі смерти Двінґер признається, що він не Зябрев, але полонений офіцир від драґонів. „Мимо того не можу вам багато помочи, хоч сердечно жалую", каже йому слідчий офіцир, „бо мені скажуть, що ви больш. шпіон. За богато полоненим доказано се!"

— Ваше Високоблагородіє, мене добре знає командант табору полонених, штабовий капітан забайкальских козаків Веренікі (Веренікін?). Він при штабі атамана Семенова в Чіті. Якби ви йому зателеґрафували, на мій кошт, я маю ґроші...

— Добре. Се відтягне вашу смерть на 8 днів. Коли до того часу не прийде відповідь, моя власть кінчиться...

В осмім дні муки Двінґера в тюрмі, якої опис одним словом страшний, прислав добрий командант спеціяльного посланця по нього, також полоненого нім. офіцира, Зайдліца. Маючи до вибору каторгу або зголошення на військову службу в білих — Двінґер вибирає останнє, хоч з дуже тяжким серцем, бо знає, яке моральне зіпсуття панує в білій армії. До большевизму чує відразу, але непевний того, чи большевики не мусять голосити колєктивізм, щоби скинути століттями треваючі пута. Сам ненавидить колєктивізм. Та — вступає до армії білих і служить в ній вірно до самого її кінця. Ось дещо з того, що Двінґер у тій армії пережив і до чого додумався:

Штабскапітанови В. остогидло сидіти у гнилій атмосфері запілля. До того він переконався, що Японці, з котрими в звязку був Семенов, приготовляються до окупації Сибірі аж по Байкал, — отже зголосився на фронт. З ним пішов Двінґер і инші німецькі та рос. офіцири. Семенов нерадо їх пустив і вони поїхали до Колчака, котрий тоді резидував в Омську, в малій віллі над самим Іртишем. Колчака описує так: Середнього росту, дуже худий, з острим, майже нерухомим обличчам, високе і широке чоло, могутний ніс, делікатні уста, вузькі варґи, очі запалі, але живі й такі острі, що „задрожати під їх впливом не булоби трусівством", словом — робив наполеонське враження правдивого вождя.

Виходячи від нього, сказав Веренікін: „Коли сей чоловік не вратує Росії, то вже її ніхто не вратує!"

Колчак вволив їх волю і призначив їх туди, де було „горячо", — до розпорядимости ґенерала Каппеля, що боровся коло Уралу з большевиками.

Та оточення Колчака було куди інакше ніж він: старі ґенерали, від котрих несло запахом порошку на молі, засушені урядники, що виглядали як викопані мумії. Добра воля, котра їх привела до нього, була їх найбільшою вартістю. Таких типів ждало багато на авдієнцію у найвисшого реґента Росії, котрий надармо ждав офіціяльного визнання антанти, яке йому прирекали дати. Чому? Бо Колчак не хотів їм підписати таких концесій, які рівналисяб запроданню всеї Росії. Чим близше до фронту, тим менше було харчів для людий і паші для коний. Зате багато офіцирів, котрих рівно добре можна було назвати „відкомандованими" як утікачами від обовязку і — богато ґенералів, одягнених як в часі мира. Все те робило враження ржи на суставах якоїсь машини. Вся їх потіха була в тім, що у большевиків ще ґірше. І ще одно їх тішило: боєвий ґен. Каппель, котрий у скруті жив тим, що зрабував на большевиках. Новоприбувших, приділено до окремого відділу при штабі Каппеля. Той „відділ" мав уже тільки трьох офіцирів (бо инші вигинули в боях): старий, хоробрий козацький осаул Петров, молодий поручник Марков з гарним клясичним обличчам сумного виразу, син ґенерала, що служив під Каппелем, і непросипний пяниця, прапорщик Доданов.

В тім часі „білі" були в наступі на всіх відтинках фронту. Коли бої кінчилися, стрілянина довго не уставала: то тисячами розстрілювали полонених большевиків. Коли „білі" здобули яке місто від червоних, передовсім зривали плякати. Смертельно боялися впливу пропаґанди большевиків, але не вміли їй протиставити своєї. „Там, у штабі за дурні на те, говорив осаул Петров, вони тільки сміються з плякатів..." І бояться і сміються...

З роздаванням ордерів за хоробрість було подібно як в останних часах істнування великої німецької армії: заки відзначення доходили до тих, що дійсно стояли в огні, майже нічого не оставало і дійсні герої дуже рідко одержували ордери. Мимо всего якась вакханалія наступу опанувала „білих", — вони з диким поспіхом ішли вперед, далеко поза всі визначені ціли — і здобували від червоних місто за містом. Так здобули Белбей, здобули Воткінські заводи, обійшли Буґульму, заняли Сарапул, приступом взяли історичний Ішевск. Рівночасно з Оренбурґа рушило на червоних козацьке військо отамана Дутова. Большевиків опанувала паніка. Вони покидали цілі батерії, машинові кріси, амуніцію й утікали так скоро, що були дні, в котрих нараз робили в утечі по 70 верств.

Вже всі армії білих перейшли до наступу, тільки один чеський ґенерал Ґайда не рухався з місця зі своєю сибірською армією, хоч вона була найлучше заосмотрена і тим самим найсильніша. Не хочемо тут передавати описів поведення Чехів на Сибірі. Скажемо коротко: ті описи такі страшні, що колись в разі війни при змінених обставинах може ся книжка стати головним маніфестом, взиваючим Німців а може й Росіян до — винищення чеського племени. Підчеркуємо, що се не переборщення, а хто не вірить, нехай сам перечитає собі ту книжку й оцінить вплив, який вона може мати на молодь в будуччині.

Нараз — мовби грім з ясного неба вдарив в велику армію Колчака в її наступі: з флянки одержала вона страшний удар, від свого власного відділу. То наспіли вісти, що якась українська частина (як там поводилися з Українцями, будемо мати нагоду поінформувати наших читачів окремою працею — Ред. „Н. Зорі") вимордувала всіх офіцирів й убезвладнила також сусідний полк. Почалася паніка в наступаючій армії Колчака тим більша, що в руки большевиків дісталися всі пляни наступу, забрані в убитих українцями колчаківських офіцирів. З них червоні довідалися, що в найтяжшім відтинку фронту є люка, якої „білі" не можуть вже заткати, Як стій кинули большевики в ту діру білого фронту все, що мали найліпшого зі своїх сил. Настав великий день Троцького і найстрашніша траґедія, яку коли небудь переживала Росія. Супроти тої траґедії відворот Наполеона з Москви був невеличкою справою.

Західна армія Колчака зачала відступати на всім фронті, а в її відділах прості жовніри разураз вимордовували своїх офіцирів і переходили до большевиків. Якби замість пів міліона змобілізованих під примусом мав був Колчак 50.000 освідомлених добровольців, бувби міг виграти. А так — доля його була рішена. А ґен. Ґайда далі не рухався, хоч його армія була вже двічи сильніша... А російські партії далі підкопували становище Колчака, не уважаючи на страшну ситуацію...

Молодий Марков попав в руки большевиків. Коли його відбили, лежав уже неживий, зі страшно болючим виразом обличча. З ним зробили большевики щось таке, чого передавати не будемо. Перед старим батьком хотіли затаїти се, коли прийшов подивитися на мертвого сина.

Відділи білої армії докотилися в утечі до гір Уралу й останками сил боронилися в тих природних твердинях. Червоні роблять сотки наступів — надармо. Та вкінці паде Перм, головна база армії Ґайди і большевики зачинають обходити білих. Офіцирські полки здесятковані, а лінійне військо скрізь бунтується. Армія Колчака цофається на

безмежні рівнини сибірські. Гайда майже без бою опускає свій відтинок Уральських гір, де мав прекрасну позицію.

Здовж великого сибірського шляху втікають „білі" Росіяни перед „червоними", а з „білими" втікає й маса цивільного населення, серед страшної нужди. Щораз частіше зустрічають голодуючих дітий, зовсім зівялих і по старечому поморщених. Вони вигибають — не десятками, а сотками тисяч... Перейшли Тобол, першу з великих рік сибірських. У шпиталях, які зустрічають по дорозі, лежать тяжко ранені без ніякого заосмотрення, на долівках. Офіцири без очий, селяне з вирваними язиками: вони були в руках червоних. Рани їх затроєні, всі ліжка сукровицею вкриті. Лежать ранені молоденькі хлопці з військових шкіл. Всіх їх вимордують до ноги червоні, коли сюди прийдуть.

Втікаючи перейшли вже „білі" великі ріки Ішім і Іртіш. Велика рівнина коло Омська зачорнілася від їх розбитих відділів і величезних таборів утікачів. Дня 13. листопада дійшли до Іртіша вже й перші кольони задної сторожі розбитої армії Колчака. На переді їхали останки якогось кінного полку, за ними тягнула батерія, запряжена в половину коний. Гармати покриті жовтим, замерзлим шлямом, їздці висіли в сідлах, коні ледви волочили копита. Піхота йшла купами і вже не держала ні кроку ні порядку. Поруч тих останків ріжних частин ішли офіцири, обдерті, поранені, руки на брудних, пів'згнилих перевязках. Всю ніч тривав той депримуючий похід.

А ранком надтягнули нові купи втікачів. Сотки людий ішли спираючись на березових палицях, тисячі йшли в легких літних блюзах, без жадного провіянту, з синими від морозу пальцями, котрі вилазили з подертої обуви. На хлопських возах сиділи бліді жінки з дітьми, що з голоду шукали зогнилих зерен у вогкій соломі... По одягах жінок було видно, що вони належали до вишої кляси. Дорогами йшли пішки ряди смертельно блідих молодих дівчат з найлучших царських пенсіонатів. Довкруги Омська якийсь страшний бівак. Здається, що все громадянство Росії ждало там на смерть, бо большевики розстрілювали масово; урядова статистика з того часу подавала отсі числа розстріляних: 25 епископів, 1.200 священиків, 4.000 монахів, 40.000 військових офіцирів, 45.000 поліційних старшин, 320.000 людий з академічною освітою, 400.000 селян. Значить — майже міліон розстріляних. А кілько там людий убито й замучено без жадної статистики, того ніколи не будемо знати. Та найгірше, перед чим здрігається людська душа, було ще впереді. Воно було таке страшне, що тільки ласка Божа могла охоронити перед божевіллям тих, що се бачили й пережили. **(Далі буде).**

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

Dr. Tihamér, Tóth. Mit offenen Augen durch Gottes Natur. Mit 13 Bildertafeln. 8⁰ (IV u. 176 S.) Freiburg im Breisgau 1931, Herder. Брош. 3 м.; в картоні 3·60 м.; опр. в пол. 4·60 м.

Отся найновіша праця визначного католицького вченого надається передівсім для молоді. Є ще популярно-наукові розмови учителя з учнями на лоні самої природи про те, що бачуть, отже: зорі, комахи, буря, природа неорганічна й органічна. У всіх тих цікавих балачках, цікавих не тільки для молодих людей, але й для старших, червоною ниткою тягнеться думка про Бога і про Божий початок світа. Для студіюючої молоді буде ця книжка звеном між знанням і релігією.

——o——

З листів до Редакції

В справі латинки.

Від Вп. Автора статті п. з. „Дві важні справи" (гл. „Н. Зоря" ч. 421) одержали ми отсей лист:

Прошу о поміщення отсих завваг: В 41 ч. „Н. Зорі" з д. 7. VI. 1931 в статті „Латинка й українізація богослужень" пише Д-р Стефан Годований м. і. що: 1) тяжко належати до сфери впливів латинського заходу а замикатися в рамцях кирилиці (згл. гражданки), 2) введення латинки не булоб ніякою капітуляцією перед большевиками, тільки сповненням тої практичної потреби, яку ми всі вже давно відчуваємо. Слушність сих висказів належить заквестіонувати з отсих причин: 1) Визначні західні латинники стверджують: а) фонетичну скупість латинки і її непригожість у приміненню до неромапських мов, як се видно з придумування щораз нових букв (ç, ch, sh, sch, tsch, sz, szcz, dz, gy, ţ, img) або діякритичних знаків (ś, ć, ń, dż, ż, img); б) утруднення замість упрощення письма в неромапських мовах введенням латинки; в) утруднення вивчення такої мови для чужинців, котрі при латинці не навчаться ніколи вимови неромапського язика, бо будуть вимовляти латинські букви і звуки по свому; г) висшість кирилиці від латинки і більшу зручність писання кирилицею задля меншої скількости довгих черт лінійних; д) висшість кирилиці від латинки тим, що кирилиця для кождого звука має власну букву (гл. Max Müller: Lectures та E. Kuhn і H. Schnorr von Carolsfeld: Die Transkription fremder Alphabete. Vorschläge zur Lösung der Frage. Leipzig 1897). Супроти сего західні учені нової доби якраз були сеї думки, щоб навіть для романських народів заступити латинку кирилицею в чужих словах і назвах (гл. Friedrich Müller: Sitzungsbericht der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Wien, Phil. hist. Cl. C. XXXVII, 14, 1897 і Th. Esersky: L' alphabet universal. Rapport au X Congrès Internat. de Geographie. Rome 1912). 2) Введення у нас латинки стоїть в тісній звязи з большевицькою агітацією, що стверджено вже урядово дотичними властями. Плян большевиків полягає на тім, щоб і сим способом завдати у нас діймаючий удар релігії здеґрадуванням кирилиці до ряду кастового письма, призначеного для духовенства так, щоб нарід перестав інтересуватися нею і внаслідок сего богослужебною відправою, а остаточно й релігією. Позатим большевики мусять підпирати всіми силами латинку як інтернаціональну азбуку і вживати її до своєї бездомної пропаґанди. З огляду на се, що справою введення у нас латинки кермує в дійсности большевицька рука, мусять тим самим відпасти всі аргументи, які впрочім промовляли би за введенням у нас латинки.

Також світський.

Доля „інтернаціонального революційного соціялізму" звязана з долею всеї — однаково як „буржуазної" так і „соціялістичної" інтеліґентської демократії. І як ціла інтеліґентська демократія щезне він тоді, коли народні продукуючі маси ставши віч-на-віч з голодом, перестануть вірити в „науково-доказану" перемогу „соціялістичних програм" (Вячеслав Липинський).

*

Без монархічної точки опори всякий консерватизм неминуче розкладається і занепадає. Він вироджується тоді в найгіршу і найглупшу демократичну партію (Вячеслав Липинський).

Чи Ви вже відновили передплату?

Подяка

Неумолима смерть забрала нам Найдорощого Мужа й Тата, о. Петра Лучечка, пароха в Краснім. Прибиті важким горем складаємо отсим щиру подяку Всч. Духовенству: Всч. оо. дек. Шихові, Гамзі, Грабцеві, Ладижинському, Кабаровському, Очабрукові, Горечкові за звеличання похорону й вшанування памяти Покійника, а з окрема оо. Мельникові за промову при винесенню Тлінних Останків з дому, Баданові й Куновському за пращальні проповіди в церкві і над гробом. Дякуємо всім парохіянам за участь в похороні й відпровадження Покійника на місце вічного спочинку. Дякуємо Вп. П. Р. Малетичові за щирий труд і поміч в уладженню похорону. Вкінці дякуємо знайомим і кревним за вирази співчуття в тім нашім великім горю. — Красне, в равні, 1931. — **Мелянія** — жена, **Ірена, Іван, Марія, Степан** — діти.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.** Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 3—30

Жертви

Впр. о. Марко Гіль з Яргорова п. Монастериська 5·50 зл. на Укр. Інвалідів. 1-1

——o——

Оповістка

Вписи до 7 кл. Школи Вправ і на I, II, III і IV курс Семинарії СС Василіянок в Станиславові відбудуться від 22—24, а вступні іспити 25—26 червня. — Учениці можуть мати приміщення тільки в Інтернаті за місячною оплатою 80 зол., або в Дівочій Бурсі за оплатою 50 зол. з додатком 2 кг. омасти. — Рівночасно зі шкільним роком 1931/32 отвираються робітні: 1) шиття церковних риз, білля, 2) гафту білого, кольорового й золотом. **Близші інформації уділяє Дирекція Семинарії СС. Василіянок в Станиславові, вул, Петра Скарги ч. 21.** 979 2—3

ХТО БАЖАЄ ДОБУТИ повне торговельне і кооперативне знання хай впишеться до **Торговельної Школи** з кооперативним напрямом **у Львові, вул. Корняктів ч. 1. ТОРГОВЕЛЬНА ШКОЛА Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ,** приймає кождого дня до полудня **ВПИСИ:** 1) на **трирічну** науку — для хлопців і дівчат, що покінчили 7-кляс всенародної, або 3- кляси середної школи, 2) на **однорічний** курс — для абсольвентів(ок) 6-кляс середної школи, 3) на **курс для абітурієнтів** — для матуристів(-ок) середної школи, 4) на **дворічну науку** в **ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНОМУ ІНСТИТУТІ** з тим, що на І-ий рік буде прийматися абітурієнтів(тки) середних шкіл, на ІІ-ий абсользентів(тки) курсу для **абітурієнтів.** 982 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПРАКТИЧНОЮ НАГОРОДОЮ пильности для шкільної дітвори є **Молитвенник** для молодіжи, виданий „Рідною Школою". Гарне сильне полотно. Ціна 1·20 зол. При гуртових замовленнях 10% опусту. Висилає за попереднім надісланням готівки або післяплатою — книгарня „Рідної Школи", Львів, ул Сикстуська ч 20. 930 2-2

ДОРА український катол. пансіон **„Тереня"** над рікою, пляжа, кімнати з верандами. Ціни низькі. 977 1 4

ПАРОХІЯ ДЖУРІВ, деканат і повіт Снятин, до заміни за рівнорядну. Зголошення слати до гр. кат. Уряду Парох. в **Джурові пч. в місци.** 984 1-3

НОВА ВІЛЛЯ СС. СЛУЖЕБНИЦЬ В ТРУСКАВЦІ з 22 кімнатами, урядженими з комфортом, електричне світло, городом, стало отворена, приймає гостей з цілим удержанням, або без удержання, або тільки на сам харч. — Кухня яринна, Страви добірні. Ціни дуже приступні. — Зголошення приймають: **Сестри Служебниці в Трускавці, вул. Стебницька.** 971 2—5

ХТО ХОЧЕ ДОВГО ЖИТИ нехай замовить собі два великі томи Лікарський Підручник написаний д-ром Тільтзом (в польській мові). Книги надаються до студій і науки, 480 ілюстрацій, і великих колірових образів складу людського тіла і внутренностей, в гарній оправі. Ціна знижена 65·— зол. нетто. Висилає: Вид. „Чечва", Рожнятів - Станиславів. 976 2—4

Ті що приїжджають і мешкають у Львові, повинні пам'ятати, що при вул. **РУСЬКІЙ ч. 16.** находиться одинока **українська Реставрація під фірмою: „ГОВЕРЛЯ“,** в котрій можна дістати снідання, обіди, і вечері по дешевих цінах. **ПИВО** живецьке і пільзненське. **ВИНА** і **МЕДИ.** 975 2 10

ОБІДИ з двох страв, смачні, здорові тільки **1 зол.** — КАМІЯНА 5, двері 2. 973 2—3

ДІТИ ДО РИМАНОВА. З днем 1. липня 1931 р. виїздить укр. кольонія до Римапова і тревати буде до 30. серпня. — Купелі йодово-борові, харч пять разів денно добірний, опіка над дітьми. Про близші інформації зголошуватися до п. Олекс. Кишакевичової в Перемишлі, вул. Пельчара, ч. 4. — Зголошення приймається до 25. червня 1931 р. 978 2—3

В ПРИВАТНІЙ СЕМИНАРІЇ учительській Жіночій СС. Василіянок в Яворові вступні іспити на I, II, III і IV курс будуть відбуватися в днях 30 червня, 1 і 2 липня ц. р. До іспиту предложити належить: 1) Просьбу родичів або опікунів, 2) власноручно написаний життепис, 3) метрику хрещення, 4) послідне шкільне свідоцтво, 5) свідоцтво лікарське.
981 2—3 Управа.

На двоятни рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 24—100

Оператор
Др. Д. САССОВЕР
ординує в недугах хірургічних.
955 Лікування жиляків. 6-х
ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

Спеціяліст акушер, гінекольог-операторе
Др. ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.
946 Тел. 51-62. 8—10

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.
Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.
947 16—20

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує
954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 6-25
Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.
Приймає футра до переховування.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 40-50

Ще лиш короткий час
Цілковита випродажа
всіляких блаватних товарів
як також полотен і білля
К. МЄШКОВСКИЙ
Львів, Пл. Марійська ч. 4.
957 5—6

Д-р мед. Михайло Савчак
974 ЛІКАР ВСЯКИХ НЕДУГ 2 4
ординує **в КРИНИЦІ ЗДРОЮ,** вілля „ДНІСТРЯНСЬКА“ побіч Нових Лазєнок.

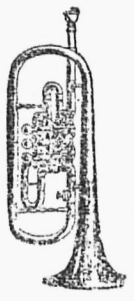
РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН
з причини нагромадження товарів
Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою гваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. гат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним цифр. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.
Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 2—25
Skrzynka pocztowa 827

ОПЛАТА ЗА 10-ДЕННИЙ ПОБУТ
НА ЧАС ПОРОДУ В
САНАТОРІЇ
„VITA“
ЛЬВІВ, ЛИСТОПАДА 22.
964 а Тел. 73-03, 77-07. 3 – 6
т. зн. повне удержання з обслугою і з помічю акушерки — породова саля — догляд рутинованої доглядачки та педіятри при немовляти на окремій салі в комфортовій кімнаті
Окремий покій 350 зол.
В спільній кімнаті від 250—300 зол.
Вільний вибір ординуючого лікаря.

ЛЕЖАКИ першої якости зол. 12·—
ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50
ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА
962 поручає 8—20
ЛЮДВИК ГЕГЕДІС
ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09
філія: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

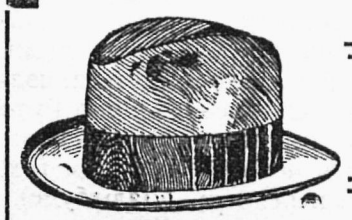
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
перенесене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 6-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 22—25



Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на догідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 25—25

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.
КОВДРИ вовняні від зл. 20
з пуху від зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32
з волосіння від зл. 75
ПОДУШКИ від зл. 18
ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7
ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні
знана
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
В. Іжицького
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.
Пенсіонатам ціни фабричні.
Цінники даром. 905 15—15



РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 18-?

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 28-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 25 червня 1931. Ч. 46 (446).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Неподільність ґрунтів

Міністр рільних реформ проф. Леон Козловський оповіщує через аґенцію „Іскра“: Вже виготовлено проект неподільности деяких хліборобських ґрунтів, в першій мірі тих, що походять з державної парцеляції. Роздрібнені селянські ґрунти не підлягатимуть неподільности, бо в інтересі держави лежить, щоб вони через дальше роздрібнювання самі зліквідувалися.

„Русь“ з Ужгороду в гостині у Львові

В судоту 20. і неділю 21. с. м. відбулися на площі „Сокола-Батька“ у Львові дружні змагання в копанім мячі між ужгородською спортовою дружиною „Русь“ і львівською „Україною“. Вислід такий: субота 1 : 1, неділя 3 : 0 в користь „Руси“. Спортова дружина „Русь“, найліпша на Прикарпатській Руси й одна з найліпших в Чехословацькій Республіці, показала захопленим видцям свою чудову, інтеліґентну і здисципліновану гру чеської школи та відразу здобула симпатії численної публики (понад 2500 видців). Особливо чуда зручности й притомности ума доказував молоденький, стрункий воротар „Руси“ Бокшай. Його таки на грищі охрестили „чоловік-ґума“, а по грі захоплена ним публика серед радісних окликів винесла його на руках з грища. В неділю вечер в честь дорогих гостей з Закарпаття відбулося в салях „Бесіди“ приняття, в котрім взяли численну участь представники нашого спортового світа, культурних й економічних установ, преси та богато львівських громадян. Серед дружніх розмов, взаїмних інформацій і тостів в честь дорогих гостий, рідних братів ізза зелених Карпат учасники комерсу не счулися, як засвитав білий день. Між промовами й тостами особливо замітна і зворушаюча була промова голови тов. „Русь“ п. Єфремова, котрий підчеркнувши здисципліновність „України“, заявив, що Прикарпатські Українці з подивом глядять на культурно-економічні і спортові досягнення галицьких Українців і беруть собі з них примір. „Русь“ ужие всіх заходів перед офіційними чинниками, щоб уможливити приїзд „України“ на змагання до Ужгороду. В сердешнім настрою і зі щирим жалем пращали учасники братів з Закарпаття.

—o—

Великий ураган в Югославії

З Білгороду доносять: Великий ураган навістив майже весь край. Скрізь велике знищення в культурах і будинках, найбільше в Хорватії, в гірській околиці Заґоря. Шкода виносить коло 40 міліонів дінарів.

Нові буджетові обмеження

Правительство відбирає урядникам з днем 1. липня додатки: 1) для урядників в столиці, 2) будівельний, 3) морський, 4) частинно додаток „кресовий“, то є на Шлеську і на Поморю (виходилоб, на сході ні). Се заощадить державі 20 міл. зл. річно. Треба ще 250 міл., щоб не було дефіциту.

Мусоліні про конфлікт з Ватиканом

Головна причина конфлікту справа виховування молоді.

В інтервю уділеному представникови „Журналь де Парі“ висказався Муссоліні про конфлікт фашизму з Апостольською Столицею як слідує: Всупереч кількоразовим пересторогам поставлено на чолі Катол. Акції політиків з партії популярів, котрі провалилися, тому були огірчені й виступали проти фашизму. Ватикан перестерігалося, що се викличе протиклерикальний рух. Коли се не помогло, я взявся до діла. Демонстрації були досить невинні. Фашизм є паном положення. Що до релиґії то вона мусить бути в цілім краю, але все поза релиґією — то політика. А політика належить до мене. Нікому не дозволю діткнути того, що належить до держави. Дитина, від хвилі, коли зачинає вчитися, належить до держави. Тут поділ впливів неможливий. — Журналіст запитав: Отже в Італії треба або бути фашистом або покинути край? — Се не зовсім слушне, відповів Муссоліні; ми вправді не дозволимо дискутувати над нашим режімом, одначе тим, що поводяться зовсім пасивно , даємо спокій, хоч вони нефашисти.

—o—

Византійська вистава

В парижськім Люврі, в павільоні Марсана, відбувається тепер міжнародня вистава византійського мистецтва. З того приводу парижське „Возрожденіе“ принесло в ч. 2207 більшу статтю пера В. Вейдле, в котрій м. и. сказано: „Глядя на эти произведенія, относящіеся къ самой сердцевинѣ, къ подлинному ядру великаго византійскаго искусства, только и можна понять, все его многообъемлющее единство и одновременно ощутить всю невозможность искусственнаго его воскресенія... Византійское искусство не возродится, потому что никакой стиль не возрождается цѣликомъ и во всяком случаѣ не возстанавливается искусственно. Византійское искусство не возродится еще и потому, что содержаніе его было религіознымъ, а безъ етого содержанія любое приближеніе къ его формамъ окажется лишь произвольной и пустой игрой“.

„Хрестини“ штундистів

В салі міського театру в Луцьку відбулися збори секти штундистів. В зборах взяли участь члени секти польської, російської та жидівської народности. По промовах „духовних“ секти відбулися спільні хрестини в Стирі. В часі зборів дійшло до бійки, яку зліквідувала поліція.

Велика градова туча в Галичині

Над околицями Нижнева, Лисович, Заторовача, Волі й Болехова перейшла градова туча, якої не памятають найстарші люди. Декуди падали кавалки леду 10—15 дкґ. ваги. В Болехові вибиті сотки шиб. Шкоди поважні. Шкоди на полях не всюди великі, бо були місця, де великий град падав прямовисно.

НАЙКРАЩА ЛЬОКАТА ОЩАДНОСТЕЙ
це премійна вкладка
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР“
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 46-?
де крім відсотків можете ще дістати премію від зол. 25—300, залежно від висоти щомісячних вкладок. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

ЗБОРИ УЧИТЕЛЬСТВА

В неділю 24. травня ц. р. відбулися у Львові в домі Рідної Школи, вул. Мохнацького (давна Гончарська) ч. 12 річні збори головної орґанізації українських учителів середніх і вищих шкіл, Т-ва „Учительська Громада“. Наради тревали від год. 10-ої до 17-ої. В них взяло участь около сто членів. Всіх членів має Т-во 435. На зборах заступлені були через делеґатів всі філії й експозитури з краю і столиці. Значну кількість членів відтягнув ювилей Стефаника, який в тому самому часі обходило українське громадянство у великій салі Народнього Дому. Збори виправили на той ювилей своє представництво і звільнили тих членів, які вже раньше набули квітки вступу на те ювилейне свято. Збори ухвалили низку важних постанов і зачепили чимало справ, звязаних з діяльністю Товариства.

Найбільше часу заняла дебата над реформою членської вкладки і запомогового та посмертного фонду. Остаточно збори управильнили їх та устійнили на загальне задоволення. Посмертний фонд, з яким Т-во в кожному випадку смерти свого члена поспішить на поміч оставшій його рідні, виноситиме від тепер 1000 зол., членська вкладка 35 зол. на рік, платних по 3.50 зол. через 10 місяців шкільного року. Літні ферії вільні від оплати. Належати до своєї станової орґанізації обовязаний буде від тепер кождий професор-українець, занятий денебудь в школі середній або вищій, державній або приватній в границях польської держави. Доси трохи не половина їх остає ще поза своєю українською орґанізацією. Відтепер буде їх моральним обовязком належати до неї. Контролю над тим обовязком передається їх власній чести і гідности, як провідників і сівачів культури, покликаних світити добрим прикладом. Одночасно постановлено далі скріплювати фонд для придбання власного дому у Львові.

Зпосеред зачіплених справ вибивається на чоло справа української правописі. Внаслідок відродження і Здвигу 1917—20 рр. українська мова переходить небувалу еволюцію, звідси і природній заколот в правописі. Загальні Збори уповажнили Головну Раду подбати про те і в порозумінні з іншими інституціями краєвими скликати до року окремий український конґрес учених і письменників для устаткування правописі. Найкраще булоби вже готову правопись Української Академії Наук в Київі учинити предметом наради, щоби шляхом порозуміння довести до єдиної і одностайної української правописі, а не творити їх кілька.

Практика життя пригадала наново призабуту справу службової праґматики для учительства „Рідної Школи“, де ясно і недвозначно булиби сформульовані права й обовязки взаїмовідношення учительства з одного та Головної Управи „Р. Ш.“ з другого боку. Брак такої праґ-

матики доводить до гірких непорозумінь та переживань. Останній раз мало це місце в часі недавного розвязання польською владою двох приватних українських гімназій, в Рогатині і Дрогобичі. Учительство тих шкіл опинилося без коштів на прожиток. Тоді помічну руку подало їм українське учительство на державних посадах. Тому українське приватне учительство, як найбільш ідейна трудова сила народу, повинно також знати, на чому стоїть.

Здобутками гарної роботи та ощадности могла похвалитися на Зборах Філія Учительської Громади в Станиславові. Вона з усіх Філій в Галичині розвивається найкраще. З нічого майже створила власну товариську касу, закупила в Ямнім ґрунтову садибу і приступила там до будови поверхового дому на літнище для членів своєї філії. Архітектуру тої будівлі представили станиславівські делеґати на привезених з собою плянах.

За поспіхом довгих нарад і порушених тем не багато місця лишилося на обговорення товариського орґану „Українська Школа“, квартальника, який виходить уже 16-ий рік і якого останній випуск ч. 1. і 2., за січень—червень 1931 появився перед Зборами. Той орґан для обговорення справ орґанізаційних і культурних годилосяб тільки поглибити і розвинути.

На останку поставлено видання Шематизму, спільного для всіх учителів шкіл всенародніх, середніх і вищих. Бувби це заразом історичний монумент Українського Учителя сучасної доби, бо прибуток його маліє і незвісно, яка доба прийде. Така статистика потрібна булаби і для нас і для других, і навіть для потомности. Учительський штаб — то найбільший скарб народу. Він дає того фахівця, що в народнім огороді вирощує вміло ріжні пожиточні рослини, могутні дерева і чудесні квіти та стереже їх від шкідливих черваків і диких бурянів. Як виглядає український учительський штаб під теперішню хвилю і як розміщений, де і як працює, того докладно не знаємо. Приблизно обраховувати його можна на 5.000 душ. Одначе в свому інтелігентному приховку за невдачею історичних подій та відірванням його від рідного кореня, український нарід поносить шкоду. Богато, а то чи не більшість навіть перенесла влада до корінної Польщі, а тільки решта працює на рідній землі. Вміло споряджений шематизм давби нам інтересний образ і ясний погляд на всю розгублену цілість.

Управу Товариства, так звану Головну Раду, вибрали Збори наново з тих осіб, що були в Управі доси. Отже головою лишився на дальший рік проф. Радзикевич, скарбником проф. Сітницький Іван, а секретаркою професорка Олена Степанівна-Дашкевич.

Учитель.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 50—50

Націоналістичне божевілля в Німеччині

У німецьких політичних фанатиків зачинає входити у звичай надавання дітям імен від призвищ політичних провідників і політичних справ. Недавно в Гільдені (Надренія) один гітлерівець хотів дати своїй дочці імя „Гітлеріке“ від Гітлера. Урядник цивільного стану не хотів вписати такого імени. Батько віддав справу до суду. Суд узглядниз бажання батька, узасаднюючи своє рішення тим, що в актах цивільного стану є вже імена „Большевіке“ і „Штальгельміне“.

МІНІСТЕРСТВО ПРАЦІ Й СУСПІЛЬКОЇ ОПІКИ*)

Поміч для безробітних: На поміч ту призначено в 1931-32 р. 50,000.000 зол. В 1930-31 р. — 33,000.000; замкнення рахунків за 1928-29 р. — 24,953.900. Отже поміч М. Пр. і С. О. для безробітних зросла в порівнанню з 1930-31 р. о 17,000.000 зол., в порівнанню з 1928-29 р. о 25,046.100 зол. Значить на протязі 2 останніх буджетових років більше як два рази!

Як відбувається та поміч безробітним? В замітці до позиції: поміч для безробітних читаємо: „На доплати Державного Скарбу до Фонду безробіття згідно з законом з дня 18. липня 1924 про обезпечення на випадок безробіття (Д. З. Р. П. ч. 67, поз. 650), на субвенціонування робіт, які ведуть самоуправи для заняття безробітних; на негайну поміч для безробітних, що не одержують законних підмог“. Як бачимо, більше ніж половина всего буджету Міністерства Пр. і С. О. йде на поміч безробітним. Відбувається та поміч кількома шляхами, які зводяться властиво до двох головних: 1. давання безробітним грошевих підмог і 2. даванням безробітним праці й зарібку. Яке чисельне відношення обох тих способів помочи безробітним, сього М. Пр. і С. О. в своїм прелімінари буджету не подає. Та не зважаючи на се, слід підчеркнути більшу суспільну користь отже і більшу раціональність другого способу помагання безробітним: даванням їм праці і зарібку через субвенціонування публичних робіт, які ведуть самоуправи. Бо коли давання грошевих підмог дуже нагадує суспільну милостиню і веде до таких куріозів, як непринимання оферованої праці, щоб не втратити права до т. зв. „засілку“ для безробітних, який одержується без праці, то субвенціонування публичних робіт і тим самим давання праці та зарібку безробітним, приносить користь і суспільности, як цілости, і безробітним, як одиницям.

Друга що до величини позиція в буджеті Міністерства Пр. і С. О. се позиція: Еміґраційний Уряд. Вона виносить 5,749.697 зол. В 1930-31 р.: 5,392.972; замкнення рахунків за 1928-29 р.: 2,722.319 зол. Отже в порівнанню з попередніми роками видатки на Еміґраційний Уряд зросли; зокрема в порівнанню з р. 1928-29 більше як подвійно.

Еміґраційний Уряд складається з двох головних частин: з централі і з експозитур. Опікою над еміґрантами і їх родинами займається централя Е. У. Весь її буджет виносить: звичайний 4,226.615 + надзвичайний 1,273.500; разом 5,500.115. З того видатки на опіку над еміґрантами і їх родинами виносять 3,030.000, отже більше як половина всього буджету Централі Ем. Уряду.

Опіка над еміґрантами обіймає: а) опіку над еміґрантами заграницею, б) опіку над еміґрантами в краю. Кредит на опіку над еміґрантами заграницею виносить 2,320.000 зол. і призначений на такі цілі: 1) на субвенції для інституцій суспільних, філянтропійних і господарчих та для спеціяльних інституцій опікунчих закордоном; 2) на ведення культурно-освітньої акції закордонними станицями; 3) на душпастирську акцію; 4) на лікарську опіку; 5) на правну поміч; 6) на виховавчу акцію через бурси і захоронки для дітей, на наукову поміч, на акцію фізичного виховання а також на субвенції для товариств фізичного виховання; 7) на діяльність інструкторів освітних, театральних, співу і пласту. Кредит на опіку над еміґрантами в краю виносить 710.000 зол. і призначений: 1) на досліди еміґраційних теренів; 2) на видавничу акцію і на спеціяльні видавництва для еміґрантів; 3) на удержання захистів для еміґрантів; 4) на орґанізацію і ведення порадні й амбуляторій для еміґрантів; 5) на субвенції для інституцій, що займаються опікою над еміґрантами в краю; 6) на субвенції для інституцій, що мають характер суспільний, філянтропійний, господарчий і науковий та ділають в области еміґрації; 7) на звороти належности б. полоненим з англійського полону; 8) на фахове школення еміґрантів; 9) на науку і виховання дітей еміґрантів в краю та на курси для еміґраційних діячів і працівників.

Вкінці: особовий склад Міністерства Праці і Сусп. Опіки такий: центральна управа 170 урядників + 24 нижчих функціонарів; уряди інспекції праці 234 ур. + 50 н. ф.; державні уряди посередництва праці 160 ур. + 46 н. ф.; воєвідські виділи праці і сусп. опіки 143; уряди сусп. обезпеки 61 ур + 6 н. ф.; уряд еміґраційний: а) централя 47 ур. + 6 н. ф.; б) експозитури 27 ур + 4 н. ф.; уряди для справ інвалідських 182 ур. + 51 н. ф. Разом: 1024 урядників + 187 нижчих функціонарів, себто 1211 осіб. Особові видатки на р. 1931-32 преліміновано на 7,154.581 зол. Се міністерство належить також до тих, які сміло можнаби скасувати, а його функції приділити иншим міністерствам, через що заощадилосяб грубі міліони.

*) Гл. „Нова Зоря“ ч. 43.

—o—

СПРАВА МОЛОДІ

II.*)

о. кан. Куницький: Чим раз краще кристалізуються думки. Стверджено гріх занедбання старших супроти молоді. Бесідник вносить, щоб вибрати комітет з 2—3, котрий перед зборами переговоривби з молодими, щоб на зборах Т-ва не прийшло до нового скандалу.

Рад. Каратницький: Збори Т-ва треба відбути. Молодь уже бачить, що зробила зле. Та перед зборами нема де і як шукати за нею.

Рад. Макарушка: Користаючи з таких поважних зборів, позволю собі довше поговорити. І ми в „Р. Школі“ стрінулися з молодю, та не знайшли спільної мови. Одначе осуджувати молодь не можна. Передовсім на зборах було всего поверх 20 студентів, отже трудно їх уважати представництвом усеї молоді. Замкнення дверий певно каригідне, але воно було відрухове. Брак підписів під відозвою се доказ, що почуваються ніяково по тім, що зробили. Ми переконалися, що наша молодь анархічна, та се не так треба брати. Подібні річи діються всюди. Пригадаю хочби демонстрацію віденського студенства проти 70-літнього Ягіча, чоловіка великих заслуг. Тій демонстрації дивувався весь Відень, — але вона була. До затяжної боротьби між старшими й молодю провадять ріжниці світоглядів. Молодь тепер у стані психози. Треба тушкідливу психозу зміняти, та я сумніваюся, чи се нам удасться. Не так світова війна, як українсько-польська, се та межа, від котрої зачинається психоза нашої молоді: вона стала чисто політична, бо молодь тепер того погляду, що колиб не гріхи старших, то вся наша суспільність жилаб як у раю, маючи свою державу. З отсеї психози треба лічити молодь.

Целевич: Передовсім тих 20 і кілька студентів, що робили авантуру, можна і треба уважати представництвом молоді, бо чейже не є представниками молоді ті, котрі нічим не інтересуються й ніде не приходять. Ніде обоятні нічого не представляють. Се річ патольоґічна, коли теперішна молодь думає, що вона „носійка“ державности. А деж ті, що погибли за державу?

П. Боднарович (ред. „Н. Часу“): Передовсім відповідь пані Тишинській. Ми назвали виступ молоді анар-

*) Гл. ч. 44 „Н. Зорі“.

хічним, але чи не є анархією те, що робила молодь на Заг. Зборах „Р. Школи“, „Просвіти“ й „Т-ва Прихильників Освіти“? Може се „творча праця“? В таких виступах навіть доброї волі не видно. Коли думають, що старші до нічого, бо мають „австрійську психольогію“, то нехай це отверто говорять. Ніякої спеціяльної прірви нема. Не годжуся з радн. Макарушкою і панею Т-ою, що є якась ріжниця світоглядів, бо теперішня молодь не має ніякого світогляду. Хто має світогляд, той його виявляє, той за нього бореться, той навіть шукає противника з заміром, переконати його. А серед нашої молоді є тільки добра воля в напрямі якогось неозначеного патріотизму і геройства, до якого шляху не знають. І політикою студенти також займатися не хочуть, бо сего їм пр-цінь поза Акад. Домом ніхто не забороняє. Се всі ствердили. Се власне недобре, що студенство не береться до політики. Можна й політику робити й іспити здавати. (Оклик: Ого! Дайте пару таких прикладів!) Біда в тім, що є не політика, а махнівщина, неґування, критикоманія й анархія. Нарада, яку радить урядити п. Ц-ич, не дасть нічого конкретного. Вихід є той, який подав п. Н-к: йти до них з рефератами, викликати зацікавлення хочби в маленьких гуртках, хочби в двох, трьох. Тільки п. Н-к радив у тих рефератах уникати політичних тем, а я думаю, що і їх не треба уникати. Нехай дискутують і над тим. Тепер такий стан, що зі студентами взагалі трудно про щось говорити. Уздоровлення потребує довго. Повинні й політичні організації занятися тим. Зборів в понеділок раджу не відбувати.

Д-р С. Шухевич: Я надзвичайно тішуся тим, що сталося 6. с. м. Я був тільки раз на Зборах Т-ва Прихильників Освіти, але почувши демагогію, яку там деякі старші між молодю розводили, сказав собі, що на такі смердячі збори більше не піду. Та сим разом зроблю виїмок і поговорю з молодими. Збори раджу відбути.

о. кан. Куницький: Га, як не схочуть нас уважати батьками, то значить, що вони безбатьченки. Треба вибрати комітет до переговорів з ними, бо можуть взагалі не прийти.

Д-р Копач: На Збори прийдуть, кажу се як член Виділу, Збори будуть продовженням тих, що були, є ще записані бесідники, можуть говорити і ин. (Оклики: Та чомуж ви відразу того не сказали! Тодіб не було тільки говорення про вибір комітету до переговорів. На тім присутні розійшлися, ухваливши прийти на збори). Очевидець.

—o—

Літак, що стартує прямо вгору

Перед Білим Домом у Вашинґтоні спустився прямовісно на травник літак конструкції Жуана де ля Сієрва. Цей літак може осідати і підлітати з місця прямовісно вгору. Президент Гувер вручив будівничому сего аеропляну найвищу відзнаку американського летунства.

Маленький фейлетон

Уважати на серце

Шкідливе збільшення серця наступає при перепрацюванні, при перевтомі шпортом і при уживанні за великої скількости плинів. Особливо шкідливий для серця алькоголь. Тим, що люблять пиво, треба передовсім уникати таких страв, які через свою приправу викликають спрагу. Для хорих на серце вказаний передовсім спокій. В початках серцевого розширення дуже помагає дігіталіс. Розуміється, все треба піддатися ліченню в лікаря. (З німецького).

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

Отже католик мусить собі сказати „або — або“, або я католик, або соціяліст. Це такий природний і невідкличний висновок, що про се „або — або“ не потрібують його щойно поучати папи, епископи і священики, але про це говорить знання католицької віри.

Що зробить католик в обличчу сего „або — або“, на що він рішиться, на се ми вже не можемо вплинути, бо це не в нашій силі. Та католик вже бодай знає тепер, що йому совість наказує. Чи піде він за голосом совісти чи ні, се залежить від його свобідної волі.

б) Може одначе ми не повинні ставляти справи в сей спосіб, що або „католик або соціяліст, а не одно і друге рівночасно“, бо у соціялістів є люди, котрі щиро переконані про чесність ідеї і слушність поглядів, люди, котрі хоч помиляються, одначе без власної вини, отже треба з ними поводитися як з такими, що невинно блукають?

Та й це нічо не помагає, бо й тут наше „або — або“ має примінення. Ми з цілого серця радо признаємо, що величезна маса робітників, зорґанізованих соціял-демократією, блудить без власної вини. Та блукаючих без власної вини невільно полишати в їх блуді, але треба отворити їм очі, в кождім разі тоді, коли се заблудження небезпечне для них самих і наражує на згубу державу і Церкву. А власне так мається без сумніву справа з приналежністю католиків до соціялізму в добрій вірі. Коли полишимо їх в блуді, що нібито вони можуть без шкоди для своєї католицької віри ступати в соціялістичних рядах, тоді дістануться вони під цілковитий вплив соціял-демократичної партії, преси й аґітації. І заходить небезпека, що збайдужніють у вірі і зчасом ся віра в них заумре. Що ся небезпека не уроєна, але правдива і дуже велика, доказує щоденний досвід. Вступаючи в соціялістичні ряди католики зміцняють впливи і силу соціял-демократії так, що вона може щораз сміливіше й успішніше виступати зі своїми жаданнями і через те підривати й підкопувати Церкву і державу.

Впрочім ціле питання, чи треба людність усвідомлювати про соціялізм чи ні, остільки не має вже властиво сенсу, що папи й епископи вже давно цілком недвозначно висказалися про неможливість погодити соціял-демократію з католицькою вірою. Тому нема що питатися, чи треба усвідомляти, чи ні. Чейже завдання священиків не може полягати на тім, щоб кидати під стіл виразні науки папів й епископів й заховувати про них гробову мовчанку, але їх обовязок говорити людям про се і повчати вірних на відповіднім місці, у відповіднім часі і в належний спосіб. Також у приватних розмовах священик не повинен мовчати про сі справи, але сміло голосити правду й отвирати людям очі. Лагідно, з любовю, з терпеливістю і зі співчуваючим серцем мусить священик вияснювати робітникови, що Церква мусить заборонити добровільне належання до соціялістів, і що мусить ставити се знане „або — або“. Одначе сего Церква не робить з економічних або політичних причин, лиш одиноко й виключно з реліґійних.

*) Гл. „Н. Зоря“ чч. 10—44.

Чесне не все те що дозволене (Латинська приповідка).

*

Зібрати народні вірування в якусь систему таксамо неможливо якби хто хотів обнять рамою паретягаючі хмари (Г. Гайне, Ді Елементаргайстер, 1834).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В Дрогобичи перебуває від тижня в монастирі оо. Василіян Преосвященний Василій Ладика, епископ канадійських українців. Преосвященний уроженець Дрогобича і по 27 літах завитав до рідного міста. В неділю на „Боже Тіло“ відправив Архиєрейську Службу Божу при битком наповненій церкві, а вівторок відвідав Борислав, куди їздив ще студентом; приїхав в товаристві о. Евстахія Турковида з Бразилії і о. Пелеха, ігумена з Лаврова. По огляненню Захоронки, де Його витали наші діти, по огляненню церков в Бориславі і Мразници та копалень нафти, їздив Преосвященний в товаристві о. Ліщинського в східницькі гори аж до Рибника, щоби придивитися тій гарній нашій Швайцарії та пригадати собі молодечі літа, коли прогулькою ходив в сторони Урича. Преосвященний був 2 дні в Трускавці, в четвер уряджує дрогобицька громада академію в честь Преосвященного, як свого краяна, в салі малої Духовної Семинарії. В суботу виїздить Преосвященний до Жовкви, де в неділю в Празник Серця Христового відправить Архиєрейську Службу Божу, а коло 12. липня виїздить з поворотом до Канади. — В Бориславі відбувалася від 13.—16. травня візитація лат. Епископа Новака. Ні парох, ні комітет не уважав за відповідне повідомити наших парохів, яких є аж 4 в Нафтовій Заглубині (крім 2 катехитів), щоби взяли участь в повитанню Епископа. Розуміється, наше духовенство не брало супроти сего жадної участи в повитанню. Інакше було перед війною, в 1912 р., коли наше духовенство, повідомлене, брало участь в повитанню покійного Епископа Пельчара, який прибув до церкви в Бориславі, витаний парохом і народом, а також загостив і до нашого пароха. Тепер видко бояться „зґоди“ навіть на церковній ниві, тільки за кордоном говорять, що є вже „зґода“. — Дрогобицький.

Конґрес орґанізацій католицької студентської молоді відбувся в Тревірі (Німеччина). На конґрес прибули делеґати з заграниці, м. і. з Польщі.

Католицький зїзд Поляків відбувся в Збоншині на Познанщині. Зїзд скликала „Ліґа Католіцка“ під патронатом примаса Гльонда і під кличем енцикліки Папи Пія XI. „Християнське виховання молоді“. На зїзді були також представники Поляків з Німеччини.

Чехословакія. В часі сегорічних Зелених Свят одинока чеська католицька студентська орґанізація „Католицька академічна ліґа“ обходила 25-ліття свого істнування. До самої світової війни мусіла вона серед ліберального студентства добувати собі товариське право істнування. Ліґіста уважали за студента другої кляси. З хвилею повстання чехословацької республики Лізі стало лекше виборювати свою програму за Церкву й батьківщину, бо много ліґістів стало провідниками католицького народу на найважніших становищах публичного життя. Нині вибороля собі Ліґа поважне становище в академічнім життю чеського студентства. Однак число її членів, на жаль, відносно мале. Ліґа заступає чеське католицьке студенство в інтернаціональних орґанізаціях, м. ин. в орґ. „Пакс романа“.

Апостол прокажених. Знаний під іменем „брата Йосифа“ апостол прокажених, колишній американський сотник, помер в Гонолюлю, в 87 році життя. В американській сецесійній війні відзначався хоробрістю і дбайливістю про ранених жовнірів. Опісля навернувся до католицької Церкви та вступив до трапістів у Ґетсеманії (Стейт Кентаки). Незабаром виїхав на остров прокажених Мольокай. Там перебув 40 літ на службі тих нещасних. Щойно минулого року виїхав до Гонолюлю, лічитися на очі, бо був майже осліп. Там і помер.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„ДІЛО" оповістило комунікат Президії УНДО й Парл. Репрез., щоб українське громадянство не давало віри в поголоски, немовби велися якісь переговори. „Н. Час" подаючи сей комунікат, пише: Парлям. Репрезентація УНДО пустилася всеціло на „кедринівську лінію", цеб-то на угодовщину найгіршого сорта, а при тому обманює своїх виборців і все українське громадянство... Добро нашої справи вимагає не приватних коншахтів при чорній каві у о. кан. Д. Лопатинського, але ясної політики.

НА МІСЦЕ УСТУПИВШОГО МІНІСТРА внутр. справ ґен. Складковського президент РП іменував полк. Перацького.

МАДРИДСЬКИЙ АРХИЕПИСКОП вручив еспанському правительству протест (підписаний всіми епископами Еспанії) проти нищення церков, усунення науки релігії зі шкіл та безправного виселення кард. Сеґури, горожанина Еспанії. В протесті сказано, що супроти того катол. єрархія не має можливости обстоювати республиканський режим.

ПРЕЗ. ҐІНДЕНБУРҐ вислав до Гувера телеґраму, в якій каже: Положення Німеччини таке розпучливе, що вона не в силі дальше видержати наложених на неї репараційних тягарів. Ґінденбурґ навязуючи до висказу Гувера про положення Німеччини, звертає увагу, що заповіджена поміч Америки мусить прийти можливо як найскорше, оскільки має бути успішна.

XVI. МІЖНАРОДНИЙ РІЛЬНИЧИЙ КОНҐРЕС відбувся в Празі. Взяли в нім участь представники рільничих орґанізацій 30 країв зі всіх континентів. Головна точка нарад: справа збуту надміру збіжжа. Більшість промовців заявилася за постановами льондонської конференції. Польська делеґація мала аж 60 членів з головою Фудаковським на чолі. Польський уряд заступав Круліковський. Можна собі уявити, що коштувала така величезна делеґація!

РОСІЯ БЕЗ СЕЛЯН. Під таким заголовком принесла „Фоссіше Цайтунґ" звіт ЦК. Компартії про те, що незабаром буде в СССР переведена повна колективізація.

ДРУГА „ПЯТИЛІТКА" в СССР. буде присвячена будові воєнної фльоти. М. і. хочуть большевики збудувати 4 дріднавти для Балтійського Моря і 4 для Чорного та ряд менших воєнних суден. — („Таймс").

ПОМЕР У ФРАНЦІЇ ВНУК ЦАРЯ НИКОЛАЯ І., в-князь Петро Николаєвич, б. інспектор інжинірських військ Росії, уроджений 1864 р., брат Николая Николаєвича, жонатий з чорногорською княжною Міленою. Оставив троє дітий.

АМЕРИКА ПОМАГАЄ НІМЕЧЧИНІ. ПАТ доносить з Вашінґтону: Тут розважують предложення, щоб Америка завісила сплату довгів державам антанти на 2 роки під умовою, що від Німців не вимагатимуть воєнних довгів через два роки.

——o——

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Впр. о. Вол. Ф—ч в Рогатині: Ваша оповістка про АЕҐгімназію в Р. прийшла запізно: іспити 24—27 с. м., а се число „Н. Зорі" одержать читачі 26. с. м. Отже з так спізненої оповістки ніхто не може скористати. Чому Ви таких річий не полагоджуєте скорше?

НОВИНКИ

„Українське Ґігієнічне Т-во" у Львові улаштовує від 28. червня до 4. липня 1931 р. включно в Тернополі в салі Української Бурси протитуберкульозну і ґігієнічну виставу та у виставовій салі цикль популярних викладів при допомозі виставого матеріялу і світляних образів.

До Львова прибув з Луцька суддя для особливо важних справ, п. Демант, і розпочав слідство в справі комуністичної діяльности. Досі увязнено тут коло 30 комуністів.

Полк. Костек Бернацкий опустив військову службу. Він одержить цивільну посаду.

„Рідна Школа" видала комунікат такого змісту: Шкільний рік кінчиться, батьки журяться до якої школи вписати свою дитину, щоб вона могла придбати потрібне їй в життю знання і була виховувана в реліґійнім і національнім дусі. До державних шкіл доступ дуже утруднений, а то й неможливий. Та є в нас „Рідна Школа", котра удержує десятки шкіл народних, середних і фахових. Там найде Ваша дитина те знання і ту опіку, яку Ви їй бажаєте запевнити. Кошти невеличкі, полекші в оплатах. Вписи в школах „Рідної Школи" відбудуться від 27. червня до 2-го липня 1931 р. Всі ближчі вияснення в дотичних управах шкіл. Міські школи „Рідної Школи" приймають дітий з інших громад без перешкоди. — Подаємо зміст сеї відозви з тим, що пригадуємо уваги Преосв. Ґригорія про потребу виразного католицького виховання в наших школах. Виховання „реліґійне", про яке згадує відозва, може бути всіляке.

Град величини волоського оріха впав в Болехові. Понищив збіжжа і городовину та вибив у місті коло 200 шиб.

Звертаємо увагу на оповістку про вписи до нашої найстаршої фахової школи, а саме **Торговельної Школи у Львові.** Вона має права прилюдних шкіл, між иншими право до звороту оплат за дітей державних і автономічних службовиків. Дешеве приміщення можуть дістати учні цеї школи в **Промисловій Бурсі** при вул. Пасічній ч. 2. 2—2

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річний фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлером, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчкоти, раґляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 а 1—100

——o——

Біржа

Ґроші: Ам. доляр у приватних оборотах 9.— зол.

Збіжжа: (Ціни в зол. за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км.) Дворська пшениця 24.50—25.00, сел. пшениця 23.00—23.25, дв. жито 22.75—23.00, сел. жито 22.25—22.50, ячмінь на мливо 23.00—23.50, ґал. овес 28.00—28.50, ром. кукурудза 23.50—24.00, чорна вика 39.00—40.00, сіра вика 37.00—38.00, ґречка 31.00—32.00, житний ґрис 12.75—13.25, пшеничний ґрис 10.75—11.25, ґречана каша полов. 58—60, трасоване сіно 13.00—14.00, прасована солома 5.50—6.00.

Всі роди збіжжа впали в ціні. Натомість вика подорожіла.

Оповістки

Вписи до 7 кл. Школи Вправ і на I, II, III і IV курс Семинарії СС Василіянок в Станиславові відбудуться від 22—24, а вступні іспити 25—26 червня. — Учениці можуть мати приміщення тільки в Інтернаті за місячною оплатою 80 зол., або в Дівочій Бурсі за оплатою 50 зол. з додатком 2 кґ. омасти. — Рівночасно зі шкільним роком 1931/32 отвираються робітні: 1) шиття церковних риз, білля, 2) гафту білого, кольорового й золотом. — **Близші інформації уділяє Дирекція Семинарії СС. Василіянок в Станиславові, вул, Петра Скарги ч. 21.** 979 3—3

ХТО БАЖАЄ ДОБУТИ повне торговельне і кооперативне знання хай впишеться до **Торговельної Школи** з кооперативним напрямом **у Львові, вул. Корняктів ч. 1. ТОҐОВЕЛЬНА ШКОЛА Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ,** приймає кождого дня до полудня **ВПИСИ:** 1) на **трирічну** науку — для хлопців і дівчат, що покінчили 7-кляс всенародної, або 3- кляси середної школи, 2) на **однорічний** курс — для абсольвентів(ок) 6-кляс середної школи, 3) на **курс для абітурієнтів** — для матуристів(-ок) середної школи, 4) на **дворічну науку** в **ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНОМУ ІНСТИТУТІ з тим,** що на І-ий рік буде прийматися абітурієнтів(тки) середних шкіл, на II-ий абсольвентів(тки) курсу для **абітурієнтів.** 982 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХІЯ ДЖУРІВ, деканат і повіт Снятин, до заміни за рівнорядну. Зголошення слати до гр. кат. Уряду Парох. **в Джурові пч. в місци** 984 2-3

В ПРИВАТНІЙ СЕМИНАРІЇ учительській Жіночій СС. Василіянок в Яворові вступні іспити на I, II, III і IV курс будуть відбуватися в днях 30 червня, 1 і 2 липня ц. р. До іспиту предложити належить: 1) Просьбу родичів або опікунів, 2) власноручно написаний життепис, 3) метрику хрещення, 4) послідне шкільне свідоцтво, 5) свідоцтво лікарське. 981 3—3 Управа.

ДІТИ ДО РИМАНОВА. З днем 1. липня 1931 р. виїздить укр. кольонія до Римапова і тревати буде до 20. серпня. — **Купелі йодово-борові, харч пять разів денно добірний,** опіка над дітьми. Про близші інформації зголошуватися до п. Олекс. Кишакевичової в Перемишлі, вул, Пельчара, ч. 4 - Зголошення приймається до 25. червня 1931 р. 978 3—3

На дволітні рати. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСЯ,** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також **меблі** тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 25—100

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 7—25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає фугра до переховування.

Не викидай своїх гроший, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає **ЗАНДКЕР**

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 41-50

РІЛЬНИЧІ МАШИНИ

січкарні, молотільні, плуги борони керати й инші рільничі прилади

поручає

РІЛЬНИЧИЙ ДІМ ҐЕНРИК ЖЕЙКА

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ҐОРОДЕЦЬКА, 58.

987 Тел. 8—72. 1—5

ЛЕЖАКИ першої якости **зл. 12.** **Гамаки, коші** подорожні, валізи,

ЗАБАВКИ **фотелі** огородові . . . **зл. 7·50.**

Килими, народня штука поручає:

Людвик Ґеґедіс, Львів Коперника 11. Тел. 26-09. філія: Галицька 5. Тел. 30-32.

962 9—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 28 червня 1931. Ч. 47 (447).

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Страшні нищення церков і монастирів

Католицька преса доносить, що в Еспанії знищено до 200 церков і монастирів! Особливо завзято нищили безбожники всякі інституції оо. Єзуїтів, котрі належали до найлучших. Не пощадили й таких як великий Технічний Інститут Єзуїтів для виобразування інжинірів, майстрів і робітників в Мадриті, Інститут для робітничих дітий в Аліканте, Інститут для 300 робітників в Севіллі і т. д. Рівночасно злочинці палили й пліндрували також монастирі й інститути всіх инших мужеських і жіночих чинів та згромаджень, Домінікан, Салезіян, Сестер Пресв. Марії, Кармелітів, Францішканів, Облятів, Марістів і т. д. Преса доносить, що підпалячам виплачувано гроші за кождий підпал з фондів, присланих большевиками.

—o—

Українська справа в анґлійськім парляменті

В лондонській палаті громад заінтерпелював пос. Сесил Мелон міністра Гендерсона, чи відомо Комітетови Трьох, що польсько-українські переговори перервані, бо польський уряд зажадав як вступного услівя переговорів, щоб Українці вицофали петиції до Союза Народів. Таке домагання булоб заперечення прав меншости і нарушенням договору, який підписала Польща. На те відповів Гендерсон: „Правительство Польщі заперечило, немовби таке услівя було поставлене. Колиб воно було поставлене, то очевидно Комітет Трьох уважавби се неможливим до приняття".

—o—

Вже не оплачується бути послом

Рада міністрів знов ухвалила зменшення посольських дієт. Ті дієти виносили колись 1310 зл., потому 1152 зл., тепер 976. Кому ізза посольства приходиться покинути инше, стале заняття, тому очевидно бути послом вже не оплачується, бо життя в Варшаві дороге, а й родині в краю треба щось оставити на життя.

—o—

Слово до молоді

Часто молоді хлопці в часі вакацій забавляються стріляннням до птиць, навіть не думаючи, яку шкоду роблять в той спосіб цілому краєви. Так само шкідливе і непотрібне ломання молодих дерев. На охорону природи звернено вже в инших краях остру увагу. Нпр. в Італії за вибрання гнізда карають гривною від 2.000 до 30.000 лірів, а коли виновник малолітний, то платить за нього батько. Та лучше ніж кара охороняє природу свідомість, що нищення природи се шкідлива річ.

—o—

Шалена скорість

За 100 мінут з Берліна до Гамбурґа.

Т. зв. „Шиновий Цеппелін" (Шіненцеппелін) інж. Крукенберґа перебіг на шинах зелізниці з Берліна до Гамбурґа (270 км.) за 100 мінут. У ваґоні були крім Крукенберґа ще два инші інжиніри, 2 монтери, оден кондуктор і жінка Крукенберґа. Зужито 183 літри топлива. Подорож відбулася без ніякої пригоди. Публика з ентузіязмом витала шалений ваґон, котрий летів так скоро, що за пару секунд зникав з очий.

—o—

Розстріли „в честь" революційних заворушень

Відділи ДПУ розстріляли в Ленінґраді коло 100 осіб, в тім числі 40 офіцирів б. царської армії. Прочі 30 це лікарі, інжиніри і духовні. Розстріляні офіцири належали до тих полків ґвардії, які брали участь в здавлюванню робітничих заворушень обухівської фабрики 1901 р. Сего року припадає 30-ліття тих заворушень. Большевицька влада вирішила, що „найліпше" вшанує память сих заворушень — крівавою екзекуцією над офіцирами ґвардії. (АТЕ).

Новий „невозвращенєц"

Парижський „Журналь" доносить, що дир. торговельного представництва совітів в Парижі Довгалевський, братанок совітського амбасадора в Парижі перейшов до протибольшевицького табору б. радника радянської амбасади Бесядовського. Він рішився на цей крок у відповідь на наказ повороту до Москви. Довгалевський заповів оголошення ревеляцій про таємниці большевицького торговельного представництва в Парижі.

Ґенеральна Капітула Чина Св. Василія Великого

В добромильськім монастири відбуває свої наради від 23. с. м. Ґенеральна Капітула Чина св. Василія В. На ті наради приїхали також настоятелі місій оо. Василіян в Канаді і Бразилії. Найважнішою справою буде вибір найвисшої управи Чина, т. є. Архимандрита, його трьох дорадників і секретаря.

Яке буде літо

Метеорольоґи предсказують, що місяць липень буде на загал теплий і ясний, з виїмком перших днів. В другій половині липня буде велика спека з сильними бурями. Серпень буде в першій третині горячий, відтак дощевий. Вересень буде до половини дощистий і холодний, відтак теплий і ясний. На загал се літо не буде горяче, гарна погода буде переважати.

——o——

НЕ ЗАБУДЬ ПЕРЕД ВИЇЗДОМ НА ФЕРІЇ ВІДФОТОҐРАФУВАТИСЯ В ФОТОҐРАФІЧНІМ АТЕЛІЄ

18–25 „Venus" 883

ЛЬВІВ, Академічна, 24. тел. 38-08, де одержиш фотоґрафії правдиво артистичної вартости.

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ
і складайте свої ощадности
В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 47-?
на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадности. Найнища вкладка зол. 5.— місячно.

ПРАВДУ ПИШЕ

Слабкість католиків супроти нищення церков і монастирів. Причини тої слабости і як се змінити.

Визначний угорський Єзуіт о.Адальберт Банґа оповістив на сю тему статтю в „Шенере Цукунфт" такого змісту:

Вже Мукерман слушно сказав: Якеж се соромне для такої світової сили як католицизм — безсильно дивитися на події в Еспанії... До того додамо: І на переслідування Церкви в Литві, в Мехіку, у Франції, в Португалії та в цілім ряді инших країв по обох берегах океану. Як се можливе, що коли десь щось станеться одному жидови, то цілий світ кричить про варварство і некультурність, а т. зв. „світова сила" католиків мусить зносити все: убийства, грабунки, підпали, святотацтва, лайки і клевети... Та „світова сила" показується нездібна навіть першому ліпшому мінісрови приперчити його охоту до переслідування Церкви.

Що більше! На наших очах відбуваються не тільки поодинокі вибухи переслідування, але йде вже постійна революція проти всего, що тільки пригадує Бога й релігію. Поступає і кріпшає ненависть до Христа. Наш світ і наша культура масово відступає від християнства. А все те м у с и т ь доводити до переворотів і переслідувань.

Чомуж католицизм не може запобігчи тому? Чому він не в силі здобути собі бодай такого впливу на маси, який мають такі малі ґрупи як жидівська або масонська? Се питання зимагає основного розгляду.

І тут стає перед нами заздрище питання: Чи світовий католицизм становить сегодня соціяльну єдність? Таку, якою він був у середновіччі? Бо без єдности нема не тільки одностайної діяльности, але неможлива ні спільна воля, ні програма. Чи світовий католицизм се тільки абстракція, збірне поняття, тільки льоґічна єдність таксамо віруючих одиниць? В такім випадку можна від нього очікувати поодиноких менших і більших діл, навіть у міліонових числах, але нема що ждати від нього на діла, які надавалиб напрям тому, що діється в світі: тоді католицизм був би вправді квасним тістом, але не воюючою силою.

Та се річ певна, що католицизм представляє не тільки ідеальну, льоґічну єдність. Адже він становить світову Церкву, котра має кріпку єрархічну орґанізацію. Тому його й подивляють навіть некатолики. Одначе та церковна орґанізація не становить іще сили в значінню суспільнім, горожанськім, бо Єрархія й уся внутрішна орґанізація відноситься передовсім до управильнювання внутрішнього, релігійного й морального життя людий. На суспільне, публичне життя має вона тільки вплив посередний, через вишколення поодино-

ких душ. Всякі зовнішні підприємства і праці, потрібні для охорони релігійної свободи, як пресу, літературу, науку, фільм, радіо, політику, суспільну організацію, економічну допомогу і т. д. оставляє церковна організація ініціятиві одиниць. Вона робить се нарочно, бо має з того великі вигоди. Колиб поступала інакше, то се накладалоб на Єрархію невигідну відповідальність і вязалоб свободу рухів діяльних католиків. Одначе наслідок такого стану річий показується в недостачі суспільно-культурної єдности фронту і в недостачі єдности організації; а колиб така єдність була, тоді католицизм був би світовою силою.

Возьмім для прикладу область преси і звідомлення. Від десяток літ лунає клич, щоби створити католицьку централю для виміни інформацій. І нічо з того не виходить, бо нема нікого, хто мав би компетенцію, почуття відповідальности, волю і покликання в ціли управильнення сеї справи. І тому доходить до таких аномалій, що пр. в Мехіку два роки тревали переслідування катол. Церкви, заки катол. преса в Европі, одержала про те вісти! А щойно в третім році почалися протести проти вимордовування католиків... До того треба знати, що з протестами, які заворушують публичну опінію в світі, рахується навіть такий уряд, як СССР. Та серед католиків нема нікого, що порушував би католицизм як соціяльну організацію. І тому світовий католицизм стоїть під оглядом організованости, рухливости і мобілізаційної здібности навіть позаду такої маленької організації як „Аліянс Ізраеліт“*).

Чи є з того всего який вихід? Здається, що він є в Катол. Акції, як її Папи організують в Італії. На ґрунті тої акції моглаб повстати також установа для зорганізування католиків всіх країв світа до спільних підприємств, як соціяльної сили. Не треба забувати того, як скоро змінилася на лучше ситуація католицизму в тих краях, де католики розпочали організуватися під оглядом соціяльним і політичним, нпр. в Німеччині, Швайцарії, Голяндії й Анґлії. А як довго католики були там тільки церковною спільнотою, так довго ліберальна влада робила з ними дослівно що хотіла. Якже зміниласяб ситуація світового католицизму, якби він виступив як офензивна і дефензивна, зорганізована соціяльно рухлива сила!

---

*) Подібно як в области преси є між католиками також в области економічній. Перед кількома роками виринув в Римі проект лучшого забезпечення і використання майна монаших Чинів. Всі Чини малиб получитися в одно акційне Т-во з тим, що кождий дальше свобідно завідувавби своїм майном. Отже в практиці все осталоб як досі, тільки наступилаб важна юридична зміна, бо жадна держава не моглаб відбирати майна Чинам тому, що воно юридично належалоб до Міжнародного Акційного Т-ва. Така злука уможливилаб фінансову поміч. Такий плян предложив один великий банк в Лондоні. Та Чини ізза деяких сумнівів того пляну не приняли, хоч се річ ясна, що виконання такого пляну далоб величезні користи і самим Чинам і Катол. Акції.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний

„LOTOS“, **ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.**

над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.**
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 4—30

Всі, що шукають себе і люблять себе, закутім в кайдани; вони повні жадоб і повні гризот (Тома Кемпійський, III, 32, 1.).

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: „НОВУ ЗОРЮ“, „ПРАВДУ“, „БЕСКИД“.

ПО ЗБОРАХ „ПРОСВІТИ”

КІЛЬКА СПОСТЕРЕЖЕНЬ І ДУМОК.

В „Н. Зорі“ подано досить докладний звіт з останніх Заг. Зборів „Просвіти“. Зі звіту та з ходу дискусії видко, було, що „Просвіта“ переходить важку внутрішну кризу і то однаково, матеріяльну й ідейну. З обох тих причин були на Зборах різкі розходження між Голов. Виділом з одної сторони та Ревізійною Комісією і переважаючою більшістю дискутантів на заг. зборах з другої сторони. Одначе на перший плян в дискусії, як повиноб було бути, не висунулася освітна ділянка, але матеріяльна сторона Т-ва, ясніше кажучи — небувале і постійне обдовжування майна „Просвіти“, якого допускався попередний Гол. Виділ. На зборах мали зібрані небувале досі видовище — основне розходження між звітом про господарське положення члена Голов. Виділу п. інж. М. Творидла і звітом голови ревізійної комісії, сеніора наших діячів д-ра Костя Левицького. Інж. Творидло в спеціяльно спрепарованім рефераті всіма силами намагався переконати збори, що жадна катастрофа „Просвіті“ не грозить і все, що Гол. Виділ робив, було добре, мимо того, що обдовження „Просвіти“ по день 22. VI. 1931 р. виносить 566.461 зол., т. зн. 63.640 долярів. Зовсім іншої думки була ревізійна комісія. Голова ревізійної комісії просто таки заявив і кілька разів підчеркнув, що Т-ву грозить фінансова руїна, коли Голов. Виділ не припинить дальшого обдовжування майна Т-ва і не зменшить видатків до фінансової спроможности Т-ва. В такій атмосфері розходжень у верхах Т-ва почалася дискусія над звітами. Заг. Збори більше повірили даним ревіз. комісії і не щадили Виділови критики. Та, на жаль, Збори ніяких зарадчих середників не видвигнули, крім деяких нереальних проектів. Чому? Бо деж був час до зрілої застанови і розваги, коли 1) звіт з діяльности розіслано дуже пізно. Не було часу звіту перестудіювати й обговорити по філіях. 2) Звіт і білянс зроблено чомусь лиш до 30. червня 1930 р. 3) Касовий звіт з діяльности уложений так загальниково і неясно, що в нім не легко зорієнтуватися.

Просто, годі зрозуміти, чому Виділ так пізно розіслав звіт. (Ми одержали звіт на 2 дні перед Зборами. — Ред. „Н. З.“). Се просто унеможливило загалови членів застановитися і передискутувати вдома діяльність Т-ва. Далі Виділ ні на Зборах не вияснив, ні в звіті не подав, чому звіт з діяльности і касовий предложено лиш по 30. VI. 1930 р. Чейже нічо лекшого і раціональнішого, як подати було звіт бодай по кінець 1930 р. Або було пересунути збори на липень і подати звіт по кінець червня 1931 р. В початках липня, як відомо, селяни мають перед самими жнивами більше вільного часу. Вкінці щодо 3-го заміту, то з притиском треба ствердити, що так касовий звіт, як і звіт з діяльности дуже загальниковий і недокладний. Тому не дає належного образу. Пр. не подано в нім скільки чиншу приносить каменица „Просвіти“, яку платню дістають урядовці централі, чому Милування не приносить приходу, скільки було поїздок люстраторів на провінцію і які дієти діставали. Чому Гол. Виділ дальше видає журнал „Життя і Знання“, коли він змістом за трудний для загалу членів і дефіцитовий і т. п. Всі такі і тим подібні справи повинні мати окремі докладні позиції, які давалиб докладний образ стану річий і не давали приводу до ріжних здогадів і припущень в роді тих, про „надмірні платні урядовців“. Інж. Творидло з такими закидами полагоджується у своїому звіті загальниково і не підпирає свого опрокинення цифровими даними.

Присутні на Зборах слушно були занепокоєні заявою през. Децикевича, що внесення ревіз. комісії щодо припинення обдовжування майна Т-ва і введення засади самовистарчальности виділ „Пр-ти“ може приняти лише в теорії, бо в практиці це неможливо в освітнім товаристві. Ся заява перетолкована на простішу мову значить, що Виділ дальше буде обдовжувати майно і ніяких ощадностий не думає вводити. Інж. Творидло у своїм звіті так і заявив, що Гол. Виділ добре робив, коли з таким розмахом обдовжував „Просвіту“ тому, що провід Т-ва бачучи мітичний „запал мас, давав їм більше ніж дозволяють фонди, бо — мовляв — народ це верне... І затягано довги в повній вірі, що народ піддержить...“ Таке говорить з емфазою інж. Творидло, по фаху — економіст.... Словом, кажучи санаційним терміном, була „радісна творчість“ в повнім розгарі, аж дійшло до понад пів міліона золотих довгу, з обіцянкою, що й дальше те саме будуть робити... І це говориться в тім часі, коли всі інституції, суспільні й економічні, уряди всіх держав, під натиском загально-світової економічної кризи переводять якнайдальше йдучі ощадности й обмежують видатки до мінімум.

Не знати також, чим пояснити сей факт, що Гол. Виділ не предложив на зборах пляну дальшої освітної діяльности. Таж це одно з найважніших завдань Виділу. В такім разі треба хіба припустити, що Виділ у тій области не мав нічо сказати зборам, і немає ясно очерк-неного пляну освітної праці, відповідно до теперішних обставин. А шкода, бо теперішне положення нашого народу вимагає більше ніж коли доцільної освітної діяльности, приміненої до теперішних обставин.

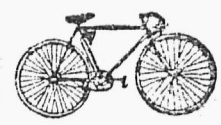
М. і. не обговорено ні на зборах ні в пресі — дуже важної справи підготовки освітних робітників. Бо треба вже раз здати собі справу з того, що в теперішній стадії освітної роботи серед широких мас не можна вже вести освітної праці доривочно, некваліфікованими і принагідними людьми. В нас освітні робітники, які обрали собі це заняття як фах і спосіб прожитку, це головно люди, які не могли або переважно не хотіли покінчити якихнебудь студій. Це переважно елемент менше вартісний і до освітної роботи ні теоретично ні практично не підготований. І саме брак відповідних, теоретично і практично підготованих людий до просвітної діяльности — ось головна і найважніша причина, що діяльність „Просвіти“ і в центрі і в краю шкутильгає. За границею і в наших сусідів Поляків просвітну діяльність серед дорослих ведуть на наукових підставах люди, що перейшли відповідне теоретичне і практичне приготування. Те саме треба і в нас зробити, бо це головна передумова успішної діяльности на будуче. І тому треба було обмежити видатки на всі інші потреби, а довести до того, щоби повстав Освітний Інститут, котрий виобразувавби фахових освітних робітників. Нема чого скидати вини за невдачу в тій справі на громадянство, як це робить Гол. Виділ у своїм звіті. При належній увазі і праці зі сторони Гол. Виділу найшлисяб у загалу і зрозуміння й потрібні люди та фонди.

Вкінці ще одна заввага. Просвітна діяльність серед дорослих нормально повинна зачинатися в першій мірі від ліквідації неписьменности. Не поможуть жадні гарні проекти, коли маса в 30—40 проц. не вміє читати і писати. І де такий стан істнує, там самозрозуміло, головний натиск в освітній роботі треба положити саме тут — на винищення неграмотности, цеї ганьби XX століття. Тимчасом в останньому звіті з діяльности „Просвіти“ ся справа займає нецілу одну сторінку. Комісія для поборювання неписьменности на протязі півтора



МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телєфон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.



РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTOR
від 190 зол.

959 5 25

року відбула три засідання. Мовляв, майже нічо не зроблено в тій справі тому, бо на перешкоді стоять адміністраційні і шкільні власти, які з правила не дозволяють на ведення курсів для неграмотних, мотивуючи це тим, що вони загрожують прилюдній безпеці. Делеґація „Просвіти“ переговорювала в тім часі з львів. шкіл. куратором два рази безуспішно, бо „шкільна влада годиласяб на ведення сеї акції своїми кваліфікованими силами (учителями без ріжниці національности) та після згори уложеного пляну“ (Гляди Звіт з діяльности стор 44). Одначе це справа занадто важна, щоб заходи у влади в тім напрямі обмежувати лиш до дворазової інтервенції на протязі півтора року. Без сумніву, це справа складна і трудна до розвязання. Хоч вона по суті аполітична то до неї підходять з обидвох сторін з політичного становища. Що держава хоче мати запоруку, щоби на курсах не ведено шкідливої державі роботи, це в даних політичних обставинах зрозуміле. Тому вона хоче мати контролю над курсами. Що державні власти засадничо не ставляться ворожо до таких курсів, се видно хочби з того, що всеж таки у звітовому році відбулося 121 курсів для неграмотних, а в деяких філіях улаштовано їх навіть показне число (Борщів 11, Львів-місто — 10, Підгайці 7, Галич 6). Отже що ліпше, чи позволити масам дальше тонути в темряві неграмотности, чи відповідним поставленням справи довести до співпраці у ліквідації неписьменности між шкільною державною властю і „Просвітою“? Хто не стоїть на специфічно українськім становищі „або всьо — або нічо“, — для того відповідь на це питання ясна. Отсю чи не найважнішу справу в освітній ділянці повинен взяти під розвагу Гол. Виділ. Нею повинно близше зацікавитися на місцях і наше духовенство й учительство і то навіть у власнім інтересі.

Та найважніше з усего, що все треба підчеркувати, се видавання такої літератури, яку міг би читати як найширший загал і яка становилаб трівкий вклад у нашу культуру. Якраз тим выросла „Просвіта“, видавши до війни великий ряд популярних книжочок і ряд наших клясиків. Велика пора відновити ту хосенну діяльність. Фонди на неї можна мати з обмеження величезного календаря на менший (календар має лиш однорічне значіння). А в ще більшій мірі можна ті фонди зискати з застанови нікому непотрібного журнала, на котрий річно видає „Просвіта“ коло 70.000 зл. Друкарні на провінції тепер дуже дешеві, нпр. друкарня Шпильки в Яворові печатає книжочку на 40 ст. 16⁰ в 4.000 прим. за 380 зл. Поділіть суму 70.000 через половину на гонорарі й на друк, а побачите, яку гарну серію книжочок могла би „Просвіта“ вже за один рік видати. Чомуж сего не робиться?

Член „Просвіти“.

Як довідуємося з автентичного жерела, Гол. Виділ „Просвіти“ має в найблищім часі приступити до видавничої діяльности на більшу міру. — Ред.

——o——

Зі Скальського Деканату

Зібрані з нагоди Собору деканату Скальського дня 25. V. с. р. в Борщеві заявляємо: В справі Тов. „Просвіти“ і „Рідної Школи“ стоїмо свідомо за домаганням нашого Преосвященного Епископа, Ексцеленції Григорія. Ті товариства повинні строго берегти католицького світогляду народу, коли не бажають розбиття і повного занепаду того народу. Рівнож осуджуємо становиско тих часописів, котрі в пристрасний спосіб підкопують повагу Епископату, а з окрема під сю пору нашого ВПреосвященного Кир Григорія, вводячи тим заколот, утрату авторітету і віри в народі, в слід за чим його загладу.

о. Ів. Вальницький, о. Т. Атаманюк, о. В. Ковч, о. Й. Кришталович, о. С. Гребенюк, о. Дмитерко, о. Островський, о. Василик, о. Деревянко, о. Тарнавський, о. Луцик, о. Дроздовський, о. Царук, о. Казновський, о. Кравич, о. Ольшанський, о. Антонович, о. Гуньовський, о. Курдидик, о. Оробець.

Богато людий, коли не могли виявляти свойого патріотизму ненавистю, шовінізмом проти иншого народу, швидко скінчилиб зі своїм патріотизмом (Масарик).

Галицька Соціялістична Радянська Республика

III.

Перші частини червоної армії, що вступили на галицьку землю, привитали її окликом: — „Да здраствуетъ свободная Галиційская Рассєя“. Таку відповідь дали на привитання делеґатів від населення Тернополя. Отже вони ішли на те, щоб Галичину завоювати для Росії, а не на те, щоб її „визволити“. Отже й поводилися вони як в окупованій країні. Затонський і його „уряд“ пальцем не кивнув, щоб якось облекшити долю галицького населення і вкоротити самоволю червоноармійців та всякої голоти. Вправді заборонено реквізиції і за кожду річ „треба було“ платити, але не платили, рвали даром. А коли хто і платив — то платив большевицькими грішми і то „по максимальних цінах“, які установили большевики. А се не мало практичного значіння, бо большевицькі гроші були звичайним папером без вартости.

Організація влади на місцях велася після большевицьких зразків. Таксамо й організація верховної влади переводилася на підставі большевицького законодавства. Державним гербом галицької радянської республики була пятираменна звізда з серпом і молотом, прапор червоний. Урядовою мовою була в теорії мова українська, поруч з нею рівні права мали мови польська і жидівська. Для нас було дивним, що в конституції Г.С.Р.Р., ні взагалі в жадній заяві уряду ніде не було згадки про границі галицької республики. Уряд не турбувався цею справою і взагалі не допускав дискусії про питання границь. Для нього не було потреби підіймати таке питання, бо — як потому виявилося, — Г. С. Р. Р. мала характер тимчасовий: вона мала бути прилучена до радянської Польщі. Її уряд на чолі з Мархлевським в той час перебував у Минську і ждав, щоб червона армія заняла Варшаву, куди мав перенестися.

Радянський уряд Польщі перегово-

З ВАКАЦІЙНИХ НОВЕЛЬ

СКАЖЕНИНА В ПОЇЗДІ

Павло і його молода жінка Нішет шукали місця в вагоні, де нема нікого, бо бажали бути самі. Перейшли здовж усього поїзду на стації Бордо-Сен-Жен. То був поїзд, що їхав прямо в Париж. Ледво вкінці найшли порожну переділку, при самій льокомотиві. Увійшли й тарно розмістилися.

Начальник стації щойно мав дати знак, щоб поїзд рушив. В цей мент один старий пан скочив у їх переділку.

Цей старий пан забув зачинити двері від воза. А зараз за ним стара пані та її дві дочки, а за ними двох старшин 76 полку скоро ввійшли у вагон.

— А то маємо щастя! — сумно промимрила Нішет. А я так тішилася, що будемо самі.

— Прокляті влізливці, прошептав Павло сердито. — Чиж не могли влізти в який інший віз! А то прийдеться тріснути з муки!...

Ш... ш... ш... Поїзд рушив.

Павло зітхнув і вдруге каже:

— А то прийдеться тріснути з муки!..

Нараз ударився в чоло. Махнув рукою, мовби бажав сказати:

— А що там не булоб!

Вигідно вмістився на сидженню тай каже вголос:

— Егеж, гидка собака!

Нішет глянула на чоловіка стрівожено. Но, но, що значить ця лайка Павла. До кого відноситься ця собака?

— Проклятий Бельзебуб, продовжав Павло, проклятий Бельзебуб! Заплатив на полудні за пса сто франків, а він нечайно сказився по пяти хвилинах. І не минуло й пять хвилин, а він мене вкусив. Е, брате, це велика напасть!

Нішет додумалася, куди її чоловік змагає цим підступом. Зробила поважний вид.

— Справді, любий мій, справді, відповіла вона немов жаліючи його, це велика напасть. Та не бійся так дуже. Скаженину можна вилічити. Впевняю тебе, вилічують...

Павло зітхнув глибоко:

— Вилічують, вилічують? А може мене вже не вилічуть?

Чиж стара пані й її дві дочки мали намір їхати в місцевість Віпа (Жіронда, 900 мешканців)? Це мало правдоподібне. Коли сіли в поїзд, говорили:

— Не знати, чи вийде батько по нас, як приїдемо завтра рано в Париж?

Не пройшло й тринацять хвилин, як виїхали з м. Бордо. Віз спинився на малій стації Віна, а вони скоренько зібрали свої клунки й висіли.

Ш... ш... ш... Поїзд рушив знову.

Не пройшло й пять хвилин, як іде.

Щоби звернути увагу співподорожних, Павло почав кашляти.

А зараз за тим став сильно вдаряти долішньою щокою об горішню.

Нішет неначе злякалася:

— Що з тобою, любий мій? — закликала.

Павло на те:

— Щось, чого я досі ніколи не відчував... Зуби мене сверблять. Ясна бо-

КОСМЕТИКА, ПОКОСТИ, ЛЯКЕРИ і т. п. поручає найкориснійше **Альойз Гибнер** ЛЬВІВ, Ринок 38. 972 3-4 Тел. 25-13.

рює з радянським урядом Галичини в справі спільної акції проти білогвардейської Польщі. Від імени галицького радянського уряду ті переговори вели в Минську: Михайло Баран і Нестор Хомин. Врешті прийшли вістки, що на домагання польських комуністів московсько-большевицький уряд згодився на прилучення Галичини до радянської Польщі. Тому галицький „уряд“ мав працювати в контакті з польським радянським урядом і виконувати його директиви. В тім дусі відповідні інструкції дійсно отримав Затонський і відразу змінив курс в користь польських комуністів.

Ми скоро відчули, що в Галичині будується Польща, не Україна, хоч іще нічого не знали про прилучення до Польщі. В цій справі не оповіщено жадної декларації, вона мала бути проголошена щойно тоді як буде „звільнена“ ціла Галичина і Польща, як на їх землях закріпиться радянська влада. Покищо галицький радянський уряд мав працювати „в контакті“ з радянським урядом Польщі. В дійсности галицький „уряд“ став звичайною експозитурою польського радянського уряду — так як харківський російського...

Про все те ми довідалися зовсім випадково. А сталося це так: В комісаріяті військових справ працював б. сотник С. С. Курах, котрий був дуже подібний до одного з особистих секретарів Затонського. З Минська приїхав звязковий, галицький комуніст Барчук, котрий привіз інструкції для Затонського і листи від Барана й Хомина. Саме в той час Затонський був дуже занятий на засіданню комісаріяту і Барчук привезений матеріял хотів передати через котрогось з секретарів. Десь навинувся Курах і хтось вказав на нього — як на секретаря Затонського. Барчук в добрій вірі привезені письма й інструкції передав Курахові, а той очевидно заінтересувався їх змістом і щойно потім це якось передав особистому секретарю Затонського. Того самого дня вечером в помешканню Кураха зібралося кілька старшин, що працювали в ріжних установах і він поінформував їх про зміст тих листів й інструкцій, які так наглядно свідчили про зрадницьку політику большевиків. На цій нараді були присутні: Конар, Паліїв і Козоріс.

(Далі буде).

Чи Ви вже відновили передплату?

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

Релігія й політика*)

в) Можна одначе почути, що всяка усвідомлююча праця на ніщо не придасться і що мимо зусиль в тім напрямі велика маса робітників і так піде до соціялістів. Отже щодо сего ми вже сказали, що де заходить положення направду примусове, там наука християнської моралі толерує зовнішну приналежність до соціялістичної партії, при збереженню потрібної обережности. Де натомість не заходить примусове положення, там приступлення до соціялістів є і буде недозволене. З передбачування, що мимо нашого усвідомлювання люди й так підуть до соціялістів, зовсім не виходить, що ми не маємо обовязку говорити правду там, де грозить небезпека для самих основ віри, Церкви й держави.

Свій обовязок маємо сповняти без огляду на се, чи люди нас слухають чи ні. Очевидно, коли священик переконаний, „що з причини теперішної економічної скрути і суспільного утиску робітники можуть бути лиш соціялістами“ („Neuland“ IV, 6—8) і коли соціялдемократію уважає одинокою правдивою заступницею робітничих інтересів, а праці християнських партій й організацій просто не бачить, — то не дивота, що релігійне усвідомлення про партійну приналежність осягає висліди якраз протилежні тим, як ми сподіваємося. Треба бути справедливим не лише для соціялдемократії але й для інших організацій.

2) Одначе, так говорять, робітники не тому приступають до соціялдемократичної партії, що їм подобається її фільософічний матеріялізм та її протирелігійна агітація, але тому, що від неї сподіються висвободження зі страшної економічної нужди. Не з ворожости до Церкви й релігії, але задля економічних і суспільних користей, які обіцяє їм і виборює для них соціялдемократія, богато католицьких робітників й урядників перейшло і переходить до соціялдемократичної партії. Впрочім та партія в своїй програмі має не лиш невластиві цілі, але також і такі домагання, на котрі можна згодитися цілим серцем і підписатися під ними.

Все те правда, або принайменше може бути правдою, одначе не позволяє ще добровільно приставати до соціялдемократії, ні не зміняє нашого пекучого „або — або“.

Тільки католик, котрий вписується до соціялдемократичної партії, відріжняє між слушними і неслушними жаданнями соціялізму. Тільки католик узнає слушні а відкидає неслушні жадання. Тільки католик згоджуючись на слушні економічні цілі соціялдемократії, осуджує її протицерковну роботу. Натомість сама соціялдемократична партія сих річий на жаль не відріжняє. Вона не знає ріжниці між релігійними і нерелігійними товаришами. Там не говориться до одних: „Ваші гроші і ваші голоси йдуть лиш на боротьбу за поліпшення економічного положення робітника“, а до других: „Ваші вкладки і ваші виборчі картки помагають нам також в боротьбі з Церквою“. Хто записався до соціялдемократичної партії, той платить і голосує на цілу партійну програму, отже також на боротьбу з Церквою й релігією. Звідси кождий товариш, чи він має ще Бога в серці, чи не має, стає в соціялістичних рядах, що борються з вірою і християнською моральністю, йому не вільно обмежити своєї участи лиш до чисто економічних стремлінь, бо партія уживає його до переведення цілої своєї програми, чи він того хоче чи не хоче. Слушно пишуть німецькі епископи у своїх вказівках, що не можна вступати до ворожих Церкві організацій і тоді, колиб навіть „ся чи інша партія крім цілий негідних мала також декотрі цілі слушні і добрі, або навіть колиб декотрі з них старалися помалу дещо наблизитися до Церкви. Бо доки якийсь напрям, якась партія має науки і завдання незгідні з наукою і правами Христа і Церкви, доти до неї не вільно належати, бо приналежности не можна обмежити до деяких добрих точок, але кождий член мусить служити своєю особою, своїм іменем і своєю вкладкою цілій програмі і тимсамим також стремлінням ворожим Церкві“. (Диви „Paulus“, t. I, 2 і 3, ст. 85).

*) Гл. „Н. Зоря“ чч 10—46.

У нас національність стала чисто абстрактною тямкою. Такою абстрактною, що в ній не видно змісту. „Добрий Чех“, „патріот“ і т. д. стало „ентіт'аляг“ (тим, що за щось уважається). Не думають над тим, що тільки „Чех“ се фікція, бо кождий Чех се також батько, дитина, приятель, урядник, адвокат, учитель. Коротко: Добрий Чех той, хто морально й розумно працює (Масарик).

лять, дуже болять! Здається мені, що я більше не володію моїми щоками!

— Спокійно, Павле, спокійно, дорогий мій! Спокійно...

— Спокій! Нема його! Спокій! Ти не знаєш, що я відчуваю. Ах, Боже мій... дай мені скоро гризти щонебудь... що хочеш... Куряче стегно... або крило... дорога Ніні, велике крило!... Інакше гар!... гар!... Чую, що мушу когось укусити. Гарр, гарр, гарр!

Щоб ці два старшини хотіли їхати в Сен Лю (Жіронда, 663 мешканців), це мало імовірне. На блюзі їх одностроєю можна було прочитати число 76. А 76-й полк стояв у Парижі.

Та в двацять пять хвилин, як лишили стацію Віна, коли поїзд спинився на малій стації Сен Лю, ці старшини скоро взяли свої шаблі й висіли.

Ш... ш... ш... Поїзд рушив знову.

Тільки ще старий пан супротивлявся хитрощам Павла і Нішети.

Павло умисно, зручно, рішено вдавав пів години, що чує потребу кусати. Все дарма! За цеї пів години віз зупинився в Прійпурі, в Тіні та в Годіляку. Ні в Прійпурі, ні в Тіні, ні в Годіляку старий пан не рушився з місця.

Павлові було ясно, що цей старий твердо рішився остати в їх возі аж до Парижа. Простягнувся невеселий на сидженню напроти жінки, післявши жінці пальцями поцілуя. Хотів спати.

Почав уже дрімати, як старий пан підвівся й нахилився над ним:

— Пане, простіть, що докучаю вам... Чи можу прохати в вас одної відомости?

— Можете, пане, можете... — промимрив Павло позіхаючи.

— Ось що, пане! Коли я гаразд розумів, ви недавно казали, що вас укусила скажена собака?

— Так, пане, так.

— Ви певно їдете в Париж, щоб вас оглянули в Пастеровому заведенні.

— Егеж, пане, егеж.

— Отсе й гарно, пане, відповів старий пан — ви мені без сумніву можете зробити одну малу прислугу. Бо й я їду в Париж, щоб мене ці панове оглянули в Пастеровому заведенні. Я прохавби вас сказати мені, коли знаєте, в яких годинах приймають у тій славній клініці при вулиці Діто.

Павло зірвався.

— Що?... що?... ви... ви... ви їдете в Париж... щоб вас оглянули ці панове з Пастерового заведення?

— Ах! Так, ах, та-ак! Це дуже сумне... І мене зустріло те, що й вас! Сьогодні рано вкусив мене Бісмарк, мій собака! Бісмарк сказився. Думаю, що й я сказився!

Він на хвилинку замовк. А потім став голосно вдаряти долішньою щокою об горішню.

— Тяжко мені! Тяжко мені! Ох! Тут є!... Ох, Боже мій, як мене болять ясна, страшно болять. Ох, ох... як мене зуби сверблять. Проклятий Бісмарк! Ох, ох, ох!... Гарр, гарр, гарр! Хочу вже кусати...

Щоби пропустити другий поспішний поїзд, їх поїзд зупинився на отвертому шляху між Робенвій і Англілям.

Павло й Нішет швидко зібрали свої клунки й серед ночі вискочили з воза.

А старий пан вибух тоді сміхом.

К.

—o—

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ВСЯКОГО РОДА
931 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 12-12
Спілка з обмеженою порукою.
ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Пастирський Лист епископа Йосафата Коциловського до батьків і матерей про потребу виховання синів до духовного стану. — До вас, Батьки і Матері, відзиваюся сьогодні у преважній справі. До тих споміж вас, що посилаєте синів до середних шкіл, яких сини покінчили ґімназію і склали іспити зрілости. Вони тепер переживають важну хвилю, рішаючу нераз на ціле життя для вашого і їхнього щастя. Може у вашого сина на дні душі жевріє іскорка покликання до духовного стану, але покуси молодечого віку, погубні кличі, а надівсе вплив злих людий не дозволяють їй спалахнути в огонь любови і посвяти для Христа, в рішучу і тверду постанову стати священиком. В таку хвилю рада батька і матері може зробити найбільше. І тут моя просьба до вас: Поможіть вашій дитині побороти сумніви і хитання! Якщо бачите в ній зерно святого покликання, не придавляйте його, а добрим словом, радою і заохотою утверджуйте їх в постанові вибрати високе звання Христового священика. Вправді священичий стан не те, що світське звання, бо заки хтось йому посвятиться, мусить бути покликаний від Бога окремою ласкою, як це сам Божественний Спаситель виразно зазначує: „Не ви мене вибрали, а я вибрав вас і настановив вас, щоби ви ішли і плід принесли і плід ваш перебував“ (Іо. 15, 16). Як колись Спаситель вибрав собі на апостолів людий, яких сам хотів, по своїй святій волі, не зпоміж знатних сього міра, а з посеред ними погорджених, але чесних і побожних кругів народу, зі середовища здорового духом і тілом, таксамо і сьогодні кличе собі Ісус своїх служителів окремою ласкою переважно з чесних і побожних християнських родин, синів родичів, які замолоду вповівали в своїх дітей духа молитви і страху Господнього та вщіплювали в їхні молодечі серця любов і пошану до знеслого звання священика. Побожні батьки і матері бувають найчастійше посередними чинниками між Богом і своїми синами в ділі подавання ласки покликання до священичого стану. Це по правді знак великого благословенства від Бога для вас, якщо ваш син стане добрим священиком. Цю ласку вимолюють часто побожні родичі для свойого сина і одержують її в нагороду за чесне власне життя і за релігійне виховання своїх дітей в католицькім дусі. Та шлях від хвилі, коли у вашої дитини проявиться перший раз охота стати священиком, до степенів олтаря є далекий і тяжкий. Неодин з ваших хлопців в перших роках науки на шкільній лавці, заявляв бажання стати слугою Христовим. І раділо тоді ваше батьківське серце. Вже тоді бачили ви духом вашого сина при престолі у своїй рідній церковці, як приносив Богу жертву за вас і вашу рідню, ви немов чули його милий голосок і росла душа у вашій груди. І ви не жаліли ні труду, ні гроша, щоби тільки здійснилися ваші побожні мрії. Але пішов рік за роком, а тут ваш син мов не той став: вже інші в нього думки й інші життєві пляни. Заведені надії витискають смуток на лиці батька і неньки, бо святий вогонь ласки покликання до священства здається наче вигас зовсім в душі їхньої, недавно ще так многонадійної, дитини. Наче викрав його хтось з молодечого серця. Та ні, не викрав! Се ворог чоловік прийшов в ночі і насіяв кукілю на дозріваючій нивці. Він не вирвав з корінем киненого самим Спасителем здорового зерна, тільки його насильно придавив. На дні молодої душі тліє далі іскорка святого покликання, якій можуть помогти, щоби розгорілася, передовсім чесний батько і любляча мати. Не занедбайте зробити цього, побожні родичі, в часі літних ферій, коли на протязі довшого часу маєте біля себе вашого сина. Відсвіжуйте в ньому ласку покликання щирою радою і заохотою. Стережіть його перед лихими людьми, в яких товаристві він мігби цей скарб запропастити. Щира і постійна молитва з вашої сторони доконає решти і засіяне в діточому серці добро само промостить собі дорогу. При цій нагоді хочу звернути вашу увагу на одну річ. Усе життя священика, його думки, старання й уся праця, повинні всеціло звертатися до Христа. Дбайливість про спасення душ і служба Церкві, це його перший обовязок, а все проче, особливо таке як матеріяльний добробут і вигода життя, мусять зійти на останнє місце. Тому то, любі родичі, якщо хочете, щоби ваш син став священиком і почував себе щасливим в цьому стані, будьте чисті у ваших бажаннях. Священичий стан, це звання святе! Не годиться на перше місце ставити нічого іншого, що обезцінювалоби взнеслу службу Богу. Нехай інтенція вашої жертви буде чиста і свята перед Богом! Щасливі родичі, які віддали сина на неподільну службу Богу! Скільки надземської радости вичувається в домі, з якого вийшов молодець, прикрашений нестертим знаком Христового священика? Хто опише щастя батька й матері в день першої св. Служби Божої їхнього сина? Неодин з батьків сказав того дня слова св. Симеона Богоприїмця: „Нині відпусти слугу твого Владико в мирі...“ Так, він спокійно може вмирати, бо його син, священик, ця його жертва, не забуде ні його, ні рідні по смерти і в кождій Службі Божій буде поминати його память, по всі дні туземного життя. Я певний, дорогі батьки й матері, що найду у вас повне зрозуміння і поміч у моїх стараннях о добрих і здібних до посвяти священиків для нашої епархії. Ви стільки разів заносили спільно зі мною горячі молитви до Бога о добрі покликання до священичого стану на Кальварії та інших відпустових місцях. Я бачив і чув, що ваші молитви плили зі щирого серця і вірю, що неодин батько і неодна мати мали тоді на гадці свойого власного сина. Надіюсь, що і тепер не відмовите моїй просьбі прийти з помічю в цім богоугоднім ділі. Нераз приходите до мене з осиротілих парохій і просите: „Владико, дайте нам священика, але доброго, такого то і такого...“ Ваше серце само диктує вам, що священик має висші завдання, що той стан не то що звання якогось світського чоловіка. Причиніться самі до того, щоби до духовного семінара приходили кандидати повні духа посвяти, охочі до жертвенної служби для Христа і Його святої Церкви. Виховуйте змалку ваших дітей до того Богу милого стану, заохочуйте ваших синів, щоби в цій взнеслій інтенції вступали в мури духовного заведення. Для таких кождої хвилі отворені двері, їх там приймуть з великою радістю. Не звертайте уваги на злорадні підшепти людей, які не добро душ і Церкви, не щастя народу мають на оці, але ціли другорядні, чисто світські, часто негідні священика. Вони відраджують вашим дітям іти до Христового виноградника, насильно і підступом відтягають їх від святого престола показуючи їм якесь марне дочасне добро. Від таких держіть ваших синів здалеку, бо так Церква як і народ потребують сьогодні ідейних і повних посвяти робітників. Щасливі той батько і мати, які віддали сина на службу олтаря! Боже благословення спічне на них і мир Божий зійде на їхній дім, бо вони зрозуміли хвилю Божих відвідин і своїм посередництвом влекшили ділання ласки священичого покликання! Нехай Господь Милосерний благословить ваші побожні наміри — і в тій ціли і я, ваш Архієрей, передаю вам з глибини серця пливуче, моє Архієрейське благословення! Амінь.

† ЙОСАФАТ, Епископ.

(За „Бескидом“)

—o—

Конфлікт Ватикану з фашистами

Папа завісив дієцезіяльні комісії Католицької Акції і передав під безпосередну управу епископів. Це зарядження пояснюють як сатисфакцію для фашистівського уряду тому, що відсунено світських людий від сеї орґанізації. Таксамо пояснюють уступлення монс. Піцардо зі становища головного члена й управителя центральної католицької комісії. В доповненню до промови Св. Отця „Осерваторе Романо“ вияснює, що католицька акція в области дієцезій залежить від поодиноких епископів, а в справах загальнішої натури безпосередно від Св. Отця. Навязуючи до офіціяльного комунікату Агенції Стефані'я в справі знищення епископської канцелярії в Пріцерне, „Осерваторе Романо“ доносить, що увязнені в тюрмі справники цего нападу це жовніри фашистівської міліції. (ПАТ).

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“
можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч 1. **Основи соціольогії** . . . . 3·— зол
Ч. 3. **Спіритизм** . . . . . 2·— „
Ч. 4. **Життя св. Кирила і Методія** 0·80 „
Ч. 5. **Я. Л. Секти й сектанти** . . . 0·60 „
Ч. 6. С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси** . . . . . 1·50 „
Ч. 7 **Греко-кат. Церква.** (історія) 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: **Преса** . . . 3·00 „
Ч. 9. **Борці за Церкву Ч. І. св. Павло** 2·— „
Ч 11. Др. О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.** . . . . . 0·50 „
ч. 12. о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві** 0·60 „
ч. 13. **Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . . 0·80 „
Ч. 15. **Борці за Церкву Ч. II.** . . . . 2·— „
Ч. 16. **Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки). 0·40 „
Ч. 17. **Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення . 0·40 „
Ч. 18 **О. Назарук.** Галицька делегація в Ризі . . . . . 1·80 „

Інші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . . 3·00 „
о. Др. Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.** . . . . . 0·20 „
Др. С. Томашівський: **Десять літ україн. питання в Польщі.** . 1·50 „
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки. 1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику.** 2·00 „
О. Назарук: Роксоляна (повість) 12·00 „
О. Н. Ідеольоґічні основи Укр. Кат. Нар. Партії . . . . . 0·50 „

Хто любить батьківщину, мусить також знати, що саме він має робити. Чинна любов означає обовязок праці (Масарик).

ЛІТЕРАТУРА НАУКА МИСТЕЦТВО

Як страшно конала царська Росія

Edwin Erich Dwinger: Zwischen Weiss und Rot. Die Russische Tragödie 1919—1920. Eugen Diederichs Verlag in Jena, 1930. (Гл. 445 ч. „Нової Зорі“).

Сперва умирають восторги
А потом опасенья, надежды, —
И ужь не на что больше смотрѣть;
И прахъ наклоняется къ праху,
Закрываются вѣжды, —
И мы, мы должны умереть...
(К. Д. Бальмонт: „Смерть“. Изъ Шелли).

Дня 13. листопада, серед сильного морозу, коли велика ріка Іртиш за одну ніч покрилася ледом грубим на метер, опустив найвищий реґент Росії, Колчак, свою столицю Омськ. Виїхав 5 поїздами зі штабом і добірною сторожею. Віз із собою й останній скарб царської Росії, золоту резерву в 28 ваґонах: 28.000 пудів чистого золота.

З його виїздом Омськ зачав божеволіти. В шинках танцювали на столах нагі жінки, пяні офіцири стріляли в зеркала й били всі шиби. В цілім місті шаліла дика орґія. Зачинають висаджувати маґазини амуніції. Гук вибухів чути далеко довкруги, високо до неба бухають стовпи полуміни. Маґазини були повні амуніції, а на фронті не було чим стріляти.

Втікачів така маса, що всі села по дорозі битком ними забиті, а на шляхах навіть нічю повно людий. Нема ні що їсти, ні де спати. Вже й реквізиції не помагають.

В Новониколаївську довідалися „білі“, що побита й біла армія Юденіча, котра вже доходила до самого Петербурґа.

З утікачів, що ночували під голим небом, богато вже не вставало рано: замерзали рядами мущини, жінки, діти. Матері лежали на снігу з дітьми в руках — замерзлі.

І серед таких страшних обставин дивилися Росіяни на те, як на їх власній землі чеські леґіоністи їхали собі в поїздах, запханих всяким добром і добірними харчами, з прекрасними кіньми, з дорогими меблями. А для ранених Росіян не було ні поїздів, ні харчів — і вони замерзали по дорогах. Кілько ненависти мусіло там повстати до Чехів!

Населення, над котрим довго знущалися „білі“ здеморалізовані війська, скрізь зачало мститися на них, помагаючи червоним.

У рядах утікачів появився тиф. І не було вже ніякої надії опертися денебудь большевикам.

Дійшли до Красноярська над Єнісеєм, де прийшло до битви з „військами“... „самостійної республики“... Мусіли обходити се місто. Полк за полком переходив до ворога... Та останки якось перебилися, утративши всю артилерію й майже весь обоз.

А в Нижнім Удінську чеські леґіоністи полонили Колчака! Його сторожа витягнула вже ручні ґранати, та Колчак заявив, що не хоче проливу крови задля своєї особи. Зажадав телеґрафічно пояснення від Жанена, ґенерала антанти. Той відповів йому, що він ніде не буде такий безпечний як під охороною чеських леґіонів, а його ваґон буде обставлений прапорами всіх держав антанти. Колчак мусів згодитися на те і відпустив свою сторожу.

Останки великої армії Колчака. Коні падають уже цілими купами. На очах ще живучих вовки обґризають трупи аж до костей. І вже не опускають війська — виють довкруги нього в день і в ночи. За сніговим насипом родить на снігу дитину жінка ґенерала, а попри неї йдуть нескінчені ряди втікачів. Поліжницю заслоняють перед ними адютанти її мужа... А онде мучиться друга жінка з відмороженими грудьми. А онде третя сидить у снігу і тре в розпуці босі ніжки дитинки, котра вже давно замерзла. І день за днем такі сцени...

Та все те, хоч яке тяжке, не булоб таке прикре, якби не партизани, котрі як вовки нападали на втомлене до краю військо. І скрізь відозви, підбурюючі населення. „Не давайте їм їсти! Не впускайте їх до своїх домів!“...

Що хвилі видно на санках хорих на тиф. Коні як мумії. Хорі плещуть в долоні і в горячці скачуть у високий сніг.

А в Іркутську знов „самостійна республика“, сим разом меншевиків і есерів. Вона зажадала від Чехів, щоб видали їй Колчака — за перепущення їх транспортів і за 30 ваґонів вугля. „Тридцять серебренників перемінилося в 30 ваґонів угля“, каже автор. Надармо Колчак показував на прапори всіх держав антанти, його видали. Останки рос. війська плакали на вістку про видачу Колчака, бо любили його. Та заки добилися до Іркутська, большевики вже перемогли там меншевиків і есерів. І Колчак опинився в їх руках. Ґенерал Сахаров постановив дослівно останком білих сил кинутися на Іркутськ, щоб освободити Колчака. Дня 6. лютого вечером оповістив наказ про наступ на другий день раненько. „Кождий жовнір одержить 15 патронів“. Та в ночі командант 2-ї чеської дивізії Крейчі повідомив Сахарова, що коли він нападе на большевиків, Чехи кинуться йому на зади. Супроти того наступ на Іркутськ став неможливий... І „білі“ посунули далі. Сніг падав безнастанно. А останнього реґента старої Росії розстріляли большевики. Сцена та виглядала так: Коли їх комісар скомандував, щоби стріляти, не вистрілив ні один червоноармеєць. Оповідають, що ґен. Колчак так спокійно дивився на них, що се їх загіпнотизувало. А потому він сам кинув папіроску, яку держав у руці і сам скомандував: „Пали!“. Се було його останнє слово.

Спухлі від морозу воліклися далі останки „білих“. А сибірські вовки вже живцем їх рвали. Втрати їх були такі: 10. грудня остало — 10.000 хорих на тиф, 14. грудня лишилося 14.000 замерзлих, 18-го 30.000, на стації Ачінськ нараховано 40.000 трупів, на стації Тайґа 80.000 трупів, а в Новониколаївську 200.000 трупів. І що супроти того була катастрофа наполеонської армії в 1812 році? Вона стратила 70.000 людий, а мала всіх коло 120.000.

Та останки „білих“ воліклися далі, бо армія Колчака була велика, а втікачів ішло з нею ще більше. І заслали трупами шлях 5.000 км. довжини. В однім тільки таборі оставила 40.000 мертвих коний. Той відворот, небувалий в історії людства, пережило не більше як 10.000 людий. Лягло трупом около півтора міліона людий, — хоч треба було не більше як 50.000 здисциплінованих, щоб побити большевиків і всю богату Сибір задержати, а відтак кинутися й на Европейську Росію. Та без щирої ідеї нема війська і нема сили.

Серед виття студеного вихру й безнастанної заверюхи йдуть ті останки далі на схід, йдуть між безконечними валами з трупів замерзлих людий і коний. Їдять уже сирий овес. Заблудившого пса живцем з голоду роздирають і сирого зїли (ст. 477-8). Так конала остання армія старої великої й богатої Росії. А в такім страшнім часі чеські леґіонери силою забирали льокомотиви від поїздів з рос. раненими, щоб запрячи ті льокомотиви перед свої поїзди з добичею, старі рос. ґенерали мусіли їм чистити коний, коли хотіли з ними їхати (ст. 490). Ой, недобру память оставили вони по собі в великій Росії.

Не можемо тут переповідати описів дуже цікавих типів, представлених в тій книжці. Підчеркнемо ще тільки кілька висновків, до яких доходять люди, що переживають страшну кару Божу, яка навістила Росію. Ось ті висновки:

1. Червона большевицька армія побідила армії білих не тому, що вона була сильна, тільки тому, що вони, як уся правляча верства Росії, були відцвилі, збутвілі й зогнилі. Давні відносини в Росії вже рішучо не вернуться.

2. Небезпека большевизму для західної цивілізації полягає головно на його колективізмі, бо його ціль: здавити всяку свободу, почавши від свободи віри й совісти тай витворити поневолену масу. Свобідної одиниці большевизм не признає. Колективізм бувби поворотом людства до стану первісної череди орди, се бувби упадок до чогось, що людство вже давно перейшло. І тому Европейці мусять бути ворогами большевизму.

3. Большевизм грізний тим, що його провід становить свого рода чин (орден), який прирік зберігати все життя убожество і неперекупність, чого в Европі не знають. Тому большевизм представляє силу. І тому се проблема не виключно російська, а світова.

4. Большевизм страшний тим, що для нього не має значіння ні релиґія, ні любов, ні почування. Людські думки й почування се для большевиків такі самі виділини матерії, як екскременти се виділини відходової кишки. Для большевиків морд не є мордом, тільки добрим ділом, коли „помагає партії“, брехня не є брехнею, нема милосердя, нема сорому. Се під оглядом моральним найстрашніший рух, який колинебудь бачили люди від початку аж до наших днів.

5. До найцінніших уступів книжки належить промова, якою німецький офіцир Берґер, котрий хоче втікати з полону, пращається з товаришами недолі (ст. 483-4). Суть тої промови: Вертаю до дому і буду там все робити, щоб і над моїм народом не перейшло те, що тут бачимо.

На закінчення передамо одну сцену: як умирав козацький сотник Веренікін, командант того відділу, в котрім був автор книжки. Коли впав під ним його кінь, сотник зломив ногу. — „Слухайте, братя“, сказав В., „як бачите, я зломав ногу. А се при тім морозі значить, що вона до двох годин замерзне, як замерзне все, що не може рухатися. Отже лишіть мене, а самі йдіть спокійно дальше“.

— Ні, сотнику! Ні, ні, ні! — загуло зі всіх боків.

Веренікін усміхнувся. „Слухайте, братя, майте розум! Я вам наказую: ви маєте йти дальше!“ Тут показав на санки з машиновими крісами. Тягнули їх три коні, такі знесилені, що також були близькі упадку. І сказав: „Се за тяжке. Ви й так далеко вже не повезете. Возьміть собі коней і поставте санки напоперек шляху, а инші праворуч і ліворуч від перших. Зробіть з того малу барикаду, розумієте?“

Тут показав, що і як робити. Зовсім наш старий командант. Підкомендні послухали. — „Що ви хочете робити, пане сотнику?“

— Хочу задержати червоних, доки зможу. Чи маю без пожитку сконати? Ні, бодай сто їх піде разом зі мною. Чи машиновий кріс в порядку?

— На приказ, пане сотнику! Тільки води нема!

— Нехай кождий випорожниться в дозу від консерви!

Всі послухали. З посудини запарувала тепла моч.

— Наповнити! І всі злишні кожухи (які були з мертвих) положити на кріс. Скоро, скоро!

Все виконано. Отворено пачку з набоями, затягнено ґурт і замельдовано:

— Кулемет готов до стріляння!

— Так... се буде в останнє... А тепер бувайте здорові, братя... Тільки жадних історій тут не показуйте, прошу вас! Від того нічо не зміниться. Майте розум...

Всі засалютували. І поодиноко пращали команданта.

— Вертайте щасливо до дому... Я робив, що міг... Коли се не було богато, вибачайте...

Відїхали. Вітер ставав щораз острішший. Коні самі напружували всі сили, якби знали, що погоня червоних уже на пятах. Бігли аж очи їм вилазили.

— Що з нашим сотником? — запитав хтось.

В тій хвилі почули ззаду як затарахкотів кулемет. Хвилями ставав. І знов тарахкотів, щораз скорше, скорше, мов шалений. Так-так-так. Жовніри заплакали.

По замерзлім Байкальськім озері втікали далі перед червоною погонею, серед страшного зимна і сніговії, слези в очах їм замерзали на лід. Втікали — між двома валами трупів, людських і кінських. Нарешті таки дігнала їх червона погоня. Полонених німців не вбили. — „Іді, пашол!" — І завернули їх назад під ескортою. І вони вертали до старої тюрми, їдучи по леду попри вали трупів б. армії білих, обїджених вже вовками. Ізза тих трупячих валів ще тут і там виринало серед сніговії якесь синє обличча, але вітер зараз засипав його снігом. Мали враження, якби були на параді останньої армії останнього царя Росії — на страшній параді. Втім крикнув хтось з полонених: переїздили попри сани сотника Веренікіна. Довкруги лежали цілі ряди убитих ним з кулемета большевиків, а на його санях все було на шматки пірване ручними ґранатами. Видно, червоні приступом здобували останню „кріпость" великої колись армії Колчака, котрої боронив один-одинокий козацький сотник, одним кулеметом.

Так, ту книжку повинен перечитати й передумати кождий, хто хоче знати, як страшно карав Бог висші кляси за несповнювання їх обовязків супроти простого народу, а простий народ за грабунки й убийства, то значить одних і других — за деморалізацію: бо мораль і тільки мораль рішає про істнування й розвиток людських суспільностий. А про висоту моралі рішає в першій мірі Церква й духовенство. Коли наступає деморалізація, то Церква й духовенство в першій мірі відповідальні за те, в першій і головній мірі. **А. Ч.**

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

о. Северин Сапрун. ПРО ЧЕХОСЛОВАЦЬКЕ СПІВОЧЕ ОБЄДНАННЯ. Львів —Дрогобич, 1930. Ст. 21, 16°. Ціна не зазначена.

Іван Івашко. УКРАЇНСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ. Огляд української еміґрації в Зединених Державах Америки. Львів, 1931. Накладом Автора. Стор. 39, ціна 25 сот. Це оригінально написана праця про відому книжку Юл. Бачинського на тему еміґрації. Автор взиває, щоб видати її другим накладом. Замітимо, що від часу видання праці Б-о, відносини так змінилися, що ту працю Б-го требаб основно переробити, бо вона має тепер тільки історичне значіння.

Всі не можуть всего робити (Люцілій, † 103 по Христі).

*

Мовчанка та самітність на користь душі побожній (Тома Кемпійський).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВЕСЕЛЕ В ПОЛІТИЦІ. П. Кедрин оповістив в 139 ч. „Діла", що запізвав ред. „Н. Часу" п. Боднаровича до партійного суду за „клевети". Коли се ті самі „клевети", за котрі ред. „Діла" випирався статтей п. Кедрина, називаючи їх особистими, хоч вони були оповіщені як редакційні, то в разі засуду п. Боднаровича, буде засуджений і п. Мудрий. Словом, веселі річи діються в сумній українській політиці.

РОСІЙСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ в Польщі скликала перший зїзд у Варшаві в днях 28. і 29. червня б. р. На зїзд прибули делеґації понад 20-ти суспільних орґанізацій. Зїзд має на цілі поглиблення суспільної й культурної праці серед Росіян в Польщі.

У ВЕРЕСНІ б. р. відбудеться розправа проти декотрих берестейських вязнів Поляків. Недавно переслухував слідчий суддя Демант послів: Лібермана, Дібуа, Праґера, Барліцкого і Цьолкоша. Слідчі акти в берестейській справі обіймають 8 томів по 600 сторін.

РОМУНІЯ заключила з Німеччиною торговельний договір. Договір побудований на засаді преференційних клявзуль. Цло на румунський ячмінь обнижено до 50 проц., на кукурудзу до 60 проц. Зате Ромунія признала Німеччині значну знижку цла на промислові продукти.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС починається на Литві проти б. премієра Вальдемараса і його 24 прихильників. До процесу покличуть 200 свідків.

АҐЕНТИ ДПУ увязнили директора хемічно-фосфорового тресту Рунова і 18 інжинірів. Закидають їм контрреволюційну діяльність і побирання хабарів від заграничних фірм.

СТАЛІН звернувся до Максима Ґоркого з предложенням обняти становище комісаря освіти і керовника літературного відділу „Ізвестій". Ґоркій відповіди ще не дав.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ обговорює проблем будови нових военних кораблів. В тій ціли буджет має бути збільшений на 1,300,000.000 фр. що року.

В ЕСТОНІЇ увязнено весь ЦК. тамошньої компартії, що складався з 17 осіб. У голови його найдено великі суми гроший, призначені на пропаґанду. Він називається Мясник, та змінив собі назвище на „Мякінсон".

ІТАЛІЙСЬКА КОРОЛІВСЬКА ПАРА зложила візиту б. австрійській цісаревій Зиті, яка тепер перебуває в Піяноре к. Віа Річіо. Віденські часописи, пишучи про сю візиту, підчеркують її суто політичний підклад.

МАКДОНАЛЬД і ҐЕНДЕРСОН приїдуть до Берліна 17. липня с. р. і побудуть там три дні. Також американський секретар заграничних справ Стімсон приїзджає до Берліна 23. липня. Стімсон буде також в Римі, Парижі і Лондоні. Берлінські політичні кола підчеркують значіння сих візит для ревізії пляну Янґа.

В ТУРЕЧЧИНІ зорґанізовано нову партію, аґрарно-трудову. Цікаво, що в тій партії нема ні одного видного імени.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ. Часописи оповістили заяву президента Уруґваю Терра. В ній він говорить про потребу економічного порозуміння держав Полуд. Америки. Уруґвай заповідає започаткування заходів для створення Злуч. Держав Полудневої Америки.

ВЕЛИКЕ ВРАЖІННЯ викликало в політичнім світі предложення през. Гувера про однорічну мораторію для Німеччини в сплаті военних довгів. Сподіються, що Анґлія та Франція згодяться на проект Гувера. Біржа зареаґувала на вістку про мораторію звижкою курсу німецьких паперів.

——o——

НОВИНКИ

Градова туча перейшла над селами Сокальщини. В с. Цеблів градова буря знищила 75 проц. засівів на просторі 950 морґів. В громадах Зужель і Белзець туча частинно знищила засіви.

Пожежі вибухли в перемиськім повіті в селах Новосілки і Перекопанім. В Новосілках згоріло 6 хат і кільканацять господарських будинків. В Перекопанім згорів державний маґазин Водного Заряду, в котрім було сіно і солома. В Галичі хата і стодола Параски Мацкевич. В Ямниці, пов. Станиславів згоріла хата, стодола, стайня і все на обійстю Анни Ґавати, жінки Петра. Огонь перекинувся опісля на інші будинки.

„Діло" подає в ч. 140 обширний звіт про XV Міжнародний Хліборобський Конґрес в Празі. В звіті подано теж, хто і що говорив на конґресі. Не подано, що говорили на конґресі українські делеґати, хоч їх було там аж 12.

Оплату за заграничні пашпорти підвисшено. Нормальний пашпорт замість 100 зол. коштуватиме 200. Многократний пашпорт замість 250—350 зол. Торговельні і пільгові без змін, т. зн. 25 зол. Наукові і кураційні також без змін — 20 зол.

Число безробітних в Польщі в дні 20. VI. б. р. виносило 292.048 т. зн. 12.183 менше ніж поперед. тижня. Державні запомоги брало 112.731 осіб.

10-золотові банкноти починають вицофувати з обігу. Почтові уряди, залізниці і скарбові каси приймають їх без обмежень, одначе при виплаті не видають їх.

Автоматичні аванси державних урядників і військових в постійній службі, які після закона наступали що три роки, здержано в сім році. Міродатні чинники пояснюють це конечністю як найдальше посунених ощадностей в буджеті.

Інвалідські пенсії обнижено в той спосіб, що тяжко пошкодованим зменшено побори від 7—10 проц., іншим категоріям від 3.9—12 проц.

Корабель вікінґів (Варягів) відкопали на Поморю в с. Леба, пов. Лемборський. Корабель збудований з дубового дерева і зберігся в добрім стані. Довжина його виносить 30 метрів, ширина 5 метрів.

Шаранча появилася в полудн. Бесарабії в такій масі, що проти неї вислано військо.

В Дортмунді, де основано Інститут для пресових справ, вийшла праця Д-ра Петерса п. з. „Часопис і його публика" (ст. 170). Книжка писана тяжким стилем.

Югославія по статистичним даним перепису населення з 31. березня с. р. має 13,929,988 людности. Від 1921 року число людности збільшилося о 1,945.077 осіб. Београд має 291.738 мешканців. В порівнанню з 1921 р. людність зросла о 139.000. Густота населення виносить 56.02 на км. квадр., в 1921 р. було 48.2 на км. квадр.

Цікаве явище над Анґлією. Недавно над Анґлією зауважили на небі у висоті 5000 м. червоне світло. Його блеск був такий сильний, що від нього зарожевів цілий виднокруг. Декотрі з глядачів твердили, що світло мало вид великого хреста.

Редукція цін на мужеську ґардеробу актуальна. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського, 7.** напроти катедри, що доставляє вибагливу мужеську ґардеробу на міру з першорядних бельських матеріялів у таких цінах: 1) Маринарков шевіотове вбрання зол. 130.—, 2) візитове вбрання зол. 160.—, весняно-осінний раґлян зол. 160.—, 4) тренчкот зол. 130.— і т. д. — Фірма **А. Віттельс, текстильні склади у Львові, вул. Рутовського, 7.** одержала на теперішній сезон останні новости суконних матеріялів на жіночі плащі, костюми і сукні, які продає по дуже доступних цінах, а саме в наслідок пороблених сею фірмою в останнім часі корисних закупів у бельських фабриках. 896 б) 2—100

Ті що приїжджають і мешкають у Львові, повинні пам'ятати, що при вул. **РУСЬКІЙ ч. 16.** находиться одинока

Українська Реставрація під фірмою:

„ГОВЕРЛЯ“,

в котрій можна дістати снідання, обіди, і вечері по дешевих цінах. **ПИВО** живецьке і пільзненське. **ВИНА** і **МЕДИ.**

975 3–10

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОШУКУЮ інструктора до ученика II. кл гімназійної на час ферій. Подати условя під адресою: о. М. Ганкевич Звиняч ад Чортків. 989 1-1

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновішнх журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський Львів, вул. Зіморовича 17. 935 1-25

ПАРОХІЯ ДЖУРІВ, деканат і повіт Снятин, до заміни за рівнорядну. Зголошення слати до гр кат. Уряду Парох. в **Джурові пч. в місци.** 984 3-3

НОВА ВІЛЛЯ СС. СЛУЖЕБНИЦЬ В ТРУСКАВЦІ з 22 кімнатами, урядженими з комфортом, електричне світло, городом, стало отворена, приймає гостей з цілим удержанням, або без удержання, або тільки на сам харч. — Кухня яринна, Страви добірні. Ціни дуже приступні. — Зголошення приймають: **Сестри Служебниці в Трускавці, вул. Стебницька.** 971 3—5

ХТО ХОЧЕ ДОВГО ЖИТИ нехай замовить собі два великі томи Лікарський Підручник написаний д-ром Тільтзом (в польській мові). Книги надаються до студій і науки, 480 ілюстрацій і великих колірових образів складу людського тіла і внутренностей, в гарній оправі. Ціна знижена 65·- зол. нетто. Висилає: Вид. „Чечва“, Рожнятів - Станиславів. 976 3—4

ОБІДИ з двох страв, смачні, здорові тільки **1 зол.** — КАМІЯНА 5, двері 2. 973 3—3

ДОРА український катол. пансіон **„Тереня“** над рікою, пляжа, кімнати з верандами. Ціни низькі. 977 2 4

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА,** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 26—100

Д-р мед. Михайло Савчак

974 ЛІКАР ВСЯКИХ НЕДУГ 3—4

ординує **в КРИНИЦІ ЗДРОЮ,** вілля „ДНІСТРЯНСЬКА“ побіч Нових Лазєнок.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч. 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 7-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

Оператор

Др. Д. САССОВЕР

ординує в недугах хірургічних.

955 Лікування жиляків. 7-х

ЛЬВІВ, КОЛЛОНТАЯ 7. ТЕЛЬ. 38-51.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 42-50

Одиноке укр. ортопедичне заведення

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.





Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину, пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 1-20

У в а г а: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

Спеціяліст акушер, гінекольог-оператор

Др. ЯН КІЛЯР

ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.

946 Тел. 51-62. 9—10

ФУТРА жіночі, мужеські готові на замовлення, як також всякі перерібки на догідних місячних сплатах поручає і виконує

954 **М. МОШУМАНСЬКИЙ** 8—25

Львів, ул. Боїмів ч. 1. тель. 10-11.

Приймає фугра до переховування.

Г. МІНЦЕР і Р. КУПФЕРШМІД

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ 83.

Поручають: **Меблі** всілякого рода по цінах конкуренційних і **лишень** готівкових на довгоречинцеві сплати.

947 17—20

Ще лиш короткий час

Цілковита випродажа

всіляких блаватних товарів як також полотен і білля

К. МЄШКОВСКИЙ

Львів, Пл. Марійська ч. 4.

957 6—6

САНАТОРІЯ „VITA“

Львів, Листопада ч. 22. — Тел. 73-03, 77-03.

ВІДДІЛИ: Положничо-гінекольогічний хірургічний та загальний.

Урядження після найновіших зразків гігієни та комфорту у власній 3 поверх. будівлі, 2 операційні салі, саля породова, осібна стація для немовлят, електрична вінда. Прегарний город. Ціни від 16 зол. в 2 ліжковій кімнаті, від 18 зол. в окремій кімнаті з цілим вибагливим удержанням, послугою та лікарською опікою. Вільний вибір ординуючого лікаря. 964б 4—6

РІЛЬНИЧІ МАШИНИ

січкарні, молотільні, плуги борони керати й инші рільничі прилади

поручає

РІЛЬНИЧИЙ ДІМ ГЕНРИК ЖЕПКА

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ГОРОДЕЦЬКА, 58.

987 Тел. 8—72. 2—5

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 3—25

Skrzynka pocztowa 827

ЛЕЖАКИ

першої якости **зол. 12·—**

ГАМАКИ, КОШІ подорожні, ВАЛІЗИ, ФОТЕЛІ огородові зол. 7·50

ЗАБАВКИ КИЛИМИ НАРОДНЯ ШТУКА

962 поручає 10—20

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 11. Тель. 26-09 філя: Галицька ч. 5. Тель. 30-32.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** 3 подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.**

868 23—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 29-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.